

PRIMORSKI SLOVENSKI BIOGRAFSKI LEKSIKON

19. SNOPIČ

DODATEK

B - L

Uredil Martin Jevnikar

GORICA 1993
GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

SODELAVCI 19. SNOPIČA IN NJIHOVE ZNAČKE

(Imena umrlih sodelavcev so zaznamovana s križcem)

ab	dr. Aleš Brecelj, prof., Devin
A. Bened.	Anka Benedetič, prof. zgod., Arhiv. muzej. služba U v Lj
Adč	dr. France Adamič, univ. prof. v p., Lj.
A. Pr.	dr. Anton Prijatelj, dr. medic. znanosti, Zdr. dom, Nova Gor.
Bevk	Samo Bevk, ravn. Mest. muzeja v Idriji
B. Jakov.	mag. Božo Jakovljevič, zgod. in ured., Buzet
B. Lu.	dr. Lučana Budal, prof., Gor.
B. Lušina	Branko Lušina, trgov. poslov., Nova Gor.
B. Mar.	dr. Branko Marušič, višji znanst. sodel. ZRC SAZU, Lj.-Solkan
B-n	Pavel Budin, sodnik in kult. delavec v Novi Gor.
Breda Pahor	Breda Pahor, časnikarka in kult. delavka, Trst
B.S.	inž. Boris Sancin, ravn. RAITrsta v p., Trst (†)
B.Z.	Božo Zuanella, župnik v Trčmunu
Cevc	dr. Emilijan Cevc, akademik, znanst. svetnik ZRC SAZU, Lj
Čeligoj	Vojko Čeligoj, prof. in kult. del., Ilir. Bistrica
Češč	dr. Marija Češčut, prof., Gor.
Dar. Košuta	Darinka Košuta, por. Prinčič, prof.
Darovec	Danko Darovec, prof. zgod., Pokraj. arhiv, Koper
Dolenc	Janez Dolenc, prof. v p., Tolmin
Dr. Bajc	dr. Drago Bajc, univ. prof. v Mariboru, Trst-Mrb
E.D.	dr. Emil Devetak, prof. v Gor.
Er. Dol.	dr. Ervin Dolenc, dr. zgod. ved, asistent, Inštit. za novejšo zgod., Lj.
FilSed	Filip Sedmak, dipl. inž. v p., Nova Gor.
Guštin	Damijan Guštin, mag. zgod., asistent, Inštit. za novejšo zgod., Lj.
Har.	dr. Zorko Harej, programist RAITrsta v p., Trst
ij	Ivo Jevnikar, časnikar na RAITrsta, Trst
I. Ur.	Ivana Uršič, prof., arh., Pokraj. arhiv, Nova Gor.
Ivan Vogrič	Ivan Vogrič, publicist, študent na FSPN, Lj.
Jan	Zoltan Jan, prof. in sodel. univ. v Trstu, državni svetnik, Nova Gor.
Jem.	dr. Martin Jevnikar, univ. prof. v p., Trst
Jok	Jožko Kragelj, župnik v p., Vipava
Kčč	dr. Peter Krečič, ravn. Arhitekturni muzej, Lj.
K.K.	Karla Kofol, študentka etnologije, Pečine
Koren	Jože Koren, časnikar, Trst
Kvčč	Janez Kavčič, kustos, Mestni muzej v Idriji
Idt	Lida Debeljak Turk, urednica RAITrsta v p., Trst
Les.	Irena Leskovec, kustos-etnolog, Mestni muzej v Idriji
Luc. Chiabudini	Luciano Chiabudini, beneški kult. del., Ščigle

Pria.

Izdala zadruga: Goriška Mohorjeva
Izdajo sta podprla: KTD in SSO
Natisnila tiskarna Budin - Gorica

L 15-12-1993/593

BRESSAN Arnaldo, pesnik, pisatelj, prevajalec, esejist, univ. prof., r. 18. maja 1933 v Izoli v Istri. Oče Luciano, pomorščak, mati Albina Degrassi, delavka, pozneje gospodinja - oba iz Izole. Sred. šole je dovršil na Gimn. - liceju C. Combi v Kopru in maturiral 1952. Preselil se je v Milan in se zaposlil v tiskovnem in oglasnem oddelku podjetja Pirelli. Vpisal se je na Fak. za liter. vede in filoz. drž. U. 1953 mu je objavil Vittorini v »Argomentih« v Turinu prve črtnice, naslednje leto je dobil liter. nagrado »Del Duca« za neobjavljeni roman *Il maltempo. Racconti di frontiera* (ni izšel). 1955 je prišel v Trst in delal v delavskem gibanju in študiral. 1959 je doktoriral s tezo *L'individualità, l'assurdo e la rivolta nell'opera di Albert Camus*. Vrnil se je v Milan in poučeval v sred. šolah do 1987, ko je zmagal na natečaju za poučevanje na U. Prevajal je iz franc. in angl. in pisal predgovore za zvezke Maupassantovih prevodov. 1970 je izdal pesniško zbirko *Vento dell'Ovest*, 1975 pa je Raboni pripravil za »Paragone« krajšo antologijo *Le rovine dell'aria* (J. Milič in C. Zlobec sta iz nje prevajala za PrimSreč in Sd). Od 1971-74 je izdajal revijo *Il comunista* in pisal v milanski *Avanti*, v katerem je priobčil 1976 prve članke o Cankarju, ki so jih takoj prevedli v NRazgl. V tej reviji je B. sodeloval nekaj let z dopisi iz Milana. - 1977 je izdal pri Feltrinelliju Cankarjevega *Il servo Jernej e il suo diritto*, ki je izšel naslednje leto v šol. izdaji pri Loescher v Turinu. V akad. letu 1978-79 je delal na univ. v Lj. Prevedel je Cankarjev roman *Martin Kačur* (Milan 1981) in pesmi C. Zlobca *Ritorni sul Carso* (Padova 1982). V milanski reviji »Uomini e libri« je začel priobčevati vrsto intervjujev s slov. pisatelji, pesniki in znanstveniki in jo nadaljeval do 1990. 1985 so izšle *Le avventure della parola. Saggi sloveni e triestini* (Saggiatore, Milan), istega leta v slov. z naslovom *Pustolovščina besede* (Lipa Koper), kjer so zbrani uvodi v Cankarja in neizdani esaji o Bartolu, Kosovelu, Rebuli in Zlobcu. 1986 je dobil v Lj. odlikovanje Zvezda Jugoslavije za kult. zasluge. 1987 je prevedel Zlobčevo antologijo *Vicinanze* (Sciascia, Rim); leto pozneje je objavil razpravo o Bartolovem *Alamutu* (Metodi e ricerche, Udine), njegov prevod romana je izšel 1989 pri ZTT-EST. 1990 je objavil znanstveno knjigo *Dante in sloveno: traduzioni ed edizioni novecentesche slovene di Dante* (Illeo, Univ. Udine). 1991 je prevedel Zlobčevo antologijo *La mia breve eternità* (Bulzoni, Rim). 1993 je oskrbel ponatis *Alamuta* (Rizzoli, Milan) in izdal roman-pamflet

Esercizi laterali di piacere (Leone, Benetke). - V akad. letu 1987-88 je dobil stolico slov. jezik in liter. na U v Vidmu, po petih letih so ga prestavili na enako stolico v Trst. Jedro njegovih raziskav in univ. poučevanja je slov. liter. in kultura od dekadence do sodobnosti, posebno skrb posveča 20. letom, Kosovelu in ekspresionizmu kakor tudi slov. tržaški literaturi.

Prim.: Podatki na ovitku knjige Pustolovščina besede; Ester Sferco, poročilo o knjigi Dante in sloveno, M (Trst) 1991, 195; osebni podatki (pismo 28. sept. 1993).

Jem.

BREZAVŠČEK Dušan, pravnik, prevajalec, oficir, r. 25. avgusta 1921 v Cerovem (Gorica), živi v Lj. Oče Avgust, učitelj, mati Angela Žnidaršič, gospodinja. Osn. š. je začel v Cerovem, nadaljeval pa v It., ker je bil oče kot slov. učitelj pod faš. premeščen v kraj Vignola pri Modeni. Klas. gimn. je obiskoval v Bologni v letih 1933-41, Prav. fak. pa po drugi svet. vojni od 1953-57 v Zgbu. V letih 1944 do 1965 je služil kot oficir JLA v raznih krajih. Na lastno zahtevo je bil 1965 demobiliziran brez vojaške pokojnine. Od 1965 do 1971 je bil pravni svetovalec v podjetju Lesnina v Lj. 1971 je doživel infarkt, se invalidsko upokojil in s tem praktično prenehal delovati kot jurist. Leta 1977 je prevedel knjigo *Gli accordi di Osimo* (Osimski sporazum) iz srbohrv. v it. Dopisna delavska univerza Lj., Bgd 1977. Prevod knjige *Politika i rezultati razvoja privredno nedovoljno razvijenih republika i pokrajina. (La politica seguita, i provvedimenti adottati ed i risultati conseguiti nello sviluppo postbellico delle repubbliche sottosviluppate e della regione autonoma del Kosovo)*. Dopisna delavska univerza Lj., Bgd 1977. V reviji PrimSreč 1981, št. 25 je priobčil članek *Petdesetletnica Črnih bratov in smrti štirinajst-letnega Mirka Brezavščka* (str. 29-33). - Od takrat ima B. v rokopisu (200 str.) zgod. strok. delo o Črnih bratih z željo, da bi bilo kje objavljeno. - Kot odvetnik deluje kot prevajalec in stalni sodni tolmač za slov., shr. in it. jezik. - Brat Miroslav (gl. čl.).

Prim.: Osebni arhiv; članek v PrimSreč 1981; št. 25; Moder, SLNP, 37.

M. Pah.

BREZAVŠČEK Miroslav, narodni delavec, r. 22. mar. 1917 v Šentjanžu na Dolenjskem (mati tam kot begunka med prvo svet. vojno), u. 21. febr.

1931 v Cerovem. Oče Avgust, učitelj, mati Angela Žnidaršič, gospodinja. Osn. š. v Cerovem, od 1923 do 1928. Tehnični zavod v Gor. v letih 1928-30. Med študijem v Gor. je skupina petih dijakov ustanovila tajno organizacijo, imenovano Črni bratje. To ime je vzeto po tajni it. organizaciji »Carbonari« (oglarji), ki se je borila v It. in tudi drugod za svobodo naroda. V tistih letih so bile razmere na Primor. take, da so kar silile v uporniško delovanje. Razni požigi slov. društev, Gentilejeva reforma, katere cilj je bil zapreti vse slov. šole in poitalijančiti Slov., preganjanje slov. učiteljev, premeščanje teh po vsej južni It. in po otokih. Tudi Mirkov oče je bil premeščen v notranjost It. - Pisatelj Fr. Bevk je 1981 napisal knjigo *Črni bratje*, kjer je opisal delovanje teh dijakov. Glavni vodja je bil Brezavšček Mirko, ki ga v knjigi Bevk imenuje Jerko. Ta skupina se ni bojevala z orožjem, ampak le z besedo ter z napisnimi akcijami. Lepili so lističe z besedilom: »Dol z Mussolinijem!« Lepili slov. zastavice po izložbenih šipah. Faš. so iskali organizatorje teh akcij. Gor. je bila razburjena. »Črni bratje« pa so se skrivaj shajali v opuščeni vojaški kaverni ob Soči in delali načrte za nove akcije. Izdal jih je sošolec. Vsa peterica je bila kmalu zaprta. Vršila so se zasliševanja in mučenja. Uporabili so tudi metodo stradanja. Faš. so hoteli zvedeti, kdo vodi to skupino. Toda od petih dijakov ni nihče ničesar izdal. Najbolj je bil sumljiv Mirko (Jerko) Brezavšček, ki je bil sin slov. učitelja, premeščenega v It. Poostriti je treba izpraševalne ukrepe nad Mirkom. In mučenje se je zaostrilo do skrajnosti. Mirko ni izdal ničesar, saj ni bilo kaj izdati. Podlegel je mučenju. Na smrt bolnega so prepeljali v Cerovo, kjer je umrl v naročju svoje matere. Njegov primer je postal afera mednar. razsežnosti. - Besede mlajšega brata Dušana: »Upam si trditi, da je mučeništvo Mirka Brezavščka veliko prispevalo k ohranjanju domoljubja in spodbujanju k samozavesti vse do oboroženega upora primorskega ljudstva.« Pokopan je v Cerovem. Njegov grob je bil do sedaj (1992) zaščiten. Oskrbovala ga je krajevna skupnost. Njegove osebne predmete, orodje, ki ga je uporabljal za tiskanje letakov, njegove slike in drugo hrani Goriški muzej v Kromberku - Novi Gor. (Sprejela dr. Plahutova).

Prim.: Osebni arhiv; podatki GorMuz iz Nove Gor.; Dušan Brezavšček, Petdesetletnica Črnih bratov in smrti štirinajstletnega M.B., PrimSreč 1981, št. 25.

M. Pah.

BREZIGAR Bojan, časnikar, politik, r. 29. jul. 1948 v Trstu, od rojstva živi v Nabrežini. Oče Danilo, zobozdravnik, mati Božena Medič, gospodinja. Osn. š. v Nabrežini, niž. sred. š. v Trstu, matura 1967 na znan. liceju F. Prešerna v Trstu. Študiral ekon. na trž. U. Že v dij. letih je pisal v PDK, kot pripravnika so ga tam zaposlili sept. 1973, po enoletni prekinitvi zaposlitve zaradi služenja vojaškega roka (1974) je 1976 opravil državni izpit v Rimu. Delal je najprej na kroniki, nato je pisal o zunanji in notranji politiki ter kot posebni dopisnik spremljal več pomembnih dogodkov. Dopisnik v Rimu 1984-85, od izvolitve v dež. svet 1988 do nov. 1992 je začasno prekinil delovno razmerje, nakar je bil imenovan za odg. urednika PDK in njegovega ljublj. dvojčka Republike z novo vsebinsko in grafično obliko, ki sta prvič izšla 10. nov. 1992. V letih 1977-84 je bil redni dopisnik Dnevnika in Nedeljskega dnevnika za F-JK, od okt. 1991 do mar. 1992 redni dopisnik slov. tiskovne agencije STA za It. Občasno je pisal za Dan, JKol, Skupnost, NL, RAITrsta, v Sji za Delo, NRazgl, PrimN, Večer, Slovenski svet, v it. za revijo zveze občin ANCI, za dež. revijo Amministratore locale, za glasilo Zveze evr. občin Comuni d'Europa. Več člankov v večjezičnih izdajah glasila Evropskega urada za manj razširjene jezike Contact Bulletin. O polit. delu je izdal 2 brošuri: *Dve štirni* (Trst 1985) in *Slovinci kot subjekt* (Trst 1988), pri Krožku za družbena vprašanja Virgil Šček v Trstu pa je dal pobudo in večinoma sam uredil sedem priročnikov upravne in polit. vsebine (1991-92). - V javno delo je stopil na področju prosvete in športa. Ko je bilo prenovljeno in pomlajeno SPD Igo Gruđen v Nabrežini, je bil na občnem zboru 21. febr. 1965 izvoljen v odbor, 1966 je iz športnega odseka zraslo ŠD Sokol, ki pa je imelo z društvom skupno vodstvo. B. je bil kmalu izvoljen za tajnika, kar je ostal do 1973. Takrat je bil izvoljen za 2. preds. ZSSDI (ust. 8. dec. 1970, prvi preds. Bojan Pavletič) do 1974. Krajše obdobje je bil član GO SPZ, od občnega zbora 15. dec. 1968 do 20. dec. 1987 član IO (danes: GO) SKGZ, kot preds. ZSSDI tudi predsedstva (danes IO). - Polit. pot je začel v Slovenski levici, ki so jo ustanovili v Trstu Boris Pahor, Vekoslav Španger, Ubald Vrabec, Stanko Pertot idr., v javnosti pa je nastopila mar. 1968 z Izjavo, sodelovala s SSK na dež. volitvah istega leta in imela 23. febr. 1969 ustanovni občni zbor v Barkovljah kot polit. stranka za »napredne, socialistične in komunistične tržaške Slovence, ki se nočejo utapljati v it. strankah«.

Na občinskih volitvah za Devin-Nabrežino 7. in 8. jun. 1970 je bil B. izvoljen v obč. svet na Skupni slov. listi, ki so jo oblikovale SSK, SDZ in Slov. levica, katere simbol, nagelj, so vključili v volilni znak z lipovo vejico. Ko se je stranka po obč. volitvah 1972 v Trstu postopoma razšla, se je B. z nekaterimi drugimi člani vključil v SSK. Ponovno je bil izvoljen na obč. volitvah 1975, vendar je 1976 odstopil zaradi izvolitve za pokraj. svetovalca, nato spet 1980 (od 1982 odbornik za urbanistiko), 1985 (nato okt. izvoljen za župana v koaliciji s KD in PSI) in 1990 (3 mesece podžupan, nato načelnik svetov. skupine SSK). Trž. pokraj. svetovalec SSK 1975-80, od 1978 tudi odbornik za osebe in probleme slov. manjšine v levičarski upravi social. preds. L. Ghersija. Poskrbel je za objavo izbora gradiva Medn. konference o manjšinah v Trstu iz leta 1974 in za spremembo pravilnika pokraj. sveta, ki je določala pravico do rabe slov., kar so potem nadzorni organi razveljavili. Na volitvah 26. in 27. jun. 1988 za 6. zakonodajno dobo dežel. sveta F-JK je bil v trž. okrožju izvoljen za dež. svetovalca SSK (1.566 preferenc v trž., 358 v gor. okrožju), kar je ostal do odstopa nov. 1992, ko se je zaradi imenovanja za odg. ur. PDK umaknil iz aktivne politike. Predsednik III. svetovalske komisije za kulturo, šolstvo in šport, tajnik VI. komisije in član vseh ostalih, izvoljen za tajnika Komisije Sklada za Trst pri vladnem komisarju v Trstu. Predložil je en predlog drž. zakona in 5 predlogov dež. zakonov, z drugimi svetovalci pa jih je podpisal še 8, nadalje 2 svoja in 10 skupnih predlogov resolucije, 86 svojih in 4 skupna svetov. vprašanja. Za dva za Slov. pomembna zakona je bil poročevalec večine: št. 46/91 o finansiranju slov. kult. ustanov (gl. brošuro *Deželni zakon o prispevkih za naše kult. ustanove*, Trst 1991) in 16/92 o razvoju Krasa (gl. brošuro *Zakon o Krasu*, Trst 1992). Ostali pomembnejši posegi ob proračunih, o rabi slov. v zvezi s pravilnikom dež. sveta, o volilni zakonodaji. V zvezi s polit. dejavnostjo je imel B. še naslednje funkcije: član upr. sveta trž. turistične in letoviščaške ustanove 1985-90, član upr. sveta Zavoda združenega sveta v Devinu 1985-90, član upr. sveta Konzorcija na kraški marmor 1986-90, član dež. vodstva zveze pokraj. It. UPI 1976-80, član dež. vodstva zveze občin It. ANCI 1988-91, član vsedrž. sveta zveze evr. občin It. AICCRE od 1989. V SSK je od 1974 član pokraj. sveta v Trstu, 1975-80 tudi pokraj. izv. odbora, od 1988 član dež. tajništva. Ustanovni član it. manjšinske organizacije CONFEMILI

1984 v Rimu, od 1988 član odbora, od 1990 njen predstavnik pri Evr. uradu za manj razširjene jezike, od 1992 podpreds. Evr. urada. Kot tak zadolžen za stike z manjšinami v državah, ki niso članice EGS, in organiziral odbor v Avstriji. Nastopil je na številnih mednar. manjšinskih zasedanjih in vključen v seznam strokovnjakov EGS za področje manjšin. Od sept. 1989 preds. iniciativnega odbora za Svetovni slov. kongres, jun. 1991, med vojno za slov. neodvisnost, izvoljen za prvega preds. v Lj. Preds. slov. vlade L. Peterle ga je 1. jul. 1991 imenoval za uradnega predstavnika Sje v F-JK (do 15. jan. 1992). Mdr. pripravil obisk delegacij dežel. uprav F-JK, Veneta in Tridentinske-Južne Tirolske 3. jul. 1991 v Lj.

Prim.: Osební podatki; dokumentarni arh. ZO NSK; zamejsko časopisje; Slovenska levica, Trst maj 1970, 1 s sl.; Aldo Rupel, Telesna kultura med Slovenci v Italiji, Trst 1981, pass.; številni intervjuji, npr. M(Trst) 1985, 124-26 s sl., NL 30. apr. in 18. dec. 1986, 22. dec. 1988, 28. mar. 1991, vse s sl.; Branko Soban, B.B. (Portet tedna), Delo 29. jun. 1991 s sl.; Vinko Vasle, Sprava za prihodnost (int.), Delo 20. jun. 1992 s sl.; Consiglio della Regione Autonoma Friuli-Venezia Giulia, 6^a Legislatura, Resoconti Consiliari, Trst 1988-92.

ij

BREZIGAR Metod, soustanovitelj slov. skavtizma, uradnik, r. 18. febr. 1903 v Doberdobu, u. 14. dec. 1934 v Lj. Oče Jožef, učitelj, mati Alojzija Ferfolja, brat Milko (PSBL I, 138), nečak Bojan B. (gl. čl.). Družina se je 1915 preselila v Lj., kjer je obiskoval klas. gimn. in končal abiturientski tečaj. Zaposlil se je pri Poštni hranilnici v Lj. - Sept. 1922 je skupina 9 sošolcev s klas. gimn. in prijateljev, v kateri sta bila tudi B. in njegov mlajši brat Danilo, osnovala skupino, iz katere se je razvil skavtizem na Slovenskem. Duša novega gibanja je bil B., ki je kmalu postal stegovodja Stega skavtov in planink v Lj. (kasnejšega Zmajevega stega), nato tajnik Župe skavtov v Sji (od 1928: Dravska skavtska župa). S fanti in dekleti nikoli ni taboril zaradi bolezni na pljučih, zaradi katere je tudi mlad umrl. Skavtsko ime: Mogočni Hrast.

Prim.: Razgovor z bratom dr. Danilom Brezigarjem 26. maja in 9. sept. 1981; I. Jevnikar, Skavtizem med Slovenci, KolGMD 1982, 143-52 s sl. in bibl.; Mira Grašič in Marjan Matjašič, Skavti na Slovenskem v Skavti in gozdovniki na Slovenskem, Mrb. 1990, 4-5.

ij

BRINŠEK Gabrijel, strojni inženir - projektant, društveni delavec, r. 17. maja 1871 v Trnovem pri Ilirski Bistrici, u. 1. jul. 1935 v Buenos Aire-

su, Argentina. Oče Ivan, trgovec, mati Ivana Gašperšič. Gimn. je dokončal na Reki ter po vojaškem roku pri mornarici v Pulju odšel študirat tehniko v Nemčijo. Kot inž. je deloval v Lj. pri tovarni Tönnies, v turbinskem oddelku. Oženil se je z Zoro Ličan, sestro monsinjorja Josipa Ličana, r. 23. sept. 1887 v Trnovem pri Ilir. Bistrici, u. 14. jul. 1965 v Calamuchiti, provinci Córdoba, Argentina. Z družino, poleg žene še z otroki Nado (r. 1907), Boženo (r. 1909) in Bojanom (r. 1911) se je naselil 1912 v Buenos Airesu, Argentina, kjer se mu je rodila še hčerka Milena 1917. Družina Brinšek je odšla v Argentino na povabilo ženinega bratunca inž. Bogumila Žnidaršiča, ki je tam bival že od 1908. Pri Brinškovih je bilo zbirališče takrat maloštevilnih Slovencev v Argentini, tam je tudi nastala prva slov. organizacija v Južni Ameriki. 20. jan. 1919 je v časopisu Jadran izšla novica, da so Slovenci osnovali odsek Slovenija pri Jugoslovanski narodni odbrani, ustanovitelji so bili poleg inž. Brinška, ki je več let opravljal tudi funkcijo tajnika, inž. Ciril Jekovec, inž. Bogumil Žnidaršič ter ekonomist France Krašovec. Kmalu so se jim pridružili še drugi: Erklavec, Flor, V. Žnidaršič, Naglič, tudi Janez Benigar (oče Ivan Benigar), ki je bival med Indijanci Mapuche v Patagoniji. Po ustanovitvi Generalnega konzulata Kraljevine SHS je postal inž. Jekovec šef pisarne ter zaposlil Boženo Brinškovo, komaj 17 letno, kot stenografsko. Inž. B. je strok. deloval v raznih tovarnah, najdlje je bil generalni dir. podjetja, Weygand, v mlekarški industriji, kjer je projektiral hladilne naprave. Kot posledica delovne nesreče je u. v Buenos Airesu. Številni potomci družine Brinšek še živijo v Argentini, nekateri zasedajo vidna mesta v kult. in gospodar. življenju Argentine.

Prim.: Osebni arhiv; župnij. urad Ilir. Bistrica.

Ir. Mislej

BRLEK Franc, p. Metod, frančiškan, teolog-orientalist, zgodovinar, univ. prof., r. 13. apr. 1926 v Trnovem (Ilir. Bistrica). Oče Ivan, pek, mati Jožefa Barbiš, gospodinja; brat Stanota (p. Cecilijana) in polbrat Ivana (p. Mihaela) Brleka. Osn. š. v Trnovem, 1942 je vstopil v frančiškanski noviciat v Ponte di Barbarano (Vicenza), obiskoval gimn. v Lonigu (Vicenza) in Gemoni (Udine), študiral je filozofijo v Padovi in Veroni, teologijo v Vittoriju Venetu, Benetkah in Vicenzi, opravil slovesne zaobljube (1949) in bil posvečen v duhovnika v Benetkah (1951). Študije je nadaljeval na Vzhodnem inštitutu v Rimu (1952), kjer je 1955 dosegel magisterij, na Vatikanski šoli

za paleografijo in diplomatiko pa diplomo (1956): doktorat iz teologije je opravil 1974. - Po končanem študiju je predaval vzhodno teologijo in zgod. Vzhodne Cerkve na frančiš. šoli za vzhodne študije v Kairu - Muski (1956-60). 1961 je bil imenovan za arhivista zgod. arhiva na Custodia di Terra Santa v Jeruzalemu, hkrati je poučeval teol. in zgod. vzhodne Cerkve na frančiš. teol. šoli San Salvatore (1964-67) in na Studium theologicum OFM v Jeruzalemu (1973-74), splošno zgod. Cerkve (od 1967), zgod. umetnosti na Filoz. šoli v Betlehemu (1968-69) in Jeruzalemu (1974). Nekaj časa je predaval zgod. in teol. vzhodne Cerkve tudi na Frančiškanski biblični šoli v Jeruzalemu. - Znanstveno delo obsega preko 60 enot: razprav in člankov, ki obravnavajo predvsem vprašanja vzhodne teologije, ekumenizma, zgod. Objavljal je v revijah: La Terra Santa, La Terre Sainte, Tierra Santa, Frate Francesco, Katholikh (Atene), L'Osservatore Romano in drugje. Živi v St. Saviour's Monastery, Jeruzalem (Israel).

Prim.: Osebni podatki (1992).

R.V.

BRLEK p. Mihael-Mijo (pri krstu **Ivan**), frančiškan, jurist, univ. prof. r. 25. jul. 1911 v Trnovem (Ilir. Bistrica), u. 23. jun. 1984 v Dubrovniku, kjer je tudi pokopan. Oče Ivan, pek, mati Helena Kastelic. Osn. š. v Trnovem, gimn. pri frančiškanih na Košljunu (Kr), Badiji (Korčula, 1924-28) in Dubrovniku (1929-33), kjer je tudi maturiral 1933. Vstopil je k frančiškantom (1928), opravil noviciat in slovesne zaobljube 1933. Frančiškana sta tudi pol-brata **Stano** (p. Cecilijan) in **Franc** (p. Metod). Teološki študij je opravil v Makarski, Dubrovniku (1933-36) in Rimu (1937). V duhovnika je bil posvečen 5. jul. 1936 v Šibeniku. Študij cerkv. prava na Papeški U Antonianum v Rimu (1937-40), istočasno je študiral arhivistiko na Vatikanski Paleografski šoli ter bibliotekarstvo. Doktoriral je z disertacijo *De evolutione iuridica studiorum in Ordine Minorum ab initio usque ad annum 1517* (1940, objavljena 1942). Po vrnitvi v domovino je opravljal od 1940 do 1952 v Dubrovniku in Makarski službo magistra klerikov, predavatelja cerkv. prava in cerkv. zgod., bibliotekarja, rektorja teološkega študija, definitorja in tajnika province. 1951 je bil imenovan za prof. na Pravni fak. frančiškanske Papeške U Antonianum v Rimu, kjer je od 1952 do 1976 predaval kanonsko pravo, pravno filoz. in metodologijo. Dvakrat je bil dekan na isti fak. (1957-59, 1963-66) in vicerektor. Mode-

rator 59 tez iz kanonskega prava. V času bivanja v Rimu je opravljal še druge pomembne službe v frančiškanskem redu in osrednjih cerkv. kongregacijah in drugih ustanovah. Tako službo preds. in člana komisije za razlago generalnih konstitucij frančiškanskega reda, vizitatorja apostolskega kolegija; v kongregaciji za zakramente, v kongregaciji za redovnike, v Svetem oficiju (sedaj kongregacija za nauk vere), v papeški komisiji za razlago kanonskega prava; član mednar. papeške Marijanske akademije, mednar. pravne akademije. Napisal je okr. 2000 raznih strok. prispevkov, sodb in mnenj za omenjene kongregacije in ustanove. Sodeloval je na mednar. Skotističnih kongresih v Oxfordu, Edinburghu in Cambridge-u; na pravnih simpozijih v Rimu in Milanu. Ves čas bivanja v Rimu je bil tudi pastoralno dejaven na župnijah, kot voditelj duhovnih vaj, spovednik, svetovalec. - 1976 se je vrnil v Dubrovnik, kjer je nadaljeval predvsem raziskovalno delo. Študiral je leksikografa Joakima Stullija (1737-1817), pri JAZU je organiziral znanstveni simpozij ob 250-letnici njegovega rojstva (1980). Sodeloval je pri Leksikografskem zavodu v Zagrebu. - Znanstveno delo obsega poleg disertacije še samostojna dela: *Rukopisi Knjižnice Male Braće u Dubrovniku*, I. del, JAZU, Zgb 1952; *Methodologia historico-iuridica*, Romae 1958 (zelo cenjen metodološki priročnik); *Lo studio coefficiente dell'apostolato francescano*, Venezia 1959. Napisal je okrog 100 znanstv. razprav s področja kanonskega in civilnega prava, pravne zgod. in filoz., ki jih je objavljala predvsem v reviji *Antonianum* ter v drugih mednar. revijah. Ves čas bivanja v tujini in izven rojstnega kraja se je ukvarjal z zgod. domačega kraja in zbiral gradivo, ki ga pa doslej ni bilo mogoče dobiti in pregledati.

Prim.: J. Velnić, Bibliografija o. Mije Brleka, v: *Vjesnik Franjevačke provincije sv. Jeronima u Dalmaciji i Istri*, Zadar 1975, XVII, 39-47; *Separat iz Vjesnika Franjevačke provincije sv. Jeronima u Zadru* 26 (1984), IV-V, 83-94; osebni spomini avtorja prispevka R.V.

R.V.

BROLLO Jakob, slikar, r. 19. sept. 1834 v Guminu (Gemona) v Furlaniji, u. tam 19. jan. 1918. Učil se je pri J. Bonittiju in 1852-54 in 1856-59 obiskoval slikarsko akad. v Benetkah. Kot najpomembnejši predstavnik furlanskih slikarjev poznonazarenske smeri je delal med 1861-96 na slov. Stajerskem, najprej kot sodelavec T. Fantonija, pozneje s pomočnikom O. Bertijem in si-

nom Antonom. Za cerkev je slikal freske, oljne oltarne podobe, križeve pote in božje grobove. Za gledališče v Guminu je naslikal odrski zastor. Med pomembnejše poslikave, ki oživljajo predvsem baročne in rokokojske sheme, sodijo slikarije v Petrovčah, Gradišču v Slov. goricah, na Kapelskem Vrhu, na Stari Gori pri Vidmu ob Ščavnici, na Ponikvi (1890) in v Vitanju.

Prim.: Andreja Žigon, Enc Sje I, 388 in tam navedena liter.; članek se nanaša na omenjeno geslo.

Ured.

BROVČ Andrej, družbenopolitični delavec, r. 19. nov. 1909 v Koritnici (Grahovo ob Bači), u. 18. okt. 1981 na Golniku pri Kranju. Oče Anton, batar, mati Neža Serjun, gospodinja. V mladih letih se je preživljal kot kmečki delavec. V začetku tridesetih let se je povezal s člani organizacije TIGR v Nemškem Rutu in z njimi sodeloval pri propagandnem delu. Okt. 1936 je bil izdan in pred aretacijo emigriral v Jsl. Sprva je bil brez dela, mar. 1937 pa je dobil zaposlitev v tovarni Jugočeška (sedaj Iskra) v Kranju. Vključil se je v kranjsko delavsko gibanje in polit. življenje ter delal v emigrantskem društvu Sloga, v delavskem prosv. društvu Vzajemnost in v sindikalni Splošni delavski strok. zvezi. 1938 se je po stikih s Stanetom Žagarjem včlanil v KPS in bil do 1941 sekretar partij. celice v Jugočeški. Ob napadu na Jsl. je v apr. 1941 kot prostovoljec vstopil v jsl. vojsko, prišel do Karlovca in se po kapitulaciji vrnil v Kranj. Do poletja 1941 je sodeloval pri snovanju partiz. boja na Gorenjskem. Konec jul. se je pridružil 1. Kranjski četi pod Storžičem in se sredi avg. udeležil spopada z Nemci pri Verbičevi koči pod Storžičem, kjer je padlo 8 partizanov. B. se je s težavo rešil in huje zbolel. Že sept. se je po dogovoru s komunisti v Kranju vrnil v svojo roj. vas z nalogo, da na Cerkljanskem in v Baški grapi organizira partiz. gibanje. Do konca 1941 in zlasti v prvih mesecih 1942 je pridobival somišljenike, ki so bili pretežno člani ali sodelavci nekdanje organizacije TIGR. Imel je stalne stike z vodilnimi aktivisti KPS in OF na Cerkljanskem, Idrijskem in v Baški grapi. Od jun. 1942 dalje je bil neposredno povezan s Tomom Brejcem oz. vodstvom OF za Primor. Vse do 1945 je nato opravljal vrsto pomembnih polit. funkcij. Med drugim je bil član okrož. odb. OF za Tolminsko, sekretar okrož. komiteja KPS za Baško, sekretar okrož. komiteja KPS za Vipavsko, od avg. 1944 do konca vojne pa sekretar okraj. ko-

miteja KPS in tajnik okraj. odb. OF za Baško-Cerkljansko. S prekinitvami iz zdravstvenih razlogov je na družbenopolit. področju delal tudi po vojni. Najprej je bil član okrož. vodstva OF v Ajdovščini, nato pa dolga leta zasedal najvišja polit. in oblastna mesta v Kranju. V desetletju 1946-56 je bil personalni referent okraja Kranj, sekretar občin. komiteja KPS za Kranj, preds. kranjske občine in tudi zvezni poslanec. Po upokojitvi 1956 je ostal dejaven v številnih društvih in v organizaciji ZZB v Kranju. Pripadal je generaciji ljudi, ki so zrastle v vodilne polit. funkcionarje predvsem zaradi medvojne partij. dejavnosti in so po 1945 na vodstvenih položajih brez lastne kreativnosti prenašali navodila od zgoraj. Za medvojno in povojno delo je prejel številna uradna priznanja in bil nosilec »Partizanske spomenice 1941«, partizansko ime Janko Baški.

Prim.: Spomini in življenjepis Andreja Brovča ter spomini njegovih sodelavcev (Arhiv Mestnega muzeja Idrija, odd. Cerkno); Arhiv ZZB NOV Kranj; A. Stucin - O. Lipužič, Gradivo za zgodovino OF na Idrijskem in Cerkljanskem, IdrR 23-24/1978-79, pass.

Kvčč

BROVČ Mirko, tigrovec, r. 10. febr. 1914 v Koritnici (Grahovo), živi tam. Oče Ivan, kovač, mati Kristina Wolf, gospodinja. Solo je obiskoval v dom. kraju. V letih 1928-29 je bil vajenec v delavnici H. Frančeškina v Gor. in so ga jun. 1930 pred prvim trž. procesom zasliševali. To ga je bremenilo tudi na drugem trž. procesu. V zgodnjih letih 1930 je bil povezan predvsem s S. Kosom in razpečeval literaturo, ki jo je dobival od I. Šorlija. V tigrovsko organizacijo je stopil 1934 po posredovanju S. Kosa. Udeležil se je sestankov z Zelenom in Kravanjo. V skupinah 2 ali 3 ljudi je prenašal ileg. tisk, orožje in razstrelivo iz Poljane in Bohinja v Rut. Po Ivančičevem naročilu je nesel razstrelivo F. Kavsu v Čezsočo. Ker so imeli doma trgovino in gostilno, je B. lahko to opravil. Nesel je kovček do Sv. Lucije z vlakom, potem z avtobusom do Bovca. Leto za tem je bil izzreban, da nese rad. oddajnik do Gor., kjer ga je čakal študent Drago Štoka (Hauda). Spoznala sta se po planiki, ki jo je imel B. v gumbnici, in po geslu Soča-Trst. Za tigrovsko gibanje je B. pridobil 4 nove člane. Arretiran je bil okt. 1940 in dec. 1941 na drugem trž. procesu obsojen na 30 let kazni. Kot z vsemi preprostimi fanti, ki so jih imenovali teroriste, so tudi z njim zelo grobo postopali. Kazen je prestajal v Castelfranco

Emilia, kjer se je vključil v komunistično skupino zapornikov. Izpuščen je bil 18. febr. 1944. Po raznih dogodivščinah se je vrnil domov in se povezal z OF. Skrito orožje je izročil partizanom. Deloval je kot referent za finance in agitacijo, potem je bil komisar bataljona v Gradnikovi brigadi.

Prim.: Ustno pričevanje M. Brovča; Dj. Planjavec, Prižgali so iskro upora proti fašizmu, PDK 30. nov. 1971; T. Rutar, TolmZb 1975; V. Vremec, P. Tomažič in drugi trž. proces; Ob 50.letnici drugega trž. procesa, RAITrsta dec. 1991-avg. 1992.

ldt

BROZINA Frane, krojač, tigrovec, r. 3. jul. 1905 v Jelšanah. Oče Jožef, mati Tereza Iskra; Brozinovi so vsi sodelovali v TIGR razen mlajšega Ivana. V zelo aktivni jelšanski celici so bili Jože Hrabar, gostilničar, in Karel Udovič, cestar. Vsi trije so se udeleževali sestankov v hiši Viktorja (Vika) Bobka, ki jim je izročal liter. in posamič so hodili ponjo k njemu v Trnovo, pa tudi Bobek jim jo je s kolesom prinašal v Jelšane. Po Bobkovem naročilu so nosili liter. v Jelšane Bobkova žena Fani Urbančič, Mici Urbančič, posebno še Al. Pugelj iz Kosez, Al. Zidar iz Topolca, ki jo je oddajal na cesti Karlu Udoviču. Jože Hrabar je imel tajno knjižnico, posojal je razne knjige, prinešene iz Jsle. Jelšanska celica je bila povezana s celicami drugih vasi, še tesneje s celico v Gor. Zemonu pod vodstvom prizadevnega Marija Hrovatina, ki je hranil orožje in strelivo. Člani jelšanske celice so nosili liter. v Jušiče organizatorju TIGR-a Vinku Brozini, v Rupo Jozetu Mikuliču iz Lipe, v Permane Loj. Perčiču, v Lipo Iv. Gaberšniku in gostil. Dragu Pužu, v Novokračine, tu so bili v celici Jože Štemberger (Županov), Peter Valentič, Jože Maljavčev, Fr. Kalčič, v Pasjak, kjer je bilo več sodelavcev, v Brdo gostil. Dujmoviču in Iv. Popovu. V Jelšanah je bil zelo aktiven Stojan Surina. B. se je v temi v nedeljo vračal z bratom Vinkom in Iv. Spinčičem s sestanka pri Iv. Štembergerju v Žabičah domov v Jelšane. Na vrhu klanca blizu Sušaka so zavalili 200 sodov asfaltne smole v 300 m globoko dolino Dletve, da bi ovirali asfaltiranje ceste, po kateri bi se vozil Benito Mussolini. Ker se je pojavila vojaška izvidnica, niso uspeli s kamni razbiti dna 30 lesenim sodom, da bi se iz njih izlila asfaltna smola. B. je med nadaljevanjem vožnje v strmem klanecu padel s kolesom in si poškodoval roko. Na njegovo priporočilo sta tovariša prenočila pri njem v Jelšanah, ker bi ju sicer faš. na križišču v Rupi ustavili. Odpeljala sta se

s kolesi naslednje jutro v Jušiče, B. pa k zdravniku v Ilir. Bistrico. Karabinjerji so prišli ponj v Jelšane, in ker ga ni bilo, so naročili, naj pride v kasarno v Ilir. Bistrico. B. je šel in karabinjerskemu maršalu dopovedal, da je bil prejšnji dan pri krojaču in padel. Maršal se je drl nad njim, da so bile vse trgovine zaprte zaradi nedelje. B. ga je prepričal, da je bil s krojačem dogovorjen, in karabinjer ga je odslovil.

Prim.: Osebni arhiv; T. Rutar, Krivične trditve o vodstvu TIGR, Bistriški zapisi 2/1984, 71.

Rut

BRUS Jože, geodet, r. 2. maja 1909 v Idriji, živi v Lj. Oče Janez, rudniški uradnik, mati Marija Kump, gospodinja. Osn. š. (1915-18) in dva letnika realke (1919-20) je obiskoval v Idriji, nato je družina emigrirala v Jsl., kjer je nadaljeval šolanje na realki v Mrbu (matura 1926). V l. 1926-34 je študiral geodezijo na Tehn. fak. U v Lj. in kot pomožni asistent pri prof. Leonu Novaku risal razne načrte. 1934 je diplomiral kot inž. kulturno geodetske stroke in 1938 še dopolnil specializacijo s posebnim strok. izpitom za pooblaščenega izvedenca te stroke v Bgdu. Kot strokovnjak za melioracije se je 1958 tri mesece izpopolnjeval v It. (Rim, Verona, Sardinija, Kalabrija) v okviru programa Mednar. tehn. pomoči OZN. V svoji pol stoletja trajajoči poklicni karieri je opravljal vrsto odgovornih služb in odločilno sodeloval pri uredništvu mnogih zahtevnih projektov. V letih 1934-45 je delal na banski in nato pokraj. upravi v Lj., najprej v odseku za ceste in mostove, nato v hidrotehničnem odseku kot referent za melioracijska in regulacijska dela (Ljubljansko barje). Po drugi svet. vojni je služboval sprva v Novem mestu kot vodja hidrotehničnega odseka pri okrožnem LO, med 1946-47 pa je bil tehn. pomočnik upravnika Vd-nogospodarske uprave v Lj. Od 1948 do 1952 je delal kot samostojni projektant pri Podjetju za melioracije v Lj., od 1952 do 1956 kot referent za raziskave kalnosti in prodonosnosti vodotokov pri Upravi hidrometeorološke službe, od 1956 do 1960 je bil načelnik študijskega oddelka pri Upravi za vodno gospodarstvo SR Sje, od 1960 do upokojitve 1969 pa je deloval kot strok. sodelavec na Zavodu za vodno gospodarstvo SRS v Lj. Na tem delovnem mestu je ostal honorarno do 1974, nato pa do 1982 kot strok. sodelavec še pri Zvezi vodnih skupnosti SR Sje v Lj. - Važnejša dela in projekti: trasiral, projektiral in vo-

dil je vrsto del pri izgradnji cest in melioracijah rek in vodotokov.

Prim.: Osebni podatki; Enc Sje I, 402 - 03.

Kvčč

BUBNIČ Edvard, kulturni delavec, r. 1. maja 1884 v Slivju pri Materiji v skromni gostilniški družini, u. 29. nov. 1959 v Trnovem pri Ilirski Bistrici. Osn. š. je obiskoval v roj. vasi in nadaljeval šolanje v obrtnotrgov. š. v Trstu. Nato je bil uradnik na občini v Materiji do konca prve svet. vojne. V letu 1912 se je poročil s Rozino Bradarčev, kmečkim dekletom iz bližnjega Rodika, v njej je imel močno življenjsko oporo. V naslednjih desetih letih so se jima rodila štirje otroci: Danilo, Mirko, Nada in Vera. Razsulo c.k. monarhije, izguba dela, prihod novih gospodarjev, fašizem, zatiranje vsega, kar je bilo slovenskega, ga je le še utrdilo v odločnem vztrajanju v narodni zavesti. Skrb za družino ga je silila v praktične posle. Najprej se je zaposlil v očetovi gostilni v Slivju. Kasneje je poskusil na svojo roko v majhni trgovini z živili na Kantridi na Reki, pa tudi v Ličanovi trgovini v Ilir. Bistrici (sedaj pošta). Po drugi svet. vojni je odprl kavarno v vmesni stavbi med občino in banko ter nato v Kranjčevi hiši v Trnovem. V B-evi kavarni je bilo vedno prijetno vzdušje in mir, ker je nadležne goste takoj odstranil. Zato so se v njegovi kavarni radi zbirali bistriški izobraženci, da bi ob kavi, šahu in dobri pijači izmenjali marsikatero iskrivo misel. Tok pogovorov in debat pa je najpogosteje usmerjal prav B. Na žalost pa je z nacionalizacijo Kranjčevega lokala šlo po zlu tudi to skromno kult. shajališče. - Bogato duhovno življenje B-eve družine je obilno presegalo skromne materialne prilike, v katerih so živeli. Odprtost in srčnost se je kazala tudi v plemenitih dejanjih. B-ev dom je ponudil toplo družinsko okolje dekletoma Anki in Mileni, ki jima ga je vojni in povojni čas grobo odvzel. - Na zadnjo pot na trnovsko pokopališča ga je pospremila ogromna množica prijateljev iz Bistrice in rodnih Brkinov ter potrdila njegovo priljubljenost, pa tudi spoštovanje do njegovega bogatega kulturnega dela. B-evo obsežno poznavanje slov. in nem. liter., znanje kar nekaj jezikov, enciklopedično poznanje zgod. z arheol., etnol., biolog. in umetnostjo je bilo večinoma pridobljeno samostojno. Odlikovalo ga je široko kult. obzorje. To in velika navezanost na rodno grudo ga je gnala v skrbno zbirateljstvo vsega, kar sodi v narodovo zakladnico. Po pripovedi sina Mirka je začel

z zbiranjem že kot mladenič in kmalu svoj dom spremenil v pravcati muzej. Zbiral je vse, od zgod. predmetov, etnografskih s področja Brkinov, elemente ljudskih oblačil, star denar in dokumente zgod. vrednosti. Njegova obsežna korespondenca mu je nudila možnost velike zbirke originalnih avtogramov pomembnih osebnosti te dobe iz vsega sveta. Obsežna je bila tudi njegova prirodoslovna zbirka. Knjige so bile njegova posebna ljubezen. Iskal je prve izdaje Valvasorja, slov. pisateljev in pesnikov, svet. enciklopedij in leksikonov. Bil je stalni naročnik mnogih slov. časopisov in revij, ki so izhajali v Lj., Trstu in Gorici. - Velika soba s polnimi knjižnimi policami od tal do stropa je bil njegov najljubši prostor, kjer je preživel ure in ure. Zadnja leta življenja pa svoje knjižnice skoraj ni zapuščal. Svoje mladostno poznanstvo s slikarjem Hinkom Smrekarjem je izkoristil za naročilo exlibrisa za svojo knjižnico. Listek, ki je kasneje krasil vse njegove knjige, je s svojo vsebino prepričljivo predstavljal lastnika knjig kot ljubitelja in zbiralca narodnega blaga. Ta stoji sredi svojih zbirk, oblečen v narodno nošo, v roki drži in občuduje kipec, najbrž novo pridobitev zbirke. - B. je cenil velikane slov. proste in vezane besede, vendar mu je bil Simon Gregorčič najbližji. Ko je bil faš. pritisk najhujši in slov. beseda pregnana iz javnega življenja, je sovražni oblasti navkljub sestavil veliko zloženko s slikami največjih slov. narodovih sinov, s pesmimi in slov. simboli, jo zasteklil, uokviril in obesil na vidnem mestu v svojem domu, se spominja sin Mirko.

Prim.: Snežnik sept. 1993 z Bubničevim življenjepisom (V. Čeligoj); osebni arhiv.

Vojko Čeligoj

BUDAL Lučana (Luciana), javna delavka, prof., r. 28. sept. 1952 v Štandrežu pri Gor. Oče Stanislav, avtoprevoznik, mati Ernesta Nardin. Osn. š. v Štandrežu in Gor. (4. in 5. razr.), sred., klas. gimn. - licej dovršila 1971 v Gor. Diplomirala na trž. U iz leposlovnih ved (1980) z dialektološko nalogo *Slovenski govor Gorenjega Marsina - Videm*, v kateri je podala morfološko strukturo beneškega narečja ob sociološki analizi kraja. Od 1973 dalje poučuje na slov. sred. š. Ivana Trinka v Gor. - V okviru šole je pripravila vrsto šol. prireditev (javnih in notranjih); prispevala je svoj delež slov. prosv. in kult. življenju v Gor., predvsem kot članica odbora SKAD od 1971; od 1980 članica Konzulte za probleme slov. mestne etni-

ne manjšine. Sodeluje v oddajah Na goriškem valu - RAITrsta in pri PSBL. Prispevala je prevode v slov. za zgibanke k likovnim razstavam. Uredila je *Izvestje državnih srednjih šol s slovenskim učnim jezikom v Gorici*, 1975-85, Gorica 1985; *Čisti žrtvi svetel spomin*, Gor. 1987; katalog k razstavi del M.D. Savinšek (1989) in Marka Rupnika; *Zveza slovenske katoliške prosvete ZSKP - Gorica. Ob tridesetletnici 1959-1989*, 1989. Z učenci šole Ivan Trinko je sestavila nekaj poglavij knjige *Noi e il Collio. Mi in Brda. Un libro nato nella scuola per la scuola. Ustvarjamo v šoli za šolo*, 1990, in jo opremila s prevodi v slov.; sestavila *Iz preteklosti v bodočnost. Dal passato al futuro. Ob odprtju novega sedeža Kmečko-obrtne hranilnice - Doberdob*, 1992; sodelovala pri knjigi *Iz kmečkih korenin sem pognal. Pričevanja o preteklosti Štandreža*, 1993; uredila in opremila je z uvodom *Igrarija čarovnija. Igrice za mlade izvajalce iz zapuščine Franke Ferletič* (1993).

Prim.: Osebni podatki; 20 let SKAD, Gor. 1975, 13-14; arhiv SKAD; Lida Turk, Glas v... etru, Trst 1991, 157.

Sirk

BUDIHNA Karmelo, javni delavec, r. 21. jan. 1916 na Ustjah pri Ajdovščini, u. 10. jan. 1991 v Lj. Oče Anton, policijski stražnik, mati Vincencija Štor, gospodinja. Družina se je pred It. umaknila v Mrb., kjer je B. obiskoval osn. š. in gimn. (matura 1934). Na zgb. U je študiral gozdarstvo (diploma jun. 1940). Prvo službo je nastopil v Lj. pri začasni drž. upravi razlaščenih gozdov. Do razpada It. je delal na gozdni upravi v Straži pri Novem mestu. Sept. 1943 je odšel v partizane in deloval v upravnih organih (od apr. 1944 član komisije za upravo narodne imovine pri SNOS-u). Od nov. 1944 do maja 1945 je služboval v Bgdu (gozdarski organi), nato pa v Lj. pri Ministr. za gozdarstvo in kmetijstvo. Od jan. 1947 je bil upravitelj gozdne uprave v Slovenski Bistrici, nato je vodil v Mrbu dravsko gozdno gospodarstvo. Od maja 1950 je bil generalni dir. Generalne direkcije lesne industrije LRS, nato od jul. 1952 podpreds. OLO Mrb. in od 1. avg. 1955 preds. OLO Gorica v Novi Gor. Tu je ostal do konca okt. 1961, ko se je v Lj. zaposlil v bančništvu (Gospodarska banka) in bil nato še eno leto preds. Gospodarske zbornice Sje. Jun. 1963 je bil izvoljen za republ. poslanca (republ. zbor). Od 1. sept. 1967 do 15. okt. 1971 je bil jsl. generalni konzul v Clcu. Po vrnitvi v Lj. je bil namestnik ministra za gozdar. in kmetij. SRS in član republ. komiteja za ekonomske odnose s tujino. 15. maja 1981 je bil

upokojen. B. ima v letih 1955-61 pomembne zasluge za dvig gospodarstva zlasti na sev. Primorskem: (postavitev tovarne Iskra v Šempetru pri Gor., sodelovanje pri sanaciji in rasti tovarne Fructal v Ajdovščini, poudarjanje obmejnosti zlasti po podpisu videmskega sporazuma).

Prim.: Podatki Blaža Wraberja (pismo 10. okt. 1993); PrimN 22. nov. 1957 in 1. nov. 1961; Delo 23. jan. 1976; PrimN 22. jan. 1991.

B. Mar.

BUDIN Anton, mizarski delovodja, javni in kulturni delavec, r. 31. mar. 1902 v Mirnu, u. 8. avg. 1991 na Jesenicah. Oče Karel, kamnosek, mati Marija Klančič. V Vižmarjah pri Lj. se je izučil mizarskega poklica in ga po vrnitvi na Primorsko opravljal v različnih zasebnih delavnicah. Nekaj let je delal v ladjedelnici v Trziču, vedno pa se je rad spominjal večletnega dela v slovenski združni orglarski delavnici Ceciliji v Gor., zlasti še postavljanja mogočnih orgelj na Drežnici. Po drugi vojni je bil med ustanovitelji in nato do upokojitve obratovodja v mizarskem podjetju Iztok Miren. Izredno razgibano je bilo B-ovo javno delovanje. V mladih letih je bil odličen športnik, uvrščal se je v sam vrh telovadcev na Gor. Še bolj pa mu je prirasla k srcu igralska umetnost. V takrat zelo znani in uspešni mirenski dramski skupini je bil vedno med nosilci glavnih vlog. Skupina je igrala tudi zahtevnejša dela od Desetega brata do Miklove Zale, delovala pa je po prvi in drugi svetovni vojni. B. pa je nastopal še naprej, vse do smrti, kot pevec, govornik, recitator. V zadnjih letih je najraje recital Stritarja, Gregorčiča, Kocbeka in še posebej Šorlijevo: z njenimi verzji je posebej navdušil občinstvo in pesnico samo v Kulturnem ter kasneje še v Katoliškem domu v Gor. Tudi sicer je večkrat nastopil v zamejstvu, s katerim je bil tesno povezan. B. je bil tudi predsednik mirenkega Pevskega društva in aktivno delal v Krajevni skupnosti. Vedno ga je privlačila narava in še posebej planine: v 90-em letu življenja se je v njih smrtno ponesrečil. »Pokončen mož, zvest kristjan, trden domoljub,« je o B-u zapisal nekrolog v Družini. Z bratom, duhovnikom Ivanom (u. 1990) in organistom Venčkom (PSBL I, 153, u. 1979), je udeležil zgled zlahtnih slovenskih vrednot in tradicij.

Prim.: PDK 10. apr. 1977: 1922-77 55 let nogometa v Mirnu, str. 5-7; PrimN 17. okt. 1980: Dež ni pregnal sonca iz src; Večer 31. avg. 1981; NL 1. apr. 1982; Družina 15-16/1987; PrimN 19. jun.

1987; NL 25. jun. 1987; NL 1. mar. 1990; Družina 37/1991.

B-n

BUDIN Miloš, politik, šolnik, r. 31. okt. 1949 v Saležu (obč. Zgonik). Oče Srečko, uradnik, mati Stana Stubelj, kmetica. Osn. š. v Saležu, niž. sred. š. v Trstu, matura 1969 na znan. liceju F. Prešerna v Trstu. Na Fak. za leposlovje in filoz. trž. U je diplomiral 1981 iz zgod. s tezo o pravicah Slov. v času ZVU. Od š. l. 1974-75 dalje je poučeval slov., zgod. in zemlj. na Trg. tehn. zavodu Ž. Zoisa, na njegovem oddelku za geometre oz. na učit. A.M. Slomška (skupno dve leti), od 1984 kot stalni prof. slov. in zgod. na zavodu Ž. Zoisa. Po izvolitvi v dež. svet 1988 začasno prekinil delovno razmerje. - V politiko je stopil 1968 z vključitvijo v takratno študentsko gibanje. Bil je med pobudniki slov. »skrajnostnega« gibanja Matija Gubec, ki se je označevalo za »gibanje mladih komunistov« in je izdalo lista Tovariši (febr. 1971) in Matija Gubec (jan. 1972). Stike je gojilo s koroško levičarsko skupino okoli lista Kladio. Ko so neofaš. pred napovedanim, nato pa odpovedanim obiskom jsl. predsednika Tita v It. priredili manifestacije v Trstu, je B. z nekaterimi člani skupine doživel sredi Trsta pretepaški napad 8. dec. 1970, čemur je 14. dec. sledila velika enotna protifaš. manifestacija z županom M. Spaccinijem (KD) na čelu. Gibanje se je razšlo pred parl. volitvami 1972, ko se je del članov opredelil za podporo slov. kandidatu KPI za posl. zbornico, drugi pa za bolj leve izbire. Maja 1972 je vstopil v KPI. Ko se je 1972 v Saležu s pristopom mladih prenovilo in poživilo delo PD Rdeča zvezda, je postal njegov začasni preds., po 1. občnem zboru 13. apr. 1973 pa preds., kar je ostal do 1976, ko je bil izvoljen v nadzorni odbor (do 1978). Na občnem zboru SKGZ 8. dec. 1974 je bil izvoljen v GO, kamor je bil potrjen na vseh naslednjih obč. zb. do danes. Za krajevno Napredno listo je bil na obč. volitvah 1975 izvoljen v zgoiški občinski svet in postal odbornik za kulturo, šolstvo in šport. Ponovno je bil izvoljen na volitvah 1980, 1985 in 1990. Odborniško mesto je ohranil do 1985, ko je bil izvoljen za župana, kar je še danes. Skrbel je zlasti za obrambo splošnega človekovega in narodnostnega ravnesja v občini. Pod njegovo upravo sta bili urejeni občinska knjižnica in društvena dvorana v Saležu, občina pa je na dražbi odkupila večji del Volnika. Nekaj časa je bil v dež. vodstvu združenja občin ANCI. Od 1978 do 1987 je bil preds. Kraške gorske skupnosti in si prizadeval za sestavo dvojezične-

ga in do manjšine pozornega statuta, ki so ga pristojne dež. oblasti potrdile s spremembami šele kasneje, ter za omejevanje obsežnih razlastitev na Krasu (hitra cesta, Področje za znanstvene raziskave, sinhrotron) ter dosego »protivrednosti«. KGS je 1991-92 zastopal v upr. svetu Konzorcija za znanstvene in tehnološke raziskave. Od srede sedemdesetih let je bil večkrat član pokraj. in dež. tajništva KPI, od 1986 član vsedrž. CK KPI, v katerem je sodeloval pri preoblikovanju stranke v Demokratično stranko levice, do česar je prišlo na XX. kongresu v Riminiju (jan.-febr. 1991), kar pa je privedlo tudi do oblikovanja nove Stranke komunistične prenovе z razhodom tudi med slov. člani. Od takrat je v pokraj., dežel. in drž. organih DSL. Kmalu po vstopu v KPI je postal član pokraj. in dežel. slov. komisije KPI oz. DSL (z ustanovno skupščino 16. okt. 1991 na Opčinah je postala »Slov. komponenta DSL«), od 1984 je njen dežel. preds. Svojo komponento od 1983 zastopa na srečanjih in pri pobudah Enotne delegacije Slov. v It. oz. skupnega zastopstva manjšine. V stranki je s tovariši vložil veliko dela v uveljavljanje avtonomije slov. komponente na polit. in organizacijskem področju. Veliko piše v glasilo Delo, občasno tudi v PDK in it. liste. Na volitvah 26. in 27. jun. 1988 za 6. zakonodajno dobo dežel. sveta F-JK je bil v trž. okrožju izvoljen za dežel. svetovalca z najvišjim številom preferenčnih glasov (3.373) na listi KPI. Sledil je zlasti vprašanjem slov. manjšine, o čemer je na primer sestavil in prvi podpisal osnutek resolucije o ukrepih v korist Slov., zlasti zaradi hudih posegov na teritoriju v trž. pokraj. (15. nov. 1988), in vprašujem kulture, šolstva, načrtovanja in urbanističnega urejanja teritorija. Kot član je delal v 3. in 5. stalni svetovalski komisiji, v posebni komisiji za zunanje zadeve, izvoljen pa je bil tudi v Komisijo Sklada za Trst pri vladnem komisarju v Trstu. Z drugimi podpisniki ali pa sam je predložil več desetlin svetovalskih vprašanj in zakonskih predlogov. Na dežel. volitvah 6. jun. 1993 za 7. zakonodajno dobo, ki so prinesle velike spremembe zaradi polit. pretresov v državi in spremembe volilnega zakona, je bil kot edini deklarirani Slov. ponovno izvoljen v dežel. svet. Na kandidadni listi DSL v trž. okrožju je imel daleč največ preferenc (2.799). Nato je bil izvoljen za podpreds. dežel. sveta in potrjen kot član Komisije Sklada za Trst.

Prim.: Osební podatki in časopisni viri; dokumentarni arh. ZO NSK; Hujskaška faš. manifestacija v Trstu z neoviranim nasilstvom in

žalitvami Tita, PDK 9. dec. 1970; Tovariši, Trst febr. 1971; Mirko Kapelj, V Saležu in bližnjih vaseh je mladina nosilni steber prosvetne dejavnosti, PDK 15. apr. 1973; IzvTrst za š.l. 1974-75 - 1987-88; Walter Škerk, M.B. zapušča Kraško gorsko skupnost, Delo Trst 23. okt. 1987, 9-10 s sl.; M. Budin, Nova oblika organiziranosti slov. prisotnosti v DSL, Delo Trst 26. okt. 1991, 1 in 4 s sl.; Vojmir Tavčar, Vključevanje v reformatorska gibanja edina perspektivna pot za manjšino (intervju), PDK 8. jan. 1993 s sl.; Delo Trst 2., 29. jun. in 30. jul. 1993, vse s sl.; Consiglio della Regione Autonoma Friuli-Venezia Giulia, 6^a Legislatura, Resoconti Consiliari, Trst 1988-93.

ij

BUDIN Pavel, sodnik, javni in kulturni delavec, r. 19. jul. 1952 v Mirnu pri Gor., živi ravno tam. Oče Venčeslav, direktor trgovskega podjetja (PSBL I, 153), mati Ivanka Kogoj, gospodinja. Po osn. š. v roj. kraju je obiskoval gimn. v Novi Gor. in nato Pravno fak. v Lj. (diplomiral 1980). B-ovo diplomsko nalogo z naslovom *Hranilnica in posojilnica v Mirnu* je v nekoliko prirejeni obliki objavil GorLtk. Poklicno je B. ves čas v pravosodju — na Temeljnem sodišču v Novi Gor. Skupščina RS je ga je 19. jul. 1990 izvolila za sodnika, 15. jan. 1992, prav na dan medn. priznanja Sje, pa še za predsednika Temelnega sodišča, ki na prvi stopnji sodi v vseh civilnih, gospodarskih in kazenskih zadevah na območju severne Primorske (enote sodišča so v Ajdovščini, Idriji, Novi Gor. in Tolminu). Podobno kot brata Andrej in Peter se je B. že za mladih let zapisal petju in kulturi. Zanimanje za javne zadeve in delo za skupnost je uresničeval tudi sicer na pastoralnem, športnem ter sploh javnem življenju domačega kraja in drugod v organizacijskih vlogah, mnogih pobudah, zlasti tudi z org. koncertnih prireditvev. Tudi povezanost z zamejstvom je B-ova mladostna usmeritev; v zadnjih letih jo še posebej razvija v božičnih pevskih srečanjih Mirna, Rupe in Peči. Že v gimn. obdobju je začel z objavljanjem športnih novic v Sportskih novostih iz Zagreba, Delu Lj. in PrimN. Kasneje je dopisovanje razširil v kulturne in verske dogodke, krajevne novice, jubileje, nekrologe in drugo ter objavljajl še v NL, PDK, KatG, Družini, Cerkvenem glasbeniku in drugje. S publicistiko že vrsto let spremlja organista Huberta Berganta (PSBL I, 66), svojega gimn. profesorja, bratu Andreju pa se je pridružil pri org. številnih koncertov slov. orgelskega prvaka. B. je 1989 dal pobudo za izdajanje mirenškega župnijskega lista *Dom in rod* kot pravega tiskanega časnika ter sodelo-

val pri vseh dosedanjih šestih številkah. Sodeluje tudi pri PSBL.

Prim.: Osební podatki; GorLtk 1982, št. 9 in 1984, št. 11; NL 23. jan. 1992.

Češč.

BUDIN - ŠPACAPAN, družina tiskarjev. Izvira iz Mirna, ki je tudi rojstni kraj sedanje tiskarne. Ime je dobila po prvem nosilcu tiskarniške licence **Pavlu Budinu** (r. 1910, u. 1982), dejanski ustanovitelj pa je **Ludvik Špacapan** (r. 1882, u. 1936). Kot vdovec z dvema otrokoma se je Ludvik 1921 poročil z Rozalijo Budin, r. Nemec, vdovo z osmimi otroki. V skupnem zakonu se jima je rodilo še pet otrok. S tiskarstvom so se poleg očeta ukvarjali v različnih časovnih obdobjih še sin **Ladi** iz prvega zakona, vsi štirje sinovi iz drugega zakona **Marjan**, **Zdenko**, **Jurij** in **Simon** ter štirje sinovi od Budinove: **Danilo**, **Pavlo**, **Julij** (u. 1983) in **Emil** (u. 1951). Še danes so tiskarni zvesti Marjan, Zdenko in Jurij, po njihovi poti pa že stopa tudi tretja generacija, Simon pa vodi lastno tiskarno v Avstraliji (Melbourne). Tiskarskih izkušenj tako torej v družini ni manjkalo. Ludvik Š. se je tiskarstva učil kot vajenec že v Narodni tiskarni v Gor., kasneje je delal tudi v različnih drugih tiskarnah in napredoval od strojnika v tiskarniškega vodjo. Najprej je vodil tiskarno Tiskovnega društva v Pazinu, pozneje pa prevzel vodstvo Zadrúžne tiskarne, poznejše Katoliške tiskarne v Gor. Tiskarno je ustanovilo KTD 1923, ko je na Placuti odkupilo Mazzenchijevo hišo, v kateri je Budinova t. še danes. Katol. t. pa je že prav kmalu občutila faš. preganjanje, katerega cilj je bil onjen uničenje. Pod posebej budnim očesom je faš. oblast imela prav Ludvika Š. in ga kar dvakrat obsodila, najhuje 17. apr. 1931, ko je od gor. prefektуре dobil štiri mesece zapor in 400 lir globe, ker je tiskal slov. publikacije: *Verbum Dei*, *Bukvice* strica Janeza, *Domače branje* in *Gospodarja*. Sodna oblast je trdila, da je šlo za »periodične publikacije«, za katere je bil predpisan odgovorni urednik, tega pa nikjer ni bilo. Na istem procesu sta bila pogojno obsojena tudi dr. J. (PSBL II, 174-176) Kralj in R. Bednarik (PSBL I, 53-55), oproščen pa P. Kemperle (PSBL II, 32-33). S pritožbo obsojeni niso uspeli. K sreči pa je prišlo po obeh obsodbah do amnestije in Ludviku ni bilo treba v zapor kot prej v Pazinu. Odločilne udarce pa je doživela 1934. Dne 24. dec. 1934 je kvestura na temelju »zakona o javni varnosti« odvezla obrtno dovoljenje in tako je Katoliška t. na koncu l. nehala delovati. V Katoliški

t. sta bila zaposlena tudi Danilo in Pavlo B. Danilo je že kot vajenec zbudil pozornost z velikim veseljem do strojev, še danes pa se spominja, da je tiskarski stroj tek el nepretrgoma 24 ur na dan, ko so bili v zamudi pri tisku Mohorjevih knjig. Z drugim strojnikom sta se tedaj menjavala v 12-urnih izmenah. Veliko dela in veliko naklade je bilo tudi pri tisku pesmaric Božji spevi, Gospodov dan in Zdrava Marija. Pravi tudi, da so porabili več papirja kot vse ostale tiskarne v Gor. Zadnja tri leta je bilo obrtno dovoljenje napisano nanj, ker se na očima Ludvika zaradi kazenske obsodbe ni moglo več glasiti. Zaradi težav tiskarne pa je Pavlo B. ostal brez dela že pred njenim zaprtjem, očim Ludvik pa mu je zato začel urejati dovoljenje za manjšo tiskarno v Mirnu. Sovpadlo je potem zaprtje Katoliške t. in načrtovana tiskarnica je postala družinsko »podjetje«, rodila se je tiskarna Budin. Njeno delovanje bi lahko razvrstili v tri obdobja: Miren (1935-1944), Gor.- ul. Della Bona (1944-1947) in Gor.-Placuta (1947 in dalje). V Mirnu je šlo za manjšo obratovalnico v enem prostoru, ki je tiskala le trgovske stvari (tiskovine oz. obrazce). Danilo B. se spominja še stenskih koledarjev, dr. K. Humar (PSBL I, 551) pa omenja tudi tisk svojih novomašnih podob (t. Budin mu je bila svetovana kot edina, ki tiska v slov. jeziku). Zaposleni so bili le druž. člani in le občasno še kdo drug. Ko so 1944 Nemci Miren izselili, se je preselila tudi t., in sicer v Gor., v ul. Della Bona. Tudi tu je šlo za manjši obrat, ki pa je med drugim tiskal tudi časopis Demokracija (kasneje so tiskanje preselili v Trst). Tu je t. prevzela tudi tisk tednika Slovenski Primorec. 1947 pa so bili Budinovim ponujeni prostori nekdanje Katoliške t. na Placuti, ki jih je 1945 po prihodu v Gor. zasedla ljudska oblast, KTD pa ji je pod vodstvom Stanka Staniča 1947 v času zavezniške vojaške uprave dalo odpoved in uspelo z izselitvijo. Tiskarno so prevzeli v najem Budinovi in od tedaj dalje nadaljuje delo pod njihovim imenom. Vendar pa je razmejitev razdelila tudi Budinove brate: Julij in Emil sta ostala v Gor., Danilo in Pavlo pa v Mirnu. Danilo se je že predtem zaposlil v Lukežičevi (PSBL II, 314-15) tiskarni in ostal v njej pet let (1942-1947), po vojni pa je bil med začetniki tiskarstva na jsl. strani meje v Šempetru (danes Grafika Soča, Nova Gorica). V delovnem pokoju se ukvarja s čebelarstvom in rezbarstvom, izdelke iz domačega lesa, prave male umetnine, pa je že tudi razstavljal. Pavlo pa je prehodil dolgo pot v vojaški uniformi in ujetni-

štvu. 1945 se je ujetništva v Afriki rešil z odhodom v jsl. vojsko. Tedaj je prišel v Opatje selo na Krasu, pozneje pa je bil z zaposlitvijo v »zasedeni« tiskarni na Placuti naposled demobiliziran. To delo je opravljal do priključitve, v domači B-ovi tiskarni pa se je licenca glasila nanj tudi še po razmejitvi 1947. Potem je bila prenesena na Julija, Pavlo pa se je k tiskarstvu vrnil spet v zadnjem obdobju pred upokojitvijo, tokrat v Soči v Šempetru. V sami tiskarni Budin v Gor. pa se je obseg dela z leti večal in z njim tudi število zaposlenih. Danes daje tiskarna delo 10-12 delavkam in delavcem. T. se je modernizirala in je usposobljena za tako rekoč vsako tiskarsko delo od časopisov do knjižnih izdaj. Tiska v slov. in it. jeziku, v črnobeli tehniki in barvah. Med redne storitve uvršča tednika KatG in L'Arena di Pola, mesečnik Pastirček in knjige GMD, med njimi PSBL. Ostalo delo je vezano na sprotne naročila tako imen. trgovskega ali drugega priložnostnega tiska. Od sept. letos sta nosilca dovoljenja Ivo Š, Jurijev sin, in Pavlo Š, Zdenkov sin.

Prim.: Ustni podatki Danila Budina, Miren 95, Anice in Mirjam Budinove, Miren 16, Marjana, Zdenka in Jurija Špacapana, Gor. ter dr. K. Humarja, Gor.; Liber defunctorum 1922-1968, Miren; Liber Matrimoniorum 1897-1921, Miren; Zadržna tiskarna v Gor. KolGMD 1926, priloga 1-8, s sl.; Klinec, Zgodovina GMD, 72-74 in 202; Klinec, Zgodovinski oris GMD, Zbornik ob 50-letnici GMD 1924-1974, 44 in 54; Klinec, Duhovščina, 59; V spomin Juliju Budinu, KatG 2. jun. 1983 s sl.; Ogorki skromnega nemira, Družina št. 10/1981.

B-n

BUFON Milan, geograf, pisec strokovnih in prozanih del, r. 28. maja 1959 v Trstu, živi v Saležu v občini Zgonik. Oče Dušan, dipl. pravnik (gl. čl.), mati Tea Berger, gospodinja. Po slov. osn. š. v ul. Donadoni in nižji sred. š. pri Sv. Jakobu je dovršil Znanstveni licej Fr. Prešerna (1978), na Filoz. fak. lj. U pa študij geografije in etnologije in diplomiral 1983 z nalogo *Regionalna geografija Doberdobske planote*, za katero je prejel študentsko Prešernovo nagrado. Na Odd. za geogr. je 1986 vpisal kot t.i. mladi raziskovalec podiplomski študij socialne in polit. geogr. pri svojem mentorju prof. dr. Vladimiru Klemenčiču ter na istem Odd. prevzel funkcijo asistenta-stažista. 1989 mu je bil podeljen naslov magistra geografije za delo *Etnično-regionalni razvoj obmejnih regij: primer s Slovenci poseljenega ozemlja v Furlaniji-Juljski krajini*. Za to delo je v Trstu pre-

jel 1990 Tončičevo nagrado. V letu 1993 dokončuje v okviru 6-letnega programa podiplomskega študija na U v Lj. doktorsko disertacijo na temo *Goriška kot primer evropske obmejne regije*. Zlasti konec 70. in v 80. letih je bil dejaven na liter. področju. V LitV je objavljajal s psevdonimom EM/BE, 1977 je prejel za novelo, spisano v it. jeziku, prvo nagrado, katero je razpisala tržaška ustanova Dante Alighieri. Kasneje je dokaj redno sodeloval v reviji Dan, kjer je izšlo več njegovih kratkih proz, oglašal pa se je tudi v JKol, PrimSreč, Mentorju in Sodobnosti. 1979 se je uvrstil med najboljše slov. pesnike in pisatelje začetnike na finalnem srečanju v Gradišču na Štajerskem. 1984 je v Trstu izšla njegova zbirka kratke proze *Rondo*, ki je naletela pri tedanji liter. kritiki na dokaj živahen odmev. - Sredi 80. let je začel objavljati tudi strok. članke (JKol 1984 in 1986) na osnovi njegovega vse intenzivnejšega raziskovalnega dela kot honorarni sodelavec ter član SLORI v Trstu, s katerim je še danes povezan kot pogodbeni raziskovalec. V tem času je kot mentor sodeloval pri prvih mladinskih raziskovalnih taborih v zamejstvu ter pri pripravi načrta dolgoročnega razvoja Kraške gorske skupnosti, zlasti za področje turizma in rekreacije. Po predhodnem sodelovanju z ur. Krajevnega leksikona Slovenije dr. Romanom Savnikom je prevzel ured. delo pri pripravi istoimenske publikacije za slov. etnično ozemlje v It. Dokaj je razširil tematske sklope in krog sodelavcev. Tako je 1990 v zajetnem obsegu izšel prvi zv. KLSI, ki obravnava Tržaško pokrajino (soavtor Aleksej Kalc). S članki o zamejskih krajih in območjih sodeluje z ured. Enc Sje, do prekinitve izhajanja pa tudi z Enc Jsle. S strok. informativnimi spisi sodeluje v PDK, občasno pa nastopa na RAI Trst A. - Sicer je na znanstvenem področju B. usmerjen zlasti k preučevanju etničnih in prostorskih problemov obmejnih ter etnično mešanih območij, tako v okviru SLORI kot osrednjih slov. geogr. institucij (Odd. za geografijo, Inštitut za geografijo). Dejaven je nadalje v it. geografskem društvu s sedežem v Firencah (Società Geografica Italiana) ter v raznih mednar. združenjih, v katere je včlanjen (IGU - International Geographic Union, World Political Map Commission; IBRU - International Boundaries Research Unit; EuroPolis - European research network on Politics and Space; ASEN - Association for the Study of Ethnicity and Nationalism; MRG - Minority Rights Group). Jeseni 1987 je bil na Poljskem na strok. potovanju, spomladi 1992 se je študijsko

izpopolnjeval še v Angliji, kjer je bil gost london-skih in drugih univerzit. centrov. Z referati je sodeloval na številnih domačih in mednar. kongresih in simpozijih o social. in polit. geografiji, med temi: Perth, Chur in Val d'Aosta, 1988; Bialowieża, 1990; Andorra in Glasgow, 1991. Na llešičevih dnevih je predaval v letih 1991-93, med drugimi domačimi simpoziji z mednar. udeležbo pa je bil vabljeni gost še na posvetih *Etnična geografija Rep. Sje, Slov. v zamejstvu in izseljenstvu* maja 1991, *Socialna geografija v teoriji in praksi* dec. 1992 in *Ethnicity and Geography* sept. 1993. - V knjižni obliki so doslej izšla v tem okviru štiri njegova dela: *Sviluppo etnico e regionale delle aree di confine: il caso degli Sloveni nel Friuli-Venezia Giulia*, Quaderni SLORI 111, Trieste 1990 (67 str.); *Geographic problems of frontier regions: the case of the Italo-Yugoslav border landscape* (soavtor Vladimir Klemenčič, v: D. Rumley in J.V. Minghi (eds), *The Geography of Border Landscapes*, London, Routledge 1991, str. 86-103; *Prostorska opredeljenost in narodna pripadnost (Obmejna in etnično mešana območja v evropskih razvojnih silnicah: primer Slovencev v Furlaniji-Juljski krajini)*, Trst, ZTT (izdajatelj: SLORI in Znanstveni inštitut Filoz. fak. Univerze v Lj.), 1992 (223 str.); *Sviluppo regionale e sviluppo etnico: il caso degli Sloveni in Italia*, v: *L'effet frontie're dans les Alpes*, Tome I, St. Vincent (izdajatelj: Reseau Alpin in Region Autonome de la Valle'e d'Aoste), 1992, str. 54-61. Druge pomembnejše razprave pa so bile objavljene v revialnem tisku: *Geogr. obz.* (1987), *Razprave in gradivo* (1990), *Geogr. vestnik* (1990), *TiP* (1990), *Geografija v šoli* (1991 in 1992), *Rivista geografica italiana* (1991), *Geographica Slovenica* (1992), *Political Geography* (1993) in *GeoJournal* (1993).

Prim.: Letna poročila, ki jih podajata Geografska bibliografija Slovenije (Inštitut za geogr. Univ. v Lj.) ter Novice Filoz. fak. (Katalog ob razstavi publikacij in predstavitvi izsledkov znanstvenoraziskovalnega dela Filoz. fak.). Daljša članka sta izšla v PDK po izidu prvega zv. KLSI in knjige *Prostorska opredeljenost in narodna pripadnost*. Pomembnejše ocene knjige Rondo pa so objavili: Andrej Blatnik, *Mentor* 9-10, 1984; Knjiga 12, 1985; Samo Simčič, *Ljubljanski dnevnik* 12. okt. 1984; Majda Brumat, *PrimSreč* 51, 1985; Denis Poniž, *PDK* 14. okt. 1984; M. Jevnikar, *M* (Trst) 1985, 117.

Ured.

BUKOVEC Štefan, prof., državni funkcionar, gospodarstveni inženjer, r. 14. sept. 1929 v Kozarščah pri Tolminu. Oče Adolf, mesar, trgovec in

posestnik, mati Marija Smrekar, trgovska. Osn. it. š. je obiskoval v Volčah 1935-40, niž. gimn. 1940-43 v Tolminu in prav tam 4. r. višje gimn. 1944-45, 5. r. gimn., 1. in 2. licej ter maturo 1945-48 v Gor. Nato se je vpisal na Fak. za politič. vede U v Padovi, zatem v Trstu, kjer je doktoriral 15. jun. 1954. Habilitacijski izpit iz slov. jezika in slovstva je dosegel 1959. Poučeval je na strok. š. v Nabrežini in Sv. Križu 1951-53, na strok. š. v Gor. 1954-62, na isti š. podravni, na nižji sred. š. 1963-66, na gimn. liceju 1965-68. V letih 1959-61 je bil preds. Sindikata slov. šole. 1964 je opravil usposobljenostni izpit za doktorja komercialista in je vpisan v pokraj. zbornici za Gor. Jan. 1968 je zmagal drž. natečaj za obč. tajnika in istega leta je nastopil službo v Sovodnjah ob Soči in Steverjanu do 1975; 1975-76 je bil obč. tajnik na Trbižu, 1976-81 pa v občini Devin-Nabrežina, obenem tudi tajnik Kraške gorske skupnosti in Konzorcija kraškega vodovoda. Od 1983 je vpisan v uradnem seznamu Revizorjev računov pri pravosodnem ministrstvu. Zaradi širokega strok. znanja opravlja številne funkcije v javnih, gospodarskih in bančnih ustanovah. Od 1980 je preds. nadz. odb. Kmečko-delavske posojilnice v Sovodnjah, član nadz. odb. Kmečke banke v Gor., 1981-88 strok. sodelavec Hranilnice in posojilnice v Nabrežini, 1987-91 član predsedstva SDGZ, 1970-82 podpreds. uprav. odb. Gor. mestnih podjetij, od 1992 preds. nadz. odb. SGZ Gorica in član nadz. odb. SSG Trst, od 1991 član nadz. odb. Obmejnega postajališča in avtoporta ter preglednik računov Briške gorske skupnosti, od 1993 član pokraj. odb. Krajevnih ustanov za gor. pokraj. - B. se je 1966 vključil v gor. polit. življenje kot član PSI, kjer se je v okviru slov. komponente zavzemal za reševanje problematike slov. narod. skupnosti. 1975 je kandidiral na pokraj. volitvah in bil izvoljen v pokraj. svet (do 1977). Na obč. volitvah 1990 je bil kandidat SSK, na izrednem pokraj. kongresu SSK Gorica je bil jan. 1991 izvoljen za preds. pokraj. sveta SSK Gorica, od 1992 je član dež. tajništva SSK. Zaradi pomanjkanja ustreznih učbenikov za slov. š. je 1965 sestavil učbenik *Kratek pregled zgod. filozofije. Od Kanta do sodobnosti*. Za publikacijo *Zakon št. 142/1990. Reforma krajevnih uprav. Izdal Krožek za družb. vpraš. V. Šček, Trst 1991* je prispeval upravno terminologijo in koordiniral delo. Prav tako je sodeloval pri publikaciji istega izdajatelja *Občinski upravitelji pred novimi nalogami: statuti občin in jezikovne manjšine. Trst 1991*, in sicer s poglavjem *Zakon št. 142/90 in sta-*

tuti krajevnih ustanov. 1982 je prejel Priznanje Občine Sovodnje ob Soči.

Prim.: Osební podatki; IzvGor 1945-65, Gor. 1966; IzvGor 1965-75, Gor. 1975; M. Waltritsch, Slov. bančništvo in posojilništvo na Gor., Gor. 1983; Sovodnjski zbornik I, Gor. 1983, 5 s sl., 76, 77; Slov. šolstvo 1945-1985, Trst 1986, 282; Večer 27. okt. 1972 s sl.; PDK 14. jun. 1975; 18. jun., 19. jun. 1975; Picc. 18. jun. 1975; Skupnost, izdaja za Gor., april 1990, 7 s sl.; NL 8. apr. 1993 s sl.

Češč.

BURGER Friedrich Moritz, c. kr. namestnik v Trstu, r. 4. jul. 1804 v Wolfsbergu na Kor., u. 2. okt. 1873 na Dunaju. Oče Johann, agronom. Mladost je preživel v Trstu, pravo je študiral na Dunaju. Postal je odvetnik v Trstu. 1848 je bil kot predstavnik Trsta skupaj s Karlom Ludwigom Bruckom (1798-1860), ustanoviteljem in vodjem avstrij. Lloydja v Trstu, izvoljen v nem. frankfurtski parlament, nato je bil namestnik na Štajerskem. Med 1858-59 je bil namestnik v Lombardiji, 1. avg. 1859 je postal namestnik v Trstu, nato avstrij. pomorski minister (1862-65). B. si je prizadeval za gospodarski dvig Trsta (stiki z baronom Revoltello), pomemben pa je tudi njegov delež pri zasnovi dežel. avtonomije v takratnem Avstrij. Primorju (pismo B. državnemu ministru Goluchowskemu 1. dec. 1860). 7. sept. 1861 je bil izvoljen v istrski dežel. zbor.

Prim.: ÖBL 1, 129; E. Chersi, La Porta orientale 21/1951, 77-95; R. Blaas, Il Baron Burger, luogotenente a Trieste. V: La Crisi dell'impero austriaco dopo Villafranca, Trieste 1961, 137-70; C. Rapozzi, Archeografo Triestino 27-28/1965-1966, 493-557.

B.Mar.

BUTINAR Jože, agronom, r. 26. nov. 1913 v Trstu, u. 18. sept. 1980 v Mrbu. Oče Josip, rudar, nato policist v Trstu, mati Ivana Dekleva. B. je 1931 maturiral na Drž. real. gimn. v Mrbu, 1936 pa diplomiral v Zgbu za inž. agronomije. Prakso in specializacijo je opravil 1937-38 na Kmetij. poskusni in kontrolni postaji (tedaj poimenovana v Banovinski sadjarski in vinarski zavod) v Mrbu, nato je služboval kot pripravnik v Drž. monopolu kraljevine Jsle na Tobačni postaji Ljubuški (Hercegovina), ki ga je 1940 poslala na enoletno specializacijo na Gospodarsko-šumarsko fak. v Zgb. Zaradi vojne je ostal v Zgbu in služboval pri Ravnatelstvu drž. monopolov v Zgbu 1941-43, nato še pri Zadružni zvezi drž. nameščencev in pri Zvezi živinorejskih zadrug v Zgbu. Po drugi svet. vojni je 1945-46 predaval na Kmetij. šoli v

Šentjurju pri Celju, 1946 je bil premeščen v Lj., sprva je sodeloval pri izvajanju agrarne reforme, nato je kot načelnik vodil oddelek za strok. šolstvo pri Ministrstvu za kmetijstvo (1947-51). Vedno bolj se je poglobljal in razvijal program kmetij. šolstva ter se končno odločil za pouk in vodenje Srednje kmetij. š. v Mrbu; bil je devet let dir. navedene zelo znane in uspešne strok. š., obenem je pripravljaval ustanovitev Višje agronomske š. (VAŠ) Mrbu, ki je začela 1960, naslednje leto je bil izvoljen za dir. (v dolžnosti dekana) VAŠ. 1970 je bil izvoljen za predstojnika vseh Višješolskih zavodov v Mrbu, 1974 pa je stopil v pokoj. B. je objavil okoli petdeset razprav, poročil in samostojnih publikacij: *Agrarna politika* (Mrb. 1961); *Ekonomika in organizacija kmetijske proizvodnje* (Mrb. 1967); *Poljoprivreda občine Ptuj* (Ekonomika proizvodnje 3, 1967, 163-68); *Možnost razvoja kmetijstva občine Maribor* (Mrb. 1969, v sodel. z Ivanom Šmeljcljem); *Suvremena agrarna politika u strukturi poljoprivrede mariborskega področja* (Poljodobra Zagreb 21, 1971); *Poljoprivredna tržišna politika i marketing* (Ekonomika poljoprivrede 4, 1972, 13-19). Z referati se je udeleževal domačih in tujih znanstvenih prireditvev s področja agrarne ekonomike in agrarne politike. Prejel je več priznanj iz občine, republike in države ter diplome Društva in Zveze inženirjev in tehnikov.

Prim.: Enc Sje 1, 408; Podatki družine Butinar, Mrb., 22. apr. 1993.

Adč.

BUTKOVIČ Bogdan (Deodato), slikar, izumitelj, jamar, podjetnik, r. 14. nov. 1950 v Sovodnjah ob Soči, kjer živi in dela. Oče Anton, delavec, mati Veronika Tomšič iz kmečke družine. Po osn. š. v Sovodnjah (1956-61) in strok. š. v Gor. (1961-64) se je zaposlil in poskusil razna dela. L. 1979 je ustanovil lastno podjetje za izkoriščanje sončne energije za ogrevanje. V zadnjih časih se ukvarja s trgovino na mednarodni ravni. B. je predvsem samouk, ki mu je skoraj edina š. eksperimentiranje. Za slik. se je začel zanimati okoli 1966. V Tržiču je obiskoval tečaj za slik. in grafiko, ki ga je vodil prof. Visintin. Pozneje je v Gor. obiskoval tečaj za jezike in se učil angl., franc. in ruščino. Prvič je razstavljajal na skup. razst. v Gor. 1971. V dec. 1971 je odprl lik. galerijo v pritličju svoje hiše v Sovodnjah z razst., pri kateri so sodelovali nekateri slikarji skupine 2xGO. V galeriji je bila naslednje l. še fotografska razst. na temo zaščite narave, potem pa je

popada propadla. Do sedaj je imel B. eno samostojno razst. v Gor. (Il Torchio, 1978) in se je udeležil precej skup. razst. V svojih delih privilegira eksperimentacijo, ki je skoraj izključno osredotočena na osnovno funkcijo barve, mišljene predvsem kot kromatična gmota. Iz delovanja slednje po slik. platnu se rodijo oblike in barvni efekti po odvisnosti naravnih zakonov, ki se nam zdijo muhasti in nepredvidljivi samo zato, ker jih ne poznamo dovolj in dokončno. B. imenuje ta svoj način slikanja *fraktalizem*. B. je tudi izumitelj. Patentiral je preko deset svojih iznajdb, med katerimi naj omenimo varnostno zavoro za spuščanje po vrvi in izboljške za izkoriščanje sončne energije za ogrevanje vode. O varnostni zavori je napisal prispevek: *Varnostne zavore - Discensori autobloccanti* v zborniku SPD Gorica, JK Kraški krti - G.S. Talpe del Carso, Gor. 1988. B. je bil dolgo let tajnik slov. jamarskega društva Kraških krtov, član odb. SPD Gorica, štiri leta član uprav. odb. Slov. dež. zavoda za pokl. izo-

braževanje, preds. slov. obrtnikov pri SDGZ, član uprav. sveta Kmečko delavske posojilnice v Sovodnjah, član uprav. odb. Zadruga za razvoj gor. industrijske cone. V zadnjih letih je angažiran tudi v politiki kot predstavnik zelenih na listi smehljajočega se sonca: 1988 je kandidiral za dež. in pokraj. volitve, 1990 za občinske, 1992 pa za senat. V svojih javnih funkcijah in nastopih se je B. zavzemal predvsem za zaščito okolja pred onesnaževanjem in je nasprotoval masivnemu vdiranju industrije na ozemlje slov. vasi okoli Gor.

Prim.: Osebn. podatki; IzvGor 1960-65; PDk 28. in 30. dec. 1971, 16. dec. 1976, 6. jan. 1977 (s. sl.), 4. okt. 1978 (s. sl.), 1. maja 1990 (s. sl.); KatG 30. dec. 1971; PrimN 28. jan. 1977 (s. sl.); Delo 4. febr. 1977 (s. sl.); Naše jame 1981-82 (št. 23-24), 59-66; Atti del 3° convegno nazionale della delegazione speleologica, Cuneo 1974, 75; Atti-1° Convegno nazionale sulla sicurezza, le attrezzature e le tecniche speleologiche, Bologna 1974, 79-82. Vh

C

CADORNA **Luigi**, grof, vojskovodja, poveljnik vrhovnega štaba it. vojske (1914 - 1917), maršal, r. 4. sept. 1850 v Pallanzi, u. 21. dec. 1928 v Bordigheri. 1860 je postal učenec vojaškega kolegija v Milanu, s 15 leti gojenec vojaške akad. v Turinu, ki jo je zaključil 1869 kot podporočnik vrhovnega štaba. Med 1898 - 1907 je v več izdajah izšla njegova knjiga o taktiki in izurjenosti pehote *Istruzione tattica*. Jul. 1914, tik pred začetkom prve svet. vojne, je bil imenovan za načelnika vrhovnega štaba it. vojske. Tako je 24. maja 1915 sprožil vojaške operacije proti Avstro-Ogrski, ko je nastala 600 km dolga fronta, katere južni del je presekala tudi slov. ozemlje, po katerem je tekla 90 km dolga soška fronta. C-ova vojaška strategija je bila preprosta: zaposliti čim večje število avstr. enot in jih uničiti ter prodreti preko Soče in Julijskih Alp proti Lj. Največ enot je zato osredotočil na soški fronti, obenem pa ukazal ofenzivne operacije na tirolski fronti ter lokalne napade na kor. in karnijski fronti. Pod njegovim poveljstvom je it. vojska na soškem bojišču dosegla dva večja uspeha. Tako je VI. ar-

madni korpus pod poveljstvom generala **Luigija Attilia Capella** (1859 - 1941) v 6. soški ofenzivi (6. - 17. avg. 1916) osvojil Gor. Drugi uspeh pa predstavlja premik avstr. fronte na Banjski planoti v 11. soški ofenzivi (17. avg. - 15. sept. 1917), ki ga je dosegel XXIV. armadni korpus pod poveljstvom generala **Enrica Caviglie** (1862 - 1945). Po zlomu it. fronte v avstrijsko-nem. preboju v Bovški kotlini 24. okt. 1917, je vlada zamenjala C. in za poveljnika vrhovnega štaba imenovala generala **Armanda Diaza** (1861 - 1928). Diazu je uspelo utrditi fronto na črti Grappa - Piava ter dokončno premagati avstr. vojsko v zadnji it. ofenzivi (24. okt. - 3. nov. 1918). - C. je bil po zamenjavi imenovan za člana Vrhovnega zavezniškega vojaškega sveta v Versaillesu, vendar je bil febr. 1918 nenadoma poklican v It., da bi bil na razpolago pri delu vladne preiskovalne komisije o zlomu pri Kobaridu, za katerega ga je javno mnenje obtoževalo. Sept. 1919 je bil upokojen in se je umaknil iz javnega življenja. C-ov odgovor na obtožbe predstavlja knjiga spominov *La guerra al fronte italiano fino all'arresto sulla linea*

del Piave e del Grappa (1-2, Milan 1921); v knjigi *Altre pagine sulla grande guerra* (Milan 1925) je obravnaval odnose z vlado v času vojne, v *Pagine polemiche* (Milan 1950, posmrtno) je ponovno obravnaval vzroke za kobariški zlom in odgovornost pripisal vladi in vojski. Na vojno obdobje se nanaša tudi po smrti izdana knjiga izbranih pism *Lettere famigliari* (Milan 1967). Nov. 1924 je B. Mussolini prekinil polemike o vojni in imenoval C. in Diaza za maršala It.; C. je ponovno vstopil v javno življenje, in sicer v senat in vojsko. L. 1932 so mu v rodnem mestu postavili mavzolej.

Prim.: DBI, 16, 104 - 108; R. Corseli, Cadorna, Milano 1937, pass.; A. Gatti, Un italiano a Versailles, Milano 1958, pass.; A. Gatti, Caporetto, Bologna 1964, pass.; G. Rocca, Cadorna, Milano 1985, pass.

Svp.

CALLIGARO Renzo, duhovnik, versko-narodni buditelj, r. 14. jun. 1944 v kraju Madonna di Buia. Oče Ernesto, zidar, mati Ferminia Minisini, kmetica. Osn. š. v r. vasi, malo semen. v Vidmu, matura na klas. liceju »Stellini« v Vidmu, 1962. Bgsl. v Vidmu, ko se je prvič, na predavanjih msgr. Simčiča (PSBL III, 353, 354), približal slov. Posvečen v r. vasi 30. avg. 1969, kjer je naslednjega dne imel n. mašo. Kpl v Kostnici (Tempio Ossario) v Vidmu od sept. 1969 do sept. 1970, od okt. t.l. do okt. 1973 kpl v Basaldelli, od 1973 dalje žpk v Bardu in Zavarhu v Terski dolini. Ob prihodu v faro se je zavedel kult. in jezik. drugačnosti in iskal možnih oblik vraščanja vere v takajšnje kult. stvarnost. Vpisal se je na Jezik. fak. U v Vidmu, doktoriral 1978 z nalogo *Ivan Ilich e la descolarizzazione in alcuni autori dell'area anglosassone*. Še vedno je vpisan na psihol. U v Padovi. Po potresu 1976 se je močno angažiral, da bi se oživila kult., verska in jezikovna zavest prebivalstva. Zato je postopoma uvedel rabo terskega slov. narečja v liturg. nedelj in praznikov. V narečju berejo prevod enega berila, opravijo molitev po obhajilu, pred kakim letom ustanovljeni p. zbor pa ob drugih zapoje tudi nekaj narečnih ali slov. pesmi. Nekatere, v čast Sv. trojice, Matere božje in velikonočno, je nalašč za zbor napisal Viljem Černo (PSBL I, 236), uglasbil pa Oreste Rosso. Da bi bolje obvladal slov. je 1988, 1989 in 1991 obiskoval poletne tečaje slov. jezika in kulture v Lj. Ob raznih pobudah tesno sodeluje s Centrom za kulturne raziskave iz Barda. Zelo se je zavzel za obnovo ž.c. in župnišča

v Bardu, saj sta bila razrušena po potresu. 1987 je bil dograjen zvonik, nova c. sv. Jurija, ki stoji na temeljih stare, je bila zgrajena od 1989-91, ko je bila 6. jul. slovesna posvetitev. Ob tej priložnosti so v c. okrili spominsko ploščo v lat. in narečju Terskih dolin o opravljenem delu. Zavzema se, da bi tudi Zavarh dobil svojo c. Pred skoraj 10 leti dal pobudo za medžup. cikl. list v narečju *Med nami*, ki objavlja članke tudi v it. Od 1986 sodeluje pri listu Novi Matajur. V prilogi *Od Tera do Prosnida* je objavil več zanimivih člankov, med temi: 30. okt. 1986, *Patria, Nazione, Stato: per favore non giochiamo sull'equivoco*; 6. avg. 1987, *Čje bosta daržali tardo, čje ta obriesti vašo življenje*; 22. okt. 1987, *Un filo di luce che dà la forza di vivere*; 25. feb. 1988, *Per amore di Sion non tacerò finchè non spunti come l'aurora la Sua Giustizia*; 12. maja 1988, *Elogio di un vandalo*, *Scritte bilingui nella Val Torre*; 12. feb. 1989, *La minoranza slovena nel Tarcentino, Se avessi coraggio urlerei al vento*; 8. mar. 1990, *Partire dal passato per capire chi siamo*; 20. dec. 1990, *È tempo di organizzare la speranza anche con la lingua e la cultura, Per un mondo nuovo*; v posebni pril. ob posvetitvi c. v Bardu, *Il nido sulle nostre case - Njezdo nad našimi hišami*. 4. jul. 1991 je C. objavil *Appunti di storia della nostra chiesa in Cultura e lingua slovena e lo statuto comunale a Lusevera - Jamamoto scrive*; 14. okt. 1993, *Buog vam lone! Don Arturo Blasutto do Montea-perta il 23. ottobre compie 80 anni*, ob navedenih pa še druge članke in poročila.

Prim.: Osebn. podatki; podatki prof. V. Černa; Arhiv Novega Matajurga.

M. Tavčar

CALVI Bartolomeo, jezikoslovec in prevajalec, r. 17. jun. 1886 v kraju Palestro pri Paviji, u. 31. okt. 1961 v Turinu. Doktoriral je iz klasične filologije. V šol. letu 1924/25 je poučeval v Tolminu in prišel v stik s Slov. Začel se je učiti slov. in se je toliko naučil, da je mogel prevajati iz slov. in razpravljati o slov. literaturi. Pozneje je učil na tehn. šoli v Mantovi in na U v Turinu, kjer je bil lektor za slov., pozneje za slovan. filologijo. Med vojno je bil nekaj časa v Lj. - Kot jezikoslovec je raziskoval slov. skladnjo, prevajal in veliko pisal o slov. literaturi: *La sventura di Jefte in Giuseppe Parini e nello sloveno Simon Gregorčič*, Mantova 1929; Ivan Cankar, *Il re di Betainova*, SEI Torino 1929; Ivan Cankar, *La mia vita*, Paladino, Padova 1930; *Il crisantemo bianco ossia Ivan Cankar e la critica*, Mantova 1930; Ivan

Cankar, *Saggi di versione dalle Immagini di sogni* (iz Cankarjevih Podob iz sanj), Mantova 1934; *Verso un'antologia slava in italiano*: Ivan Cankar: *Non ho mai scritto proprio con facilità...* (Uvod v Podobe iz sanj); *Dai canti popolari sloveni: La bella Vida (Lepa Vida), Il giovane innamorato (Zaljubljeni mladenič)*, Mantova 1935; *Le immagini di sogni di Ivan Cankar*, Torino 1941; *Fonti italiane e latine nel Prešeren maggiore*, Torino 1959, kjer je prevedel vrsto Prešernovih pesmi v celoti (Soneti nesreče, Sonetni venec, Krst pri Savici idr.). - Podrobno je raziskal tudi Debevčev in Župančičev prevod 5. speva Dantejeve Božanske komedije. Izdal je še: *Riflessi della cultura italiana fra gli sloveni*, Torino 1931, *Convivium III*, n. 5; *Per l'esplorazione della selva petrarchesca*, Mantova 1953; *Il Petrarca fra gli Jugoslavi*, Popolo Nuovo, Torino, maggio 1955. Vendar pa je treba brati njegove razprave previdno, ker vsi it. in lat. vplivi pri Prešernu niso tako jasni in dokazani.

Prim.: J. Moder, SLNP, 43; Isti, Enc Sje I, 410.

Jem.

CAPELLARIS Giannantonio de, kartograf, r. 13. jun. 1727 v Gor., u. 26. jan. 1807 prav tam. Mladostna leta je preživel kot vojak, nato se je (okr. 1748) zaposlil v idrijskem rudniku. Na tem delovnem mestu se je ukvarjal z matematiko in risanjem. Ko se je vrnil v Gor., je delal v javnih službah in izdelal več načrtov za nove ceste, za ureditev rečnih strug, za namakalne naprave in novogradnje. Uveljavil se je tudi kot kartograf in sodeloval pri izdelavi zemljevida, ki je bil priložen drugi izdaji R. Coroninija (gl. čl.) *Tentamen genealogico-chronologicum Comitum et Rerum Goritiae* (1759). Cesarica Marija Terezija ga je 1768 imenovala za c.k. inženirja v grofijah Goriški in Gradiščanski. Izdelal je več kart Goriško-Gradiščanske dežele. C-ove risbe trdnjave Kluže pri Bovcu, Kanala ob Soči, Gradišča nad Prvačino, Tabora nad Dornberkom, gradu Rihemberk in Štanjela iz leta 1752 (hranijo se v Pokraj. muzeju v Gor.) imajo zaradi pomanjkanja podobnega slikovnega gradiva veliko dokumentarno vrednost. Neobjavljen je C-ov dnevnik iz časa 1768-1806.

Prim.: R.M. Cossar, *Archeografo Triestino*, s. 4, 24-25/1948; B. Marušič, JKol 1979, 218-22; Isti, Kron 26/1978, 182-83.

B. Mar.

CAPUDER Majda, roj. **DEKLEVA**, prevajalka in bibliotekarka, r. 13. avg. 1941 v Bujah pri Košani, živi v Lj. Oče Leopold, kmet, mati Hana Volk.

Po osn. š. na Suhorju je obiskovala sred. š. v Postojni (matura 1960), študirala na Filoz. fak. U v Lj. franc., angl. in it. (diploma 1967). Med študijem se je 1965/66 izpopolnjevala na U v Nancyju. Poročena 1967 z Andrejem Capudrom. Po diplomi prof. it. na Sred. š. za notranje zadeve v Tacnu, nato v svobodnem poklicu kot prevajalka in piše tudi knjižne ocene. Od 1979 zaposlena v Biblioteki SAZU, sedaj kot višja bibliotekarka. Prevodi: M. Catto, *Murphyjeva vojna*, 1972; R. Mason, *Veter ne zna brati*, 1973, 1980; D. Hunebelle, *Moj prijatelj Kissinger*, 1974; J.P. Donleavy, *Ingverjev cvet*, 1975; J. Jones, *Dih smrti*, 1978; E. Malpass, *Shakespeare (Mili Will, Kleopatra, kje si?, Hiša žensk)*. Trilogija (1979); S. Weil, *Teža in milost* (z lastno spremno besedo, Celovški zvon 1983, I/1-II/5; M. Raymond, *Tiha noč iz svetle doline*, 1985; F. Tomizza, *Mladoporočenca iz ulice Rosetti*, 1987. Bibliotekarsko delo: Knjižnica Janka Lavrina. Zapuščina, Lj. 1989 (Objave Biblioteke SAZU. 10); vsakoletna bibliografija publikacij SAZU od 1988 dalje.

Prim.: Letopis SAZU 1979-1993; J. Moder, SLNP, 44; Biografije in bibliografije raziskovalcev ZRC SAZU II, Lj. 1988, 353.

RY

CEDERMAC Jožef (Bepo), duhovnik, r. 10. febr. 1935 v Petjagu (Ponteacco) v Beneški Sloveniji, u. 26. avg. 1985 v Prapotnem (Prepotto). Oče Andrej, kmet, umrl, ko je bil sin še otrok, mati Marija Oriecua, brat oficir pri alpincah, sestra zdravnica. Najprej je doštudiral za učitelja, potem je dovršil semenišče v Vidmu in bil posvečen 1963. Prva štiri leta je bil kaplan v Orsariji v Furlaniji, potem je bil štiri leta župnik na Trčmunu. Končal je zidavo nove cerkve v Mašerah, popravil pa je tudi cerkvi na Trčmunu in v Ceplešiščah. 1971 je bil imenovan za župnika v Praprotnem in tam je ostal do smrti. Tudi v tej župniji je popravil vse cerkve, čeprav je bil več let bolehen. C. je imel velik smisel za cerkvene stavbe, zato je skrbel za njihovo vzdrževanje.

Prim.: Dom 1985, št. 12 s sl.; NMat 1985, št. 12.

Ured.

CEK Davorin, politik, r. 1. avg. 1919 v Hrušici pri Ilirski Bistrici, u. 1945 (?) v Mauthausnu. Oče Štefan, krojač, gostilničar, posestnik, mati Ana Nedoh, gospodinja. Osn. š. je pričel v Hrušici, enajstletnega so starši poslali v Alojzijevišče v Gor., kjer je študiral brat Štefan. Č. je po dveh letih zapustil Gor., ilegalno zbežal čez mejo v

Jšlo, se kot otrok dobro znašel in v Zgb dokončal sred. š. in najbrž maturo, za tem je na lj. Strojni fak. nadaljeval šolanje. Kot aktiven nasprotnik it. režima in antifašist je kmalu zabredel v težave in se po 3. letniku 1941 vrnil domov. Zaposlil se je na občini v Podgradu. Spomladi 1942 se je vključil v osvob. gibanje v domačem kraju in okolici. Ob vpoklicu v it. vojsko je zapustil delovno mesto in pričel ilegalno delovati. Postal je sekretar rajon. komiteja SKOJ za Čičarijo. Jun. 1943 je prišel na Kras in postal član okrož. komiteja KPS za Kras in bil v njem odgovoren za skojevsko organizacijo na Krasu in član okrož. odb. OF za Kras, v katerem je odgovarjal za mladinsko organizacijo. Postal je tudi sekretar okrož. komiteja SKOJ Kras. To funkcijo je opravljal do jeseni 1943, ko je postal član pokraj. komiteja SKOJ in bil odgovoren za juž. Primor. Na pokraj. konferenci Zveze slov. mladine (ZSM) za Primor. febr. 1944 je bil izvoljen za preds. pokraj. odb. ZSM za Slov. Primor. Poleti 1944 so ga ujele Nemci, ga zaprli v Coroneu v Trstu, nato pa internirali v koncentracijskem taborišču Mautausen, kjer se je izgubila sled za njim. - Njegovo ileg. ime je bilo Danilo Mrkonja.

Prim.: Arhiv Gor. Muz; podatki, ki jih je zbrala Ester Jurišević, osn. š. Podgrad; S. Plahuta, Srednjeprimorsko okrožje 1941-45, Nova Gor. 1981, pass.; Enc Sje 2/1988, 3.

Plah.

CEK Štefan, duhovnik, r. 30. jan. 1913 v Hrušici, u. 22. jan. 1985 v bolnišnici v Izoli. Oče Štefan, krojač in gostilničar, mati Ana Nedoh. Sred. š. je obiskoval v goriškem Malem semenišču, bogoslovje v gor. bogoslovju. Mašniško posvečenje je prejel v Gor. 27. mar. 1937. Po posvečenju je šel za dušnega pastirja v hrv. Istro, kjer je ostal 28 let. Njegove dušnopastirske postojanke so bile: Kaščerga, Brest, Dolenja vas (Vranja, Boljun) in od nov. 1946 Lanišče v Čičariji. Iz Lanišča je moral za 6 let v zapor v Staro Gradiško. Po vrnitvi iz zapora je služil eno leto v Karobji, nekaj mesecev v Pičnu, 4 leta na Lindaru in 7 let v Novigradu. 1965 je kot slov. duhovnik prišel v Sjo in bil 12 let župnik v Šmarjah pri Kopru, od avg. 1977 do smrti pa župnik v Dekanih. - C. je bil zaveden Slovenec in delaven rodoljub. Že kot bogoslovca ga je reška kvestura označila kot človeka »izrazitih slovanskih čustev«, »nasprotnika režima in naših institucij« (ASC, CPC, b). Kaže, da se je nameraval po posvečenju inkardimirati v reško škofijo, a ga je dr. Ukmar prepričal, naj ostane v tržaško-koprski škofiji

(ACS, CPC, b). - Zakaj je moral Cek v zapor? Za mesec avgust 1947 je bila napovedana birma v raznih župnijah, kakor npr. Slum, Pazin, Buzet, Tinjan, Černica, Žminj, Lanišče idr. Program birmanja je bil izredno nabit in naporen: v 20 dneh naj bi se birma podelila v 34 različnih krajih. Ker se škof Santin ni upal v Istro, saj so ga napadli v Kopru 19. jan. 1947, je z dovoljenjem Sv. sedeža šel v Istro msgr. Jakob Ukmar, ki bi s 15. sept. i. l. nastopil službo apostolskega administratorja za ozemlje tržaško-koprské škofije, ki bi prišlo pod Jslo. V Istri so pričakovali škofa in niso bili zadovoljni, da je prišel msgr. Ukmar. Vsekar so nasprotniki organizirano pripravili razne izgrede in vsemogoče incidente, da bi birmovanje motili ali celo preprečili. - Prva dva dneva sta potekala mirno. Prvi neredi so izbruhnili 19. avg. v Tinjanu, nato v Buzetu in končno v Lanišču, kjer je bil župnik Štefan Cek. Kljub grožnjam je msgr. Ukmar v nedeljo, 24. avg., v Lanišču podelil birmo 237 otrokom. Župnikovi redarji so med birmovanjem preprečili manifestacijo v sami cerkvi, a so se manifestanti maščevali po maši, ko so v župnišču do smrti zabodli duhovnika Mirota Bulešića, ki je spremljal msgr. Ukmarja, nato pretepli še Ukmarja. Misleč, da je mrtev, so ga nezvestnega pustili na tleh (20 ur v nezvesti). Župnik Cek se je z materino pomočjo skril, da ga niso našli. Msgr. Ukmarja so odpeljali v Pazin, nato v reško bolnišnico, 5. sept. pa v ječo. Začela so se zasliševanja (8), nakar mu je bila izročena obtožnica, podobna usoda je zadelala tudi Ceka, ki je bil takoj zaprt v Buzetu in Pazinu. - V Pazinu se je začel proces (29. sept.-2. okt.) proti Ukmarju, Ceku in C-ovim redarjem. Obtoženi so bili, da so krivi izgredov, ki so nastali, C. so očitali vsemogoče krivde: da je glavni odgovorni za nered, inspirator nasilja, sovražnik OF, verski fanatik, da je sodeloval z Nemci. Msgr. Ukmar je bil obsojen na mesec dni zapora, Cek pa na 6 let prisilnega dela in 2 leti odvzema civilnih in polit. pravic. Te bridke dogodke v Istri je opisal sam msgr. Ukmar v tržaškem listu *Teden* (1947, št. 12., 28. - 33.) in Cek v svojih *Spominih*, ki pa niso še izšli. - C. je zapisal, da so mu v zaporu kakor tudi po zaporu marsikaj obljubljali, če bi stopil »v rdečo službo«. Pa je odklonil. Po pričevanju duhovnika Arsenia Rusicha je bilo C-ovo zadržanje v zaporu v Stari Gradiški »zgledno duhovniško«. Vsem je dajal zgled »pokončnosti duha in usmiljenja« (pismo trž. škofa Santina J. Ukmarju z dne 30. maja 1953, Arhiv Ukmar). - C. je bil globok, izobražen, odlo-

čen in premočrten duhovnik, zahteven do sebe in drugih. Svojo službo je povsod opravljal vestno, požrtvovalno in temeljito. V različnih oblikah je vsepovsod stregel ljudem ne glede na jezik, narodnost, kulturo, izobrazbo in versko pripadnost.

Prim.: ŠkATršt; Sporočila slov. škofij 1985; T. Simčič, Jakob Ukmar, GMD 1986, 150 in nasl.; Al. Rebula, Jakob Ukmar, Pordenone 1992 (it.), 81; L'Osservatore Romano 27. avg. 1947; PDK 28. avg., 5. sept., 1., 2. in 3. okt. 1947 (ki vedno zagovarja obtožbo in obsodbo); Mario Bartolić, Don Miro, un martire dell'Istria, Pazin 1991 (v hrv. Miroslav Bulešić), ki stalno citira C-ove Spomine; ASC, CPC, b Rim.

Skerl

CENCIČ Miroslava, roj. **ŽVAB**, dr. pedagogike, doc. za didaktiko, strok. pisateljica, r. 14. okt. 1934 v Tomaju, živi v Sempetru pri Gor. Oče Miro Žvab, mati Roza Šonc, kmeta. Pet razr. osn. š. je končala v Tomaju pri šolskih sestrah, nižjo gim. 1946-47 v Trstu, 1947-48 v Postojni, 1948-49 v Tomaju, učiteljsiše 1949 do 1953 v Lj. Studirala je pedagogiko in psihologijo na Filoz. fak. U v Lj., diplomirala 1959, iz filoz. 1. stopnje pa 1969, magistrirala iz pedag. 1983 na Filoz. fak. v Lj., doktorirala iz pedag. 1988 na Useučilištu na Rijeci s tezo *Vpliv družbenih razmer na vsebino realnega izobraževanja na slovenski ljudski šoli (1774 do 1941)* (Rijeka - Lj. 1988, str. 566.) - Poučevala je na osn. š. Gabrje na Vipavskem (1953-54), potem Vipavski Križ (1955-56), na Gimn. in Vajeniški š. v Postojni (1959 do 1963), Učiteljsišču v Kopru (1963 do 1965). Nato je bila pedag. svetovalka na Zavodu za šolstvo SRS, enota Nova Gor. (1965 do 1972). Od 1972 dalje je bila višja predavateljica za ped. psih. predmete in docentka za didaktiko na Pedag. akad. in Pedag. fak. U v Lj., v letih 1972 do 1983 na oddelku za razredni pouk v Novi Gor. Nekaj študijskih let tudi v Kopru. Upokojena 1991. Predava didaktiko kot zunanji sodelovec na Pedag. fak. v Lj. - Poklicno delo je posvetila prvenstveno strok. usposabljanju učiteljev. Vodila je seminarje, predavala za starše in predstavljala svoje poglede na strok. posvetovanjih in kongresih. Veliko je pripomogla k povezovanju zamejskega šolstva v It. z matičnim. Za uspešno pedag. delo je prejela dec. 1990 zlato plaketo Pedag. fak., za sodelovanje v društvu pedag. delavcev pa priznanje (1979). - Strok. raziskovalno delo obsega pet samostojnih raziskovalnih nalog, 10 samostojnih publikacij (3 v soavtorstvu), 4 prevode učbenikov v jezike narod-

nih manjšin na Slovenskem, 31 strok. člankov in več poljudnih strok. prispevkov. Večina strok. člankov je bila objavljena v osrednjih pedag. revijah Sodobna pedagogika in Vzgoja in izobraževanje. - Njena dela obravnavajo široko šolsko problematiko. Usmerjena so na moralno vzgojo na vprašanja, kjer se zavzema za humano vzgojo, vendar za doslednost pri oblikovanju trdnih moralnih vrednot. Za pouk SND je pripravila učbenike in priročnike, ki predstavljajo prvo učbeniško gradivo v slov. šoli. Utemeljuje izkušnjsko učenje pri usposabljanju učiteljskih kandidatov in za tako organizacijo študija, ki zagotavlja mehak prehod v praktično delo. Posveča se zgod. razvoju slov. šolstva, kjer si prizadeva objektivno predstaviti odzivnost vsebinskih in didaktičnih sprememb pouka na kult. in polit. pogoje časa, ter v vlogo kult. delavcev, slov. duhovnikov in učiteljskih združenj za razvoj narodnega šolstva in se zavzema za nadaljnji razvoj slov. šole na narodnih temeljih. Seznam njenega dela (Bibliografija) je v arhivu PSBL.

Prim.: Osebni podatki; časopisna poročila o njenem delu.

Pšč

CERGOL Lucijan (Luciano), alpinist, vodja trž. GRS in jamar, r. 31. okt. 1957 v Ricmanjah, u. 12. sept. 1987 v severni steni Montaža, pokopan v Ricmanjah. Oče Francišek (Francesco), mizar, mati Guerina Kocjančič, gospodinja. Osn. š. v Ricmanjah, nižja pri Domju. Alpinizma se je lotil 1973, 1979 član odprave na Cordilera Huaraz, 1983 Anapurna I, 1985 vodil zamejsko himalajsko odpravo na sedemtisočak Južna Anapurna, 1987 preplezal zelo zahtevno Bonattijevo smer v Gran Muro sul Sass de la Crusc v Val Badia. V petnajstih letih alpinizma in prostega plezanja je preplezal mnogo prvenstvenih smeri od Glinščice, Obalne ceste in Ospa (med plezalci je dobro znana njegova smer Fungo magico) do Monte Cucca itd. Poleg tega je bil jamar, vodja trž. GRS, državni inštruktor gorskih reševalcev, vodja in soustanovitelj alpinistične šole SPDT (1982), udeleženec vseh najvažnejših zamejskih alpinističnih akcij. 1982 je kot član GRS imel zasluge pri reševanju ponesrečenega jamarja na Kaninu (Abisso d'avanzo) na -400 m. Po poklicu je bil inštalater, poročen z Annamario Savio, v zakonu se jima je rodil sin Gianni. - C. je imel vulkansko energijo. Spiro Dalla Porta Xydias ga je označil kot nepopustljivega, »nadležnega«, plemenitega in izredno velikodušnega človeka, ki pa

ni imel sreče. Smrtno se je ponesrečil v zanj lahki 600 m dolgi klasični smeri Comici - Fabian, kjer se mu je na drugem razstežaju plezanja odtrgal oprimek.

Prim.: PDK 13. sept. s sl. in 15. sept. 1987; Picc. 13. sept., trž. str. s sl., in 14. sept. 1987, trž. str.; Krstna knjiga v Ricmanjah; Tullio Piemontese, Arrampicare a Trieste, Trieste 1984, 55, 58 in pass.

Sirk

CEROVAC Matija, rudarski strokovnjak, r. 16. dec. 1911 v Trstu, u. 29. jun. 1974 v Lj. (v Enc Sje je kot datum smrti naveden 30. jun.). Oče Matija, železniški delavec, mati Ana Blažević; starša sta bila iz vasi Brgrad pri Buzetu. Po prvi svet. vojni se je s starši preselil v St. Vid pri Stični, kjer je obiskoval pet razr. osn. š., nato v Lj. Poljansko gimn. 1927 se je družina preselila v Zagorje ob Savi. Tu je prebival tudi v času študija na rudarskem odd. Tehn. fak. U v Lj. Družina je bila revna, zato se je preživljal večinoma sam z delom ob študiju in med počitnicami. 1939 je diplomiral za rudarskega inž. Prvo službo je nastopil pri rudarski firmi Dalmatia -Bauxit v rudniku boksita na Širokem brijegu pri Mostarju, kasneje pa v premogovniku v Drvarju ter pri Sekciji za globinsko raziskovalna dela za nafto in sol v Kreki, in sicer do 1940. Zaradi nagajanja v tedanji novoustanovljeni NDH je odpovedal službo in se preselil v Trbovlje, kjer je delal do 1944 kot obratni asistent v premogovniku Trbovlje. Dne 4. sept. 1944 je odšel v partizane; bil je referent za rudarstvo in organizator protisabotažnih ekip v revirskem okrožju. Dec. 1944 so ga zajeli nemški vojaki. Najprej je bil zaprt v Trbovljah in Mariboru, nato pa odveden v koncentracijsko taborišče Dachau. Po vrnitvi iz Dachaua jun. 1945 je služboval kot vodja jamomernice ter rudarske š. in kasneje kot obratovodja zahodnega obrata rudnika Trbovlje. 1947 je bil imenovan za glavnega inž. in obratovodjo premogovnika Senovo, 1951 pa je bil premeščen v podjetje za proizvodnjo nafte v Lendavi, kjer je bil glavni inž. ter kasneje dir. Od 1957 do upokoja je delal najprej kot rudarski in kasneje kot glavni rudarski inšpektor SRS. Kot razgledan rudarski strokovnjak je bil član različnih združenj, med drugim tudi preds. jsl. združenja proizvajalcev nafte in plina. Bil je strokovnjak za jamsko pridobivanje premoga, za geološka vprašanja v rudnikih, za odkopne postopke v slojiščih premoga in tudi v rudnikih kovin in nekovin ter za pridobivanje nafte in plina. Deloval je tudi na področju jamo-

merstva, varstva pri delu ter uvajanja mehanizacije v jamsko rudarjenje.

Prim.: Enc Sje 2, 48; podatke o očetu posredoval sin Matjaž Cerovac, dipl. inž. mont., doma iz Žalca (pismo I. Uršič dne 12. mar. 1993).

I. Ur.

CESCHI A SANTA CROCE Aloys, grof, c.kr. namestnik v Trstu, r. 8. jan. 1825 v Benetkah, u. 4. apr. 1905 v Tridentu. 27. jun. 1872 je bil imenovan za namestnika v Trstu, pred tem je bil del. preds. na Koroškem. V Trstu je nasledil S. Pretis - Gagnoda (gl. čl.). Med svojimi predhodniki je bil C. »častna izjema, kolikor mu je bilo mogoče pod sedanjo vlado!« (Glas 14. avg. 1874). C-jev naslednik je postal 7. jul. 1874 F. Pino-Friedenthal (gl. čl.).

Prim.: Podatki redakcije ÖBL (pismo 9. jun. 1993); Glas 5. jul. 1872; Soča 4. jul. 1872; A. Marušič, Moja doba in podoba, Gor. 1991, 83, 106. B. Mar.

CHIABUDINI Giuseppe (Jožef, Bepo), osnovnošolski učitelj, kulturni in polit. delavec, r. 7. dec. 1933 v Ščiglah pri Podbonescu v Slov. Benečiji. Oče Peter, kmet; mati Rafaela Pierigh, brat Luciano (gl. čl.). Osn. š. je obiskoval v domačem kraju, klas. gimn. in dva letnika bogoslovja v videmskem semenišču. 1957 je opravil učiteljsko maturo, nato dve leti sledil tečaju za glasbeno vzgojo otrok na glasb. šoli v Špetru Slovenov. Postal je redni osnovnošolski učitelj ter služboval po raznih krajih videmske pokrajine. 15 let je bil vzgojitelj in rav. v Furlanskem zavodu za mladino v Čedadu, 5 let pa je bil zadolžen za glasbeno vzgojo v vseh čedajskih osn. šolah. - 1967 je bil med ustanovitelji moške zborovske skupine »Nediški puobi«, ki je nastala, da se v Benečiji ohrani izročilo domače slov. nar. pesmi. Že tedaj je sprejel njeno vodstvo in ga ohranil do danes. Od 1981 vodi tudi zbor »Antonio Foraboschi«, ki mu je zaupano bogoslužno petje v čedajski baziliki. - 1959 se je vpisal v demokrščansko stranko. V polit. delo ga je napotilo dvojno dejstvo: krščansko-socialna vzgoja, ki jo je prejel v mladosti, ter sklep, da si bo od znotraj prizadeval, da se stranka K.D. reši nacionalistične navlake, ki si jo je v Benečiji privzela, ter zaživi kot ljudska stranka po smernicah, ki so ji jih za Benečijo nakazali slov. ben. duhovniki, zlasti I. Trinko in A. Cuffolo. Kljub nerazumevanjem in oviram znotraj te stranke se C. za to smer še vedno zavzema. Vidnejše polit. vloge, ki so bile C. zaupane, so: župan v Podbonescu

(1964-70); občinski svetovalec na Trbižu (1970-74); pokraj. svetovalec v Vidmu (1975-80); preds. Gorske skupnosti Nadiških dolin (1986-).

Prim.: Osebni podatki; časopisna poročila o delu.

L. C.

CHIABUDINI Luciano, beneški narečni pisatelj, kulturni delavec, r. 13. dec. 1931 v Ščiglah pri Podbonescu, živi z družino ravno tam. Oče Peter, kmet, mati Rafaela Pierigh; 6. izmed 8 otrok; brat Giuseppe (gl.čl.). Po očetovi smrti (oče je padel kot it. vojak na Volniku pri Drežnici febr. 1943) je bil sprejet v zavod za vojne sirote v Čedadu. Osn. š. je opravil v Čedadu, srednjo pa na Tehnično-industrijskem zavodu Malignani v Vidmu ter dosegel diplomu kovino-mehaniškega tehnika. Zaposlil se je kot strojevodja na Drž. železnicah. Stik z domačimi in sosednjimi koroškimi in slov. železničarji je C., pozornemu samouku, veliko pomagal pri osebnostni kulturni rasti. V mladosti je velikodušno sodeloval pri katol. organizacijah, najprej v Benečiji, nato pa v Vidmu. Posebej ga je veselilo amatersko odrsko nastopanje. - Smisel in vrednota slov. nar. pripadnosti ter ljubezen do beneške kulturne dediščine, vtelesene v nar. običajih, ki sta jih v otroštvu C. posredovala mati in župnik Anton Cuffolo in so kasneje deloma v njem zaspali, so se v C. ponovno prebudili v 70. letih. Zaslugo pri tem imajo zlasti »Benečanski kulturni dnevi« in slov. tisk (N. Matajur). To je C. približalo slov. ben. organizacijam. Že od 1978 sodeluje pri kulturno verskem listu *Dom* s stalno rubriko v sočnem ben. narečju pod naslovom »Piha Ponediščak«. Snov zajema v vsakdanjem življenju, v vaški kroniki, v spominu bližnjih in polpreteklih danosti in dogodkov v Slov. Benečiji. Pri tem C. s posebno skrbjo oživlja pristno beneški besednjak, ki je v marsičem zamrl, ter postopno vnaša v svoje pisanje obče slov. izraze. Tako se tudi postavlja po robu vedno večji poplavi it. frazeologije. Da je ta njihova skrb zbudila pozornost tudi na Filozof. fak. Lj. U, priča dipl. naloga Celjanke Marije Hočevar z naslovom »Nadiški knjižni jezik« (ak.1. 1989/90, mentor prof. dr. J. Toporišič). - C. je tudi avtor gledaliških tekstov, pisanih za Beneško gledališče, npr. *Same pravce*, *Liepa naša domovina*, *Na zdravje idr.* - Za Radio Trst A je v letih 1979-85 pisal in z igralci Beneškega gledališča oblikoval mesečne oddaje za Benečijo. Omeniti velja zlasti rubriki *Okuole ognjišča* in *Beneški kabaret*. - Številne so tudi C-jeve priložnostne pesmi v ben. narečju. Nekatere

je C. sam uglasbil ter jih izvajal na »Senjamu beneške pesmi« na Lesah. Naj omenimo pesem *Vsakdanji kruh*, ki je dobila prvo nagrado na Senjamu leta 1978. V letih 1978/79 je C. s skupino »Bintars« posnel tri zvočne kasete, ki vsebujejo humoristične pripovedi iz ben. življenja, npr. *Od Nediških dolin*, *Nevarna ljubezen* idr. - C. redno sodeluje tudi pri Trinkovem koledarju in pri listu Emigrant. Podpisuje se z raznimi psevdonimi, kot so: Lu-chi, Tonca Ponediščak, Pon., P. - Zaradi dobrega poznanja it. in furlan. jezika se C. rad izraža tudi z it. in furlan. verzi. Omeniti velja zbirko, objavljeno 1989 z naslovom *Canzonando sui binari/Cjars amîs compajns di vôle*, v kateri pesniško slika celo vrsto železničarjev, zajetih v ritem vlakov in voznihih redov. - C. je tudi avtor it. in furlan. besedil za pesmi, ki so bile izvedene na raznih glasbenih festivalih v Furlaniji (Rassegna corale - Camino al Tagliamento 1978; Cetra dei piccoli - Čedad 1978; In arte Buri - Buttrio 1989). Za svojo kulturno dejavnost je C. prejel odličje stranke Slov. skupnosti leta 1991; Slovstveno nagrado »Lastra di Antro« v Špetru Slovenov leta 1989; častno omembo pri Nagradi »Penna d'oro ferroviaria« v Anconi leta 1986.

Prim.: Osebni podatki, časopisna poročila; Pustita nam rože po našim sadit, ZTT 1983, pass.

Ured.

CIBIC Boris, zdravnik internist, primarij, r. 2. sept. 1921 na Proseku pri Trstu, živi v Lj. Oče Rudolf, kmet, mati Ivana Danev, gospodinja, brat Ivan (gl.čl.). Osn. š. na Proseku, klas. gimn. v Trstu (matur. 1940). Vpisal se je na Medic. fak. v Padovi. Zaradi vojne je prekinil študij. 1940-41 je bil v zaporu v Trstu, nato pa od 1943-45 v taborišču v Nemčiji. Po vojni je nadaljeval študij v Lj., kjer je promoviral 1950. Zaposlil se je na Inštitutu za patološko fiziologijo Medic. fak. v Lj. in tam delal do leta 1955, od tega leta dalje je bil na internem oddelku bolnišnice dr. Petra Deržaja do 1971. Od 1961 je bil vodja kardiološke službe v tej bolnišnici, nato od 1982 dir. bolnišnice dr. Petra Deržaja (do 1987). Naziv primarija mu je bil dodeljen 1969. - Glavno področje njegovega dela je bila kardiologija in zvišan krvni tlak. O teh dveh področjih je napisal poljudno publikacijo. *Znižajmo visok krvni tlak* (Lj. 1979, 1988³) in sodeloval na mnogih strok. kongresih. Znan pisec mnogih poljudnih kakor tudi strok. članov doma in na tujem.

Prim.: Osebni podatki.

A. Pr.

CIBIC Ivan, zdravnik, specialist splošne medicine, r. 6. jul. 1924 na Proseku pri Trstu, živi v Lj. Oče Rudolf, kmet, mati Ivana Danev, gospodinja, brat Boris (čl.gl.). Osn. š. na Proseku. Od 1939 do 1942 je obiskoval tehnično š., ki je ni dokončal zaradi odhoda v partizane. Maturiral v Lj. 1950. Medicinsko fak. je obiskoval v Lj. (1950-57). Maja 1942 je vstopil v NOV, bil demobiliziran kot stotnik sanitete (1952). - Najprej je bil 5 let v bolnišnici Rep. sekretariata za notranje zadeve kot vodja poliklinike. Od 1962 do 1973 je bil direktor Zdravstvenega doma Center, nato med 1973-77 dir. Zdravstvenega doma Lj. in nato do upokojitve 1987 ponovno dir. Zdravstvenega doma Lj. Center. Ves čas vodstva osnovnega zdravstva se je trudil za izboljšanje osnovne zdravstvene mreže mesta Lj., za ustanovitev dispanzerjev medicine dela in dispanzerjev za borce, kakor tudi za višjo strok. raven osnovnega zdravstva. V času njegovega vodenja je bilo tudi zgrajeno nekaj zdravstvenih domov (Grosuplje, Dobropolje, Zagradec ter Lj. Center). Opravil je podiplomski študij organizacije zdrav. varstva (1966) in javnega zdravstva na Medic. fak. v Zgbu (1969) ter specializacijo splošne medicine (1971).

Prim.: Osební podatki.

A.Pr.

CICCARELLI Antonio (s partizanskim imenom **Anton**) zdravnik, general it. vojske, slov. partizan, r. 6. jul. 1914 v Novari, živi v Giuglianu (Neapelj). Osn. in sred. š. je obiskoval v Gor. Po upokojitvi očeta, ki je delal kot načelnik železniške postaje v Gor., se je preselil v Neapelj. Tu je končal vojaški klas. licej in diplomiral na Medic. fak. Po študiju je bil takoj vpoklican v vojsko, 1941 je kot poročnik in zdravnik sodeloval na albansko-grški fronti, avg. 1942 je bil premeščen na Kreto. Kmalu je prešel v aviacijo in 1. mar. 1943 postal vodja zdravstvene službe na gor. letališču. Po kapitulaciji It. 1943 se je priključil slov. partizanom, prve ranjence pa je zdravil že med gor. fronto. Tu je spoznal partiz. zdravnika dr. Aleksandra Galo - Petra in se vključil v njegovo bolnišnico na Vogrskem. Iz Trnovskega gozda se je preselil v Čekovnik blizu Idrije, kjer je dr. Gala ustanovil bolnišnico, pozneje bolj znana kot SVPB »Pavla«. Tu je ostal vse do prihoda dr. Pavle Jerina, ki je prevzela vodstvo bolnišnice, sam pa je odšel na oddelek bolnišnice »Pavle« v JAGRŠČE. Od 1. apr. 1944 do 19. jan. 1945 je vodil odredni bolnišnici na Gorenjskem SVPB »Pokljuka« in SVPB »Stol«, ki sta bili ne-

kaj časa pod upravo Partiz. bolnišnice »Franja«. Od 20. jan. 1945 do konca druge svet. vojne pa je bil vodja sanitetne službe v diviziji Garibaldi Natisone (v okviru IX. korpusa). Po demobilizaciji iz partiz. vojske se je vključil v prenovljeno it. vojsko in dosegel čin generalporočnika ter postal načelnik sanitete it. vojnega letalstva. Po upokojitvi je nekajkrat obiskal Sjo.

Prim.: J. Bavdaž - A. Štucin, Vsi trije so se imenovali Antonio, Glasilo tovarne ETA Cerkno, št. 10-12, 1979; I. Gabrijelčič, Slovenija je njegova druga domovina, TV 15, 6. mar. 1980.

Bevk

CIGALE Marko, geolog, r. 19. nov. 1948 v Doleh nad Idrijo, živi v Idriji. Oče Franc, kmet, mati Milena Zajc, gospodinja. Osn. š. v Doleh, gimn. v Idriji (matura 1968). Študiral je na Fak. za naravoslovje in tehnologijo (odsek geologija) v Lj. (diploma 1973). L. 1975 je opravil magisterij s temo *Razvoj julijskih in tuvalijskih plasti v okolici Idrije*. Od 1973 je neprekinjeno zaposlen pri Rudniku živega srebra v Idriji: do 1978 je bil geolog, nato od 1978 do 1982 glavni geolog, od 1982 do 1990 vodja razvojne službe in od 1. febr. 1990 direktor. Poleg vodstvenih službenih mest pri rudniku je med 1980-88 opravljal tudi funkcijo preds. Raziskovalne skupnosti občine Idrija. Prevzemal je vrsto odgovornih nalog v kriznem obdobju idrijskega rudnika, kot dir. pa vodil zapletena in dolgotrajna zapiralna dela. S svojega delovnega področja je priobčil precej strok. člankov in razprav (Geologija, IdrR, Geološki zbornik, Idrijska obzorja).

Prim.: Osební podatki; hemeroteka Mestnega muzeja Idrija.

Kvčč

CIHLAR Jure, slik., karikaturist, r. 8. sept. 1944 na Golniku pri Kranju. Oče Branko, tekstilni inž., mati Jugoslava Friganović iz Šibenika. Stari oče Josip, r. na Češkem 1880, u. v Lj. 1957, je študiral na kiparskem oddelku dunajske U, a ni zaključil študijev. Izučil se je za kamnoseka, prišel 1905 v Lj., ustanovil cementninarsko podjetje in delal največ za arh. J. Plečnika. Od 1946 do 1949 je C. živel na Češkem, nato se je družina preselila v Šibenik, kjer je C. obiskoval 1. r. osn. š. Osn. š. je nadaljeval in zaključil v Lj. 1959. Po prvi gimn. na Viču je bil 1960 sprejet na Šolo za oblikovanje v Lj., kjer je diplomiral 1964. Po enem semestru na Fakulteti za arhitekturo je 1965 opravil sprejemni izpit na lj. Akademiji za

lik. umetnost, študiral slikarstvo in diplomiral 1969 na oddelku prof. F. Miheliča. Brž je bil sprejet v Društvo slov. lik. umetnikov, l. 1970 pa je dobil status svobodnega lik. umetnika. Od 1973 biva in dela v Portorožu, kjer je 1978 odprl prvo lik. galerijo v tem mestu. Že v sred. š. se je C. navdušil za karikaturo po zaslugi prof. J. Paplerja. Največ je sodeloval v humorističnem časopisu Pavliha, občasno pa tudi v drugih slov. časopisih. S karikaturo je prenehal 1973 in se posvetil izključno slik. Pripravil je okoli 40 samostojnih razstav, sodeloval pri številnih skupinskih razstavah doma in v tujini ter se udeležil mnogih likovnih srečanj. Njegovo delo obsega razne cikluse: abstrakcijo, ekspresivno figuraliko, fragmentarno krajino, obmorsko krajino v post impresionistični maniri. »Slike J.C. so bogata slik. pripoved o pokrajini, zaznamovane z enkratnimi in lahko ugotovljivimi značilnostmi, hkrati pa so tudi svojstvene, poetično in lirčno, včasih zaradi razgibanih, dramatičnih oblakov in utišanih barvnih harmonij malce dramatično obarvane, umetniške meditacije o neprestano spreminjajočih se naravnih pojavih.« (F. Zalar) O njegovem delu so pisali A. Curto, M. Jutršek, Z. Kržišnik, A. Medved, J. Mesesnel, A. Pavlovec, S. Pregl, F. Zalar, D. Žitko.

Prim.: Osebni podatki; Katalog, Umag 1988; PrimN 28. febr. 1975; La Voce del Popolo 2. sept. 1975 in 6. jul. 1978.

Vh

CIUFFELLI Augusto, it. državnik, r. 23. nov. 1856 v Massa Martana (Perugia), u. 6. jan. 1921 v Rimu. Oče Giuseppe, mati Anna Maria Lucianetti. Zaradi težkih domačih razmer je šolanje opustil s sedemnajstimi leti. Posvečal se je publicistiki in pisanju dramskih besedil. Ko je prišel v stike z it. državnikom Giuseppejem Zanardellijem, je postal njegov tajnik in se tako uvrstil v državno administracijo. Služboval je v raznih it. krajih, 1904 je postal drž. poslanec. Ko je bila 4. jul. 1919 v zasedenih krajih tako imenovane JK in južne Tirolske namesto vojaške vzpostavljena oblast civilnih komisarjev, je C. postal 31. jul. 1919 generalni civilni komisar za JK v Trstu. 3. dec. 1919 je s te funkcije odstopil, ker je postal podpreds. poslanske zbornice. Na njegovo mesto je prišel Antonio Mosconi, ki je ostal v Trstu do jeseni 1922. C-jevo delovanje v Trstu se začelja v času prvih pojavov fašizma; napadali so ga socialisti, ker ni znal nadaljevati pomirjevalne politike prejšnjega vojaškega guvernerja generala Pettittija di Roreto. C. je utrjeval v JK it. nacionalistično po-

litiko, pomisleke je imel do rapallske pogodbe (nov. 1920).

Prim.: DBI 26, str. 80-83 (in tam navedena liter.); Kacinova, pass.; E. Capuzzo, Dal nesso asburgico alla sovranità italiana, Milano 1992, 87.

B. Mar.

CLODIG Aldo, kulturni delavec, r. 6. okt. 1945 v Grmeku (Grimacco), živi v Čedadu. Oče Jožef, kmet - gostilničar, mati Matilda Vogrig, gospodinja. Osn. š. v Klodiču (1952-57), srednja v Čedadu (1957-60), trgovska v Vidmu (1960-65). Sprva je delal kot uradnik pri nekem prevozniskem podjetju v Vidmu, nato kot uslužbenec v banki v Čedadu. - Kulturno je začel delati kot pevec v zboru Rečan, ki ga je vodil Rino Markič (gl. čl.). Poleti 1971 je KD Rečan organiziralo kulturno prireditev Senjam beneške piesmi, ki se je ukoreninila in ohranila do zdaj. Na prireditvi pojejo domači pevci največ narečne pesmi domačih avtorjev. C. je od 1971 do 1980 napisal 12 pesmi, ki so priobčene v knjigi *Pustita nam rože po našim sadit*, KD Rečan, ZTT 1983. V knjigi so natisnjene vse pesmi prvih desetih let, navedeni so avtorji in avtorji glasbe. C. je eno pesem uglasbil in eno zapel. Bil je preds. KD Rečan. Nekaj časa je delal kot režiser Beneškega gledališča. Sodeluje v časopisih Novi Matajur in Dom.

Prim.: *Pustita nam rože po našim sadit*, KD Rečan, ZTT 1983, pass.; časopisna poročila v NMat in Domu.

Jok

KOGLOT Carolina, por. de Maurera, slikarka, r. 24. jan. 1957 v Vidmu. Na svet je prišla očetu Stanetu, zidarju in strugarju, in materi Pavli Glazar iz Grobišč pri Postojni na poti v izseljenstvo. Živi v mestu Maracay v Venezueli. Osn. in sred. š. umetniške smeri je obiskovala v Maracayu. 1983 je začela intenzivno študirati umetnost, najprej v delavnici Nelsona Sarabia, nato med 1984 in 1987 v šoli za vizualne umetnosti »Rafael Monasterios« v mestu Maracayu. V Venezueli je delala kot koordinatorka na oddelku za kulturno dediščino pri Občinski likovni galeriji. 1988 je prišla v Sjo, vpisala se je na ALU v Lj. in obiskovala restavratorsko smer ter študij zaključila z nalogo o restavriranju oljnatih slik 16. stol. Vzporedno je ustvarjala. V svojih delih izraža zlasti svojski pristop do barv. V Venezuelo se je vrnila marca 1993, postala restavratorka v Museo de Arte de Maracay, član je komisije za spomeniško varstvo in prof. na lik. šoli, ki jo je sama obiskovala. — Važnejše skupinske razstave:

1984: Universidad Central de Venezuela, Dto de Cultura, Maracay Edo Aragua; 1985: I Salón de Arte Estudiantil, Galería Rafael Monasterios, Maracay Edo Aragua; 1986: V Concurso Nacional de pintura al aire libre, Ministerio de la juventud, La Victoria Edo Aragua; VI Salón Municipal de pintura y artes gráficas, Galería Municipal de Arte, Maracay Edo Aragua; El arte y los nuevos valores, Galería Armando Reveron, San Fernando de Apure, Edo Apure; El arte y los nuevos valores, Casa de la Cultura Lazo Martí, Calabozo Edo Guarico; 1987: 25. aniversario Municipio Mario Briceno Irragorry, Maracay Edo Aragua; La mujer y su integración en el mundo actual, Museo de Arte de Maracay; 1991 Likovna razstava, Študentsko naselje, Lj.; Slikarska kolonija, Srečanje v moji deželi, Dolenjske Toplice. — Samostojni razstavi: jan. - febr. 1993: Likovno razstavišče, Domžale; Galerija Commerce, Lj.

Prim.: Osební podatki; Irene Mislej, Nadja Zgonik, Zgibanka ob samostojni razstavi, Lj. 1993; Arhiv Slov. izseljenske matice.

M. Tavčar

COMBI Carlo, odvetnik, publicist, r. 27. jul. 1827 v Kopru, u. 11. sept. 1884 v Benetkah. Oče Francesco, odvetnik, mati Teresa Gandusio. Osn. š. in gimn. je obiskoval v Kopru in Trstu, pravo je študiral v Padovi, študij je zaključil v Genovi (1850); diplomó je nostrificiral v Paviji (1853). Po šolanju se je pripravljaj na odvetniški poklic, med 1856-59 je učil na koprski gimn. Zaradi polit. razlogov so mu službo na gimn. odpovedali. 1865 je odšel v polit. emigracijo. Živel je v Benetkah, kjer je od 1868 predaval civilno pravo na višji trg. š. C. je že v študentovskih letih deloval publicistično, v letih 1848-49 je sodeloval pri milanskem in genovskem tisku. S pravo polit. publicistiko je pričel takrat, ko je izdajal in sodeloval pri zborniku *Porta orientale* (1857-59), v katerem je prikazoval it. Istre, katere ozemlje so »vzhodna vrata Italije«. Potlej je bilo vse C-jevo publicistično delo usmerjeno k izenačevanju zgod. Istre z zgod. italijanstva v Istri; zgod. mu je postala »ancilla politicae«. Odtod tudi nesoglasje C. in iredentistov z zgod. P. Kandlerjem, ki ni pristajal na ločitev Trsta in Istre od Avstrije. Med pomembnimi kasnejšimi C-jevimi objavami je omeniti *Saggio di bibliografia istriana* (1864), toda polit. ciljem podrejene so študije *Et-nografia dell'Istria* (Rivista contemporanea 1860-61), *La frontiera orientale d'Italia e la sua*

importanza (Politecnico 1862), *L'Istria e le Alpi Giulie* (Annuario statistico italiano 1864), *Importanza delle Alpi Giulie e dell'Istria per la difesa dell'Italia orientale* (Rivista contemporanea 1866). Navedene prispevke je objavil anonimno, ker je takrat živel še v Kopru. Po vojni 1866 in v emigraciji je nadaljeval s polit. publicistiko zlasti v *Appello degli Istriani all'Italia* (Firenze 1866), kjer je znova poudarjal potrebo italianiziranja istrskih Slovanov. Sodeloval je v *Gazzetta del popolo* (Firenze), La Provincia (Koper) in *Corriere di Venezia* (Benetke), objavljaj je poleg polit. tudi kulturno zgod. spise: C-jevi izbrani članki so izšli postumno v knjigi *Istria. Studi storici e politici* (Milano 1886). V it. nacionalistični historiografiji velja C. za »svetnika jadranskega iredentizma« (F. Salata). Njegovo delo je kritično obravnaval M. Bertoš, ki je sodil, da je C-jeva teza o močni vzhodni meji It. služila za opravičevanje agresivnih nastopov proti Slovincem in Hrvatom od iredentizma, preko fašizma do obdobja hladne vojne po drugi svetovni vojni.

Prim.: DBI 27, 533-535 (in tam navedena literatura); M. Bertoša, Istarsko vrijeme prošlo, Pula 1978, 51-70; I. Juvančič, Pojav it. iredentizma in vprašanje asimilacije, Razprave in gradivo, Inštitut za narodnostna vprašanja v Lj. 1/1960, 135-49.

B. Mar.

CONT Ado, socialni in kulturni delavec, r. 2. sept. 1939 v Čeneboli (Fojda) (Canebola, Faedis). Oče Tranquillo, delavec, mati Emma Marzolla; osn. š. je obiskoval v Čeneboli (1940-46). Življenje beneškega izseljenca, ki ga je s starši spoznaval že od svojega 14. leta naprej, ko je 1947 odšel v Francijo, ga je usmerilo za poznejše poklicno delovanje. 1952 je odšel v Švico in od 1953 pa do 1971 bil tu zaposlen kot vodja oddelka v neki tekstilni tovarni. 1972 je prišel Benečijo (Čedad) kot odgovorni za Patronat I.N.A.C., oz. Kmečko zvezo. 1968 ga srečamo med ustanovitelji slov. izseljencev iz Benečije (Unione emigranti del Friuli-Venezia Giulia), zelo pomembne organizacije beneških Slovencev, katere tajnik je bil 20 let, do 1988. Kot socialni delavec na patronatu I.N.A.C. v Čedadu je publicistično izredno dejaven. Napisal je več del, ki obravnavajo socialna vprašanja, tako npr. *Convegno-indagine sulle malattie professionali* (1983), *Il Patronato INAC - Al vostro servizio* (1986), *Pensioni e sicurezza sociale con Paesi in Convenzione con l'Italia* (1989).

Prim.: Osební podatki; Arhiv Patronata INAC (Čedad).

Pšč

CONT Mario, politični in javni delavec v Benečiji, r. 2. jul. 1920 v Ažli (Špeter), živi v Špetru. Oče Evgen, emigrant v Nemčiji in Ameriki in kmet, mati Roža Scuffet, gospodinja. Po osn. š. v Ažli (1926-34) se je tudi sam uvajal v najbolj domač moški poklic v Ažli - kamnoseštvo. Zgodaj se je sam preživljal s trdim delom, med drugim v rudniku v Raši, pa tudi okrog Idrije in Cerknega pri raznih gradbenih delih. 1939 se je zaradi brezposelnosti prijavil na neki vojaški natečaj k pristaniški policiji (nalašč ni maral k alpincem). Med 2600 kandidati jih je le 70 lahko upalo, da bodo zasedli razpisana mesta, med temi 70 je general izbral trojico, dodeljeno glavnemu štabu v Rimu. C. se je v Rimu shajal s slov. dekleti, ki so bila tu zaposlena; z njimi in drugimi je prebiral slov. časnike. Vmes je dokončeval sred. šolo in 1941 opravil maturo kot vojak v Kotoru, kamor je bil zaradi znanja jezikov premeščen kot tolmač in prevajalec. Tu se je zbližal z domačini in pomagal partiz. v Črni gori s tihotapljanjem raznega blaga, pomagal je tudi nekaterim priprtim ljudem, zaradi česar so ga avg. 1943 premetili v Genovo. Po razpadu It. se je vrnil v Ažlo in začel sodelovati s partiz. iz Kobarida in od Sv. Lenarta, katerim je prinašal poročila iz Čedad, hkrati pa je v letih 1943-44 tudi študiral medicino v Padovi. Bil je zraven ob napadu na špetrsko vojašnico, pri Sv. Kvirinu in pri razoroževanju Kozakov pri Sv. Lenartu (maja 1945); po sorodnikih v Čeneboli je imel tudi dobre zveze s enotami »Osoppo«, zato ga nekaj časa po vojni tudi niso tako napadali. - Zelo pisano je bilo njegovo polit. in javno delovanje v desetletjih po vojni. 1945 je postal član odbora SIAU-UAIS za Julij, krajino in Trst, odgovoren za Benečijo, 1946 je zastopal stranko Partito d'azione (v okviru CLN) v špetrski občini in bil tudi občinski uradnik, na tamkajšnjem učiteljskišču je poučeval prirodoslovne vede, a so ga zaradi polit. pritiskov kaj hitro premestili v Istro, kamor pa ni šel, ker ni hotel zapustiti svojih ljudi v Benečiji; v letih 1945-47 je vodil mladinsko organizacijo Fronte della gioventù za Nadiško dolino, 1946 je bil tudi tajnik sekcije KPI v Špetru za Nadiške doline, a je bil 1948 izobčen iz KPI zaradi nasprotovanja kominformu... V prvih povojnih letih se je uvajal v časnikarja, saj je dokaj redno dopisoval v goriški povojni tednik Soča kot poročevalec iz Benečije. Pozneje je sodeloval v PDK in pošiljal vesti za Radio Koper. Zlasti pomembno je bilo njegovo delovanje v Demokratični fronti Slovencev (v It.), ki se je ustanovila na pod-

ročju, ki je po mirovni pogodbi 1947 prišlo pod It. in katere predstavnik za Benečijo je bil C., ki je 1. maja 1949 pripravil zelo odmeven kongres DFS v Ben. Sji (v Čedadu); celo it. senat je razpravljal, zakaj je bilo dano dovoljenje za slov. kongres v Benečiji. 1950 je ustanovil in bil kasneje založnik in direktor časopisa Matajur, glasila Slovencev za vid. pokrajino. 1958 je postal član glav. odb. SKGZ, 1959 pa preds. prvega slov. kult. društva Ivan Trinko v Čedadu; 1963 je organiziral prvi Dan emigranta (srečanje beneških emigrantov), 1966 pa prenovil sekcijo ANPI (Vsedrž. združenje partiz. It.) za Nadiške doline... Zaradi svojega odločnega zavzemanja za pravice beneških Slov. in prebujanja narodne zavesti je vse od 1945 doživljal polit. in fizične napade s strani faš., »trikoloristov«, organizacije »O« oziroma tajne drž. organizacije Gladio: dvakrat so proti njemu streljali, imel je sedem sodnih postopkov, 17-krat je bil priprt, obsodili so ga na deset mes. zapora; da bi mu preprečili delovanje v Benečiji, so mu dali izgoni list. C. je bil dolga leta zelo dejaven v številnih kult., založniških (Matajur, otroške knjige, koledarji), šol. (pošiljanje ben. otrok v gor. slov. šole, potem pa ustanavljanje vrtca v Špetru), pa tudi gospodar. pobudah v Benečiji. Glede slednjega je pomembno, da je 1954 (ko je prenehala delovati DFS) odprl v Lipi kamnolom, da bi se v novem obratu zaposlili domači ljudje; najstarejši beneški član SDGZ je, odpiral je nove poti kult., šport. in zlasti gospodar. sodelovanja Benečije s Sjo; svoje uvozno izvozno podjetje je prepustil sinu, sem pa je ustanovil 1990 v Lj. predstavništvo za boljšo obdelavo trga. Prejel je več odlikovanj bivše Jsle (Red za slug za narod s srebrnimi žarki, Red za hrabrost) in It. (Garibaldinska zvezda, Medaljo it. odporništva).

Prim.: Podatki iz njegovega osebne arhiva; N. Lukeš, PDK 15. jul. 1990.

Pšč

COREN Giuseppina, redovnica, ilustratorka, r. 23. sept. 1926 na Bardu pri Marsinu, živi v Vidmu. Oče Egidio, kmet, mati Emilia Zorza, gospodinja. Družini p.d. pravijo Velénči. Osn. š. v Marsinu. Do 23. leta nato pomaga doma na kmetiji, poleti še zlasti kot pastirica na Matajurju, še kot otrok kaže velik likovni dar. Aktivno vključena v župnij. življenje, žpk Giacinto Marchiol je njo in sestro Mario navdušil za duh. poklic. Mar. 1949 vstopita v videm. skupnost pavlink. Kmalu jo pošljejo v Albo in nato v Rim, kjer za-

ključi noviciat in 1952 izreče slovesno zaobljubo. Najprej deluje v Albi, 1954 se vrne v Rim in deluje v okviru pavlinskih katehetskih središč, najprej v Grottaferati in nato v Rimu. Sodelovala je pri pripravi kateh. filmov o sv. Jožefu, sv. Riti iz Cascie, o sv. Tereziji Deteta Jezusa, sv. Petru Claveru, Fatimskih vidcih, poti na Kalvarijo, Veri, Marijinem češčenju idr. Ilustrirala je več brošuric šmarniškega branja, pripravila je posterja o očenašu in Zdravi Mariji, ilustrirala je nekaj šol. dnevnikov za učence in narisala vrsto podob. Za serijo 14 dia-zgodb na temo Otroci in evangelij je iz dasa izdelala več sto likov, ki so jih uporabili za sestavo scen, ki naj likovno opremijo evang. zgodbe in prilike.

Prim.: Osebni podatki; Dom 15. sept. 1993.

B.Z.

CORONINI - CRONBERG Guglielmo (Viljem Coronini-Kromberški), zgodovinar, starinoslovec, r. 7. jul. 1905 v Ruffré (Trento), u. 13. sept. 1990 na Dunaju. Pripadal je kromberški veji gor. plemiške družine Coronini (gl. čl.). Njegov oče Karl (1870-1944) se je uveljavil kot slikar krajin, mati je bila grofica Olga Westphalen von Fünstenberg (1869-1954). Študiral je od 1924 do 1926 agronomijo in gozdarstvo v Firencah, 1929 - 30 umetn. zgod. v Münchnu. Široka izobrazba mu je omogočila, da se je enakovredno poglobljal tako v probleme umetnosti kot tudi polit. zgod. zlasti srednjega veka, predvsem Gor. in sosednjih dežel. Svoje raziskovalno, starinoslovsko in zbirateljsko delo je razvil po drugi svet. vojni ne samo s tem, da si je v svoji rezidenci na dvorcu Cingrafu v Gor. ustvaril bogato zbirko muzejskih eksponatov, ampak tudi tako, da je sodeloval kot avtor in soavtor nekaterih pomembnih razstav v Gor. Med take C-jeve uspehe sodi nedvomno razstava o 18. stol. na Gor. (1956), razstava o slikarju Jožefu Tomincu (1966; prenesli so jo tudi v Lj.) in razstava o cesarici Mariji Tereziji (1982). Poleg besedil v katalogih navedenih razstav pa je med C-jevimi objavami treba omeniti del besedil v zborniku *Gorizia viva* (1973), ki je izšel v okviru društva Italia Nostra (ustanovil je gor. podružnico tega društva z namenom, da tudi na Gor. poskrbi za varovanje naravnih in kult. spomenikov). Uredil je dva zbornika fotografij o Gor. v 19. stol. ter o Gor. med prvo svet. vojno (oba izšla 1975 v okviru društva Italia Nostra). Pomembna je C-jeva razprava *Gli stati provinciali goriziani nell'era comitale* (v zborniku, posvečenem P.S. Leichtu in E. Del Torsu, Videm 1977).

Ta razprava je nakazala C-jevo življenjsko delo, ki je bilo zbiranje arhivskega gradiva v okviru projekta *Gorizia comitale*. Načrtoval je objavo obsežnega dela, ki bi obsegalo pet volumov s skupaj 4000-5000 dokumenti, nastalih med 777-1500. To delo bi spremljali še knjigi z generalnim besedilom ter knjiga ilustracij. C. velikega projekta ni uresničil. Ostal je v zapuščini, poleg dragocenih muzejskih predmetov pa tudi družinskega arhiva, kar je vse v lasti posebne C-jeve fundacije v okviru gor. občine. C-jevo delo je skušal ovrednotiti posvet, ki ga je v Gor. pripravila Italia Nostra (30. jan. 1991). C. je obvladal slov. jezik, bil je priljubljena osebnost tudi med prebivalci Kromberka, kjer še danes stoji C-jev grad (sedež GorMuz).

Prim.: Pdk 20. sept. 1990; StuG 73/1991; M.V., Umrl je poslednji potomec družine Coronini-Cronberg, NL 18. okt. 1990.

Ured.

CORSI Hadrijan, gospodarstvenik, politični delavec, r. 13. maja 1940 na Humu pri Kojskem, živi z družino v Števerjanu. Oče Ivan, kmet, mati Pavla Peršolja, gospodinja. Osn. š. v Števerjanu, kamor se je Koršičeva družina 1946 vrnila na stari očetov dom, slov. nižjo sred. š. in učiteljske v Gor. z maturo 1960. Ugotovitev, da si ne more pričakovati skorajšnje zaposlitve v učitelj. poklicu, je C. vodila v trgovsko dejavnost. 1962 je pričel kot trg. potnik z artikli za avtomob. in kmetij. mehanizacijo. 1969 je postal delničar pri trg. Firmi SOFIM v Vidmu, ki posluje z gradbeno in kmetij. mehanizacijo. Obenem je glavni delničar trg. podjetja »SRL Adriano Corsi«, ki ima uradni sedež v Števerjanu in je usmerjeno v poslovanje s tujino, vedno na področju gradbene in kmetij. mehanizacije. Z ožjo trgov. dejavnostjo združuje C. tudi širšo družbeno-gospodarsko. Tako je član Gor. pokrajin. trgov. združenja (ASCOM); v letih 1983-89 je bil njen podpreds. - 1977 je bil C. med pobudniki za ustanovitev Slov. gospodar. združenja na Gor.; pri tem društvu je od začetka član odbora in podpreds. C. je soustanovitelj Gor. pokrajin. odseka Mešane it. - jsl. trgovske zbornice, včlanjene v vsedrž. Zbornico ITAL-JUG. V le-tej je bil C. podpreds. it. odseka (1985-92). - 1992 je bil C. med ustanovitelji nove It.-slov. in It.-hrv. mešane trg. zbornice. Pri slednji je C. preds. njenega it. odseka. Od 1986 je C. član uprav. odb. Gor. pokraj. trg. zbornice ter od 1993 tudi njen podpreds. Obenem je tudi član upr. odbora Gor. sklada za razvoj (Fondo Gorizia) in

prav tako od 1993 tudi član odbora ustanove INFURMEST (Informacij. centra za usluge državam vzh. Evrope). - Zelo razvejano je tudi C. polit. delovanje. Začetni duhovnokult. navdih za to dejavnost je C. črpal pri župnij. mladini. krožku in pri Slov. katol. prosv. društvu F.B. Sedej. 1960 je bil med ustanovitelji Števerjansk. društva neposrednih obdelovalcev zemlje. Kaj kmalu je pristopil k Števerj. kmečko-delavski zvezi, krajevni veji tedanje Slov. demokratske zveze in nato Slov. skupnosti. 1965 je bil prvič izvoljen na listi kmečko-delavske zveze v števerj. občin. svet, katerega je še vedno član. V letih 1965-70 je bil ožji obč. odbornik. 1975 je bil poklican v odbor »Briške gorske skupnosti«. V tej dež. ustanovi, ki ima na skrbi soc. in ozemelj. zaščito goratih predelov na briško-krminskem območju, je C. od 1980 preds.; v času 1975-80 pa je bil njen podpreds. Član je tudi Dež. odbora za gorske skupnosti in gorske občine v dež. F-JK (UNCEN). Od 1991 je C. pokraj. tajnik za Gor. stranke Slov. skupnosti. - Zaradi osebnega in poslovnega ugleda je bil 1976 poklican v Upravni svet gor. nadškofije in 1989 tudi v upravni svet Nadškofij. družbe za ohranjanje oglejske bazilike.

Prim.: Osebni podatki; Naš Tednik, Celovec 13. okt. 1987; Gospodarstvo, Trst 11. nov. 1988; PDK 6. maja 1989; KatG 12. dec. 1991.

Smč

COSTA Giovanni Battista, rezbar, r. (neznano kdaj v Gorici), pokopan 24. apr. 1640 v Lj. V pogodbi z lj. škofom Tomažem Hrenom se 1612 omenja kot »rezbar iz Gorice« (Joan Baptista Costa Bildschnitzer von Görz); smeli bi sklepati, da je bil furlanskega rodu. V Lj. mu sledimo od 1611 do smrti. Leta 1624 je plačal prometni davek - 20 fl, kar dokazuje, da je bil rezbar v dobrem gmotnem položaju. Vicedom Jožef Panizoll mu je 10. mar. 1620 izdal kupno pismo za svet v Kapucinskem predmestju, kjer si je postavil 1622-39 štiri hiše. 1622 je nastopil med pričami, ki jih je Hren zaslišal glede zakonskih zadržkov Francesca Dura, steklarja iz Murana. Večkrat je bil poročna priča. 1629 je kupil od mesta deske. Umrl je v Gledališki stolbi št. 1, grob pa je našel pri frančiškanih. - 3. jan. 1612 je napravil s Hrenom obračun za oltar sv. Križa na zahodni empori stolnice, na katerem je izdelal Križanega med razbojnikoma, Magdaleno, Marijo in Janeza Evangelista za ceno 64 R., ta pa pozneje ni ugaljal niti škofu R. Scarlichiju niti meščanom, zdel pa se jim je tudi premajhen; 1631 so ga odstranili. 1621 je sklenil Hren s Costom pogodbo za

nov oltar sv. Jurija v stolnici; dokončan je bil 1625 in 19. maja posvečen. V sredi je bila skulptura sv. Jurija na konju (»pulchra statua S. Georgii in Equo sedentis sculpta« piše o njem vizitacija iz dni škofa Herbersteina 1684), v predelu Kristusovo rojstvo, ob straneh pa kipa sv. Katarine in Angela varuha (po Dolničarjevem opisu). Načrt za oltar je naredil Hren. - Za jezuitsko cerkev sv. Jakoba je po Hrenovem naročilu 1625 izdelal oltar Marijinega vnebovzeta za ceno 128 fl. Verjetno je bil v tej cerkvi še kak drug Costov oltar. - 1636 je napravil veliki oltar za cerkev na Blejskem otoku. - Vsi arhivsko omenjeni Costovi oltarji so uničeni. Morda bi mu smeli pripisati leta 1628 nastali veliki oltar v cerkvi sv. Primoža nad Kamnikom, ki s svojo poznorenesančno arhitekturo in v detajlih vse do originalne poslikave kaže primorski značaj, plastike na njem pa so precej »trde«. Tudi (današnji) oltar sv. Valentina v cerkvi sv. Petra v Dvoru pri Polhovem Gradcu bi utegnil kazati v Costovo smer (1627) in morda tudi stranski oltarček sv. Matija v Martinjaku pri Cerknici. Vsekakor je doživel Costa kot umetnik lep ugled in pohvalo, saj je našel naročnike tudi zunaj cerkvenih krogov.

Prim.: Janez Veider, Stara ljubljanska stolnica, Lj. 1947, pass.; Ana Lavrič, Vloga ljubljanskega škofa Hrena v slov. likovni umetnosti, Lj. 1988, pass.; Emilijan Cevc, Kiparstvo med gotiko in barokom na Slovenskem, Lj. 1981, pass.; Sergej Vrišer, Baročno kiparstvo v osrednji Sloveniji, Lj. 1976, 202; Ivan Vrhovec, Ljubljanski meščanje v minulih stoletjih, Lj. 1886, 275. - Viktor Steska v SBL I, 86.

E. Cevc

COSTAPERARIA Giuseppe, kaplan, r. okr. 1810 v Dol. Barnasu, u. 10. sept. 1855 v Porčinju (Porzus) za kolero. O njegovi smrti piše v knjigi umrlih: »Župnija sv. Andreja apostola v Ahtnu (Attimis). Kanonično-civilni register umrlih. Zv. V (1855-1870). Porzus. Dne 11. sept. 1855 je bil pokopan don Giuseppe Costaperaria, pok. Jakoba in Ivane, star 45 let, kaplan v kraju, rojen v Dol. Barnasu (Vernasso), župnija sv. Petra Slovenov (S. Pietro degli Slavi). Včeraj ga je napadla kolera, ker je pomagal svojim bolnikom, ki so zboleli za kolero. Prejel je poslednje zakramente. Pokopan je na pokopališču v Porčinju. Bil je preprost in dober duhovnik. Pre Pier Antonio Sbuelz, vikar kurat.«

Prim.: Il sacrificio di un eroico sacerdote, Dom 1985, št. 6.

Ured.

COTIČ Gregor, tudi **ZOTTICH**, pomorščak in podjetnik, r. okr. l. 1700 na Goriškem. Živel je v Trstu in poveljeval trgovskim jadrnicam dolge plovbe in imel tudi lastno trgovsko podjetje. Vlagal je kapital v ladjarstvo in ladjedelništvo. Bil je poveljnik ladje tipa nava z imenom San Giovanni Nepomuceno, ki je plula pod avstr. zastavo. 1752 je vozil žito iz Ancone v Livorno. Na eni od voženj je doživel nezgodo, ki jo je prijavil v uradu konzulata dubrovniške republike. V Enc Sje je kot rojstni kraj naveden Dornberk in rojstni datum okrog leta 1700. V Krstni knjigi župnije Dornberk (1681 - 1762) ni vpisan. Miroslav Pahor navaja v spodaj navedeni razpravi kot rojstni kraj okolico Gor.

Prim.: Miroslav Pahor, Morje in Slovenci, 20 let pomorske šole Piran, str. 23; Enc Sje 2, str. 83.

Stres

COTIČ Janko, pek, družbenopolit. delavec, r. 23. apr. 1922 v Sovodnjah ob Soči, u. 10. sept. 1988 prav tam. Oče Jožef, kamnar, mati Jožefa Lutman, gospodinja. Osn. š. v Sovodnjah, večerni trg. tečaji v Gor., kjer se je pet let učil za peka pri Kumarju v Šempetru in v ul. Garibaldi pri slov. peku Ceju. Ob začetku svet. vojne je bil vpoklican v it. vojsko in dodeljen sanitetni četi v Aleksandriji, nato v Črni gori. Po zlomu It. 1943 se je pridružil partiz.; po bojih na Goriški fronti je bil v Kosovelovi brigadi, Južno-primor. odredu, v Bazoviški brigadi in s partiz. vojsko 1. maja 1945 vkorakal v osvobodeno Gor. 1946 je odprl v Sovodnjah pekarno, ki je z leti s pomočjo tudi domačih članov postala trdno trgov. podjetje, ki s svojimi cenjenimi izdelki zalaga širši gor. prostor. C. se je takoj po vojni vključil v polit. delo. Bil je tajnik celice KPS, potem OF in kasneje SIAU, 1947 odbornik DFS, na prvih volitvah 1951 je bil izvoljen na listi Obč. enotnosti v sovodnjski obč. svet in tam bil za odbornika in podžupana do 1980. Vsestransko aktiven tudi na kult. prosv. delu je bil med ustanovitelji PD Sovodnje, več let preds., tudi preds. odbora za gradnjo Kulturnega doma. Bil je med ustanovitelji športnega društva Sovodnje in mu 10 let predsedoval ter pobudnik ustanovitve podružnice Glasbene matice v Sovodnjah. Bil je 33 let odbornik Kmečko-delavske hranilnice in posojilnice, preds. sekcije ANPI, vodil domačo lovsko družino. Bil je ustanovni član SKGZ za Gor. in dolgoletni član odbora, deloval v odborih SDGZ, SPZ, Glasb. matice in v odboru za gradnjo Kulturnega doma v Gor. ter v Društvu slov. upokojencev.

Prejel je številna priznanja, med temi 1980 Priznanje SKGZ, 1981 Priznanje Občine Sovodnje in 1983 Priznanje OF slov. naroda za prispevek polit., kult. in šport. življ. Slov. v It. Društvo slov. upokojencev Gorica prireja v Sovodnjah v njegov spomin vsakoletni balinarski turnir.

Prim.: Podatki žene Gabrijele 1. sept. 1993; Sovodnjski zbornik I, 1983, 65-77; M. Waltritsch, Slov. bančništvo in posojilništvo na Gor., Gor. 1983, 238-39; Tov. 6. mar. 1972; Večer 27. okt. 1972 s sl.; PDK 24. okt. 1972; 14. dec. 1980 s sl.; 27. apr. 1983; 7. dec. 1986 s sl.; 11. avg. 1987; 11. sept. 1988; 13. in 14. sept. 1988 s sl.; 12. sept. 1989.

Češč.

COTIČ Metka, roj. **URŠIČ**, filozof, umetnostni zgodovinar in literat, r. 9. jul. 1957 v Šempetru pri Gor., živi v Lj. Oče Bogomir, inž. kemije iz Orehovelj pri Mirnu, mati Amalija Stritar, zdravnica iz Šmartnega na Dolenjskem. Osn. š. v Izoli, matura na gimn. v Kopru (1976). V Lj. na Filoz. fak. diplomirala (1984) iz filoz. in umetnostne zgod. 1985 je opravila strok. izpit iz bibliotekarstva in vpisala podiplomski študij filoz. v Lj. Zaposlena v Knjižnici Šiška (1984), Centralna Ekonomska knjižnica v Lj. (1986), dokumentacija Dela (1986-89), mlada raziskovalka za filoz. na Filoz. fak. (1989-91) in v dokumentaciji Dela od 1991 dalje. Ukvarja se s filoz. (diplomsko delo *Paradoksi eksistence pri Sorenu Kirkegaardu* in diplomsko delo *Antropološke razsežnosti filozofske misli Martina Bubra*, in z literaturo. Objavlja v revijah s področja literature in filozofije (Mentor, Sd, Nova Revija, Revija 2000, NRazgl, Delo). Izdala je zbirko novel *Cena za majhnost* (Lj. 1989).

Prim.: Osební podatki; Delo 9. febr. 1990; Borba (Bgd) 22. mar. 1990; NRazgl 6. nov. 1992.

Mal

CRAINICH Giuseppe (Jožef), beneški duhovnik, r. 5. nov. 1910 v Kozci (obč. Sv. Lenart), u. 20. avg. 1987 v čedajski bolnišnici. Studiral je v Vidmu in bil posvečen v duhovnika 1934, nato je bil leto in pol kaplan v Matajurju. 1936 je bil že v Ažli (Azzida) v špetrski občini, najprej kaplan, potem do smrti župnik. Bil je rezerviran, zadržan, skoraj zaprt vase, toda požrtvovalen, z globokim občutjem za dolžnosti. Otroke je učil verouka, dalj časa je skrbel za Katoliško akcijo, obiskoval je starejše in bolne, skrbel je za bogoslužje, vedno pa je skušal rešiti večje in manjše probleme, ki so pritiskali na njegove župljane. Bil je človek globoke vere, dober pridigar in spovednik, z ljudmi je delil veselje in bridkosti, nanj so lahko ra-

čunali v katerem koli trenutku življenja. - Za zlato mašo 1984 se je zbrala v cerkvi vsa fara, župan Marinig iz Špetra je v krajšem govoru poudaril C-ove človeške lastnosti in mu poklonil spominsko tablico. - Pogrebna maša je bila v glavni cerkvi v Špetru, ker cerkev v Ažli še ni popravljena, udeležili pa so se je trije videmski škofje, 40 duhovnikov in polno ljudi. Počiva v Ažli.

Prim.: Festeggiato don Giuseppe Crainich che ha celebrato la Messa d'oro, Dom 1984, št. 11; Z., Umaru je pre J. Crainich, Dom 1987, št. 15.

Jem.

CRUDER Janez Krstnik (za prijatelje **Tita Kruder**), beneški duhovnik, r. 28. febr. 1863 v Smrdečah (Sammardenchia) pri Čenti (Tarcento), u. na svojem domu 20. jul. 1945. Študiral je v videmskem semenišču in bil posvečen v mašnika 1888. Kot kaplan je služboval v Oblici, Prosnidu, v Bardu (Lusevera) in dolgih 30 let v Roncu pri Podbonescu. V njegovih otroških letih so govorili v Smrdečah po vseh hišah le slov., zdaj je vas docela pofurlanjena. C. je bil zaveden in bojevit slov. duhovnik, zato neusmiljeno preganjan. Pred prvo svet. vojno je bil konfiniran v neki zavod v Firencah, nato pol leta zaprt v polit. zaporu v Stra pri Benetkah, po vsej verjetnosti zaradi slovenstva. Nikoli mu niso povedali zakaj. Sodne razprave proti njemu ni bilo, ker je bil rešen po posredovanju takratnega padovanskega škofa mons. Alojzija Pelizza, doma blizu Fojde, ki je bil slov. rodu. - C. je potrla 1933 predvsem prepoved slov. jezika po cerkvah Ben. Slovenije s strani faš oblasti. Izmučen in bolan se je 1935 umaknil v svoj roj. kraj Smrdeče, kjer je preživel zadnjih 10 let svojega dolgega življenja.

Prim.: A. Cuffolo, Dnevnik (slov. del, 22. mar. 1945, 171); A. Cracina, Il giubileo sacerdotale d'oro del M.R. don Pietro Cernoia, Gor. 1964, 16 (na str. 14, 17 sta dve skupini fotografiji duhovnikov, na katerih je tudi C.); Rivista diocesana udinese, luglio-agosto 1945 (kratek nekrolog); B.Z. (uanella), Pre Tita Kruder, Dom 1985, št. 10.

B.Z.

CUMIN Gustavo, geograf in geolog, r. 1. nov. 1896 v Trstu, u. 6. avg. 1956 v Cataniji (It.). Oče Giorgio, mati Anna Guarini. Študirati je začel na U na Dunaju, kjer je sicer dokončal le en semester, vendar je hkrati prišel v stik s tedaj vodilno nemško geografsko liter. in njeno sistematiko. Študij je nadaljeval na U v Rimu in diplomiral 1922. Vrnil se je v Trst, kjer je krajši čas poučeval na sred. š. Od 1924 do 1934 je bil asistent na

Inštitutu za ekonomsko geografijo U v Trstu. Od 1935 do upokojitve je bil prof. ekonom. geograf. na U v Cataniji. - Proučeval je ožje in širše tržaško zaledje, snežniško in mangartsko pogorje, Krn in dolino Bavščice. Pri tem je upošteval geološki in morfološki vidik in elemente urbane, ekonomske in polit. geografije. Proučeval je tudi problematiko reškega področja in istrskih solin.

Prim.: Enc. Sje 2, str. 86; DBI.

Stres

CUSIN Fabio, zgodovinar, r. 3. avg. 1904 v Trstu in tam u. 27. maja 1955. Oče Cesare, menjalec denarja, žid, mati Marianna Girardelli iz S. Felice v pokr. Trento, katoličanka. Opravil je 4 razr. nem. osn. š., 7 razr. (1914-21) Višje realne š. tehnične smeri, nato edino U v Trstu: Regio istituto superiore di scienze economiche e commerciali - Višji kraljevi zavod za gospodarske in trgovske vede. Ni bil dober študent. Njegovo veliko zanimanje je bila zgod. Njegova diplomska teza *Concorrenza nella navigazione* - Tekma v plovbi (1925) ni bila dobro ocenjena. 1947 se je preko ZVU pritožil na ministrstvo za šolstvo, da je bil pod vplivom faš. rektorja Alberta Asquinija slabo ocenjen, kar je vplivalo na njegovo univ. kariero. V univ. letih se je družil z izobraženci, ki so se zbirali pri zdravniku, književniku in politiku antifas. Brunu Pincherlu. Apr. 1925 so ga zaprli, češ da je na predvečer odkritja spomenika padlim v vojni širil sovražne lepake. Čeprav niso ničesar odkrili, je dogodek v plahem in introverznem fantu pustil boleč spomin. Tudi sum je ostal. Po diplomi je dobil suplence v Milanu in Turinu. Njegova knjiga iz 1930 *Appunti alla storia di Trieste* je prinesla nove poglede v trž. zgodovinopisje. Približal se je stališčem C. Schiffrerja in Salveminijevi šoli. Po 50 letih iredentistične ideologije, če izvezamemo Vivanteja in Slataperja, kritično obravnava trž. iredentizem: avtonomen Trst je utopija; treba je stikov, izmenjav, soočanj z Evropo; v dobi razcveta tujci niso prihajali v Trst, da bi raznarodovali; njihova zasluga je, da je Trst postal mednarodno tržišče, posrednik med vzhodom in zahodom. Po 1930 je svoja gledanja večidel objavljval v revijah: *Archeografo triestino*, *Porta orientale* in *Annali dell'Università*. V tem okviru so važni eseji: *Intorno a una data della storia di Trieste (1931)*, *Precedenti di concorrenza tra i porti del mare del Nord e i porti dell'Adriatico (1932)*, *Le condizioni giuridiche di Trieste e le riforme dell'Amministrazione comunale nella prima metà del sec. XVIII (1932)*, *Le condizioni giuridico-economiche dell'Agro trie-*

stino nel sec. XVII (1932), *Il fondamento giuridico delle franchigie ed autonomie triestine* (1932). Zlasti je pobijal mnenje, da je Trst nezamenljive vrednosti in naravni izhod za srednjeevropske dežele; dokumenti iz 18. stol. dokazujejo, koliko naporov je bilo treba, da je Trst dobil veljavo, ki so jo imela sev. pristanišča. Sledili so: *Le vie d'invasione dei Turchi in Italia nel sec. XV* (1934), *Documenti per la storia del confine orientale d'Italia nei sec. XIV e XV* (1936), *Le aspirazioni austriache sulla contea di Gorizia (sec. XIV e XV) e una pratica ignota del Consiglio dei Dieci* (Memorie storiche forogiuliesi, Udine 1938). V knjigi *Storia d'Europa /1250-1789/* se je oddaljil od Heglove in Marxove filozofije (1941). Knjiga *Introduzione allo studio della storia* iz l. 1943 je doživela v Urbinu 2. izdajo 1946. *L'italiano. Realtà e illusioni* (1945) in *Antistoria d'Italia* sta bili napisani v znamenju upora proti tradiciji in odklonitve fašizma in fašist. zgodovinopisja. Kot izraz svobode proti intelektualni in psihološki tiraniji fašizma izzveni tudi zadnje C-ovo delo *Italia unita* v dveh knjigah (1952-55), ki ga ni utegnil končati. V seznam pomembnejših njegovih del spada gotovo knjiga *Venti secoli di bora sul Carso e sul Golfo* z uvodom U. Sabe iz l. 1952. Na osnovi biografskih podatkov naj bi bil napisal 15 knjig in vsaj dvakrat toliko esejev in člankov. Pri preučevanju virov mu je mnogo pomagalo znanje nem. in franc. Zadnji čas se je učil tudi slov. Kot znan protirežimski človek je imel težave pri nastavitvah. Čeprav sega prva njegova univ. zadolžitev v l. 1936, je postal redni prof. za srednjeveško in moderno zgod. šele 1954. Bolelo ga je, da ni mogel dobiti stalnega mesta v rodnem Trstu, kjer je prva povojna leta dobival začasna, letna imenovanja za srednjeveško zgod. Od tod njegova polemičnost do uradnih zgodovinarjev, ki da so brez lastnih stališč, od tod spor med *Corriere di Trieste*, pri katerem je C. vneto sodeloval, in trž. U, kar mu je naknadno otežilo odnose z univ. svetom. Z vojno se je v spisih začela čutiti njegova politična angažiranost. Po 25. jul. je živel v Urbinu, v Trentinu, med počitnicami v Markah, pogosto v Pesaru. 1944 je prišel v Rim, kjer se je družil s somišljeniki Akcijske stranke / Partito d'Azione / do poletja 1945, ko je z Brunom in Ginom Pincherle ustanovil v Trstu Center za polit. kulturo, ki je 2 leti pripravljaval odlična predavanja. Na obč. volitvah 1952 je zmagal na listi Blocco triestino, ki ga je vodil Mario Stocca, in ostal do smrti občinski svetovalec. Zbolel je za neozdravljivo boleznijo in bil v Ur-

binu tudi operiran. Zadnje dni je preživel na svojem domu v ul. Giulia v Trstu. Po mnenju strokovnjakov spada C. v vrh trž. zgodovinopisja.

Prim.: Uvodni esej G. Cervanija h Cusinovi knjigi *Appunti alla storia di Trieste*. Del Bianco 1983; uvod A. Agnellija h C. knjigi *Antistoria d'Italia*. Mondadori 1970; Cervanijeva spremna beseda h C. knjigi *Il confine orientale d'Italia nella politica europea del XIV e XV sec.* Lint 1977; Gli scritti politici nel *Corriere di Trieste*. Gli anni della polemica dura 1946-48. Del Bianco 1991; PDK 28. maja 1955; *Corriere di Trieste* 28. maja 1955; La liberazione di Trieste, contributo alla storia non nazionalistica di Trieste. Zigiotti 1946; *L'Italia unita 1877-87*, saggio di una nuova sintesi storica. Del Bianco, Udine 1954.

Har.

CVETKO Rudolf Franc, sabljač, častnik, športni delavec, r. 17. nov. 1880 v Senožečah, u. 15. dec. 1977 v Lj. Oče Janez, žandarmerijski stražnik, mati Johana Zelen. Družina se je, kot kaže, kmalu preselila, C. je gimn. končal v Lj. 1896 se je vpisal na Vojno kadetsko šolo v Trstu, kjer je začel tudi sabljati, kasneje pa je bil gojenec Vojnega inštituta v Wienerneustadu. Tu je bil deležen posebnega pouka sabljanja in je po končanem študiju tudi predaval. Prvo svet. vojno je dočakal kot prof. telesne vzgoje v Trstu, med vojno in po njej pa je služboval kot aktivni častnik, od konca vojne v vojski Kraljevine SHS po različnih krajih Sje. 1926 je bil kot podpolkovnik zaradi republikanskih idej predčasno upokojen. Preselil se je v Lj. in se zaposlil v ekonomsko komercialni stroki. V mladih letih se je odlikoval zlasti kot tekmovalec s floretom in sabljo. 1907 je osvojil prvenstvo Avstrije, 1908 in 1910 je bil prvak avstrij. armade v obeh orožjih, 1911 je postal evrop. prvak v obeh orožjih, 1912 pa je avstrij. reprezentanca največ po njegovi zaslugi osvojila drugo mesto v sabljanju na olimpijskih igrah v Stockholmu. Tako je postal prvi slov. nosilec kakšne olimpijske kolajne. Po preselitvi v Lj. je 1928 v športnem društvu Ilirija organiziral sablaško sekcijo, istega leta pa je pomagal tudi pri ustanovitvi Sablaške zveze Jsle. V tem času je bil organizator, trener in priznan mednar. sodnik. Organizacijsko delo v sablaškem športu je nadaljeval tudi po drugi vojni. Za delo je prejel Bloudkovo nagrado, zlato značko zveze športov Jsle, naziv častnega, dosmrtnega preds. Sablaške zveze Jsle in Sje, častnega člana sablaških klubov Olimpija in Športoprema v Lj.

Prim.: Delo 16. dec. 1977; Enc Sje 2, 88; Župnij. arhiv Senožeče. Er. Dol.

Č

ČADEŽ Ivanka, pisateljica, r. 15. apr. 1938 v Podlanišču, živi v Cerknem. Oče Ignacij, kmet, mati Marija Peternelj, gospodinja. Osn. š. je dokončala v Podlanišču (na Kladju), popolno osemletko pa na dopisni š. v Lj. 1964. Kolikor je mogla, se je izpopolnjevala kot samouk, ob tem je napravila še strojepisni tečaj na administrativni š. v Lj. (1965), v letih 1989-93 je obiskovala duhovno univerzo (VIRK p.o.) in svetopisemsko šolo v Lj. Do 1961 je delala doma na kmetiji, potem se je zaposlila in tri desetletja preživela v cerkljanski tovarni ETA. 1961 se je upokojila. Poleg običajnega dela v tovarni (medfazna kontrola grelnih plošč) je vodila tudi tovarniško knjižnico, zastopala sodelavce, kadar so potrebovali zaščite in podpore, in se predajala kulturi, predvsem svojemu dopisovanju in ustvarjalnemu liter. delu. Težka mladost s trdim kmečkim delom v cerkljanskih gorah ji je potekala ob iskanju lepote in v želji po odkrivanju neznane in resničnega. Pisati je začela v Glasilu Eta, ki mu je bila zvesta ves čas službovanja. v glasilu *Tego* pa je dobila prvo nagrado za črtico *Darilo* (1979). Bila je redna liter. sodelavka Kmečkega glasa, v katerem je izšlo nad dvajset njenih črtic; pogosto je objavljala v revijah: *Zdravje*, posamezno pa tudi v *Otrok in družina*, *Fontana* (13, 1989), *Obzornik*, *Avra*, *Rodna gruda*, *Antena*, *Planinski vestnik*. V tedniku *Slovenske brazde* je sodelovala s črticami pod skupnim naslovom *Pesem srca* od mar. 1991 do apr. 1992. Po besedah urednika Branka Gradišnika Č. ni profesionalna pisateljica, spada pa v krog ljudskih pripovednikov v najboljšem pomenu te besede. Ob lepem številu črtic je napisala tudi tri samostojne knjige, ki so vse izšle pri Kmečkem glaslu, in sicer povest *Beračeva zgodba* (1984) in romana *Ajerjev Peter* (1987) in *Kontrabant* (1988). Avtorično zanimanje velja iskanju smisla človekovega bivanja, za svoje like pa jemlje predvsem zanimive ljudi in tudi posebne iz cerkljanskega sveta; nekatera dela prinašajo tudi strani, ki so ob svoji splošni umetniški in človeški izraznosti zanimive tudi za zgodovinarja ali družboslovca. Njena dela spadajo med zelo brane knjige. Prejela je več nagrad za svoje družbeno in sindikalno delovanje, za dopisovanje v razne ča-

sopise in nagrado občine Idrija za leto 1985 (za povest *Beračeva zgodba*).

Prim.: J. Šifrer, Delo 27. sept. 1984; M. Koželj, PrimN 2. okt. 1984; B. Lukan, PrimN 1985; B. Gradišnik, PrimN 30. maja 1989.

Pšč

ČAR Jože, geolog, r. 23. apr. 1942 v Idriji, kjer živi. Oče Viktor, rudar, mati Pavla Knap, gospodinja. Osn. š. in gimn. v Idriji (matura 1961). Na Geološkem odd. Fak. za naravoslovje in tehnologijo v Lj. je diplom. 1968, prav tam je doktoriral z nalogo *Razvoj srednjetriasnih sedimentov v idrijskem tektonskem jarku* (8. maja 1985). Že 1972 je obiskoval intenzivni tečaj sedimentologije pod vodstvom prof. Meischnerja iz Heidelberga, 1973 pa še tečaj o karbonatih in karbonatnih kamninah, ki ga je vodil prof. Müller prav tako iz Heidelberga. Po diplomi se je redno zaposlil pri Rudniku živega srebra v Idriji. Do apr. 1977 je bil kot geolog odgovoren za reševanje vseh montan-geoloških problemov v okviru zgornje zgradbe idrijskega rudišča, nato pa je bil nekaj mesecev vodja rudniške geološke službe. Jul. 1977 se je zaposlil na Inštitutu za raziskovanje Krasa SAZU v Postojni. Tu je delal najprej kot višji strok. sodelavec, od 1. febr. 1980 pa kot strok. svetnik. Nato je nastopil službo v Ateljeju za projektiranje Razvojno projektivnega centra v Idriji, kjer se je ukvarjal predvsem z geološkimi in geomehanskimi problemi. Jul. 1985 se je ponovno zaposlil v Rudniku živega srebra v Idriji kot glavni geolog in strok. vodja rudniškega Razvojno-raziskovalnega sektorja. Vsa leta je strok. delal tudi zunaj rednih službenih obveznosti. Tako je 1974 v okviru izmenjave strokovnjakov med rudniki živega srebra obiskal rudnik v Ismaili (Alžir). Po izvolitvi za izred. prof. za predmeta Sedimentologija, Geološko kartiranje II in Raziskave in ocena nahajališč mineralnih surovin 1988 je pričel spomladi 1989 s predavanji iz predmeta Sedimentna petrologija in Fazična analiza na Odseku za geologijo Oddelka za montanistiko na U v Lj. V razdobju 1972-92 je imel na različnih kongresih, posvetovanjih in stanovskih društvih sam ali skupaj s sodelavci kakih 25 predavanj in referatov. - Prva leta službova-

nja pri Rudniku živega srebra v Idriji se je ukvarjal z reševanjem montan-geoloških vprašanj, s sedimentološkimi in stratigrafskimi raziskavami v rudišču ter speleološko in hidrološko problematiko idrijskega ozemlja. Na Inštitutu za raziskovanje Krasa SAZU v Postojni se je posvetil predvsem geološkim in hidrološkim problemom Planinskega polja ter splošnim krasoslovnim raziskavam. Po povratku v Idrijo in k rudniku živega srebra se loteva različnih aktualnih vprašanj v rudišču, predvsem v zvezi z zapiralnimi deli v rudniku. Istočasno se ukvarja s hidrogeološko problematiko sev. Primorske in detajlnim tektonsko-litološkim kartiranjem kraških in tektonsko zapletenih terenov. Veliko pozornost namenja ekološki tematiki, raziskuje pa tudi tehniško zgodovino idrijskega rudnika. - Njegova bibliografija je zelo obsežna. Do maja 1993 je sam ali skupaj s sodelavci objavil kar 37 znanst. in strok. razprav ter 32 poljudno-znanst. člankov. Poleg tega je priobčil še 58 poljudnih geoloških, krasoslovnih in speleoloških zapisov in recenzij: Naše jame, Acta carsologica, Geologija, Rudarsko-metalurški zbornik, IdrR, Geološki zbornik, Zbornik za zgod. naravoslovja in tehnike, Razprave IV. razreda SAZU, Vodniki kraške muzejske zbirke v Postojni, PrimSreč, Žirovski občasnik, Proteus itd. Vse od 1965 je član uredništva IdrR, med 1984-91 je bil tudi glavni ur. Bil je soustanovitelj in član ured. revije Kaplje od 1966 do izsiljene samoukinitve revije (1972). Po 1989 je sourednik znanstvene revije Acta carsologica, (SAZU - Razred za naravoslovne vede). Aktivno deluje v Slov. geološkem društvu, v Slov. odboru za raziskovanje kvartarja, v Muzejskem društvu Idrija in kot član ATH (Association for Tracer Hydrology). 1989 je prejel Priznanje občine Idrija.

Prim.: Osebni podatki; hemeroteka Mestnega muzeja Idrija; Enc Sje 2, 91; PrimSreč 59, 1986; PrimN 2. okt. 1987 in 23. sept. 1988.

Kvčč

ČEHOVIN Lučka, knjižničarka, r. 5. jan. 1940 na Barki v Brkinih kot hči Karoline Nedoh in Jožeta Počkata, ki je padel kot partizan 1943. Osn. š. je obiskovala v roj. vasi, štiriletno niž. gimn. v Tomaju. Šolanje je nadaljevala na Sred. vzgojiteljski šoli v Lj., po zaključku te šole pa je študirala slov. in srbohrv. na VPŠ v Lj. 1965 se je zaposlila v Kosovelovi knjižnici v Sežani in od takrat naprej je tudi ravn. te ustanove. Pod njenim vodstvom se je knjižnica strok. uredila, posodobila, kadrovsko okrepila, in kar je

najvažnejše, z novimi oblikami dela, kult. večeri, posebno vzgojo mladih bralcev, stiki s pomembnimi kult. osebnostmi po vsej Sji, s celodnevno odprtostjo je postala knjižnica pomembno kult. središče občine. Č. se je s takšnim delom uvrstila med najboljše knjižničarje na Slov. in za svoje delo prejela tudi najvišje priznanje v stroki, Čopovo diplomu. O svojih pogledih in dejavnosti svoje knjižnice je vsa leta sproti pisala prispevke predvsem v primor. glasila. - Kot dolgoletna osebna prijateljica slikarja Avg. Černigoja ima največjo zaslugo za ustanovitev njegove galerije v Lipici, za katero še vedno skrbi. Zanimiv je njen prispevek, ki ga je o Černigoju objavila takoj po umetnikovi smrti v PrimSreč 1986. Ker je vsa leta službovala v Sežani priateljela tudi z družino Kosovel, je tudi o Kosovelovih objavila dva pomembna prispevka, prav tako v PrimSreč 1987 in 1991. Delo Č-ove bi lahko označili kot vsestransko na kult. področju in velikega pomena za občino Sežana. Ob vsem tem pa je ves čas vzdrževala prijateljske stike in vezi še posebej s kult. delavci in ustvarjalci onstran meje in v okviru knjižnice dajala posebno pozornost predstavitvam njihovega dela.

Prim.: Osebni podatki; časopisna poročila o delu.

M. Pah.

ČEHOVIN Stane, šolnik, javni delavec, r. 11. mar. 1935 v Trstu, živi v Lj. Oče Anton, kmet, mati Frančiška Ferfila, gospodinja. Osn. š. v Senožečah, gimn. v Postojni (matura 1957). Na lj. U je diplomiral 1963 (prof. slov. in hrv.-srb. jezika s književnostjo). Med študijem je delal v Zvezi študentov lj. U, v letih 1959-61 je bil glav. in odg. ur. študentovskega glasila Tribuna. Po šolanju se je zaposlil v Sežani, kjer je poučeval na osn. š., delal v obč. upravi, bil preds. obč. odb. SZDL in nato med 1969-72 preds. Skupščine občine Sežana. V času vodenja sežanske občine si je prizadeval za razvoj šolstva, za povezovanje manjših gospodarskih podjetij v sposobnejše nosilce razvoja in za kadrovsko okrepitev vseh javnih služb. Dec. 1972 je moral odstopiti kot sežanski župan (kadrovska čistka Franceta Popita), zaposlil se je nato kot prof. slov. jezika in kot ravn. gimn. v Novi Gor. (1973-83). Od tu je prešel na mesto ravn. GorKnj (1983-87). V času njegovega ravnateljevanja je knjižnica dobila nekaj novih poslovnih prostorov. Sept. 1987 ga je skupščina SRS imenovala za pomočnika ministra za šolstvo in šport. To nalogo je opravljal štiri

leta, od 1991 je bil svetovalec vlade repub. Sje. 1988 je postal preds. strok. sveta slov. države za knjižničarstvo. Bil je član ur. odb. revij Knjižnica in PrimSreč. V teh revijah je objavil več razprav in člankov o šolstvu, knjižničarstvu in književnosti. Članke je objavljajal tudi v Tribuni, PrimN, Delu (Lj.) in drugod.

Prim.: Osební podatki (pismo 4. jun. 1993).

B. Mar.

ČELIGOJ Vojko, krajevni zgodovinar, publicist, r. 19. jul. 1938 v Topolcu pri Ilir. Bistrici. Oče Leopold, mati Pavla Baša. Osn. š. od 1944-51 v Trnovem pri Ilir. Bistrici. Učiteljsiše v Lj. od 1951-57 z maturo. Višja pedagog. š. v Lj. od 1961-64 z diplomom iz fizike in tehnične vzgoje. Zaposlitve: učitelj na osn. š. v Košani v letih 1957-60, vmes odslužil vojsko. Učitelj na osn. š. v Trnovem pri Ilir. Bistrici 1960-61. V letih 1963-65 družbeno politično delovanje v Ilir. Bistrici. Od 1965 do 1976 predmetni učitelj na osnovni š. v Trnovem, poučeval fiziko in tehn. pouk. Od 1976 do 1985 poklicni svetovalec v Skupnosti za zaposlitve. Od 1985 predmetni učitelj na osn. š. v Trnovem. Deluje kot raziskovalec krajevné zgodovine, organizator planinstva in v kulturno prosvetni dejavnosti. Objavlja članke iz družb., kult., šport. življenja občine Ilir. Bistrica v dnevnem in v periodičnem tisku: SlovJ, PrimN, Delo, TV - 15, Komunist, PV, Družina, Naše planine, Zgb, Snežnik, Snežniški razgledi in v Krajanu, glasilu krajevné konference SZDL Ilir. Bistrica. Posebej obdelane teme: *Stodvajset let grba Ilirske Bistrice* v Krajanu. *Šolstvo na Bistriškem*, PrimN, Krajan, Ilir. Bistrica 1982-83. *Življenjepis in delo pesnika Dragotina Ketteja*, preds. organ. odbora za Kettejev muzej na Premu, odprl ga je Fr. Bevk 9. jun. 1968. *Zbornik Snežnik*, Nova Gor. 1977, kolektivno delo, sam sodeloval s 7 prispevki. *Sto let gasilstva na Bistriškem*, brošura, Lj. 1986. Č. je bil glavni ur. in pisec osrednjega teksta. *Snežniške vesti*, glasilo PD Snežnik, 1975 cikl., izhaja občasno, izšlo 14 št. Tekst v glavnem Č-ovo delo. *Numizmatični listi*, glasilo Primorskega numizm. društva Ilir. Bistrice, od 1975, cikl., 13. št. Ves tekst Č-ev. - Planinski vodniki: opisi planinskih poti prek Snežnika: vodnik *Snežnik-Snježnik*, slov. tekst, 1977; vodnik *Ljubljana - Rijeka*, del: pot preko Snežnika, Lj. 1983. - Predstavitev pomembnih osebnosti iz domačega kraja: Bogumil BRINŠEK (1884-1914), raziskovalec kraških jam, PrimN 20. dec. 1974, PV avg. in okt. 1984. Miroslav MARTINČIČ (1849-1936), notar,

prvi preds. Planinskega društva v Ilir. Bistrici, PrimN, PV. Janko KOVAČIČ (1887-1922), član Sokola v Ilir. Bistrici, vrhunski športnik, Krajan, Ilir. Bistrica dec. 1984. Drago KAROLIN (1901), graditelj planinskih postojank na Snežniku, starosta bistriških planincev, PrimN 5. nov. 1991, PV okt. 1991. - V Primorskih novicah je uporabljal psevdonim: - oj. Č-ev portret je bil objavljen v PrimN jul. 1988 in v PV avg. 1988.

Prim.: Osební podatki; Zgod. ods. NŠKT; časopisna poročila;

M. Pah.

ČEPAR Drago, matematik, univ. docent, družbeni delavec, r. 12. dec. 1946 na Barki pri Vremah (Sežana). Oče Vladimir, kmet, mati Cvetka Prelec. Osn. š. na Barki (1. - 4. razr.) in Postojni (5. 8. razr.), kjer je dokončal tudi gimn. z maturo 1965. Študij na Fak. za naravoslovje in tehnologijo v Lj. (1965-70), dipl. inž. matematike 1970 (naloge: *Statistično ocenjevanje parametrov porazdelitvenega zakona*, mentor R. Jamnik). Enoletni vojaški rok v Bgdu. Opravil magisterij 1976 (*Analiza časovnih vrst in napovedovanje agregatov z modeli ARIMA*), doktoriral 1987 na Ekon. fak. (*Posplošeni modeli ARIMA za analizo in napovedovanje slučajnih procesov*, mentor J. Dekleva). 1971 se je poročil z Anico Kos, s katero imata 5 otrok. Zaposlen je na Institutu Jožef Stefan (od 1970) v Lj., Odsek za uporabno matematiko kot samostojni svetovalec, višji raziskovalni sodelavec, direktor projektov. V tem času se je Odsek usmeril in trženje računalniških uslug: razvoj, izdelavo in vzdrževanje programov, svetovanje, izobraževanje. Delal je na področjih: razvoj notranje organizacije, izdelava postopkov za izbiro in sprejem novih sodelavcev, uvajanje in vodenje novih sodelavcev (mentor 16 novim sodelavcem), softwarske usluge. Sedanje delo obsega raziskave na področju matematične statistike, vodenje stikov s strankami na Odseku. Kot voditelj mednar. projekta »Multimedij-sko podprto dodatno izobraževanje« sodeluje s slov. in it. vlado ter drugimi domačimi in tujimi ustanovami. Na Ekonom. fak. v Lj. je bil 1992 izvoljen za docenta za področje operacijskih razprav, optimizacijskih metod in statističnih metod. Že doslej je vodil seminarje na U. na Teol. fak. v Lj. je sodeloval s specialnim predavanjem o demografskih vprašanjih (1988-89). - Avtor in soavtor je 57 raziskav, člankov in predavanj s področja matemat. statistike in matemat. ekonomije; objave v Zeitschrift für Angewandte Mathematik und Mechanik (4), Methods of Ope-

rations Research (12), Stereologia Iugoslavica (1), Ekonomska analiza (1), Finansije (1), Statistical Papers (1), Elektrotehniški vestnik (1), v drugih zbornikih mednar. in domačih konferenc in simpozijev (25). Sodeloval je pri strok. publikacijah: *Zbirka priročnikov za uporabo statističnega paketa STATJOB* (Institut JS, 1974); *Racionalna evalvacija programov srednjega izobraževanja* (Pedagoški institut pri Univ. v Lj., 1990, 15-22); *Obvezne izbirne vsebine za srednješolce za šolsko leto 1991/92* (Zavod Rep. Sje za šolstvo in šport, 1991). - Član je Združenja matematikov, fizikov in astronomov Rep. Sje, Gesellschaft für Mathematik, Ökonomie und Operations Research. Član Sveta Instituta Jožef Stefan (od 1988), Strok. sveta Rep. Sje za vzgojo in izobraževanje (1988), preds. delovne skupine za obvezne izbirne vsebine pri istem svetu (1990), preds. Komisije Slov. krščanskih demokratov za vzgojo, izobraževanje in znanost (1990), član Komisije za družino pri Slov. škofovski konferenci. - Zavzema se za večjo zakonsko zaščito ter materialno in vzgojno družbeno podporo družini, za uveljavljanje krščanskega etosa v zasebnem in javnem življenju. O teh vprašanjih je predaval po Sji in v zamejstvu (razna predavanja na 79 krajih od 1984) ter objavil številne publikacije (več kot 45 objav od 1985) v strok. in dnevnem časopisu (NRazgl, Cerkev v sedanjem svetu, Sd, Otroci in družina, Kristjanova obzorja, Tretji dan, Delo, Družina, Dnevnik, Naši pogledi, razni zborniki). Glavni naslovi člankov in predavanj: *O veselju do življenja*, *Trdna družina - močna država*, *Koliko otrok - Kaj pa brezposelnost?*, *O veselju do otrok*, *Za družino gre*, *Družina - varuh življenja in vir sreče*, *Naj sinov zarod nov*, *Obvezne izbirne vsebine*, *Abortus je dovoljen*, *Verouk - da ali ne*, *Koliko otrok*, *Vzgoja Slovencev v Evropi*, *Kaže, da se ni bati nove indoktrinacije*, *Nekaj misli o pomenu obveznih izbirnih vsebin za Slovence*, *Bo imela Slovenija leta 2200 le še 180.000 prebivalcev*. Sodeluje pri »Gibanju za življenje«, kjer je imel vrsto predavanj.

Prim.: Letna poročila Instituta Jožef Stefan; Who's Who of Intellectuals, International Biographical Centre, Cambridge 1988, str. 121; Čeparji z Barke, v: TV-15, št. 21 (20. jun. 1988); Ognjišče - Gost meseca, sept. 1991, pogovor zapisal B. Rustja; osebni podatki (1992).

R.V.

ČERNE Franc, duhovnik, r. 20. febr. 1822 v Tomaju, u. 15. nov. 1902 v Trstu. Oče Marko, kmet, mati Neža Renčelj. Duhovnik je postal 1. jan. 1845.

Služboval je v različnih krajih: v Rižani, od 1861 je bil prvi župnik na Repentabru, nato je 1868 prišel na Opčine, od tu je šel k Sv. Jakobu v Trstu in še k Starem sv. Antonu (1884). Leta 1886 je prišel za kanonika v stolni kapitelj pri Sv. Justu. 1896 je bil po odpovedi škofa Janeza Glavine (PSBL I, 424) 2 meseca in pol kapitularni vikar kanonik Ivan (Janez) Šust (PSBL III, 613). Ker je ta kmalu umrl, je 15. apr. 1896 sprejel to odgovornost Č. in jo obdržal do nastopa škofa Andreja Šterka (25. jun. 1896). Č. je bil nekaj let škof. komisar za verouk na nekaterih višjih šolah in na osn. šoli pri benediktinkah. Božo Milanović pravi, da je bil Franc Černe »čestit slovenski svečenik in rodoljub«.

Njegov stric **ČERNE Jakob (Tscherne)**, duhovnik in šolnik, se je rodil v Tomaju 21. apr. 1780 in postal duhovnik 30. jul. 1806, umrl je 21. dec. 1857. Pokopali so ga v Tomaju. Bil je župnik v Senožčah (1821), 13 let župnik na Opčinah (1823-37) in končno kanonik pri Sv. Justu v Trstu. Na Opčinah je vodil prvo slov. osn. šolo, ki je bila ustanovljena 1789. V Trstu je bil tudi šolski nadzornik in podravn. gimn. Ob smrti je zapustil precejšnjo vsoto denarja za več štipendij, ki so jih uživali številni študentje do prve svet. vojne.

Prim.: ŠkATrst; žup. arh. Tomaj; župnij. kronika Tomaj; Vas, ljudje in čas. Zgodovina Opčin, Trst 1975, 38; Folium dioecesanum Trst 1893, 33 in 111; 1896, 60; 1902, 194; Božo Milanović, Hrvatski narodni preporod u Istri, Pazin 1973, 299.

Škerl

ČERNE Robert, javni delavec, r. 1. okt. 1956 v Biljah, živi v Lj. Oče vozovni preglednik Silvester, mati gospodinja Pavla Boštjančič. V Novi Gor. je dokončal srednjo ekonomsko š. (1975), na lj. U diplomiral na Ekonomski fakulteti (1983). Febr. 1980 se je zaposlil na Š. centru za blagovni promet v Novi Gor. kot učitelj. Od okt. 1980 do okt. 1982 je bil sekretar rep. konference Zveze socialistične mladine Slov. (ZSMS), nato do dec. 1984 sekretar in član preds. konference ZSMS. Od dec. 1984 do jun. 1986 je bil preds. ZSMS in nato do dec. 1989 izvršni sekretar preds. CK ZKS za družbeno ekonomske odnose. V dveh obdobjih (1982-86 in 1986-90) je bil delegat (poslanec) slov. skupščine (družbeno politični zbor). Od 1990 je zaposlen v lj. Slov. investicijski banki.

Prim.: PrimN 4. nov. 1980 in 7. apr. 1981; TV-15 2. jul. 1981; Nedeljski dnevnik 8. maja 1983; Delo 23. in 24. nov. 1984; Teleks 11. jul. 1985 in 3. apr. 1986; Dnevnik 4. apr. 1986. Nn.

ČERNE Stanislav, uslužbenec, tigrovec, borec NOVJ, r. 8. nov. 1907 v Tomaju, u. 15. sept. 1982 tam. Oče Anton, mati Amalija Mahnič. Osn. š. v Tomaju, realko v Idriji in Vidmu, trg. š. v Trstu, zadnjih dveh razr. ni dovršil zaradi faš. preganjanja. Č., Ferdo Bidovec, ustreljen v Bazovici, Ivo Višnjevce iz Rojana, organizator MD in Borbe, so bili sošolci na privatni trg. š. v Trstu, Č. in Višnjevce v Idriji na realki. Č. je bil prijatelj z Zvon. Milošem in Fr. Marušičem, ustreljena v Baz., v raznih društvih je sodeloval z Jož. Deklevo in Rom. Pahorjem in ustanovili so MD v Tomaju. Č. je po prepovedi Čermeljeve privat. trg. š. delal na očetovi kmetiji v Tomaju. Č., Bidovec in Višnjevce so organizirali več ileg. celic na področju Tomaja, kjer so se na konspirativnih nočnih sestankih poleg teh treh sestajali še Marušič, Zvon, Miloš, Drago Žerjal iz Rojana, s Proseka Vek. Španger, Vlad. Štoka in Drago Rupel, zadnji 3 obsojeni na visoke kazni na I. trž. procesu. Večkrat so priredili masovne sestanke z voditelji ileg. celic z vsega Krasa. Č. je 1929 sodeloval na sestanku v Tomaju z oboroženo trojko iz Lj. in z bazoviškimi junaki. Višnjevce se je pred aretacijo umaknil v Jslo, delal stalno za TIGR, zaposlen na Jugoslov. Matici. Ob koncu vojne je s plaščem premaknil brzostrelko, ki se je ob padcu na tla sprožila in ga smrtno ranila. S Č. so sodelovali vodje ileg. celic: Vik. Čefuta v Šepuljah, Jože Gulič v Dobravljah, Leop. Širca v Godnjah, Vl. Švab v Skopem, Alfonz (oče) in sin Ciril Grmek v Avberju, Milan Grmek v Gradnjah, Jože Turk in drugi. Zavzeto je z njim sodeloval v Tomaju Ivo Obersnel. Č. je prejel letake za bojkotiranje faš. volitev 24. mar. 1929 v Trstu od F. Bidovca. Razdelili so jih vsem celicam po Krasu in ponoči med 28. in 29. mar. je sleherna kraška družina dobila pod vrati ali na oknu letak. Č. je bil osumljen razdeljevanja letakov in dalj časa zaprt v Trstu, kjer je bilo zaradi letakov mnogo Slov. zaprtih. Ponovni aretaciji je 29. sept. 1929 ušel v Jslo. Preživel je se s priložnostnim delom kot natak, delavec pri železnici, uradnik po Sji in v Zgbu. Končno je dobil stalno zaposlitev z majhno plačo v Kranju. Bil je član emigr. društva Tabor v Lj., nato tajn. emigr. društva Sloga v Kranju do razpustitve emigr. društev 1939 po sporazumu Ciano-Stojadinović, ki je pristal na Mussolinijevo zahtevo, da se prepovejo vsa emigr. društva Prim. Č. je po tej prepovedi tajno deloval v emigr. društvu Sloga, kar se je zgodilo tudi z ostalimi emigr. društvi. Razpad Jsle 1941 je doživel kot vojak na Dolenjskem. Že leta

1941 je začel sodelovati v OF. Pomladi 1944 je moral v ilegalo. Nato je bil poslan na Primor. k PNOO. 1945 je bil dodeljen finanč. odseku PNOO za Slov. Primor. in Trst. Po nastanku cone A in B je delal pri istem odseku v Ajdovščini, nato je bil imenovan za predavatelja na šoli CK KP za JK. Od 1948 je nekaj manj kot dve leti delal v Trstu pri Pokraj. gosp. svetu, nato je bil do 1952 uprav. in predavatelj na polit. š. KP za STO. Potem je bil zaposlen pri gosp. podjetjih v Kopru do upokojitve 1970. Zaradi prometne nesreče 1978 je bolehal in hudo zbolel. Pokopan je v Kranju.

Prim.: Osebni podatki T. Rutarju med obiskoma v Luciji in z dopisovanjem; Renko, Umrl je St. Černe, dosleden antifašist, PDK 21. okt. 1982.

Rut

ČERNET Mario, beneški duhovnik, r. 20. febr. 1916 v Črnem Vrhu (Čenavarh) pri Podbonescu, u. 2. mar. 1984 v prometni nesreči pri Ospedallettu blizu Gumina (Gemona del Friuli). Oče je padel v prvi svet. vojni. Doštudiral je v Vidmu in bil posvečen v duhovnika 29. jun. 1940. Prvih 20 let je bil župnik v Topolovem, nato so ga poslali v Laze za naslednika Antona Cuffola. S pokojnim Cuffolom se je sprijateljil že v kleriških letih, med počitnicami je bil po več dni v župnišču, župnik ga je navadil ljubiti beneške ljudi in slov. jezik. Ko je prišel za župnika v Laze, so se trikoloristi bližnjih vasi zagnali vanj, češ da je komunist in jugoslovansko usmerjen, prepovedali so mu moliti en sam Očenaš po beneško. Ker ga domačini niso podprli, ga je tako prizadelo, da je začel tudi telesno hirati. L. 1962 je prišel za župnika v Žabnice v Kanalski dolini in tu je ostal do smrti. Zelo se je trudil za romarsko cerkev na Sv. Višarjah, da jo je olepšal in ohranil v slov. rokah, ker jo je hotel videmski škof izročiti v oskrbo it. redovnikom. Kot zaveden Slov. je 1963 s prijatelji organiziral tečaj slov. v Žabnicah. Za kult. potrebe je zgradil primerno dvorano. Ko so ustanovili zbor Višarski zvon, so ga izvolili za preds. - Zadnja leta je bil hudo bolan in je moral hoditi trikrat na teden v videmsko bolnišnico na dializo krvi. In na tej poti ga je čakala smrt (gotovo slabost). Pogreba v Žabnicah, ki ga je vodil videmski nadškof, se je udeležilo 50 duhovnikov (vsi beneški), veliko ljudi pa iz rojstne vasi, Topolovega in Žabnic.

Prim.: P.G., Pre Mario Cernet, Dom 1984, št. 3 s sl. (razgovor s papežem); M. Jevnikar, M. Černet, KolGMD 1985, 145 s sl. Jem.

ČERNIC Karlo, šolnik, polit. delavec, ur., r. 27. apr. 1946 v Doberdobu. Oče Karlo, kovinar, mati Cecilija Lavrenčič. Osn. š. obiskoval v Doberdobu (1952-57), niž. sred. š. v Gor. (1957-60), maturiral na klas. lic. v Gor. 1967. Nato se je vpisal na Filozofsko fakulteto trž. U, kjer je diplomiral 1974. Od 1973 je v službi na slov. višjih sred. š. v Gor., kjer poučuje filozofijo in zgodovino kot redni profesor na klas. lic. od 1976. Še kot študent v Trstu je bil med ustanovitelji gibanja Matija Gubec in istoimenskega časopisa (1971). Med 1973 in 1974 je bil občasni sodelavec ciklostiliranega časopisa *Rosso* v Trziču in 1980 *Punto rosso* v Gor. Bil je tudi med ustanovitelji knjižne zadruge Incontro-Srečanje v Gor., njen prvi preds. (1974-76) in njen odb. do dolgotrajnega razpusta v začetku 80-ih let. Med 1976-77 je sodeloval pri Dež. inštitutu za zgod. osvobodilnega gibanja v Trstu ob zbiranju dokumentacije za knjigo *Nazionalismo e neofascismo nella lotta politica al confine orientale 1945-1975*, ki je izšla 1977 in za katero je prispeval skupaj s S. Kuclerjem *Gorizia 1945-54: genesi e sviluppo del «Blocco Nazionale»* in *Note sull'associazionismo «nazionale» a Gorizia* ter s S. Benvenutijem *Calendario delle «violenze» nazionaliste e neofasciste*. Ko je začel poučevati, je ostal član pokraj. vodstva š. sindikata CGL-scuola, nato odb. SSŠ in referent za šolstvo pri SKGZ-Gor. Bil je prvi preds. Posvetovalne komisije za vprašanja slov. manjšine pri Javnem večnamenskem središču (JVKS-CCPP) v Ronkah (1979-85), ki si je prizadevala za odprtje slov. vrtca in osn. š. v Ronkah. Na listi OE (Obč. enotnosti, ki je združevala pripadnike levičarskih strank) je bil 1980, 1985 in 1990 izvoljen v obč. svet, tu je od 1979 odb. za šolstvo, kult. in ekologijo. Na dež. volitvah 1988 je kandidiral za Proletarsko demokracijo (DP). Od 1980 je preds. Komisije obč. knjižnice, 1980-85 odb. Kraške skupnosti, 1975-81 tajnik KD Jezero, nato odb., ur. in sodelavec društvenega biltena *Naš Kras*. Občasno objavlja v reviji JVKS-a *Il Territorio*: o zgod. Slov. skupaj s P. Stranjem (PSBL III, 469), o doberdobskem pustu, o do Slov. odprtih it. ustanovah in organizacijah. Ob priliki srečanja v Doberdobu je 1982 uredil dvojezično antologijo slov., it. in furlanskih pesnikov in pisateljev *Svet brez sovraštva - Mondo senza odio*, 1991 je uredil za doberdobsko sekc. prostovoljnih krvodajalcev spominsko publikacijo *Dvajsetletnica ustanovitve - Ventennale di fondazione*, 1989 je bil med ustanovitelji revije *Isonzo - Soča, giornale di frontiera - časopis na*

meji in od tedaj je njegov ur. in redni sodelavec. Od 1992 je preds. Združenja dijaški dom S. Gregorčič v Gor.

Prim.: Osební podatki; IzvGor od 1955 dalje; časopisni viri.

Vh

ČERNIGOJ Jaroslav (Jaro), arhitekt, r. 1. jun. 1905 v Bovcu, u. 10. jan. 1989 v Mariboru, pokopan na lj. Žalah. Oče Anton, cestni mojster, mati Zofija Rauter, gospodinja, brat Milan (gl. čl.) Po očetovi premestitvi iz Bovca v Tolmin je Č. hodil tri leta v osn. š. v Tolminu, četrti razr. v pripravnici v Gor. 1915 je oče zaradi vojne poslal družino »začasno« v Maribor (1918 je umrl in družina je ostala v Mrbu), kjer je maturiral na realki 1922. Na lj. U je diplomiral 1926 pri J. Plečniku. 1933 je naredil izpit za avtoriziranega arhitekta v Beogradu. V začetku 30. let je s S. Devom ustvaril projektivni biro, katerega delo pomeni temelje sodobne mariborske arhitekture. Poslopje bivše Banovinske hranilnice, sedanje podružnice Narodne banke v Mariboru (1931-32), velja za prvo zares moderno oblikovano arhitekturo funkcionalnega tipa v Mariboru. 1935 je zapustil arhitekturni biro Černigoj - Dev in stopil v drž. službo pri mestnem gradbenem uradu. Tu je bilo njegovo prvo delo projekt šol. poslopja v mariborski občini Tabor (1936-52). V 30. letih je kot urbanist izvršil razne regulacije (promenada na Partizanski cesti, Trg svobode), deloma samo v projektu in v zvezi z razpisom za kraljevi spomenik, B. Kalin in J. Černigoj s I. nagrado in izvedbo (1939). Obdobje gradbene dejavnosti v Mariboru zaključuje zadnje skupno Černigojevo in Devovo Hutterjev blok v Gradišču, vendar je glavni delež prispeval Dev, saj je bilo Č. delo omejeno na arhitektonsko oblikovanje celote. Med okupacijo je delal tudi kot mestni arhitekt. V zimi 1944-45 je bil v gestapovskem zaporu, spomladi pa je ušel v Šercejevo brigado na Pohorje, kjer je bil pomočnik brigadnega šefa propagande. Po vojni je imel važne zasluge pri idejnem regulacijskem planu za bodoči Maribor. Med njegova najvažnejša izvršena povojna dela štejemo: kompleks raznih industrijskih objektov pri Tovarni avtomobilov na Teznem (TAM), upravno poslopje Metalne in stanovanjsko naselje ter osn. š. (1953-56) na Teznem, stanovanjsko naselje za železarno na Ravnah, ureditev spomenika talcev v M., adaptacija komiteja KP v M. itd. - Od 1957 je začel kot arhitekt-konservator Zavoda za spomeniško varstvo LRS prevzemati tudi nove naloge, npr. dela pri mariborski stolnici,

na Ptujski gori, ureditev rimske nekropole v Šempetru v Savinjski dolini, ukvarjal se je s problematiko urbanizma v slov. Primorju, zlasti v Piranu itd. Plečnikov učenec, čeprav njegova dela kažejo od Plečnikovih izhodišč odklik v smeri funkcionalnosti, hkrati pa ohranjajo pretehtano kompozicijo in skrbno oblikovanje detajlov, ni samo arhitektonsko oblikoval poslopij, bil je znan tudi po svojih mislih o arhitekturi, umetnosti, arhitektovem poklicu. Razprave: *K studiji za regulacijo mariborskega Glavnega trga* (Kron II, 1935, št. 2); *Mariborsko pismo* (Arhitekt 1951, št. 1); *K mariborski gradbeni situaciji* (Arhitekt 1954, št. 18), anketni članki, strokovni članki in razprave v Varstvu spomenikov in drugod. Poleg splošno arhitekturnega projektiranja se je priložnostno ukvarjal tudi z grafičnim oblikovanjem (oprema knjig) in publicistiko. Od 1961 do upokojitve je na Višji tehnični šoli v Mrbu predaval oblikovanje mest in naselij. Za svoje delo je bil odlikovan z redom za zasluge za narod s srebrnimi žarki, bil pa je tudi častni član Zveze arhitektov Jsle.

Prim.: Enc Sje 2, 113; J. Pirkovič-Kocbek, Izgradnja sodobnega Maribora. Mariborska arhitektura in urbanizem med leti 1918 in 1976, Lj. 1982, 17 in pass. in priloge; F. Šijanec, Sodobna slov. likovna umetnost, Maribor 1961, 425-26, 459-62; Slovenec 13. okt. 1939; PDK 25. jan. 1989; Večer 18., 23. in 19. jan. 1989 s sl.; Podatki sestre Vere Souvent, roj. Černigoj, in sina Marka.

Sirk

ČERNIGOJ Milan, arhitekt in univ. prof., r. 9. mar. 1912 v Tolminu, u. 4. apr. 1978 v Mariboru. Oče Anton, cestni mojster, mati Zofija Rauter, gospodinja, brat Jaroslav (gl. čl.). Osn. š. in realko dokončal v Mrbu, 1935 dipl. pri J. Plečniku na lj. Fak. za arhitekturo. Po »ljubljski šoli« se je zanj začela »mariborska praksa«, saj se je 1936 zaposlil v Devovem biroju (do 1935 v njem delal brat Jaroslav). 1944 ga je aretirala gestapo, do osvoboditve v koncentracijskem taborišču Flossenbürg. V obvladanju programskih nalog se je razvil šele po vojni s posebnimi projekti v Mrbu in okolici. Izkazal se je predvsem na področju industrijske gradnje, jeklena konstrukcija industrijske hale Metalna na Tezmem in v začetku 60. let motorna hala Tovarne železniških vozil B. Kidrič na Studencih (pri obeh projektih sodeloval s konstruktorjem S. Milosavljevićem). V 50. letih glavni projektant tudi drugih objektov kot novi stadion SD Branik, etapna ureditev športnega središča ob Mladinski cesti, lesni kombinat LIP

v Limbušu, športni park v Ljudskem vrtu in na Taboru, pošta 2, stanovanjski objekti, vodnjak v parku Leninevega trga, hotel Slavija v M. in glavni kolodvor v M. (1950-56). Dolgoletni član urbanistične komisije SO Maribor. Tri desetletja deloval v delovni organizaciji Projekt Maribor kot arhitekt, direktor in vodja projektive. Pomemben tudi kot predavatelj na Visoki tehnični šoli v Mariboru.

Prim.: Enc Sje 2, 113; F. Šijanec, Sodobna slov. likovna umetnost, Maribor 1961, 486-87; J. Pirkovič-Kocbek, Izgradnja sodobnega Maribora. Mariborska arhitektura in urbanizem med leti 1918 in 1976, Lj. 1982, 20 in pass.; Arhitekt 1954, št. 15, Železniška postaja Maribor; Podatki sestre Vere Souvent, roj. Černigoj.

Sirk

ČERNIGOJ Mirko, pevec, dirigent, r. 12. sept. 1912 v Šturjah, u. 14. jan. 1978 v Lj. Oče Leopold, tesar, mati Marija Vidmar, gospodinja. Osn. š. v Šturjah. Do vojaščine je delal z očetom pri sezonskem delu. Ko so jun. 1943 Angloamerikanci zasedli Sicilijo, je prišel z drugimi primor. fanti v zavezniško ujetništvo. Iz Porto Empedocle so jih odpeljali v Afriko. V taborišču Constantini so se ločili od It. in ustanovili pev. zbor. Okt. 1943 so za dirigenta izbrali Mirka Černigoja, ki je vodil ta zbor vse do taborišča v Gravini. To so bili zametki za poznejši zbor »Srečko Kosovel«, ki ga je vodil Rado Simoniti. Velikokrat je Č. kot dirigent nadomeščal Simonitija. V Constantini so poleg posvetnih prepevali tudi cerkvene pesmi in latinsko mašo Vinka Vodopivca. Iz Constantine so se najprej preselili v Corso, pozneje v Bari in Gravino, kjer je zbor prevzel Rado Simoniti. - Po vojni je Č. pel kot drugi basist pri Kosovovelovem zboru in pozneje v lj. Operi. Zbor »Srečko Kosovel« je bil sestavljen pretežno iz Primorcev in je imel od 1944 do 1946 158 nastopov doma in v tujini.

Prim.: Ivan Jerman, Pevski zbor JA Srečko Kosovel, Lj. 1970; ustni viri.

Jok

ČERNIGOJ Polde, operni pevec, r. 1. avg. 1922 v Šturjah, kjer živi v pokoju. Oče Leopold, tesar, mati Marija Vidmar, gospodinja. Osn. š. v Šturjah, potem je delal z očetom pri sezonskem delu. Ko so jun. 1943 zavezniki zasedli Sicilijo, je prišel z drugimi primor. fanti v angloameriško ujetništvo (tudi brat Mirko). 1. avg. 1943 so ga odpeljali iz Porto Empedocle na Sicilijo proti Afriki. Najprej v Bizerto, potem v Alžir, končno v ta-

borišče Corso. Okrog Č. so se začeli shajati primor. pevci, ki so kot delavci delali na letališčih. Po delu so se zbirali k pevskim vajah. Nastal je drugi zbor, ki je štel 35 pevcev in ni imel posebnega imena. Bil je zbor primor. letalskih enot v Afriki. Pozneje se je v Beogradu tudi ta zbor pridružil in zljil v zbor »Srečko Kosovel«. Č. je pel v njem kot prvi basist. Po vojski je bil član zbora lj. Opere. V Lj. je obiskoval sred. glasb. šolo za klavir in solfeggio (1949-53) in kontrapunkt. V zboru je ostal do upokojitve.

Prim.: Ivan Jerman, Pevski zbor JA Srečko Kosovel, Lj. 1970; ustni viri.

Jok

ČERNIGOJ Teodor, strokovnjak za gospodarska vprašanja, posebni svetovalec v slov. zunanjem ministrstvu, r. 4. okt. 1936 v Trstu, živi v Lj. Oče Avgust, akad. slikar (gl. čl.), mati Doroteja Rotter, gospodinja. Maturiral je na učiteljskišči A. M. Slomška v Trstu 1954, potem je dovršil Šolo za prevajalce in tolmače v Trstu (angl. in nem.) apr. 1961. Tega leta je odšel v Švico in delal pri General Motors (1961-63), pri Union des Banques Suisses (1963-65), pri Union Carbide Corporation (1965-69) in pri Capelin Associati (1969-74). Odgovoren je bil za prevod in natis tehnične in bančne dokumentacije, bil je načelnik personalnega oddelka, odgovoren za izbiranje in nastavljanje, intervjuje, psihološke teste, reorganizacijo podjetij in tečaje za usposabljanje za mnoge mednarodne družbe. Pri Fiatu v Švici (1974-76) je bil načelnik personalnega oddelka za 500 uslužbencev uradov v Ženevi in Zürichu. Ker govori sedem jezikov, se je zaposlil pri Mednar. zdravst. organizaciji OZN v Ženevi. Poslali so ga v Zah. Afriko, v Ougadougou, glavno mesto države Burkina Faso. Tam je bil vodja personala in načrta OZN za uvedbo sodobnih zdravst. ustanov v sedmih državah Zah. Afrike, kot tudi drugih oblik izobraževanja. Od tam so ga poslali v Nairobi (Kenija), kjer je imel vodilno vlogo v načrtu Unchs-Habitat, ki ga je OZN pripravila za planiranje v državah v razvoju. Na Karibih je nekaj časa vodil načrte OZN za razvoj otokov. Nato je več let pri OZN v New Yorku opravljal razne dolžnosti. Od sept. 1984 je v okviru OZN na Dunaju pri Atomski agenciji vodil projekte za mednar. eksperte; zadnje leto je bil pomočnik dir. Laboratorija raziskave in izotopi. Jan. 1988 se je zaposlil pri podjetju Olivetti-Avstrija in bil pomočnik generalnega dir. z obširnimi zadolžitvami. Jun. 1990 je prišel k Ital. trgovin. zbornici

za Avstrijo, kjer je v kratkem napredoval do general. sekretarja. 10. maja 1993 je bil imenovan za posebnega svetovalca v slov. zunanjem ministrstvu v Lj. Zagovarja ustanovitev Slov.-it. trgovin. zbornice, da se Sja ne bo opirala samo na Nem. in Avstrijo.

Prim.: Arhiv učit. A.M. Slomška v Trstu; IzvTrst 1955, 19; M. Waltritsch, Tržačan v svet. Dr. T. Černigoj ima za seboj 30 let vodilnega dela po svetu, PDK 18. maja 1993 s sl.; osebni podatki.

Jem.

ČERNIGOJ Venčeslav (Slavko), duhovnik in mentor mladih, brat glasbenikov Mirka in Poljeta (gl. čl.), r. 26. sept. 1931 v Šturjah pri Ajdovščini in tam biva. Oče Leopold, tesar, mati Marija Vidmar. Osn. š. (osemletno) obiskoval v Šturjah do 1945, gimn. v Gorici, Ajdovščini, Novi Gor. in v Pazinu z maturo 1952; bogoslovje v Lj. 1952 do 1958. Tam je za Cudermanom prevzel in vodil pev. zbor bogoslovcev »Škrjanček« od 1954 do 1958; posvečen 29. jun. 1958. Službe: dva meseca po novi maši župnik v Temnici na Krasu, nato župnik v Tolminu (1958 do 1965), v Bovcu (od 1965 do 1974). 24. sept. 1969 je doživel prometno nesrečo na povratku s pogreba Petra Likarja, v kateri so umrli trije mladi duhovniki: Franc Drole, Lucijan Krajnik in Andrej Tratnik, sam pa je ostal težko ranjen in invalid. Zato je 1974 odšel za župnika v Log pod Mangartom in tam ostal do 1992, ko se je upokojen vrnil v Šturje. Kljub telesnim poškodbam je skrbno opravljal dušno pastirstvo svoje župnije. Poleg tega je 18 let vodil duhovne vaje za redovnice v Rablju, Trbižu in Cavallinu pri Benetkah. Največja zasluga je bilo mentorsko delo s študentskimi skupinami iz vse Sje, zlasti s Primor. Župnišče v Logu je postalo prva hiša duhovnih vaj za mlade slov. izobražence po drugi svet. vojni. Nad 3.000 mladih študentov, študentk in semeniščnikov se je zvrstilo v poletnih mesecih v tamkajšnji hiši. Tam so se mladi srečevali, se spoznavali, se pogovarjali in opravljali duhovne vaje, ki so jih vodili jezuiti (p. Böhm, Miha Žužek idr.) in škofij. duhovniki, zlasti Rafko Valenčič in župnik Černigoj sam. On je skrbel za organizacijo in mentorstvo teh mladih prijateljev.

Prim.: Osebni podatki.

T.P.

ČEŠORNJA Anton, duhovnik, r. 22. nov. 1897 v Breginju, u. 1. febr. 1959 v Drežnici. Šole je dovršil v Gor. in tu je bil posvečen v duhovnika 6. avg.

1922. Po krajši kaplanski službi v Bovcu je prišel 1923 v Ukve v Kanalski dolini, ko so morali slov. frančiškani zapustiti Ukve in Žabnice. Č. je imel izredne človeške lastnosti, bil goreč duhovnik, velik molilec in z bogatim notranjim življenjem. Že leto po prihodu je organiziral v župniji misijon, ki je lepo uspel. 1925 je ustanovil Marijino družbo, ki je zajela vse žene in dekleta iz Ukev in močno spremenila vaško življenje: ženske niso smele na ples, ki je bil štirikrat na leto, morale so nositi zapete obleke in se ne kazati po cestah. Celo učenke so morale nositi rute na glavi in dolge rokave. Zanimal se je za nadarjene dečke in jih pošiljal študirat v Gor. ter sam plačeval zanje stroške. Najbolj znan primer take pomoči je Franc Marcola (1911-1986) iz Breginja, ki ga je spravil v Turin k salezijancem in potem v Srednjo Ameriko, kjer je postal misijonar, prof. in ravn. salezijanskega zavoda (gl. čl.). - Veliko je napravil za slov. ljudi, ki so se morali boriti z nemčurji in It. Ker ni imel dvorane, je po hišah prirejal razne prireditve. Ker duhovniki niso smeli učiti verouka v slov. v šolah, je nadškof Sedej ukazal, da ga morajo v cerkvah in po župniščih. Č. je v župnišču uredil dvorano z oltarjem za 40 otrok in imel v njej vsak dan verouk za slov. otroke v slov., za it. otroke v it. Cerkvene pevce je tako izvežbal, da so peli lat. maše 4- ali 5-glasno brez orgel in pevovodja. - 1926 je ogenj uničil veliko hiš, druge je poškodovala povodenj. Č. je pomagal sam, še več pa je preskrbel podpor. Po njegovem prizadevanju so dobili 22. jul. 1928 nove zvonove, ker jim je prejšnje vzela 1915 prva svet. vojna. Sredi priprav, da bi prenovil cerkev, so nemčurji in It. dosegli, da je bil 9. jul. 1929 prestavljen v Log pod Mangartom, potem v Mirnik in 1931 v Dolenjane, končno v Drežnico, kjer je bil pet let zaprt iz polit. razlogov.

Prim: Mario Gariup, I Parroci di Ugovizza, Ugovizza 1989, 187-95, kjer je navedena liter., ki govori o Č.; skupinska sl. 191.

Jem.

ČOK Jožef, zidar, tigrovec, r. 8. dec. 1899 v Lokvi, u. 18. avg. 1974 v Celju na obisku pri svakinji (možganska kap), pokop. v Lokvi. Oče Jožef je imel gostilno do 1937 in v njej je delal tudi sin, mati Katerina Gregorčič; po zaprtju gostilne sta se oba preživljala z zidarstvom. 1928 ga je obiskal Jakob Sajevic iz Hruševja in ga pridobil za delo v ileg. organizaciji TIGR. Vsak teden je šel k Sajevcu v Hruševje po liter., a tudi Sajevic mu jo je prinašal. Liter. je prejemal od Fr. Boleta iz

Tomaja, Iv. Marca in Iv. Škrjanca iz Bazovice. Posebna povezava je bila med Č. in Jankom Vatovcem iz Zavrha pri Vremskem Britofu še dalje po prvem trž. procesu. V stiku je bil z bazoviškimi junaki, Bidovec, Marušič in Miloš so ga obiskovali na domu. Sodelavce je imel v vasi Jezero, Gradišče pri Divači, v Divači, Vrhpolju, v Braniški dolini, Stanjelu in drugod po Krasu. Udeležil se je množičnega izleta tigrovcev poleti 1933 na Kucelj (PDK 29. jun. 1980) in je ohranjena fotografija te skupine. Nekaj je sodeloval pri požitgu otroškega vrtca v Lokvi 6. jan. 1929, vendar so ga drugi sežgali. Ob usmrtitvi Vlad. Gortana v Pulju 17. okt. 1929 je pisal po zidovih z barvo: »Slava Vladimiru Gortanu, smrt Mussoliniju.« Faš. so zaprli okr. 20 ljudi v Lokvi, Č. niso prijeli. Nekaj dni po ustrelitvi bazoviških junakov so ga doma tri ure zasliševali karabinjerji in policisti iz Trsta, delal se je neumnega, in ko so odhajali, so govorili, da je slaboumen. Mar. 1929 je ob volitvah trosil po vasi in okolici protivolilne letake. Po letu 1930 se je povezal z Dominikom Turkom, mizarjem v Rocolu, in trgovcem Fr. Udovičem v Trstu in pomagal antifaš. pri begu iz It. v Jslo. V začetku 1943 se je vključil v NOB, nabavljal živino, zbiral orožje in drug vojni material. Izdeloval je tudi ponarejene osebne izkaznice. Sodeloval je pri odhodu pripadnikov nem. vojske ruske narodnosti k part. - Č. je bil zaveden Slovenec, imel pa je trdo življenje.

Prim.: Osebni arh.; Rutar, Bistriški zapisi 2/1984, 71, in nekrolog v PDK; podatki Minke Pahor.

Rut

ČOK Lucija, roj. **PIŠOT**, profesorica, strokovnjakinja za didaktiko in metodiko pouka jezikov, r. 7. apr. 1941 v Lokavcu pri Ajdovščini. Oče Rado, šofer, mati Vanda Bolko, gospodinja. Družina, v kateri so bili štirje otroci, se je 1948 preselila v Koper, kjer je Č. obiskovala osn. š. in gimn., na kateri je maturirala 1959, nato pa je na Filoz. fak. v Lj. študirala it. in franc. ter diplomirala 1965. Poročila se je 1962 z Čedomirom Čokom, strojnim tehnikom, in ima tri otroke. Najprej se je zaposlila kot prof. it. na Osn. š. Prade (1965 - 68), nato je eno leto učila na Osn. š. Janca Premrla Vojka (Koper), za tem je poučevala it. in franc. na gimn. v Kopru (1969-80). Vmes je vpisala interdisciplinarno študijsko smer it. jezik in pedagogika ter magistrirala 1988 s tezo *Prispevki k didaktiki it. jezika - jezika družbenega okolja*. Strok. znanje je izpopolnjevala tudi v

tujini na letnih šolah, kasneje pa se aktivno udeleževala tudi strok. posvetovanj in kongresov. Tako je poglobljala poznavanje franc. jezika in kulture v Besançonu 1972, it. v Firencah in Perugi (1985), it. književnost v Cagliariu (1980), psiholingvistiko je spoznavala v Poitiersu 1977, sociolingvistiko v Minsku 1989. Kot dobra učiteljica in ambiciozna analitičarka didaktičnih problemov je postala pedagoška svetovalka za predmet italijanščina na koprski enoti Zavoda za šolstvo (1980 - 86), nato je sprejela mesto višje predavateljice it. jezika na koprski enoti Pedag. fak., ki jo od tedaj tudi vodi kot predstojnica. Istočasno je ostala strok. sodelavka Zavoda za šolstvo, na Filoz. fak. v Lj. pa poučuje tudi didaktiko pouka it. Pod njenim vodstvom je koprška enota Pedag. fak. pričela izvajati prilagojene programe pedag. usposabljanja za vzgojitelje in učitelje na manjšinskih šolah in vrtcih, v katere so vključeni tako pripadniki it. kot slov. manjšine. Č. se je pričela poglobljati v raziskovanje interkulturalnih problemov in vprašanj o dvojezičnosti ter se vključila tudi v domače in mednar. projekte (priprava učnih načrtov, inoviranje osnovne šole — pri Ministrstvu RS za šolstvo in šport, projekt v okviru TEMPUS-a, delavnica Sveta Evrope Bilingual education). Od 1982 je pričela objavljati razprave in strok. članke v različnih revijah: Scuola nostra (Reka 1982, 1983, 1986), Vzgoja in izobraževanje (1985, 1987, 1989), PrimSreč (1983, 1987, 1988), Il territorio (Ronke 1989), Linguistica (Lj. 1990), Pedagoška obzorja (1990). Večkrat se oglašala tudi v splošnih časopisih (Voce del popolo, Nedeljski dnevnik, PrimN). Uveljavila se je predvsem z izpopolnjevanjem specialnih didaktičnih metod za potrebe dvojezičnega izobraževanja ter z raziskovanjem psiholinguističnih in didaktičnih razsežnosti zgodnjega usvajanja drugega jezika, ki se pričinja že v otroški dobi. O teh vprašanjih je spregovorila tudi na domačih in mednar. strok. simpozijih (Lj. 1984, 1985; Cortona 1985, Grenoble 1990, Novi Sad 1989, 1990, Carmarthen 1991). Njeni referati so bili večinoma tudi objavljeni v zbornikih: *Dvojezičnost - individualne in družbene razsežnosti*, Lj. 1984; *Atti del VII congresso-Associazione internazionale professori di italiano*, Cortona 1985; *Vzgoja in izobraževanje v večkulturnih družbah*, Lj. 1986; *Zbornik prispevkov V. kongresa Zveze društev za uporabno jezikoslovje Jugoslavije*, Lj. 1989; *Zbornik 1. mednarodnega posveta Jezici i kulture u doticajima*, Reka 1989; *Zbornik posveta ob 30-letnici enotne*

osnovne šole, Lj. 1988; *Komunikacija in jezikovna kultura v šoli*, Lj. 1990; *Živi jezici*, Novi Sad 1990; 1991; *Prispevki k didaktični prenovi pouka materinščine za otroke Slovencev v tujini*, Lj. 1992; *Acquisition et enseignement / apprentissage des langues*, Grenoble 1992; *Mednarodni posvet o alternativnih vzgojnih konceptih*, Mrb. 1992; *Kaj hočemo, kaj zmoremo*, Lj. 1992. Pogosto vodi tudi različne oblike dodatnega izpopolnjevanja učiteljev tujih jezikov in učiteljev slov. v tujini na specializiranih seminarjih. Svoja strok. spoznanja ter praktične didaktične rešitve je strnila pri pripravi učbenika za pouk it. jezika v 3. razr. osn. šole *Impariamo l'italiano giocando*, Reka 1985 (soavtor Nada Delloro, ponatisi 1987, 1989, 1991); z isto soavtorico je oblikovala učbeniški komplet za pouk it. v 2. razr. osn. š. *Gioco e parlo, parlo e gioco*, (Reka 1990), k temu učbeniku pa je samostojno pripravila tudi priročnik za učitelje, ki je bil preveden tudi v shr. *Gioco e parlo, parlo e gioco*, (Reka 1990). Tudi je soavtorica didaktičnega priročnika za delo po igralnih in logično — jezikovnih tehnikah učenja jezika *ELLE* (Lj. 1991). Kot ugledna strokovnjakinja za vprašanja didaktike jezikovnega pouka je predstavnica Sje v delovnih telesih Sveta Evrope, tujih univerz in strok. združenj, sodeluje v različnih raziskovalnih projektih ter v strok. organih šolskih oblasti v Sji, je koordinatorica projekta TEMPUS itd. Opravlja tudi nekatere javne funkcije: podpreds. skupščine občine Koper (1990), preds. komisije občine Koper za it. narodnost (1990), članica sveta revije PrimSreč itd. Za delo je prejela priznanje in plaketo občinske izobraževalne skupnosti Koper (1987), občinsko priznanje OF za delo pri podružabljanju izobraževanja (1988).

Prim.: Osební podatki; personalna mapa v arhivu Pedag. fak. v Lj.

Jan

ČOTAR Albin - Jaduk, družbenopolitični delavec, aktivist OF, r. 25. febr. 1917 v Hočah pri Mariboru v kmečki družini vojnih beguncev iz Škrbine na Krasu, u. 3. nov. 1988 v Kopru, kjer je pokopan. Po prvi svet. vojni in po povratku v Škrbino je končal tam osn. š. in se v Trstu izučil za trgov. pomočnika. S sedemnajstim letom je emigriral v Jslo, najprej v Zagreb k bratu, kjer se je preživljal kot pekovski delavec in delal v emigrantskem društvu Istra, potem l. 1936 v Lj., kjer je delal v mladinskem delavskem gibanju v rajonu Trnovo in v emigrantskem društvu Tabor. Po it. zasedbi Sje je postal 1. avg. 1941 član KP

Sje in aktivist OF, od sept. član rajon. komiteja KPS v Trnovem in istočasno opravljal dolžnost sekretarja rajon. komiteja SKOJ in bil član rajon. odbora OF. Udeleževal se je raznih mladinskih akcij proti okupatorju do sredine febr. 1942, ko je bil po nalogu komisije za Primor. pri CK KPS poslan v Trst skupaj z aktivistom Darkom Marušičem-Blažem za nadaljevanje organizacijskega dela za KPS in OF po aretaciji bratov Oskarja in Leva Kovačiča. Z Marušičem je prišel v Trst 12. febr. 1942. Na sestanku z barkovljanskimi pristaši OF v gostilni Nino na Greti pri svetilniku je ustanovil jedro bodoče KPS v Barkovljah. Po krajšem povratku v Lj. na poročanje CK KPS se je vrnil v Trst in nadaljeval z organizac. in polit. delom med tržaškimi aktivisti OF. Med drugim sta z Marušičem napisala znani razglas OF v skrivališču v ul. Costalunga in ga nato na ciklostil razmnožila v tehniki v ul. Carpineo. Deloval je pod ilegalnimi imeni Pino, Karlo in pozneje v partizanih Jaduk. Po izdajstvu je bil 11. okt. 1942 aretiran in po mučnih zasliševanjih v trž. Coroneu v samici in potem v Vidmu in Pordenonu prišel po 18 mesecih na prostost šele 9. apr. 1944. Preko Istre je prišel v Brkine na Istrsko vojno področje in prevzel dolžnost sekretarja okrož. komiteja SKOJ do sredine jun., ko je bil premeščen na Kraško okrožje in do začetka avg. opravljal dolžnost sekretarja okrož. komiteja KPS, nakar je bil premeščen na enako dolžnost v na novo ustanovljeno Južnoprimor. okrožje v Brkine, kjer je ostal do febr. 1945 in bil do konca vojne organizacijski sekretar okrožja. - Po vojni je bil nekaj časa zaposlen pri Notranji upravi v Kopru, potem je deloval na gospodarskem področju kot direktor podjetja BOR v Kopru. Po upokojitvi 1966 je delal v raznih družbenopolit. organizacijah in bil ob ustanovitvi odbora aktivistov Južnoprimor. okrožja 1974 do smrti njegov preds. Veliko se je ukvarjal z zbiranjem gradiva za zgod. NOB oz. za monografijo o Južnoprimor. okrožju. Zavzemal se je za razvoj dolga povojna leta zanemarjenih Brkinov.

Prim.: Lastni življenjepis Albina Čotarja (arhiv ZZB - Ljubljana); Maks Zadnik - Ob 70-letnici A. Čotarja, TV - 15 5. mar. 1987; A. Čotarju-Jaduku v spomin, PrimN 11. nov. 1988 (Odbor aktivistov Južnoprimor. okrožja); Albin Čotar, TV - 15: Naš tovariš - 8. dec. 1988 v rubriki Imeli smo ljudi; izjava vdove po A. Č. piscu 10. jun. 1993.

Koren

ČOTAR s. Boža (v krstnem listu je zapisano **Boženka**), glasbena pedagoška delavka, r. 9. nov. 1946 v vasi Tabor pri Dornberku. Oče Danijel, kmet, mati Marta Kralj. Osn. š. v Dornberku. 1964 je vstopila k Šolskim sestrám de Notre Dame ter po noviciatu (grad Struga pri Novem mestu) opravila prve zaobljube 6. febr. 1973, večne pa 23. jul. 1978. Sred. glasb. š. je obiskovala na Zavodu za glasbeno in baletno izobraževanje (ZBGI) v Lj. (teoretsko-pedagoški odd. pri Zvonimirju Cigliću), kjer jo je zaključila 15. sept. 1969. Isto leto se je vpisala na Akad. za glasbo, odd. glasbena pedagogija in 1971 zaključila prvo stopnjo. 1976 se je vpisala na Akad. za glasbo v Lj. (orgle) in diplomirala 10. jun. 1980 pri prof. Hubertu Bergantu z nazivom: Akademsko glasbenica - orglavka. V glasbi se je izpopolnjevala tudi v tujini. Od 13. - 25. jul. 1980 je bila na International Master Summer Course za orgle na Akad. za glasbo in umetnost v Pragi pri prof. Milanu Slechtu. V letih 1980-83 pa je obiskovala Répertoirekurs za orgle v Gradcu pri prof. Ottu Brucknerju. V letih 1969-71 je na Teol. fak. v Lj. opravila Katehetski tečaj. - Med sred. šolo je bila organistka v župniji Lj.-Rudnik in Lj.-Barje, od 1973-76 pa organistka v stolni cerkvi v Kopru in prav tam tudi katehistinja. Od 1976, ko je prišla v Lj., poučuje na Orglarskem tečaju, najprej klavir, pozneje pa tudi orgle in vokalno tehniko, od 1980 poučuje klavir in vokalno tehniko tudi v Bogoslovnem semenišču v Lj. Istočasno je organistka v župniji Lj.-Koseze in zborovodja meš. cerkve zbora na Vrhnikih.

Prim.: Osební podatki; lastni arhiv.

B. Rustja

ČOTAR Danijel, agronom, publicist, kult. prosv. delavec, r. 22. jan. 1943 v Tabru pri Dornberku, živi v Gor. Oče Jožef, kmet, vrtnar in organist, mati Zofija Terčon, gospodinja. Mesec po njegovem rojstvu, ko so it. oblasti odpoklicale očeta v posebne bataljone, se je mati umaknila v rodni Klanec pri Gorjanskem. Oče je po vrnitvi zaradi groženj novih oblasti pribežal na it. stran (1948) in se nastanil v Gor., kjer se je 1952 združila vsa družina. Č. je obiskoval prve tri razr. osn. š. v Gorjanskem (1949-52), v Gor. je dokončal osn. š. in niž. gimn. (1952-58). Nato se je družina preselila v Praprot pri Šempolaju, dve leti kasneje na Opčine, zato je nadaljeval študij v Trstu na klas. gimn. in liceju. Po maturi 1963 je zmagal natečaj za štipendijo na Kat. U Srca Jezusovega v Piacenzi, kjer je študiral kmetijske vede in 1968

diplomiral z odliko. 1970-71 je na isti U opravil specializacijo v mlekarstvu in sirarstvu, zatem zmagal dežel. natečaj za agronome in se zaposlil v Vidmu na Pokraj. kmetij. nadzorništvu, urad za živinorejo (1971-74), ob tem še 1972-73 poučeval na Drž. strok. zavodu za kmetij., oddelek za mlekarstvo in sirarstvo v S. Vitu al Tagliamanto. 1974 je bil dodeljen na istem nadzorništvu tehnični pomoči združenim sirarnam, od 1979 pa je uslužben z isto funkcijo pri Dežel. ustanovi za razvoj kmetijstva ERSA v Gor. - V srednješolskih letih je objavljajl prispevke v Literarnih vajah (1960-63) in sodeloval pri RO RAITrsta. 1972 je začel dvoletno sodelovanje z listom Gosp in NL, kjer je objavljajl strok. članke o kmetijstvu, od 1974 pa objavljajl v glavnem v KatG (do 1993 je prispeval okrog 70 člankov z družbeno, polit., versko in zgod. vsebino). Strok. članke je prispeval tudi za KolGMD 1977, 1982, 1983, 1984 in 1985. 1992 je razširil sodelovanje na Pčk s stalno rubriko o ptičih. Za RAITrsta je 1985 pripravil za kmetij. oddajo serijo prispevkov o živinoreji in mlekarstvu. Od začetka službovanja je objavljajl strok. članke, posebno o mlekarstvu in sirarstvu, tudi v it. kmetij. časnikih in revijah Agricoltura friulana, Pezzata rossa, Notiziario ERSA ter predaval na številnih strok. srečanjih tudi izven dežele in na tečajih v deželi. Odločno se je zavzemal za zaščito furlanskega tipičnega sira Montasio in pripomogel, da je bil najprej ustanovljen konzorcij za zaščito tega sira in da ima ta domači pridelek od 1986 zaščitni znak. 1988 je napisal obširno monografijo o siru Montasio, ki je izšla v knjižni obliki *Montasio, un sapore infinito*, zal. G.A. Benvenuto, Codroipo. - Ob ponovni preselitvi v Gor. se je takoj vključil v razne slov. org. Od 1971 do razpusta 1978 je deloval kot član in odbornik SKAD. Istega leta je pristopil k MePZ L. Bratuž, v okviru katerega je več let tudi odbornik in je napisal več besedil za koncertne liste. Od 1975 sodeluje v odboru KTD kot upravitelj počitniške koče sv. Jožefa v Žabnicah. Od ustanovitve zadruge Ojsternik 1986, ki soupravlja to počitniško središče, je njen podpreds. Leta 1993 je pristopil kot ustanovni član k zadrugi Goriška Mohorjeva (za KatG, Pčk in GMD) in bil postavljen za preds. nadzor. odbora. Od jeseni 1978 sodeluje s skupino za slov. oddaje pri gor. zasebni rad. postaji Radio popolare - Ljudski radio. Po prvih oddajah o prehrani in intervjujih o poklicih in s stariimi ljudmi (30 oddaj) pripravlja vsa leta tedensko rubriko Samotni pastir, v kateri obrav-

nava vprašanja naravoslovja, gospodarstva, krajevne in svetovne zgod., naroda in manjšine, vere in nasilja. Do poletja 1993 se je zvrstilo približno 450 takih oddaj. Skupno s člani slov. skupine pri LRG je 1983 prejel nagrado iz Černetovega sklada in 1989 priznanje ZSKP. Od prvih začetkov je tudi član zadruge MECSO, ki upravlja rad. postajo Ljudski radio. Č. je tudi podporni član org. Amnesty International od 1976 (med prvimi gor. Slov.) in naravovarstvenih org. WWF in LIPU. Aktivno sodeluje pri pobudah svetovnega obsega za reševanje polit. jetnikov in ogroženih živalskih vrst.

Prim.: Osební podatki; 20 let SKAD, Gor. 1975; KolGMD 1981, 110-12; 1984, 155 s sl.; M (Trst) št. 4, 1983, 57 s sl.; 30 let ZSKP, Gor. 1989, 116-19; KatG 18. apr. 1991 s sl.; 9. apr. 1992 s sl.; 15. apr. 1993, 6 s sl.

Češč.

ČRNUGELJ Franc - Zorko, generalmajor JLA v pok. zgodovinopisec, r. 5. jun. 1921 v Grabrovcu (Metlika), živi v Lj. Oče Marko, železničar, mati Ana Slobodnik, kmetica. Oče ameriški državlján slov. rodu. Osn. š. je končal v Črnučah pri Lj. Od 1936 do konca kraljevine Jsle je obiskoval vojaško tehn. š. v Kragujevcu. Po padcu Kragujevca je zbežal proti Sji. Konec maja 1941 so ga Nemci zaprli v Kamniku in kasneje v Škofovih zavodih v Šentvidu nad Lj., od tam je pobegnil v Lj. in se vključil v OF. Maja 1942 je odšel v partizane. Bil je komandir čete v Belokranjskem odredu in se avg. s četo vključil v Tomšičevo brigado, kjer je tudi bil komandir čete. Febr. 1943 je po nalogu Glavnega štaba NOV in POS odšel na Primor. in bil dodeljen Južnoprímor. odredu. Iz odreda se je izoblikovala Gregorčičeva brigada in bil v njej bataljonski politkomisar. Z brigado je odšel mar. 1943 na pohod v Beneško Slovenijo pod vodstvom gen. Jake Avšiča. Jul. 1943 je postal sekretar Tolmínskoga okrož. odb. mladine. Ob kapitulacije It. se je vključil v Kobarídu v bataljon Andreja Manfrede in kasneje v drugo Soško brigado in postal njen polit. komisar. Kasneje je poveljeval štabu Briško-beneškega odreda, Gregorčičeve brigade in 31. divízije. Febr. 1944 se je udeležil drugega pohoda 30. divízije v Ben. Sjo kot politkomisar štaba 18. brigade Bazoviške. Po osvoboditvi 1945 je bil med drugim komandant mesta Koper, politkomisar Tržaškega oz. Videmskega vojnega področja. V armadi je končal najvišje vojaške šole. Deloval je na položajih tehničnih poslov in bil generalni dir. treh vojnih in civilnih podjetij. Napisal je več strok.

in zgod. člankov, razprav in knjig: brošuro *Na zahodnih mejah*, za čas 1943-45, izšla 1979, knjigo *Na zahodnih mejah - 1943* (Briško-beneški odred in 3. Soška (20.) brigada) (Knjižnica NOV in POS, Lj. 1986); knjigo *Na zahodnih mejah - NOB december 1943 in januar-april 1944* (izšla 1993). V rokopisu je knjiga *Na zahodnih mejah I. in II. zvezek* (preko 500 strani), ki obravnava širše območje od Gorice do Trbiža 1941-45. In razprave: *Uničenje letališča Belvedere 1944*, *Boj in politično delo v Reziji aprila 1944*, *Sovražna ofenziva od 22. do 25. maja 1944 na območju Gorica-Bovec* (PrimSreč).

Prim.: Pisna izjava piscu j.k. (Koren) jun. 1993, dopolnjena pisna izjava piscu j.k. sept. 1993; Boris Mlakar, Pohod 30. divizije NOV in POS v Beneško Slovenijo (Mala knjižnica NOV in in POS, Lj. 1984); Jožko Ošnjak; Pod Matajurjem (Spomini in zapiski iz Beneške Slovenije). Zavod Borec Lj. 1969; Osebni zapiski in spomini j.k.

Koren

ČUK Albert, gospodarstvenik in javni delavec, r. 2. nov. 1930 v Biljah, u. 14. febr. 1993 v Merlu (v argentinski provinci San Luis), pokopan v Buenos Airesu. Oče Izidor, posestnik, mati Estera Mozetič. V družini je bilo 7 otrok, ki so jih starši vzgajali v kršč. in nar. duhu. Družina je veliko prestala med faš. režimom in med vojno. Tudi po vojni ni bilo konec preizkušenj, zato so se Čukovi umaknili iz domačega kraja najprej v Gor., nato v begunsko taborišče pri Bagnoliju, od tam pa so se izselili v Argentino. V Buenos Aires so prispeli 22. jan. 1948. - Č. je opravil osn. šolanje v Biljah in v Gor. V Arg. je prišel star 17 let in se takoj zaposlil kot navaden delavec. Delal je v raznih ind. obratih, največ kovinarske stroke. Ob trdem delu je obiskoval znano buenosaireško ind. sred. š. Otto Krause. 1958 se je poročil s Silvijo Lasič, že v Arg. rojeno Slov. V zakonu sta se jima rodila sin Jurij (Jorge) in hči Viviana. Med tem je v raznih službah napredoval in začel opravljati managerske posle za nekatera podjetja. Na začetku sedemdesetih let se je postavil na lastne noge in v buenosaireškem predmestju Caseros ustanovil podjetje Establecimiento Alberto Čuk za izdelavo majhnih elektromotorjev, ventilatorjev in razpršilcev za aerosol. Deset let kasneje je obrat še povečal in se še bolj specializiral v proizvodnji elektromedicinskih aparatov. Tedaj je tudi spremenil naziv podjetja v »C.J.V.« (C je začetnica priimka, J je začetnica imena sina Jurija, V pa začetnica imena hčere Viviane). Kot podjetnik se je uveljavil tudi v širšem arg.

okolju. Tako je bil v obdobju 1991/92 podpreds. Industrijske zveze (Unión Industrial) v buenosaireškem okraju 3 de Febrero. - Č. se je zgodaj vključil v delovanje slov. organizacij v Buenos Airesu. 1951 se je včlanil v društvo Naš dom, t.j. eno od organizacij, ki so jih ustanovili slov. priseljenci pred 2. svet. vojno. Sodeloval je pri pev. zboru tega društva, pri njegovi dram. skupini in nato nekaj časa vodil njegov mladinski odsek. 1974 so se društva starejših slov. priseljencev v Arg. (Gosp. podporno društvo Naš dom, Delavsko kult. društvo Ljudski oder z že priključenim Jsl.-arg. društvom Bratstvo in Arg.-slov. kult. društvo Zarja) združila v enotno organizacijo, in sicer v Slov.-jsl. podporno društvo Triglav, ki je zgradila svoj sedež v buenosaireškem mestnem predelu Villa Devoto. V vodstvu novega društva se je uveljavila skupina, ki je bila proisl. in poudarjeno levičarsko usmerjena. To je povzročalo spore v vrstah starejše slov. emigracije v Arg. Ob osamosvojitvi Sje so se razmere v Triglavu spremenile. S precejšnjimi težavami so vodstvo društva prevzele pred koncem 1991 bolj demok. in slov. čuteče sile. Č. je imel velike zasluge, da je prišlo do te spremembe. Istega l. je bil Č. med ustanovitelji Slov. arg. gosp. zbornice, ki naj bi vzpostavila stike med slov. gospodarstveniki v Arg. in poslovnimi krogi v Sji. Zanimivo in obenem značilno je, da so k tej ustanovi v glavnem pristopili podjetniki predvojne slov. emigracije v Arg. Podjetniki in gospodarstveniki povojne polit. emigracije pa so kasneje ustanovili Slov. latinskoamer. trg. zbornico. - Č. je dec. 1990 postal podpreds. SIM, čeprav je kritično presojal delo marsikaterega njenega člana, ki je v preteklosti povsem ignoriral nekatere slov. izseljence, zlasti tiste iz vrst polit. emigracije. Veroval pa je, da se SIM lahko prenove in tako opravlja koristno delo med slov. izseljenci. Večkrat je obiskal domače kraje, v Sji je tudi preživel razburljive dni ob osamosvojitvi jun. in jul. 1991. Na to je bil ponosen, saj mu je bilo v največje zadoščenje, da je doživel osamosvojitve lastne domovine v samem centru dogajanja. - Najpomembnejša Č.ova pobuda za slov. skupnost v Arg. je bilo vodenje redne sobotne eno in pol urne radijske oddaje Slov. kotiček (Rinconcito esloveno). Z oddajo je začel 6. dec. 1987 in jo vodil do smrti febr. 1993. Vse stroške zanjo je v glavnem plačeval sam. Slov. kotiček je obsegal govorjeni del (reportaže, intervjuji s slov. osebnostmi, zvočni zapisi in novice iz Sje, novice iz življenja slov. priseljencev v Arg.) in glasbeni del (predvsem

slov. zborovsko petje in nar. zabavna glasba). Govorjeni del je bil, kot predvideva arg. zakonodaja, večinoma v šp. jeziku, le del pa v slov. Oddajo je bilo slišati skorajda po celotnem ozemlju arg. republike in tudi v Urugvaju. Poslušalo jo je več kot 100 tisoč ljudi, predvsem Slov. in njihovih potomcev pa tudi drugih izseljencev. Č. je želel prek radijskih valov premostiti pregrade med predvojnimi priseljenci in člani polit. emigracije v smislu skupnega delovanja v prid slovenstvu. Poleg tega je Slov. kotichek kljub povsem ljubiteljski zasnovi opravljal pomembno povezovalno funkcijo med slov. izseljenci v Arg. in tudi osveščal tiste izmed njih, ki so že pozabili na svoje korenine. Okrog »Kotička« se je polagoma zbrala skupina Slov. iz predvojne in povojne emigracije. Med njimi je precej mladih ljudi in ti bodo verjetno nadaljevali s to pobudo.

Prim.: Osebni podatki (posredovala A. Ličen); Radio pomaga k skupnemu sožitju, *PrimN* 16. nov. 1990; Slovenski kotichek posluša prek sto tisoč ljudi, *S* (Sobotna branja) 18. jul. 1992; Pet let Slovenskega koticheka, Republika 6. dec. 1992; Ideja naj živi, Republika 15. febr. 1993; Albert Čuk, Delo 20. febr. 1993 (nekrolog); posnetek oddaje Slovenski kotichek v počastitev spomina Alberta Čuka, Buenos Aires 20. febr. 1993; Alberta Čuka ni več..., 7D, Mrb. 24. febr. 1993; Andrej Rot, Delo za Slovence, Naša Slovenija, št. 2, Lj. febr. 1993 (nekrolog) s sl.

ab

ČUK Jožko, gospodarstvenik, r. 30. okt. 1952 v Postojni, živi v Lj. Oče Avguštin, mizar, mati Angela Uršič, gospodinja. Po osn. š. v Dutovljah (1959-67) je obiskoval Sred. tehn. strojno š. v Lj., ki jo je končal 1971. Jeseni 1971 se je vpisal na Fak. za strojništvo v Lj., poslovna smer (modul 12). Visokošolski študij je zaključil z diplomom 1977. Med službovanjem se je vpisal na tretjestopenjski študij na Ekonom. fak. v Lj. in nov. 1990 uspešno zagovarjal magistrsko nalogo *Spremenjena vloga direktorja podjetja v kontekstu povezovanja z Evropsko skupnostjo*. Služboval je v podjetju Vozila Gorica kot tehnolog in konstruktor (1977-79), nato se je zaposlil kot samostojni svetovalec, kovinsko industrijo v Repub. sekretariatu za industrijo oziroma po reorganizaciji v Repub. komiteju za energetiko, industrijo in gradbeništvo. 1982 se je zaposlil v podjetju Saturnus v Lj., kjer je bil vodja projekta strojegradnje, pomočnik dir. orodjarne, vodja razvoja

in investicij, med 1986-92 pa glavni dir. DO Saturnus. Saturnus je bilo v teh letih eno večjih slov. podjetij (2000 delavcev), sestavljeno iz tovarn kovinske embalaže (med največjimi v Jsli), svetlobnih teles za avtomobilsko industrijo in velike orodjarne. Jul. 1992 je bil izbran za podpreds. Gospodarske zbornice Sje.

Prim.: Osebni podatki; *GospV* 25. jun. 1992; *DEn* 3. jul. 1992.

Guštin

ČUK Marko, prevajalec in tehnični urednik Ognjišča, r. 18. mar. 1959 v Lj., krščen v župniji Črni Vrh nad Idrijo. Oče Vinko, mati Marija Rudolf. Družina se je preselila v Šturje, ko mu je bilo šest let, zato je v Ajdovščini obiskoval osn. š., v letih 1973-77 pa Škofij. klas. gimn. v Vipavi. 1977 se je vpisal na Teol. fak. v Lj. in jo kot absolvent zaključil 1983 (vmes vojaščina 1979-80). - Že v sred. šoli je pisal pesmi in zgodbe (večina pod psevdonimi) in sodeloval pri urejanju šol. glasila *Iskra*. Na Teol. fak. je sodeloval v glasilu študentov teologije *Pogovori*, v Bogoslovnem semenišču pa urejal interno glasilo *Virtuti et Musis*. Ves čas je bil aktiven šol. športni organizator. - Že v času študija je začel prevajati knjige, najprej iz srbohrv., pozneje pa iz angl. in it. Prevedel je knjige: I. Golub, *Hrepenjenje po obličju* (1981); G. Lush, *Mati Terezija* (1983); E. Galbiati, *Stvarjenje* (1983); C. Wright, *Kristjan in Sveto pismo* (1984); S. Jenkins, *Svetopisemski atlas* (1986); I. Biffi, *Evharistija in njena zgodovina* (1986, skupaj z J. Kragljem); *Svetopisemski vodnik* (1984, soprevajalec). - V času študija je pisal krajše zapise v Družino, sodeloval je pri Božjem okolju. 1983 je prišel na ured. Ognjišča v Kopru in kmalu pripravil in uredil knjigo *Dvajset let Ognjišča 1965-85* (bibliografija), urejeval rubriko Veroučne strani ter pisal članke in poročila. V letih 1987 do 1992 je urejal in pisal za rubriko Šport, pozneje še Popevka. Od ustanovitve 1986 pa do 1991 je bil odgov. ured. Sončne pesmi, v katero je pisal tudi članke. 1986 je postal tehn. ur. Ognjišča in od takrat skrbi za tehn. ureditev revije in knjig ter drugih izdaj te založbe. Znan je po izredni delavnosti in marljivosti, saj gredo skoraj vse izdaje Ognjišča skozi njegove roke.

Prim.: Osebni podatki; J. Moder, *SLNP* 1985, 370.

B. Rustja

D

DAKSKOBLER Igor, gozdarski inž., r. 16. maja 1957 na Jesenicah, živi v Lj. Oče Avgust, mizar, mati Frančiška Valentinčič, šivilja iz Podbrda. Osn. š. v Podbrdu (1964-72), gimn. na Jesenicah, kjer je maturiral 1976. L. 1981 je diplomiral iz gozdarstva na Biotehniški fak. v Lj. Med 1983-86 je delal kot inž. pri urejanju gozdov v Soškem gozdnem gospodarstvu v Tolminu. Konec 1986 je bil sprejet kot mladi raziskovalec na Biološki inštitut Jovana Hadžija ZRC SAZU. 1987 je vpisal podiplomski študij ekologije na Prirodoslovno-matematični fak. v Zgbu, magistriral je dec. 1990 (*Gozd bukve in jesenske vilovine - Seslerio autumnalis-Fagetum v submediteransko-predalpskem območju Slovenije*). Na Biološkem inštitutu ZRC SAZU ima status raziskovalnega sodelavca v geobotanični skupini. V okviru njegovega raziskovalnega programa proučuje predvsem gozdno rastlinstvo zah. Sje. V Biološkem vestniku, Razpravah IV. razr. SAZU, v reviji Scopio je sam ali v soavtorstvu objavil razprave o hrastovih gozdovih na Gor., bukovem gozdu s pirenejskim ptičjim mlekom v Srednjem Posočju, bukovem gozdu z jesensko vilovino na Tolminskem in o kisloljubnih jelovo-bukovih gozdovih v porečju Bače. Predvsem iz tega območja so tudi opisi nahajališč in rastišč nekaterih znamenitih ali redkih vrst slov. flore. S poljudnoznanstvenimi članki, poročili in ocenami sodeluje od 1986 v Proteusu, Gozdarskem vestniku in Soškem gozdarju. Za SGG Tolmin in za Biološki inštitut je izdelal vrsto elaboratov, kot so gozdnogospodarski načrti (Banjšice, Baška grapa), fitocenološke karte (Panovec, Jelenk nad Anhovim) idr.

Prim.: LAZU 1987-1992; osebni podatki.

S. Tor.

DANEU Danilo, učitelj in kult. delavec, r. 18. jul. 1901 na Kontovelu, oz. v šoli med Kontovelom in Prosekom, u. 21. mar. 1984 v Trziču (Monfalcone). Oče Ivan, nadučitelj, mati Marija Čok, učiteljica. Osn. š. pri Sv. Ivanu v Trstu, privatno študiral snov učiteljsišča in opravil zrelostni izpit na učiteljsišču v Tolminu 1922. Moral je k vojakom v ofic. šolo v Chieti, maja 1923 pa so ga odpustili iz voj. službe kot »drugorodca«. V jeseni je nastopil službo v Kozani v Brdih, nasled-

nje leto so ga premestili v Tomaževico pri Komnu, nato v Misliče, nov. 1925 je bil odpuščen iz vseh šol. v It. Odšel je v Jslo in bil 1926 nameščen na osn. š. v Gradacu v Beli krajini. Tu je našel ženo učiteljico Vido Tusulin. Prestavili so ga na Štajersko, kjer sta živela tudi njegova mlajša brata in po očetovi smrti 1935 tudi mati. V začetku vojne so Nemci D. zaprli v mrh. zapor, od koder so ga poslali v internacijo kot vojnega ujetnika v Sankt Bostel med Hamburgom in Bremenom. Ker je obvladal it. in nem., so ga postavili za tolmača. Sept. 1941 so ga poslali domov, a je moral v oficirske zapore v kasarno Diaz na Reko. Tudi tu je postal tolmač. Jan. 1942 so ga izpustili, vrnil se je v Črnomelj in postal partiz. učitelj na Talčem Vrhu. It. so ga zaprli v novomeške zapore, avg. 1942 pa inter. v taborišče Monigo pri Trevisu. Maja 1943 je ušel in se vrnil v Črnomelj, kjer se je javil na partiz. vojni komandi. Dodelili so ga vojaškemu zdravniku dr. Šoberju v belokranjski voj. bolnišnici. Po vojni je prišel v Trst, dobil je nalogo, da ustanovi v Trziču (Monfalcone) slov. ravnateljstvo in osn. šolo. Ustanovil je pet-razr. osn. šolo, toda po priključitvi Trziča It. so šolo zaprli. - D. je postal v šol. letu 1951-52 pomočnik prof. pedagogike za didaktične vaje in nastope na Učiteljsišču v Trstu (zdaj A. M. Slomška). To mesto je obdržal še naslednje šol. leto in s svojim bogatim znanjem usmerjal bodoče učitelje. Zaradi bolehnosti je stopil v pokoj in se preselil v Trzič, kjer je imel obilo prijateljev. - D. je na vseh službenih mestih vodil šol. in prosvetne pev. zборе, sodeloval pri dramskih skupinah in pri prirejanju družabnih kult. srečanj. 1945 je v Trziču ustanovil in vodil partiz. pev. zbor, 1948 je ustanovil in vodil cerkv. pev. zbor v Mavhinjah, kjer je bil župnik Mirko Filej (gl. čl.)

Prim.: B.D., Umrl je mentor slov. učiteljev, PDK 29. mar. 1984 s sl.; IzvTrst 1951-53.

Jem.

DAROVEC Darko, zgodovinar, arhivist, publicist, r. 14. dec. 1961 v Kopru, kjer živi. Oče Jože (roj. Kavs), pravnik, mati Albina Tomažič, računovodkinja. Osn. š. in gimn. je obiskoval v Kopru. V šol. letu 1982/83 se je vpisal na Filoz. fak. U v Lj. (A - zgodovina, B - sociologija kulture) in 1987 diplomiral z nalogo *Koper in Benetke*. Že sept. i.l. se je redno zaposlil kot kustos-

pripravnik v Pokraj. muzeju v Kopru ter naslednje leto opravil potrebni strok. izpit. 1989 se je zaposlil v koprskem Pokraj. arhivu, opravil strok. izpit za arhivarja ter vpisal podiplomski študij na Filoz. fak. v Lj. in doslej opravil vse izpitne pogoje za magisterij, smer arhivistika za gradivo do 18. stol. Glavni ur. je periodične revije *Annales*, kot tajnik deluje v Zgodovinskem društvu za juž. Primor. ter publicira. Izdal je samostojno delo *Pregled zgodovine Istre* (Koper 1992), publiciral 11 razprav s področja zgod. Istre ter več komentarjev, ocen in poročil. Objavlja v Prim-Sreč, Kron, ZČ, PrimN in v Annales.

Prim.: Osební podatki; Katalogi Demoznanskega oddelka koprské knjižnice.

ViK

DEBELJAK Stanko, finančni izvedenec, r. 20. apr. 1942 v Borgo Val di Taro, živi v Solkanu. Oče Feliks, delavec, mati Ana Trojer, gospodinja. Družina je bila preseljena v It. ter se je vrnila 1948 v Volčjo Drago. Osn. š. je obiskoval v Bukovici, nižjo gimn. v Šempetru pri Gor. 1961 je maturiral na sred. ekonom. š. v Kopru, na lj. Ekonom. fak. je diplomiral 1966. L. 1976 je postal magister ekonom. ved na zgb. U. Zaposlil se je najprej pri Službi družbenega knjigovodstva (SDK) v Novi Gor. Med 1970-80 in 1982-86 je bil zaposlen v tovarni Meblo v Kromberku, najprej kot finančni in nato kot glavni dir. Od jul. 1980 do jun. 1982 je bil v Lj. namestnik republ. sekretarja za finance. Maja 1986 je bil izvoljen v delegacijo SRS v zboru republik in pokrajin jsl. skupščine. Konec 1990 je bil ponovno imenovan za namestnika republ. sekretariata za finance v Lj. Od febr. 1993 pa je drž. sekretar na Ministrstvu za finance v Lj. Med službovanjem je deloval v organih Gospodarske zbornice Sje, izvršnega sveta SRS, poslovnega združenja Les, pri Zvezi ekonomistov Sje, bil član izvršilnega odb. Ljubljanske banke združene banke Lj., član sveta Narodne banke Sje, član sveta SDK Sje itd. 1981 je bil habilitiran za predavatelja višje š. za področje ekonomike in organizacije združenega dela. V š. l. 1981-82 je predaval na Fak. za strojništvo v Lj. (odd. Nova Gor.).

Prim.: Osební podatki (pismo 6. okt. 1993).

B. Mar.

DEBELJAK Zorko, gospodarstvenik, r. 8. febr. 1941 v Borgo Val di Taro, živi v Šempetru pri Gor. Oče Feliks, železničar, mati Ana Trojer, gospodinja. Osn. š. je obiskoval v It., nato v Buko-

vici, niž. gimn. v Šempetru pri Gor., sred. ekonomsko š. v Kopru (matura 1959). Na lj. U je študiral ekonomijo (diploma 1964). Zaposlil se je pri podjetju Grosist-Gor. v Šempetru pri Gor., med 1975-79 je bil dir. tega podjetja (preimenovalo se je medtem v Primorje-Gorica). Jul. 1979 se je zaposlil v cementni industriji v Anhovem, tu je bil do jun. 1981 namestnik glavnega dir. Nato stečajni upravitelj tovarne avtomobilov Cimos v Šempetru pri Gor. 1962 je bil izvoljen za preds. novogor. občine. Po dveletnem mandatu je 1984 postal dir. Ljubljanske banke v Novi Gor. Jul. 1990 je postal pomočnik generalnega dir. Ljubljanske banke (d.d.) v Lj. in član poslovnega odb. iste banke. Jul. 1992 se je zaposlil v novo-goriškem HIT-u kot svetovalec generalnega dir.

Prim.: Osební podatki (pismo 15. sept. 1993).

B. Mar.

DEBEVEC Rajmond, športnik, r. 29. mar. 1963 v Postojni, živi v Lj. Oče Hugon, ekonomist, mati Bruna Adam, trgovka. Osn. š. je obiskoval v Postojni, od 1975, ko se je družina preselila, pa v Lj. Na gimn. je maturiral 1981, zatem je na lj. U študiral ekonomijo; diplomu 1. stopnje je dosegel 1987. Od 1991 je v službi v Teritorialni obrambi kot inštruktor za športno streljanje. Vodi trg. s športno opremo, predvsem za strelske športe. Za streljanje se je navdušil že v 2. razr. osn. š. konec 1971 (njegov prvi trener Edvard Progar). Prvi D-čev pomembnejši uspeh je bila zmaga z zračno puško na slov. prvenstvu šolskih športnih društev (1975). V mladinski konkurenci je 1979 prvič nastopil za jsl. reprezentanco, naslednje leto pa je že postal balkanski prvak z zračno puško. 1980 je dosegel z istim orožjem dve srebrni medalji na evrop. mladinskem prvenstvu, v posamični in ekipni konkurenci, eno medaljo pa je z jsl. ekipo osvojil tudi čez dve leti z malokalibrsko puško. Nastopil je na treh zadnjih olimpijskih igrah, najboljše uvrstitve je že kot član slov. reprezentance dosegel 1992 v Barceloni, in sicer 6. mesto z malokalibrsko puško in 9. mesto z zračno puško. Nastopil je tudi na treh svet. prvenstvih ter dobil dve srebrni medalji v ekipnem ter 1990 v Moskvi tudi v posamičnem tekmovanju. Na evrop. prvenstvih (Bratislava 1987, Zgb 1989 ter Brno 1993) je osvojil zmeraj po eno bronasto medaljo. 1993 je dosegel še srebrno medaljo na evrop. prvenstvu v streljanju s puško velikega kalibra, kar je D-čeva najljubša disciplina. Največje in najštevilnejše uspehe je zabeležil na vsakoletnih tekmovanjih za svet. pokal, in to ta-

ko z zračno kot tudi malokalibrsko puško in še posebej v skupnem seštevku. Prvo zmago je dosegel 1987 v Ciudad Mexico z zračno puško, ko je dosegel kar šest svet. rekordov, 1992 pa štiri. Skupno je v tem tekmovanju dosegel v šestih letih kar 19 zmag, 1992 in 1993 pa je bil razglašen za skupnega zmagovalca svet. pokala v streljanju z malokalibrsko puško. V celoti je bil 1991 razglašen za najboljšega strelca na svetu, 1990 za 2. in 1992 za 3. najboljšega strelca na svetu. D. se udeležuje tudi tekmovanj s samostrelom ter tudi tu dosega najvidnejše rezultate. 1991 je postal svet. prvak v disciplini stoje in v kombinaciji ter dosegel tri svet. rekorde, 1993 pa je postal svet. prvak v streljanju z razdalje 10 metrov. Na sredozemskih igrah 1993 v Franciji je bil najuspešnejši slov. udeleženec, saj je osvojil dve zlati in eno bronasto medaljo. Razumljivo je, da je bil D. tudi večkrat jsl. in slov. prvak ter rekorder. Rezultatsko največ pomeni njegov rekord s finala svetov. pokala 1992 v Münchnu, ko je v disciplini 3x40 strelcev z malokalibrsko puško dosegel kar 1186 krogov od 1200 možnih, kar so strokovnjaki razglasili za rezultat 3. tisočletja. Nadalje je bil v letih 1980-92 vsako leto razglašen za najboljšega slov. strelca, 1992 tudi za najboljšega športnika v Sji. 1983 je dobil Bloudkovo plaketo, 1980 in 1989 zlato značko ZTKO Jsle, 1987 pa Bloudkovo nagrado. Član je SD Olimpija, njegov trener pa je že od 1977 Lojze Mikolič.

Prim.: Osební podatki; Enc Sje 2, 182; Kdo je kdo, 42; Se na vrabca nisem nikoli pomeril, 7 D 30. jun. 1993, 24-25; Republika 14. sept. 1993.

Mrakar

de CASTRO Diego, pravnik, diplomat, univ. prof., zgodovinar, r. 19. avg. 1907 v Piranu, živi v Polettu pri Turinu. Oče Domenico, prof., mati Anna Gabrielli, gospodinja. Klas. gimn. Petrarca je dovršil 1925 v Trstu, pravo na U v Rimu 1929. L. 1931 je začel službeno pot univ. učitelja, učil je eno leto v Messina, eno v Neaplju, 37 v Turinu in 12 v Rimu; zdaj ima naslov »zaslužni prof.«. Na U v Turinu je 1937 ustanovil Inštitut za statistiko, ki so ga pozneje poimenovali po njem. - Kot znanstvenik se je ukvarjal s statistiko, demografijo, kriminologijo, predvsem pa s polit. in mednarodno pravnimi problemi. Iz teh strok je objavil ok. 90 razprav in knjig. V njegovem publicističnem in znanstv. delu (od 1927) ima posebno mesto tržaška problematika. Z njo se je ukvarjal tudi kot diplomat, saj je bil od jul. 1952 do apr. 1954 predstavnik It. pri ZVU na STO. V

razprave o mejah it. države je posegel s spisi v letih 1945-46. L. 1952 je objavil obširno knjigo *Il problema di Trieste*, sledila je knjiga *Trieste. Cenni riassuntivi sul problema giuliano nell'ultimo decennio* (Bologna 1953) ter knjiga *La Regione Friuli-Venezia Giulia* (Bologna 1955). K tržaškemu vprašanju se je ponovno vrnil 1981, ko je izdal preko 2000 strani obsežno *La questione di Trieste. L'azione politica e diplomatica italiana dal 1843 al 1954*. Knjiga je splet zgod., pravnih in polit. pogledov na problem Trsta. Pisec obravnava celotno vprašanje na ravni, ki jo je začrtala nacionalistična in prevladujoča smer tržaškega zgodovinopisja in politike (poudarjena avtohtonost romanstva ob sev. obalah Jadrana, kulturna supremacija romanskega prebivalstva nad Slovani itd.).

Prim.: PrimSreč 6/1981, 231-32; osebni podatki 9. sept. 1993.

B. Mar.

DE FRANCESCHI Carlo, politik, zgodovinar, r. 16. okt. 1809 v Gologorici pri Pazinu, u. prav tam 8. jan. 1893. Oče mali posestnik Giuseppe, mati Lambertina Peschle iz Voloskega. Osn. š. v domačem kraju in v Pazinu, gimn. na Reki, 1832 je končal pravne študije na graški U. Zaposlil se je v sodni službi (Trst, Pazin, Rovinj, Vodnjan). 1848 je bil izvoljen v avstr. ustavodajno skupščino. Po razpustu parlamenta je nadaljeval sodno službo, toda po uvedbi absolutizma je bil zaradi suma, da pripada mazzinijanskemu krogu, upokojen. Po uvedbi ustavnega življenja je bil 1861 izvoljen - ko so v zboru dobili večino it. nacionalisti - za tajnika istrskega dežel. zbora. Takrat se je D. lotil domoznanskih študij. Tako je istrskemu dežel. zboru predlagal natečaj za tekst o zgodovini Istre, postavil je temelje pokraj. arhivu in si prizadeval za ustanovitev istrskega zgod. društva (ustanovljeno 1884), katerega preds. je bil v letih 1886-89. L. 1871 je objavil opis istrske grofije s posebnim poudarkom na gospodarskih razmerah (opis izšel v *La Provincia dell'Istria*), 1875 je objavil zgodovino Motovuna, naslednje leto zgodovino Pulja. D-jevo najobširnejše zgod. delo je *L'Istria - note storiche* (Parenzo 1879). L. 1883 je v obliki pisem starejšemu sinu Gian Pietru napisal *Memorie autobiografiche*, izšle so posthumno v reviji Archeografo Triestino (1925-26; hrv. prevod *Uspomene*, Pula-Rijeka 1989 s spremno besedo M. Bertoše). - Poleg že omenjenega **Gian Pietra**, pravnika, ki je u. 1884, se je sin **Giulio** (1856-1942) uveljavil kot ilustrator, **Camillo** (3. avg. 1868-27. okt. 1953) pa kot zgo-

dovinar; prav Camillo je objavil očetove spomine in vrsto lastnih razprav o zgod. Istre in Trsta. Tudi Camillov sin Carlo (11. sept. 1900-30. mar. 1972) je bil zgodovinar. - D. je pisal zgod. Istre s poudarjenega nacionalističnega stališča, njegovo knjigo o Istri (1879) je kritično obravnaval Simon Rutar v LZ (1/1881, 160-64). D-nijeve *Memorie autobiografiche* pa imajo veliko pomembnih podatkov tudi za zgod. primor. Slov.

Prim.: DBI 36, str. 28-30; F. Semi, *Istria e Dalmazia. Uomini e tempi*. Istria e Fiume. Udine 1991, 299-301; M. Bertoša, *Etos i etnos zavičaja*, Pula-Rijeka 1985, 179-253.

B. Mar.

DEGRASSI Attilio, epigrafik, r. 8. nov. 1887 v Trstu, u. 1. jun. 1969 v Rimu. Po liceju v Trstu je od 1907 do 1911 študiral na U na Dunaju epigrafiko in rimsko zgod. pri prof. E. Bormanu. Od 1912 do 1932 je poučeval na liceju v Trstu, bil 1933 odrejen v tržaško spomeniško varstvo (*Soprintendenza alle opere d'antichità e d'arte di Trieste*) in samo leto kasneje (1934) poklican v Rim na *Soprintendenza alle antichità*. Bil je prof. na U v Padovi in v Rimu. V številnih razpravah (prim. izbrane spise *Scritti vari di Antichità*, 1962-71) je od 1913 dalje obravnaval različne vidike rimske antične zgod., od upravno zgod. do religioznih in vojaških. Proučeval je staro zgod. Istre in njeno epigrafsko dediščino objavil v dveh delih: *Inscriptiones Italiae X/2*, *Parentium* (1934) in *Inscriptiones Italiae, X/3, Histria septentrionalis* (1936). O severovzh. meji antične It. je napisal obsežno študijo *Il confine nord-orientale dell'Italia romana* (Bern 1954).

Prim.: G.B. Brusin, Attilio Degrassi, Aquileia Nostra, 1969, 206-14; Enc Sje 2, str. 185.

Svolj.

DEKLEVA Maks, gradbenik, r. 18. sept. 1893 v Vremskem Britofu, u. 9. dec. 1968 v Lj. Oče Maks, posestnik, mati Jožefa Premrov iz Ubelskega. Po realki v Lj. je 1914 na Tehniški š. v Gradcu opravil drž. izpit za geometra. Diplomiral je 1930 na gradbenem oddelku Tehnične fak. v Lj. Od 1930 je delal v odseku za ceste in mostove pri banski upravi vse do 1944, ko so ga Nemci odpeljali v Dachau. Po 1945 je bil sprva na Ministr. za gradnje, od 1947 do 1952 pa načelnik Uprave za ceste LRS. Strok. in organizac. je veliko prispeval k modernizaciji slov. cest (Vrhnika - Logatec, Senožče - Koper, Lj. - Bregana).

Prim.: Podatki župnij. urada Vreme; Enc Sje 2, 187.

I.Ur.

DEKLEVA Marica, por. **MODIC**, pedagoginja, r. 3. jun. 1916 v Trstu, u. 24. nov. 1980 v Lj. Zaradi it. okupacije se je družina preselila 1919 v Mrb. Tu je končala učiteljske (1936). Na U v Lj. je študirala pedagogiko in diplomirala 14. jun. 1940. V študentskih letih se je priključila levičarskemu gibanju. Med drugo svet. vojno se je s starši preselila v Lj. in sodelovala v OF. Po vojni je postala članica okrož. komiteja KPS za Lj. in nato poverjenica za prosveto lj. okrož. Od 1949 do 1961 je bila direktorica učiteljskega v Lj., nato do upokojitve višja predavateljica za občo pedagogiko na Filoz. fak. v Lj. Ukvarjala se je s teorijo moralne vzgoje in pedag. filoz. Iz pedag. problematike je objavila več člankov v periodičnem tisku. Bila je glavna ur. Sodobne pedagogike (1951-1961), preds. Zveze pedagoških društev Sje (1951-1954), preds. komisije za učiteljske strok. izpite (1951-1961), članica sveta za šolstvo LRS, preds. strok. sveta Zavoda za proučevanje šolstva LRS, sodelavka Zveznega zavoda za znanstv. delo, preds. muzejskega sveta pri Slov. šol. muzeju. Njeni prispevki so objavljeni v Pedagogiki, Sodobni pedagogiki (1953-1966), Mladem svetu. Prejela je Žagarjevo nagrado.

Prim.: Enc Sje 2, 187; ULjBB II, 672.

I. Ur.

DEL COTT Rudolf, zdravnik (rentgenolog), r. 3. mar. 1904 v Trstu, u. 17. sept. 1991 v Lj. Po prvi svet. vojni je prišel v Lj., kjer je obiskoval gimn., maturiral in začel študij medicine. Študij je nadaljeval v Innsbrucku, kjer je bil promoviran za doktorja splošnega zdravilstva (1931). Imel je smisel za elektriko, fotografijo, risanje in kaligrafijo. Tako je specializiral rentgenologijo pri nestorju slov. rentgenologije dr. Kunstu. Po izpopolnjevanju v tujini se je lotil dela in inovacij na rentgenološkem odd. privatnega sanatorija Emona. Tam je zdravil tudi prve ranjene partizane in bil zato zaprt in interniran. Po vojni je delal kot rentgenolog v Vojni bolnišnici in kasneje na Polikliniki kot šef rentgenskega oddelka. Bil je predavatelj mnogim generacijam študentov rentgenske tehnike. Upokožil se je 1971. - Njegovo odlično poznanje latin. in gršč. mu je omogočilo, da je sestavil *Medicinski terminološki slovarček* (Lj. 1961) in nato še *Medicinski terminološki slovar* (1975), ki je bil kar šestkrat ponatisnjen. Imel je smisel ne samo za glasbo, ampak tudi za likovne umetnosti.

Prim.: ZdrV 61/1992, 169-70.

A. Pr.

DEMŠAR Jožef Anton, (tudi Dembscher ali Demscher), pravnik, r. v Idriji (datum ni ugotovljen), u. na Dunaju 29. mar. 1770. Doktoriral je na dunajski Pravni fak., bil dvorni in sodni odvetnik na Dunaju, po 1736 prof. pandektov na isti fak. 1745 je izdal obsežno knjigo v dveh delih *Generalia jurisprudentiae Romanae fundamenta* (Splošne osnove rimskega pravozvanstva), prvo tako sistematično delo slov. pisca. Te skope podatke o njem je za Enc Sje zbral dr. Vladimir Murko.

Prim.: Enc Sje 2, 227.

Kvčč

DETELA Leon, naravoslovec, r. 12. dec. 1902 v Jelšanah pri Ilir. Bistrici, u. 14. nov. 1982 v Lj. Osn. š. v Buzetu in Lj., realka v Lj., matura 1919. Tri leta je študiral biologijo na U v Lj., 4. leto v Zgbu, diplomiral v Lj. 1924. Od začetka študija je bil demonstrator na Botaničnem inštitutu v Lj. in Zgbu. Na Biologiji je postal pogodbeni, nato pomožni asistent pri prof. dr. Fr. Jesenku. 1927 je odšel služiti vojaški rok, po vrnitvi ga niso sprejeli na U. Postal je suplent na gimn. v Murski Soboti do 1929, prof. na Klas. gimn. v Lj. do 1932, nato do vojne v Mrbu. Med vojno je učil na I. gimn. v Lj., 1944 je bil zaradi sodelovanja z OF zaprt in poslan v Dachau. Po vojni se je vrnil na I. gimn., nato je bil vršilec dolžnosti ravn. na III. žen. gimn., 1949 je postal prof. Višje pedag. šole, kjer je ostal do upokojitve 1965. - D. je bil velik strokovnjak v botaniki, v kateri je skrbno spremljal nova dognanja, posebno v rastlinski fiziologiji, a tudi sam je veliko zahajal v naravo. Sam ali z drugimi je napisal učbenike: *Botanika* za višje razr. gimn. (s prof. Tomažičem 1947, ponat. 1951); *Botanika* za nižje razr. sred. in njim sorodnih šol (s prof. Petkovškom 1948); *Botanika* za prvi letnik gimn. (1964, ponat. 1966, 1969); *Biologija* za sred. šole (s prof. Polencem 1954, še šest ponat. in prevod v maked.). Poljudnoznanst. je knjiga *Usvajanje neživega sveta* (1960). Prevedel je F.W. Wenta *Rastline* (1970), z Martino Detela knjigo H.C. D. de Wita *Rastlinski svet II* (1978). 1979 je dobil zlato značko ob šestdesetletnici študija biologije na lj. U.

Sinovi: Lev (r. 1939 v Mrbu) je pisatelj na Dunaju. Jure (1951-1992) je bil pesnik in mislec v Lj. Martin (1947), Andrej (1949), živita v Lj.

Prim.: Nada Gogala, Prof. L. D. v slovo, Proteus 1983, 196 s sl.; Moder, SNLP 56; Lev Detela, Časomer življenja, Buenos Aires 1987, z obširnimi prikazom očeta; Enc Sje 2, 240.

Jem.

DEVETAK Aleksandra, knjižničarka, družbenopolitična delavka, r. 16. marca 1947 na Vrhu sv. Mihaela. Oče Romano, delavec v ladjedelnici, mati Vanda Moro, gospodinja. Ko je bila stara eno leto, se je družina preselila v Laško v Zdravščino. Tu je obiskovala it. osn. š., slov. nižjo sr. š. in učiteljske v Gor. Nato se je zaposlila v obč. knjižnici v Zagraju s podružnicami v Martinščinu in Zdravščini, ki imata bogat slov. knjižni fond. Živi v Gradišču ob Soči. Kot knjižničarka je priredila več razstav o krajih, v katerih živi, s poučkom na slov. prisotnosti. 1979 je postala tajnica Slov. komisije pri Javnem večnamenskem kult. središču v Ronkah (konzorcij 9 občin, med temi Doberdob), 1985 izvoljena za preds. Veliko je skrbela za obstoj in razvoj slov. š. in vrtca v tem kraju ter za vso drugo organizirano slov. prisotnost v Laškem. Tako se je vključila v polit. življenje in 1983 kandidirala na listi KPI za gor. pokr. svet in bila izvoljena. Kot član Komisije za kulturo in šolstvo je celotno mandatno dobo skrbela za slov. šolstvo in kult. problematiko. 1988 je spet kandidirala na listi KPI (od 1991 DSL) za pokr. svet in bila ponovno izvoljena. Kot preds. Komisije za kulturo in šolstvo si je s številnimi interpelacijami prizadevala za enakovrednost slov. in it. kult. org. in društev v gor. pokrajini. Na njeno pobudo je bil 1989 odobren predlog za ustanovitev Slov. konzulte na gor. Pokrajini. 1992 do konca mandatne dobe jun. 1993 je bila odbornica za šolstvo, mladinsko in obmejno problematiko. Še posebej v tej funkciji je sprožila številne pobude za krepitev kulture miru, sožitja in solidarnosti (srečanja med šolami, sodelovanje z društvi, problematika slov. šol, promocija slov. pisateljev in pesnikov v it. okolju, solidarnostna akcija za Osijek). Na njeno pobudo so marca 1993 sprejeli sklep, ki opredeljuje Pokrajino Gorica kot Pokrajino za mir. Pripravila je osnutek za Soški muzej, da bi ovrednotil življenje ljudi, ki živijo ob Soči od izvira do izliva. Bila je pobudnica naslednjih publikacij gor. pokr. uprave in tudi sama poskrbela za njih realizacijo: *Una scelta di studio*, 1993 z uvodom D-ove tudi v slov.; trojezična pesniška zbirka S. Domini, *Vistiti de verde - vestito di verde - zeleno oblečen*, 1993, uredila in prevedla J. Milič; *La casa del...*, 1993, šestjezična publikacija na temo miru, namenjena otrokom; pesniška zbirka rojakinje z Laškega *Liliane Visintini, Ecat' ombre*, 1993.

Prim.: Osebni podatki; PDk 18. jun. 1988, 9 s sl.; 22. jul. 1988, 7 s sl.; 31. marca 1989; 11. dec.

1992; 1. marca 1993; 28. maja 1993 s sl.; 4. jun. 1993 s sl.; 12. okt. 1993; KatG 30. jun. 1988; Picc. 31. marca 1989; 12. dec. 1992; 16. febr. 1993; 31. marca 1993; MessV 31. marca 1989; 21. jan. 1993.

Češč.

DEVETAK Emil, prof., kulturni delavec, r. 3. mar. 1934 v Sovodnjah ob Soči, živi v Gor. Oče Peter, sedlar, mati Gizela Vižintin. Osn. š. v Sovodnjah, niž. gimn. in klas. licej v Gor.; maturiral 1955. Doktoriral je 1968 na tržaški U (Filoz. fak., smer leposlovne vede) z disertacijo *La formazione della coscienza nazionale slovena nel Goriziano*, v kateri je temeljito prikazal obdobja, v katerih so zaslužne osebnosti in zgod. dogajanja dejansko prispevala k širjenju slov. narodne zavesti na Goriškem. Poučeval je slov., zgod. in zemlj. najprej na strok. trg. š. v Gor. (1960-69), na niž. sred. š. Ivan Trinko, na kateri je podraavn. od š.l. 1972-73 dalje. Skupaj s kolegi je animator najrazličnejših pobud, ki poživljajo celotno šol. dejavnost. Od 1986 je mentor in glavni ur. dijaškega glasila *Marjetica*, ki izhaja trikrat na leto. Bil je član dežel. komisij za strok. pregled šol. knjig (zlasti za slov. in zgod.), ki jih je izdal in založil Dež. šol. urad za F-JK v Trstu. Od 1988 sodeluje pri PSBL. Od 1988 je član uprav. sveta Slov. centra za glasb. vzgojo E. Komel v Gor.

Prim.: Osební podatki; PDK 28. dec. 1968, 6 s sl.; 8. jun. 1986; IzvGor 1975-1985, Gor. 1985.

Češč.

DEVETAK Gabrijel, izvedenec za marketing in inovacije, r. 29. sept. 1938 v Mirnu pri Gor., živi v Rožni dolini (Nova Gor.). Oče Anton, delavec in kmet, mati Jožefa Drufovka, gospodinja. V Mirnu je končal osn. š., v Lj. pa sred. tehn. š. (matura 1958). Na mrh. tehn. visoki šoli je postal inž. strojništva (1963), prav tam je 1972 diplomiral na Ekonomsko-poslovni fak. 1974 je postal magister ekonom. ved na U v Zgbu. Tam je jan. 1980 postal dr. ekonom. znanosti z disertacijo *Tehnične inovacije v nadaljnjem razvoju gospodarstva*. Služboval je v tovarni poljedelskega orodja v Batujah (1958-67), v tovarni Plama Podgrad (1967-86), v Poligalantplastiku v Volčji Dragi (1986-90) in 1990 ustanovil zasebno podjetje za intelektualne storitve DEGA d.o.o. v Novi Gor. Ob rednem delu se je D. habilitiral za univ. učitelja, 1982 je postal docent za marketing na mrh. U, na isti U je bil habilitiran za izrednega prof. (marketing, politika razvoja izdelka). S svojega strok. področja je objavil samostojno *Tehnične inovacije* (Lj. 1980) in *Tehnične inovacije u nas*

i u svijetu (Zgb 1983). Kot soavtor je sodeloval skupaj z M. Mulejem pri knjigi *Ustvarjalno delo od zamisli do uspešne prodaje izdelka* (Lj. 1985), skupaj z B. Deželakom in R. Milfelnerjem pri *Politika razvoja izdelkov* (Mrh. 1991) in z več avtorji pri knjigi *Inovativno poslovanje* (Lj. 1987). Objavil je več člankov, razprav, poročil, ocen, ekspertiz in referatov v slov. in tujem tisku (Naše gospodarstvo - Mrh., GospV, PrimSreč, NL, Mladika, La cultura nel mondo - Rim, Delo-Lj., Pronazalac-Sarajevo, Marketing - Zgb, Stvaralaštvo-Bgd, IT Novine-Bgd, Privredni vjesnik-Zgb, NRazgl, Organizacija in kadri - Kranj, marketing magazin - Lj., Delo in varnost - Lj., Slovenec, Dnevnik, Aris novice-Lj. itd. Nastopal je na mnogih strok. srečanjih v Sji, nekdanji Jsli in drugod po svetu. S prispevki je sodeloval pri Radiu Trst A in Radiu Lj.

Pri.: Osební podatki (4. okt. 1993); Večer 10. jun. 1978; PrimN 21. okt. 1980; PDK 6. febr. 1980; PrimN 23. jan. 1981 in 1. okt. 1985.

B. Mar.

DEVETAK (Devetti) Karlo, sociolog, družbenopolit. delavec, r. 1. jul. 1957 na Vrhu sv. Martina pri Gor. Oče Ludvik, kamnosek, mati Amalija Devetak iz kmečke družine. Obiskoval je slov. š.: osn. na Vrhu (1963-68), nižjo srednjo (1968-71), gimn. in klas. licej (1971-76) v Gor. Nato se je vpisal na Fakulteto za sociologijo, polit. vede in novinarstvo lj. U, kjer je diplomiral 1981 pri prof. Ernestu Petriču z diplom. nalogo: *Pravno varstvo slov. manjšine v Italiji: Primerjava med zakonskimi predlogi za zaščito slov. manjšine v dež. F-JK*. Od 1981 do 1984 je služboval na uredn. PDK, 1984 je postal odgovoren za sedež SLORIja v Gor., 1988 se je usmeril na finančno področje in ostal pri SLORIju samo kot sodelavec. Od 1990 je zaposlen na TKB kot odgovoren za marketing. Ko je služboval na SLORIju, je raziskoval volil. obnašanje Slovencev v It. Iz teh studijev je nastala disertacija *Tendenze del comportamento elettorale degli Sloveni in Italia*, s katero je 1988 doktoriral na trž. U na Fakulteti za polit. vede pri prof. D. Bratini (PSBL IV, 488-89). Gre sploh za prvo ekološko analizo slov. volil. rezultatov v F-JK. V disertaciji je predvsem pomembna ugotovitev obstoja »sive« cone, torej oseb, ki govorijo slovensko, na zunaj pa ne pokažejo svoje slov. nacionalne pripadnosti. O volil. problemih je napisal članke *Analiza volil. rezultatov uprav. volitev*, SLORI 1990 (112). Za zbornik Doberdob (Gor. 1988, 73-80) je napisal članek *Sociogospo-*

darski prikaz občine Doberdob. V letih 1973-75 je bil predstavnik dijakov na gor. lic., 1974-75 preds. Mladinskega centra v Gor., 1977 je v Lj. obnovil delovanje kluba zamejskih študentov, ki je združeval zamejske študente iz Italije, Avstrije in Madžarske, kateri so študirali na lj. U. Večletni član glavn. odb. SKGZ je od 1992 preds. gor. pokraj. odb. 1987-88 je bil član gor. Pokraj. nadz. (CPC), od 1990 je podpreds. gor. mestnega podjetja za elektriko, vodo, plin in prevoze. Sodeluje z Radiom Koper in s finančnimi članki v raznih slov. časopisih tostran in onstran meje (PDK, Sreč, Razprave in gradivo, JKol, PrimN idr.). Skupaj s S. Rebcem (PSBL III, 155) je uredil knjigo *JK Kraški krti - G. S. Talpe del Carso*, Gor. 1988, za katero je napisal članek *Kraški krti - Le Talpe del Carso*.

Prim.: Osebnosti podatki; IzvGor 1965-75; časopisni viri.

Vh

DEVETAK Leopold (Leopoldo), prof., prosvet. in kult. delavec, r. 17. maja 1943 na Vrhu, danes občina Sovodnje ob Soči, kjer živi. Oče Rudolf, kmet, mati Kristina Vizintin, gospodinja. Osn. š. na Vrhu, niž. sred. v Gor., matura na gor. Slov. učit. 1961, dipl. na trž. Pedagog. fak. 1970 z dipl. delom *Vecchi e nuovi partiti politici goriziani nel primo Novecento*. V dobi univerz. študija je poučeval v it. osn. š. v Cavarzere (1963-64), Iesolo (1964-65 in 1965-66), na slov. osn. š. v Barkovljah (1967-68), nato na osn. š. na Gor. (1966-69). Od 1969 dalje uči na niž. sred. š. I. Trinka v Gor. slov., zemlj. in zgod. Aktiven član je domačega društva Danica od 1958, preds. (1968-77), nato pa podpreds. Aktiven je v raznih športnih društvih: Olympia, Mladost, Juventina; nekaj časa tudi pri Kraških krtih. 1974 je bil v pripravljalnem odboru VZPI Vrh za postavitve spomenika padlim in žrtvam nacifašizma na Vrhu; za to priložnost sta s prof. Venceslavom Devetekom pripravila brošuro *Vrh 20.4.1974, Ob odkritju spomenika padlim v NOB in žrtvam nacifašizma*, Gor. 1974. Glavni pobudnik za ustanovitev Gospodarske zadruge Vrh, 26. febr. 1977, in njen preds. do danes. Zadruga je omogočila dograditev šport. in kult. središča Danica, katerega odprtje je bilo 20. sept. 1987. Za to priložnost je z dr. Karlom Devetekom (gl. čl.) pripravil in uredil knjigo *Kulturno - športno središče Danica*, Gor. 1987. V izv. odboru SPZ za gor. področje (1968-75). Od 1980 v odboru SKGZ za Gor., več mandatov odgovorni pri komisiji za vzgojo in izobraževanje. 1984-90

v dež. komisiji za vprašanja slov. šol po zakonu Belči-Skerk 1973. Eno mandatno dobo v odboru SSS v letih 1970, od 1980 v izv. odboru, od 1987 preds. SSS. Od 1992 v upravnem odboru Kmečko delavske hranilnice in posojilnice v Sovodnjah. SKGZ mu je 1985 podelila plaketo boja in dela za požrtvovalnost pri opravljanju odgovornih nalog za uspešen trud pri izgradnji kulturno športnega centra na Vrhu.

Prim.: Vprašalna pola sept. 1993; IzvGor. 1945-65, 1965-75-85; Kulturno - športno središče Danica, Gor. 1987, 5 in pass.; Doberdob včeraj in danes, Gor. 1988, 414, 416; KolGMD 1992, 162; A. Rupel, Telesna kultura med Slovenci v Italiji, Trst 1981, 151 na sl. drugi z desne v drugi vrsti; Športno društvo Dom, Gor. 1989, 8 na sl. prvi z desne v drugi vrsti; PDK 8. jul. 1973; 10. jul. 1973 s sl.; 20. jan. 1982; 17. jan. 1985; 14. dec. 1985; 17. dec. 1985; 5. in 22. dec. 1987; 31. maja 1989; KatG 19. dec. 1991; 14. maja 1993 s sl.

Sirk

DEVETAK Marcellino, javni delavec, r. 9. apr. 1922 na Vrhu (Sovodnje ob Soči), u. 31. dec. 1983 tam. Oče Peter, kamnar, mati Roža, gospodinja. Osn. š. je obiskoval v dom. kraju. V Gor. se je izučil za kamnarja. 1942 je služil v it. vojski v Liguriji. Po 8. sept. 1943 se je priključil borcem kraškega bataljona, a že v okt. so ga Nemci ujeli in odpeljali v bav. taborišče Berchtesgaden. Po vojni je bil aktiven član DFS, v šestdesetih letih preds. ponovno oživiljenega PD Danica na Vrhu, 1965-75 obč. svetovalec in član Gospod. zadruge.

Prim.: Podatki sina Darina; PDK 3. jan. 1984.

E.D.

DEVETAK Remo, polit. in prosv. delavec, r. 6. nov. 1933 na Vrhu sv. Mihaela, živi v Sovodnjah ob Soči. Oče Avguštin, kmetovalec in gostilničar, mati Terezija Devetak, gospodinja. Osn. š. z it. učnim jezikom do 3. razr. v domači vasi, ostala dva razr. pod zavezniško vojaško upravo. Od 1949-52 se je izučil čevlarskega poklica in do 1959 opravljal samostojni čevlj. poklic in obdeloval nekaj zemlje. Istočasno 1962-92 zaposlen v tekstilni tovarni - Manifattura goriziana. 1965-85 obč. svet. SDZ, pozneje SSK v Sovodnjah. 1979 soustanovitelj in član sekcije SSK za Sovodnje, od tedaj tisk. poroč. in govornik na javnih shodih. Objavlja o dogajanju v sovod. obč. s. v NL, KatG, Naši poti, Skupnosti, kronist je raznih kulturnih dogodkov, dal v javnost svoja pol. razmišljanja in manjše raziskave, npr. o domači polpretekli polit. zgod. (gl. čl. KatG nov., dec. 1985).

Članke podpisuje z imenom in priimkom ali začetnicama R.D., več pa je tudi nepodpisanih. 1967-79 član Prosv. d. Danica. V okviru obč. uprave 1974-85 izvoljen v Kraško gorsko skupnost, v razširjenem svetu Trg. zbor. deloval 1976-80. Na dež. kong. SSK 1986 prejel odličje stranke.

Prim.: Osebni podatki jan. 1993; PDK 3. jun. 1980 s sl.; Sfiligoj, III; Delo 29. jan. 1985; Naša pot, maj 1981; 10-letnica SSK na Gor., 24. febr. 1985 s sl.

Sirk

DEVIDE Patrizia, slikarka, r. 12. jul. 1955 v Tržiču ob Soči (Monfalcone). Oče Francesco, avtoprevoznik, mati Ana Butkovič, gospodinja. Osn. in niž. sred. š. je opravila v Tržiču, it. klas. licej v Trstu. Doktorirala je 1981 na Fak. za leposl. vede v Trstu. Obiskovala je tudi oddelek za grafiko na ALU v Lj. in tam 1982 diplomirala. Sledila je tudi nasvetom prof. slikarja Avg. Černigoja (gl. čl.). Poučuje it. na slov. sred. šoli na Proseku (Trst). - Začela je z grafiko, a jo je postopoma opustila za pasteles in abstraktno slikanje. Prvo samostojno razstavo je imela v občinski gal. »Alle antiche mura« v Tržiču 1983, druge pa v Gor., Ajdovščini in zadnjo 1990 v Trstu. Skupinskih razstav je imela precej v It., Švici, Sji, Zgbu in Bgdu. Zadnja je bila konec marca 1992 v Ronkah skupaj z drugimi slov. umetniki z Laškega. - V zadnji ustvarjalni dobi »slikarki namreč ne gre za metafizično abstraktnost, pač pa zato, da razvija v teh barvnih poljanah podobo notranjega zaznavanja in preobražanja« (M. Rener). V njenih pastelih opazimo breztelesne forme, ki lebdiijo v ozračju, to je mehko in seveda plod ustvarjalkine fantazije.

Prim.: Osebni podatki; Vabilo k otvoritvi razstave v Tržiču ob Soči, sept. 1983; knjiga Il rischio della pittura, Centro di iniziative culturali PN dežele F-JK 1985; Katalog Gruppo 78 Casa Veneta Muggia 1987; Katalog Pilonove gal. v Ajdovščini, jun. 1990; časopisno poročilo o tečaju za slikarje v Svečah (Avstr.); članki v PDK, Picc., MessV, NL in KatG ob razstavah, zlasti ob zadnji mar. 1992.

Mučič

DITRICH Bogdan, kemik, univ. prof., r. 29. nov. 1910 v Postojni, u. 27. mar. 1984 v Lj. Po gimn. v Lj. je študiral kemijo na U v Modeni, Milanu in Bologni, kjer je 1934 promoviral iz industrij. kemije. Po vojaškem roku se je 1936 zaposlil kot znanstv. sodelavec v znanstv. inštitutu za industrij. raziskovanje koncerna SAFFA v Milanu in

tu je ostal do 1943, eno leto kot vršilec dolžnosti dir. v inštitutu. V glavnem se je ukvarjal s problemi hidrolize lesa in plodov palme dom. Po njegovih dognanjih je podjetje SAFFA patentiralo postopek hidrolize z uporabo koncentrirane žveplene kisline in postopek za pridobivanje sladkorja in maščob iz plodov palme dom. Trudil se je tudi za izboljšanje kvalitete vžigalic, izdelavo tekstilnih vlaken iz brnistre, izdelavo ivernih plošč idr. 1938 je napravil strok. izpit za pooblaščenega kemika na U v Pizi. 1940-41 je bil tri mesece v zaporu in nato obsojen na dve leti polic. nadzorstva zaradi protifaš. dejavnosti. Od 1943 je sodeloval z OF v Milanu, 1944 je odšel k it. partiz. Od 1943-44 je bil sotrudnik Inštituta za znanstv. tehnič. dokumentacijo »Scoglios« v Milanu. - 1945 je prišel D. v Jslo in bil tehn. vodja in pozneje dir. tovarne Pinus v Račah pri Mrbu. Vpeljal je več novih proizvodov (maziv in premazov), deloma na osnovi lastnih originalnih zamisli, zato je bil tudi nagrajen. Od 1947-49 je bil planer za kemično industr. pri Ministr. za industr. in rudarstvo LRS v Lj. Od 1949-51 je bil znanstv. sodel. pri Zavodu za industrij. raziskovanja LRS. V glavnem je reševal probleme hidrolize lesa. Kot zunanji sodelavec Inštituta za gozdarstvo in lesno industrio je raziskoval področja izrabe stranskih gozdnih proizvodov, predvsem izrabe smrekovih, jelkinih in borovih iglic. Zboljšal je dotedanji način pridobivanja eteričnih olj iz iglic. Izdelal je postopek za pridobivanje klorofila iz iglic ter ugotovil možnost pridobivanja še drugih produktov iz vejevja iglavcev. - 1949 je bil imenovan za honorarnega predavatelja na Agronom. in gozdar. fak. za lesno kemijo. 1951 je bil imenovan za univ. predavatelja za lesno kemijo in kemij. predelavo lesa, ki sta zdaj pod skupnim imenom gozdar. kemij. tehnologija. Od 1954 je predaval na Agronom., gozdar. in veterinar. fak. tudi še kemijo za gozdarje. Tega leta je bil kot štipendist OZN na Švedskem na 4-mesečni specializaciji za proizvodnjo lesovinskih plošč. - 1959 je bil imenovan za docenta, 1972 pa za izred. prof. za gozdar. kemij. tehnologijo. Bil je predstojnik gozdar. oddelka. Kot sodelavec Inštit. za gozdar. in les. gospodar. Sje je vodil sektor za kemič. predelavo lesa. Aktivno je sodeloval pri zboljšanju zaščitnih sredstev za les, pri impregnaciji lesa, pri izdelavi standardnih predpisov za zaščito drogov za elektr. vode. Zato je prirejal številne tečaje, posvetovanja in simpozije, za katere je pripravil referate, ki so izšli v slov. in shr. razmnoženi ali tiskani. Seznam teh

je v knjigah ULjBB II, 566, in III, 999. Izdal je tudi krajše razprave o zaščiti lesa.

Prim.: ULjBB I, 190; II, 565-66; III, 999; Enc Sje 2, 268.

Jem.

DOKTORIČ Aleš, prof., publicist in kult. organizator, r. 28. jan. 1960 v Gor., kjer živi. Oče Emil (Emilio), prof., mati Mari (Maria), šivilja in gospodinja. Osn. š. in nižjo sred. š. je obiskoval v Gor., maturiral na gor. klas. liceju P. Trubarja 1979, študiral tuje jezike na U v Vidmu (2 leti), nato na Filoz. fak. v Trstu, kjer je 1990 diplomiral iz zgod. filma z diplomsko nalogo o filmskem opusu Jožeta Babiča. Poučeval je liter. predmete 1983-85 na gor. zavodu za vrtnarice in od takrat dalje na gimn.-lic. P. Trubarja v Gor. Od osn. š. do konca višje sred. š. je delal pri Slov. gor. skavti (objavljal in urednikoval pri glasilu Planika), v letih višje sred. š. aktiven pri SMReKK-u. Obiskoval je razred violine pri GlasbM v Gor. in opravil izpit nižje stopnje na Videmskem konservatoriju. Učil je teorijo in solfeggio na GlasbM v Gor. (1977-86). Od 1982 je pri Kinoateljeju, od 4. Film video monitor-ja (1989) urednik kataloga in v naslednjih letih tudi programski vodja. Objavlja članke iz filmske in splošne kulture v: PDK (tudi filmska rubrika), il Manifesto (Rim), Teleks, Novi list, Isonzo-Soča, Nickel Odeon (Udine), Jadranski koledar (gl. čl. Jadranski koledar 1993, Zamejska video globalnost, 17-18 s sl.). Imel je serije filmskih oddaj na Radiu Trst A o slov. filmu, videu in televiziji. Predstavil je na TV Koper serijo filmov Fred Astaire in Ginger Rogers, 1991 pa na TV Sje filmski opus Jožeta Babiča. 1991 je predstavil v DSI J. Babiča kot filmskega avtorja. Inicijator Multimedialnega tečaja slov. jezika (1990 dalje) v organizaciji Kinoateljeja. Od 1992 je odgovoren pri komisiji za vzgojo in izobraževanje SKGZ.

Prim.: Vprašalna pola mar. 1993; Zgodovina vodov, Priloga Planiki 1983-84, 8; 25 let šole Glasbene matice v Gorici, Gor. 1987, 35, 42; 30 let ZSKP, Gor. 1989, 71; PDK 6. apr. 1989 s sl., 24; in 28. okt. 1990, 15. okt. 1991; Telex 15. mar. 1990; PrimSreč št. 123, 1991, 600 in 601; Pogovor v oddaji na Goriškem valu po Radiu Trst A o 8. Film Video Monitor 31. mar. 1993; Picc. 1. apr. 1993, 27 in Priloga o 8. Film Video Monitor, 2; Stop št. 15, 1993, 17 s sl.; PDK 1. jun. s sl. in 2. jun. 1993 v sl.

Sirk

DOLENC Ervin, zgodovinar, r. 29. sept. 1960 v Postojni, živi v Lj. Oče Izidor, uradnik v zdravstvu, mati Marija Pegan, uradnica. Osn. š. je obi-

skoval v Senožečah in Divači, gimn. v Postojni, kjer je maturiral 1979. Na Filoz. fak. lj. U je študiral zgod. in filoz. in diplomiral 1985. Na odd. za zgod. iste Fak. je l. 1989 opravil magisterij s temo *Kulturno prosvetna društva slovenskih delavskih strank v letih 1918-1929*. L. 1992 je prav tam uspešno zagovarjal tudi doktorsko disertacijo z naslovom *Kulturne zamisli slovenskih političnih strank in skupin ter njihove kulturne organizacije v letih 1918-1929* (Kulturna politika in kulturni boj). Od 1986 je zaposlen kot asistent raziskovalec na Inštitutu za zgod. delavskega gibanja, (sedaj Inštitut za novejšo zgod.) v Lj. Raziskuje slov. kult. zgod. v času med obema vojnama s posebnim ozirom na kult. politiko tedanjih oblasti oziroma tedanjih polit. strank. Za znanstveni simpozij Katoliška Cerkev in katoličani v slovenski politiki in kulturi 1890-1941 je pripravil referat *Katoliška kulturna politika in kulturni boj v Kraljevini SHS 1918-1929* (1992). Organiziral in aktivno je sodeloval tudi na simpoziju o svojem rojaku Danilu Zelenu v Senožečah (1991). Med D-čeve najpomembnejše objavljene razprave štejemo: *Bratstvo - Izobraževalna društva narodnih socialistov* (Kron 1990, 138-44); *Krekova mladina* (Prispevki za novejšo zgod. 1990, št. 1-2, 49-70); *Kulturna zakonodaja v Sloveniji v času jugoslovanskega klasičnega parlamentarizma 1918-1929* (Prispevki za novejšo zgod. 1992, št. 1-2, 35-45); *Reorganiziranje slovenskih kulturnih delavcev po državnem prevratu 1918* (Prispevki za novejšo zgod. 1993, št. 1-2). D. se posveča tudi zgod. problematiki rodnih Senožec ter tudi širšega območja. Sodelovanje pri lokalnem časopisu »27 vasi«, PrimSreč, Kron.

Prim.: Osební podatki; Prispevki za novejšo zgod., XXIX, 1989, št. 1, 48-49.

Mlakar

DOLENC Jakob, kmet, tigrovec, borec NOBJ, r. 29. jan. 1902 v Čermelica, vasi s 3 hišami pri Prestranku, u. 22. okt. 1982 v Prestranku. Oče Jakob, kmet. Osn. š. Prestranek. D. je začel sodelovati v TIGR-u 1928, z njim tudi brat Jože, dentist, padel na Nanosu apr. 1942, in sestra Ivanka. Bila je med NOB aretirana v Dolenji vasi, izginila je za njo vsaka sled in končala je v nacist. krematoriju v trž. Rižarni. D. je prejemal ileg. tisk od Jakoba Semca v Žejah (gl. PSBL), v Čadeževem mlinu pri Žejah, last Fr. Tomšiča, ki je dajal zatočišče oboroženim trojkam, a v samotne Čermelice so mu ga prinašali oboroženi fantje iz Jsle. Tesno je sodelovala z njim tajna celica v Žejah (Iv. Vadnal, Fr. Sluga, J. Semec, gl. PSBL).

S člani te celice je nosil s skupino okrog 30 ti-grovcov orožje in strelivo iz Jsle čez mejo na Javornikih, da so ga hranili v bunkerjih pod Kožljakom. Njegova zelo prizadevna sodelavca sta bila Janez Žele iz Prestranka in Janez Penko iz Koč, ki je nudil hrano in prenočišče oboroženim trojkam. - D. je bil 1930 3 mes. zaprt zaradi pogorelih hlevov in senikov s senom na drž. posestvu v Prestranku, ki sta jih zažgala Zelen in Črnač. Bil je zelo prizadeven pri raznašanju liter. po pivških vaseh. Aretiran je bil doma v Čermeliceh 26. jul. 1940. Kot druge je faš. polic. tudi njega zelo mučila. Posebna faš. sodišče ga je na II. trž. procesu v Trstu 14. dec. 1941 obsodilo na 30 let težke ječe. Zaprt je bil v kaznilnici Civitavecchia in po bombardiranju tega mesta v Castel-francu. Po kapitulaciji It. se je vrnil v Čermelice 8. dec. 1943 in se pridružil OF. Z dvema borcem je 29. dec. 1943 ustanovil v hiši Fr. Čeča partiz. tehniko in istočasno prevzel tajn. rajon. odb. Postojna-okolica. Apr. 1944 je bil dodeljen tehniki Podnanos, jo oskrboval z materialom in hrano ter urejal preselitve tehnike. Bil je tudi referent gosp. komisije.

Prim.: AULA IV; And. Pagon-Ogarev. Ob 30-letnici II. trž. procesa, PDK 15. jan. 1972; T. Rutar, Lani nas je zapustil še en borec, PDK 18. jan. 1984 s sl.; Isti, Bistriški zapisi 2/1984.

Rut

DOLENC Jana, slikarka, r. 2. maja 1964 v Lj., živi v Tolminu. Oče Janez, prof. slavist (gl. čl.), mati Rafaela Kovačič, učiteljica. Osn. š. in ped. gimn. v Tolminu. 1983 se je vpisala na ALU v Lj., kjer je študirala slikarstvo pri prof. K. Mešku in M. Krašovec (diploma 1988). 1988-90 je kot samostojni kult. delavec vodila tečaje za likovne amaterje pri ZKO Tolmin, 1990-91 je kot likovni pedagog poučevala na osn. š. v Tolminu, poslej ima zopet status samostojne kult. delavke. - Že od 1977 je sodelovala na letnih razstavah društva slikarskih amaterjev Tolminske. Med študijem je imela na Tolminskem tri samostojne razstave, 1988-93 pa je pripravila 18 osebnih razstav (Tolmin 1988, Lj. 1988, 1989, Jesenice 1989, Nova Gor. 1989, 1992, Zagreb 1989, Izola 1990, Velenje 1990 itd.), poleg tega je sodelovala na 60 skupinskih razstavah in več slikarskih kolonijah. D. se ukvarja tako s krajinarstvom kot s figuraliko in portretiranjem. Pri slikanju krajinskih vedut in figuralike se sploščka le s težavo izogne vplivu študija, medtem ko so portretne upodobitve že individualneje

obarvane. Glede na to, da jo odlikuje izjemna risarska spretnost, se v veliki meri posveča tudi ilustraciji. Še kot študentka je ilustr. Tuškove *Pripovedke z Martinj Vrha* (1986), *Tolminske pravljice* (1989), F. Bevka *Tri povesti o tolminskih grofih*, F. Bevka *Legende* in J. Biteca *Vrtnica na gredi* (1990) in J. Dolenc *Zlati Bogatin* (1992). - Od 1989 sodeluje z etnologinjo M. Makarovič pri raziskavah slov. ljud. noš. Za 5. zv. zbirke Slovenska ljudska noša v besedi in podobi *Zilja* (1991) je kot soavtorica prejela 1993 Janežičevo priznanje. - O njenem likovnem ustvarjanju so pisali A. Pavlovac, G. Avguštin, J. Jerman - Bratec in F. Zupan.

Prim.: Osebni podatki; katalogi razstav; PrimN 22. mar. in 11. okt. 1988; Delo 2. mar. 1989; Železar 16. mar. 1989; Glas 11. apr. 1989; Delo 8. jul. 1992; Republika 18. mar. 1993.

M. J. Br.

DOLENC Janez, slavist, narodopisec, domoznanc, r. 5. sept. 1926 v kraju Četena Ravan v Poljanski dolini. Oče Anton, posestnik srednje kmetije, mati Marija Gantar, gospodinja. Osn. š. je obiskoval v letih 1933-36 v Javorju, med 1936-37 v Gorenji vasi. Gimn. v Kranju od 1937-42. Med nemško okupacijo je bil eno leto na gimn. v Celovcu. Tu je bil v jan. 1945 aretiran kot sodelavec OF in odpeljan v koncentracijsko taborišče Dachau. Zaradi posledic taborišča je nadaljeval študij šele 1947 in se vpisal na lj. realko v Vegovi ulici. Tu je maturiral 1950. V jeseni 1950 se je vpisal na Filoz. fak., smer slov. jezik in književnost. Kot kmečki sin ni mogel dobiti štipendije. V drugem letniku je prejel Prešernovo študentsko nagrado za delo: *Pripovedno blago severnega poljanskega narečja*. Za diplomsko nalogo je pripravil nalogo o zbiralcu ljudskih pesmi Antonu Žaklju - Rodoljubu Ledinskem in diplomiral jun. 1956. - Po vojaškem roku v Nišu (1956-57) je prišel v jeseni 1957 na tolminsko učiteljsko, kjer je poučeval slov. jezik in nekaj časa tudi nemškega. Tu je poučeval tudi potem, ko se je šola spremenila v pedagoško gimn. V letih 1979-85 je kot honorarni višji predavatelj predaval tudi v Novi Gor., na oddelku za razredni pouk PA Lj. Skušal je priti na Grafenauerjev narodopisni inštitut, a ni uspel. 1977-78 je učil slov. jezik v centru »Nadiža« v Špetru v Beneški Sloveniji. - Dolga leta je bil odbornik Slavističnega društva Nova Gor., v enem mandatu tudi preds. Sodeloval je kot predavatelj na slavističnih zborovanjih in bil vodič na liter. izletih. 1987 se je upokojil in se še v večji meri posvečal raz-

skovanju vsega rovtarskega področja od Bovca do Škofje Loke, ki zajema vse od zbiranja ljudskih izročil do ugotavljanja kulturnih delavcev in njihovega dela. - A) Samostojne izdaje in spremna besedila: 1. Dramatizacija Bevkove povesti *Pravica do življenja*, Tolmin 1973; 2. Libreto za opero *Tolminski puntarji po Pregljavih delih*, Tolmin 1980; 3. Ivan Tušek, *Pripovedka z Martinj Vrha*. Zbral, uredil in napisal spremno besedo. MK Lj. 1986. Zbirka Deteljica; 4. Simon Gregorčič, *Pesmi*. Uredil literarno mapo za 80-letnico pesnikove smrti, Tolmin 1986; 5. *Tolminske pravljice*. Izbral, uredil in napisal spremno besedo. MK Zlata ptica, 1989; 6. *Simon Gregorčič*, Monografija PK Znameniti Slovenci, Lj. 1989; 7. France Bevk, *Povesti o tolminskih grofih*. Izbral, uredil in napisal spremno besedo. MK Pisaničica, Lj. 1990; 8. *France Bevk*, Monografija (soavtor Fr. Koblar) PK Znameniti Slovenci, Lj. 1990; 9. France Bevk, *Legende*. Uredil in napisal spremno besedo, GMD 1991; 10. *Zlati Bogatin*. Tolminske povedke. Zbirka Glasovi 4, Kmečki glas, Lj. 1992. Vodil zbiranje, uredil in napisal spremno besedo. - B) Uredniško delo: 1. *Tolminski zbornik 1975*. Izdala kult. skupnost Tolmin; 2. *Potresni zbornik*. Izdala kult. skupnost Tolmin 1980. - C) Razprave in članki: Objavil je okrog 40 spisov slavističnega značaja, večina je iz področja liter. zgod. (Anton Žakelj - Rodoljub Ledinski, Ivan Tušek, Gregor Krek, Ivan Tavčar, Simon Rutar, Ivo Šorli, Fran Finžgar, Ivan Pregelj, Tine Debeljak, Ciril Kosmač, France Bevk, Saša Vuga, Edo Torkar in Ivan Volarič - Teo). Objavil je še okrog 50 člankov iz domoznanstva, zgod., planinskega potopisa od Bovca do Škofje Loke. Objave so v JiS, GorLtk, Loški razgledi, Glasnik SED, Traditiones, PrimSreč, PrimN, JKol, Bevkov in Pregljev, Tolminski in Potresni zbornik, Bovec, PDk. - V pedagog. delu si je prizadeval, da bi slušatelji spoznali ustroj materinega jezika in ga praktično pravilno rabili, v književnosti pa spoznali in cenili najboljše besedne stvaritve iz domače in svetovne književnosti. V izvenšolskem delu se je trudil za zbiranje in objavo ljudskih izročil, da bi prikazal zgod. in kult. razvoj in pomembne osebnosti zlasti »rovtarskega« področja. - Pseudonimi in šifre: Pseudonim Janez Gorjan, rabljen v priložnostni poeziji v Borcu 1974 (Golobar, Tolminska balada 1714, Za prvi maj, Rdeči rob), PV 1974 (Poizkus tolminske puntarske himne), TolmZb 1975 (Maver Spoudnik); PZ 1980 (Solidarnost, V spomin brigadirju, Balada o starem Breginju, Zahvala Tolminske).

Prim.: Osební podatki; Borec 1981, 642; PrimN 27. febr. 1987; O monografiji o Gregorčiču so pisali: Denis Poniž, NRazgl 23. febr. 1990; Adrijan Lah, JiS 1989-90; Iztok Illich, PD 24. dec. 1990; Jožek Štucin, PrimSreč 116/1991, 238.

M. Pah.

DOLGAN Anton, tigrovec, borec NOBJ, r. 5. maja 1909 na Topolcu pri Ilir. Bistrici, živi v Kopru. Oče Anton, mati Frančiška Valenčič, kmetje. Osn. š. v Ilir. Bistrici, bil zavzet v PD in pev. zboru v Ilir. Bistrici. V letih 1935-40 je aktivno sodeloval v TIGR-u. Vikt. Bobek, Jos. Ujčič, Marija Urbančič in Marija Valenčič so se kot vodilna skupina za Bistriško sestajali z oboroženo trojko (Zelen, Godnič, Kravanja) predvsem ponoči na gmajnah, v gozdu hriba Stražice, na Ratečevem Brdu, sprejemali od trojke liter. in orožje, ga skupaj nosili v skrivališče v Novo in Staro Sušico ter z Marijo in Fr. Zafredom razpravljali o delu organ. TIGR. D. je stalno sodeloval na sestankih Bobkove skupine v raznih vaseh in predvsem ponoči nosil liter. Jos. Grahorju v Bitnje, Ant. Franku v Kilovče, Ant. Gustinčiču na Janežovo Brdo, Mihu Kovačiču v Prelože, Rud. Ludviku na Gabrk, Erjavče in Pregarje, Zafredovim v St. Sušico, Avg. Šajnu na Bač, Fr. Urbančiču v Knežak, Aloj. Smrdelju v Trnje, Rud. Kalcu v Vrvico idr. D. je z Bobkom ileg. prinašal iz Jsle propag. material in bil na Bobkov predlog določen za vodjo TIGR na Bistriškem, če bi bil Bobek zaprt. D. in Loj. Zidar sta se po naročilu Bobka, ki jima je dal ruske pištole in bombe, vežbala za atentat na Mussolinija, ki pa ni dospel v Ilir. Bistrico. D. in Bobek sta pripravljala razstrelitev rafinerije nafte v Žavljah pri Trstu, toda zaradi aretacij Bobka in drugih je akcija odpadla (glej PSBL Ujčič). D. je po dijaku Leop. Oblaku pošiljal pošto in liter. na Reko ter prevzel vodstvo organ. TIGR po aretaciji Bobka, Ujčiča in M. Urbančič, nato je v začetku NOG 1941 postal organizator OF, prejemal liter. OF v hrv., se povezal z Loško dol., od koder je dobival slov. liter. OF. S tigrovci je organiziral zborovanja za OF v gostilni Urbančič v Trnovem poletu 1941, sept. 1941 na razvalinah Vilharjevega gradu na Kalcu, nato v Jablanici in v Brkinih med Preložami in Janeževim Brdom in slednjič na Topolcu. Rezultat raznih sestankov je bila ustanovitev prvega odb. OF v Kilovčah nov. 1941. D. je mar. 1942 poslal več sodelavcev pod vodstvom Vinka Brozine iz Jelšan kupovat orožje v Sempetru /Pivki/, ki ga je ponudil seržente it. vojske Cosimo Ercole, a je fante prijavil in je bilo mnogo zaprtih, D. pa je

pobegnil k brkinski četi. V NOB je opravljal pomembne naloge. Proti koncu 1942 je s člani okrož. NOO organiziral rajonske, okrož. NOO za Brkine, Bistriško in Pivško ter postal član okrož. komiteja KP. Bil je ranjen kot komandant brkin. čete. Mar. 1943 je uredil karavlo (javko) P2, postal njen komandant in organiziral razne zveze na področju med Trstom, Istro in Postojno. 1943 je bil imenovan za tajn. okrož. komiteja za Materijo, a po združitvi okrož. Materije in Pivke za tajn. CK KPS za to področje. Kot komisar brigade je bil določen za razoroževanje it. vojske ob kapitul. It., slednjič je bil komis. istr. odreda. Zaradi bolezni je bil dodeljen okrož. komit. KPS, kmalu nato OZNI pri IX. korpusu z nalogo mobilizacije za NOV na Krasu. Kot komis. jurišnega batalj. je s Ponikev pri Tomaju odšel v Trst in se udeležil bitk za osvoboditev Trsta in bil dodeljen komandi mesta. Poslan je bil na Jesenice, da je iz Avstr. sprejemal internirance in razne ujetnike. Nato je bil v Brežicah v komisiji za zasliševanje esesovcev, ustašev, četnikov itd. Zaradi bolezni je bil demobiliziran. Zaposlen je bil v Ilir. Bistrici kot tajn. okraj. NOO, preds. planske komisije, član oblast. komiteja za Primor., član glavnega odb. ZZB Sje. V letih 1947-56 je bil trikrat izvoljen za poslanca v repub. skupščino Sje. 1958 je bil upokojen s činom kapet. I. razr.

Prim.: T. Rutar, Bistriški zapisi 2/1984; pripovedovali: Ant. Dolgan, Marija Valenčič, Jos. Ujčič, Ant. Frank idr.

Rut

DOLGAN Marjan, literarni zgodovinar, kritik in publicist, r. 31. mar. 1950 v Dolnji Košani. Oče Jože, šofer, mati Marija Pavzin, gospodinja. Prvih šest razr. osn. š. v roj. vasi (1956-62), zadnja dva v Pivki, gimn. v Postojni (1964-68), nato je študiral slov. in primerjalno književnost na Filoz. fak. v Lj. (1968-73), kjer je dosegel tudi magisterij (1975) ter doktorat s tezo *Kompozicija Pregljevega pripovedništva* (1983). V letu 1990-91 se je izpopolnjeval kot štipendist Humboldtove ustanove v Giessnu (ZR Nemčija). 1977 se je zaposlil kot asistent v Inštitutu za slov. liter. in liter. vede SAZU (sedaj ZRC pri SAZU), 1984 je bil izvoljen za znanst. sodelavca, 1989 pa za višjega znanst. sodelavca iste ustanove, kjer dela še danes. D. je opravljal vrsto strok. in javnih funkcij: bil je tajnik pripravljalnih odborov simpozijev o Josipu Murnu (1979), slov. reformaciji (1984); od 1979 do 1985 je bil član ocenjevalne komisije za slov. književnost pri tekmovanju Znanost mladini, od

1980 do 1981 član komisije za podelitev Levstikovih nagrad, od 1984 do 1985 član založniškega sveta Državne založbe Sje; od 1984 član, od 1986 pa preds. strok. komisije za Prešernove nagrade s področja književnosti. - Po diplomu se je najprej pričel uveljavljati kot liter. kritik s številnimi recenzijami o sodobni slov. književnosti, ki jih je objavljali v revialnem tisku (Tribuna 1969-70, Sodobnost 1974-80, 1983), predvsem pa v rednih tedenskih oddajah R. Lj. S knjižnega trga (1970-84). Za radio je pripravil liter. večere o J. Murnu (1979), D. Zajcu (1980), cikle devetih do desetih oddaj Novejša slov. pripovedna proza (1984-85), Uporna Evropa (1986), Od Antigone do Altamire (1986), Slovenski esej (1987), Slovenske polemike (1988), večkrat sodeluje tudi v TV oddajah Oči kritike. Po magisteriju je pričel s samostojnimi referati sodelovati na strok. simpozijih: IX. kongres Zveze slavističnih društev Jugoslavije (Bled 1979), Seminar slovenskega jezika, literature in kulture (Lj. 1979, 1984, 1985, 1988, 1989, 1993), Pregljev simpozij (Lj. 1983); mednarodni simpoziji: Obdobja (Lj. 1984, 1985, 1986), simpoziji o Izidorju Cankarju (Lj. 1985), Stanku Majcnu (Mrb. 1988), Francetu Koblarju (Lj. 1989). Pripravil je tudi vrsto gesel za leksikalna dela. V leksikonu Cankarjeve založbe Slovenska književnost (Lj. 1982) je obdelal gesla o liter. ustvarjalcih po letu 1965 ter o koroških po letu 1918, vrsto gesel o sodobnih slov. pisateljih je prispeval tudi za Enciklopedijo Slovenije (Lj. 1987-), sodeloval je tudi pri Enciklopediji Jugoslavije (2. zv. Zgb 1985). Uredil in komentiral je več knjig, s katerimi je zapolnil vedenje na manj znanih področjih slov. liter. snovanja: Venceslav Winkler, Izbrana mladinska beseda (Lj. 1980); Ivan Pregelj, Thabiti kumi, Izbrane novele (Lj. 1983); Slovenska muza pred prestolom, Antologija slovenske slavnice državniške poezije (Lj. 1989); Fuk je Kranjcem v kratek čas, Antologija slovenske pornografske poezije (Lj. 1993, soav. Miran Hladnik); Slovenski literarni programi in manifesti (Lj. 1990). - D-ovo raziskovalno delo temelji na novejših teoretičnih spoznanjih, ki jih aplicira na slov. literarnozgod. gradivu. To smer nakazuje že njegova prva strok. knjiga Pripovedovalec in pripoved, Njegovo vrednotenje pripovedovanega (Mrb. 1979), v kateri je razčlenil pomen pripovedne perspektive. O delu I. Preglja, ki ga je obdelal tudi v svoji disertaciji, je nastala vrsta študij: Kompozicija Pregljevih romanov, Pregljev zbornik (Lj. 1984, str. 129-37), Literarna upodobitev reformacije pri Ivanu

Preglju, SSJKL, (Lj. 1984, str. 169-77), Koblar in Pregelj, Koblarjev zbornik, (Lj. 1990, str. 59-63), Pregljevo pripovedništvo in ekspresionizem, (Primerjalna književnost 1992, str. 21-38), poleg tega pa je podal celovito interpretacijo njegovega oblikovanja v monografiji *Kompozicija Pregljevega pripovedništva* (Kp. 1983). Tako postaja D. eden najtemeljitejših proučevalcev Pregljevega dela. — Prav tako je vrsta študij nastala pri proučevanju slov. proze z vojno tematiko (1941-1980): Pripovedna dela Vladimira Kavčiča z vojno tematiko (SR 1981, str. 297-316), Poskusi slovenskega velikega teksta ali junaške epopeje (SR 1982, str. 279-303), Logotehnika partizanskega pripovedništva, (JiS 1984-85, str. 232-41), Slovenski literarni salon v zelenem (JiS 1985/86, str. 257-267). Rezultate teh večletnih obsežnih raziskav je strnil v monografijo *Slovenska vojna proza 1941-1980*, (Lj. 1988, soavtor F. Bernik). — D-ovo raziskovanje slov. književnosti nam ga kaže kot temeljitga proučevalca, ki se ukvarja predvsem s problemi slov. pripovedništva. Svoje poglede na pouk književnosti je razvil v polemiki ob pripravi novih učnih načrtov za srednje šole (JiS 1981-82, str. 26-32), pomembnejše pa so njegove strok. ocene številnih novitet s področja slov. liter. vede, ki jih objavlja v radijskih oddajah in v strok. tisku (SR 1974, 1978, 1980, 1982; JiS 1979/80, 1981/82; Primerjalna književnost 1984).

Prim.: Osební podatki; personalni dokumenti v arhivu SAZU; Slovenska književnost, Leksikoni Cankarjeve založbe (Lj. 1972, str. 66); Biografije in bibliografije raziskovalcev Znanstveno-raziskovalnega centra SAZU, II. knj., 1976-85, (Lj. 1988, str. 106-10); recenzije ob posameznih knjižnih izdajah (seznam v arhivu PSBL).

Jan

DOLIAC Carlo, odvetnik, javni delavec, r. 26. mar. 1805 v Gor., u. 22. jul. 1898 prav. tam. Pravne študije je končal na Dunaju, v Gor. je opravljal odvetniški poklic. Po novem mestnem statutu je bil mar. 1851 izvoljen za gor. župana. To dolžnost je opravljal deset let. 1861 in 1867 je bil izvoljen v deželni zbor. Pri delovanju gor. dežel. zbora se je pokazal Slov. naklonjenega, saj je pripomogel, ko je polemiziral z it. poslanci ter nato pri glasovanju (1865-66), da je bila sprejeta reforma deželnega volilnega zakona v korist Slov. 1870 je bil bil D. med pobudniki za ustanovitev Circolo Cattolico per il Goriziano (Katoliška družba), prve katol. polit. organizacije na Gorškem. Bila je namenjena tudi Slov., saj bo dru-

ba skrbela za »zedinjenje in soglasnost med lovenci in Lahi te kronovine«, vendar ni naletelela pri njih na kako veliko zanimanje. Goriška družba, ki ji je D. predsedoval, je poslovala tudi v slov. jeziku. Na njeno pobudo je pričel 1871 izhajati list *Il Goriziano*, kasnejši *L'Eco del Litorale*. D. in njegov krožek so neprestano napadali it. liberalci. D. je svojo naklonjenost do Slov. pokazal tudi v gor. Kmetijski družbi tudi v zvezi z društvenim glasilom *Umni gospodar* (1863-65), ki je prenehalo izhajati prav zaradi nasprotovanj it. liberalcev. 1866 je D. dobil plemiški naslov s predikatom de Cipriani.

Prim.: Pravila katoliško-politiške družbe na Gorškem (Gor. 1870); Soča 29. jul. 1898; *L'Eco del Litorale* 22. jul. 1898; Gab 1, pass.; ZČ 23/1969, 1-30, 215-56; N. Agostinetti, Iniziativa Isontina 16/1974, 85-91; I cattolici isontini nel XX secolo. I., Gorizia 1981, pass.; Claricini, pass.

B. Mar.

DOLJAK KLARIČ Bogomila (Leopolda), oblikovalka umetne obrti, kiparka, r. 14. nov. 1935 v Vižovljah (obč. Devin-Nabrežina), živi in dela v Nabrežini. Oče Anton Klarič, kmet in ribič, mati Ivanka Lupinc, gospodinja. Osn. š. obiskovala v Šempolaju, strokovni industrijski tečaj v Nabrežini. Izučila se je za šiviljo (enoletni krojni tečaj v Trstu). 1955 se je poročila z Albertom Doljakom, ki je od 1963 imel v Trstu mizarstvo delavnico. Ko je 1968 obrtništvo prenesel v Nabrežino, je z njim začela sodelovati tudi D-ova. Specializirala se je predvsem v čiščenju, poliranju in lakiranju lesa, obenem je začela s poskusi restavriranja skrinj, krušnih skrinj, sklednikov itd. Celo desetletje je raziskovala predvsem po tržaškem Krasu in ugotovila, da ima le-ta lastni tip skrinje (obliko, ornamentiko, barve). Z možem sta našla več skrinj iz 19. stol. (najstarejšo v Sv. Križu z letnico 1836), jih popisala, preučila in restavriral. Na podlagi teh spoznanj je 1977 nastala prva skrinja, natančno izdelana po stari predlogi (mož je prevzel tehnično izdelavo, D-ova pa dekoracijo). Na prvi razstavi skrinj 1978 je D-ova predstavila tudi nekaj lastnih plastik. 1982 se je udeležila simpozija za umetno obrt v Pularu. 1986 je obiskovala slikarski tečaj pod vodstvom Nina Perizija (Novo slikarstvo v starem kamnolomu), kar jo je spodbudilo za slikanje podob na les (Sv. Martin, Sv. Anton, ki so ga po kraških hlevih imeli na steni za vrati, Sv. Peter, Sv. Pavel itd.). D-ovi so 5. dec. 1979 odprli v Nabrežini tudi razstavni prostor in ga skupno z delavnico poimenovali Bor (zaščitni znak izdelal slik.

R. Hlavaty). Od 1992, ko se jima je pridružil sin Pavel in začel tudi trgovati z lesom, se podjetje imenuje Lesnina Bor. L. 1989 se je udeležila 4. slikarskega tedna v Svečah na Koroškem. Do danes je D-ova restavrirala nad 60 kraških skrinj (od teh je le ena poslikana z oljnimi barvami, vse ostale s tempero oz. rastlinskimi barvami) in drugih predmetov (sklednikov, krušnih skrinj, loparjev itd.) ter natančno po starih predlogah z možem izdelala več novih. Od prvih poskusov v 70. letih se je vse bolj posvečala tudi kiparstvu. Ustvarila je vrsto plastik, ki v svoji stiliziranosti in abstrahiranosti razodevajo umetnično temeljito poznavanje moderne umetnosti, predvsem pa njeno globoko doživljanje in ljubezen do slovenskega človeka na Krasu (npr. Kraška žena 1977, Bolečina 1978, Ženska glava 1979, Lepa Vida 1980, Bazoviške matere 1980, Molitev 1982, Kraške žene 1983, Med Krasom in morjem 1984, Perunika in metulj 1985, Rej 1985, Kraška melodija 1985, Polž 1985). Za svoje plastike uporablja domala vse razpoložljive vrste lesa (npr. hrast, bukev, oreh, macesen, bor, brest, češnja, smokva, hruška, murva, oljka, brin, ruj). V slikarskih stvaritvah se D-ova izraža v izrazito ploskovitem slogu, (stilizirano dekoracijo črpa iz kraškega ljudskega izročila, npr. nagelj, stilizirano ornamentiko s kraških skrinj, uporablja pa tudi izvirne rastlinske elemente npr. vinsko trto, žitni klas, gladež, češnje, kraške trave itd.), za slik. podlago pa ji večkrat služijo kosi lesa že zavrženih predmetov. D-ova je imela že veliko samostojnih in skupinskih razstav: 1974-76-78, Amaterski bienale, Opčine; 1977-78, Mednarodni ex tempore, Piran; 1979, sam. razstava v gal. Teatro romano, Trst in cela vrsta samostojnih in skupinskih razstav v raznih krajih (seznam v arh. PSBL). - D-ova stalno sodeluje na Kraški ohceti (razen ene izjeme) z razstavo svojih izdelkov. Njena dela so raztresena po Italiji, Sloveniji, Avstriji, Švici, Nemčiji, Franciji in Kanadi; tri dela hranijo v Vatikanu (Prt, dar openskih vernikov papežu J. Pavlu II. ob romanju v Rim; Marija na Krasu, dar GMD ob papeževem obisku; Sv. Jožef Delavec, dar Združenja katoliških obrtnikov papežu ob romanju v Rim); delo (1984) je poklonila angleškemu princu Karlu Občina Devin-Nabrežina; delo (1985) je poklonil predsedniku S. Pertiniju Slovenski tržaški oktet. - Za svoja dela je prejela več nagrad in priznanj. D-ova je članica Društva zamejskih likovnih umetnikov. Podatke o umetnici zbira in hrani Kunsthistorisches Institut in Florenz Archivio per l'arte ita-

liana del Novecento, D-ovo portretiral slik. R. Hlavaty.

Prim.: Os. podatki; N. Križnar-J. Furlan, Bor (katalog); Picc. 18. jul. 1978; Picc. illustrato 1978; F. Ziberna: Alla riscoperta di un Carso mobiliere ora dimenticato e sconosciuto a molti, Il mobile, Milano 1978; Gosp 15. jun. 1979; L'artigianato triestino st. 1, jan. 1980; Dan št. 89, 1980, 16-17; Glas (Slovenj Gradec) 17. okt. 1980; G. Comite: Restauro, ricerca, arte nel lavoro dei Doljak, Il mobile, Milano 1980; M(Trst) 1980, št. 8, 116; PDK 1980, 20. jun.; Matajur 1988, 13. in 27. okt.; KTZ 1984, 11. sept., 13 (s sl.); Naša občina-Unsere Gemeinde (Bistrica-Feistritz) 1984, št. 4 (s sl.); Kleine Zeitung 1984, 8. sept., 13. (s sl.); Kiparska dela v lesu B. Doljak 3. - 11. avg. 1985 (kat. razst. v Obč. um. gal., TS); Emigrant, dec. 1991, 8; KatG 25. apr. 1991; katalogi in spravljenske ob razstavah; poročila in ocene v raznih zamejskih slov. in ital. časopisih (npr. KatG, PDK, Gosp, NL, Picc., MessV); Na obisku pri kraški umetnici Bogomili (D. Čotar), oddaja na Ljudskem radiu-Gorica 30. jan. 1991.

V-č

DOLJAK Leopold (Polde), avtoprevoznik, organist in pevovodja, r. 25. jun. 1904 v Grgarju kot kmečki sin. Oče Jožef, bil je nekaj časa tudi župan, mati Terezija Pavlin. Umrli na praznik sv. Petra in Pavla l. 1952 v Chiavari (Liguria) zaradi poškodb pri cestni nesreči. Osn. š. opravil v domačem kraju, nato se vpisal na gor. gimn. Tri razr. je končal v Gor., tam je stanoval pri znani družini Abuja, po začetku prve svetovne vojne še četrti razr. v Trstu. V povojnih letih si je služil kruh z zbiranjem in prodajo starega železa. Nato si je ustvaril pravo podjetje in se pozneje posvetil avtoprevozništvu. Po razpadu Jsle je med drugim vozil v Gonars hrano za internirance tamkajšnjega taborišča. Ob gospodarskih težavah po drugi svetovni vojni je rešil podjetje s tem, da ga je spremenil v družbo z omejeno odgovornostjo. Po njegovi smrti jo je prevzela »La Goriziana«. D. je bil izreden ljubitelj glasbe, še posebej petja. Ob delu je študiral pri E. Komelu in dopolnjeval svoje znanje pri V. Vodopivcu, ki ga je redno oskrboval z notami. Kot organist in pevovodja je nastopal že v rojstnem kraju, potem je bil v gor. organist v več cerkvah, tudi pri kapucinih, in pel v več zborih, na Travniku, na Placuti, v zboru M. Fileja in »C.A. Seghizzi«. Nekaj časa je vodil moški zbor v Pevmi in z njim nastopal ob raznih prilikah.

Prim.: Podatki hčerke Ide; matični urad Grgar; KatG 3. jul. 1952; Demokracija 4. jul. 1952.

Snv Brn

DOLMARK Jože, scenarist in dramaturg, r. 20. apr. 1953 v Škofji Loki, živi v Lj. Oče Jože, uslužbenec iz Brd, mati Jožica Kutoš, kuharica iz Prekmurja. Med 1960-68 je obiskoval osn. š. v Solkanu, 1972 je maturiral na gimn. v Novi Gor., 1972 je vpisal na Filoz. fak. v Lj. študij umetnostne zgod. in primerjalne književnosti, diplomiral je 1980. Med 1982-85 se je šolal v Parizu na filmskem oddelku VIII. pariške univ. Vincennes-St. Denis. Samostojni umetnik je v svobodnem poklicu. Med 1978-90 bil ur. revije Ekran. Pisal je filmske kritike in raznovrstne članke o filmu (predvsem za revijo Ekran), skupaj z Z. Vrdlovcem je soavtor filmske monografije o režiserju Františku Čapu (monografijo je izdal Slovenski gledališki in filmski muzej, zbirka: Slovenski film 1, Lj. 1981). Od 1987 dalje piše dramaturgijo in scenarije za nekatere novejšje slov. filme. Filmografija realiziranih scenarijev: *Ljubezni Blanke Kolak* (1987), *Hudodelci* (1988), *Srčna dama* (1991). Filmografija nerealiziranih scenarijev: *Ladijski dnevnik* (1989), *Indijanska zima* (1990), *Severni sij* (1991), *Herzog* (1991), *8000 K* (1992), *Rolandov steber* (1992), *Beli brek in starinsko morje* (1993) *Zemljepisna karta srca* (1993).

Prim.: Osební podatki.

Mal.

DORNIK Harjet, por. **KLANJŠČEK**, prof. naravoslovja, kult. delavka, r. 8. febr. 1954 v Gor., kjer živi. Oče Franc, pismonoša, mati Anica Železnikar, služkinja. Prve tri razr. osn. š. v it. v bolnišnici pri Sv. Justu zaradi bolezni, ostale na slov. osn. š., nižji sred. š. in klas. gimn. - liceju P. Trubarja v Gor. (1968-73). Na trž. U je študirala farmaceutiko in diplomirala 1978, ob delu se je nato vpisala še na biološke vede in diplomirala 1982. Opravila je 1983 habilitac. izpit za poučevanje mat., kem., fizike in naravoslov. ved, kemije in geogr. na slov. viš. sred. šolah. Od 1977 do 1987 suplentka za različne predmete na niž. in višjih sred. šolah; 1979-80 poleg suplence na gor. učit. in vzgojiteljski š. šepoldnevna služba v lekarni. Od 1987-88 prof. v staležu na klas. gimn.-liceju P. Trubarja za narav. vede, kemijo in geogr. - Pristopila je k skavtski org., ko je bila v Gor. ustanovljena ženska veja, in bila aktivna 1970-73, pela v zboru Marijine družbe, nato v MePZ L. Bratuž (1972-85), nekaj let tudi v odboru. Od 1973 do 1978 je bila v odboru SKAD kot tajnica in blagajničarka; 1983-84 v odboru ZSKP. Od 1978 sodeluje v skupini za slov. oddaje Radio Popolare-Ljudski radio Gorica kot sodelavka za

glasbene oddaje, 1984 in 1985 vodila oddaji *Jesenska srečanja* in *Zimska srečanja*. V KolGMD 1981 je predstavila nastanek in delovanje postaje *Oddaje v slov. na Ljudskem radiu Gorica*; skupno s člani slov. skupine pri LRG je 1983 prejela nagrado iz Sklada D. Černeta. O delovanju društev, pri katerih je sodelovala, je pripravljala poročila za KatG, NL, KolGMD in občne zборе ZSKP (kratici h.d., -et). Aktivna članica SSK je bila na predlog stranke imenovana v upravni odbor Občinskega lekarniškega podjetja (1982-86), za dve mandati dobi preds. istega upravnega odbora (1986-93). Za potrebe slov. šol je prevedla iz it. tri učbenike za fiz., kem. in naravoslovje za tri razr. niž. sr. šol: L. Ferretti-Torricelli-S. Lombardi, *Človek in narava*, ki jih je izdal Dež. šol. urad za F-JK, I. knjiga, Trst 1990, II. knjiga, Trst 1991, III. knjiga, Trst 1993.

Prim.: Osební podatki; 20 let SKAD, Gor. 1975; M (Trst) št. 4, 1983, 57 s sl.; KolGMD 1984, 155 s sl.; IzvGor 1975-85, Gor. 1985; 30 let ZSKP, Gor. 1989.

Češč.

DREGER Julius, geolog, r. 16. sept. 1861 v Trstu, u. 30. sept. 1945 v Koenigstettenu. Na Dunaju je študiral Geološko zgod. zemlje in paleontologijo ter 1887 promoviral. Od 1890 do 1892 je bil asistent na geološkem inštitutu U na Dunaju, do 1923 praktikant Geološkega drž. zavoda in nato glavni geolog. Po tridesetletnem službovanju je odšel v pokoj. Kot terenski geolog je raziskoval geološko sestavo na slov. Štajerskem. - Ukvarjal se je s študijem posebnih zbirk ter z različnimi strokami uporabne geologije (topli vrelci Rogatec in Dobrna, preskrba v vodo, dolinske pregrade, kanal Donava - Odra proti morju, ležišča uporabnih in koristnih mineralov). Izdelal je geološki karti Ptuj - Vinica (1898) in Rogatec - Kozje (1907) z razlago. - Na Dunaju se je posvetil znanstveni dejavnosti v drž. geološkem muzeju in drž. zavodu. Načrtoval je popolno preureditev muzeja. Velika zbirka je obsegala 22 soban in je pričala o dolgotrajnem trudu in skrbi, ki jo je D. posvetil muzeju. To delo je bilo večinoma uničeno v bombardiranju leta 1944.

Prim.: Enc Sje 2, 333; Mitteilungen der Geologischen Gesellschaft in Wien, 36-38/1943 - 1945, 333 - 336 (prispevek o J. Dregerju in seznam njegovega dela je napisal L. Waldmann); Catalogus Fossilium Austriae, Ein systematisches Verzeichnis aller auf oesterreichischem Gebiet festgestellten Fossilien, Wien 1971, 25. (pismo F. Cimermana 17. febr. 1993).

I. Ur.

DROLE Roman, strojnik, r. 21. mar. 1955 v Lj., živi prav tam. Oče Franc, računovodja, mati Marija Obid, gospodinja. Osn. š. v Hudajužni in Podbrdu končal 1969, sred. tehn. š. v Lj. 1973. Istega leta se je vpisal na Fak. za strojništvo U v Lj., kjer je diplomiral 1985. Od 1979-80 je učil fiziko na poklicni kovinarski, 1981-83 pa fiziko in matem. na sred. gostinski š. v Lj., vmes je 1980-81 odslužil vojaški rok. 1985 se je zaposlil kot konstruktor v Avtomontaži, 1986 pa je postal asistent na Fak. za strojništvo za predmete mehanike. 1992 je dosegel magisterij z delom *Analiza stabilnosti plitkih dvoslojnih bimetalnih lupin*. S svojimi prispevki (soavtor F. Kosel) se je udeležil domačih in tujih strok. srečanj (kongresov) v Vrnjački Banji, Portorožu, Krakovu (GAMM 1991), Dresdnu (GAMM 1993, objava v reviji) in Torontu (CAM-CAN 1993, objava v kongresni reviji).

Prim.: Osebni podatki.

S. Tor.

DUHOVNIK Anton (Tone), duhovnik, funkcionar Slovenske legije, r. 9. maja 1910 v Preski pri Medvodah kot drugi izmed enajstih otrok progovnega delavca Melhiorja in kmetice Marjane Erjavc. U. v nem. koncentracijskem taborišču Mauthausen 26. apr. 1945 (to po podatkih sorodnikov; v arh. lj. nadškofije je naveden 16. apr.; v arh. taborišča in Mednar. Rdečega križa datum smrti ni zabeležen). Vojna je pobrala še dva brata: Miho so mar. 1944 umorili partizani, Lojze je okt. 1944 padel kot četniški kurat. Osn. š. v Preski, škof. klas. gimn. v Šentvidu, semenišče v Lj., kjer je bil posvečen 2. jul. 1933. Kaplan v Koroški Beli (1933-38) in Srednji vasi v Bohinju (od 1. febr. 1938 do konca, dejansko do nem. zasedbe). V Koroški Beli je sodeloval s tigrovcem Slavkom Jelinčičem in prenašal ileg. slov. liter. v Kanalsko dolino. V Srednji vasi je z njim dobil stik Anglež, pripadnik obvešč. službe, s katerim je mogoče sodeloval. Nekaj dni po zasedbi so ga Nemci aretirali v Srednji vasi, zaprli v Šentvidu in izročili It. v Lj., kjer je nato živel kot zasebnik. Krepko se je vključil v ilegalno protikupatorsko in protikomunistično delo, bil v vodstvu Slov. legije, do it. kapitulacije je vodil njeno obveščevalno službo zunaj Lj., vzdrževal stike z vaškimi stražami in K. Novakom. Ko se je osnovalo primor. domobranstvo, je v Trstu pomagal organizirati Slovenski narodni varnostni zbor, kot nadporočnik služboval pri propagandnem odseku, od maja 1944 vodil slov. del posebnega voda nem. propagandne ustanove Kommando Adria v Trstu, po

nekaterih virih tudi pri SS in tajni domobr. policiji, obenem pa ilegalno delal za Slov. legijo in sodeloval v obvešč. omrežju za zah. zaveznike, katerega trž. postojanko je vodil Jojo Golec (gl. čl.). Dopisoval je v S, bil zelo delaven, a tudi (pre)drzen in zaupljiv. Marsikomu je rešil življenje z intervencijami kar pri O. Globocniku (gl. čl.) in drugih nem. predstavnikih. Sept. 1944 se je z mornariškim častnikom Rudolfom Pogačarjem odpravil iz Trsta proti bojni črti v srednji It., da bi prišel do zaveznikov in v Vatikan ter razložil položaj v Sji, vendar so ju Nemci v Ravenni aretirali, podobno kot Golca in ostale sodelavce. S Pogačarjem je nato preko zaporov v Padovi, Kopru, Trstu (v koronejskih zaporih je bil od 22. dec. 1944 do 2. febr. 1945) in Bocnu 8. febr. 1945 dospel v taborišče Mauthausen, kjer je dobil št. 126.581. Trž. zdravnik Giuseppe Germani je popisal, kako ga je esesovec divje pretepel, ker je šel nag, a z brevirjem v roki pod prho, kako sta bila nato v baraki 22 in zaradi obolelosti za šenom v karanteni, od koder so ga odvedli v plinsko celico in krematorij. Pesnik Tine Debeljak mu je posvetil *Balado o Tonetu Duhovniku*.

Prim.: Razgovor z bratom prof. Jožetom 21. febr. 1991; Arhiv Ministrstva za notranje zadeve v Lj. (zlasti ZA-403-1 in ZA Mačkovšek ing. Janko); Škalj; za delo pred prihodom v Trst zlasti Franček Saje, Belogardizem, II. izd., Lj. 1952, pass. in Stane Kos (ps.), Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-45, I. del, Rim 1984, pass.; za trž. obdobje neobjavljeni viri in pričevanja pri avtorju, zlasti Peter Šorli, Ana Pogačar, Vojko Arko, Rudolf Smersu; tiskani viri: Giuseppe Germani, Anton Duhovnik, Vita Nuova, Trst 15. dec. 1945, 4 (povzetek v prevodu: Anton Duhovnik, Vestnik, Buenos Aires 1988, 214); Jeremija Kalin (= Tine Debeljak), Balada o Tonetu Duhovniku, Vestnik, Buenos Aires 1959, 84-85; Giuseppe Germani, Spomini na Mauthausen (prevod iz it. revije La Serpe), M(Trst) 1965, 169 (ponatis z uvodom: V spomin mučeniku Tonetu Duhovniku, Vestnik, Buenos Aires 1967, 9-10); Vojko Arko, P. Placido Cortese, ZbSS 1967, 82-87; Tine Debeljak, Zapiski ob robu k dobi pred dvajsetimi leti, ZbSS 1967, 102; Ignacij Kunstelj, Politika in duhovnik, Clc 1979, 29-30; Tone Rutar, V Podkorenu so pokopali tigrovca Slavka Jelinčiča, PDK 12. febr. 1982; Boris Mlakar, Domoobranstvo na Primorskem, Lj. 1982, pass.

ij

DUJC Rudi, diplom. ekon., gospodarstvenik, direktor Luke Koper, r. 30. sept. 1939 v vasi Škoflje v Vremski dolini, u. 11. jul. 1993 v Izoli, kjer je

tudi pokopan. Oče Rudolf, kmet in mlinar, mati Karolina Cerkenik, gospodinja. Osn. š. v Vremskem Britofu (1945-49), nižja gimn. v Murski Soboti (1949-53), nato je ostal dve leti doma z željo, da bi postal kmet, vendar je šolanje nadaljeval že 1955 na Ekonom. sred. š. v Kopru. 1959 je maturiral in se nato vpisal na Ekonom. fak. v Lj. in 1964 diplomiral. Po vojaščini je začel poklicno pot v operativnih službah koprške Interevropo in se v zelo kratkem času prebil v poslovodni vrh tega podjetja. 1976 je bil izvoljen za podpreds. Izvršnega sveta občine Koper in je tudi tu v funkciji odgovorne osebe za gospodarstvo v občini s svojim uspešnim delom pustil še danes vidne sledove. - 1977 je prišel v Luko Koper kot strokovnjak na komercialnem področju in postal direktor tega sektorja in namestnik preds. poslovodnega odbora. Vključil se je v skupino mladih strokovnjakov, ki je tedaj uspešno izpeljala sanacijo Luke. Pozneje je bil v dveh mandatnih obdobjih, 1982-86 ter od 1990 do smrti, glavni direktor Luke. - Že 1982, ko je prvič postal glavni direktor Luke, je začel uvajati poslovnost in tržni koncept, ko to še ni bilo družbeno zaželeno. Vendar je s svojo pokončnostjo uspešno premagoval ovire in prav v tem njegovem mandatu je Luka doživela vzpon in se uveljavila kot ena vodilnih luk srednjeevropskega zaledja. - Razen rednega dela je imel še druge zadolžitve. Bil je član republ. Komiteja za promet in zveze, član skupščine Gospodarske zbornice, član splošnega združenja prometa in zvez Sje itd. - Za uspešno delo je prejel vrsto pomembnih družbenih priznanj: priznanje občine Koper s plaketo (1981), red zaslug za narod s srebrno zvezdo (1987) ter Kraigherjevo nagrado (1989) za izjemne gospodarske dosežke trajnejšega pomena.

Prim.: Podatki pokojnikove soproge; PDk 13. jul. 1993 s sl.; Picc. 13. jul. 1993 s sl.; Delo 16. jul. 1993 s sl.; Nova prog. 1993, št. 7/8, str. 24 s sl.; PrimN 13. jul. 1993.

ViK

DUJMOVIČ Vladimir, pol. delavec, r. 28. jul. 1912 v Rodiku, živi v Izoli. Oče Franc, ladjedelniški delavec, mati Ana Svetina (Kjozotovi). Osn. š. je obiskoval v dom. kraju. Kot trg. pomočnik se je zaposlil v Sv. Križu pri Trstu. 1931 je ilegalno zbežal v Maribor, kjer se je vključil v emigr. dr. Nanos in dobil službo v kmet. zadrugi, 1935 je tam spoznal P. Tomažiča, ki je napredne mladince organiziral v komun. skupino. Udeležil se je nekaterih akcij, tako trosenja letakov ob veliki stavki tekstilnih delavcev. Po zbiranju pomo-

či za republikansko Španijo je 1936 pobegnil v Avstrijo. V Gradcu je bil ob neki manifestaciji aretiran in zaprt, nakar so ga izgnali v It. Opravljal je vojaščino v Rivoli Torinese, kjer je stopil v stik s T. Abramom in se ob vrnitvi domov 1938 ponovno povezal s P. Tomažičem. Delal je v trgovini s kmet. potrebščinami v ul. Milano, kjer so se okrog Zorka Ščuke zbirali pripadniki raznih ileg. skupin. Tu je prišel v stik s tigrovci, narod. delavci in mladinci. Aretiran je bil 10. jun. 1940 in na drugem trž. procesu obsojen na 30 let. Kazen je prestajal v Civitavecchiji in Castelfrancu d'Emilia. Jan. 1944 se je vrnil v Brkine. Tu je bil najprej partiz. učitelj, dokler ga niso zajeli Nemci in je moral na prisilno delo v Lovran. Z zvijačo je zbežal in bil do konca vojne v istr. odred. po osvoboditvi načelnik odd. za promet v Trstu in v Ajdovščini, od 1946 tajnik okr. odbora Herpelje-Kozina. matičar v Herpeljah in Izoli do upokojitve 1961. Ileg. ime Balkan. Dobil je več odlikovanj.

Prim.: Osebn. izjave; V. Vremec, P. Tomažič in drugi trž. proces, 159 in pass.; Prižgali so iskro upora proti fašizmu, PDk 14. dec. 1971; PrimN 3. avg. 1982; TV15 29. jul. 1982.

ldt

DUŠA Valentin (Zdravko), dramatik, prevajalec in ur., r. 25. nov. 1950 na Čiginju, živi v Lj. Oče Viktor, šofer, mati Štefaniya Benedejčič, gospodinja. Osn. š. je obiskoval v Volčah in Tolminu, gimn. je dokončal v Tolminu (1969). Na lj. U je študiral 1969-75 primerj. književnost in angl. jezik. Časnikarsko in drugo delo je 1976-87 opravljal pri dnevniku Delo, odtlej je knjižni ur. pri Cankarjevi založbi v Lj. - Že v sred. š. je bil ur. šol. lista *S časom* (1968-69) in v njem objavljil kratko prozo. Nekaj kratke proze je kasneje obj. v Tribuni, Mladini, Dnevniku, najboljša je *Novela, ki je ni* (Mladina 1981). Vrh njegove ustvarjalnosti pa predstavlja sodobna drama *Maternity Row* (Mentor dec. 1979). Daljšo studijo o drami je v Sd (1982) objavil Tone Peršak in ugotovil, da je to dobro napisan prvenec z mnogimi pomen-skimi odtenki, predvsem pa je razčlenjevanje narave birokracije, ki duši sleherno spontanost, avtentičnost in ustvarjalno improvizacijo, uveljavlja norme povprečja in tako pomeni možnost represije oblasti. V knjižni izdaji je ta drama izšla šele v zbirki Rob 1992. Bil je dialogist pri celovečernih filmih Poletje v školjki II (Viba film), Ječarji (Studio 37), Srčna dama (E-motion film). Poleg časopisnih člankov za Delo je pisal gled. ocene za Tribuno in PrimN, pri Mladini pa je za-

snoval rubriko Črna borza in jo vodil pod imenom Veliki starec. - Obsežno je D-vo prevajalsko delo, ki zajema predvsem pripovedno prozo: A. Mac Lean, *Strah je ključ* (1977), A. White, *Podnebje upora* (1978), D. Sušić, *Zalezovalci* (1979), K. Vonnegut ml., *Mačja zibka* (1980), Ph. Roth, *Zbogom, Columbus*, J. Steinbeck, *Sladki četrtki* (1981), L. Patten, *Okostja bizonov* (1982), H. Miller, *Seksus 1-2* (1984), H. Miller, *Kozorogov povratnik* (1985), A. Koestler, *Mrk opoldne* (1986), H. Miller, *Opus pistorum* (1987). Prevedel je dramske tekste N. Williams, *Razredni sovražnik* (za SMG Lj. 1982), D. Mihailović, *Ko so cvetele buče* (za SNG Drama Lj. 1989), D. Mamet, *Edmond* (za SLG Celje 1990), F. Templeton, *Na tvojem mestu* (za eksp. gled. Glej Lj. 1990; soprevajalec Mart Ogen), P. Shaffer, *Črna komedija* (za SLG Celje 1991), P. Shaffer, *Leticija in luštrek* (za Cank. dom Lj. 1991), S. Townsend, *Skrivni dnevnik Jadrana Krta* (za SLG Celje 1992, soprevajalka Irena Duša), B. Friel, *Ples v avgu-*

stu (za SNG Drama Lj. 1993), A. Miller, *Smrt trgovskega potnika* (za MGL Lj. 1993). Prevedel je tudi oxfordski angleško-slovenski slikovni slovar (1987), ki je izšel v več ponatisih. K prevodom nekaterih drugih prevajalcev pa je napisal spremno besedo. - Bil je kult. ur. študent. lista Tribuna 1974/75, kult. ur. Radia Študent 1975/76. Pri Cankarjevi založbi je sour. *Leksikona CZ*, ur. zbirke Bela krizantema in zbirke XX. stoletje. 1992 je bil ur. zbirke Rob pri založbi Lipa, a je kasneje zaradi nesporazuma z založbo ob izidu Frančičeve knjige Istra, gea mea odstopil. Kot zunanji ur. je uredil nekaj izdaj pri zasebnih založbah Karantanija in Mondena.

Prim.: Osební podatki v sporočilu 9. jun. 1993; Sd 1982, 443-48; Mateja Hrastar: »Zdravko Duša, urednik«, NRazgl 25, 1992, s fotoportretom (avtor Jane Štravs); J. Moder, SLNP; Repertoar slov. gledališč 1987-92, Slov. gledališki in filmski muzej; M-ZIN 11-12, 1992.

Dolenc

E

EHRlich Albin, posestnik, lesni trgovec in polit. delavec, r. 16. dec. 1911 v Žabnicah v Kanalski dolini, u. 7. dec. 1984 prav tam. Oče Albin, lesni trgovec in posestnik, mati Frida Achatz, gospodinja, brat Janez, misijonar (gl. čl.), sestra Gabrijela, zdravstvena misij. sestra (gl. čl.). Osn. š. v Žabnicah, gimn. v Celovcu, Ekonom. fak. v Padovi, vendar je zaradi očetove smrti študij prekinil. Med gospodarsko krizo in vojno je uspešno vodil posestvo in lesno trgovino, čeprav so jim med vojno nem. vojaki zasedli hišo. Tedaj so živeli v Vrtnjem Logu in deloma v Celovcu. Ni soglašal s tem, da so 1928 pridružili žabniško občino Trbižu, po vojni pa je zavzeto sodeloval v obč. upravi in bil 16 let obč. svetovalec (izvoljen na listi KD) in tudi podžupan. Z županom Lindaverjem sta prva začela graditi mostove sožitja med It., Avst. in Jslo s srečanji med obmejnimi občinami. 1939 ni hotel optirati za izselitev v Nemčijo, kakor sta sklenila Hitler in Mussolini, pregovarjal pa je tudi druge, vendar so bile na njegovi strani samo štiri družine. Po vojni je pomagal ljudem, da so preklicali opcije in tako

rešili domačije (ne vsi). Bil je med tistimi, ki so Žabničanom rešili Sosesko (Nachbarschaft) in ugodnosti, ki izvirajo iz nje. Kot obč. odbornik je Žabničanom veliko pomagal, podpiral pa je tudi samostan slov. šol. sester v Žabnicah.

Njegova žena **KEIL Terezina**, r. 11. okt. 1919 v Ovčji vasi v Kanalski dolini, oče Egidij, kmet iz Češke, mati Katarina Kandut iz Ukev, poročena 29. dec. 1945, se je sredi osemdesetih let po tečajih v Tinjah na Koroškem posvetila slikarstvu. Slika zlasti ikone in ljudske prizore na deske. Razstavljala je v Celovcu, na Trbižu, v Žabnicah, Vidmu in Trstu. Dosega velike uspehe.

Prim.: Umrl je Al. E., KatG 13. dec. 1984; Sal. Venosi, V spomin Al. E., Dom 1985, št. 1 s sl.; podatki ge. Terezine Keil.

Jem.

EHRlich Gabrijela, laiška misijonarka, nato zdravstvena misij. sestra, r. 23. mar. 1916 v Celovcu, kamor se je morala družina preseliti iz Žabnic v Kanalski dolini med prvo svet. vojno (1914-18), živi v Essenu v Nemčiji. Oče Albin je bil lesni trgovec in posestnik, družina je bila na-

rodno zavedna, dala je brata Janeza misijonarja (gl. čl.), brat Albin je bil po vojni svetovalec, odbornik in podžupan na Trbižu, dr. Lambert Ehrlich (ubit 26. maja 1942 v Lj. - gl. čl.) in celovski kanonik Martin Ehrlich (gl. čl.) sta bila njena strica. Medicino je študirala v Lj. (1938-41) in v Padovi (1941-44), doktorirala je 1945. L. 1949 se je specializirala za otroške bolezni v Bologni. Po nasvetu brata Janeza je prišla sept. 1952 v Indijo. Do maja 1954 je delala kot zdravnica na področju Rančija, zahodno od Kalkute, in kot laiška misijonarka v Holy Family Hospital v Mandarju. Bolnišnico so vodile zdravstvene misij. sestre in tu se je srečala tudi z ustanoviteljico Družbe dr. Anno Dengel in se po pogovoru z njo odločila in vstopila v Družbo zdravstvenih misijonskih sester. Zdravila je tudi misijonarja, pesnika in pisatelja Jožeta Cukaleta, ko je trpel zaradi anemije in oslabelosti. - Leta 1954 je prišla z bratom Janezom v domovino in v avg. vstopila v noviciat Družbe v South Shieldsu v Angliji. Od jun. 1957 do jun. 1958 je delala kot zdravnica v Gani v Afriki. Po izpopolnjevanju in delu v Ameriki živi od 1960 v Nemčiji, in sicer od 1962 v Essemu. Opravlja misijonsko delo v zaledju. 1967 je bila tri mesece v Etiopiji, kjer so sestre ustanovljale majhno bolnišnico na podeželju.

Prim.: Jože Kokalj, Pogovori ob Gangesu, Lj. 1989, 67 slika z bratom Janezom, 67-68, 281; Letopis Cerkve na Slov. 1985, 553.

Jem.

EHRLICH Janez, jezuit, misijonar, r. 27. maja 1910 v Žabnicah v Kanalski dolini, u. 19. jan. 1978 v Kalkuti v Indiji. Oče Albin, lesni trgovec in posestnik, brat Albin, sestra Gabrijela, zdravstvena misij. sestra (gl. čl.). Bil je najstarejši izmed petih otrok. Šolal se je v Celovcu, Lj. in Genovi, 1930 je vstopil v Gor. v Družbo Jezusovo in tam opravil tudi noviciat. Med 1932-35 je študiral filoz. v Pullachu, 1935 je bil prefekt dijaš. semenišča v Travniku v Bosni. V letih 1936-37 je pomagal v Lj. v ured. in upravi Glasnika Srca Jezusovega. V Indijo je odpotoval 7. okt. 1937. Pred študijem bogoslovja je pomagal v Kurseongu p. Sedeju in se učil bengalščine. Znal je osem jezikov. Posvečen je bil 21. nov. 1941. Med vojno so ga Angleži zaprli v koncentracijsko taborišče kot it. državljana. Izpustili so ga po letu in pol, ko mu je jsl. vlada v Londonu podelila jsl. državljanstvo; 1950 je dobil še indijsko državljanstvo. - Deloval je predvsem na misijonskih postajah: Basanti, Marapaj, Khari, Raghampur. Zaradi znanja so mu naložili predstojniki odgovornej-

še naloge: v Rančiju je vodil sedem let računovodstvo v katol. tiskarni in tehn. šolo; nato je bil v Kalkuti provincialov tajnik kalkutskega misijona in računovodja pri tedniku The Harald. Od 1962 je v kolegiju sv. Frančiška Ksaverskega v Kalkuti vodil univ. in redovno knjižnico ter bil duhovnik v domu za ostarele. Tam ga je med mašo zadela kap in je umrl v bolnišnici čez teden dni. - Napisal je dva članka: *Indijski jeziki*, Misijonski koledar 1940, *Spomini*, Kat. misijoni (KatM) 1977, št. 6. - Bil je skrben, natančen, sistematičen, prijatelj revežev. Njegovega pogreba se je udeležila tudi Mati Terezija.

Prim: O. J. Ehrlich - umrl, KatM 1978, št. 3/4; P. Berden, + P. J. Ehrlich, Slov. jezuiti 1978, št. 1 (ponat. KatM 1978, št. 7); Jože Kokalj, Pogovori ob Gangesu, Lj. 1989, 89-91, 281-82 in pass., sl. s sestro Gabrijelo str. 67, z materjo v Žabnicah 1969 str. 89, skup. sl. 69, 91.

Jem.

ELSBACHER Andrej, veletrgovec, r. 29. nov. 1835 v Žabnicah — Kanalska dolina —, u. 1. nov. 1905 v Laškem — Štajerska. Oče Andrej, hišni in zemljiški posestnik ter župan v Žabnicah, hiš. št. 124, po domače Tropan, mati Doroteja Kravanja. Po osn. š. v domačem kraju se je izučil za trgovca v Celju in tam najprej odprl trgovino, 11. mar. 1864 pa je odprl trgovino v bližnjem Laškem — tedaj Laški trg — v Ternškovi gostilniški hiši. 17. febr. 1867 se je poročil z vnučinko hišne lastnice, Emo iz družine vitezov Wantzl pl. Rainhofen (1845-84) in imel z njo 4 hčere in 4 sinove. Od Ane Ternšek je kupil hišo, v kateri je imel trgovino, in to hišo povečal s prizidavanji, tako da je imel največji trg. lokal v kraju. Podružnice svoje trgovine je imel v Šmarjeti pri Rimskih Toplicah, v Zidanem Mostu in v Rajhenburgu — danes Brestanica. V teh trgovinah z mešanim blagom je z oblastnim dovoljenjem prodajal tudi papirniško robo in knjige, predvsem koledarje ter imel v njih tudi drogerijski oddelek. Kot trgovec na debelo je zalagal z robo vse trgovce na drobno v okolici Laškega. V svojih trgovinah je vzgojil več generacij trgovcev, ki so odprli svoje trdnje po Štajerskem in Kranjskem. E. je delal tudi v javnem življenju, bil je član javnopравnih in gospod. korporacij, tako je bil občinski svetnik in podžupan Laškega trga, načelnik združenja trgovcev za okraj Laško, načelnik trg. zadruga in posojilnega društva v Laškem. Prav tako je bil delaven v narodnem in gospod. življenju Slov. v Laškem in širšem okolišu. Bil je sklicatelj in udeleženec slov. narodnega tabora v Žalcu 1868,

udeležil se je slov. nar. tabora v Sevnici 1869, bil pobudnik za ustanovitev slov. nar. čitalnice v Laškem (1869), ter njen tajnik in blagajnik, bil je soustanovitelj Posojilnice v Celju in član njenega nadzornišva v času, ko je ta Posojilnica gradila slov. Narodni dom v Celju. - Iz domačih Žabnic je pritegnil k sebi v Laško dva brata in dve sestre. Brat **Martin** — r. 1. nov. 1837 v Žabnicah, u. 21. apr. 1899 v Zidanem Mostu, pokopan v Laškem — je bil v Laškem pomočnik pri bratovi tvrdki, nato pa je prevzel njegovo trgovino v Zidanem Mostu. Brat **Ivan** — r. 3. okt. 1849 v Žabnicah, u. 8. nov. 1925 v Laškem — se je izučil za trgovca pri bratu v Laškem, potem je bil trgovec, namestnik načelnika Hranilnice in posojilnice, župan in častni občan trga Kozje na Štajerskem. V starosti 60 let se je vrnil v Laško in pomagal v trgovini, ki je bila tedaj že last bratovega sina **Konrada** (1870-1943). Ivan E. je bil dosmrtni ud Družbe sv. Mohorja. Sestra **Helena** — r. 23. maja 1842 v Žabnicah, u. 14. jan 1915 v Laškem — je po zgodnji smrti svakinje Eme E. ostala na domu brata Andreja v Laškem in kot »teta« skrbela za gospodinjstvo številne družine.

Polsestra **Angela E.** — r. 2. maja 1862 v Žabnicah, u. 8. jan. 1955 v Mariboru, (oče Andrej E., mati Magdalena Domenig) je po šolanju v domačem kraju prišla kot 12-letna k bratu Andreju v Laško, kjer je ostala do poroke 29. maja 1893 z nadučiteljem Antonom Porekarjem — 1854-1931 — s Huma pri Ormožu; po moževi upokojitvi 1924 sta se naselila v Mariboru, kjer je ostala tudi po njegovi smrti in bivala pri hčerki.

Prim.: Poročna knj., tom. D, pag. 139, tom. F, pag. 100, mrliška knj. VIII., str. 10, 99, 252, 428, vse iz nadžupnije Laško; mrl. knj. stolne žup. v Mrbu 1955; SN 3. in 8. nov. 1905; 60-letnica tvrdke A.E. v Laškem, Nova doba 11. mar. 1924; 70-letnica E. tvrdke, Jutro 11. mar. 1934; R. Vrečer, Savinjska dolina, Žalec 1930, str. 212; J. Orožen, Celje in slov. hranilništvo, Celje 1977, str. 69; M. Rybář, Zgodovinski pregled Laškega do 1941, zbornik Laško, Laško 1991, str. 21-22; SBL II, 456 — Anton Porekar —; spominska plošča, vzidana v I. nadstropju Narodnega doma v Celju o graditvi tega doma 1895-96 z imeni vseh članov načelstva in nadzornišva; Brestanica, zbornik člankov..., Brestanica 1982, str. 170-71.

Ry

F

FABIANI Lorenzo (Renzi), agronom, antif. borec, r. 24. jul. 1907 v Kobdilju, u. 27. maja 1973 v Gorici. Oče Maks, arhitekt (gl.čl.), mati Francesca de Rochi. Starša sta se ločila kmalu po njegovem rojstvu in je živel pri tetah in babici v Kobdilju, Gor. in Lj. Osn. nem. š. je obiskoval v Lj., po vojni znanstv. licej v Gor. Agronomijo je študiral v Milanu, kjer se je vključil v antif. skupino (Giovane Italia), ki jo je vodil Lelio Basso, medtem ko se je v Kobdilju postavil na stran slov. nar. pravic. Aretiran je bil 1928 v Kobdilju, zaprt v Milanu in konfiniran na otok Lipari, kjer je prišel v stik s slov. konfiniranci in bil dr. J. Kralju za pričo pri poroki. Z dr. S. Tuto si je dopisoval v slov. do konca življenja. V Milanu je 1931 diplomiral v agronomiji, nato učil v zas. šoli, vodil tečaje v bocenski pokr. in delal kot konzulent v prehrambeni ind. 1952 je po smrti E. Fabianija podedoval preostalo posestvo v Kobdilju. Po vojni je delal v Kmečkih zadr. v deželi Trid.-Gor. Poadižje, kot izvedenec pri zavarovalnicah,

opravljal razne funkcije v drž. agr. ustanovah in po nalogu FAO ter Zdr. narodov v raznih državah (tudi v Jsi). Bil je tudi gost agronomov Sje, ki so ga sprejeli z »nezasluženi častmi« (pismo R. Ferrariju 26. avg. 1967). Njegova publicistična dejavnost obsega dve knjigi o gojenju krompirja in veliko člankov, objavljenih v strok. revijah. V zadnjih letih življenja je bil v konfliktu s sod. živ. industrijo, razočaran nad posegi v agronomiji (»... ostajam sam na okopih v sterilnem boju proti neodgovorni, lahkomišelní uporabi fitofarmakoloških sredstev z visokim kvocientom toksičnosti«; pismo R. Ferrariju).

Prim.: Pisno gradivo R. Ferrarija; R. Ferrari, Fabianijevi iz Kobdila, RAITrstaA junij-sept. 1985; A. Kralj, Iz spominov na Lipari, Meddobje št. 5-6, Buenos Aires 1964; Sardoč, 57 pass.

ldt

FABIAN Dlomira, por. **BAJC**, profesorica in prevajalka, r. 11. maja 1937 v Trstu, kjer živi. Oče Franc, čevljar, iz Kobdilja, mati Judita Širca,

čevljarska pomočnica, iz Pliskovice. Osn. š., nižjo sred. š. in klas. licej v Trstu; maturirala z odliko in prejela pismene čestitke prosvetnega ministra. V Benetkah je dobila štipendijo na Fak. za tuje jezike in književnosti (Câ Foscari), kjer je v ak. 1. 1965/66 diplomirala s tezo o *Dnevniku pisatelja F.M. Dostojevskega*. Od 1959 do 1961 in od 1966 do 1973 je učila ital. na raznih slov. niž. sred. šolah, od 1973 do 1988 pa je bila redna prof. na liceju F. Prešerna. V letih 1983-86 in od 1989 dalje poučuje prevajanje iz slov. v it. na Fak. za tolmače in prevajalce v Trstu. S prevajanjem se je začela resno ukvarjati v 70ih letih. Njen glavni nagib pri tem delu je, kot je sama povedala v intervjuju za Delo časnikarki Marjeti Novak, ljubezen do slov. književnosti in želja, da bi jo spoznali in cenili tudi tujci. Zato prevaja povečini iz slov. v it. Doslej je objavila prevode naslednjih knjižnih enot: *I. Cankar, Podobe iz sanj* (Marietti, Turin 1983); *M. Sattler, Ljubljana* (CZ, Lj. 1987); *M. Kmecl, Ljubljana* (Motovun, Lj. 1987); *B. Marušič, Nova Gorica* (Motovun, Lj. 1988); *M. Meršol, Dobrodošli v Sloveniji* (Motovun, Lj. 1988); *28 pesmi za Festival šansona* v Rogaški Slatini (1988); *Razni avtorji, Slovenija* (CZ, Lj. 1992); *A. Rebula, V Sibilinem vetru* (EST, Trst 1992); *B. Mihelič, Vodnik po Ljubljani* (DZS, Lj. 1993). Nadalje je za knjigo *Prgišče Krasa* (HPO, 1983) prevedla 30 pesmi A. Miklavca; za knjigo M. Bora, J. Šavlija in I. Tomažiča (*Veneti*, 1992) je prevedla esej p. Tomažiča. Več odlomkov in črtic je prevedla za knjigo J. Pirjevca *Introd. alla storia cult. e pol. a TS nel '900* (Z. Kveder, B. Pahor, A. Rebula, M. Lipovec); brošuro Draga Sedmaka *Soška fronta* (1992). Njeni krajši prevodi so izšli tudi v *Le Livre slovène* (1973), v *Il Piccolo* (1982), v zborniku *Vilenica* (1987, 1989, 1990, 1991), v *Sodobnosti* (1989), v *Isonzo/Soča* (1989) itd. Za Radio Trst A je prevajala iz it. (I.A. Chiusano, I. Calvino, N. Ginzburg) in iz španšč. (J. Ruiz de Alarcón, J. Benavente), sodeluje pa tudi z recenzijami. Občasno je pisala v PDK in v slov. revije (CZ, Mladika, PrimSreč) o prevajalskih in jezikovnih problemih. Članica je Društva slovenskih književnih prevajalcev in je tudi predavala na društvenih srečanjih v Krškem (1984) in v Škofji Loki (1986) o prevajalskih izkušnjah in o prevodih v it. del Ivana Tavčarja. Večkrat je predstavila pisatelja A. Rebulo (v Gorici, Izoli, Trstu), tudi Italijanom na simpoziju *Letterature di frontiera* (1990). Njena pregledna predstavitev tega avtorja je izšla v knjižici *Večer z Alojzom Rebulo* (SSK, Trst 1989). Z N. Per-

tot je prevedela v slov. *Didaktične načrte za osn. š. v Italiji* (1992). - V predalu ima še naslednje prevode: B. Hofman, *Noč do jutra* (roman); A. Capuder, *Bič in vrtavka* (roman); E. Kocbek, *Blažena krivda* (novela); D. Smole, *Antigona* (tragedija); I. Cankar, *Kralj na Betajnovi* (drama); 40 pesmi L. Šorli, in odlomke iz del A. Rebule, B. Pahorja, B. Zupančiča, C. Zlobca, M. Mihelič, Z. Tavčar. - V 1. 1985-1987 je bila na štipendiji za študijsko izpopolnjevanje v Lj., kjer je pod mentorstvom dr. J. Toporišiča zbirala gradivo za slov. - ital. frazeološki slovar: doslej je zbrala okrog 3.000 gesel. V sodelovanju s prof. L. Rehar pripravlja slov.-ital. in ital.-slov. slovarček tkim. »lažnih prijateljev«.

Prim.: Osebni podatki 10. jul. 1993; PDK 19., 22. in 25. maja 1983; 9. in 26. okt. 1989; 27. apr. 1990; 3. maja 1990; 15. dec. 1992; 5. feb. 1993; 21. maja 1993; Picc. 2. jan. 1979; 20. apr. 1982; Delo 20. maja 1983; 18. okt. 1984; NL 7. jan. 1993; Il Sabato 23. apr. 1983; Arhiv OZE pri NSK-Trst.

Ropot

FAGANEL Jordan, vojak, r. 7. dec. 1926 v Vrtojbi, u. 28. dec. 1987 v Bgdu. Oče Anton, mati Regina Gorjan. Pred drugo svet. vojno je bil delavec, 1943 je odšel v partizane. Po vojni je ostal vojak in bil komandant letalskega polka, načelnik letalske vojaške akademije in direktor zvezne uprave za civilno letalstvo. V Bgdu je 1964 končal višjo vojaško letalsko akademijo in šolo ljudske obrambe v JLA. Dosegel je čin generalpodpolkovnika jsl. armade.

Prim.: Podatki ž.u. Vrtojba; Enc Sje 3, 75.

Ured.

FAKUČ Silvester (Silvo), akad. slik., r. 29. dec. 1958 v Postojni, živi na Ustju pri Ajdovščini. Oče Alojz, delavec, mati Božena (Neda) Gomizelj. Osn. š. je opravil v Ajdovščini (1965-73), srednjo v Novi Gor. (1973-77). Nato je študiral v Benetkah, kjer je obiskoval dve l. š. za oblikovanje in vizualne študije na medn. umetnostni U in slikarstvo na Akademiji lepih umetnosti. Diplomiral je 1982 pri prof. Emiliju Vedovi. Prvo zaposlitev je dobil kot oblikovalec v tovarni pohištva LIPA v Ajdovščini, nato se je zaposlil kot likovni pedagog najprej na osn. š. na Dobrovem v Brdih (1984-85), od 1985 naprej pa na osn. š. v Ajdovščini. Že v šoli se je začel ukvarjati s slikarstvom, v zadnjih časih tudi s kiparstvom. Razstavlja je začel v okviru Društva za vizualne medije *Praska* 1983 v Solkanu, Tolminu in Idriji. Udeležil se je nekaj skup. in imel tri samostojne razstave: v

NGor. (1985), Tolminu (1986), Postojni (1986). V zgodnjih delih, ko je študiral v Benetkah, so ga zanimalo predvsem Beneške impresije, ki so se na slik. platnu odražale kot abstraktne kompozicije s poudarjeno vertikalno, katera slik. pomeni gibalo življenja, izraz moči. Pozneje se doživljanje Benetk v nežnih, prosojnih barvnih zapisih umakne ekspresivno občutenemu doživljanju narave z uporabo močnih akrilnih barv. Pojavi se figura in »krajinsko« razporedjenost se umakne razmišljanju o človekovi usodi. V zadnji fazi slik. razmišlja o duhovnem razvoju človeštva in posameznika. Zanima ga predvsem svetloba kot znamenje Božjega; barve so svetlejšje in prosojnejše, vanje se vpleta tudi bela slik. podlaga. Po 1986 F. ne razstavlja več, posveča se pedagoškemu delu in obnovi c. sv. Janeza Evangelista v bližini domače hiše. To delo vzpodbuja v njem ljubezen do kamnoseških izdelkov. V zadnjih časih skuša izraziti lepoto v kamnu.

Prim.: Osebnosti podatki; katal. Društva za vizualne medije PRASKA, NGor 1985; PrimN 7. febr. 1986.

Vh

FANTINI Mario, partizanski komandant, r. 14. jun. 1912 v Gradišču ob Soči, u. 7. okt. 1988 v Avianu. Po končani poklicni pomorski š. se je zaposlil kot mehanik v trziški ladjedelnici. Tu se je vključil v delavsko protifaš. gibanje. Ob kapitulaciji It. je postal član akcijskega odbora v Trzinu in v njem zastopal KPI. Sept. 1943 je kot borec Tržaške brigade sodeloval na goriški fronti; po nemški ofenzivi je postal poveljnik garibaldinskega bataljona Mazzini, nato divizije Garibaldi-Osoppo, jun. 1944 pa garibaldinske divizije Natisone; tej je poveljeval do konca vojne. Po vojni je bil med drugim komun. svetovalec v trziški občini in dolgoletni preds. pokraj. odb. Vsestranskega združenja partizanov It. za Gor., po 1986 pa njegov častni preds.

Prim.: M. Govedarica, Po sledi črne karavane, Nedeljski dnevnik 23. febr. 1975; Človek dobrososedskih odnosov, TV 15 13. okt. 1988; Enc Sje 3/1989, 85; Resistenza oggi (num. unico, Monfalcone 1988).

Plah.

FATUR Bogomil, veterinar, r. 9. dec. 1947 v Postojni, živi v Spodnji Idriji. Oče Ivan, gostinski delavec, mati Ana Černigoj, trgovka. Osn. š. in gimn. je obiskoval v Postojni (matura 1966). Študiral je na Veterinarskem odd. Biotehn. fak. v Lj. (diploma 1974). Dve leti je bil zaposlen kot teh-

nolog v Tovarni mesnih izdelkov v Postojni. 1976 se je zaposlil v Idriji v Veterinarski ambulanti kot terenski veterinar, 1983 je postal vodja te ambulante. Več let se je strok. izpopolnjeval in 1987 v Lj. opravil magistririj s temo *Ocena zdravstvene stanja krav molznic na Idrijskem z vidika metaboličnega profila*. 1990 je v Lj. doktoriral z disertacijo *Presnovni profil pri kravah s klinično zaznavno in subklinično ketozo*. Med 1984-86 je bil preds. Društva veterinarjev in veterinarskih tehnikov Primorske, dva mandata (1984-86, 1991-93) je bil član predsedstva Slov. veterinarskega društva, od 1993 pa je tajnik Bujatričnega združenja Sje. Sodeloval je na mnogih strok. srečanjih in kongresih veterinarjev v Sji, nekdanji Jsl in v tujini. 1987 je na 6. kongresu veterinarjev in veterinarskih tehnikov Jsle prejel plaketo za prispevek pri pospeševanju proizvodnje zdrave hrane. V obdobju od 1987 do 1992 je objavil vrsto člankov in razprav v strok. publikacijah: Veterinarski glasnik (Bgd), Veterinarske novice (Lj.), Zbornik Veterinarske fak. v Lj., Zborniki mednar. kongresov. Deluje tudi v kult. življenju, od 1990 je preds. Kluba krščanskih izobražencev v Idriji.

Prim.: Osebnosti podatki; hemeroteka Mestnega muzeja Idrija.

Kvčč

FATUR Dragotin, arhitekt, r. 13. okt. 1895 v Divači, u. 16. sept. 1973 v Lj. Sodi v prvo generacijo arhitektov, izšolanih na novo ustanovljeni U v Lj. in med prve tri diplomante Odd. za arhit. Tehn. fak., ki so se šolali pri prof. J. Plečniku in I. Vurniku. Že v Plečnikovi š. je kazal samosvoje usmeritve, ki so odstopale od učiteljevih pričakovanj. Zato ni nenavadno, da se je takoj po diplomi odvrnil od Plečnikovih postulatov. Njegov nastop s kiparjem Tinetom Kosom 1925 kaže na njegovo pristajanje na aktualno izraznost ekspresionizma, ki se je prav takrat že prevešala v novo stvarnost. Svoja stališča je še radikaliziral s kritičnim prispevkom in risbami v avantgardistični reviji Tank (1927). F-jeva sočasna in poznejša dela kot pozidava Sokolskega doma na Jesenicah (1926), predvsem pa prezidava žup. c. na Jesenicah z ureditvijo okolice, tamkajšnje kavarnarne Novak v dinamiziranih oblikih formah, pogosto zaključenih z ekspresionistično plastiko na najbolj čisto različico ekspresionistične arhitekture na Slovenskem. To pomeni, da v njej ni iskal opore ne v Plečnikovem »klasicizmu« ne v radikalnem avantgardističnem konstruktivizmu. Vendar vse to velja za oblikovanje mas na zunan-

ščini. V notranjščinah (to velja zlasti za prenovljeno žup. c. na Jesenicah) se še čuti Plečnikov vpliv tako v organizaciji prostora kot v detajlih. L. 1930 pomeni prelom. F. je začel sodelovati z arhitektoma Miroslavom Kosom in Jožetom Platnerjem, njihovo skupno delo pa kaže novo razvojno stopnjo v smeri aktualnega funkcionalizma. Stroge kubične forme poslovno-stanovanjske zgradbe Hranilnega in posojilnega konzorcija na nekdanji Gajevi ul. (danes Stefanovi; 1929-31) so neposredni odsev te nove, po Le Corbusierju in njegovih somišljenikih formulirane miselnosti. V istem duhu nastajajo F-jeve enodružinske hiše na Mirju. Enako estetiko zagovarja revija *Arhitektura* (1931-34), ki jo je po prvi št. v redakciji Rajka Ložarja začel urejati F. Bil je tudi njen soustanovitelj. F. se je pred vojno zaposlil kot prof. na Tehn. sred. š. Bil je interniran v Dachau (1944-45). Po vojni je bil sprva zaposlen v Splošnem stavbnem podjetju (1948-51), odtlej 10 let kot specialist kalkulant pri Slovenijaprojektu. Upokojen je bil 1961.

Prim.: F. Šijanec, *Sodobna slov. likovna umetnost*, Mrb. 1961, 440; P. Krečič, *Sinteza*, št. 28, 29, 1973, str. 9; *Enc Sje* 3, 1989, 92.

Kčč

FAVIER Romana, roj. **ZORZUT**, slikarka, r. 26. apr. 1930 v Vedrijanu (Brda), živi v Melbournu (Avstralija). Osn. š. je obiskovala v Biljanu, kmalu po drugi svet. vojni se je zaposlila v Gor. 1951 se je preselila v Avstralijo, kjer se je poročila z Avstralcem franc. porekla, televiz. scenografom Francisom Favierjem. Slikati je začela okoli 1960, k temu jo je nagnilo domotožje in v prvih delih je slikala briško krajino. Kasneje je slikala tudi avstralske motive. Slikarsko znanje je takrat pridobivala na melbournski slikarski š. George Bell. Prihajala je pa tudi v Evropo in v domače kraje. 1978 je študijsko obiskala Nemčijo, Francijo in Španijo. Od 1967 je sodelovala na skupinskih in samostojnih razstavah. Več skupinskih razstav je imela v Avstraliji, tam je tudi samostojno nastopala tako v Melbournu (1970, 1973, 1974, 1975, 1977, 1979, 1981, 1983, 1985, 1988) in Sydneyu (1981, 1984), v Gor. (1976, 1978), po Slov. (1976 in 1988 Velenje, 1978/79 in 1987 Kanal, 1986 Šempeter pri Gor., 1987 Dobrovo), v Trstu (1988) in v Nemčiji (Dietzenbach 1978, 1988). F. ustvarja predvsem v olju, »pri čemer izbrani predmet uporablja predvsem kot barvni in svetlobni pojav, zato z barvami ne skopari, marveč jih nanaša v debelih plasteh in z odločno slikarsko

kretnjo« (M. Vuk). Ostala je zvesta slikarskim temam, kot so krajina, tihožitje in portret.

Prim.: Romana Favier Zorzut, Nova Gor. 1987 (katalog); *PrimN* 16. in 23. jun. 1987.

Ured.

FERENC Tone, zgodovinar, r. 6. dec. 1927 v Veržetu, živi v Lj. Oče srednji kmet Anton, mati Marija Osterc (sestra skladatelja Slavka O.). L. 1951 je maturiral na gimn. v Murski Soboti, študij zgod. je končal na lj. Filoz. fak. (1956). Za dr. zgod. ved je bil promoviran na bgd. U (1965) z disertacijo o nem. raznarodovalni politiki v Sji. Služboval je v Muzeju NOB v Lj. (1956-59), od tod je prišel na IZDG ter nato v Muzej ljudske revolucije (1965-68). Od 1968 je ponovno služboval v IZDG (1969 arhivski svetovalec, 1971 višji znanstveni sodelavec, 1974 višji arhivist, 1976 znanstv. svetnik in v l. 1971-75 direktor). L. 1981 je postal redni prof. na lj. U. - V F-evem raziskovalnem delu na polju novejših slov. zgod. ima posebno mesto Primor. zlasti med drugo svet. vojno. Prva F-eva zgod. razprava je posvečena prav NOS za Primor. Slov. (*Letopis Muzeja NOB* 1/1957). F-evih razprav in člankov o dogodkih na Primor. je okoli 50 (F-eva bibliografija v *Prispevkih za novejšo zgod.* 27/1987, 238-52), govorijo pa o delovanju KPS in OF na Primor. (PZDG 1/1960), o vseljidski vstaji na Primor. sept. 1943 (več člankov in razprav), o nem. operacijski coni »Jadransko Primorje« (ZČ 19-20/1965-66), *Borec* 28/1976) o nem. in it. represivnih ukrepih (požig Vojskega, Ustja in Strmeča, Rižarna, uboj partizanov v Idrijskih Krnicah itd.), o posameznih udeležencih NOB (Janko Premrl-Vojko, Ivan Sulič-Car, Cveto Močnik - Florijan itd.), o odnosih med NOB in Furlanijo (*Borec* 38/1986) in o NOB na Primor. za tuje publikacije (o IX. korpusu za videmsko *Rassegna di storia contemporanea* 2/1972; o »goriški fronti« v *Il fronte partigiano di Gorizia*, Gorizia 1973). V F-evih samostojnih objavah pa je o Primorski beseda zlasti v *Kapitulacija Italije in narodnoosvobodilna borba v Sloveniji jeseni 1943* (Mrb. 1967), *Ljudska oblast na Slovenskem 1941-45* (I-III, Lj. 1985-91) ter posebej v *Satan, njegovo delo in smrt* (Lj. 1979) in *Primorska pred vseljidsko vstajo. Južnoprimorski odred in Gregorčičeva brigada* (Lj. 1983). - F. se je posvečal tudi zgod. narodnorevolucionarne organizacije TIGR in objavil knjigo *Akcije TIGR v Avstriji in Italiji spomladi 1940* (Lj. 1977), skupaj z Milico Kacin-Wohinz in Tonetom Zornom pa je sodeloval pri knjigi *Slovenci v zamejstvu. Pregled zgodovine 1918-45* (Lj. 1974). Kot ekspert je sodeloval

na procesu v Trstu (1976) proti pripadnikom SS v zvezi z zločini v Rižarni, 1990 je v PDK (7. avg. 1990) objavil prvi seznam deportiranih iz Trsta in Gorice (maj 1945) iz arhivskih hranilnišč v Sji.

Prim.: Enc Sje 3, 96; Prispevki za novejšo zgodovino 27/1987, 231-52; ZČ 41/1987, 393-98.

Ured.

FERLETIČ Franka, por. ČERNIC, urednica radijskih oddaj, javna delavka, r. 9. mar. 1952 v Doberdolu, u. 9. nov. 1991. Oče Rado, delavec v tržiških ladjedelnih, mati Marica Juren. V Doberdolu obiskovala osn. š., sred. in klas. gimn. - licej v Gor. (1971). Diplomirala na trž. U iz leposlovnih ved (1978) z nalogo *Kulturno poslanstvo Stalnega gledališča Slovencev v Italiji*. V letih 1974-77 knjižničarka v doberd. občinski knjižnici; v šol. l. 1976-77 poučevala na sred. š. Ivan Trinko v Gor. in 1978-79 na gor. slov. učiteljsku. V letih 1979-82 pri SSG v Trstu, od maja 1982 do 1991 na RAI kot urednica slov. oddaj Radia Trst A. - V okviru prosvetnega delovanja je v Doberdolu obnovila žen. skavtizem (prve objube doberd. voda 1972; vodila do 1981); organizirala je mlade 1975 v Klub želowodov; z mlajšimi in najmlajšimi je pripravljala miklavževanja in bila avtorica besedil (1993: *Igrarija čarovnija*. Igrice za mlade izvajalce iz zapuščine Franke Ferletič). Ustvarila je tudi besedila za božičnice v otr. vrtcu, sodelovala na srečanjih Prežihovih šol in zrežirala nekaj recitalov. V šol. letih in kasneje je sama nastopala: Prisega opolnoči (1970), Stilmondski župan (1973), Cankarjeva proslava (1976). Bila je dolgoletna članica odbora prosv. društva Hrast. S članki in poročili se je oglašala v zamejskem časopisju, raziskala kult. preteklost Doberdola: *Časopisje o našem človeku in njegovi kulturno-prosvetni dejavnosti* (v Doberdob včeraj in danes. Ob 80-letnici Kmečko-obrtne hranilnice v Doberdolu 1988, 267-391). Za pesniško zbirko *Zeleni cvet* (1985) Tomeka Vetriha iz Gorice je napisala uvod. Med njenimi pomembnejšimi radijskimi deli sta cikla: *Gledališki glasovi po stezah spominov* (32 oddaj o zgod. SSG v Trstu) in *Med Brdi in Jadranom* (32 oddaj o vseh kult. in prosv. društvih in skupinah na Goriškem). Za RAI je 1990 ustvarila dokumentarec *Oj Doberdob*.

Prim.: Podatki moža Ivana; časopisna poročila ob predstavah; Lida Turk, Glas v... etru, Trst 1991, 157, 219 - 20; L. Budal, Franki Ferletič v slovo, Kol GMD 1993, 133-35; Dorica Makuc, Ko je narodno poslanstvo poklic, Naša žena 1991, štev. 3, 22-23 s sl.; Doberdob včeraj in danes. Ob

80-letnici Kmečko-obrtne hranilnice v Doberdolu 1988, 259, 352 s sl., 353, 355, 369; Iz preteklosti v bodočnost. Ob odprtju novega sedeža Kmečko-obrtne hranilnice - Doberdob, 1992, 50, 53; PDK 10. in 13. nov. 1991; KatG 1991, št. 43, 44 in 45; NL XL, 1806, 7; PrimN 22. nov. 1991.

B. Lu.

FERLIGOJ Davorin, aktivist v NOB, politik, gospodarstvenik in strokovnjak za turizem in gostinstvo, r. 4. jun. 1921 v Rubijah (Sovodnje ob Soči), živi v Lj. Oče Janko, kmet in gostilničar, mati Helena Vižintin, gospodinja. Osn. š. je obiskoval v Gabrjah, nato 4 razr. posebne sred. š. v Sovodnjah, potem višjo strok. š. za gostinstvo in turizem v Rimu; po 2. svet. vojni pa upravno-pravno visoko š. v Lj. Pred vojno je delal kot sezone delavec v Gradežu, Meranu in Corvari v Dolomitih. V letih 1942-43 je služil v it. vojski v raznih krajih It. Jul. 1943 je pobegnil iz it. vojske in se pridružil partizanom. Sodeloval je v NOB kot borec in komandant bataljona Gradnikove brigade (od jul. 1943 do mar. 1944), kot komisar Prešernove brigade (od mar. do jul. 1944) in Tržaške brigade (od jul. do okt. 1944), kot namestnik komisarja Divizije Garibaldi-Natisone (nov. 1944), član štaba XXXI. divizije (od dec. 1944 do konca vojne). Udeležil se je mnogih akcij in sodeloval pri reševanju ranjencev, bil je večkrat ranjen. Za vojne zasluge je prejel odlikovanja: dva reda hrabrosti in red partiz. zvezde 2. stopnje. Po vojni je bil premeščen na Ministrstvo za notranje zadeve, kjer je služboval do 1955. Istočasno je bil poslanec Republ. skupščine (od začetka Ustavodajne skupščine nepretrgoma 18 let). V letih 1945-47 je bil član Pokraj. odbora za Primorsko. 1955 je bil izvoljen za preds. občinske skupščine Piran, to funkcijo je opravljal 11 let. V letih 1965-67 je bil preds. okraja Koper, 1967-69 profesionalni poslanec v Republ. skupščini, 1969-70 namestnik republ. sekretarja za gospodarstvo. Od 1970 dalje je služboval kot generalni direktor Turistične agencije Emona-Globtour do upokojitve (1988). Obenem je bil preds. Gostinske zbornice Sje, član Turistične zveze Jsle in Turistične zveze Sje (nepretrgoma 20 let). Kot gostinsko-turistični strokovnjak je pogosto objavljajl v domačih in tujih časopisih ter revijah članke o svojem gospodarskem in polit. delovanju. Za te dejavnosti je prejel red dela 1. in 2. stopnje ter še vrsto drugih odlikovanj, ki so namenjena gospodarskim in turističnim podjetnikom.

Prim.: Osební podatki; R. Giacuzzo - M. Abram: Itinerario di lotta, Monografie VII (Centro di ricerche storiche, Rovigno 1987).

E.D.

FERLUGA Fedora, filologinja, lit. zgodovinarica, univ. prof., r. 16. dec. 1946 v Trstu. Oče Viljem, železničar, mati Nada Križmančič. Osn. š. v Rojanu, nižja sred. š. pri Sv. Jakobu, maturirala na klas. liceju Fr. Prešerna v Trstu, nato študirala na Fak. za književnost na trž. U, kjer je 16. nov. 1972 diplomirala iz glotologije. Med 1973-75 in 1976-78 je prejela štipendijo za specializacijo v slov. jeziku in književnosti na Filoz. fak. v Lj., kjer je študirala tudi slovansko filologijo in primerjalno slovnico indoevropskih jezikov. Obenem se je udeleževala poletnih tečajev o slovanskih jezikih, makedonskem v Ohridu (1973), srbohrvaškem v Dubrovniku (1974), poljskem v Varšavi (1974, 1975, 1976). Na podlagi natečaja zunanjega ministrstva je bila imenovana za lektorico it. na U v Sarajevu, a se je odpovedala, da nadaljuje študij v Lj. V š.l. 1978/79 je dobila stolico za slov., zgod., zemlj., lat. in gr. na višji klas. gimn. v Trstu, kjer je učila že od 1968, najprej kot suplent in poverjeni prof. V istem času se je vpisala na spopolnjevalno š. slovanske in balkanske filologije na U v Padovi, kjer je 26. mar. 1982 diplomirala z disertacijo *I nomi delle feste cristiane nelle lingue slave*. Knjigo *I nomi delle armi in miceneo*, ki jo je 1979 objavila revija *Živa antika* v Skopju, je Filoz. fak. v Lj. sprejela kot tezo za magistrski naslov v jezikoslovju. V letih 1983/84, 1984/85 in 1985/86 je dobila začasno stolico za slov. jezik in lit. na Visoki š. za prevajalce in tolmače na konferencah na trž. U. Zmagala je tudi na natečaju za docente slavistike, ki je bil razpisan v U.L./G.U./ 4. avg. 1984, in 21. okt. 1987 začela s poučevanjem shr. jezika in lit. na U v Vidmu. V okviru stroke se je posvetila raziskavi kršč. leksike v hrv. in starodavni dalmatinski književnosti, predvsem gledališkem delom Junija Palmotića in zadnje čase moderni hrv. lit., predvsem delom Anteja Tresića Pavičića. - Glasba: Diplomirala je iz klavirja na kons. Tartini v Trstu 28. nov. 1965. Snemala je za Radio Trst in Radio Koper, koncertirala za Agimus (1966), nastopila z ork. GlasbM 4. dec. 1966 v Kult. domu v Trstu in 8. dec. 1966 v Filharmoniji v Lj. s Haydnovim klavirskim koncertom v D duru. Poučevala je klavir pri GlasbM v Trstu od 1965 do 1973 in od 1985 do 1991. - Dela: O slov. jeziku in književnosti je objavila knjigi: *I. Trinko, scrittore e poeta della Slavia Veneta*, Centro per gli

studi sull'Europa Orientale /Ceseo/, Padova 1984; *La chiesa in Slovenia*. Analisi filologico-etimologica della gerarchia ecclesiastica con particolare riguardo ai testi del Cinquecento, Centro di studi storico-religiosi del F.V.G. 14, Trst 1984, in članke: *Alojz Gradnik in antična lirika* (Jis XXVIII, Lj. 1982/83); *Jezik I. Trinko Zamejskega*, Atti del convegno su I. Trinko Z., Roma 1983; *Considerazioni sulla lingua di I. Trinko Z.*, Studi su I. Trinko, (P. Zovatto), Udine 1984; *Lika sv. Cirila in Metoda v slov. literaturi*, SR 1986/1; *Motivi religiosi nella poesia di D. Kette*, Ricerche religiose del Friuli e dell'Istria IV, 1986; *Motivi religiosi nella poesia di A. Gradnik*, Trieste religiosa, Centro di studi storico-religiosi del F.V.G. 17, Trieste 1987; *Antichi motivi in poesia in drammatiki J. Stritarja*, Filoz. fak., Lj. 1987; *Sedej in slov. ljudska pesem*, Sedejev simpozij v Rimu, Slov. teol. akademija v Rimu, Celje 1988; *Ob primerjanju lat., ital. in slov. besedil v črnjejskem rkp.*, Obdobja 10, Filoz. fak., Lj. 1989; *I motivi amorosi nella poesia di J. Mum-Aleksandrov*, Munera historica-litteraria per R. Lewanski, universa v Vid. 1990; *Rassegna bibliografica della slovenistica (1988-1991)*, Annali del dipart. di studi dell'Europa orientale. Sezione slavistica 1, Istituto Univ. orientale, Napoli 1992. - O srbohrv. jeziku in slovstvu so knjige: *Fonti greco-latine nel teatro di J. Palmotić*, CESEO, Padova 1990; *Fonti italiane e slave nel teatro di J. Palmotić*, Istituto di lingue e letterature dell'Europa orientale /ILLEO/, Udine 1992; *Cultura classica ed italiana nel dalmata A. Tresić-Pavičić*, Centro studi storico-religiosi F.V.G. 24, Trieste 1992; ter članki: *La società dei SS. Cirillo e Metodio in Istria*, Istria religiosa, Centro studi storico-religiosi F.V.G. 19, Trieste 1989; *I nomi della gerarchia ecclesiastica in croato*, Studia Patavina 37/1990/I, Padova 1990; *Analisi comparativa dei nomi della gerarchia ecclesiastica in sloveno e croato*, Linguistica XXI, Lj. 1991; *Sulle traduzioni delle tragedie greche nella Ragusa del '500*. Studi slavistici offerti ad A. Ivanov nel suo 70. compleanno, ILLEO, Vid. 1992; Iz slovan. filologije so članki: *Il Natale nelle lingue slave*, Linguistica XX, Lj. 1980; *I nomi delle feste Mariane nelle lingue slave*, Linguistica XXI, Lj. 1981; *Il nome della Pentecoste nelle lingue slave*, Incontri linguistici 6, Trieste-Udine 1980/81; *Iz problematike kalkov po grškem in lat. vzoru v slovan. heortologiji*, Živa Antika 30 /1980/; *Praznik svečnica v slovan. jezikih*, SR 1982; *Praznik Vnebohoda in sv. Rešnjega telesa v slovan. jezikih*, BV, Lj. 43/1983/I;

Sui calchi dal greco e latino nella denominazione dei giorni della Settimana Santa nelle lingue slave, Živa Antika XXXIII; *La Domenica delle Palme nelle lingue slave*, Ephemerides liturgicae /Commentarium bimestre de re liturgica/, Roma, a. XCVIII/1/1984; *Il nome dell'Epifania nelle lingue slave*, Accad. Patavina di Scienze, Lettere ed Arti, Padova 1983; *Il nome della Pasqua nelle lingue slave*, Accademia Patavina di Scienze, Lettere ed Arti, Padova 1984; *I nomi per la Septuagesima, Sexagesima, Quinquagesima, Quadragesima nelle lingue slave*, Ricerche religiose del Friuli e dell'Istria, III/1984; *O vplivu klas. jezikov na poimenovanje dni v tednu v evropskih jezikih s posebnim ozirom na slovanske jezike*, Živa Antika 33, Skopje 1983. - S področja klas. filologije je knjiga: *I nomi delle armi in miceneo*, Živa Antika, Monographies V, Skopje 1979, ter članka: *La terminologia delle armi nell'onomastica micenea*, Živa Antika 25/1975/, in *Pouk. klas. jezikov na gimn. v Trstu in Gor.*, Živa Antika 28/1978/.

Prim.: Osební podatki; I.K. Promponäs, Platon / 1980/81/32/33 /Atene/; E. Mihevc-Gabrovec, Antični temelji naše sodobnosti, Lj. 1987; Slov. pripevek h gr. in lat. etimologiji v l. 1945-85; P. Merku, PDK 12. apr. 1985; P. Zovatto, Osservatore romano 18. jul. 1985; M. Tomasović, Slobodna Dalmacija 16. mar. 1991.

Har.

FERLUGA Ferdinand, šolnik, narečni pesnik, javni delavec, r. 16. avg. 1901 v Trstu (Piščanci), u. 6. jun. 1972 v Trstu. Oče Ferdinand, poštni uradnik, mati Uršula Lozej, gospodinja. Osn. š. je obiskoval v Trstu, učiteljske v Tolminu (matura 1924), usp. izpit v Rimu 1939. Od 1924 do 1936 je učil v raznih primor. krajih (Dol-Otlica, Goče, Šmihel pri Postojni, Hrenovice, Kal-Postojna, Košana, Rodik), od 1936 do 1945 na Barki. Med učiteljevanjem je vodil šol. in prosv. zборе, ansamble in dramske nastope in organiziral tečaje za odrasle. Okt. 1945 je bil imenovan za didakt. rav. pri Sv. Ivanu v Trstu in je ostal na tem mestu do upokojitve 1966. Bil je med pobudniki Radia za šole in član ured. odbora teh oddaj. V PDK je objavljал pesmice in zgodbi iz življenja trž. ljudi, pisal o navadah in običajih. Dve narečni pesmi v oddaji RAITrsta 3. nov. 1968. Bil je soustanovitelj Slov. dobrod. društva in od 1947 član SDZ. Kot preds. Pogreb. društva v Rojanu je dal pobudo za preimenovanje slednjega v Podporno društvo. Ukvarjal se je s čebelarstvom, o tem pisal (*Čebelarstvo na Tržaškem*, JKol 1968) in bil deležen priznanj in nagrad.

Prim.: brez p., Slovo zaslužnega šolnika in prosvetarja, PDK 9. okt. 1966; jk, Umrli je šolnik F. Ferluga, PDK 7. jun. 1972; Ferdinand Ferluga, Utripi 1948-78, str. 27.

Idt

FERLUGA Jadran, največji slov. bizantolog, r. 13. febr. 1920 v Trstu; poleti živi v Motovunu v Istri, pozimi v Münstru v Nemčiji. Stari oče Štefan, šolski upravitelj na Opčinah pri Trstu (gl. čl.), oče Karel, odvetnik v Trstu (gl. čl.) mati Felicita Stamberger, roj. v Ojesinu na Poljskem, gospodinja. Osn. š. v Ilir. Bistrici (1926-30), gimn. na Reki in v Čedadu (1930-39), U Sorbona (Pariz, 1946-47, zgod.), diplomiral na Filoz. fak. v Bgdu, oddelek za zgod. 1949; nadaljeval na Inštitutu za družbene vede v Bgdu (1950-52) in doktoriral 1956 s tezo *Vizantiska uprava u Dalmaciji* (izdala SAZU v Bgdu 1957). Službe: bibliotekar Seminarja za bizantologijo na Filoz. fak. v Bgdu (1949-50 in 1952-57); docent za zgod. narodov Jsle 1957-62 tam, izredni prof. 1962-68; redni prof. 1968; od 1968-70 je bil »visiting« prof. na Filoz. fak. U v Münstru v Zah. Nem. v Seminarju za bizantologijo, od 1970-85 redni prof. in direktor tega Seminarja, od upokojitve 1985 zaslužni (emeritus) prof. münstrske U. Vmes je bil prodikan Filoz. fak. U v Bgdu 1966-67, dekan Zgod. fak. v Münstru 1971-72, visiting prof. U v Chicagu, letni semester 1963. - Njegovo področje raziskovanja je Balkan v zgodnjem sred. veku od V. do XIII. stol.: komentarji bizantinskih virov, bizant. administracija, trgovina; prihod, naselitev, prve države Slovanov; bizant. Dalmacija, Istra in Italija; Jadransko morje; bizant. fevdalizem in provincialna uprava. Pisal je znanst. razprave, monografije, poročila, članke, kritike itd. in njegova bibliografija šteje nad 90 števil. Važnejše razprave so: *Krstaški pohodi*, Bgd 1966; *Vizantiski izvori za istoriju naroda Jsle*, t. III, Bgd 1966, str. 1-7, 13-21, 51-172, 189-217 (prevod in komentar bizant. virov: Taktikoni, Leon Djakon, Skylitzes in Kekavmenos); *Bisanzio*. Società e stato, Firenze 1974; *Byzantium on the Balkans*. Studies on the Byzantine Administration and the Southern Slave from the VIIth to the XIIth Centuries, Amsterdam 1976; *L'amministrazione bizantina in Dalmazia, Venezia* 1978; *Bizantinska družba in država*, Lj. 1990; *Untersuchungen zur byzantinischen Provinzverwaltung* (razni članki, 1992). - Izdajal je sam in z drugimi *Glossar zur frühmittelalterlichen Geschichte in östlichen Europa*, Wiesbaden. Serie B. Griechische Namen. Namen bis 1025 (1. zv. 1980, 2. zv. v še-

stih snopičih 1981-84). - *Lexikon des Mittelalters*, München-Zürich (od 1977 dalje). Za Enc Jsle je napisal 8 člankov (1955-68). - Dopisni član je (socio corrispondente esterno) Deputazione di storia patria per la Venezia in Società dalmata di storia patria. - Veliko je predaval na mednar. zborovanjih: Dubrovnik, Zadar, Lj., Piran, Trst, Turin, Bologna, Spoleto, Rim, Wrocław, Stuttgart, Göttingen, Strassbourg, Toulouse, Atene, Tebe, Solun, Carigrad. - Poročen je (od 18. mar. 1947) s Katico Dedinac in imata hčer Vesno in sina Gregorja. - Zaradi protifaš. dejavnosti je bil 1940 zaprt na Reki, potem interniran v juž. It.

Prim.: Osebn. podatki (pismo 1. jun. 1992); Schriftenverzeichnis J. F., zusammengestellt von Günter Prinzing, Münster 1985 (popolna bibliografija, ki so jo sestavili sodelavci Seminarja za bizantologijo ob Ferlugovem 65. rojstnem dnevu); Enc Sje 3, 98.

Jem.

FERLUGA Kilijan, kulturno-družb. in polit. delavec, r. 18. sept. 1919 v Plavjah, občina Milje. Oče Josip, kovač, mati Marija Brajnik, gospodinja. Osn. š. je obiskoval od 1. do 3. razr. v Kortah - Plavje v letih 1926-29 v ital. Tretji razr. v Lj. (Borovnica-Mozelj), 4. in 5. razr. v Crikvenici (Dalm.) v letih 1930-32. Realno gimn. na otoku Krku v letih 1932-40. Učiteljsiše v Trstu priv. 1952. - Službe: v letih 1947-49 je bil uradnik v Vinkovcih. Učitelj na osn. š. pri Korošcih v letih 1952-67, v Dolini v letih 1967-73. Tajnik pri šolskem nadzor. pri Sv. Jakobu v Trstu 1973-76, pri didaktičnem ravnanju pri Sv. Jakobu v letih 1976-78. Uradnik na Šolskem skrbništvu v Trstu od 1978-79. Okt. 1980 upokojen. - V letih 1932 do 1941 je bil član pev. zbora gimn. v Krku, čez počitnice pa sodeloval v sokolskem zboru v Crikvenici. Sept. 1940 nadzornik na gradbišču hidroelektrarne v Triblju pri Crikvenici. Od 29. jan. 1942 do 8. sept. 1943 v it. vojski. (Od maja pri it. komandi želez. prevoza v Beogradu.) Od 8. sept. 1943 do avgusta 1944 v Belanovici (Srbija-Šumadija) v kult. društvu pripravljali dijake na zaključne izpite, ker so bile šole zaprte. Od 25. okt. 1944 do 21. nov. 1944 v kult. skupini Slavija-Avtokomanda v Beogradu. Od 21. nov. 1944 do 12. avg. 1946 v JLA - tolmač v albanski misiji, blagajnik bataljona, vodil tečaj za nepismene in pevec v zboru. - Od maja 1956 do maja 1989 je bil občinski svetovalec v Miljah, odgovoren za vsa slov. vprašanja. Jun. 1954 je imel oddajo po radiu Trst A o Korošcih: *Pod farnim zvonom svete Barbare*. Za JKol 1963 je napisal sestavek: *Mil-*

ski Slovenci. Febr.-mar. na radiu oddaje *Slovenci v Miljskem okolišu*. Maja 1989 na radiu oddaja *Turistične in zgodovinske zanimivosti miljske občine*. - Od febr. 1975 do nov. 1990 je bil preds. Društva Slovencev miljske občine. Imel je dve predavanji za it. mladince: *Spoznavajmo Slovence v naši občini*. 1978 je zbral domača krajevna imena za Tržaško ozemlje. Po potrebi je spisal za slov. tisk skoro vsako leto zadnjih deset let zahtevane članke o delovanju miljskih Slov. na kulturno-druženem in politično-upravnem področju. - 1953 je bil med ustanovitelji učiteljskega društva SLOGA, ki se je pozneje združilo s Sindikatom slov. šole. Eno leto po združitvi se je posvetil izključno delovanju v miljski občini, zato je opustil večletno odbor. mesto v tem združenju. - V nov. 1987 je zbral za 10-letnico zbora Jadran podatke o zborovskem petju v bivši in sedanj. miljski občini o vseh slov. zborih od prvih začetkov pred 100 leti. Dopolnila z imeni in slikami pa dec. 1988. Dec. 1979 mu je SKGZ podelila Plaketo boja in dela za posebne zasluge v kulturno-političnem delovanju med Slov. miljske občine. Nov. 1981 je prejel zlato odličje Ministrstva za javno vzgojo za trud in požrtvovalnost na področju osn. šole. V apr. 1992 je prejel Odličje svobode z zlatim listom, ki jih zaslužnim slovenskim javnim delavcem podeljuje Zveza kult. organizacij Sje. - Ob vsakih upravnih volitvah in važnejših dogodkih v občini od šestdesetih let naprej je posredoval potrebne podatke, pojasnila, opise ali sestavke predvsem za Primorski dnevnik, v razna periodična glasila občinske uprave ali krajevalne sekcije KPI, v Delu in drugod.

Prim.: Osebn. podatki; arhiv Zgod. ods. NŠKT. Njegove slike so bile objavljene ob vseh važnejših dogodkih v občini, kjer je nastopal, v glavnem vse v Primorskem dnevniku, med zadnjimi 28. jul. in 19. sept. 1989 ob njegovi 70-letnici.

M. Pah.

FERLUGA Viljem (Vojko), kult. delavec, organizator, r. 10. febr. 1900 v Trstu (Greta), u. 3. nov. 1983 v Lj. Oče Alojz, sodni kanclist, mati Marija Tonja, gospodinja. Očeta so večkrat premeščali (Trst, Gorica, Motovun), ob koncu vojne v Buzet, kjer so ga najprej suspendirali, potem upokojili. Obiskoval je nem. osn. š. v Trstu, gimn. v Trstu in Gor., potem v Lj. in maturiral med vojno v Narodni dom v Trstu. Bil je vpoklican in je dočakal konec vojne v Odesi. V Trstu je obiskoval Viš. ekon. š. Revoltella in se zaposlil pri trgovcu Mankoču. Ko je ta prenehal z delom, se je F. preselil najprej v Maribor, potem v Stari trg pri Rakeku, kjer

je bil poslovodja v lesnem podjetju. Med vojno se je umaknil v Lj., 1945 pa se je vrnil v Trst, kjer je vodil predstavnštva raznih jsl. podjetij. Bil je član upr. odb. TKB. Kot organizator se je vse življenje zavzemal za društveno delovanje. Bil je član Sokola v otr. letih in je kot gimnazijec vadil naraščaj. Bil je preds. dijaškega krožka, predhodnika mlad. gibanja, soustanovitelj društva Prosveta pri Sv. Jakobu v Trstu, prvi preds. Zveze mlad. društev. Po drugi svet. vojni je v Trstu skrbel za urejanje jsl. pokojnin nekdanjih primor. emigrantov in 1971 ustanovil Društvo slov. upokojencev, ki mu je bil preds. do smrti.

Prim.: ef, V. Ferluga sedemdesetletnik, PDK 11. febr. 1970 s sl.; ris, V. Ferluga osemdesetletnik, PDK 10. febr. 1980 s sl.; L.B., Umrl je V. Ferluga, Gosp. 11. nov. 1983.

ldt

FERRARI Liliana, zgodovinarica, r. 21. apr. 1953 v Ločniku pri Gor., živi v Trstu. Oče Fiorellino Ferrari, občinski uradnik v Gor., mati Marija Lusnich, gospodinja, prej delavka v predilnici v Podgori. Očetova mati je bila Slovenka iz Pevme, oče It. iz Veneta, materini predniki so bili It. in Furl. Osn. š. v Ločniku, nižja sred. š. Gr. Is. Ascoli v Gor., klas. matura na Liceo-Ginn. »Dante Alighieri« v Gor. 1972. Na trž. U je doktorirala 1977 s tezo *Per una storia dell'Azione cattolica italiana attraverso i suoi problemi organizzativi (1943-46)*. Od jeseni 1977 do 1979 je v okviru Istituto regionale per la storia del movimento di liberazione nel F-VG raziskovala z drugimi mladimi strokovnjaki probleme odhoda istrskih ljudi po drugi svet. vojni. Uspeh je bila knjiga *Storia di un esodo. Istria 1945-56* (Trst 1980), v katero je napisala poglavja: *Reka 1945-47* (str. 48-85), *Odhod iz Pulja* (str. 145-214), *Trst 1945-1947: istrsko vprašanje v tisku* (str. 215-273), *Vprašanje opcij* (skupaj s Cristiano Colummi) (str. 325-336), *Begunci v Trstu (1947-53)* (str. 420-468), *Vprašanja v življenja* (str. 498-562). Vzporedno je z drugimi pisala o Rimu in Trstu pred upravnimi volitvami leta 1949 in ponovno o istrskih beguncih. - V tem času je zavzeto študirala slovenščino, se udeležila dveh seminarjev Slov. jezika, liter. in kult. na U v Lj., v prvih 80 letih je pogosto obiskovala Lj. zaradi raziskovanj (dobila je študijsko štipendijo CNR), zato slov. bere, prevaja in govori. - Od nov. 1979 do konca 1981 je imela štipendijo na Inštitutu za srednjeveško in moderno zgod. na trž. U. Tedaj je nadaljevala z raziskovanjem Katol. akcije v širšem obdobju (1935-54), s posebnim pogledom na razvoj organizacije v škofijah

Trst-Koper, Videm in Gorica. O tem je predavala in pisala. Uredila je knjigo dokumentov o Katol. akciji in ji napisala uvodni esej: *L'Azione cattolica in Italia dalle origini al pontificato di Paolo VI* (Queriniana, Brescia 1982). Zanimala se je tudi za slov. cerkvene razmere v razpravi *Il clero sloveno nel Litorale (1920-1928): linee d'intervento pastorale* (Qualestoria IX, 1981, n. 1, str. 29-44). - Jun. 1984 je postala raziskovalka na Inštit. za srednjeveško in moderno zgod. na trž. U. Poglobila se je v it. katol. gibanje pred reformo Katol. akcije, ki jo je izpeljal Pij XI. 1922. Poleg člankov in razprav je napisala knjigo *Una storia dell'Azione cattolica. Gli ordinamenti statuari da Pio XI a Pio XII* (Genova 1989). Pisala je o pedag. smernicah katol. mladinskih organizacij v 30 letih, o političnih kadrih in množičnih katol. organizacijah med faš. in povojno dobo, o aktivnosti Sv. Stolice med interniranci v it. taboriščih in ponovno o it. odhodu iz Istre. Vsega ima 20 knjig in razprav. - Od akad. leta 1992 ji je zaupano poučevanje zgod. krščanstva v moderni in sodobni dobi v okviru doktorata iz zgod. Od 1992 je soured. revije Qualestoria. Od konca 1991 se ukvarja s cerkveno organizacijo v Habsburških deželah. V tej zvezi končuje razpravo o Mahničevi reviji *Rimski katolik*.

Prim.: Osební podatki (19. jun. 1993); časopisna poročila o delu.

Pan

FERRARI Renato, pisatelj, kronist družine Fabiani, antif. borec, r. 27. sept. 1908 v Gorici, živi v Milanu. Oče Romeo Ferrari, postajni načelnik, mati Gabriella Piazza, pranečak arh. M. Fabianija (gl. čl.). Osn. š. je obiskoval v Trstu, Welsu in Lj., tam tudi prvo gimn., klas. licej v Trstu in tam Trg. akad. Obiskoval v Firencah Ekon. fak. in se učil angl., nato ekonomijo v Trstu, diplomiral 1931. V otroštvu in mladosti se je močno navezal na babičine sorodnike Fabianijeve iz Kobdijla in ohranil to vez za vse življenje. 1926 se je v Trstu zaposlil pri Assicurazioni Generali in se vključil v skup. antifašistov, ki se je zbirala okrog E. Bartellinija in imela preko L. Fabianija (gl. čl.) povezavo z antifašisti v Milanu. Aretirali so ga 25. apr. 1928, ga zaprli v jezuitski zapor v Trstu in v Milanu. Konfiniran je bil za pet let zaradi antif. in protinarodne propagande, zaradi naklonjenosti do slov. govorečih prebivalcev. Dve leti je bil na otokih Tremiti in dve leti v sanatoriju. Potem je za krajši čas poučeval na gimn. v Tolminu, a je bil iz polit. razlogov odpuščen na poseg gor. prefekta. V Milanu je

poučeval na zas. šolah in delal kot urednik. Sodeloval je v odporištvu v Lombardiji. Po vojni je učil angl. in nemšč. v večernih tečajih. 1975 je izšel njegov roman *Il gelso dei Fabiani*, 1984 *Cani e gatti a Trieste* (Istice), 1993 roman *Il caffè Ferrari ai volti di Chiozza*. L. 1969 in 1971 je prejel nagrado Dež. združenja pisateljev F-JK. Radio Trst A je 1985 oddajal niz črtic *Fabianijevi iz Kobdilja* v prevodu Radoslave Premrl. - V svojih delih piše idealizirano o življenju Slovencev na Krasu, govori o sožitju med narodi na tem območju, se zavzema za večjezičnost in veškulturnost, vendar označuje slov. narod. prizadevanja kot nacionalizem. Kot prevajalec je sodeloval pri raznih revijah in prevedel več del iz nemšč. in angl. (Poe, Goethe, Dickens, Defoe, Swift, A. Schalek idr.). Črtice in članke je objavljajl v Picc., Il Corriere di Trieste, Il Lavoratore, L'idea liberale, Umana in dr.

Prim.: Ustni viri R. Ferrarija; pisno gradivo istega; D. Fabjan Bajc, ocena romana *Il caffè Ferrari*, RAITrsta 16. jul. 1993.

ldt

FIKFAK Jurij, etnolog in slavist, r. 17. apr. 1954 na Cesti pri Ajdovščini, živi v Postojni. Oče Mihael, mali kmet, mati Veronika Komel, gospodinja. Osn. š. v Solkanu (1961-69), sred. tehn. š. v Lj. (1969-73). Delal je kot strojni tehnik (1973-76), opravil študij etnologije in slavistike na U v Lj. (1974-81). Od 1973 do 1979 je bil med ustanovnimi člani revije 2000. L. 1982 se je zaposlil na Inštitutu za slov. narodopisje ZRC SAZU v Lj. Poleti 1985 je bil na študiju na Dunaju, 1985-86 kot štipendist DAAD (Deutscher akademischer Austauschdienst) na izpopolnjevanju na etnoloških ustanovah v Münchnu in Tübingenu. 1986 je na Filoz. fak. v Lj. opravil magisterij *Etnologija na Slovenskem med 1848 in 1860* (prim. *Elementi za branje Noviških in etnoloških strokovnih besedil med 1848 in 1860*, Traditiones 1988). Njegova temeljna področja raziskovanja so ljudske šege in problemi identitete, ljudsko gledališče (prispevki o Drabosnjaku), zgod. etnološkega raziskovanja v 19. stol. (Jakob Volčič, Matija Vertovec, Matija Majar-Ziljski, poljudna besedila etnološkega značaja) in računalniška obdelava velikih, predvsem slikovnih podatkovnih zbirk (Slov. Štajersko pred marčno revolucijo, etnološki slovar). Preučeval je življenjsko delo Jakoba Volčiča in uredil zbornik prispevkov in gradivo (Pazin-Lj. 1988). Obsežne raziskave problemov identitete in vaških praznikov skupaj s kolegi iz Gradca (Avstrija) v obmejnem naselju Blatno (1987-90) in v

Matarskem podolju (naselji Obrov, Hrušica). Na seminarjih od 1989 do 1991 se je izpopolnjeval na področju velikih podatkovnih zbirk na seminarju v Goettingenu in področju kvalitativne in kvantitativne analize besedil v Salzburgu. Na področju priprave in obdelave velikih podatkovnih zbirk je organiziral seminarje o računalniških programih (KLEIO), predstavilte programov na sejmi informatike in v sodelovanju s kolegi in ustanovami iz Goettingena (Nemčija) in Kremisa (Avstrija) (1990-93) ter definiral zasnove etnološkega informacijskega sistema. Skupaj z Gerhardom Jaritzem iz Kremisa je uredil knjigo *Image Processing in History: toward Open Systems* (St. Katharinen 1993). Aktivno se je udeležil etnoloških in drugih kongresov ter posvetovanj v Neumu, Bgdu, Varaždinu, Portorožu, Pazinu, na Bledu, v Bremnu, Tübingenu, Zürichu, Frankfurtu, Clcu, Pazinu, Salzburgu, Užgorodu in Bologni. Objavlja v Traditiones, Glasniku SED, Problemih, Etnološki tribini (Zagreb), Slavistični reviji, Gor. Ltku, Razgl, PrimSreč. F. ji avtor dveh etnoloških videofilmov.

Prim.: LAZU 1982-1992; osebni podatki.

S. Tor.

FILIPČIČ Peter, violončelist, glasbeni pedagog, r. 19. jan. 1961 v Latini, živi v Trstu. Oče Viktor, ekonomist, mati Vlasta Berce gospodinja. Osn. in sred. šolo je obiskoval na Opčinah, nato Znanstv. licej F. Prešerna v Trstu, kjer je diplomiral z odliko 1980. Že kot otrok je začel s študijem klavirja pri prof. S. Maliču na Opčinah, nato nadaljeval glasbeni študij na GM v Trstu, in sicer violončelo pri prof. Gasperiniju. Iz violončela je dipl. na trž. konservatoriju »Tartini« 1985. V š. l. 1985/86 je obiskoval letni izpopolnjevalni tečaj v Fiesolah iz komorne in orkestralne igre pod mentorstvom G. Garbarina. Istega leta je v Grožnjanu sledil Master class-tečaju za violončelo, ki ga je vodil D. Šafran iz Petrograda. V letih 1988/89 je sledil še izpopolnjevalnim tečajem kvarteta Academica in prof. M. Dancila. Med leti 1985 in 1986 je bil zaposlen na programskem oddelku Radia Trst A. V ork. trž. gledališča »Verdi« je igral violončelo v raznih operah in v simf. sezonah. Od 1988 je redni prof. za violončelo in komorne igre na šoli GM Marij Kogoj v Trstu. Poučeval je tudi na glasb. šoli v Špetru, Tržiču in še poučuje v Farri d'Isonzo in Gorici. - F. koncertira kot solist in kot član številnih komornih skupin in orkestrrov. Med temi izstopa Godalni kvartet GM, katerega je tudi

ustanovni član (1985). S to skupino je koncertiral v It., Sji, Avstr. in v bivši SZ. S skupino Vecchia Vienna je prepotoval domala vso It. Kot prvi violončelist je igral v ork. P. de Anna iz Vidma, S. Marco iz Pordenona, Bach Consort in Aurora iz Trsta. Redno sodeluje z zborom Cappella Civica. Kot solist je igral z ork. Luka Sorkočević iz Dubrovnika, kom. ork. RTV Lj. in Obalnim kom. ork. iz Kopra. Snemal je za Radio Trst A, ORF Avstr., za TV iz Minska (Ukrajina). - Ukvarja se tudi z lahko glasbo. Igra pri priznanem zamejskem ansamblu TAIMS, s katerim je prejel vrsto prvih nagrad na festivalih v It. in Sji. Kot član Radijskega odra je za trž. sedež RAI posnel preko 160 iger. - Še kot gojenec GM je prejel nagrado na 10. republ. tekmovanju mladih glasbenikov Sje. Z Godalnim kvartetom je 1988 osvojil drugo nagrado na drž. tekmovanju za komorne skupine v Pozzuoli pri Neaplju. Kot pedagog se je uveljavil na it., jsl. in slov. tekmovanjih, ko so njegovi gojenci osvojili pomembna odličja in priznanja.

Print: Osebna pola; PDk 13. febr. 1990; 5. maja 1991; 29. mar. 1992; M (Trst) 1990, 2-3; Picc. 9. dec. 1990; 17. mar. 1992; Trieste oggi 6. maja 1991; MessV 29. mar. 1992; PrimN 30. mar. 1993. T. Simčič

FILIPIC Janez, duhovnik in publicist, r. 23. jun. 1922 v vasi Lazec, župnija Otalež, sedaj župnik v Lokavcu pri Ajdovščini. Oče Jernej, zidar, mati Julija Pavšič. Po it. osn. š. v domači vasi je obiskoval v Gorici pripravnico za sred. šole pri salezijancih, osemletno gimn. v Malem semenišču z maturo 1942 in bogoslovje, posvečen v duhovnika 28. jun. 1946 v c. Srca Jezusovega v Gor. Takoj po novi maši je bil poslan za kaplana v Idrijo, čez teden dni ga je komunistična oblast izgnala iz Idrije, ker da ni imel »pristanka za službovanje«. Šele sept. 1946 se je smel vrniti kot kaplan v Idrijo. 1948 so ga zaprli za tri mesece, ker da ni dovolj sodeloval z ljudsko oblastjo. Naslednje leto 1949 so ga pri zasliševanju tako hudo pretepli, da ni mogel vršiti duhovniške službe, moral se je zateči domov k staršem. Istočasno so oblasti zaprle tudi idrijskega dekana Janka Žagarja (prim. čl.) in ga obsodile na 20 let zapor. Obenem so do tal porušili župnij. cerkev sv. Barbare in zvonik. Tako je ostala Idrija s 7000 prebivalci brez duhovnika. Kaplan Filipič je bil namreč vpoklican k vojakom in se je šele ob koncu 1950 vrnil v Idrijo. Istega leta je bil imenovan za župnij. upravitelja in pet let kasneje za idrijskega župnika in dekana (1955). Čakalo ga

je težko delo. Poleg dušnega pastirstva še gradnja nove župnij. cerkve in župnišča. Za dovoljenje povečave podružne cerkve sv. Križa je moral čakati osem let. Gradnjo nove župnij. cerkve sta prevzela arhitekta Anton Bitenc in Jože Kregar. Pripravila sta načrt osmerokotne oblike, ki ustreza pokoncilskemu bogoslužju. Poslikavo cerkve (freske in grafite) je izvršil Stane Kregar. V veliko zadoščenje duhovnika in vernikov je bila 1. maja 1969 posvečena nova župnij. cerkev v čast sv. Jožefu Delavcu in sv. Barbari. Tri leta kasneje je bilo dograjeno še novo župnišče. Dekan F. je še deset let vestno opravljal težko službo v Idriji. Po 33 letih službovanja je bil 1979 premeščen za župnika v Lokavec pri Ajdovščini. Tukaj ga je spet čakalo polno dela, ker sta bili v ruševinah dve podružni cerkvi, pa tudi župnij. cerkev je bila potrebna temeljite obnove. Z ljubeznijo in vne- mo se je lotil dela in iz ruševin dvignil obe podružni cerkvi, dogradil veroučno dvorano, nabavil orgle in zvonove. Svoje vernike je hotel duhovno osvestiti tudi s tem, da je v obeh župnjah sestavil knjigi o zgodovini tiste župnije. V Idriji je v tem oziru nadaljeval delo svojega prednika dekana Arka, ki je bil spisal *Zgodovino Idrije*. F. pa je dodal knjigo *Idrija in njeni spomeniki sakralne umetnosti* (1979). V Lokavcu pa je sestavil knjigo *Po Vipavski dolini k Vnebovzeti, sv. Lovrencu, sv. Urbanu v Lokavec pod Čavnom v Slovenskem Primorju* (1992). V načrtu ima še knjigo o rojstni župniji Otalež. Njegovo novomašno geslo je bilo: »Delaj in trpi kot dober Kristusov služabnik.« To je skušal uresničiti v svojem življenju. Papež Pavel VI. ga je odlikoval z naslovom »monsignor« 1974.

Prim.: Osebni podatki; Letopis Cerkve na Slovenskem 1991, 267, 226, 249, 280.

T.P.

FILIPOVIČ GRČIČ Božidar (tudi Božo), ekonomist in šahovski mojster, r. 25. dec. 1930 v Lj., u. 26. febr. 1993 v Trstu, poročen s Kostanco Mikulus. Oče Nikola se je v Lj. priselil iz Sinja nad Splitom, bil je gostilničar, mati Pavla Latinac, gostilničarka. Osn. š. in gimn. je do jul. 1945 obiskoval v Lj., nato je v Trstu obiskoval Slov. realno gimn., ki jo je zaključil 1950, in univ., kjer je 1960 diplomiral iz ekonomskih ved. - Najprej je dve leti delal v Milanu, nato pa v Trstu pri import-export podjetjih do 1992. Zelo zgodaj je pokazal svoj šahovski talent, tako da je bil ves čas svojega bivanja v Trstu med najboljšimi šahisti, vsaj v razdobju 1950-65 pa nesporno prvi. Tako je

1960 premagal mojstra Cappella, tik preden je ta osvojil it. prvenstvo (v spominu šahistov je ostala izjava slednjega: »V Italiji sem prvi, v Trstu drugi.«). Ob koncu petdesetih let se je uspešno udeležil mednar. turnirja v Gradcu, 1959 pa je v San Benedetto del Tronto postal mojster. Ker takrat ni imel it. državljanstva, se ni mogel udeležiti nekaterih turnirjev posameznikov, zato pa je 1967 v Recoaro Terme postal ekipni prvak. Bil je sposoben in nesebičen šahovski organizator. Pri tržaškem šahovskem društvu je bil v obdobju 1950-60 tehnični vodja in trener. Zelo veliko je naredil za tržaški slov. šah zlasti v okviru društva Polet.

Prim.: Sporočilo žene Kostance Mikulus Filipovič.

Dr. Bajc

FIŠER Srečko, prof. primerjalne književnosti in slov. jezika, publicist, prevajalec in lektor, r. 15. jun. 1953 v Ajdovščini, živi v Sempetru pri Gor. Oče Janko, visoko kvalificiran delavec-nabavnik iz Črnič, mati Rozika Vidmar, prodajalka z Otlice. Osn. š. v Ajdovščini (1960-61) in Sempetru pri Gor. (1961-68), maturiral na gimn. v Novi Gor. (1972). L. 1977 je diplomiral na Filoz. fak. v Lj. (A-študij: Primerjalna književnost in literarna teorija, B-študij: Slov. jezik in književnost). Med 1977-79 je vodil lektorat za slov. jezik na U v Nottinghamu (V. Britanija). 1981 se je zaposlil kot lektor v PDG Nova Gor. Med 1974-83 je pisal ocene književnih del za Radio Lj. in Dnevnik. 1976 je pričel objavljati publicistične spise in prevode v revijah in časopisih Problemi, Tribuna, Časopis za kritiko znanosti, PrimSreč, Nova Revija, PrimN in za Radio Lj. ter Radio Študent. Član je bil študentske rock skupine Dobermani (kasneje Bivši Dobermani), igral kitaro in skladal pesmi. Med 1980-81 je skupina snemala glasbo za Radio Študent. 1979 je objavil črtico v reviji NRazgl, 1981 posnel pesmi za Radio Lj. Vse od 1980 dalje prevaja vse vrstni beletristike in teoretskih del. Pomembnejši prevodi beletristike: H. James, *Obrat Vijaka* (1982); U. Eco, *Ime rože* (1984); V. Woolf, *Valovi* (1986); I. Svevo, *Kratko sentimentalno potovanje* (1988); I. Calvino, *Nevidna mesta / Grad prekrizanih usod* (1990); E. Morante, *Aracoeli* (1993). Pomembnejši prevodi teoretskih del: A. Momigliano, *Razprave iz historiografije II* (1989); E. Garin, *Študije o renesansi*, 1993 (v tisku). Pomembnejši prevodi uprizorjenih gledaliških del: L. Pirandello, *Šest oseb išče avtorja* (1985); P. P. Pasolini, *Orgija*

(1986); J. Webster, *Vojvodinja Malfijska* (1988); Ruzante, *Lubjezen, ujojska, lakota* (skupaj z Iztkom Mlakarjem, 1991); Goldoni, *Pahljača* (1991); L. Pirandello, *Henrik IV.* (1993). 1989 je napisal libreto za »enodejansko pravljico operico« *Lucija in Ambrozij*, uprizorjena 1991 v PDG Nova Gor.

Prim.: Osebni podatki; GLNG 1981.

Mal

FLEGO Ante, kmetijski strokovnjak, r. 25. mar. 1902 v Vodnjanu (Istra), u. 4. okt. 1959 v Kopru. Oče Anton, trgovec, mati Marija Sinčič, krojačica. Gimn. je obiskoval v Pazinu, nato v Mrbu vinarstvo in sadjarstvo š. (1919-20), v Križevcih je končal sred. kmetij. š. (1924). Služboval je kot praktikant na posestvu Belje, nato na posestvu Ovčara. Po vojaščini je bil pomočnik uprav. in sam upravnik posestva Arnovo selo pri Brežicah. 1928 je postal strok. učitelj na kmetij. š. Grm pri Novem mestu. 1933 je bil premeščen na bansko upravo v Lj., nato je bil 1937 znova prof. v š. na Grmu, kjer je bil po vojni v.d. ravn. Od 1946 je organiziral kmetij. šolstvo na Primor. (cona B). - Vodil je kmetij. š. in posest na gradu Lože pri Vipavi. Od 1954 je živel in služboval v Kopru: Zavod za raziskovanje kmetijstva, Okrajna združna zveza. - F. je posebno pozornost namenjal sadjarstvu in vinogradništvu. Skrbel je za drevesnice in trtnice (Grm, Kostanjevica na Krki, Leskovec pri Krškem, Vrhpolje pri Vipavi, Ankarani, Strunjan). Strok. članke je objavil v SiV, SVV, PDK, Kmetovalcu, Kmetijskem vestniku in drugod. Samostojno je objavil *Oskrbovanje sadnega drevja* (1951), *Sadjarstvo za nižje kmetijske šole* (1956), *Praktično sadjarstvo* (1957). Njegov sin **Anton** je akademski slikar (gl. čl.).

Prim.: Sto let kmetijske šole Grm, Novo mesto 1986, 151-52; Enc Sje 3, 125; Pismo Anteja F. z dne 29. jul. 1958 in Antona F. z dne 28. jun. 1993.

Adč.

FLEGO Anton, akademski kipar in keramik, r. 8. mar. 1938 v Novem mestu. Oče Anton, agronom in pisec učbenikov s področja sadjarstva in vinarstva, mati Ljudmila Weixler, učiteljica ročnih del. Osn. š. v Novem mestu in v Vipavi, petletno š. za oblikovanje (keramični oddelek) pa v Lj. Nato se je vpisal na ALU v Lj., kjer je študiral kiparstvo. 1964 je diplomiral pri prof. B. Kalinu in se do vojaščine zaposlil v Mehanotehniko Izola. Po vojaškem roku je sprejel službo likovnega pedagoga v Kopru. Z družino živi v Kopru. - Ustvarja in kiparstvu, slikarstvu in keramiki.

Imel je več samostojnih in več skupinskih razstav. Samostojne razstave: Grožnjan (1969); Piran, Obalne galerije (1969); Nova Gor. (1972); Koper, Gal. Loža (1980); Kranj, Gorenjski muzej (1980); Lj., Razstavni prostor ZRMK (1980); Lj., Commerce (1982); Izola, Likovna gal. (1983); - slikarstvo, kiparstvo: Izola, Gal. Alga (1983); - keramika: Koper, Splošna banka (1984); Koper, JIK banka (1985); Trst, SP Peterlinova dvorana (1985), Portorož, Hotel Palace (1985), Koper, JIK banka (1986); Izola, Gal. Insula (1988); Mrb., Gal. Konšak M. (1989). - Skupinske razstave: Koper, Gal. Loža (1969); Piran, Obalne gal. (1969); Palič (Subotica) (1969); Škofja Loka, Škofjeloški muzej (1970); Piran (1971) - »Primorski likovniki«; Zalec, Savinov razstveni salon (1979); Lj., Razstavišče R. Jakopič (1979) - »Razstava ZDSLU«; Lj., Gal. Labirint (1979); Moskva (SZ) (1979); Lj., Razstavišče R. Jakopič (1981) in (1982); Slovenj Gradec, Umet. paviljon (1982); Ajdovščina, Škofja Loka, Kranj, Ricmanje (1983) - »Primorski likovniki«; Izola, Likovna gal. (1983); Koper, Gal. Loža (1983) - »Razstava DLUSO«; Ajdovščina, Škofja Loka, Kranj, Ricmanje (1983) - »Primorski likovniki«; Zagreb, Nova zgrada muzejskega prostora (1984) - »Svetovni trienale keramike«; Lj., Mestna gal. (1985) - »Soočenja«; Izola, Gal. Alga (1987); Lipica, Hotel Maestoso (1987); Izola, Gal. Insula (1987) - risba; Izola, Gal. DLUSO (1987); Lj., Lik. razst. R. Jakopič (1988) - »Razstava ZDSLU«; Koper, Splošna banka (1990) - »Tiera 90«. - V keramoplastiki in slikarstvu upodablja figuro v odnosu do življenjske dinamike sodobne civilizacije. »F. plastike so del njega samega in vsega tistega, kar v njem živi, rast, ki se prebuja in zamira, moč, ki se rojeva in izgineva hkrati. Dinamika F. del, ki jo prezentira kolo in njegove izpeljanke, je le simbol, skrito hotenje in manj odsev prekipavajoče človeške narave. F. umetnostni izraz je deklarativen, manifestativen. ...F. sledi utripajočim očem dobe, njeni neblogljenosti, da bi našla trdna tla. Stari temelji so porušeni, novih še nismo zgradili. Naš čas ni doba piramid, je doba vrtljivih teles...« (Cene Avguštin). Na njegove plastike »so vplivale različne predstave, od fantastične boševske do večpomenske indijske umetnosti, vendar pa je to v resnici svoj, izrazit, nenavaden svet, ki se skozi različne ustvarjalne faze vse bolj dinamizira, giblje, zavrti. Lahko ga razdelimo na tri obdobja: rastlinski (vegetabilni, abstraktni in futuristični, kjer je v ospredju človek-stroj« (Andrej Medved). »Slika v prastari slikarski tehniki enkavstiki, s katero poudarja

svoj odnos do simbolike predmetov, saj že tehnika sama po sebi deluje simbolično - večno. F. linija - kontura, iz katere izhajajo, (avtor je prvenstveno kipar) se skozi risbo v osnovi preljuje v barvno površino, ki ploskovno podaja fabulo, pripoveduje zgodbo o resnici resnice, ki je ali pa je ni, ki bo, če bo...« (Dejan Mehmedović). Na izvirnih formah keramike upodablja morski in podmorski svet. Kot likovni pedagog pa je ustvaril večje število scen za gledališke predstave.

Prim.: Osební podatki; J. Mesesnel, Sedmerica v Loži, Delo 26. maja 1972; Anton Flego. /Katalog/ (Spremni esej Andrej Medved), Piran, Obalne gal. 1980; A. Medved, Nenavaden svet Flegovih plastik, PrimN 30. maja 1980; Anton Flego. /Katalog/. (Tekst Cene Avguštin), Kranj, Gorenjski muzej 1981; Anton Flego. /Katalog/. (Tekst avtor), Izola, Likovna gal. Alga 1983; F. Goljevšček, Sožitje dveh umetnosti. V likovni galeriji Alga v Izoli razstavlja svojo keramiko Anton Flego, PrimN 20. sept. 1983; H.J., Tone Stres o vprašanju strahu, tesnobe in ljubezni /članek omenja tudi razstavo A. Flego/, Pdk 8. maja 1985; DSI na počitnicah /tudi o razstavi A. Flego s sl./, Mladika 1985 (junij), št. 5/6, str. 71; Anton Flego razstavlja v Kopru, PrimN 13. febr. 1987; M. Muženič, Likovna skupina LIK razstavlja v Izoli, Pdk 2. okt. 1987; M. Furlan, Govorica čopiča, PrimN 20. okt. 1987; Anton Flego. /Katalog/. (Tekst Dejan Mehmedović), Koper, DLUSO 1988.

ViK

FLEGO Franjo (Fran), politik, deželni poslanec, r. 17. mar. 1852 v Štrpedu pri Buzetu, u. 25. dec. 1930 na Počekačih pri Buzetu. Oče Sebastijan, mati Eufemija; F-ova družina je bila siromašna. It. osn. š. v Buzetu, hrv. jezika se je naučil sam. 1887 je bil izvoljen kot prvi Hrvat za župana v Buzetu, 1888 je uvedel hrv. jezik v poslovanje buzetske občine. Za župana je bil izvoljen še 1890 in 1906. 30. avg. 1888 je bil izvoljen v istrski deželni zbor v kmečki kuriji sodnih okrajev Koper, Piran in Buzet (brez krajev Koper, Piran, Izola, Milje, Buzet), izvoljen je bil ponovno 25. jun. 1889 skupaj z V. Spinčičem (gl. čl.). Bil je kandidat polit. društva Edinost, pri katerem je sodeloval kot predstavnik istrskih Hrvatov tudi še po prvi svet. vojni. F. je eden najpomembnejših tvorcev hrv. in slov. narodnega in polit. gibanja v severni Istri.

Prim.: Novosti (Zgb) 1. jan. 1931; Zbirka članka o Buzetu i Bužeštini, Buzet 1966, pass.; B. Jakovljevič, Istarski mozaik, št. 2, 1972; Isti, Buzetski zbornik, knj. 12, 1988; Milanović II, 235-38; J. Kramar, Marezige trdnjava slovenstva v Istri, Koper 1982, pass.; Isti, Narodna prebujala istrskih Slovencev, Koper 1991, pass.

B. Jakov.

FLEGO Stanko, starinoslovec, r. 8. jul. 1947 v Trstu, živi prav tam. Oče Franc, pristaniški delavec, mati Stanka Kržišnik, gospodinja. Osn. š. je obiskoval v Škedenju, niž. in viš. sred. š. v Trstu (matura 1966). Služboval je v različnih ustanovah v Trstu, od 1974 je zaposlen v Družbi pristaniških delavcev (Compagnia Unica Lavoratori Portuali) kot vodja administrativnega odd. Vzporodno s poklicnim delom se je F. ukvarjal kot ljubiteljski arheolog; svoje raziskovalno delo je osredotočil na Trst in njegovo slov. zaledje. Rezultate dela je večkrat objavil kot časopisne članke (PDK) ali pa kot razprave (JKol 1981 in 1992, GorLtk in AV). — F. deluje predvsem kot sistematični arheološki topograf na ozemlju, ki ga jezikovno, geografsko in pripadnostno obvladuje ter njegovo arheološko podobo pomembno dopolnjuje s podatki in spoznanji, ki jih enosmerna it. stroka ne zmore zapopasti. V tem pogledu je ob arheološki topografiji Boljunca (GorLtk 12-14/1985-87, 127-47, soavtorja L. Rupel in M. Župančič in Borgolauro 13, 1988, 46-55) njegovo temeljno delo podroben arheološki pregled občine Dolina pri Trstu *Arheološka topografija občine Dolina - Topografia archeologica del Comune di San Dorligo della Valle* — Provincia di Trieste (Trst - Lj. 1991; soavtor M. Župančič). Skupaj z Lidijo Rupel je F. izdal tudi vodnik po prazgodovinskih gradiščih v Tržaški pokrajini (Trst 1993).

Prim.: Osebni podatki.

Svolj

FON Zorko, glasbeni pedagog in umetniški fotograf, r. 12. febr. 1913 v Tolminu. Oče Rafael, občinski sluga, mati Marija Sivec. Po osn. š. in gimn. v roj. kraju je študiral na glasb. konservatoriju v Trstu in Firencah in v tem času od 1936-38 poučeval na tolminskem učiteljskišću. Diplomiral je 1940 na konservatoriju v Bolzanu. Med tem je bil mobiliziran in do it. kapitulacije v taborišču v juž. It. Od 1945 je v coni A, ki je bila v anglo-amer. upravi, služboval v Gor. na slov. šolah, zatem na glasb. š. v Šempetru pri Novi Gor. in do 1956 v Solkanu, ko je bil zaradi težke pljučne bolezni pet let na bolezenskem dopustu. Poslej je poučeval v Tolminu, najprej na glasb. š. in zadnjih 10 let do upokojitve na pedag. gimn., kjer je poučeval glasb. teorijo in vodil pev. zборе. — Od 1962 se posveča umetniški fotografiji. S posebno ljubeznijo je poslikal zlasti premnoge naravne lepote Soške doline, izdelal več sto odličnih diapozitivov in vrsto barvnih filmov. Diapozitive je razstavljal v tujini in do-

ma in prejel v Jslj diplomu fotoamaterja prvega razr. Njegovi posnetki so na mnogih turističnih prospektih in razglednicah. Knjigo *Dolina Soče*, ki je izšla 1982, je opremil z odličnimi barvnimi slikami. Zadnja leta se posveča tudi oljnemu slikarstvu na platno.

Prim.: Osebni podatki; Z. Fon - H. Uršič, Dolina Soče, Knjiga '82, 484-85.

Svk

FONDA Pavel, psihoanalitik, psihiater, publicist, polit. delavec, r. 22. sept. 1942 v Trstu (Škedenj), živi na Opčinah. Oče Mansuet, trgovec, mati Diomira Budal, gospodinja. Osn. š. je obiskoval v Škedenju, sred. I. Cankarja in znan. licej v Trstu (matura 1961). Medic. je študiral v Padovi, psihiatrijo v Milanu, kjer se je zaposlil kot univ. asistent. Od 1970 je delal v psihiatrični bolnišnici v Trstu in sodeloval s F. Basaglijo, ki je v tistih letih prenavljal psihiatrično oskrbo v smeri alternativne psihiatrije. V tem kontekstu je v obdobju 1975-80 vodil Center za mentalno zdravje v Nabrežini. Z Basaglijevo usmeritvijo se ni povsem strinjal. Zavračal je pretirano ideologizacijo in politizacijo alternativne psihiatrije, ki je med drugim ostro nasprotovala psihoanalitičnemu in sploh psihološkemu prijemom. Zato je v začetku osemdesetih let prešel iz psihiatrije na področje otroške psihološke oskrbe. Bil je med ustanovitelji Slov. psihopedagoške službe in nato primarij Službe za psihologijo in psihoterapijo doraščajoče dobe pri trž. KZE do leta 1990, ko se je predčasno upokojil in se povsem posvetil psihoanalizi. V tej se je izsolal v letih 1970-79 na Milanskem psihoanalitičnem inštitutu in postal redni član Italijanske in Mednarodne psihoanalitične zveze. Od 1989 se zanima za razvoj psihoanalize na evrop. Vzhodu, v It. psihoanalitični zvezi je tajnik Komiteja za razvoj psihoanalize na Hrv. in v Sji in vezni člen z Mednar. psihoanalitično zvezo za organiziranje in priznanje edukacije psihoanalitikov iz Sje in Hrv., ki se vrši v Trstu. 1980 je bil izvoljen v obč. svet Devina-Nabrežine na listi KPI. Od 1981 je tam odbornik za zdravstvo, od 1984 do 1985 župan s koalicijo KPI, PSI in SSK. Kot predstavnik zamajceve je imel pozdravni govor v Cankarjevem domu na zasedanju Slov. svetov. kongresa na predvečer razglasitve slov. samostojne države (objavljen v PDK 19. jul. 1991). V strok. revijah objavlja razprave o psihičnem stapljanju, ki ga raziskuje. Ukvarja se tudi s preučevanjem psiholoških aspektov medetničnih odnosov in je o tem objavil nekaj razprav in člankov: *Analiza ne-*

katerih mehanizmov izrinjanja v tržaški okolici, Most 1979; *Razmišljanja o narodu*, NRazgl 27. mar. 1987; *Psihični procesi in narodnostna identifikacija*, Ednina, dvojina, večina, Trst 1987; *L'immagine socio-culturale della città di Trieste in una lettura psicoanalitica*, Presenza e contributo della cultura slovena a Trieste, IRRSAE, Trst 1987; *Psihoanalitična antropologija in etnične problematike*, Ethnos in istovetnost, SLORI, št. 115, Trst 1990; *Trieste soffre di una nevrosi antislava*, Il Piccolo 6. dec. 1991; *Sul versante psicologico dei nazionalismi*, Politica internazionale, št. 1-2, 1992; *Trieste, quando si esalta la propria diversità*, Il Piccolo 4. mar. 1993.

Prim.: S. Tence, Komunist dr. P. Fonda izvoljen za devinskonabr. župana, PDK 23. okt. 1984 s sl.; L. Kante, Pavel Fonda, Delo 2. febr. 1985; D. Kalc, Identiteti na sledi, (Razgovor z dr. Pavlom Fonda), JKol 1985 s sl.; R. Škrlič, V tej trdnjavi je vse več razpoka, PrimN 7. maja 1993: osebni podatki.

ldt

FONTANOT družina, antifašisti. **Giovanniju F.** (r. 10. jan. 1873 v Miljah, u. v Dachau 6. mar. 1944), po poklicu tesarju, in materi Regini Marena so se rodili sinovi: **Armido** (r. 28. febr. 1900 v Trstu, u. 22. ali 24. jun. 1935 v dolini reke Nadiže), po poklicu tesar; **Licio** (r. 24. mar. 1912 na Reki, u. 1. avg. 1944 v Vidmu), po poklicu mehanik, in **Vinicio** (r. 5. maja 1915 v Crikvenici, u. 1. dec. 1988), po poklicu obrtnik. Družina F. se je 1908 iz Milj preselila v Ronke, kjer so oče, nato pa tudi sinovi delali v socialističnem, kasneje komunističnem gibanju. Družina s šestimi otroki se je pred faš. umaknila na Dunaj, nato v Bolgarijo in se sept. 1935 naselila znova v Ronkah. Tu so F-ovi delovali v podtalnem protifaš. odporu in so se 1942 povezali s slov. partiz. gibanjem. Jul. 1943 se je Vinicio (Petroni) izognil aretaciji, zato pa sta bila zaprta Licio (Tiberio) in Armido (Spartaco), skupaj z njunima družinama. Ob kapitulaciji It. se je Vinicio pridružil partiz. na »goriški fronti« in bil med ustanovitelji tržaške proletarske brigade. Skupaj z bratom je na območju Tržiča organiziral skupine Gruppi d'azione patriottica (GAP). V tem času so nem. oblasti aretirale očeta, ki je u. v koncentracijskem taborišču. Febr. 1944 so bratje F. sodelovali pri ustanovitvi Tržaškega bataljona. Armido je postal komisar enega izmed bataljonov Trž. brigade. U. je nepojasnjene smrti, ko je spremljal v Furlanijo skupino ujetih it. alpincev. Prav tako je nepojasnjene smrti u. Licio, ko je deloval kot član GAP v Furlaniji; na ilegalnem

zdravljenju v bolnišnici v San Vito al Tagliamento so ga zajeli vojaki salojske republike. V zaporu je naredil samomor. Vojno je preživel Vinicio, ki je postal še prej poveljnik enega izmed bataljonov Tržaške brigade (apr. 1944). 18. dec. 1944 so v vasi Hrast pri Suhorju v Beli Krajini ustanovili partiz. it. brigado, ki so jo poimenovali po bratih F., prišla je v sestav divizije Garibaldi Natissone.

Prim.: Qualestoria 1981, št. 1, 136-41; G. Fogar, Od ilegalnega antifašizma do proletarske brigade, Nova Gor. 1974, pass.; R. Giancuzzo-M. Abram, Itinerario di lotta, Rovigno 1986, pass. Plah.

FORMENTINI (FORMENTINO) gor. plemiška rodbina. Prvi gotovi podatki o bivanju te družine v naših krajih se nahajajo v notarskih listinah iz začetka 14. stol. **Simon Porcachio**, imenovan tudi **Formentino**, je bival 1308 v Čedadu v bližini Porta Broxana. Ker je večkrat omenjen kot **de Versla**, nekateri zgod. sklepajo, da družina izhaja iz furlanske vasi Versa. Po mnenju drugih zgod. (Jacopo di Valvasone, Czoernig) so F. v zgodnjem srednjem veku prišli iz Madžarske, vendar je ta domneva brez vsake trdne podlage. Po drugih virih (Freiherr Taschenbuch 1857) začetnik rodbine naj bi bil **Ivan Porcar(i)o** (iz južnotirolskega mesta Trento?), grof sv. rimsk. cesarstva, kateremu je ces. Friderik Rdečebriček 2. jul. 1184 v nem. mestu Mainz podelil diplomo s priznanjem za njegove zasluge. Okoli 1214 se je Ivan Porcar(i)o oz. njegov sin **Porcarino** naselil v Čedadu, kjer je začel novo vejo. Omenjeni Simon Porcachio iz Čedadu je po vsej verjetnosti njegov potomec. Oglejski patriarh Peter Gerio (Gerra) je 1300 podelil Simonu in njegovemu bratu **Tomažu** bogate investiture, 1307 je Tomaž pridobil fevd Soffumberg, 1315 je gor. grof Henrik II. potrdil fevde Tomaževemu sinu **Formentinu**, ki je bil sprejet 1341(2) med čedajsko plemstvo. Simon je imel štiri sinove: **Ivana**, **Formentina**, **Nikolaja** in **Leonharda**. Oglejski patriarh Bertrand je potrdil Formentinu, Leonhardu in Nikolaju fevdalne pravice, ki so jih F. pridobili 1342 v Sovodnjah v Benečiji, 1353 jim je patriarh Nikolaj podelil še druge investiture. Ces. Karel IV. je 20. okt. 1357 v Melnicu podelil naslov grofov sv. rimskega ces. in fevdalne pravice bratom Ivanu, Leonhardu ter Nikolaju. Veji, ki sta izhajali iz Simonovih sinov Ivana in Formentina, sta bivali v Čedadu in sta kmalu izumrli. Veja, ki je izhajala iz Leonharda, je tudi bivala v Čedadu in je

izumrla v prvi polovici 17. stol. Njen zadnji predstavnik je bil **Jernej**. Po drugih virih, ki se hranijo v arh. družine F., pa je izumrla komaj v 19. stol. Med predstavniki te veje se je odlikoval **Herman**, ki je bil med čedajskimi poslanci v državljanski vojni l. 1381 in je sodeloval pri gradnji obrambnih naprav na gradu Gronunberg, 1990 pa je bil v Padovi kot poslanec patriarha Ivana pri Francescu da Carrara. Tudi Leonhardov brat Nikolaj, imenovan **Zuglies**, **Zules**, **Zuges**, **Zuls** v listini iz 1403, je bival v Čedadu. Njegovi sinovi **Nedone (Nodingo)**, **Tomaž (Fisico)** in **Adam** so 1372 pridobili od patriarha Markvanda mdr. fevde v Tapoljanu in v Črnem Vrhju v Benečiji. Že proti koncu 14. stol. so F. omejeni med pripadniki društva plemenitih grajskih »varuhov« v Tolminu. Nedone in Tomaž, načelnika tolminskih plemičev, sta omejena kot branilca tolminskega gradu med vojno l. 1381. Tomaž je bil tudi prisoten 1382 kot zastopnik patriarha Filipa d'Alençon pri pogajanjih za mir s predstavniki Beneške republike, i. l. je pridobil od patriarha fevdalne pravice v Landarju in jih ohranil do 1388, ko jih je patriarh podelil družini Savorgnan. Nikolaj je bil začetnik več vej. Njegov sin **Adam** je omenjen 1419 med branilci Čedada pred napadi Ogrov. Adam je od Ivana Guberta de Gubertinija kupil 27. jul. 1431 grad Cusano, njegov sin **Nedone** pa je pridobil 1437 grad Gronunberg in začel novo vejo. F. so postali člani furlanskega parlamenta kot gospodje Cusana. Iz te veje so izšle druge manjše veje. Ena je bivala v Huminu, kjer je izumrla v začetku 17. stol. Druge so izumrle v teku 18. stol. Zadnji predstavnik čedajske veje je bil **Horac** in fevd je po njegovi smrti prišel v last plemiške družine Remondini iz Bassana (znameniti tiskarji). Iz drugega Adamovega sina **Bonina**, oz. njegovega sina **Adama**, sta izšli dve veji. Ena, katere začetnik je bil **Hijeronim**, je bivala v Čedadu in je izumrla ob koncu 19. stol. Iz nje je izšla v 16. stol. veja ki se je naselila v Gradcu in tam izumrla ob koncu 19. stol. Hijeronim se je 1509 odlikoval pri obrambi Čedada pred ces. vojsko. Adamov sin **Feliks** je imel več sinov. Med temi **Panfil(t)a**, ki je u. v Lj. in je bil pripadnik tevtonskega reda, in **Vincinguerra** sta začetnika številnih vej, pripadniki katerih so se v teku stol. naselili v Roraiu pri Pordenonu, v Argentini in v Gor. grofiji: v Tolminu, Števerjanu in Gor. Vincinguerra je začetnik števerjanske veje, ki je izumrla v zadnjih l. 18. stol. Panfil(i)jo pa je začetnik gor. veje, ki še obstaja. Zadnji predstavnik števerjanske veje, **Jožef Ignac**, ki je bil nekaj

časa lastnik gospostva Mokronog in je bil brez potomcev, je podaril 1790 grad in posestvo **Francu Ignaciju** in **Jožefu Frideriku**, sinovoma **Pavla Emilija**, ki je izhajal iz gor. veje in je bival v fevdu Cusano zraven Pordenona. Njegovi potomci so sedanji lastniki števerjanskega gradu. Predstavniki gor.-pordenonske-argentinske veje še živijo v Porciji zraven Pordenona in v Buenos Airesu. Kot lastniki sodne oblasti v Tolminu so F. postali 1541 člani gor. plemstva. Vincinguerra je 1520 kupil grad v Števerjanu, ki je bil prejšnji last plemiške rodbine Ungrispach, ga popravil, povečal in dal sezidati novo c. Gor. veja je 1606 dobila investituro sodne oblasti v Biljah, 1. sept. 1623 je ces. Ferdinand II. podelil tolminskemu glavarju **Gašperju**, sinovom in vdovi njegovega brata **Karla: Ludviku, Ferdinandu, Elisabetti** in **Aurori** iz gor. veje naslov baronov sv. rimsk. ces. s predikatom »Tolmina in Bilj«. Beneška republika je 27. avg. 1718 uradno priznala **Ludviku Jožefu** grofovski naslov in poskrbela za vpis v plemiško knjigo, 12. avg. 1857 pa je ces. Franc Jožef I. priznal in potrdil grofovski naslov predstavnikom gor. veje. Tudi it. drž. jim je potrdila naslove 6. mar. 1927, 28. jan. 1929 in (bratom **Bennu, Egonu** in **Vincinguerru** iz Števerjana) 24. jun. 1941. F. so globoko posegli v življenje slov. ljudi v krajih, kjer so izvrševali sodno oblast. Poleg že omenjenih članov te rodbine so še številni drugi dosegli visoke časti in službe. Še posebej so se odlikovali kot vojaški poveljniki in drž. uradniki. **Virgil** je odkril 1497 rudnik živega srebra v Idriji, **Ivan** in **L. Manzano**, načelnika tolminskih plemičev, sta prepričala Tolmince (1508), da branijo Beneško republiko proti vsakemu sovražniku. **Friderik** in **Pavel** sta branila 1509 Kozlov rob pred vojsko grofa Brunswicka in sta padla v roke Avstrijcem. **Gašper**, komornik, dvorni svetnik, tolminski glavar (1598-1606?), je prišel večkrat navzkriž s Tolminci, ki so se pritožili v Gradec zaradi davkov in dosegli, da ga je vlada opozorila, naj ravna pravično s podložniki. **Leonhard** in **Franc** sta bila pripadnika tevtonskega reda; prvi je postal 1570 Veliki mojster tega reda, drugi pa 1588 glavar v Gradišču ob Soči, kjer je s svojim trdim ravnanjem povzročil nered in spore med podložniki in oblastjo; 1585 je bil med patriciji, ki so po naročilu ces. Ferdinanda izvajali fiskalne reforme na Gor. **Jožef** je bil gor. arhidiacon, ces. namestnik pri patriarhu Grimaniju v Akvileji, ki ga je 1565 poslal v Rim k papežu Piju IV., da bi rešil sporne zadeve med papežem in patriarhom. **Karel**, komornik in

dvorni svetnik, je bil general v ces. vojski, se je udeležil 1601 obleganja mesta Kanisza in je peljal 1605 200 konjenikov iz Gor. na Hrvaško v vojno proti Turkom. **Aurora** je bila dvorna dama ces. Marije Ane in se 1632 poročila z grofom Ivanom Batthyanyem. Po ljudskem izročilu je Aurora peljala s sabo na Madžarsko števerjanske kmete, ki naj bi uvedli v tiste kraje gojenje briške trte sorte tokaj. **Ludvik** je skupaj z G. A. Morrellom, po ukazu ces. Leopolda I. iz 1696, zbral v eni sami mestni četrti vse gor. judovske prebivalce, 1707 je na Dunaju skušal preprečiti prodajo obč. zemljišč v gor. grofiji, 1708 je podprl pri ces. ustanovitve nadšk. v Gor., 1711 pa ga je knez della Mirandola poslal na zborovanje Diete v Ratisboni. **Franc Ignac** je bil komornik in poveljnik v Gradcu, **Pavel Emilij** praporščak v vojni s Prusijo. **Jožef Florjan** (1832-94) je 1869-74 restavriral in opremil grad v Števerjanu, 1882 se je v njem stalno naselil, se posvetil kmetijstvu, še posebej vinogradništvu in pridobil zlato kolajno za domače pridelke na Kmetijski razstavi 1884. Med prvo in drugo svet. vojno je bil grad porušen. Njegov sedanji lastnik **Mihael Karel**, advokat, r. 1929 v Gor., poročen 1956 z baronico Alicijo Taxis Bordogna Valnigra, ga je delno restavriral. V njegovih pritličnih prostorih je odprl tipično restavracijo, v dveh bližnjih poslopih iz 16. stol. hotel visoke kategorije in Muzej vina. Ustanovil je tudi golf club s potrebnimi športnimi napravami, se bavi z vinogradništvom in občasno objavlja članke o vinu v specializiranih revijah (mdr. *La denominazione di origine controllata dei vini*, Economia Isontina 1970, št. 8). Njegovi sinovi **Leonardo**, **Isabella** in **Filippo** so aktivno vključeni v dejavnosti očetovega agriturističnega podjetja. Filippo se ukvarja s kmetijstvom in s športnimi dejavnostmi. Leonardo je aktiven član Konzorcija za ohranitev zgod. gradov v naši dež., skrbi za restavracijo, se bavi z založništvom in je izdal nekaj knjig, kot *La Contea di Gorizia e Gradisca illustrata dai suoi figli* (Gor. 1984) in *Memorie goriziane fino all'anno 1853* (Gor. 1985) omenjenega **Jožefa Florjana F.**, ki se hranijo v rkp. v druž. arh.

Prim.: Osebni podatki (Filippo F. in druž. arh., zlasti E. del Torso, Genealogia della nobile famiglia de Formentini, rkp.); Morelli, I-III, pass.; Manzano, Annali V, pass.; Rutar, Gor., pass.; Isti, Tolm., pass.; Spreti, Enciclopedia III, 230-32; B. Grafenauer, Kmečki upori na Slovenskem, Lj. 1962, 287; grad Crollalanza I, 423; R. Bednarik, Števerjanski grad in njegovo podložništvo, M(Trst) 1968 (XII); B. Marušić, Veliki Tolminski punt,

Trst 1973; A. Cattalini, Il castello di San Floriano (in tam navedena bibliografija), Videm 1978; T. Miotti, Le giurisdizioni del Friuli orientale e la Contea di Gorizia (Castelli del Friuli /3), Udine; M. Smole, Graščine na nekdanjem Kranjskem, Lj. 1982, 300-302, 605; M. Terpin, Števerjan (in tam navedena bibliografija), Števerjan 1984, pass. (zlasti 30-33); C. Giovannella-S. Rasman, Formentini, tradizione modernità (s sl.), Picc. 1. jun. 1986; Czoernig 1987, pass. (zlasti 690-1); S. Cosma, Il castello di San Floriano (in tam navedena bibliografija), Gor. 1992.

Vh

FORTUNA Loris, pravnik, politik, r. 21. jan. 1924 v kraju Breno pri Bergamu, u. 5. dec. 1985 v Rimu. Gimn. je obiskoval v Vidmu, kjer se je med drugo svet. vojno vključil v odporiško gibanje. Bil je zaprt v Gor., od tu pa je bil dec. 1944 odpeljan v koncentracijsko taborišče Bernau na Bavarskem. Po vojni je končal študij prava in se posvetil odvet. službi. Polit. je delal v KPI, 1956 je iz te stranke izstopil in se pridružil PSI. Takrat je tudi odstopil kot mestni svetovalec v Vidmu, s somišljeniki je ustanovil krožek »Calamandrei« in revijo *Politica e cultura*. Revija je posvečala veliko pozornost Slov., zlasti njih umetnosti. 1963 je bil izvoljen v rimski parlament in v polit. javnosti je postal poznan s predlogom zakona o razporoki. Jun. 1972 je skupaj z nekaterimi socialističnimi poslanci pripravil osnutek zakona o zaščiti slov. jezikovne skupnosti v It.

Prim.: M. Waltritsch, Sreč 6/1971, št. 31, 140-42; Enc Sje 3, 133; Pdk 16. nov. 1971; Tov 29. nov. 1972; Pdk 28. nov. 1975; 10. jun. 1976; 6. dec. 1985; Komunist 21. maja 1982

B. Mar.

FRANČIČ Franjo, dipl. socialni delavec, pesnik in pisatelj, svobodni umetnik, r. 21. febr. 1958 v Lj., živi v Piranu. Oče Franjo, zidar, mati Rozalija Cigler, bolniška sestra. Osn. š. v Lj., sred. kovinarska š. v Pobjlševalnem vzgojnem zavodu - Gornji Logatec, VSŠD Višja socialna šola v Lj. Piše novele, kratke zgodbe, pesmi in romane. Pogostoma je prisotna trda istrska zemlja in njen naravni ritem. Objavil je zbirko kratke proze *Ego trip* (MK 1984), roman *Domovina blede mati* (Aleph 1986), zbirko kratke proze *Ne* (DZS 1986), roman *Jeb* (Pomurska zal. 1988), zbirko kratke proze *Rosa* (Kmečki glas 1990), zbirki pravljic *Skarabeji in otroška srca* (MK 1989) ter *Zvezde obal* (Part. knjiga 1990), zbirko kratke proze *Milostni strel, Orgija* (Borec 1990). Poezijo objavlja F. v revijah, 1989 je prejel nagrado na natečaju

revije Mladika, Trst. Izdal je pesniški zbirki *Klovnova obzorja* (Fontana 1991), *Začasno osvobodeno ozemlje* (1993). Slednja je dvojezična pesniška zbirka, izšla v samozaložbi. It. prevod je opravila Jolka Milič. Pri Društvu slov. pisateljev je izšla 1993 zbirka kratke proze *Istra, gea mea*. V tisku je roman *Sovrašтво* (Optimizem, Postojna). F. piše tudi rad. igre: *In ne rečeš ne* (RAITrsta 1987), *Mar ni res, Ana?* (RAITrsta 1990), *Tujec* (RSja 1993) idr. S poezijo in prozo sodeluje v oddajah Literarni nočno (RSja), z liričnimi utrinki in satiričnimi oddajami R. postaj Koper, Mrb., Lj. in Trst. - F-eva poezija izpostavlja lirski jaz, trdi, trpki, a tudi pritajeni jezik prvinske izpovedi in človeškega zaznavanja premikov sveta. D. Poniž ugotavlja, da je F-eva lirika stiske, včasih blage, včasih krčevite ironije, ostrega opazovanja in železnih besed, v sredico pa je vsajen občutljiv lirski jaz, ki neutrudno zasipa reči in jih neusmiljeno postavlja v luč.

Prim.: Osební podatki; poročila o knjigah v dnevnem in revijalnem tisku.

nsf

FRANDOLIČ Dario Vittorio, šolnik, filmski režiser in športni delavec, r. 23. febr. 1952 v Doberdobu, kjer živi. Oče Aldo, pek, mati Marija Rožič, trgovka in gospodinja. Rojstna hiša »Vitorjotevi« od 1918 trgovina, pozneje pekarna, od 1990 sedež Kmečko obrtne hranilnice. Osn. š. v Doberdobu, nižjo sred. v Gor., prav tam obiskoval slov. gimn. - lic. in maturiral 1972, diplomiral pa na trž. Filoz. fak. 1985 pri prof. A. Farassinu z delom *Dediščina Stravinskega v teoriji in praksi gledališke in filmske igre*. Istočasno je študiral v Lj. na filmskem oddelku AGRFT in 1986 dipl. iz filmske režije s filmom *Zlata ribica* (tri in pol urna televizijska nadaljevanka). Od 1985 je prof. slov. in zgod. na slov. višjih sred. šolah. V 70-letih je bil odbornik SKAda in sodeloval kot igralec pri gled. skupini, ki je bila ustanovljena v Gor. v okviru kat. društva M. Filej, in v SAGu (Slov. amaterskem gledališču). 1979 je na AGRFT pripravil dokumentarec o ljubljanskem slikarju Krištofu Zupetu in film, posnet po istoimenski Kersnikovi sliki, *Kmetska smrt* (Planjavec Jože Zupan). 1976-84 je kot statist ali v majhnih vlogah sodeloval v raznih filmskih delih, npr. M. Klopčiča. 1980 je stopil v gled. studio, ki sta ga v Lj. odprla brata Janez in Andrej Vajevca (poudarek na realističnem pristopu). 1982-89 je organiz. in sodelovanju s Pokrajino gled. tečaj v Gor., ki ga je vodil J. Vajevca. Na podlagi teh izkušenj so v 80-letih nastala slede-

ča dela v gled. studiu J. Vajevca: kot igralec sodeloval v filmih Intervju in Pomladni dan rež. D. Prebila. Istočasno je režiral film Maska (1984). Soavtor knjige *Doberdob včeraj in danes*, Gorica 1988, s prispevkom *Zgod. oris telesne kulture na Doberdobskem* (393-431). Od 1991 je v Odboru SSS. Že kot otrok je vžljubil nogomet in mnogo let igral pri raznih ekipah (Pro Gorizia, Torriana iz Gradišča, v domačem društvu Mladost, bazoviški Zarji). Že nekaj let je nogometni trener združenih mlad. ekip Š.D. Sovodnje in S.Z. Mladost.

Prim.: Vprašalna pola sept. 1993; Doberdob včeraj in danes, Gorica 1988, 410, 425; 30 let ZSKP, Gorica 1989, 69; IzvGor. 1965-1975; KatG 19. dec. 1991.

Sirk

FRANK Anton, ključavničar, tigrovec, borec NOBJ, r. 14. jan. 1913 v Kilovčah (obč. Prem), u. 23. sept. 1978 v piranski bolnišnici. Oče Anton, mati Ivana Tomšič, kmetje. Osn. š. Kilovče. Do aretacije 28. mar. 1942 je živel doma v Kilovčah in sodeloval v organ. TIGR. Ileg. protifaš. liter. so mu izročali Vikt. Bobek, Jos. Ujčič, Loj. Pugelj, Fr. Žetko v Volčah pri Košani, Fr. Zafred v Stari Sušici, posebno T. Dolgan na Topolcu, Iv. Simčič v Matuljah idr. F. je vneto raznašal liter. po vseh vaseh. V NOG je začel sodelovati poleti 1941. Udeležil se je mnogih sestankov in zborovanj OF. Na njegovo pobudo je bil v Kilovčah nov. 1941 ustanovljen prvi odb. OF na Bistriškem in on je bil preds. Udeležil se je več partiz. akcij in 27. mar. 1942 je bil z drugimi poslan v Št. Peter (Pivka) za nakup orožja od serženta Cosima Ercoleja, ki jih je izdal. Nekateri so bili še istega dne aretirani. F. je bil aretiran doma 28. mar. 1942. V trž. in kopr. zaporih so ga hudo mučili. 28. nov. 1942 je bil v Rimu obsojen na 24 let ječe, zaprt je bil v kaznil. Civitavecchia, od 30. avg. 1943 v Monte Alto-Viterbo, kjer je ušel k it. partiz. 17. jul. 1944 se je pridružil bazi NOV v Bariju in se nato udeležil s 3. prekomor. brigado vseh bitk v Jslu do osvoboditve. Bil je dobitnik 5 odlikovanj, med temi red bratstva in enotnosti. Po vojni je bil zaposlen pri TAM v Mrbu, pri transportu v Ilir. Bistrici, z mlad. brig. na progi Brčko-Banovići, v Kulaši do 1953, nato pri želez. na Reki in v trgovini, bival z družino v vasi Frančiči nad Opatijo, nato v Jurdanih, kjer se je invalid. upokojil 1963. Bival je 6 let v Kilovčah, od 1969 do smrti v Ilir. Bistrici. F. je objavljал svoje pesmi v Kmečkem glasu. Nagrado je dobil za pesmi *S sovraštvom prevzeti in Zapuščeni vrtovi*.

Prim.: AULA IV; F-ovo pripovedovanje. Mnogi tigrovci na Bistriškem so govorili o njem; T. Rutar, Bistriški zapisi 2/1984, str. 80-81; Isti, Za vedno je odšel še en tigrovec - Toneta Franka so obsodili na 24 let ječe, PDK 17. dec. 1978.

Rut

FRANKO Igor, zobozdravnik, r. 23. sept. 1900 v Solkanu, živi v Gor. Oče Alojz, odvetnik (gl. čl.), mati Gabrijela Doljak, hči Matije D. (gl. čl.). Osn. š. je obiskoval v Solkanu, nato se je šolal na vadnici ter v slov. gimn. v Gor. Ob vstopu It. v vojno (1915) je z družino odšel v Lj., kjer je obiskoval gimn. in opravil predčasno maturo (1918). Bil je poklican v avstr. vojsko, opravil oficirsko š. ter bil vojak v Galiciji, Linzu in Krminu, kjer je dočkal razpad Avstroogrske monarhije. Na Medic. fak. U v Zgbu se je vpisal takoj po koncu vojne ter tam opravil prvi rigoroz. Študij je nadaljeval na Dunaju, kjer je bil promoviran za dr. splošnega zdravlilstva (1924). Stažiral je nekaj časa v bolnišnici v Gor., nato je bil volonter na kirurgiji, okulistiki in porodištvu v Lj. 1926 je začel s privatno prakso v Ilirski Bistrici. Tam je ostal do 1931. Ker se ni hotel vpisati v faš. stranko, ni mogel dobiti javnega mesta, zato se je odločil, da se bo posvetil zobozdravstvu. Na Dunaju je leto dni obiskoval intenzivni tečaj za zobozdravnike. Nato je v Gor. služboval kot zobozdravnik. Izpopolnjeval se je v Bologni, na Dunaju, v Linzu, Pertschachu, pa tudi v Berlinu. Specialistični izpit je opravil 1943. Ob začetku druge svet. vojne so ga najprej zaprli za mesec dni, nato je bil konfiniran v Sieni, kjer je delal na ginekološki kliniki. Po koncu vojne se je vrnil v Gor. in opravljal delo zobozdravnika do 1986. - V mladih letih ga je zanimala glasba, saj je igral violino v orkestralnem društvu Lucijana Marije Škerjanca. Dobil je posebno priznanje na kongresu zobozdravnikov v Gor. in je častni član zobozdravstvene sekcije Slovenskega zdravniškega društva v Lj.

Prim.: A. Prijatelj, Igor Franko, zobozdravnik. PrimSreč 116/1991, 158-61; osebni podatki.

A. Pr.

FRANKO Vanja, slik., grafik, r. 17. okt. 1944 v Gor. Oče Igor, zobozdravnik, mati Gabrijela Divjak, sestra Vida (PSBL I, 387). Osn. slov. š. (1949-54) in gimn. (1954-57) opravil v Gor. Nekaj let obiskoval slov. znanst. lic. v Trstu, nato dokončal študije kot privatist na it. š. za umetnost v Gor., kjer je diplomiral 1967. Naslednje l. je nastopil službo kot profesor lik. vzgoje na š. v Križu in na Kontovelu, 1972 se je začel baviti z

marketingom v Jsla in delal za razna multinacionalna podjetja, 1990 je zapustil službo in se posvetil izključno slikarstvu, za katero se je začel zanimati že v mladih l. V obdobju poučevanja na š. je navezal prijateljske stike z gor. kiparjem R. Nanutom (PSBL II, 493), ki je vzbudil v njem zanimanje za kiparske tehnike, katerih se je v začetku posluževal v svojih slikah tudi F. Po prvih, spočetka zgolj dekorativnih poizkusih je F. v zadnjih l. našel svojo pot v fantastičnih rekonstrukcijah pokrajin, palač, raznih arhitektur in mest, ki jih je že načel čas. Za njegova dela je še posebej značilen kontrast, ki pogosto nastaja med amorfnó podlago nežnih, ugaslih barv in izstopajočim reliefom. Ta je večkrat droben, natančen močno obarvan vrez v -polistirolnó folijo. Do sedaj je F. imel okoli 20 osebnih razstav (Lj. 1977; Čedad 1984; Gradišče ob Soči 1985, 1991; Bolzano 1986; Gorica 1986, 1988, 1993; München 1989; Zagreb 1989; Modena 1990; Foggia 1990 Porchach 1990; Padova 1991; Sacile 1991; Montecchi Maggiore 1991; Geneve 1992; San Francisco 1992; La Jolla 1993) in se je udeležil nekaterih skupinskih nastopov. O njem so pisali G. Ardisone, A. Del Sal, M. Ferri, S. Marini, F. Monai, L. Perissinotto, M. Ripellino, P. Rizzi, E. Uccello, J. Vetrih.

Prim.: Osebni podatki; MessV 27. dec. 1985, 18. mar. in 6. dec. 1986, 6., 14., 19. apr. in 8. maja 1993; Alto Adige 22. jan. 1986; Picc 13. mar. 1986, 5., 6., 9., 17., 19. apr. in 14. maja 1993; PDK 6. apr., 5. in 12. maja 1993; Trieste oggi 16. apr. 1993; Il Meridiano 25. apr. 1993; P. Rizzi, »Frammenti veneziani« di Giovanni Franko, v katalogu ob razstavi 1993 na gor. gradu.

Vh

FRAUSIN Luigi, politik, r. 21. jun. 1898 v Miljah, u. 1. dec. 1944 v Rižarni v Trstu. Oče Giorgio, mati Caterina Trebbian. Izučil se je za tesarja. Delal je v ladjedelnici Sv. Roka v Miljah in nato v tržiški ladjedelnici. Že kot mladenič je pripadal socialističnemu gibanju. Dejanje je bil v protikvadratičnih akcijah. Bil je med ustanovitelji it. KPI v Miljah in obč. svetovalec. Da bi se izognil aretaciji zaradi polit. delovanja, je 1926 emigriral najprej na Dunaj in nato v Luksemburg, kjer je nadaljeval s polit. delom med antifaš. usmerjenimi emigranti. Od tu se je preselil v Francijo, kjer so ga 1929 kooptirali v centralni komite KPI, ki je delal v tujini. Tu je bil zadolžen za ileg. antifaš. delovanje v Benečiji in Julij. krajini. Apr. 1931 ob IV. kongresu KPI je bil izvoljen v CK. Že mar. 1931, ko se je vrnil v It.,

je bil aretiran in obsojen pred posebnim sodiščem za zaščito države na dvanajstletno zaporno kazen. Z amnestijo 1937 je bil izpuščen in nato konfiniran na Tremitih in nato v Ventotene. Osvobojen je bil 18. avg. 1943. Po povratku v Milje je pričel reorganizirati KPI in ustanavljati ileg. odbore z drugimi antifaš. ileg. strankami na Tržaškem. Po kapitulaciji it. vojske je sodeloval pri ustanavljanju it. partiz. enot. Veliko skrb je posvečal sodelovanju med CLN Alta Italia in OF. Od jun. do avg. 1944, ko so ga zaradi izdaje ponovno aretirali, je bil predstavnik KPI v tržaškem CLN. Po aretaciji je bil najprej zaprt v nekem bunkerju na trgu Oberdan, nato v Rižarni. V zaporu so ga strahovito mučili in usmrtili. Vprašanje, kdo je izdal F., je še po vojni imelo polit. značaj. Sprožalo je polemike in raziskave slov. in it. raziskovalcev. 1957 je bilo F. posthumno podeljeno najvišje it. vojaško odlikovanje - zlata medalja. Njegovo ileg. ime je bilo Franz.

Prim.: D. Pahor, Kdo je izdal Luigija Frausina?, GorLtk 3/1976, str. 182-91; G. Fogar, Storia di una delazione. Cattura e morte di Luigi Frausin, Qualestoria 1987/1, str. 3-27; Caduti, dispersi e vittime civili dei comuni della Regione Friuli-Venezia Giulia nella seconda guerra mondiale. Provincia di Trieste, vol. IV/II, Udine 1992, str. 717.

Plah.

FRIES - SKENE Alfred, baron, pravnik, c.k. namestnik v Trstu, r. 17. jun. 1870 v Budvi, u. 16. dec. 1947 na Dunaju. Končal je pravne študije in 1894 promoviral. Postal je drž. uradnik (služboval je na Koroškem in v Trstu). Kasneje je delal na Dunaju (Ministr. za prosveto, trgovino in notranje zadeve), 1912 je postal tajni svetnik in koroški deželni preds. Med 1915-1918 je bil c.k. namestnik v Trstu. Po vojni je živel na Dunaju, kjer je skušal ustanoviti polit. stranko za srednje sloje. Nato se je posvetil gospodar. dejavnosti. F. je bil zadnji namestnik v Trstu. V vojnem času si je prizadeval za oskrbo mesta, ob odhodu iz Trsta je 31. okt. 1918 izdal trojezični razglas, v katerem je upal, da bo Trst našel tudi v bodočnosti razvoj, »dostojen svoje preteklosti, v samovoljnem pridruženju k zaledju, ki ga z njim spaja narava in zgodovina in ki zdaj pričakuje novo državno uredbo«.

Prim.: G. Gaeta, La fine della dominazione austriaca nella Venezia Giulia ed a Zara, La Porta orientale 1938, 348-516; Tuma 341, 381; Trieste. Ottobre-Novembre 1918 1, Milano 1968, pass.; PDK 15. jan. 1969; B. Marušič, Primorski čas pretekli, Koper 1985, 199, 209, 217; L'attività del par-

tito cattolico popolare friulano negli ultimi venticinque anni (1894 - 1918), Gor. 1990, 113, LXXXVII; ÖBL 2, 367.

B. Mar.

FURLAN Anton (Nino), politični agitator, urednik, r. 15. dec. 1890 v Trstu, podatkov o smrti ni. Oče Leopold iz Nadrožice pri Gorjanskem, mati Katarina Peric iz Brestovice. V delavskem socialističnem gibanju je delal že pred prvo svet. vojno (Nabrežina, Kras), opravljal je različna priložnostna dela in živel na očetovem domu v Nadrožici; najverjetneje se je samoizobraževal (že takrat je imel pismene stike z H. Tumo). V začetku prve svet. vojne je bil vpoklican, zaradi slabega zdravja se je po nekaj mesecih vrnil iz Galicije. Po vojni je živel v Lj. in Trbovljah, kjer je uspešno agitiral za komunistične ideje med rudarji. Skupaj z Jako Žorgo je 5. jul. 1919 izdal v Lj. prvo (in edino) štev. slov. komun. glasila *Baklja*; oblast je list 25. jul. 1919 zaplenila. F. je takrat prišel v spor z JSDS, ki ga je izključila iz svojih vrst (27. jul. 1919). Sodeloval je tudi pri drugem slov. komunističnem glasilu *Vstajenje*, ki je prvič in edinkrat izšlo v Lj. 11. okt. 1919. F-ova komun. skupina je bila priznana od sovjetske Madžarske kot skupina za propagandno delo v Sji. F. je zlasti grajal »ministerialistično politiko« slov. socialistov (Anton Kristan je bil minister v Davidovičevi vladi od avg. 1919 poleg Hrvatov Bukšega in Korača). Okt. 1919 je pripravljaval v Trbovljah ustanovitev komunistične organizacije, ko so ga žandarji hoteli zapreti, so aretacijo preprečili rudarji. Ko je bil nato konec oktobra zaprt, je izbruhnil v Trbovljah protestni štrajk, ki se je nato razširil v štrajk s polit. zahtevami. Deželna vlada v Lj. je proti F. in rudarjem nameravala nastopiti tudi z vojaštvom. S F. je imela še druge neporavnane račune. F. je namreč dodelila posebna denarna sredstva za protitalijansko propagando na zasedenih ozemljih na Primorskem; F. je denar porabil za drugačne namene. Febr. 1920 je bil obsojen na 8 mes. zapora. 27. avg. je bil izpuščen in izgnan iz države. Po krajšem bivanju v Avstriji (v Gradcu je imel ženo in otroka) je prišel v Milan, kjer je krajši čas delal v vodstvu PSI. Tudi v milanskem okolju ni uspel, morda zaradi revolucionarnega nastopanja (»Marksova teorija je za mene resna stvar; bolj resna kot moja eksistenca, bolj draga in ljubša kot moj otrok in soproga,« je pisal 7. maja 1921 H. Tumi), v največji meri pa zaradi neurejenega značaja in življenja. Pomladi 1921 se je vrnil na Goriško. Jun. 1921 bil uradnik Stav-

binske zadruga v Tolminu; takrat je komunistično glasilo Delo sporočilo javnosti, da F. nima pravice nastopati in govoriti v imenu stranke. Med 1. jan. in 19. marc. 1923 je izšlo v Gor. sedem številk neodvisnega polit. časnika *Gmajna*, istočasno pa so med 1. jan. in 10. febr. izšle 4 številke satiričnega tednika *Monokelj*. Oba lista nosita pečat F-ovega urednikovanja, večina objavljenih člankov nima podpisov, dva članka, podpisana kot nf. in Nadraški pa nesporno dokazujeta F-ovo avtorstvo. F. je potlej izginil iz javnega življenja, po vsej verjetnosti se je izselil (pred odhodom se je s pismom - danes ni ohranjeno - poslovil od matere), morda v Rusijo ali pa v ZDA, kjer naj bi nadaljeval z neurejenim življenjem.

Prim.: Podatki anagrafskega urada občine Trst (pismo 10. febr. 1993); ZHT; F. Klopčič, Velika razmejitev, Lj. 1969, pass.; D. Kermavner, Kron 7/1959, 59; Enc Sje 3, 162; podatki Milene Gruden (Nadrožica, 26. apr. 1993); F. Filipič, Poglavlja revolucionarnega boja jugoslovanskih komunistov 1919-1939, 1, Lj. 1981, 441; Kronologija naprednega delavskega gibanja na Slovenskem 1968-1980, Lj. 1980, 59, 60, 78; I. Regent, Spomini, Lj. 1967, 149; Rdeči revirji, Trbovlje 1970, 1, str. 70, 71.

B. Mar.

FURLAN Silvan, prof. primerjalne književnosti, scenarist, filmski teoretik in kritik, r. 4. sept. 1953 v Postojni, živi v Lj. Oče Silvan, uslužbenec iz Brij na Vipavskem, mati Olga Devetak, delavka iz Rupe pri Gor. Osn. š. je obiskoval na Brjah na Vipavskem in v Solkanu, maturiral je na gimn. v Novi Gor. (1972). L. 1981 je diplomiral na Filoz. fak. v Lj. iz primerjalne književnosti in literarne teorije. Med 1974-76 je skupaj z Jožetom Dolmarkom vodil filmski krožek na osn. š. v Solkanu. 1981 je prejel nagrado Zlata ptica za filmsko kritiko. Med 1983-84 je bil na specializaciji iz filmske teorije in zgod. na Visoki š. za socialne komunikacije v Milanu. 1982 se je zaposlil kot kustos v Slovenskem gledališkem in filmskem muzeju v Lj. Med 1983-90 je bil glavni urednik revije Ekran, 1981 je pričel v Slovenskem gledališkem in filmskem muzeju urejati zbirko Slovenski film, 1983 je pri Enc Sje postal ur. za film. Med 1985-93 je v Lj. skupaj z Zdenkom Vrdlovcem vodil »Jesensko filmsko šolo«, mednar. ko-

lokvij o filmski kritiki in teoriji. Skupaj s dr. Dejanom Kosanovicem je v Pordenonu (It.) 1988 pripravil retrospektivo jsl. nemega filma. 1990 je v Lj. skupaj z Jelko Strgel ustanovil Film Art Fest za mednar. avtorski film. Napisal je nekaj sto člankov o filmu (Delo, Dnevnik itd.) in več kot trideset esejev o teoriji in zgod. filma, ki so bili objavljeni predvsem v revijah Ekran in Problemi. Kot scenarist in realizator je pripravil več deset oddaj za RTV Sje. Kot scenarist in koscenarist je delal na naslednjih projektih: scenarij za kratkometražni film Avgust Černigoj (1986), scenarij za video film Rojstvo naroda (1992), dramaturgija celovečernega filma Babica gre na jug (1991), scenarij dolgometražnega dokumentarca *Enfant terrible* (1991), koscenarij filma *Ko za prem oči* (1993) in koscenarij kratkometražnega filma *Minute* za film (1993).

Prim.: Osební podatki.

Mal.

FURLANI France, deželni poslanec, poštni uradnik, r. 12. mar. 1850 v Prvačini, u. prav tam 12. okt. 1920. Oče Jožef, mati Jožefa Rojic. Postal je poštni uradnik, v devetdesetih in v prvih letih 20. stol. je služboval v Carigradu kot avstrij. višji poštni kontrolor. Okoli 1905 se je vrnil v domače kraje kot upokojenec. Postal je župan v Prvačini in bil na listi narodnonapredne stranke 24. jul. 1913 izvoljen v gor. dežel. zbor (kmečka kurija sodnih okrajev Gor., Kanal, Ajdovščina). Bil je član izvršnega odb. narodnonapredne stranke na Gor. Imel je korespondenčne stike z Henrikom Tumo, zlasti pa Vjekoslavom Spinčičem (gl. čl.; ohranjenih je kakih 120 F-jevih dopisov). F. se je 1875 poročil z Goričanko Justino Borghese (r. 13. dec. 1857) in v zakonu imel štiri otroke: Marto (1884), Marijo (1886), Avgusto (1888) in Danilo (1889). Ohranjena je korespondenca F-jeve soproge in otrok z V. Spinčičem. F. se je v javnosti pojavljal tudi z imenom Fran, Franjo in Franc. F-jeva družina se je po njegovi smrti odselila v Švico.

Prim.: Župnj. arhiv Prvačina; Soča 15. jul. 1913; Gabršček II, pass., GorS 14. in 21. okt. 1920: Rukopisna ostavščina Vjekoslava Spinčiča. Inventar. Zgb 1993, 154-56, 471, 472, 616 (z mnogimi napakami).

B. Mar.

G

GABRŠČEK Josip, urednik, polit. delavec, r. 1. mar. 1898 na Ljubinju na Tolminskem, u. neznan kdaj. Po besedah D. Sardoča je bil »izredno pameten, izobražen, po drugi strani pa izrazit ekstremist«; bil je velik demagog, ljudje pa so za njim »kar noreli«. Do 1926 in odhoda v Jslo je bil tajnik Političnega društva Edinost v Trstu, istočasno pa je (ilegalno) vodil Orjuno v tem mestu. V Lj. je bil konfident it. konzula Gavottija, po vsem sodeč pa si je želel s tem sodelovanjem zagotoviti it. vizum za vrnitev v Trst. Njegov obveščevalni psevdonim naj bi bil »Rosario Leto«. It. mu vseeno niso verjeli, zato ga je nadzival informator Josip Lukan (roj. 5. febr. 1898 v Trstu). Ko je v začetku 1928 izbruhnila afera vohunjenja it. konzulata v Lj. s strani Orjune, je časopis Orjuna objavil precej podatkov o nediplomatskih dejavnostih it. konzulata. Med ugotovitvami Orjuninih obveščevalcev so bila tudi dejstva o izdajalski dejavnosti G. in nekaterih drugih oseb. Po pričevanju Filipa Kosca, ki je v konzulatu našel izplačilni seznam konfidentov, je po izbruhu afere naročil Josipu (Pepetu) Kukcu, naj pripelje Gabrščka v Lj. Opero, v kateri je Kosec delal. G. je zanimal izdaje vse, dokler mu Kosec ni povedal datuma zneska plačila za poročilo o biciklističnem bataljonu (Jakliča). Potem je podpisal izjavo, da je izdajal zaradi težkih gmotnih razmer. Poslušal je »nasvet«, da zapusti Lj., in odšel v Avstrijo, nato pa v Francijo. V Jslo se je vrnil 1929 in živel s Skopju in Bgdu do 1943. O njegovi nadaljnji usodi ni podatkov.

Prim.: D. Sardoč, Tigrova sled, 44, 245; Orjuna 11. febr. 1928; J 19. in 22. jan. 1929; Zapiski pogovora z M. Kacin-Wohinz in S. Pahorjem (27. in 28. dec. 1979); Izjava F. Kosca (17. dec. 1986).

Milov.

GABRŠČEK Silvester, etnolog, r. 1. jan. 1952 v Tolminu, živi v Lj. Oče Ivan iz Gaberij (mlekar, kmečki učitelj in predvojni komunist), mati Marija Ilinčič, šivilja iz Zatoľmina. - Osn. š. in gimn. v Tolminu. Na FF v Lj. je 1977 diplomiral iz etnologije in sociologije, nato eno leto specializiral kulturno antropologijo na Fak. za polit. vede v Firencah pri prof. dr. C. T. Altanu. - Že v času študija se je aktivno vključil v Marijino Delo (gibanje Ognjiščarjev), zaradi katerega je preživel

eno leto v Novem Sadu in tri leta v Zgbu. Od 1982 je ponovno v Lj., kjer je zaradi polit. razlogov težko dobil delo. Najprej je bil arhivar na Agrotehniku, od 1988 pa je deloval kot konservator - etnolog na Zavodu za varstvo naravne in kult. dediščine v Kranju, od jul. 1992 pa je zaposlen na Ministr. za kulturo v Lj. kot svetovalec za kulturno dediščino. - Ukvarjal se je s problematiko Rusinov v Vojvodini in na Slovaškem ter Ladinov na Juž. Tirolskem. V zadnjih letih se je posvetil stavbni dediščini in postavitvi mreže slov. muzejev na prostem. Članke o stavbni dediščini je objavljial v Varstvu spomenikov, Glasniku etnološkega društva in v zborniku 14. Verband europäischer Freilichtmuseen, 1990. Večino domoznanskih člankov in nekaj religioznih je objavil v Glasilu (tolminske župnije). - V Marijinem Delu je bil vrsto let asistent za mlade na območju nekdanje Jsle, od 1989 pa je med odgovornimi za M.D. v Sji.

Prim.: Osebni podatki.

Stres

GANTAR Drago (Karel), gospodarski strokovnjak, prosvetni in športni delavec, r. 20. nov. 1919 v vasi Zavrtece pri Idriji, u. 12. febr. 1989 v bolnišnici v Trstu. Oče Matija, manjši trgovec, mati Marija Ipavec, oba umrla, ko je bil v gimn. Osn. š. v domačem kraju, klas. gimn. v Malem semenišču v Gor., matura v Lj. 1950 je dosegel doktorat na Ekonom. fak. v Trstu, že prej pa se je posvetil poučevanju na slov. šolah na Tržaškem: 1948-49 trg. strok. tečaj Prosek, 1949-53 trg. strok. tečaj Katinara, 1953-60 Trg. tehn. zavod Ž. Zoisa. Kot stalni prof. je moral oditi na it. trg. zavod Carli. Toda šola je bila za strok. razgledanega in podjetnega G. premalo, odprl je svojo konzulentsko pisarno in se začel uveljavljati. V začetku leta 1973 je postal rav. Hranilnice in posojilnice na Opčinah pri Trstu in jo vodil do smrti. Na tem mestu je razvil vso svojo strokovnost, znanje, delavnost in prijazen nastop do take mere, da je ta slov. denarni zavod pripeljal do moderne ustanove. HiP si je zgradila novo poslovno stavbo, in ko je ta postala premajhna, si je v bližini zgradila večjo, a preselitve G. ni dočakal. G. je poznal gosp. razmere in potrebe ljudi, znal jih je poslušati, jim svetovati in pomagati,

da se je krog vlagateljv in posojiljemalcev neprestano širil. Zaradi uspehov je bil izvoljen za člana uprav. odb. Dežel. federacije hranilnic in posojilnic v Vidmu, kjer je bil že od začetka član njene izpitne komisije. Velik je bil njegov prispevek k delovanju bančne sekcije Slov. dežel. gosp. združenja (SDGZ). - G. je imel odprto srce za potrebe slov. kult. in šport. društev in ustanov. Tako je HiP založila nekaj pomembnih knjig, podpira Izvestje sred. šol, od G-jevega nastopa nakazuje sredstva za trž. liter. nagrado Vstajenje. Od ustanovitve 1950 je bil nekaj let član odb. SKSZ pod Besednjakovim vodstvom, pobudnik in ustanovitelj tednika Novi list (NL), v katerem je sodeloval skoraj 20 let, soustanovitelj in odb. zadruga Naš Kras, ustanovni član in 20 let v vodstvu šport. društva Polet, več let preds. košarske ekipe Jadran in jo pripeljal do B lige. Na U je pel v moš. zboru Jadran.

Prim.: E. K., Umrl je dr. Dr. Gantar, PDK 14. febr. 1989 s sl.; Z. H. (Harej), Zbogom, dragi prijatelj!, KatG 2. mar. 1989; M. Jevnikar, KolGMD 1990, 157-58 s sl.

Jem.

GARZAROLL Ioannes Baptista (Garzarolli Giovanni Battista), zdravnik, r. okoli 1610 v Orehovljah, u. 29. avg. 1687 v Gor. Oče Giovanni Giacomo, mati Dorotea Moscon. Medicinske študije (dr. medicine in filozofije) je končal v Padovi in deloval na Gor. kot prvi dežel. zdravnik (protomedicus). Izdal je tri medicinske knjige: *De catarrho liber unus auctore Ioanne Baptista Garzaroll a Raccolgiano* (Videm 1646), *Epitome vel synthesis questiuncularum de coitu seu De opportunitate coitus, authore Ioanne Baptista Garzaroll* (Videm 1655) in *De immortalitate mentis humanae ex via peripatetica Joannis Baptistae lib. baro. de Garzaroll philosophi lucubrationum liber unicus* (Lj. 1681). Podatek, da je bil G. rojen v Orehovljah, navaja Codelli, Morelli omenja le »barone di Raccogliano«. G. je bil 1659 sprejet med deželno plemstvo, 1661 mu je cesar potrdil gospodstvo nad Orehovljami. Gor. protomedik je bil v času, ko je bila v deželi epidemija kuge (1682).

Prim.: Codelli, Scrittori 121-23; Morelli (1972) II, 135, 162, 173, 235, III, 347; Manzano, Cenni 104; Simoniti 48; DBF 241.

B. Mar.

GASPARINI Leopoldo, politik, r. 21. febr. 1894 v Gradišču ob Soči, u. 8. jan. 1969 prav tam. Za socializem se je odločil med prvo svet. vojno kot

avstro-ogrski častnik na bojiščih v Galiciji in na reki Piavi. Po vojni je bil med najvidnejšimi organizatorji PSI na Goriškem, po razcepu na livornskem kongresu (1921) se je odločil za KPI in mar. 1922 na 2. kongresu te stranke v Rimu postal član njenega CK. 1923 je bil (skupaj tudi z Ivanom Regentom in Francem Kosičem) član dežel. komiteja KPI in do 1924 tudi tajnik delavske zbornice v Trstu, ko je moral to mesto zapustiti, ker mu oblast ni dovolila bivanja. 1927 je bil obsojen na skoraj osemletno zaporno kazen. Nov. 1932 je prišel na prostost in bil ob začetku druge svet. vojne konfiniran na otoku Ventotene in nato osvobojen avg. 1943. Deloval je v domačih krajih v odporniškem gibanju, 1946 pa je postal ur. časnikar *Il Lavoratore* in delal v javnem življenju kot član KPI. Zaradi bolezni se je umaknil iz javnosti in nato zbiral gradivo za zgod. delavskega gibanja JK. Zapustil je bogato zbirko gradiva, v njej so pomembni dokumenti tudi za slov. zgod. (hrani jo v Tržiču - Monfalcone dokumentacijski center, ki nosi G-jevo ime), zlasti zaradi stikov, ki jih je imel z I. Regentom in poslancem Jožetom Srebrničem.

Prim.: L. Patat, *Il Friuli orientale fra le due guerre*, Udine 1985, pass.; V. Marini, *Fondo archivistico Leopoldo Gasparini. Regesto. Monfalcone* (1988); PDK 9. jan. 1969.

B. Mar.

GAŠPER IZ TOLMINA (Caspar da Tulmino), poznogotski stavbenik, ki je okoli 1530 bival v Klenju pri Ažli in bil - skupaj s slikarjem Jernejem (Bartolomejem) iz (Škofje) Loke oporočna priča špertskega vikarja Klementa Naistotha, (»Caspare de Tulmino habitante in Clenia«). 1521 je sezidal prezbiterij podružne cerkve sv. Jerneja v Čubcih ob Idriji v Ben. Sloveniji in v njegov jugovzh. vogal vklesal svoje ime, mojstrsko znamenje in letnico: M(A)G(ISTE)R CAS(PER) D(E) TVL(MINO) 1521. Potres 1511 je verjetno poškodoval tudi župnij. cerkev v Špetru, nakar ji je G. pozidal vsaj nov prezbiterij, če ne še kaj več. To dokazuje ta slavoločna kapitela, ki zdaj na drugotnem mestu v novi cerkvi rabita za podstavek kamnitnega renesančnega tabernaklja, ki ga je 1500 izklesal kipar Antonio Pilacorte. Na prvem kapitelu je izklesan gol junak v boju z grifom, na drugem dva nasproti si postavljena leva. Ta leva sta enaka kot na kapitelih slavoloka v Čubcih, kažeta pa, da je Gašper cerkveni stavbni tip, prevzet od gorenjske strani, obogatil s slavoločnimi kapiteli, ki so značilni za našo primor. gotiko. Sicer pa

ustreza arhitektura prezbitarija stavbnemu tipu gorenjskih cerkva druge polovice 15. in zgodnjega 16. stol.: zaključen je s tremi stranicami osmerokotnika in obokan z zvezdnatorebrastim obokom, okrašenim s figuralnimi sklepniki in konzolami. Sklepniki predstavljajo Kristusovo glavo, Marijo z Detetom (v osrednji osi) in vrsto svetnikov in angelov; tudi konzole so figuralno oblikovane. Ohranjeni kapiteli so skrbno izklešani in kažejo že prve renesančne črte, obočne skulpture pa so tako nesrečno prepleskane, da je prikrita njihova kiparska kvaliteta in da jih je težko primerjati s plastičnostjo kapitelov. Stavbna tradicija, iz katere je mojster G. izšel, temelji v zgledih stavbarjev ladij župnijskih cerkva v Kranju in Škofji Loki, od koder so prvi mojstri zašli tudi na Goriško in Tolminsko, kjer je okr. 1470 nastal pod njihovim vodstvom prezbitarij cerkve sv. Urha v Tolminu, z mojstrom Andrejem iz Loke pa je arhitektura te smeri prešla čez Tolminsko vse do Ben. Slovenije in celo v furlansko ravnino. Ni izključeno, da se je G. izučil celo na Gorenjskem. Z zelo uglednim vikarjem Klementom ga je verjetno v delu in prijateljstvu povezoval tudi skupno rojstvo. Verjetno je, da bodo nova odkritja G-jev stavbni opus še dopolnila.

Prim.: E. Cevc, Kiparstvo na Slovenskem med gotiko in barokom, 1981, 54; Isti, Stavbenik Capar iz Tolmina, Glasilo-Tolminski verski list XVII, št. 2, nov. 1990; Isti, Špjetarski vikar Klement Naistoth iz Loke, Loški razgledi XXVII, Škofja Loka 1980, 66-70.

E. Cevc

GAŠPERŠIČ Franc, gozdar, strokovnjak za urejanje gozdov, r. 13. jan. 1932 v Škofljah pri Divači, živi v Lj. Oče Franc, kmetovalec, mati Jožefa Cerkvénik, gospodinja. Osn. š. je obiskoval v Škofijah 1938-45, nižjo gimn. v Herpeljah 1945-48, sred. gozdarsko š. v Lj., prav tam je študiral gozdarstvo (1955-60); doktorat znanosti iz gojenja gozdov je opravil na Biotehn. fak. v Lj. (1972). Strok. znanje je izpopolnjeval na krajših študijskih bivanjih v ČSSR, Bolgariji in Sovjetski zvezi. Po odsluženju vojaščine je bil tri leta zaposlen kot gozdarski tehnik na urejanju gozdov pri Gozdnem gospodarstvu v Postojni, po diplomi je bil najprej šef gozdnega obrata Ilirska Bistrica 1960 in kot šef odseka za gojenje gozdov GG Postojna 1961-75, leta 1974 pa je začel na lj. U predavati predmet Urejanje gozdov, 1975 je bil izvoljen za izred. prof. in 1986 pa za rednega prof. in za ordinarija predmeta Gozdno gospodarsko načrtovanje. - Zraven pedagoškega dela

se je posvečal dograjevanju sistema gozdnogospodarskega načrtovanja na načelih dinamičnega usmerjanja in kontrole procesov v gozdovih glede na ekosistemsko, mnogonamensko naravo gozda, pri tem pa je uveljavil novo smer načrtovanja razvojnih procesov. - Rezultate raziskovalnega in strokovnega dela sproti prenaša v gozdnogospodarsko prakso; z referati je sodeloval na gozdarskih študijskih dnevih (Kranj 1976, Novo mesto 1981, Areh 1983, Portorož 1984, Lj. 1988), na seminarjih in posvetovanjih Zveze inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesarstva (Rogaška Slatina 1984, Postojna 1988) ter na sekcijah za urejanje gozdov Skupnosti jsl. gozdarskih fakultet in inštitutov. Med G-evimi objavami so posebne pomena: disertacija *Zakornosti naravnega pomlajevanja jelovo-bukovih gozdov na Visokem Krasu Snežniško-javorniškega masiva* (1972) in samostojna publikacija *Izpopolnjevanje sistema gozdnogospodarskega načrtovanja v Sloveniji* (I-II, Lj. 1988-89). Med znanstvenimi in strokovnimi razpravami je omeniti *Razvojna dinamika mešanih gozdov jelke-bukve na Snežniku v zadnjih sto letih* (GozdV 25/1967, 7-8, 202-37); *Renesansa kontrolne metode* (GozdV 28/1970, 5-6, 121-43); *Temeljni principi polifunkcionalnega gozdnogospodarskega načrtovanja* (GozdV 45/1987, 6, 265-76); *Mehke informacije in njihov pomen v gozdnogospodarskem načrtovanju* (GozdV 49/1991, 2, 93-101). Po nepopolnih podatkih je G. objavil blizu sto razprav in drugih prispevkov v slov., shr. in drugih tujih publikacijah.

Prim.: Arhiv Kadrovske službe na Biotehn. fak. v Lj.; Zbornik gozdarstva in lesarstva, 38, 1991, 5-14; Enc Sje 3, 185.

Adč

GERBEC Anton (Garbasso), duhovnik, r. 14. jan. 1885 v Kobdilju pri Štanjelu na Krasu, u. 16. avg. 1955 v Gorici. Oče je bil Matija. Študiral je v Gorici, kjer je tudi dopolnil bogoslovje. Mašniško posvečenje je prejel v gor. stolnici 14. jul. 1907. Dne 21. sept. 1907 je prišel za kaplana v Kobalid, 1. sept. 1911 pa za kurata v Mirniku v Brdih. Ko so 24. maja 1915 Ital. napovedali vojno, so ga odvedli v internacijo, kjer je ostal do konca vojne. 15. jan. 1920 je postal žup. upravitelj na Vrbačah, 24. nov. 1923 pa žup. upravitelj v Devinu, 1. jan. 1929 župnik in dekan v Nabrežini. Tu je prejel policijski spomin, se župniji odpovedal in 1. okt. 1940 prišel za vikarja na Srednjem nad Kanalom. 1944 so Nemci vas požgali in G. je vse

izgubil. Zapustil je vas in 14. febr. 1946 postal kurat v Gabrjah pri Sovodnjah. Ko se je 16. avg. 1955 vračal z vlakom iz Gorice, kamor je nesel članek s pridigo za Katoliški glas, je v Rubijah padel z vlaka in se hudo ponesrečil. Umrl je v Gor. še isti dan. - V Gabrjah je imel veličasten pogreb, a pokopali so ga v Nabrežini, kakor je sam želel. G. je bil ponižen, dober, velikodušen in priljubljen duhovnik. V življenju je doživel dokaj grenkega, a ostal je vedno trdno narodno zaveden.

Prim.: KatG 18. in 25. avg. 1955 (št. 33 in 34); NL 18. in 25. avg. 1955 (št. 65 in 66); Pdk 18. in 19. avg. 1955 (št. 194 in 195).

Skerl

GERGIČ (Grgič) Franc, župan, deželni poslanec, r. 14. jan. 1865 v Velikem Dolu, u. 3. okt. 1928 prav tam. Oče Janez, kmet, mati Frančiška Trobec. Bil je dolgoletni župan v Velikem Dolu, član okraj. šol. sveta v Sežani in okraj. cestnega odb. v Komnu. Kot kandidat SLS (Gregorčičeva stara struja) je bil v splošni kuriji 13. jul. 1913 izvoljen v gor. dežel. zbor.

Prim.: NadškAGor.; V. Melik, Volitve na Slovenskem 1861-1918, Lj. 1965, 378; Gabršček II, 422, 423, 426.

B. Mar.

GERGOLET Maks (Maksimilijan), bančnik, r. 23. febr. 1941 v Doberdobu, kjer živi. Oče Jožef, kmet, mati Melanija Frandolič, kmetica in hišna gospodinja. Osn. š. v Doberdobu, niž. srednjo š. v Gor., prav tam obiskoval slov. gimn. in licej ter maturiral 1960. Nato se je vpisal na Ekonomsko fak. trž. U in diplomiral 1968. Od 1971 do 1979 funkcionar urada za načrtovanje, javna dela in knjigovodstvo dež. uprave F-JK. Leta 1979 je postal ravnatelj doberdobske Kmečko obrtne hranilnice, pri razvoju katere ima velike zasluge. 1980 je bil izvoljen v obč. svet v Doberdobu na listi SSK, kot tudi na obč. volitvah 1985 in 1990. Odbornik pri Friulia (1985-90), v nadzornem odboru Udine 90 (1989-92). Precej let se je aktivno udeleževal v športu. Igral košarko s trž. ekipo Bor, nogomet z domačim moštvom Doberdob, odbojko z Libertas in Audax iz Gor. ter z Libertas Turjak. Bil je organizator in trener ženske odbojke v Doberdobu pri SKD Hrast (1970-80).

Prim.: Doberdob včeraj in danes, Gor. 1988, 45, 47 s sl., 58, 61, 64, 68, 70, 416, 426; IzvGor 1945-65, 45; 10-letnica SSK na Goriškem, Gor. 1985; Skupnost, izdaja za Gor., april 1990; Vpraš. pola sept. 1993.

Sirk

GERIN Antonio, tiskar, delavski organizator, r. 15. jul. 1856 v Sežani, u. 8. apr. 1926 v Trstu. Oče Antonio, brivec, mati Maria Tedesco. G-ov oče se je v Sežano preselil iz Kopra, da bi se ukvarjal s trgovino. Ker pa ni uspel, se je preselil v Trst, kjer je G. obiskoval osn. š. in se s štirinajstimi leti zaposlil v tiskarni. Z družino se je v začetku osemdesetih let preselil v it. državo, kjer se je navzel socialističnih idej. Po povratku v Trst je delal v it. socialističnem gibanju in 1889 postal odg. ur. lista *Confederazione operaia*. Ker je ostal brez službe, se je konec 1890 preselil na Dunaj, po nekaj letih se je vrnil v Trst, kjer je 1. jan. 1898 postal izdajatelj glasila *Il Lavoratore*. Med sept. 1902 in jun. 1906 je živel ponovno na Dunaju. Delal je v vodstvu tržaških socialistov, agitiral je po Gor. in v Istri; na Goriškem je 1897 kandidiral za drž. zbor.

Prim.: Ž.u. Sežana (pismo 22. jan. 1993); G. Piemontese, Il movimento operaio a Trieste, Roma 1974, pass.; E. Maseratti, Il movimento operaio a Trieste dalle origini alla prima guerra mondiale, Milano 1973, pass.

B. Mar.

GERMEK (GRMEK) Albin, duhovnik, r. 2. avg. 1925 v Tomaju, u. 4. jan. 1992 na Kontovelu, kjer je tudi pokopan. Oče Franc, cerkovnik, mati Bernarda Marušič. Osn. š. v domačem kraju, sred. v semenišču v Gor. in Kopru, bogoslovje v Gor., mašniško posvečenje je prejel v Trstu pri Sv. Justu 27. jun. 1948 (novo mašo je imel v snegu na Višarjah 11. jul. 1948). - Najprej je služboval kot kaplan na Opčinah (11. sept. 1948 - 30. sept. 1950). S prvim okt. 1950 je prišel v Ricmanje, najprej kot žup. upravitelj, nato kot župnik. Tu je ostal do 30. nov. 1959, ko je bil prestavljen za župnika v Dolino, kjer je ostal 23 let. Iz Doline je bil prestavljen za kaplana v Barkovlje, od koder naj bi upravljal tudi župnijo Kontovel. Naselil pa se je na Kontovelu in od tu nekaj mesecev skrbel za slov. vernike v Barkovljah. Za župnika na Kontovelu je bil imenovan 1. okt. 1983. In na Kontovelu je ostal do smrti. - Ko je bil župnik v Ricmanjah, je več časa skrbel za slov. službo božjo pri Sv. Barbari (Korošci nad Miljami), večkrat v Žavljah. Skrbel je tudi za Mačkovlje. - G. je bil vedno zelo dober veroučitelj na sred. šoli, kakor tudi na osn., požrtvovalen in zanesljiv sodelavec učitelj. in prof. zbora. Vedno si je prizadeval, da bi bil dober in prikupen oznanjevalec božje besede. Skoraj do smrti je 9 let vodil radijsko oddajo *Vera in naš čas*. - Bil je velik ljubitelj mladine. V Dolini je 1967 ustanovil Mladinski

krožek in ga opremil z bogato knjižnico. - Bil je dinamična, izredno komunikativna in razgledana osebnost, z velikim smislom za družabnost in sodelovanje z ljudmi. Vedno je bil pripravljen na žrtve za dobro in rast v svojih župnijah in za pomoč sobratom.

Prim: SkATršt; žup. arh. Tomaj; Škof. Annuario raznih letnikov; M. J., Prerano slovo od g. Al. G., KolGMD 1993, 135 -36 s sl.; PDK 21. in 24, nov. 1992.

Skerl

GERMEK Ivan, jezuitski misijonski brat, r. 5. jan. 1906 v Tomaju na Krasu, u. 7. jul. 1976 v Ootakamundu v Indiji. Po osnovni izobrazbi je vstopil 1924 v beneško provinco Družbe Jezusove in 1928 odpotoval v Indijo. Ustavil se je v jugozah. Indiji ob pokrajini Kerala, kjer se dviga čez 2600 m visoko znamenito pogorje Nilgiris - Modre gore, znane po letoviščih in okrevališčih. V Kalikutu je organiziral mehanično delavnico, nato je poučeval mehaniko v Mangaloru. Med 1942-45 je bil kot it. državljani interniran v koncentracijskem taborišču v sev. Indiji. Delal je še v Bangaloreju in v Ootakamundu. - G. je bil nadarjen mizarski tehnik in vzgojitelj. Učence je uvažal v mizarsko stroko in z njimi izdeloval pohištvo za področje Nilgirisa. Njegove delavnice so bile moderne, opremljene z ital. stroji. Umrl je zaradi tromboze. Po smrti je njegov predstojnik sporočil prijateljem: »Ker sem rajnega dolga leta osebno poznal, lahko zares rečem, da je bil zelo globoko veren. Njegova ponižnost, vedrina in iskren duh uboštva so ga zelo približali božjemu Odrešeniku« (Kokalj, 115).

Prim.: Jože Kokalj, Pogovori ob Gangesu, Lj. 1989, 115, 288.

Jem.

GERSTENMAYER Stojan Albert, glej **BAJIĆ Stojan Albert**

GIANNINI Giorgio, duhovnik, fiziolog, r. 1. apr. 1939 v Trstu. Oče Giovanni Ive, papirničar. Priimek so mu 1923 oblasti poitalijančile, ko se je vrnil iz vojnega ujetništva. Mati Vittoria Valerio, gospodinja. Osn. š., sred. š. in znan. licej G. Oberdan v Trstu, matura 1957. Bgsl. je študiral v Trstu, posvečen 8. jul. 1962 v cerkvi sv. Pija X. na Rocolu, nova maša pri sv. Vincenciju. Bil kpl. pri sv. Petru in Pavlu v Trstu do 1970. Od 1971 do 1989 pomočnik žpk. v Barkovljah, od 1989 žup. uprav. v Devinu, od 1993 je inkardiniran v gor. nadškofijo. Od 1979-85 duh. vodja openske skupine Scout d'Europa. Po prihodu v Devin je bilo župnišče, pri starem gradu, po izključitvi

gor. nadškofije zamenjano z grajsko hišo pri devinski cerkvi. Selitev župnijskih uradov v nov. 1992. G. se je zavzel za obnovo in sanacijo ž.c. sv. Janeza Krstnika v Štivanu, ki je znana po Černigojevih (PSBL I, 233-234) grafitih in Goršeto-
vem (PSBL I, 455 - 457) Angelu miru. Močno se je zavzel za pastoralno delo z mladimi, tako je zaživela slov. skupina. Zaradi znanja angleščine je duh. asistent kat. dijakov Jadranskega zavoda združenega sveta v Devinu. Že v bgslu se je naučil slov., ki jo je izpopolnil še zlasti ob pogovoru s slov. kolegi in prijatelji, zlasti na planinskih turah z dr. R. Dolharjem (PSBL I, 302 - 303). Po posvetitvi 1962 se je vpisal na Prir. fak. U v Trstu, kjer je 1967 doktoriral iz fiziologije z nalogo o srčnem ritmu. Po diplomi je nadaljeval z raziskovalnim delom na Inštitutu in po dveh letih je začel predavati na Prir. fak., ki deluje v okviru Med. fak. U v Trstu. Za dobo petih mesecev je 1975 predaval na U v Mogadišu (Somalija), od 1976 do 1979 pa vsako leto po pet mesecev na Med. fak. U v Monroviiji (Liberija). V obeh primerih je šlo za univ. izmenjave. Obiskoval je tečaje humanistične psihologije v prireditvi ustanove CRS - Idea iz Dalmineje pri Bergamu in dosegel diplomu operaterja na področju kratkih terapij za fizično in psihično ravnoesje. Univ. prof. fiziologije je bil do 1987, ko je stopil v pokoj v želji, da bi se bolj posvetil duh. službi. Od 1985 do 1989 je predaval nevrofiziologijo na š. za fizioterapevte v Trstu. Objavil je več znanstveno-raziskovalnih del, vsa so rezultat eksperimentalnih poizkusov, med temi sta še zlasti pomembni: R. Dolhar - G. Giannini, *La capacità vitale e l'esercizio fisico in quota*, Trst 1985, in F. Fabbro - G. Giannini, *Laterallizzazione cerebrale del linguaggio durante lo stato di rilassamento ottenuto con dinamica mentale base*, v Mente Amica, Dalmine 1988, ki utemeljuje večjo možgansko prožnost in dojemljivost ob posebnih sprostitvenih vajah in še zlasti za dvo ali večjezične ljudi.

Prim.: Osební podatki; Annuario (trž. škofije) 1991, str. 106, 195; Annuario-Letopis (Gor. nadškofije) 1991, str. 100; Kdo je novi župnik v Devinu? Dr. Giannini do pred kratkim univerzitetni profesor, NL 21. dec. 1989, str. 7, 12; Arhiv Inštituta za fiziologijo Medicinske fakultete U v Trstu.

M. Tavčar

GIUNTA Francesco, odvetnik, fašistični funkcionar, it. državnik, r. 21. mar. 1887 v S. Piero in Sieve (Fi.), u. 8. jun. 1971 v Rimu. Med prvo vojno je bil oficir-prostovoljec, 1915-16 na fronti pod

Sabotinom. Po vojni se je zavzemal za D'Annunzijevo zasedbo Reke in se pridružil fašizmu. Vodstvo faš. gibanja v Milanu ga je apr. 1920 poslalo v Trst z nalogo »usposobiti tržaški fašijo, da bo mogel vojaško nastopiti tako za D'Annunzijeve potrebe, kakor ob morebitnem udaru slavizma in komunizma, povezana v akciji proti samemu Trstu« (Risolo, Silvestri, *La conquista*, 10). G. je postal »absolutni protagonist dogajanja v tržaškem fašiju... neposredno je bil soudeležen v sistematični akciji nacionalizacije julijskega in istrskega ozemlja« (Rinaldi, 399). Do 1923 je bil sekretar in visoki komisar fašijev v Julijski krajini, ustanovitelj fašističnih organizacij po deželi, organizator kazenskih ekspedicij faš. skvader na slov. in komunistične ustanove, soustanovitelj časopisa *Il Popolo di Trieste* (nov. 1920) in njegov dolgoletni ravnatelj. 13. jul. 1920 je vodil tržaške fašiste in nacionaliste v napad na slovenski Narodni dom v Trstu (- Hotel Balkan). Narodni dom so do tal požgali, pri skoku skozi okno se je smrtno ponesrečil hotelski gost H. Roblek (gl. čl.), hkrati so razdejali prostore jsl. konzulata, slov. bank in slov. odvetnikov. S požigom so poskusili sabotirati razmejitvena pogajanja med It. in Jsl. febr. 1920 je G. vodil Jadransko misijo, ki je mirovni konferenci v San Remu predložila it. zahteve, s čimer je tržaški fašijo prevzel pobudo za združevanje it. nacionalnih sil v Trstu. Na volitvah 15. maja 1921 je bil izvoljen kot nosilec liste it. nacionalnega bloka v Trstu. V volilnih govorih je poudarjal, da se je njegov program začel s požigom Balkana. Mar. 1922 je bil odločilen pri drž. udaru na Reki in pregonu legitimno izvoljenega preds. avtonomista R. Zanelle. Poleti 1922 je vodil akcijo proti goriškim avtonomistom, v zač. okt. pa je s fašisti zasedel občinski urad v *Bocnu* in razgnal izredni pokraj. odbor v Trentu, kar je pomenilo nekakšno generalno za pohod na Rim. Ob pohodu na Rim 28. okt. 1922 je nastopil kot poveljnik »črnih srajc na vzhodni meji« in s 3000 skvadrasti zasedel prefekturo in druge javne ustanove v Trstu. 1923 je postal general in poveljnik IV. cone MVSN (Jk). Od febr. 1923 do dec. 1929 je bil član Velikega faš. sveta, do dec. 1928 tudi njegov generalni sekretar, od okt. 1923 do febr. 1924 pa generalni sekretar PNF. Poslanec v rimskem parlamentu je bil do razpada fašizma, dvakrat (1924 in 1926-27) podpreds. poslanske zbornice, v letih 1939-43 nacionalni svetnik. V času navzočnosti slov. poslanec se je v parlamentu spopadal z njimi glede raznarodovalne politike slov. manjšine, on sam

da je »razvil zastavo slov. fašistov na Kojskem in v Števerjanu« (Kacin, *Narodnoobrambno*, 235). Od dec. 1927 do jun. 1932 je bil podpreds. ministrskega sveta, nato od apr. 1935 do jun. 1943 podestà v Reggio Calabrii. 7. febr. 1943 je bil imenovan za guvernerja okupirane Dalmacije. Medtem je bil od 1932 preds. združenih jadranskih ladjedelnice (CRDA) v Trstu. - Kot visok državni politik se je ukvarjal z Julijsko krajino zlasti glede unifikacije zakonodaje in gospodarske obnove Trsta. Po Anshlussu je osnoval nekakšno peto kolono nacizma v Trstu. V faš. socialni republiki je bil polkovnik in šef urada za tisk. Po vojni so ga zavezniki aretirali, sodišče ga je obsodilo na več let zapora, po štirih letih je bil pomiloščen. Izdal je dve knjigi *Essenza dello squadristo* (Roma 1930) in *Un po' di fascismo* (Milano 1935).

Prim.: G.A. Chiurco, *Storia della rivoluzione fascista*, vol. I-V, Firenze 1929, pass.; M. Risolo, *Il fascismo nella Venezia Giulia. Dalle origini alla marcia su Roma*, Trieste 1932, pass.; E. Apih, *L'avvento del fascismo a Trieste, v: Italia ed Europa danubiano balcanica nel Risorgimento*, Udine 1959; Apih, *Italia*, pass.; Tiberio (G. Piemontese), *Il fascismo a Trieste negli anni 1919-1923*, Udine (1956); C. Schiffrer, *Fascisti e militari nell'incendio del Balcan*, Trieste, 10/1963, št. 55; M. Kacin-Wohinz, *Parlamentarne volitve in politične razmere v Julijski krajini, 1921-24*, PZDG 5/1965, št. 1-2; Kacinova, pass.; Kacinova, 1921-28, pass.; M. Pacor, *Confine orientale, Questione nazionale e resistenza nel Friuli-Venezia Giulia*, Milano 1964, pass.; C. Silvestri, *Dalla Redenzione al Fascismo*, Trieste 1918-22, *Del Bianco*, Udine 1966, pass.; Isti, *Dannunzianesimo e fascismo a Trieste*, Trieste, 6/1957, št. 20; Isti, *La conquista fascista del »blocco nazionale«*, Trieste, 13/1966, št. 76; Isti, *Storia del fascio di Trieste dalle origini alla conquista del potere. V: Fascismo - guerra - resistenza*, Trieste 1969, str. 13-99; Čermelj, *Slovinci*, pass.; C. Rinaldi, *I deputati del Friuli-Venezia Giulia a Montecitorio dal 1919 alla Costituente*, I, Trieste 1983, str. 399-411; M. Missoiri, *Gerarchie e statuti del PNF*, Roma 1986, 219; D. Mattiussi, *Il Pnf a Trieste 1938-43: la fine del partito? V: Trieste in guerra. Gli anni 1938-43*, Trieste 1992, str. 11-29; G. Almirante, *S. Giacomelli, Francesco Giunta e il fascismo triestino*, Trst 1983.

M.K.-W.

GLAŽAR Teja (Mateja), dramska igralka, r. 30. jan. 1942 v Varaždinu, živi v Novi Gorici. Oče Matija, prof. latin. in hrv. na Pomorski akademiji v Bakru, mati Terezija Borko, defektologinja.

Osn. š. in nižjo gimn. v Mrbu, maturirala na slikarskem oddelku šole za grafično oblikovanje v Zagrebu, absolvirala na AGRFT v Lj. pri prof. Vi-di Juvan. Kot študentka je veliko nastopala v Mestnem gled.lj., Drami SNG, 1966 v Slov. ljudskem gl. v Celju in se nato preselila v Trst. — Od 15. okt. 1968 je članica PDG iz Nove Gorice. Odigrala je veliko izrazitih ženskih likov. Vloge: Imperija (F. Rudolf, *Veronika*), gospa Ponza (Pirandello, *Kaj je resnica?*), Simona Machard (Brecht, *Pri-vidi Simone Machard*), Nora (Ibsen, *Nora*), dr. Clare Scott (Clark, *Čigavo je moje življenje?*), El-vira (Molière, *Don Juan ali Kamniti gost*), Lidija (Hieng, *Zakladi gospe Berte*), Juliette (Rupel, *Poš-ljite za naslovnikom*), Darja (Reisner, *Saj si ven-dar punca*), Eva (Kundera, *Burka*), Kasandra (Shakespeare, *Troilus in Kresida*), Andilene Ar-riere Enavant (Plevneš, *Erigon*), Tamara Leopold-ovna Lišnevskaja (Erdman, *Mandat*), Ema (Kroetz, *Ne krop ne voda*), Polly Peachum (Brecht-Weill, *Opera za tri groše*), Rozeta (Buch-ner, *Leone in Lena*), Elizabeta (Birinski, *Vrtoglav-ci*), Doktorica Martha Livingstone (Prielmeir, *Agnes dei*), Cariola (Webster, *Vojvodinja Malfij-ska*), Majdalenka (Strniša, *Ljudožerci*), Kraljica (Wendt, *Tičev Jaka*), Nada (Jovanović, *Jasnovid-ka ali Dan mrtvih*), Blagorodna dama (Van Delft, *Hura soncu in dežju*), Marija Lukjanovna Podse-kalnikova (Erdmann, *Samomorilec*), Fay Hubbard (Ayckbourn, *Razglašeni zbor*), Čarovnica Minka (Lainšček, *Čiren čaj in juha kokos pokos kvak kvak*), Korina (de Marivaux, *Zmagoslavje ljubez-ni*), Ivona, Gismonda (Feydeau, *Poskrbi za Ame-lijo*), Marija Konstantinova Bitjugova (Jančar-Čehov, *Dvoboj*), Mati (Marinković, *Glo-rija*), gospa Annuciada de la Huerta (Vitrac, *Vol-kodlak*), Markiza Martina Spina (Pirandello, *Henrik IV.*), Lisaura (Fassbinder, *Tico Tico bar*) idr. — Rada je igrala v pravljicih in igrah. Nastopala je v televizijskih in celovečernih filmih. Glav-ne vloge v filmih: Krč (rež. B. Šprajc), Doktor (rež. V. Duletič), Zlato jabolko (rež. N. Stojanović), Poslednja postaja (rež. J. Babič), Pripovedke z me-denega cvetličnjaka (rež. B. Šprajc) idr. Prejela je več nagrad: Severjevo nagrado za vlogo Nore v Ibsenovi istoimenski drami (1980); bronasto vrtnico za ansambelsko igro v predstavi Ne krop ne voda (1985); na filmskem festivalu v Nišu za glavno vlogo v filmih Krč (1980) in Zlato jabolko.

Prim.: Osební podatki; GL PDG; F. Vurnik, Odmevi iz parterja; A. Inkret, Milo za drago; SGL I, 172-73.

nsf

GLAŽAR Vinko, trg. pomočnik, tigrovec, borec NOBJ, r. 14. jan. 1907 v Lipici. Oče Anton, zaposlen v Lipici, mati Marija Smrdel. Osn. š. v Bazovici. Družina se je po očetovi smrti preselila iz Lipice v Bazovico, kjer je oče med zaposlitvijo v Lipici zgradil hišo. G. je bil narodno zelo zaveden in je še mlad sodeloval v boju proti zatiranju Slov. in za ohranitev slov. jezika. 1928 je postal član zelo aktivne trojke ileg. organ. Borba v Bazovici (gl. PSBL: Škrjanec), sodeloval v 3. srenji pod vodstvom Franja Marušiča, pa tudi z drugimi voditelji Borbe. Trojka je imela v Bazovici številne sodelavce, zato so skoraj vsi Bazovci brali ileg. protifaš. tisk. G. je v svoji hiši, ki je stala zunaj vasi, sprejemal oboroženo trojko iz Jsle (D. Zelen, T. Črnač, Jos. Kuček), skrival prinešeno liter., preskrbel hrano trojki in ji dal varno prenočišče na hlevu. Še zlasti je sodeloval s Fr. Zadnikom od Sv. Ivana, St. Petarosom iz Boršta, Škrjancem idr. Ti in Vin. Grgič so pri-našali propag. material iz Trsta v Bazovico. G. se je udeleževal množičnih izletov mladine na gore in v kraške vasi, da so spodbujali mladino na odpor proti potujčevanju. Izleti so bili tudi krit-je ilegalne dejavnosti članov Borbe. Med areta-cijo vodij Borbe je vodja celice pri Sv. Ivanu Fr. Zadnik prišel ponoči 11. apr. 1930 v Bazovico, zbudil Iv. Škrjanca, V. Glažarja in Željka Grgiča in so takoj ob 3^h zbežali čez Brkine, Pivško in Javornike v Jslo. Po nekaj tednih skrivanja v Lj., Zgbu in Bgdu so bili neuradno brez propustnic odpravljeni v Avstrijo. Od tu so z mnogimi ne-všečnostmi preko Nem., Švice dopotovali v Pa-riz. It. socialisti so jim preskrbeli delo in bivali-šče. G. se je po trž. procesu 1930 vrnil v Jslo. Do 28. febr. 1931 je bival pri stricu, nato se je zaposlil pri davkarji v Radovljici. Ko je to delo zgubil, se je zaposlil na Jesenicah, nato v Kranju. Maja 1941 ga je nem. polic. zaprla v Begunjah, nato v Sentvidu in odgnala v Valjevo. Pobegnil je v Lj. in sodeloval v OF.

Prim.: Podatki Iv. Škrjanca, V. Glažarja, Željka Grgiča, St. Škrjanca; Vekoslav Španger, Bazoviški spomenik; Dr. Vjekoslav Bratulič, Ileg. organ. u Istri i slovenskom primorju i djelova-nje specialnog Tribunala za zaštitu države /1927-1936/.

Rut

GLOBOCNIK (v krstni knjigi **Globočnik**) **Odilo Lothar**, esesovski in policijski general, r. 21. apr. 1904 v Trstu, u. 31. maja 1945 v Peternionu na avstr. Kor. (samomor z zastrupitvijo). Oče Franc, konjeniški stotnik, mati Anna Petschinka (Pec-

sinka, Petschinker) iz Banata. Po nekaterih virih se je družina preselila v Clc ob izbruhu 1. svetovne vojne 1914 (Carnier), po podatkih trž. prefektуре iz 1935 pa naj bi se to zgodilo šele 1923. V Clcu je G. dovršil obrtno š. in se izučil za stavbnega delovodjo. Zelo mlad se je vključil v nacist. gibanje, 1930 pa se včlanil v nacionalsoc. stranko. 1932/33 je stopil v SS in kmalu postal eden glavnih nacist. voditeljev v Avstriji. V tistih letih je pogosto obiskoval roj. mesto in še nekatere druge kraje na it. severovzhodu ter deloma tudi v tedanji Sji. Avstr. Policija je na to opozorila it. oblasti. Te so ga vpisale v posebni seznam tujcev, ki jih je treba ob prihodu v It. nadzirati. Tako so npr. za l. 1934 (jul. so avstr. nacisti pripravili na Dunaju ponesrečeni puč in pri tem umorili kanclerja Engelberta Dollfussa) v Drž. arh. v Rimu ohranjeni podatki, da je G. potoval z letališča v Benetkah v München ali se od tam vrnil dvanajstkrat. Zabeležena so tudi njegova potovanja z vlakom v It., zlasti skozi obmejne prehode z Avstr. in tedanjo Jslo, in to vsaj do vključno 1937. L. 1938 je bil med tvorci priključitve (Anschluss) avstr. republike k nem. rajhu in nato bil postavljen za gavljaterja (pokrajinskega vodjo nacist. stranke) na Dunaju. To funkcijo je moral kmalu opustiti, ker je bil obtožen finančnih spekulacij. Ob izbruhu 2. svet. vojne se je kot častnik oboroženih (Waffen) SS udeležil bojev na Poljskem. Na posredovanje vplivnih prijateljev med voditelji nacist. stranke in SS (tedanjega kor. gavljaterja Friedricha Rainerja, generala SS Karla Wolffa ter samega drž. vodja SS in nem. policije Heinricha Himmlerja) je bil rehabilitiran in jeseni 1939 imenovan za brigadnega generala SS ter načelnika policije za okrožje Lublin na Poljskem. Tu je izvajal načrt za nasilno germanizacijo področja, pri čemer je bila celo predvidena naselitev štajerskih Slov., obenem pa je bil odgovoren za izvedbo t.i. Akcije Reinhard, tj. iztrebitve poljskih Judov. (Naziv Reinhard je pravzaprav krstno ime nacist. drž. protektorja za Češko in Moravsko ter vodje Drž. glavnega varnostnega urada RSHA - Reichssicherheitshauptamt - Heydricha, ki je u. v Pragi jun. 1942 po atentatu češ. rodoljubov.) Od pomladi 1942 do jeseni 1943 je bilo zlasti v unič. taboriščih Belzec, Sobibór in Treblinka, ki so nastala ob tej akciji, umorjenih več kot 2 milijona ljudi. G. se je pri tej operaciji, ki je bila ena najsrhljivejših morij v 2. svet. vojni, izkazal v očeh svojih nadrejenih, vendar kaže, da je bil spet osumljen nepoštenih poslov z zaplenjenim imetjem žrtev. Zato naj bi

ga Himmler jul. 1943 imenoval za namestnika višjega vodje SS in policije za Osrednjo Rusijo, a ker tja verjetno zaradi razvoja vojnih dogodkov ne bi bil mogel iti, naj bi ga premestili v Trst (Reitlinger). Dejstvo pa je, da so takrat nacist. voditelji že odločili zaprtje prej omenjenih unič. taborišč, sam G. pa je še napredoval, saj je bil sept. 1943 imenovan za višjega vodjo SS in policije v Operativni coni Jadransko primorje. - To področje je po it. kapitulaciji postalo za nem. voditelje strateško zelo pomembno, saj je povezovalo juž. del rajha z morjem, s Sev. It. in Balkanom. Ker je bilo na njem tudi močno razvito odporništvο, je z G. prišlo v Trst precej njegovih sodelavcev pri operaciji Reinhard. Ti so tvorili eno najbolj fanatičnih in krutih nacist. posebnih akcijskih skupin (Einsatzkommandos oz. Einsatzgruppen), katerih glavna naloga je bil brezobziren boj proti nasprotnikom rajha na zasedenih ozemljih. Proti oporečnikom in tudi »rasno manjvrednim« so lahko uporabljali vsa sredstva, vključno množično fizično iztrebljanje. Česa so bili sposobni G-ovi podrejeni, zbrani v Einsatzkomandu Reinhard (EKR), najboljše kaže njihovo delovanje na Poljskem, nekateri izmed njih pa so se že prej »izkazali« v t.i. Akciji T4 oz. Evtanaziji, med katero je bilo 1939-41 umorjenih vsaj 70 tisoč naozdravljivo bolnih nem. državljanov. (T je začelnica imena berlinske ul. Tiergartenstrasse, kjer je na št. 4 stalo poslopje, od koder so vso operacijo vodili.) V Trst so jeseni 1943 mdr. prišli ti člani EKR: Christian Wirth (organizator in nadzornik unič. taborišč Belzec, in Treblinka, še prej pa eden vodilnih operacije T4), Franz Stangl (komandant najprej v Sobibóru, nato v Treblinki, še prej udeležen pri operaciji T4), Gottlieb Hering (komandant v Belzec, prej aktivno sodeloval pri operaciji T4), Franz Reichleitner (komandant v Sobibóru, prej aktiven pri operaciji T4), Josef Oberhauser (G-ov pomočnik na Poljskem, deloval je v Belzec), Ernst Lerch (G-ov ožji sodelavec na Poljskem). Po Wirthovi smrti 26. maja 1944 pod streli partizanske zasede ob cesti Trst - Reka v bližini Kozine je k EKR pristopil August Dietrich Allers, eden glavnih vodij akcije T4. EKR se je v Jadranskem primorju razdelil na tri pododdelke: R I se je pod vodstvom G. Heringa nastanil v Trstu, R II pod vodstvom F. Reichleitnerja na Reki, R III pod vodstvom F. Stangla pa v Vidmu. Tako naj bi bolje obvladal teren, zlasti prometne zveze, in bolj sistematično iskal in zatiral polit. nasprotnike, člane odpor. gibanja in Jude. Njegovi člani so se tudi v

Jadranskem primorju izkazali zaradi okrutnosti. Posredno ali neposredno so sodelovali pri vrsti zločinov in pokolov v Furlaniji, Karniji, Krasu in Istri (po nečlovečnosti izstopa razdejanje istrske vasi Lipa apr. 1944 z 263 žrtvami, ki so jih večinoma žive sežgali). Najhujše zločine pa so pripadniki EKR zagrešili v trž. Rižarni. Že okt. 1943 so začeli preurejati veliko poslopje nekdanje luščilnice riža pri Sv. Soboti v zapor, v zbirališče za Transporte v nem. unič. taborišča in v skladišče blaga, ki je bilo zaplenjeno Judom ali naropano med represalijami po Istri in Krasu. Ko so v kompleksu pripravili še krematorijsko peč, ki je začela delovati apr. 1944, je bila Rižarna spremenjena v unič. taborišče. Večina ujetnikov (polit. osumljenci, talci, pripadniki odpor. gibanja slov., it., hrv. in furl. narodnosti ter Jude) je bila res preusmerjena v taborišča v rajhu in na Poljskem, vendar je do konca apr. 1945 vsaj 4 tisoč oseb izginilo v krematoriju, potem ko so jih krvniki pobili na zelo krut način. - Največji krivci za zločine v Rižarni so bili Wirth, Allers, Hering in Oberhauser. Proti Allersu in Oberhauserju je zaradi dogodkov v Rižarni potekla v Trstu od 16. febr. do 29. apr. 1976 sodna obravnava. Kljub formalni odločitvi, naj se obtoženec sodi samo zaradi »splošnih zločinov proti osebam, ki niso bile podvržene vojnim zakonom«, izvzeti so bili torej vsi umorjeni in mučeni pripadniki protifaš. odpornišva, je bil Oberhauser v odsotnosti obsojen na dosmrtno ječo. (Allers je u. mar. 1975 med preiskovalno fazo procesa.) Razsodbo je potrdilo prizivno sodišče v Trstu 28. febr. 1978. - G. je usmerjal delovanje EKR prek posebnega odd. v svojem trž. uradu, ki je bil sestavljen kot vojaški štab. Sicer pa je bil v Primorju poveljnik vseh SS in policijskih enot. Z vrhovnim komisarjem Operativne cone Jadransko primorje Friedrichom Rainerjem je bil od jul. 1944 odgovoren za zgradnjo vojaških utrdb na tem področju, zaradi česar je moralo več deset tisoč oseb prisilno delati (Akcijska Pöhl). Poveljeval je še operativnemu štabu za bojevanje proti partizanom. Prek vse te organizacije je tudi nadziral delovanje krajevnih protipartizanskih formacij, od it., hrv., in srb. do slov. (Za nastanek Slov. narodnega varnostnega zbora gl. npr. PSBL II, 98-99.) - Pred prihodom jsl. vojske v Trst se je G. pomaknil v Tolmeč, Arto in nato v Ziljsko dolino (Mauthen), saj zanj ni veljala predaja nem. čet v It. V Ziljskih Alpah se je skrival z manjšo skupino, dokler ga ni 31. maja 1945 v bližini Belega jezera (Weissensee) zajela brit. patrulja. Od-

vedla ga je v Paternion, kjer je še istega dne naredil samomor.

Prim: LibBapt (liber III) ž. arh. Sv. Ivan v Trstu; ACS, Min. Int., Dir. Gen. PS, AGR, Cat. A 16, b. 93, fasc. Globocnik; arh. ISML, b. 20, poročilo The Wiener Library iz Londona o Globocnikovi smrti (17. apr. 1961); G. Reitlinger, Storia delle SS, Milano 1965, pass.; Perchè 30 anni dopo, Il Meridiano di Trieste 21. - 23. apr. 1972; T. Ferenc, Nemška policija v operacijski coni »Jadransko primorje« 1943 - 1945, Borec, 1976, št. 11-12, 577-92, 657-76 in Borec 1977, št. 1-2, 15-32, 77-99; Isti, Satan, njegovo delo in smrt (mišljen je Ch. Wirth), Lj. 1979, 7 - 106; Al. Tul, Taborišče Rižarna pri Sv. Soboti v Trstu, KolGMD 1977, 110-14; Več avtorjev, Od fašističnega škvadrizma do pokolov v Rižarni, Trst 1978, 77 - 164; P. A. Carnier, Lo sterminio mancato, Milano 1982, pass.; B. Mlakar, Domobranstvo na Primorskem (1943 - 1945), Lj. 1982 pass.; G. Fogar, L'occupazione nazista del Litorale Adriatico e lo sterminio della Risiera. San Sabba. Istruttoria e processo per il Lager della Risiera, Vol. I, Milano 1988, 3 - 117; Enc Sje 3, 250.

ab

GNEZDA Štefan, kmet in gozdar, r. 16. dec. 1907 na Vojskem, u. 28. okt. 1990 v Idriji. Oče Peter, mati Marija Žgavec. G. »velja za pionirja gozdnih žičnic na Slovenskem« (Enc Sje). Za pravilo lesa iz gozdov je najprej (od 1928) uporabljal žične vezi, škripce in lesen vitel na volovsko vprego. Kasneje (1932) je priredil poltovorni avtomobil za pogon žičnega žerjava, ki so ga kasneje poimenovali Gnezdov žični (ali idrijski) izvelek. To napravo je bilo mogoče hitro prestavljati, prav tako pa z njeno pomočjo tudi gospodariti z lesom na strmih terenih in zmanjšati poškodbe na gozdnem drevju.

Prim.: Enc Sje 3, 253; Podatki ž. u. Idrija (pismo 5. jul. 1993).

B. Mar.

GOBBO Sergio, oblikovalec in fotograf, r. 18. maja 1950 v Kopru, živi v Kopru in Motovunu. Šolal se je v Lj. (š. za oblikovanje) in v Benetkah (Višja š. za oblikovanje). Diploma 1972. G. deluje na različnih ustvarjalnih področjih, predvsem pa v industriji. oblikovanju, grafičnem oblikovanju, fotografiji, filmski in televizijski režiji. Najpomembnejši je njegov prispevek na področju industrij. oblikovanja in v fotografiji. Njegovi prvi uspehi so povezani s tovarnami Ciciban iz Mirna in z izolsko Mehanotehniko. Za Cicibana je zasnoval družino igrač iz lesa (vlak Piko, mali vagon, malo ladjo, ladjice, montažno mestece, Cicibanov mali svet, 1974-79), za Mehanotehniko družino igrač iz plastične mase (sistem Veli Jo-

že, rinež, mali vrček, 1976-77), to zvrst oblikovanja pa nadgradil z velikopoteznim sistemom za opremo otroških igrišč Stolp A (1979) v izvedbi mizarstva Jože Bernetič. G. zgodnejši primerki oblikovanja lesenih igrač so bili v Ulmu 1975 razglašeni za najboljše evrop. igrače. Pohvaljene so bile tudi na 6. in 8. Bienalu industrij. oblikovanja v Lj. (1975 in 1979). Za celotni dotedanji opus je 1980 prejel nagrado revije Mladine Zlata ptica. G. je izdelal vrsto plakatov za prireditve na Obali, za katere je pogostoma prispeval še fotografijo. Med njimi se že zgodaj pojavijo plakati zoper onesnaževanje okolja, posebej morja. G. zanimajo celovito oblikovani sistemi vizualnih komunikacij in urejanje okolja s sistemi montažne (začasne) arhitekture. V fotografiji je dosegel svoj največji uspeh s serijo barvnih fotografij v knjigi *Bujština* (Il Buiese) z besedilom Fulvia Tomizze (1992).

Prim.: Register BIO 6, Lj. 1975: Register BIO 8, Lj. 1979; S. Bernik, Slov. arhitektura, urbanizem, oblikovanje in fotografija 1945-1978, Lj. 1979, 195 in sl.

Kčč

GODINA Albin (Vojo), aktivist, javnopolit. delavec, r. 4. avg. 1913 v Trstu, u. 11. sept. 1989 v Lj. Oče Milan, policist, mati Marija Nedoh, oba iz Materije. Družina se je preselila v Maribor, ko je bil G. še otrok. Osn. š. in gimn. je obiskoval v Mariboru, pravo v Lj., se po diplomi zaposlil kot odv. koncipient in tam opravil sodno prakso. V dijaških letih je deloval v Sokolu in se vključil v levičarske mladinske organizacije. 1941 je v Lj. stopil med aktiviste OF. Ob zasedbi Mrba je pobegnil v Povžane pri Materiji, nadaljeval z organiziranim delom za OF in izpeljal razne akcije na območju južne Primor. in Istre. Ko je bil komisar čete v Brkinih, je spoznal Z. Perello (gl. čl.), s katero se je poročil. V drugi polovici sept. 1944 je bil imenovan za javnega tožilca NOO okrožja Bača, Idrija, Kanal, zatem preds. sodišča za srednjeprim. okrožje. Ob koncu vojne je bil v Trstu član mestnih družbenopolit. forumov in okrož. nar. sodišča ter opravljal funkcijo preds. Vrhovnega sodišča cone B STOJa. Bil je član upravnopolit. komisije PNOO za Slov. Primor., po resoluciji kominformbiroja tajnik IOOF za Trž. ozemlje. Jeseni 1950 je bil premeščen v Lj., morda zaradi rivalitete drugih polit. voditeljev. V Lj. je bil referent za zamejstvo v informativni pisarni pri predsedstvu LRS do začetka 1951, ko je postal sumljiv in obsojen zaradi verbalnega delikta. Dve leti je bil na prisilnem delu v Bileci,

kjer je prestal veliko hudega. Ob vrnitvi v Sjo je bil do upokojitve namestnik dir. republ. skupnosti za zaposlovanje.

Prim.: Podatki M. Kocijančič in sestre M. Godina; Biogr. ods. Zgod. ods. pri NSKT; L. Maslo, Albin Godina-Vojo, Delo 22. sept. 1989.

ldt

GODNIČ Bernardin, duhovnik, r. 20. maja 1914 v Komnu, u. 15. apr. 1977 v Vrtojbi. Oče Franc, kmet, mati Frančiška Jazbec, gospodinja, brat Franc, duhovnik (gl. čl.). Osn. š. v domačem kraju, gimn. v malem semenišču v Gorici. Tam je tudi vstopil v bogoslovje, toda v drugem letniku so ga izključili, ker je kot disciplinski prefekt med slov. dijaki budil ljubezen do materinega jezika. Študij je moral nadaljevati v Bologni. V mašnika je bil posvečen v Gor. 29. jun. 1939. Nekaj let je služboval v Gradnem v Goriških Brdih, od 1947 dalje pa v Vrtojbi, kjer je deloval polnih 30 let. Kljub rahlemu zdravju je vestno, marljivo in uspešno opravljal svoje delo in zmož velike napore. 1960 je tako oslabil, da se je moral umakniti iz župnije in iskati zdravja v višinskem podkrajsem zraku in miru. Njegovo zdravstveno stanje se je še poslabšalo po prometni nesreči nov. 1968. Umrli je star 63 let. Pogreba se je udeležilo nad 100 duhovnikov in nepregledna množica ljudi. Pokopan je na vrtojbenskem pokopališču. - G. je bil človek dela in molitve. Njegovo življenje je bilo skoro do zadnjega trenutka izredno aktivno. Po vojni se je z vso vnemo posvetil katehezi in pripravi ljudskih misijonov, zaradi česar pa je imel pogoste težave z oblastjo, ki je videla v njegovem delu zgolj »izigravanje njenih načrtov in programov«. Kateheza šolskih otrok in pastoralna mladih, pa tudi delo z odraslimi so bila področja, ki jim je posvetil največ časa in truda. Ko je bil 1949 ukinjen verouk v šolah, je uvedel nekaj verouka pred nedeljskim popoldanskim blagoslovom, v adventu pa pri zornicah. Iznajdljiv, kot je bil, je kmalu začel z drugačnimi katehetskimi prijemi: otroke je uvažal v aktivno sodelovanje z uporabo zvezkov in s stimuliranjem sodelovanja pri pripravi na praznike. Nabavil si je več sodobnih pripomočkov in bil na tem področju najbolj napreden duhovnik v škofiji. Oskrbel si je in uporabljal premakljive črke raznih velikosti, šapirograf, ciklostil, diaprojektor in aparat za magnetofonsko snemanje. V Vrtojbi je nastala izposojevalnica filmov in diapozitivov za zelo širok krog župnije. Proti koncu petdesetih let si je upal prevzeti razmnoževanje novih katekizmov, ki jih je pripravljala sku-

pina primor. duhovnikov; med njimi je bil tudi njegov brat Franc - župnik v Biljah. Pripravili in razmnožili so kar 12 veroučnih priročnikov. V veroučnem letu 1966-67 je uvedel verska predavanja za mlajšo in starejšo mladinsko skupino. V sedemdesetih letih pa je organiziral katehetske tečaje na Mirenskem gradu. Njegova novost je bila tudi, da so k predšolskemu verouku začeli z otroki prihajati tudi starši. Kasneje se je ta navada uveljavila tudi pri pripravi otrok na prvo obhajilo. Za mlade je G. 18 let zaporedoma organiziral in vodil taborjenja (Ankaran, Bohinj, Log pod Mangartom, Soča). Med sodelavce je znal pritegniti tudi starejše mladince, kakor tudi semeniščnike ali bogoslovce. »Z vzgojo mladih v naravi je pomagal posameznikom, družinam in župnijski skupnosti na nevsljiv način rasti v boljše ljudi in kristjane.« G-eva delovanje v Vrtojbi je znano tudi po ljudskih misijonih. V njegovem času jih je bilo kar 5. Bili so daljši in pogostejši kot drugod. Razen zadnjega so bili vsi štirinajstdnevni. Na posamezen misijon se je G-eva župnija dolgo pripravljala z molitvijo (G. je bil velik častilec Matere božje), romanji in evharistijo. Tudi pri oblikovanju liturgije je G. v marsičem prehiteval splošno prakso. Že pred koncilom 1961 je preuredil prezbiterij in postavil daritveni oltar za maševanje »proti ljudstvu«. Da je dosegel večjo zbranost vernikov, je poskrbel, da je bila cerkev vedno urejena, vabljiva in domača. Izvedel je mnoge preureditve: premestil je nekatere slike, dal napraviti mnoge nove, preuredil je krstilnico, ki je dobila nekaj Kraljevih slik, 1964 je cerkev dobila 3 nove zvonove, 1972 električno zvonjenje in ogrevanje, 1976 kanalizacijo za meteorne vode, ureditev pločnika okrog cerkve itd. Med ljudmi je bil G. priljubljen. Izkazovali so mu vso pozornost in hvaležnost. Ko je 1964 obhajal svoj srebrni jubilej, je z njim praznovala cela Vrtojba. Ob 35-letnici mašništva pa ga je obiskalo in z njim somaševalo kar 13 sošolcev iz Bologne.

Prim.: Oznaniła Župnije Vrtojba 1989, št. 1.

ViK

GODNIČ Franc, duhovnik, r. 22. dec. 1920 v Komnu, kjer živi. Oče Franc, kmet, mati Frančiška Jazbec, gospodinja, brat Bernardin (gl. čl.). Bogoslovje končal v Gorici, kjer je bil 23. febr. 1946 zaradi bolezni predčasno posvečen v duhovnika. Služboval je 22 let v Biljah, nato v Podnanosu, od 1980 do upokojitve 1986 pa v Gabrovici na Krasu. - Skupaj z bratom Bernardinom je bil prvi

pobudnik oživitve in prenovitve kateheze na Primorskem po drugi svet. vojni. Zavzemal se je za sodobno katehizacijo predšolskih otrok, za uvedbo načrtnega mladinskega verouka po vseh župnijah, bil je med pobudniki za izdajanje ciklostilno razmnoženega mladinskega lista *Veslajmo* ter glavni pobudnik Mirenskih katehetskih tečajev. Ker so stari učbeniki pošli, oz. so bili neustrezni, je z bratom in z nekaterimi drugimi primor. duhovniki prišel na idejo, da bi sestavili in ciklostilno razmnožili nove »metodično bolj ustrezne učbenike za lastne župnijske potrebe«. V začetku je pri tem delu aktivno sodeloval tudi brat (*Katekizem za I. razred, Katekizem za II. razred* itd.), ki pa je kasneje zbolel, zato se je G. povezal z župnikom A. Metlikovcem in z njim nadaljeval začeto delo. Tako so nastale *Krščanske resnice* (1957, tu je še sodeloval brat), *Cerkev* (1958), *Katekizem za II. razred* (1959), *Zakramenti* (1959), *Pravila krščanskega življenja* (1960), *Krščanski nauk za I. razred* (1961) itd. Z bratom je skrbel tudi za razmnoževanje učbenikov. Skupaj sta ciklostilno razmnožila okr. 120.000 primerkov in jih razdeljevala župnijam na Goriškem in drugod.

Prim.: Osební podatki; Letopis cerkve na Slovenskem (Lj. 1985).

ViK

GODNIK Fran, tiskar, r. 30. maja 1872 v Trstu (Barkovlje), u. 25. nov. 1920 prav tam. Oče Ivan, mati Teresa Decolle. Delal je pri listu E ter v Tiskarni Edinost. Od 1. jun. 1896 je bil odg. ur. lista (7. maja 1904 ga je nasledil Štefan Godina), 1898 je postal prvi poslovodja tiskarne Edinost (ustanovljena apr. 1898). G. je naveden kot izdajatelj in odg. ur. dvomesečnika Slovenka (izhajal 1897-1902) ter dvomesečnika Slovenska družina (izhajal naj bi 1900-1901; list ni ohranjen).

Prim.: Anagrafski urad občine Trst (pismo 20. febr. 1993); Monti Orel 570, 653, 668; ZHT.

B. Mar.

GOESS Leopold, grof, pravnik, c.k. namestnik v Trstu, r. 28. okt. 1848 v Gradcu, u. 22. jul. 1922 v Žrelcu (Ebenthal) na Koroškem. Po šolanju je postal drž. uradnik, bil je dvorni svetnik pri dežel. vladi na Koroškem, dežel. preds. v Bukovini (1893-97), nato pa med 1897-1904 namestnik v Trstu. V času svojega delovanja v Trstu si je prizadeval, da bi omejil dejavnost iredentizma in krepil avstr. vladne pozicije. V javnosti je vzbudil odmev G-ov nastop zoper delavstvo, ki je v

Trstu štrajkalo (1902), nazadnje pa je moral mesto namestnika zapustiti (posledica iredentističnih demonstracij). G. je podpiral gospodarski razvoj Avstr. Primorja, posegal pa je tudi v polit. dogajanja (intervencija zoper abstinenco Slov. v dežel. zboru v Gor., pozivanje Slov. na Gor. k spravi). 1904 je postal član gosposke zbornice, kasneje tajni svetnik in komornik. G. so zanimala v prvi vrsti gospodarska vprašanja. Slov. tisk na Primorskem je grajal njegovo naklonjenost do It.

Prim.: ÖBL 2, 18; Gab I, 450, 454, 478; Tuma pass.; ZČ 31/1977, 37.

B. Mar.

GOLEC Jože (Jojo), časnikar, obveščevalec, r. 5. maja 1901 v Polju ob Sotli, usmrčen in sežgan v Rižarni v Trstu 4. apr. 1945. Oče Jože, Hrvat iz Desinića, in mati Terezija Preskar sta imela 11 otrok. V letu 1918 so se preselili v Mrb., kjer sta odprla znano slov. gostilno. Osn. š. v Polju, šest razr. škof. klas. gimn. v Šentvidu nad Lj. (1912/13 - 1917/18), 7. letnik na klas. gimn. v Mrbu. Časnikarsko pot je začel verjetno pri tedniku Slovenski gospodar, ki ga je urejal brat duhovnik Januš. Ko je bil Franc Vatovec (PSBL IV, 166-67) v letih 1928-34 dopisnik in vodja mrb. družnice S, se je G. zaposlil v njej in do vojne kril zlasti mrb. kroniko. Priredil in izdal je tudi uspešnico o Nostradamusu (Jojo Golec, *Nostradamusova prerokovanja*, Mrb. 1940). Že v tistem obdobju je sodeloval z jsl. in angl. obveščevalcem Antejem Anićem idr. v boju zoper nacistične načrte. Preko meje je pošiljal protihitlerjevska »pisma nemškemu narodu«. Ob nem. zasedbi je zbežal v Polje, nato preko Zgbe v Lj., od koder ga je vodstvo podjetja poslalo v Trst. Dopisoval je v S in tednik Domoljub, za katerega je pridobival bralce in dopisnike. Več mesecev je do srede jan. 1944 preživel tudi v Rimu, od koder se je vrnil v Trst. Tu se je že od začetka »preprost in prikupen, veselega in odprtega značaja« (A. Kosmač) z lahkoto vključil v primor. družbo. Široko je razvijal obvešč. delo za Angl. kot vodja trž. postojanke Vauhnik-Aničevega omrežja. Med sodelavci sta bila tudi Peter Šorli (PSBL III, 570-72) in Branko Agneletto (PSBL IV, 428-29), kateremu je mislil prepustiti mesto v Trstu, ko je zaslutil, da so mu na sledi. Čeprav je bil blizu nekomunistični ilegali, je delal samostojno, ogrožali pa so ga tudi komunisti, kot je sporočil tennemu sodelavcu inž. Jožetu Sodji v Lj. Vauhnik je v članku 1951 o njem mdr. napisal: »...izred-

no nadarjen ter spreten in že v mirnem času izvežban je kmalu obvladal celo severno Italijo in posebno še morsko obalo z obeh strani, tako da je marsikatera italijanska ladja odšla na dno samo po njegovi zaslugi...« Dragocene vojaške in druge podatke je svojim zvezam pošiljal s kurirji v Švico in pa z radiooddajnimi postajami. Ker se je trž. postojanka obdržala najdlje po razbitju omrežja v Zgbi in Lj., so njene tipalke segale tudi daleč v srednjo Evropo. Nemška služba je udarila po njej sept. in okt. 1944. Vrsta G-evih sodelavcev, a tudi le znancev iz Trsta, Vidma, Gor., Benetk, Padove, Lj. in drugih krajev je bila aretirana. Nekaj jih je kmalu izgubilo življenje v trž. Rižarni, mnogo pa jih je bilo poslanih v taborišča. G-a so najprej zaslisevali in pretepali na Gestapu v Trstu. V koronejskih zaporih je bil nato od 15. okt. do 21. nov. 1944, nakar so ga prepeljali na zaslišanja in soočanja v Lj. V trž. zaporih je bil spet od 29. jan. do 4. apr. 1945, ko so ga prepeljali v Rižarno, usmrtili in kremirali. Vedel je, da ga bodo ubili, vendar je občasno le upal v rešitev in skušal zavlačevati postopek ali celo doseči zamenjavo. Uspelo mu je ostati v pisni zvezi z zunanostjo. Jetniški kurat Luigi Carra (PSBL I, 169) ga je v zaporu spovedal in obhajal. Njegovo delo je malo znano, Angl. pa so ga visoko cenili, »... kajti to ime je bilo v naši "službi" pojem za sebe,« je pisal Vauhnik J. Sodji (24. jun. 1946). Bežno so se ga spomnili v preiskavi in na kazenski obravnavi proti krvnikom iz Rižarne.

Prim.: Arhiv Ministrstva za notranje zadeve v Lj. (zlasti ZA-403-I, ZA Mačkovšek ing. Janko in ZA Vauhnik Vladimir); »Registro matricola« trž. zaporov; Izvestja škof. gimn. v Zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu pri Lj. za š.l. 1912/13 - 1917/18; Drž. klas. gimn. v Mrbu, Izvestje za šol. leta 1918-30, Mrb. 1930; neobjavljeni viri in pričevanja pri avtorju, zlasti: Branko Agneletto, Vojko Arko, Maks Golec, Anton Komotar, Angel Kosmač, Vida Orel, Dušan Pleničar, Franjo Sekolec, Rudolf Smersu, Jože Sodja, Miloš Stare, Peter Šorli, Miloš Vauhnik, Ivan Vodeb; V.V. (auhnik), Ljubljana kot središče obveščevalne službe, SvSl 29. nov. 1951, 4-5; Frane Tončič, Iz spominov na težke dni, PDK 16. maja 1965; Prvič objavljeni sezname žrtev Rižarne in zaprtih oseb, PDK 16. maja 1965, 25; Vladimir Vauhnik, Nevidna fronta, Bs. As. 1965, pass. s sl. med str. 400-401; Ob Vauhnikovi Nevidni fronti, Glas SKA 30. okt. 1966, 4-5; Alojz Rebula, Iz dnevnika 1972, Zaliv 1972, 380-81; Taboriščni arhiv priča, 1. zv., Bs. As. 1974, pass. na str. 22-141; o pričevanju F. Tončiča na procesu o Rižarni PDK in Picc. 27. febr. 1976; niz intervjujev Lide Turk s Petrom Šor-

lijem Četrtekova srečanja, RAITrsta, zlasti 18. in 25. febr. 1982; Branko Babič, Primorska ni klonila, Koper 1982, 318-22; ANED-Ricerche, San Sabba, Milan 1988, I. del, 181, II. del, 168-69, 356 (z delom gradiva o Rižarni); niz intervjujev Lide Turk z Brankom Agnelettom Četrtekova srečanja, RAITrsta 18. febr. - 15. apr. 1993; Kristjanovo politično tveganje, Zbornik Drage 92, Trst 1993, 70-71 (M. Kranner).

ij

GOLJA Andrej, eden voditeljev velikega tolminskega punta leta 1713. Njegovo ime najdemo pri Preglju, ki je tudi zapisal, da je bil doma z Grahovega ob Bači. Usmrčen naj bi bil na gor. Travniku 21. apr. 1714 skupaj z Andrejem Laharnarjem, Štefanom Maražem in Simonom Goljo. Ta ni istoveten s Simonom G. (glej. čl.), ki je sicer sodeloval v upornem gibanju tolminskih kmetov, a je u. že 18. okt. 1711.

Prim.: Ista literatura kot pri geslu Laharnar Andrej.

B. Mar.

GOLLI Danica, roj. UŠAJ, pedagoginja, r. 16. avg. 1922 v Gorici, živi v Lj. Oče Just Ušaj, agronom (gl. čl.), mati Zora Paternost iz Postojne. Prva dva razr. osn. š. je obiskovala v Gor. v privatni š. 1941 je bila aretirana, ker je sodelovala v OF, in po večmesečnem prestajanju zaporne kazni prišla v Postojno, kjer je preživela vojno. Po gimn. in maturi v Smederevu se je vpisala na lj. U in 1950 diplomirala iz pedagogike (A) in filozofije (B). Od 1951 do 1966 je poučevala na učiteljski š. v Lj., od 1966 do 1970 pa je bila predavateljica višje š. za metodiko slov. jezika na PA v Lj. Od 1970 je bila raziskovalna sodelavka na Pedag. inštitutu na lj. U. Na Inštitutu se je ukvarjala s tremi sorodnimi področji: z individualizacijo pouka in začetnim opismenjevanjem, ki je povezano s predznanjem oz. predšolsko pismenostjo sodobnih otrok ter z izobraževanjem učiteljev. Največ dela je posvetila metodiki in psihološkim osnovam opismenjevanja. - Rezultate obojih raziskav je objavila v člankih (Sodobna pedagogika) ter v knjigah *Program individualiziranega opismenjevanja* (Lj. 1973), *Metodika pouka začetnega branja in pisanja* (Lj. 1976) ter *Opismenjevanje v prvem razredu* (Novo mesto 1991). Objavila je tudi učbenike in učna sredstva kot *Slikovno-črkovna stavnica* in delovni zvezek *Že berem in pišem* (Lj. 1973; skupaj z Milanom Dolganom). Skupaj z A. Žerovnik je izdala učni zvezek in priročnik za učence s specifičnimi učnimi težavami. Tudi po upokojitvi se je ukvarjala z

individualizacijo opismenjevanja in sodelovala kot svetovalka pri sestavi novih učbenikov za učna sredstva.

Prim.: Osebni podatki (3. febr. 1993); ULjBB III (1981), 1352; Enc Sje 3, 260-61.

I. Ur.

GOLMAJER Tereza, učiteljica, r. 8. maja 1863 na Opčinah, u. 11. avg. 1950 v Kostreni pri Bakru. Oče Ivan Sosič, mati Franica Zelen. V Trstu je dokončala žensko učiteljsko š. L. 1889 se je poročila z Josipom Golmajerjem (1851-1922), mornariškim častnikom, sorodnikom duhovnika Urbana Golmajerja (gl. čl.). Od 1892 je živela v Buzetu, kjer je imel soprog trgovino. Učila je na tamkajšnji osn. š. in bila prva hrvatska učiteljica v Buzetu. Po moževi smrti (1922) se je tudi zaradi it. pritiska preselila v Kostreno pri Reki.

Prim.: Podatki Boža Jakovljeviča (Buzet; pismo 17. avg. 1993).

Ured.

GOLOB Franc, agronom in slikar, r. 18. sept. 1910 na Grahovem ob Bači, živi v Novi Gor. Oče Jernej, kovač, mati Marija Cvek, kmetica. Po osn. š. na Grahovem je dovršil 2-letno Kmet. š. v Pazinu in se vpisal na Pomotološki inštitut. v Firencah, vendar ga zaradi aretacije ni dokončal. Kot dijak se je udeleževal zborovanj po gorah in gozdovih o narodni obrambni dejavnosti. Poleti 1926 so na tridnevnem zborovanju v Šebreljah sodelovali: Zmago Krašna, Srečko Logar (oba iz Idrije), Zorko Jelinčič, Albert Rejec, Angel Kukanja z dvema Tržačanoma in G. 1927 je sodeloval na zboru 20 tigrovcev v gozdu pri Bukovem, poleti 1928 na enotedenskem tajnem dij. tečaju z nad sto dijaki v Cvetežu. Pozimi 1926/27 je začel sodelovati v organ. TIGR kot pomemben člen tajnega kanala Bohinj — Baška Grapa — Gorica, že prej pa je širil knjige Gor. Matice in Luči ter abecednik Prvi koraki po Baški Grapi. Literaturo in šifrirano pošto sta mu nosila Miha Bizjak iz Bohinja in Franc Drole iz Porezna, G. pa je to z vlakom vozil v Gor. Ustanovil je celice v vaseh: Grahovo, Koritnica, Rut, Kneža, Temljine, Podmelec. V vsaki celici je imel vrsto sodelavcev, ki jih je zalagal z liter., po katero je tudi sam hodil v Jslo. Dec. 1928 so aretirali več tigrovcev in pred posebnim sodiščem v Rimu so bili 26. febr. 1930 trije obsojeni: Franc Drole na 3 leta in 1 mes., Ignac Šturm na 2 leti, Fr. Golob na 1 leto in 8 mes. Po prestani kazni so ga konfinirali za tri leta v S. Giovanni in Fiore (prov. Co-senza). Tu je pri nekem slikarju pridobil

teoretično in strok. znanje v slikarstvu. Ob 10. obletnici fašizma je bil pomiloščen, vrnil se je na Grahovo in zbežal v Lj. L. Čermelj mu je preskrbel službo pri Kmetij. družbi, toda dve leti je študiral na Biološki fak. v Zgbu. - Po vojni je bil tri leta zaposlen na Ministr. za kmet. in gozdar. v Lj., nato je v Novi Gor. sodeloval pri ustanovitvi Kmetij. zavoda in bil njegov direktor, obenem je delal pri občin. RK in se mu posvetil. Na vodilnem mestu občin. in republ. odb. RK je bil 25 let. Za zasluge so ga imenovali za častnega člana RK Sje, tudi je častni član Društva inž. in tehnikov Sje. - Od dij. let se je ukvarjal s slikarstvom. Slikal je z oljem na platno, predvsem naravne lepote doline Soče in Trente. Ustvaril je nad tisoč slik. Njegove slike so po vseh celinah, kjer živijo Primorci, ki radi segajo po njih. Pri 82 letih še vedno slika, motive pa zajema tudi iz gospodarškega življenja.

Prim.: Lastni arhiv; Ob tridesetletnici osvoboditve, Utrpi, Trst dec. 1975 - mar. 1976, 14.

Rut

GOLOB Franc, slikar, oblikovalec, fotograf, r. 30. nov. 1941 v Celju, živi v Novi Gor. Oče Hubert, avtomekanik, mati Marija Ekart, gospodinja. Osn. š. v Celju, prav tam tudi poklicna šola in se usposobil za stroj. finomehanika. 1959 se je zaposlil v tovarni Emo kot risar v dekorativnem oddelku. 1957-60 je obiskoval risalnico akad. slikarja A. Lavrenčiča v Celju, 1960 se je vpisal na Šolo za oblikovanje v Lj., oddelek za vizualne komunikacije. 1964 je bil sprejet na ALU v Lj., kjer je študiral pri prof. M. Sedeju in M. Pogačniku in diplomiral (1970). - Po diplomi je do 1972 delal kot vodja propagande v tovarni pohištva Brest Cerknica. Skupaj z Radiom Študent je v Salonu pohištva v Lj. realiziral prvo multivizualno predstavitev pohištva. V letih 1972-80 je bil vodja ateljeja v Meblu Nova Gor. Postavil je več multimedialnih predstavitev v salonih pohištva v Bgdu, Lj. in Novi Gor. Skupaj z arh. M. Bratinom (gl. čl.) je zasnoval zunanjo in notranjo likovno podobo in opremo Kulturnega doma v Novi Gor. ter z M. Pogačnikom (gl. čl.) in I. Lenščakom (gl. čl.) likovno podobo in opremo š. centra v Ajdovščini. Med 1980-82 je kot samostojni oblikovalec oblikoval več avtorskih koledarjev, grafično podobo naravnega parka Rakov Škocjan in Postojnske jame. Avtor je fotografije v monografiji o Novi Gor. (1977) in v monografiji o Postojnski jami. 1982 je postal likovni pedagog na gimn. v Tolminu, vodi likovne tečaje v Tolminu in Kanalu

ob Soči. Pričel se je intenzivneje ukvarjati s slikarstvom, nastal je obsežen cikel *Tminski akvareli* (1983-86), cikla *Meditacije haiku* ter *Indonezijski akvareli* (1990), cikel *Briška krajina* (april 1992). Kot eden ustanovnih članov Društva likovnih umetn. severne Primor. sooblikuje njegovo dejavnost. Od 1990 vodi likovno šolo ZKO v Novi Gor. Konec 1992 se je zaposlil na gimn. v Novi Gor. - Doslej je pripravil 35 osebnih razstav in sodeloval na več kot 80 skupinskih razstavah doma in v tujini. Udeležil se je številnih likovnih kolonij in bil mnogokrat na tekmovanjih ex tempore. Dobil je 2. nagrado na ex tempore v Špetru (It.) in 2. nagrado na ex tempore v Brdih. O njem so pisali Maruša Avguštin, Ivan Sedej, Maja Jerman Bratec, N. Kurspahič.

Prim.: Osebni podatki; katalogi.

M. J. Br.

GOLOB Franja, por. **STARE** (prvič por. **BERNOT**, kot piše v Enc Sje), altistka, operna in koncertna pevka, r. 8. mar. 1908 v Podmelcu, u. 13. jan. 1984 v Buenos Airesu. Oče Alojzij iz Mekinj, železniški čuvaj, mati Marija Sušnik. 1918 se je družina preselila v Jslo. G. je obiskovala osn. š. pri usmiljenkah v Grobljah pri Domžalah. 1920 se je družina za stalno naselila v Lj. Tam je 1928 končala meščan. š. in učiteljišče. Za petje se je navdušila v družinskem krogu, kjer so veliko peli. Na učiteljišču jo je poučeval glasbo skladatelj E. Adamič, ki je spoznal njene izredne pevske sposobnosti. Pela je na turneji meš. zbora obeh učiteljišč (moškega in ženskega) po Dalmaciji (jul. 1925). Na prigovarjanje E. Adamiča in Jožeta Gostiča se je vpisala na Glasb. matico na solopevski oddelek pri prof. Jeanetti Foedranspergovi. 1927 je bila sprejeta v drugi letnik drž. konservatorija; tam jo je zadnji dve leti poučeval Matija Hubad. - Prvi velik koncertni nastop je imela 1930 kot gojenka konservatorija. 1932 je debitirala v lj. Operi z vlogo pastirja Lela v Sneguročki Rimski Korsakova. V sezoni 1932/33 je postala redna članica drž. Opere v Lj., kjer je ostala do konca 1937. - 1934 je nastopila na 12. mednar. festivalu v Firencah. Pela je štiri pesmi Slavka Osterca na Gradnikovo besedilo. Nastop je bil tako uspešen, da je bila deležna številnih povabil za samostojne koncerte. Na mednar. pev. tekmovanju na Dunaju jun. 1936 je bila odlikovana s srebrno plaketo. Večkrat je nastopala z Julijem Betetom na reprezentativnih drž. gala večerih v Bgdu. Konec 1937 je dobila drž. štipendijo in odšla na izpopolnjevanje v Rim. - Maja 1940 je

sprejela vabilo opere iz Chicaga in podpisala pogodbe za nastope v naslednji sezoni. Vojna pa je to preprečila. V sezoni 1940/41 je bila angažirana v drž. operi v Bgdu. Apr. 1941 se je vrnila v Lj. in postala članica lj. Opere do jul. 1945. Kot članica lj. in bgd. Opere je nastopala v številnih operah. Pela je v vseh oratorijih, ki jih je prirejela GlasbM v Lj. in druge glasb. ustanove v Lj. in Mrbu. Ocene njenih nastopov so objavile številne revije in časopisi, med drugimi J, ŽS, SN, S. - Jul. 1945 je odšla v emigracijo; do dec. 1947 je ostala v Rimu, kjer je imela dva samostojna koncerta in nastopala je tudi na rimskem radiu. Jan. 1948 je prišla v Buenos Aires. Kljub velikim začetnim težavam je uspeła in se je od 1950 do 1959 uveljavila kot najbolj upoštevana in cenjena koncertna pevka altistka. Poleg samostojnih koncertov v Buenos Airesu, La Plati in Cordobi je nastopala tudi na koncertih, ki so jih prirejale glavne glasb. ustanove v Buenos Airesu, in sicer v gledališčih: Teatro Colon, Teatro Nacional Cervantes, Teatro Metropolitan, Teatro Broadway, Teatro Monumental in v veliki dvorani palače pravne fakultete. Seznam koncertnih nastopov po odhodu v izseljenstvo je zelo obsežen. Izvajala je dela Verdija, Schumann, Brahmsa, Beethovna, Mendelssohna, Bacha, Haendla, Prokofjeva, Debussija, Vivaldija in drugih. Ocene o nastopih so bile objavljene v vodilnem muzikalnem listu za špansko govoreči svet Buenos Aires Musical. Kritike o njenih nastopih so objavljale revije Lyra, Criterio, Opus, Saber vivir, Historium, Mundo Argentino ter Meddobje. Nekatere operne stvaritve G. so ostale pri občinstvu nepozabne: Azucena (Verdijev Trubadur), Suzuki (Puccinijeva Madame Butterfly), Carmen (Bizetova Carmen), Orfej (Glukov Orfej in Evridika).

Prim.: Slov. gledališki in filmski muzej v Lj.; rojstni in krstni list; Enc Sje 3, 262; M. P., Franja Golobova, ZbSS 1966, 20-30; Pismo A. Breclja iz Devina apr. 1993; KolGMD 1985, 144-45 s. sl.

I. Ur.

GOMBAČ Franc, prosv. in pol. delavec, sindikalist, r. 10. sept. 1900 v Trstu, u. 26. maja 1974 v Lj. Oče Anton, tehtalec v javnih skladiščih, mati Roža Stanič, gospodinja. Osn. š. je obiskoval v Trstu in tam nem. gimn. V javnih sklad. se je zaposlil najprej kot tehtalec, potem kot uradnik in sindikalist, upokojen 1960. V prvem poveljnem času odbornik dijaškega krož. Prosveta, predhodnika mlad. gibanja, preds. društva Prosveta pri Sv. Jakobu v Trstu, aktiven tudi v dram. in šport.,

odseku. Ustanovil je prvo ekipo hazene, deloval v šp. dr. Adria in postavil temelje Sportnemu združenju. Po drugi vojni je bil preds. prosv. društva Vojka Šmuc, ki se je 1948 razbilo. Bil je podpreds. Slovenskohrv. ljudske prosvete in član Ljudskega odra ter sodeloval pri prosv. življenju kominform. usmerjenih trž. Slov. Sindikalno je deloval od konca druge svet. vojne do upokojitve, bil tajnik federacije pristaniških delavcev in se udeležil mnogih sestankov v Rimu na drž. ravni ter srečanja v Parizu. Večkrat je nastopil kot slov. govornik na raznih sindikalnih shodih, tako na velikih manifestacijah ob 1. maju. Kot politik se je 1948 opredelil za kominformsko resolucijo in bil 1949 izvoljen na listi KPI v trž. obč. svet. Obč. svetovalec je bil nepretrgoma 23 let do 1972. Obč. svet mu je ob 20. letnici izvolitve izrazil priznanje in ga odlikoval z zlato medaljo. Nekaj let je bil tudi pokraj. svetovalec. V kom. stranki je bil član vodstva. V javnem in zas. življenju je bil G. zelo strpen človek, velik demokrat in zaveden Slovenec. Pisal je članke v glasilo šentjakobske Prosvete Naši cilji in v Naš glas (psev. Rado Fač), po drugi vojni objavljal članke o sindikalnih problemih v trž. Delu.

Prim.: Podatki hčerke Line por. Tarussio; M. Škrap, Uporna mladina, Trst 1971, 25-30, 145-48 in pass.; brez p., Umrli je Franc Gombač, PDK 29. maja 1974 s. sl.; È morto Gombacci, ex consigliere comunale, Picc. 29. maja 1974; brez p., Franc Gombač, Delo, Trst 31. maja 1974 s. sl.; B.M. Gombač, Trst Trieste dve imeni ena identiteta, Trst 1993, 6, 10 sl.

Idt

GORENSZACH Štefan, zeliščar in ljudski zdravnik, r. 29. mar. 1822 (pri Trambuolih) v Dolenjem Marsinu, zaselek Marseli, u. prav tam 8. jan. 1907. Oče Matija, kmet, mati Johana Buttera iz Marsina. Oženil se je z Marijano Zorza iz Gor. Marsina in imel 6 sinov in 3 hčere. Drugorojeni sin Matevž je bil oče čedajskega kanonika Josipa Evgena Jakoba Gorenszacha (gl. PSBL I, 452). Po vsej verjetnosti Štefan ni obiskoval rednih it. šol, osnovno izobrazbo je menda dobil pri domačem kaplanu in se od njega naučil brati in pisati (delno v »bohoričici») tudi po slov. Čeprav je bil preprost kmet, je z leti postal zelo ugleden in poznan zeliščar ali »ljudski zdravnik«. K njemu niso prihajali na »pregled« ali po zdravila samo Slov. iz bližnjih vasi, ampak tudi Furlani in celo Tržačani, ki so ga silno cenili. Zanje je bil Š. G. enostavno »il mago di Mersino« (marsinski čarovnik). S tem svojim konjičkom (hobby-

jem), ki je menda postal s časom njegov glavni poklic, je delal celò konkurenco zdravnikom in lekarnarjem iz Čedadu, ki so ga zato preganjali in tožili. Enaka usoda je doletela nekaj let kasneje tudi že omenjenega sina Matevža, ki je prevzel od očeta skrivnosti »ljudske medicine« in je zdravil z zelišči tudi v Čedadu, kamor se je bil z družino preselil iz Marsina. - Zdravilna zelišča je Štefan pobiral skupaj s člani svoje družine na pobočju Matajurja. Njegov način zdravljenja je bil za tiste čase kar se dá »znanstven«. Najprej je analiziral pacientov urin (od začetka zelo empirično, nato pa z inštrumentom - mikroskopom); na podlagi te analize je ugotovil bolezen in nato je predpisal zdravilo, ki ga je sam pripravil in ponudil bolniku. - G. je sestavil za svojo »interno« rabo nekakšen priročnik ali »učbenik« o »ljudski medicini«. Hranita ga njegova daljna sorodnika, ki živita v Špetru (učitelja Carlo in Mario Tomasetig). V tem zvezku je polovica strani posvečena analizi vode ali urina, drugi del pa opisuje zdravila za razne bolezni in način, kako jih je treba pripraviti in uporabljati. Čeprav nima ta rokopis dandanes kake posebne medicinske vrednosti, je za Beneške Slovence zelo dragocen, ker je pisan v slov. nadiškem narečju. - Nastal je v drugi pol prejšnjega stol. (gotovo po l. 1859) v dveh različnih obdobjih. Iz analize teksta se lahko ugotovi, da je G. poznal takratne slov. spise o zdravilnih zeliščih in ljudski medicini. Po vsej verjetnosti je poznal Kmetijske in rokodelske Novice in je bil naročen od 1876 do 1906 na knjige Mohorjeve družbe iz Celovca. Rokopis je zanimiv predvsem iz jezikovne plati, zato sem mu posvetil več pozornosti v prejšnjih številkah Doma (1-2-3-4-5, 1987). - Sorodniki so postavili G. na marsinskem pokopališču dostojen nagrobni spomenik, na katerem stoji enostaven napis: »Stefano Gorenszach - Semplicista« (= zeliščar ali ljudski zdravnik).

Prim.: B. Z. (uanella), Il mago di Mersino, Dom 1987, št. 1-5; Isti, Vredni spomina, Š. G., Dom 1987, št. 5.

B. Z.

GORI (GORUP) Carlo (Drago), igralec, režiser, kulturni delavec, r. 7. nov. 1931 v Sežani, živi na Opčinah. Oče Josip, pek, mati Katarina Trebec, gospodinja. It. osn. š. je obiskoval na Opčinah, it. niž. sred. š. v Trstu, slov. znanstveni licej in matura v Trstu (jes. rok 1952), nato je študiral na Medic. fak. v Padovi, a je študij prekinil. Že srednješolec je vzljubil gledališče in sodeloval kot član Ljudskega odra v Trstu z igralcem in reži-

serjem Justom Košuto. V Padovi je diplomiral na »Scuola del Teatro - Facoltà di Magistero - Università di Padova«, katero sta vodila prof. F. D'Arcais in režiser G. Calendoli. Kot igralec je nastopal v it. pri različnih igral. skupinah in institucionalnih gledališčih. Pri Teatro dell'Università di Padova je od 1964 do 1971 igral v delih: Mussato, *Ecerinide* - Zborovodja; Menandro, *Il selvatico* - Callipide; Goldoni, *Chi la fa l'aspetta* - Raimondo; Calendoli, *Carro dei comici* - Capitano Spaventa; Gozzi, *Re cervo* - Tartaglia; Anouilh, *Il valzer del toro* - Il generale; G. Lorca, *Aspettiamo 5 anni* - Il vecchio; Mauriac, *Amarsi male* - De Vilerade ter bil asistent režije pri Albertijevem delu *Il trifoglio fiorito*. Od 1968 do 1973 je odigral nosilne vloge v Teatro Orzzerò-Roma-Udine-Padova, ki ga je ustanovil in vodil L. Candoni. Igral je v Candonijevih delih: *Dolci memorie*, *La verità*, *La loggia delle satire*, *La poltrona elettrica* in *Baraban*. V teh letih je igral v gled. skupini Compagnia Veneta di prosa, nato v Cooperativa Teatro mobile. 1978 je bil angažiran v It. dežel. gled. - Teatro stabile F-VG in igral v delih *Le donne gelose* (Goldoni) in *La brocca rotta* (Kleist). Poleg gled. turnej z omenjenimi skupinami po It. in tujini je sodeloval pri nastopih za literarne fakultete padovanske univerze, za ljudsko univerzo in za druge kulturne ustanove. - S kulturno-umetniškim delom v slov. je pričel 1945, ko je v Prosv. društvu Opčine nastopal v vlogi kralja v delu *V kraljestvu palčkov*. Sledili so nastopi v delih: *Petrčkove poslednje sanje*, *Miklova Zala*, *Naša kri*, *Pesem s ceste*; režiral in igral je v igrah: *Jurij Tepček*, *Medved Snubač*, *Dobri človek iz Sečuana*. Za ljudski oder je igral v delih *Mati* in *Izpod vešal*. Za SKD Tabor je igral, pisal in režiral. 1975 je igral v delu *Pohujšanje v dolini Šentflorjanski*. Sledile so režije: *Puške gospe Carrar*, *Pekel je vendar pekel*. Napisal, sestavil, režiral in pogostoma tudi igral je v delih: *Petrograd 1917*, *Melonarjada*, *Pinko Tomažič in tovariši*, po Dostojevskem *Krokodil*, *Pomembni zgodovinski mejnik*, *Beseda '84*, *Krotko dekle*, *Beseda '85*, *Ni ga drobca slovenske prsti*, kjer naša ni kanila kri, *Deštin*, *V nas je po tisoč letih zaplala kri*, ter lepljenka ob 50. obletnici drugega tržaškega procesa. - Od 1978 sodeluje z Radijskim odrom. 1979 je pričel občasno sodelovati s SSG v Trstu. Nastopal je kot igralec v delih: *Mati Korajža*, *Kato Vrankovič*, *Alinur*, *Aj, kaj ribič je ujel*, *Punčka*, *Jurček*, *Hvalisavi vojak*, *Vojaška skrivnost*, *Matasti bratje*, *Vsem galjotom vile v vamp*, *Ole Luk*, *Rdeča kapica*, *Razbojniki iz Kor-*

demomme, Hlapci, Lepa Vida, Slehernik, Roman-tične duše. Sodeloval je s PDG iz Nove Gor. v Brechtovih *Prividi Simone Marchad.* Kot režiser sodeluje z različnimi gled. skupinami. 1979 je pripravil in režiral kult. program za mladino iz Sv. Križa, naslednje leto je režiral kult. program za odkritje spomenika padlim (Salež-Samatorca) ter kult. spored za 1. maj (Sv. Križ). Za SKD Primorac iz Trebč je režiral lepljenko za 8. mar. *Boston 1908.* Učiteljske A.M. Slomška je pripravil in režiral lepljenko o ženskem vprašanju (1982) ter režiral *Kraljevi smetanovi kolački* (1992). - Kot režiser je sodeloval pri društvu Slavec iz Ricmanj pri uprizoritvah: *1. april, Demoklejev meč, Ljudski glas, božji glas, Brati ne zna, Pariz je pač Pariz, Stari grehi.* Za društvo Kraški dom iz Repna je režiral: *Podlaga zakonske sreče, Snaha, Vaški vrtiljak, Kdo je kriv?* Prav tako je režiral pri Amaterskem odru J. Štoka s Proseka: *Ločitev, Poročil se bom s svojo ženo, Naši graju na radio.* - Kot igralec je nastopal v delu I. Artača *Blagovestnika z Vzhoda* (1985), z gled. skupino Beseda iz Sežane v Pregarčevi lepljenki *Božji vitez* (1993). Od 1979 sodeluje na Radiu Trst A kot bralec in igralec. Za radio je napisal več dramskih del: *Carsolinae Eden reservae* (1979), *Šaman Svetilnikoff, Valentin Vodnik* (1982), *Živalske dogodivščine, Kraške mravlje* (1985). Od 1983 do 1986 je pripravljala za Radio Opčine rubriko *Knjige, knjige, knjige za vse.* 1982 je bil sprejet v Združenje dramskih umetnikov. Veliko je bilo napisanega o G-jevem kulturno-umetniškem delu. It. revija TeatrOzero je 1972 ob uprizoritvi Candonijevega dela La poltrona elettrica objavila nadse spodbudno kritiko o njegovi interpretaciji. Na Srečanju pesnikov in pisateljev začetnikov Primorske je bila 1985 r.i. *Drugačni* sprejeta na Republiško srečanje. 1980 je odigral vlogo Viktorja pri srednjemetražnem filmu Marka Sosiča *Pomladni nasmehi.* - Tržaški PDK je ob premieri Melonarjade zabeležil, da je G. kot avtor s humoristično žilico izkoristil polit. trenutke in s svojo duhovito režijo, spretnimi namigovanji, jasnimi alegorijami, zabaval, obenem pa odkrival revščino in zmotnost melonarske filozofije. - G. je kot avtor prejel drugo nagrado (prve niso podelili) za r. igro *Carsolinae Eden reservae*, 1982 pa je prejel nagrado ZSKD Zlati krogi za požrtvovalnost pri opravljanju nalog na področju ljudske kulture. Vrsto let se strok. in požrtvovalno razdaja na področju dramske ustvarjalnosti v sklopu društva Tabor in pri številnih dramskih skupinah na Tržaškem.

Prim.: Osební podatki; L. Condoni, La poltrona elettrica (ed. Orazero, 1972); časopisna poročila o delu; IzvTrst 1947-53.

nsf

GORIUP Sergej, agrokemik, vinar, r. 27. febr. 1896 na Proseku pri Trstu, u. 9. apr. 1945 v Buchenwaldu. Oče Alojz Gorjup (gl. čl.), mati Felicita Gerlanc, gospodinja. Nižjo gimn. je končal v Šentpavlu na Koroškem, višjo gimn. v Trstu, kjer je 1916 maturiral. Agronomijo je študiral na odd. Tehn. vis. š. v Pragi, kjer je 1922 z odličnim uspehom diplomiral. Med študijem je opravil počitniško prakso na takratnih cesarskih posestvih v Zvolněvsi na Češkem, na vinarski š. v Bratislavi in na veleposestvu poljedelske š. v Uhřetevsi ter potoval po Nemčiji in Poljski. Od 1915 do 1918 in po diplomu od 1922-24 je vodil domače posestvo in veletrgovino ter obnovil zaradi vojne opustošene objekte in dele posestva. 1924 je opravil tudi trimesečno prakso v veletrgarskem podjetju Djamonja v Mariboru, nato je služboval na Semenogojiški postaji Beltinci (na veleposestvu grofice M. Zichy). 1925 je bil imenovan za suplenta na Srednji kmetij. š. v Mrbu, kjer je vodil prakso iz poljedelstva in predaval kmetijsko strojništvo, vrtnarstvo in gospodar. tehnologijo. Po preoblikovanju š. v Sadjarsko in vinarsko sred. š. je predaval še kemijo, agrikulturno kemijo in vinsko kemijo. Prof. izpit je opravil 1927 v Zgbu. - Ker so 1928 Srednjo sadjarsko in vinarsko š. preselili v Bukovo (Srbija), je bil G. premeščen na Kmetij. poskusno in kontrolno postajo v Split, kjer je vodil odsek za vinogradništvo in vinarstvo v položaju pristav. 1934 se je vrnil v Sjo, najprej kot višji pristav na kmetij. odd. Banske uprave v Lj., 1936 je bil premeščen na Kmetij. poskusno in kontrolno postajo Dravske banovine v Lj., kjer je vodil agrokemijski odd., osebno pa je obravnaval vinarstvo, posebej selekcijo vinske trte, vinske bolezni in napake ter selekcijo vinskih kvasnic. Tu je do 1944 napredoval v naziv višjega kmetij. svetnika prve skupine. 1937 je bil odlikovan z redom jsl. krone V. stopnje. Med okupacijo se je že 1941 vključil v skupino za sodelovanje z OF, ki sta jo na inštitutu organizirala inž. Jože Levstik in inž. Janez Marentič. V tej skupini je G. posredoval kritične kemikalije, literaturo in razno opremo za osvobodilno gibanje. Zaradi izdajstva je bilo šest vodilnih strokovnjakov-aktivistov aretiranih ter poslanih v internacijo, kjer sta umrla G. in Vinco Urbanija. - G. je bil med obema vojnoma eden izmed vodilnih slov. kmetijskih strokovnjakov.

raziskovalcev. Zato je lahko svoje ugotovitve, dosežke in stališča objavljaj kot pristne strokovne in znanstvene razprave, sprva v Mrbu, nato v Splitu in zadnjih deset let v Lj. Po nepopolnih podatkih je G. objavil okoli 50 prispevkov v periodičnih publikacijah Kmetovalec, Naše Gorice in drugod.

Prim.: Enc Sje 3, 291; podatki Danila Goriupa (30. mar. 1993).

Adč.

GORJUP Franc, deželni poslanec, r. 3. dec. 1877 v Kanalu (Gorenja vas), u. 4. dec. 1946 prav tam. Oče Jožef, posestnik, mati Jožefa Ivančič. V Kanalu je vodil lastno gostilno, ki se je razvila v hotel. L. 1913 je bil izvoljen v gor. dežel. zbor kot kandidat narodnonapredne stranke. Župan v Kanalu je postal 14. dec. 1912 po odstopu Antona Križniča (gl. čl.).

Prim.: Župniji. arhiv Kanal; Arhiv GorMuz; Soča 15. jul. 1913; Gab II, 423; Siški T 7 dec. 1946; V. Melik, Volitve na Slovenskem 1861-1918, Lj. 1965, 375.

B. Mar.

GORKIČ Janez, salezijanski duhovnik in vzgojitelj; r. 24. avg. 1907 v Vrtojbi, u. 22. dec. 1990 v Lanuvio (It.). Oče Jožef, mati Frančiška Stepančič. V času 1. svet. vojne se je morala družina preseliti v notranjost Sje. Tako je deček Janez 1919 prišel na Rakovnik in tam končal ljud. šolo. 1920 je odšel v Veržej in tam končal nižjo gimn. 1924. V šol. l. 1924/25 je na Radni pri Sevnici delal noviciat in ga nadaljeval v mestu Este (It.) in tam naredil redovne zaobljube 1925. Študij filozof. je končal v zavodu Valsalice, vzgojno prakso je opravljal v Foglizzo in Castelnovu ter v letih 1930 do 1934 študiral teol. na Crocetti pri Turinu. V duhovnika je bil posvečen 8. avg. 1934 v Turinu. Duhovniško pot je začel kot salezijanski vzgojitelj v noviciatu v kraju Villa Moglia; 1936 je postal šol. vodja v Rebaudengu, 1937 do 1939 je bil spovednik in učitelj v Penangu, 1940 je postal vzgojitelj v misijonskem zavodu Bagnolo in diplomiral iz književnosti 1940; leta 1943 je postal ravn. Visoke teol. šole na Crocetti, isto leto je odšel v Amelio za ravn. salezijanske skupnosti in za magistra novincev, nato je opravljal isto službo v Rimu, od 1949 pa v kraju Chieri in od 1953 do 1955 vodil aspirante v kraju Novi Ligure; 1958 je odšel v Lanuvio pri Rimu, kjer je bil ravn. in magister novincev; med 1964-67 spovednik v Frascatiju, od 1968 do 1975 pa v župniji Latina; 1975 se je vrnil v Lanuvio in tam ostal do

smrti. Kot izkušen ravn. in magister se je žrtvoval za vzgojo mladih in bil zelo cenjen tudi pri It. Vse življenje je bil tesno povezan s slov. salezijanci.

Prim.: ASC; Posmrtni list; SalV LXIV (1991), št. 1, str. 23; MB XX (1990-1991), št. 5-6, str. 22.

T.P.

GORŠE Martin, duhovnik, brat kiparja Francea Goršeta (gl. čl.), r. 20. jul. 1892 v vasi Zamoštec pri Sodražici na Dolenjskem kot tretji izmed dvanajstih otrok, u. 1. apr. 1963 v Slavini. Oče Martin, knjigovez, mati Marjeta Brinšek. Osn. š. obiskoval v Sodražici, gimn. v Lj. z maturo 1912, bogoslovje v Lj., v duhovnika posvečen 24. jun. 1916. Služboval kot kaplan na Koroški Beli od 1916 do 1918, v Idriji 1918 do 1922, v Ilir. Bistrici od 1922 do 1924, v Vremah od 1924 do 1927, nato pa v Matenji vasi (Štivan) od 19. apr. 1927 do jul. 1937, od koder je upravljal tudi Orehek; župnik v Slavini od jul. 1937 do smrti. Kot vzoren duhovnik in narodnjak spada v dolgo vrsto slov. primor. Čedermancev. Vestno je poučeval slov. krščanski nauk otroke in odrasle, vodil Marijino družbo za dekleta in žene, vpeljal Apostolstvo mož in ustanovil Bratovščino krščanskega nauka 1930. Vodil je tudi razne duhovne vaje. Skrbel je za cerkv. stavbe. Nasproti župne cerkve v Matenji vasi je dal zgraditi novo kapelico z lesenim kipom Male Terezike, ki ga je izrezljal brat France. Posvetitev je bila 28. sept. 1930. Kot glasbenik je navdušeno vodil slov. cerkv. zборе, posebej je povsod gojil tudi ljudsko petje v cerkvi. Bil je tudi marljiv čebelar in je pisal strok. članke v revijo Slovenski čebelar. Imel je odprto srce za reveže. Več let je nudil vso oskrbo bogoslovce na Radku Rudežu, zdaj jezuitu in misijonarju v Lusaki v Zambiji, in bratu, župniku Branku. Do konca je zvesto služil Bogu in narodu.

Prim.: Podatki iz župn. kronike.

T.P.

GORTAN Vladimir, dninar, hrvaški rodoljub, r. 7. jun. 1904 v Beramu (Pazin), ustreljen 17. okt. 1929 pri Pulju. Oče Franc, mali kmet, mati Katarina Milohanić. G. je že med osn. šolo v Beramu zaradi revščine v družini pastiroval v domači vasi, ko je odrasel, je delal kot dninar. Dvakrat je ilegalno odšel čez mejo v Jslu in se vrnil, ker ni dobil dela. Oblasti v Pazinu so mu obljubljale zaposlitev, če bi vstopil v faš. stranko, česar ni hotel storiti. Nazadnje se je preživiljal s prodajo izdelkov neke pazinske tvrdke po revnih istrskih

vaseh. G. je bil »...dobrega srca, inteligenten in duhovit. Čeprav siromašen, največkrat brez posla in denarja ter s praznim želodcem, je bil vedno optimistično razpoložen, šaljiv in veder« (Ladavac, 76). Na svojih potovanjih je spoznal mnogo ljudi, tudi take, ki so mu prodali skrito orožje in razstrelivo za ilegalni odpor proti faš. raznarodovanju. Ob obisku faš. funkcionarjev večernega tečaja it. v Beramu (1929) jim je na dveh krajih postavil zasedo, vendar do atentata ni prišlo, ker njihov avtomobil ni pripeljal mimo zased. V Beramu je Slavko Zlatič, po naročilu vodilnega odbora Borbe v Trstu, ustanovil celico narodnorevolucionarne organizacije za novo leto 1929. G. niso vključili, ker je bil preveč kompromitiran pri oblasteh. Sprejeli so ga šele nekaj dni pred faš. plebiscitom, razpisanim za 24. mar. 1929. To so bile volitve poslancev za it. parlament, ki so imele značaj plebiscita, saj so volivci le z »da« ali »ne« glasovali za faš. kandidatno listo, oz. režim. Organizacija TIGR (v Trstu Borba) je organizirala propagando za bojkot volitev z vabili ljudem, naj se pred priso- lo umaknejo v gozdove. Po propagandne letake v Trst je odšel G. k D. Žerjalu, vendar jih je zmanjkalo, Istra je ostala brez propagandnega gradiva. Organizacija v Beramu je zato sklenila organizirati bojkot volitev »z vsemi sredstvi«. Nameravala je s streljanjem razgnati kolone volivcev, ko jih bodo faš. vodili na volišče v Pazin, tako kot so fašisti za volitve leta 1921 in 1924 razgnali volivce slov. in komunistične liste. Trije člani beramske celice so postavili zasedo na cesti Trviž-Pazin, na cesti pri Brestanici je v zasedo šel sam G. Za kaj več organizacija ni imela ne dovolj ljudi ne dovolj orožja (tri puške in nekaj revolverjev). Iz prve zasede so V. Bačac, D. in V. Ladavac ob prihodu kolone volivcev najprej streljali v zrak, toda ker so manjkali tisti sodelavci, ki bi na čelu kolone povzročili preplah, se ljudje niso razbežali, zato so napadalci streljali nekaj deset m pred kolono v cesto (po ugotovitvi sodišča, »če ne bi dosegli namena, je treba streljati pravilno« - TSDS, 317). Po pričevanju udeležen- cev se je ena krogla odbila od obcestnega kamna in zadela dva volivca. M. Brajković je bil laže ranjen, I. Tuhtan pa je podlegel ranam. Čeprav je bil zaveden Hrvat in antifaš., so ga faš. proglasili za svojega mučenca in mu postavili spomenik. Medtem je G. na drugi cesti s streljanjem v zrak brez incidentov razgnal kolono, v kateri sta dva organizirana volivca pravočasno sprožila preplah. Oblasti so prečesale okolje atentatov in are-

tirale več ljudi, za glave storilcev so razpisale nagrado 50.000 lir. Nekdo je povedal za G., katere- mu je organizacija pripravila beg čez mejo, ker je bil pač najbolj kompromitiran. Do Lupoglava je odšel peš, nato je stopil na vlak, na železniški postaji v Premu so ga aretirali 28. mar. V zapo- ru v Pulju so ga zelo mučili, priznal je po več ted- nih, potem ko je resnico že izpovedal devetnajst- letni D. Vivoda, ki pa ni bil v organizaciji. Drugi člani beramske celice so bili aretirani 25. maja. Do 11. sept. so bili vsi zaprti v Rimu v Regina Coeli, nato pripeljani v Pulj na sodni proces. Ob- tožnica jih je bremenila enotnega zločina, ker »so se dogovorili in odločili povzročiti pokol med vo- livci Trviža in Kaščerje... in s tem atentat na var- nost države«, ki se identifikira s faš. režimom (Bratulić, 467). Med preiskavo in sodnim procesom ni bila omenjena organizacija TIGR ali Bor- ba, zato se aretacije niso razširile na Trst. Posebno sodišče za zaščito države je od 14. do 16. okt. 1929 sodilo v Pulju petim obtožencem, drž. tožilec je za vse zahteval smrtno kazen. Sod- ba se je glasila: G. »kot vodja teroristične bande na smrt z ustreilitvijo v hrbet«, V. Bačac, Ž. Gor- tan, D. Ladavac in V. Ladavac vsak na 30 let za- pora. Čeprav G. ni bil voditelj in ni bil navzoč pri streljanju s smrtnim izidom, je bil edini obsojen na smrt, ker ga je bremenila preteklost, poskus bega ter ob aretaciji najdena sokolska perjani- ca ter priporočilo jsl. policij. komisarja na Su- šaku F. Ujčića, da je »politično zelo dobro znan«. Sodišče je ugotavljalo, da je on najbolj odgovo- ren: »On je tisti, ki je dal navodila in preskrbel orožje in razstrelivo... v javnem mnenju je naj- bolj zaznamovan zaradi čustev, nasprotnih Ita- liji, in zaradi nasilnega značaja...« (TSDS, 322). Ustreljen je bil 17. okt. 1929 ob 5.30 na strelišču pri Sakodžanih, kjer stoji spomenik. Bil je dru- gi na smrt obsojeni in ustreljeni antifašist. v It., za komunistom M. Della Maggiora iz Lucce (17. okt. 1928) in evrop. antifaš. javnost, zlasti KPI, ga je v tisku proglašala za junaka.

Prim.: T. Peruško-Ž. Gortan, Vladimir Gortan simbol borbe i snage naroda Istre, Rijeka 1945; Za slobodu Istre, Vladimir Gortan, Rijeka 1953; V. Ladavac, Vladimir Gortan i otpor u Istri protiv fašizma, Riječka revija, 9/1960, 1-2, 76-80; Isti, Uspomene na rad organizacije TIGR (Borba) 1929, Pazinski memorijal, 2, Rijeka 1971; Isti, Mo- ji zatvori, Pula 1983; L. Čermelj, Slovenci, 315-17; V. Španger, Bazoviški spomenik, Trst 1965, 62-75, 1986, 93-106; Aula IV, Roma 1961, 142; En- ciclopedia dell'antifascismo e della Resistenza, II, Milano 1971, 608; Bratulić, 466-76; S. Zlatič,

Odlomci iz sjećanja na tajne organizacije »Borba« i Tigr, Pazinski memorijal, 3, 1972; Isti, Tajna organizacija »Borba« 1929. godine, Pazinski memorijal, 13, 1984, 57-63; B. Janjatić, Odjeci sudjenja i presude Vladimiru Gortanu i drugovima u jugoslavenskoj javnosti, Pazinski memorijal, 3, 1972; T. Crnobori, Borbeni Pula, Rijeka 1972, 158-62; G. Scotti, U ime mučenika, Vladimir Gortan u talijanskoj historiografiji i odjek događaja iz 1929, Dometi (Rijeka), 1978, 9-11; Isti, Vladimir Gortan i revolucionarni pokret Istre krajem 20tih i početkom 30tih u talijanskoj literaturi, Pazinski memorijal, 13, 1984, 65-102; Tribunale speciale per la difesa dello Stato (TSDS), Sentenze emesse nel 1929, Roma 1983, 314-22; Enc Sje 3, 301; E J 4, 449; D. Žerjal, Spomini in razlage, Koper 1990, 76-78; M. Kacin-Wohinz, Prvi antifašizam v Evropi, Koper 1990, pass.

M. K.-W.

GORTANI Michele, geolog, speleolog, r. 16. jan. 1883 v Lugo (Španija) staršem iz Karnije, ki so bili tam delovni emigranti. Njegov domači kraj je Tolmezzo, kjer je preživel večino življenja in tam u. 24. jan. 1966. Tudi brat Luigi je bil pomemben znanstvenik. 1904 je končal U v Bologni in pričel z geološkimi proučevanji karnijskih Alp. Po 1904 je bil asistent na katedrah za geologijo mnogih it. U. 1922 je postal docent, nato prof. Od 1924 do 1953 je bil prof. geologije na U v Bologni. 1929 je ustanovil it. speleološki inštitut v Postojni in 1964 Karnijski etnografski muzej v Tolmezzu. - Po 1901 je napisal preko 320 strok. del. Temeljnega pomena so njegove geološke in morfološke študije s področja Karnije. Od raziskav na slov. ozemlju je objavil *Gorizia con le Vallate dell'Isonzo e del Vipacco* (1930), *Guida della Carnia e del Canal del Ferro* (1924-25), *Grotte della Venezia Giulia*. Po njem se imenuje na Kaninu eno najglobljih brezen v Sloveniji. Bil je član mnogih akademij in prejel veliko odlikovanj. Bil je večkratni drž. poslanec in senator. V rimskem parlamentu je obravnaval tudi vzroke poraza it. vojske pri Kobaridu (1917). Vsestransko se je zavzemal za razvoj karnijskega področja in bil med drugim tudi preds. karnijske gorske skupnosti. Njegova zapuščina je postala del Karnijskega etnografskega muzeja (Tolmezzo) in njegove knjižnice.

Prim.: La figura e l'opera di Michele Gortani. Ricordate nel ventesimo anniversario della sua scomparsa, Tolmezzo 1986; Enc Sje 3, str. 301, članek je napisal Milan Bufon.

Stres

GORUP Alojz, tigrovec, borec NOBJ, r. 7. jun. 1900 v Tomaju, u. tam 23. jan. 1977. Oče Alojz, kmet, mati Marija Škerlj. Osn. š. v Tomaju, 1918 vpoklican v avstr. vojsko, po vrnitvi z ruskega bojišča se je v Mrbu pridružil Maistrovim borcem za sev. mejo. - Bil je neprekosljiv mojster v pritrkovanju cerkv. zvonov, da je spomin na ubrane zvoke zbujal domotožje sorojakov na ruski fronti med prvo svet. vojno. Bil je gonilna sila razgibanen kult. dejavnosti v Tomaju. Sodeloval je s pesnikom Sr. Kosovelom in njegovim očetom v prosv. društvu kot igralec v glavnih vlogah dramskih del in v pev. zboru s prijetnim tenorjem. Po faš. prepovedi PD je zvenel njegov tenor v cerkv. zboru. Bil je duša odpora proti poitalijančevanju, fantovskega petja na vasi in duša narodne zavednosti mladine. Bil je vnet in požrtvovalen sodelavec v podtalni dejavnosti proti faš. v svoji in v drugih vaseh, zato je bil osumljen in večkrat okusil faš. zapore. Že na začetku NOG je delal za OF, pristal na zgraditev bunkerja v svoji hiši za tehniko Grmado, ki sicer ni bila urejena, a bunker je služil za skladišče raznega materiala NOB in za zavetišče Toneta Veluščka-Matevža, Draga Hartnerja-Harija, Fr. Sonca, ruskega diverzanta Mihajla in drugih. 1941 je bil interniran v Scipione, se vrnil po kapitulaciji It. domov v Tomaj in sodeloval kot voj. referent v NOB do osvoboditve. Delno je ohranjen njegov dnevnik koncentracijskega taborišča. 10. okt. 1962 je bil odlikovan z redom za zasluge za narod s srebrnim vencem.

Prim.: Pripoved Fr. Boleta in Staneta Černeta iz Tomaja ter svojcev. T. Rutar, Slovo od Lojz. Gorupa iz Tomaja, PrimN 18. febr. 1977.

Rut

GORUP Kornelij, gospodarstvenik, r. 12. sept. 1868 v Kamniku, u. 8. jul. 1952 v Trstu. Oče Jožef (gl. čl.), mati Anna Perghöfer. G. je pripadal družini tržaških finančnikov (pranečak Janeza Kalistra). Vodil je družinsko premoženje in sodeloval pri dograjevanju slov. bančnega kapitala v Lj. in Trstu. Deloval je pri upravljanju Tržaške posojilnice in hranilnice. Bil je tudi konzul kraljevine Srbije v Trstu. 1903 je prejel plemiški naslov pl. Slavinjski (po Slavini pri Postojni, od koder je bil njegov oče).

Prim.: Anagrafski urad občine Trst (pismo 28. sept. 1993); M. Pahor, Slovensko denarništvo v Trstu. Trst 1989, pass.; J. Zabukovec, Slavina, Lj. 1910, 298.

B. Mar.

GOSAR Janez mlajši, podobar, r. 26. mar. 1866 v Spodnjih Dupljah pri Kranju, u. neznano kdaj in kje. Oče podobar Janez (stareši 1830-87), mati Marija Jeglič. Podobarstva se je učil v očetovi delavnici. Skupaj sta opravila več podobarskih del po cerkvah na Gorenjskem. Po nesreči, ki je G. mlajšega doletela v Barbanu v Istri, se je naselil v Gor., kjer je nameraval ustanoviti poleg delavnice tudi posebno šolo za podobarje. V Gor. je živel do konca 1895 in ustvarjal predvsem podobe za naročnike iz slov. dela dežele. Za cerkev na gor. Placuti je naslikal stropno podobo sv. Družine, za cerkev v Števerjanu (dve podobi: sv. Florijan in sv. Uršula), za cerkev v Čepovanu sv. Janeza Krstnika, za Kal nad Kanalom križev pot, za Kobarid sv. Frančiška, istega svetnika je naslikal za cerkev v Podgori (tudi križev pot), sv. Roka je naslikal za cerkev v Šempasu, za Selo sv. Mihaela, za Libušnje tri podobe (sv. Ana, sv. Tomaž in sv. Frančišek Asiški). Ustvarjal je tudi v Istri (npr. frančiškanski samostan v Pazinu). Upodobil je tudi nadvojvodo Albrehta. V Gor. je prirejal objave slik za PrimL, temu listu je tudi narisal zaglavje. Iz Gor. se je preselil v Celje (PrimL je obžaloval njegov odhod, ker da je tako Gor. izgubila edinega slov. slikarja, kar pa seveda ni res). Kasneje se je odselil v Ameriko, na stara leta se je vrnil domov.

Prim.: PrimL 20. okt. 1893, 1. febr., 15. mar., 19. apr., 4. in 18. okt. 1894, 28. febr. in 7. mar. 1895; Cossar, Storia 378; F. Štukl, Loški razgledi 18/1971, 87-94; A. Žigon, Cerkveno stensko slikarstvo poznega 19. stol na Slovenskem. Celje 1982, pass.

B. Mar.

GOSGNACH Ezio, časnikar in polit. - kult. delavec, r. 16. jul 1963 v Čedadu, živi v Matajurju. Oče Giuseppe, zidar, mati Pierina Medves, gospodinja. Osn. š. v Matajurju, sred. š. in klas. licej »S. Bernardino« v Vidmu, matura 1982. Na Filoz. fak. U v Trstu je diplomiral 1988 z nalogo o filoz. Jacopu Stelliniju iz Gor. Tarbija. Od 1983 sodeluje pri kult. - verskem listu Dom, za katerega piše v glavnem kroniko in poročila o kult. in šport. dogajanjih. Od 1990 je stalno zaposlen pri tedniku videm. nadškofije La Vita Cattolica, 1993 je opravil drž. izpit za časnikarja in z okt. 1993 postal glavni urednik. Od 1984 sodeluje pri oddaji RAITrsta Nediški zvon. Med ustanovitelji in od 1. dec. 1992 je prvi preds. Planinske družine Benečija, ki šteje okrog 150 članov. Aktivno sodeluje pri raznih slov. kult. prireditvah v Benečiji. Kot časnikar je še zlasti poročal o »aferti

Gladio«, dogodkih v Sji in jsl. krizi. O tem je pisal tudi za dnevnik Avvenire in razne it. tednike, včlanjene v Kat. zvezo FISC. 1990 je bil izvoljen v obč. svet občine Sovodnje, načelnik svet. skupine KD. Istega leta je bil izvoljen v odb. Gorske skupnosti Nadiških dolin, kjer vodi Prvo komisijo.

Prim.: Osební podatki; podatki žpk. B. Zuanelle; R.P.(avšič), V Nadiških dolinah vrsta prireditvev, PDK 10. dec. 1992; o fil. J. Stelliniju oz. Stelinu gl. PSBL III, 459-60.

M. Tavčar

GOSPODARIČ Rado, geolog in speleolog, r. 14. jan. 1933 na Pragerskem, u. 12. febr. 1988 v Lj. Po maturi na gimn. v Mrbu 1952 je diplomiral 1959 iz geologije in paleontologije na U v Lj. z diplomsko nalogo *Geologija Donačke gore*. Od dec. 1958 je bil nameščen na Inštitutu za raziskovanje krasa ZRC SAZU v Postojni, pred diplomom kot laborant, nato kot asistent z nalogo preučevati geologijo krasa in jam na Slovenskem. Med 1967 in 1970 je podiplomsko študiral na U v Zgbu, kjer je dosegel stopnjo magistra geoloških znanosti. Doktorsko tezo *Razvoj jam med Pivško kotlino in Planinskim poljem v kvartarju* je obranil 1973 na U v Lj., nakar je postal znanstveni sodelavec; 1977 je bil izvoljen za višjega znanst. sodelavca, 1982 pa za znanst. svetnika. 1978 je postal izredni prof. na lj. U za geologijo kraških pojavov. Poslej je samostojno vodil številna raziskovanja s področja tektonike, hidrogeologije, sedimentalne petrografije in kvartarne stratigrafije slov. krasa. Tu pridobljeno znanje je izpopolnjeval na študijskih bivanjih v Bolg., na Polj., v Rom., na Madž., v Franc., obeh Nemč., ZDA, Kanadi ter na mednar. znanst. srečanjih na Dunaju 1961, 1982, v Budimpešti 1967, v Gradcu 1967, 1983, 1984, 1985, Freiburgu 1970, Atenah 1971, 1984, 1985, Olomoucu 1973, Hannoveru 1975, Sheffieldu in Bristolu 1977, v Bernu 1977, 1981, Karlsruheju 1978, na Kitajskem 1979, v Bowling Greenu 1981, Liegeu 1984, Aix de Provence 1984, na Peloponezu 1985. - V različnih krajih Jsle in v tujini je večkrat predaval o slov. in jsl. krasu, posebej z vidika njegove geološke, hidrogeološke in speleološke problematike. Zlasti na področju jamskih sedimentov je razvil nekaj originalnih postopkov ter spoznal speleogenetske faze jamskih sistemov ob kraških poljih na našem matičnem krasu. Zasnovo in vodil je raziskovanja na področju speleogeologije in delal na osnovni speleološki karti Sje. - Med 1970 in 1976 je sodeloval pri hidrogeo-

loških raziskavah v porečju Ljubljane, vodil 1976 3. mednar. simpozij o sledenju podzemeljskih vodá ter bil sour. petih publikacij tega simpozija. Od 1977 je sodeloval v mednar. odboru 4. simpozija o sledenju podzemeljskih vodá v švicarski Juri in ustrezni publikaciji. To dejavnost je nadaljeval v letih 1982 in 1986 s preučevanjem krasa na Peloponezu, kjer je pripravil sodelavci dva prispevka za sklepno publikacijo. V letih 1979-80 je urejal publikacije za 6. jsl. simpozij o hidrogeologiji ter od 1982-85 sodeloval pri sledilnih poskusih v krasu Pece in pri sklepni publikaciji z avstr. hidrologi iz Gradca in Celovca. - Hidrogeološke probleme krasa je podrobneje preučeval v Pivški kotlini, Košanski dolini in v območju Lijaka na Goriškem. Več let je bil sour. revije *Naše jame*. 1985 je uredil drugo knjigo *Ljudje in kraji ob Pivki*. V *Acta carsologica*, ki jih izdaja SAZU, so izšle naslednje razprave, ki jih obravnavajo slov. kras: *Speleološke raziskave Cerkniškega jamskega sistema* (VI/1970, 109-69); skupaj s F. Habetom *Orehovski kras in izvir Korentana* (VI/1970, 95-108); skupaj z R. Pavlovcem *Izvor apnenčevega proda v Planinski jami* (VI/1974, 167-82); *Fluvialni sedimenti v Križni jami* (VI/1974, 327-66); *Razvoj jam med Pivško kotlino in Planinskim poljem v kvartarju* (VII/1976, 9-139); skupaj s P. Habičem *Kraški pojavi Cerkniškega polja* (VIII/1979, 11-161); *Generacija sig v klasičnem krasu Slovenije* (IX/1980, 91-110); *Morfološki in geološki položaj kraških votlin v ponornem obrobju Planinskega polja* (X/1982, 157-71); *Stratigrafija jamskih sedimentov v Najdeni jami ob Planinskem polju* (X/1982, 173-95); z J. Kogovškom in M. Luzarjem *Hidrografija in kraški izviri v Rakovem Škocjanu pri Postojni* (XI/1983, 19-40); s P. Habičem, A. Mihevcom in F. Šušteršičem *Movraška in Smokavska vala ter Jama pod Krogom* (XI/1983, 77-97); *Jamski sedimenti in speleogeneza Škocjanskih jam* (XII/1984, 27-48); s P. Habičem in J. Kogovškom *Kraške in hidrogeološke značilnosti Košanske doline ter njen prispevek k onesnaženosti Škocjanskih jam* (XII/1984, 67-89); z J. Čarom *O geologiji krasa med Postojno, Planino in Cerknico* (XII/1984, 91-106) - V *Naših jamah* so izšle razprave: *K poznavanju Postojnske jame - Pisani rov* (IV/1962, 9-12); skupaj s P. Habičem *Snežniško brezno* (IV/1962, 16-20); *Sledovi tektonskih premikov iz ledene dobe v Postojnski jami* (V/1963, 5-11); z Zb. Wojcikom *Pripombe o nekaterih jamskih biserih iz jugoslovanskih jam* (VI/1964, 30-34); s P. Habičem *Črni potok in Lekinka v si-*

stemu podzemeljskega odtoka iz Pivške kotline (VIII/1966, 12-32); z J. Boletom *Nekaj novih speleoloških raziskovanj v porečju Ljubljane leta 1966* (IX/1967, 37-44); *Podrti kapniki v Postojnski jami* (IX/1967, 15-31); *Raziskovanje Velike in Male Karlovice* (X/1968, 61-66); *Speleološki procesi v Postojnski jami iz mlajšega pleistocena* (X/1968, 37-47); z E. Grobeljškom *O limonitnih prodnikih na Postojnskem krasu* (XI/1969, 83-88); *O nekaterih ponorih na Cerkniškem jezeru* (XII/1970, 43-51); *Prvi podatki o absolutni starosti sige v Postojnski jami na podlagi 14 C* (XIII/1971, 91-98); *Viršnica - jamski sistem Šice ob Radenskem polju* (XIV/1972, 25-32); s P. Habičem in A. Kranjcem *Osnovna speleološka karta Slovenije* (XV/1973, 83-98; nadaljevanje 17/1975, 18/1976, 19/1977, 21/1979). - V publikaciji 150 let Postojnske jame je priobčil razpravo *Raziskovanje Postojnske jame po letu 1818*, v publikacijah *Ljudje in kraji ob Pivki* razpravi: *Geološke zanimivosti doline Pivke* (I/1975, 17-23) in *Geološke razmere v Postojni* (II/1985, 145-53). V *Notranjskih listih: Kras in kraške jame Cerkniške doline in okolice* (II/1981, 174-178). - Geološki zbornik: *O geologiji in speleogenezi Škocjanskih jam* (IV/1983, 163-72). - V Kršu Jugoslavije: *Prirodne akumulacije vode v jamah porečja Ljubljane* (VI/1969, 157-74). Od 1959 do 1986 je objavil 100 razprav in esejev.

Prim.: Lastni življenjepis in bibliografija (6. febr. 1986); podatki R. Savnika; EJ 3, 303; Enc Sje 3, 303.

Jem.

GOSTIŠA Viktor, rudarski strokovnjak, r. 28. sept. 1883 v Idriji, u. 27. mar. 1952 v Lj. Oče Franc, jamski paznik, mati Marija Ana Brus, gospodinja. V Idriji je obiskoval osn. š., gimn. v Lj., kjer je 1903 maturiral. Študiral je rudarstvo na Montanistični vis. š. v Příbramu in Leobnu, kjer je 1907 napravil diplomski izpit za rudarskega inž. Želja po izpopolnitvi rudarskega znanja ga je peljala že proti koncu študija v živosrebrni rudnik Monte Amiata v Toskani, kamor ga je povabil v Idriji znani rudar. strok. inž. Vincenc Špirek. 1907 je nastopil prvo službo pri upravi železarne in rudnika železovih rud v Varešu v Bosni. V Varešu je bil sprva praktikant, nato do 1914 rudarski komisar, nazadnje pa do 1918 prometni upravitelj; vmes je delal tudi v premogovniku Kakanj. 1918 je postal dir. rudnika železove rude v Ljubiji in rudarski inšpektor takratne dežel. vlade za Bosno in Hercegovino. Po prvi svet.

vojni je bil že kot znan rudarski strok. 1919 poklican za dir. v rudnik lignita v Velenje. V 1920 je služboval kot rudarski inšpektor na Ministr. za gozdarstvo in rudarstvo v Bgdu, nato kot rudarski inšpektor v premogovniku Kreka in do 1925 kot centralni rudarski inšpektor pri Centralni direkciji drž. rudarskih podjetij v Sarajevu. Pri vseh rudnikih je izvajal obsežna tehnična dela, zlasti pri urejanju strojne, stavbne in prometne opreme obratov. Bil je večkrat delegiran od vlade k reševanju mednar. gospodarskih problemov, npr. k reparacijskim pogajanjem v Nemčiji, kot član evaluacijske komisije v Pariz in leta 1924 na svet. konferenco o energiji v London. Med 1929-30 je kot najvišji funkcionar v rudarski operativi vodil celotno rudarstvo tedanje Jsle kot generalni dir. za rudarstvo v Ministr. za rudarstvo in gozdarstvo v Bgdu. S tega položaja je posebno skrbel za izboljšanje socialnih razmer pri rudnikih ter z odločnimi ukrepi sprožil gradnjo delavskih naselbin in sanitarnih naprav, ki so bile dotlej zelo neurejene. Več let je bil preds. »Rudarske zadruge« v Sji, kjer se je boril za znosnejša razmerja med rudarji in podjetniki, za zvišanje mezd in za boljše delovne pogoje. Zelo pomembno je bilo tudi njegovo pedag. strok. in znanstv. delovanje. 1925 je bil imenovan za rednega prof. na takratnem rudarskem odd. Tehniške fak. v Lj. Službo univ. predavatelja je vzorno opravljal četrto stoletja, nazadnje (1952) kot redni prof. Fak. za rudarstvo in metalurgijo Tehn. vis. šole v Lj. Predaval je več ali manj časa skoraj vse strok. rudarske predmete, vrhunec njegovega strok. dela pa je bila organizacija katedre za tehnično oplenitenje ekonomskih mineralov in ustanovitev modernega separacijskega laboratorija (1932). Le-tega je opremil z najsodobnejšimi aparaturami, ki so mnogo pripomogle k spoznavanju možnosti racionalnega izkoriščanja premogov in predvsem siromašnejših rud. Žal je bilo med 2. svet. vojno mnogo teh aparatov odnesenih in izgubljenih, zato je potoval po evrop. deželah (Avstr., Nem., Franc., Angl., Češkoslov., Polj., Bolg.), kjer je povsod navzoval stike z rudarskimi strokovnjaki. Udeleževal se je predavanj na znanih evrop. rudar. vis. šolah in znanje sproti prenašal v domače okolje. - Poleg številnih člankov v dnevnem in revialnem tisku je objavil 17 znanstvenih razprav kot rezultat samostojnega raziskovalnega dela. Pisal je zlasti o problematiki rudarstva v Bosni, o perspektivah železarstva, o metodah raziskav in oplenitenja premogov ter o vprašanjih viso-

košolskega študija montanistike. Delal je v mnogih stanovskih organizacijah in strok. združenjih, med drugim je bil prvi preds. Društva rudarskih in metalurških inž. Jsle.

Prim.: Matične knjige občine Idrija; hemeroteka Mestnega muzeja Idrija; SPor 30. mar. 1952; Rudarsko-metalurški zbornik, Lj. 1952, št. 1; Enc Sje 3, 316.

Kvčč

GÖSTL Fran, zdravnik, psihiater, publicist, r. 27. sept. 1865 v Gradcu, u. 28. jan. 1945 v Lj. Oče Franc, Dunajčan, poštni uradnik, mati Marija Souvan, Slovenka, hči lj. trgovca Franca Ks. Souvana. V Lj. je obiskoval osn. š. in gimn. V dedovi hiši se je izpopolnjeval v slovenščini, saj so se tam v čitalnici zbirali zavedni Slov. Na Dunaju je promoviral za dr. medicine (1896). Med študijem na Dunaju je kulturno deloval ter obiskoval gledališke in kulturne prireditve ter o tem poročal slov. časnikom, kasneje pa je pisal tudi pisma in poljudne sestavke o medicini. Po promociji je specializiral psihiatrijo pri Wagnerju von Jauregu in bil tudi njegov asistent. Služboval je na Dunaju in v Lj. (Studenec). Ko je bila 1910 zgrajena nova umobolnica v Sempetru pri Gor., so mu ponudili mesto primarija (dežel. odbornik prof. Berbuč in dr. Fratrik). Dec. 1910 je prevzel to mesto. Po njegovi zaslugi je bil okt. 1913 v Gorici kongres avstrij. psihiatrov. - Šest mesecev po začetku 1. svet. vojne z It. in po obstreljevanju je bila goriška umobolnica z bolniki in osebjem (sestrami in zdravniki) preseljena v moravsko mesto Kromeriž. Po vojni so It. bolnike premestili v Sieno, G. je takrat zapisal, »da ni hotel, niti ni mogel službovati v It.«. Jul. 1919 se je vrnil v Lj. Od 1919 do upokojitve (1934) je bil primarij-vodja v Bolnišnici za duševne bolezni na Poljanskem nasipu. Bil je tudi ravn. Splošne bolnišnice (1925-27), sodni izvedenec (psihiater). 1924 je izdal knjigo *Misterij duše* (poljudni pregled psihiatrije), še zlasti se je v knjigi posvetil alkoholizmu ter sodnemu izvedeništvu. Kot psihiater je objavil poljudne in strok. članke v ZdrV; skoraj ni bilo številke poljudnega časopisa Zdravje, ki je začel izhajati 1925, da ni bil v njej G-ov prispevek. Njegovo posebno področje je bil alkoholizem in sodno izvedeništvo. Prizadeval si je tudi za ustanovitve posebnih oddelkov za zdravljenje alkoholikov.

Prim.: Poslanstvo slovenskega zdravnika, Lj. 1963, 167-69; ZdrV 6/1934, 654-58.

A. Pr.

GRAVNER Franc (Jožko), vinogradnik, r. 11. jun. 1952 v Gor. Oče Jožef, kmetovalec, mati Frida Fiegl. Osn. slov. š. opravil v Pevmi (1958-63), srednjo v Gor. (1963-66). Po enem l. strok. tečaja v Gor. je zaključil študije na kmetij. it. š. v Castelfranco Veneto (1967-69). Že v šoli se je začel zanimati za kvalitetno vinogradništvo in je posvojil očetovo geslo: »Malo, a dobro«. G. verjame v tradicijo, vendar je istočasno dovzeten za inovacije. Njegovo posestvo se nahaja ob meji s Slov. in skoraj četrtina sedmih ha, ki jih obdeluje, leži na slov. strani. Posestvo je prevzel od očeta 1973. Še i.l. je stare lesene sode zamenjal z jeklenimi in je prvič vstekleničil okoli 2.000 steklenic. Do 1978 je proizvodnja narasla na 40.000 steklenic, v zadnjih l. niha med 40.000 in 50.000 steklenicami. Potem ko je 1982 kupil v Franciji prve hrastove sode vrste barrique, ki imajo zelo važno vlogo pri bolj racionalnem kletarjenju in dovoljujejo optimalno staranje bodisi belega kot črnega vina, je začel postopoma odpravljati jeklene posode in jih nadomeščati z lesenimi. Tudi pri obdelovanju vinograda in gojenju trt je posvečal vedno večjo pozornost naravnim in bolj racionalnim postopkom. Kmalu se je uveljavil kot eden najboljših proizvajalcev visoko kakovostnih vin v Italiji. Njegova vina se nahajajo v najboljših restavracijah in enotekah v Italiji in v tujini. Dobil je tudi nekaj važnih priznanj, čeprav se le nerad udeležuje natečajev: 2 srebrni kolajni (Riesling in Kabernet) na razst. v Lj. 1973, 1. nagrada na 2. Bancarelvino 1984 (Riesling italico) v Mulazzo, Veliko srebrno kolajno Cangrande na vinskem sejmu Vinitaly 1989 v Veroni in Premio Nonino Risit d'aur, ki ga vsako l. podeli znamenita destilerija Nonino v furlanski vasi Percoto in ki šteje med člani žirije znanega it. poznavalca vin, pisatelja in film. režiserja M. Soldatija. SKGZ mu je za zasluge na gospodarskem polju podelila 1985 Plaketo boja in dela. O njem so pisali it. in tuji strok. pisatelji kot L. Veronelli, B. Anderson, D. Gleave, K. Rischert, E. Willesberger. Naj omenimo revije Gourmet (München 1987, št. 43), Der Feinschmecker (Nemčija 1989, št. 2 in 1991, št. 12), Vinum (Švica 1992, št. 9); enciklopedijo in vodiče o vinu kot Gourmet Guide (München 1988), L'Italia in bottiglia (Prevod član- kov o vinogradnikih iz Frankfurter Allgemeine Magazin, Cantini, Firenze 1988), Die Weinmacher (München 1989), Grande atlante illustrato del vino italiano, Milano 1990. Specializirana it. revija Gambero Rosso iz Rima je objavila skede o njegovih vinih 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993.

V lestvici I centro produttori je G. na 5. mestu in v lestvici I cento vini je na 5. mestu njegov Collio Chardonay (Gambero Rosso 1993 (II), št. 15, 60-77). Poleg že omenjenih vin so med njegovimi najboljšimi še Sauvignon, Rebula in Rujno.

Prim.: Osební podatki in domači arh.; L'Etichetta 1984 (II), št. 3; PDK 9. nov. 1988, 24. in 29. jan. 1989; A Tavola 1989, št. 5, 80-81.

Vh

GRAZIOLI Emilio, višji častnik fašistične milice, r. 26. okt. (sept.?) 1899 v Zibido S. Giacomo (Milano), u. 15. jun. 1969 v Milanu. Med prvo vojno je prišel v JK kot oficir it. vojske, 21. okt. 1921 je vstopil v faš. stranko (PNF) in »v vseh dvajsetih letih je bil 'leader' fašističnega vojaškega aparata« (Mattiussi, 13). Po odpustu iz vojske ga je stranka poslala na Kras, od 1924 do 1936 je bil sekretar PNF v Sežani, 1929-30 tudi občinski komisar in podestà ter inšpektor kraških fašijev in organizator oddelkov MVSN (Milizia volontaria per la sicurezza dello stato), ki so vključevali tudi Slovence. Od 1929 do 1936 je bil poveljnik 59. Legije MVSN - Tržaške, član pokraj. direktorija PNF, 1936 namestnik sekretarja PNF za Tržaško pokrajino. Od 25. jun. do 4. okt. 1936 je bil pokraj. sekretar (federale) PNF v Trentu, nato, do 30. maja 1941, federale v Trstu. V letih 1939-42 je bil tudi drž. svetnik. Fašizem je G. zaupal »v delikatni etnično-politični konfrontaciji na vzhodni meji organiziranje zahtevne in problematične pridružitve slov. prebivalstva k pretenzijam it. nacionalizma« (Rinaldi, 493). »Vloga inšpektorja Krasa je vsebovala vodenje vojaške represije nad slov. prebivalstvom... v letih, ko je tržaška federacija izdelala programe za nasilno raznaroditev zaledja (Mattiussi, 13). V obsežnih poročilih nadrejenim je G. opisoval, kako spleta mrežo fašijev po Krasu, pa tudi, kako ga ovirajo slov. društva, starši šoloobveznih otrok in duhovniki. Do 1933. je uspel vključiti v faš. organizacije 27,5% kraškega prebivalstva, do 1935 pa kar 45,2%, šoloobvezna mladina je bila zajeta 98%, pošolska pa 88%. V bitki za konsens se je posluževal zvijač in nasilja, tako je dosegel »prstovoljni« razpust slov. društev (1927), tedaj, ko jih je oblast že uradno ukinjala. Il Giornale d'Italia je 10. jan. 1928 zapisal, da je to »popolni mat« slov. politikantom, ki ga je zadal mlad poročnik. L. 1930 je prisilil slov. veljake, da so podpisali protest z obsodbo terorističnih akcij, ki jih je opravljala narodnorevolucionarna organizacija. Le-ta je apr. 1930 načrtovala atentat na G., ven-

dar se je zasedi spretno izognil. Kot poznavalec Slov. in izkušen raznarodovalec je bil G. 12. apr. 1941 izbran za civilnega komisarja in organizatorja fašizma v tedaj zasedeni Ljubljanski pokrajini. Po njeni priključitvi k It. je bil 3. maja 1941 imenovan za Visokega komisarja Ljubljanske pokrajine, v tej funkciji je bil do 15. jun. 1943. Od 22. okt. 1941 do 12. febr. 1942 je bil tudi sekretar (federale) Pokrajinske zveze bojnih fašistov in je z ustanavljanjem faš. organizacij poskušal poitalijančevati Slov. 24. avg. 1942 je poslal Notranjemu ministrstvu program za raznaroditev Slov. s ciljem, izenačiti rasne meje z državami. V uvodu je zapisal: »"Najtrša" linija odnosa do Slovencev, dokler ne bodo otipljivi in dokazani pojavi spreobrnitve, in zelo trda tudi potem« (Ferenc, 422). Glede na vojno stanje je program vseboval postopno asimilacijo. G. je iz prestižnih razlogov nasprotoval ostrim ukrepom vojaških oblasti proti civilnemu prebivalstvu, ker da vzbujajo sovraštvo in krepijo partizanstvo, kakor je kot tržaški federale nasprotoval antisemitski represiji, sicer pa je bil sopodpisnik odlokov o talcih in konfinacijah in drugih represivnih ukrepih. Od jun. do avg. 1943 je bil prefekt v Cataniji, nato v Bergamu (25. okt. 1943 - 12. maj 1944), v Ravenni (do 1. okt. 1944) in v Turinu (do apr. 1945), kjer je bil od febr. 1945 tudi izredni vladni komisar za deželo Piemonte. Po vojni je bil zaposlen kot vratar v Turinu.

Prim.: Dokumenti v Archivio centrale dello stato v Rimu, fond PNF, fasc. 27 in v Arh. Sje, Ref. II (prej Arhiv Inštituta za novejšo zgod.), it. fond, fasc. 1027; I. Juvančič, Italijanski okupator v Lj. 1941-1943, PZDG 3/1962, 1, 63-143; E. Apih, Italia, pass; Kacinova, 1921-28, pass.; Ista, Prvi antifašizem v Evropi, Primorska 1925-35, Koper 1990, pass.; C. Rinaldi, I deputati del Friuli-Venezia Giulia a Montecitorio dal 1919 alla Costituente, II, Trieste 1983, 439-42; M. Missori, Gerarchie e statuti del PNF, Roma 1986, 222; T. Ferenc, Fašisti brez krinke, Dokumenti 1941-42, Mrb. 1987, pass.; D. Mattiussi, Il Pnf a Trieste 1938-43: la fine del partito? Trieste in guerra, Gli anni 1938-43, Trieste 1992, 11-29; T. Ferenc, Enc Sje III, 377.

M.K. - W.

GRBEC Gregor, pedagog, pisec, r. v Šempetru pri Gor. med leti 1607 in 1610; niso znani ne kraj ne datum smrti ne drugi življenjski podatki. Po mnenju Josipa Baliča in Stefana Kociančiča se je rodil v Šempetru, medtem ko P. Anton Codelli pravi, da se je rodil v zač. 17. stol. v Podturnu,

goriškem predmestju. V Šempetru je živel več oseb s priimkom Grbec ali Herbiz, Erbich, Herbig, Herbicchius (Erbicchio). G. se je najprej šolal pri gor. jezuitih, ki so podpirali nadarjene revne dečke iz dveh velikih far, šempetrske (od 1618) in komenske (od 1663). Iz šempetrske je izšla vrsta duhovnikov in posvetnih mož. V pedagoškem pogledu je imelo pomembno vlogo tudi Werdenberško semenišče, ki je bilo ustanovljeno 1630 v Gor. po načrtu in zaslugi p. Tomaža Poliča (p. T. Politius, menda doma iz Gornje Vrtojbe). Po šolanju pri jezuitih je G. vstopil v Fernandeum v Gradcu in študiral bogoslovne in filoz. vede. Tam je bil posvečen v duhovnika in prejel naslov doktorja filoz. Knez Ivan Ferdinand Porzia, tedanji minister cesarja Leopolda I., mu je ponudil mesto učitelja in vzgojitelja za svoja dva dečka sorodnika. G. je postal »vzgleden pedagog«. Živel je v dobi, ko so sloveli tudi drugi pedagogi, npr. znameniti Komensky. Svoje izkušnje je opisal v pedagoškem delu: *Promontorium humanae felicitatis de domestica illustrium adolescentium institutione, eorumque in morali philosophia informatione libri 5 auctore Gregorio Herbicchio Goritiensi Sacerdote A.A.L.L. et Phil. Doctore, nec non S.S. Theolog. Alumno, erectum in illustrium familiarum prospectum et beatum finem*. J. Balič meni, da je Grbec delo napisal v Gradcu in ga dal natisniti kasneje (1661) v Benetkah v tiskarni Franceta Valvasonija. Posvetil ga je cesarju Leopoldu, »ki je ukazal več izvodov te knjige v dunajske odlične kroge porazdeliti«. P.A. Codelli ocenjuje delo takole: »Ako bi se olepšal slog in bolje razvrstila tvarina, mogla bi knjiga še dandanes služiti v korist in dobiček mladim plemenitašem, kateri pogrešajo včasih vzgojo veliko bolje nego kmeti sami« (J. Balič, Soča). - Pomanjkljivi so podatki o G-evem službovanju. Po dokončanih prvih študijah v Gradcu je opravljal duhovn. službo od 9. jul. 1638 do 30. apr. 1641 v Šempetru, »potem se je menda zopet posvetil učenju«, kasneje je bil vikar v Komnu, od 3. febr. 1665 do 26. nov. 1682 pa župnik v Prvačini.

Prim.: Josip Balič, Dr. Gregor Grbec, slovenski pedagog, Soča 19. febr. 1887; Peter Anton baron Codelli: Gli scrittori Friulano-Austriaci degli ultimi due secoli, Gorizia 1792, str. 109-11 (ponatis); Folium Periodicum Archidioec. Goritensis, An. V. N. 11, str. 161; Una scuola - una città, Dal seminario Werdenbergico al liceo classico »Dante Alighieri« (1629 - 1991), Ed. della Laguna, Monfalcone 1991, str. 14-16.

E.D.

GREGORI (GREGORIČ) Mario, agronom, šolnik in kulturni delavec, r. 11. sept. 1939 v Barkovljah, kjer živi. Oče Peter, vrtnar, mati Olga Hervatin, gospodinja. Osn. š. v Barkovljah, slov. sred. š. in Znan. licej v Trstu, matura 1958. Leta 1960 se je vpisal na Agron. fak. U v Pad., dipl. 1967 z nalogo iz mehanike, o uporabnosti kombajnov pri spravilu koruze. Od 1967 do 1973 prof. za ceditve na it. š. za geom. »Fermi« v Gor. in od 1973 do 1975 na geom. š. najprej priključeni it. Trg. akad. »Da Vinci« v Trstu, nato na isti, a osamosvojeni it. Tehn. š. za geom. v Trstu, do upokojitve 1983. Od 1970, ko je bilo ustanovljeno, do 1990 direktor Pokrajinskega združenja rejcev v Trstu. Zavzemal se je za uresničitev vsedr. načrta selekcije živine sivo-rjave pasme z mesečnim zbiranjem podatkov o prirastku, količini in kvalit. mleka ter za vpis v rodovnike. Bil imenovan v razne komisije kot izvedenec in predstavnik iz trž. pokrajine. Od 1975 do danes član Pokr. komisije za določanje odškodnine v primeru razlastitve za javno korist. V tej vlogi je lahko marsikdaj utemeljeno prispeval, da so razlašenci dobili pravično odškodnino. Od 1976 do 1991 član odb. Dežel. centra za kmetijske raziskave s sedežem v Pozzuolo del Friuli; od 1972 do 1990 odb. Dežel. centra za umetno osemenjevanje domačih živali in Centra za analizo mleka s sedežem v Moruzzu pri Vidmu in 400 ha eksperim. posestvom Marianis pri Palazzolo dello Stella. Še vedno član Konzulte za kmet. in gozdar. pri trž. Trg. zbornici. Od 1991 vodja strok. službe pri Kmečki zvezi v Trstu, v okviru katere skrbi še zlasti za kletarstvo. Na svoji vrtnariji od 1967 v glavnem goji okrasne grmovnice, od 1991 se s to dejavnostjo ukvarja sin Andrej. G. je kot izvedenec 1978 sodeloval s prof. Prestamburgom z U v Trstu pri sestavi analize o donosnosti nekaterih in neprimernosti drugih panog ter o položaju kmetijstva na Tržaškem. Za publikacijo *Človek in trta*, Trst 1987, je prispeval esej *Gospodarski vidik vinogradništva*. Avtor je raznih razmnoženih priročnikov za potrebe živinorejcev, ki jih je za člane izdalo Združenje rejcev. Še zlasti več izdaj napotkov za krmljenje goveda. S strokovnimi članki je sodeloval pri Gospodarstvu in sodeluje pri PDK. G. je tudi aktiven v KD Barkovlje, od 1971 do 1976 preds., nato dolgoletni odb. Z inž. Inkom Starcem je bil 1979 pobudnik obnove ŠD Sirena v Barkovljah.

Prim.: Osební podatki; Arhiv KZ v Trstu.

M. Tavčar

GREGORIČ Milan, publicist, r. 8. sept. 1934 v Dekanih pri Kopru. Oče Pavel, mati Eva Bertok. Od 1940-43 je obiskoval it. osn. š. v domači vasi. Po kapitulaciji It. je v dekanskem župnišču župnik Rožman imel poučne ure iz slov. jezika in drugih predmetov. 1945 je obiskoval nekajmesečni tečaj na slov. šoli v domačem kraju. 1945 je šel v Gorico v sred. šolo. Dve leti jo je obiskoval v Malem semenišču, dve pa na klas. liceju. Zadnja štiri leta je hodil na klas. licej v Trstu, kjer je 1953 maturiral. 1954 se je vpisal na Ekonom. fak. v Lj. in jo 1959 absolvirал. Zaradi daljše bolezni je zaključil študij (ob delu) 1971. - V času študija je opravljal razne naloge v študentskih organizacijah, v družbo pa se je aktivneje vključil s pisanjem po letu 1990. Prej je občasno objavljал v časopisih, zlasti v tovarniških glasilih, PrimN in Delu. Pisal je kritične sestavke v zvezi z zatiranjem človekovih pravic in svoboščin in o represivnosti sistema. Občasno pa je objavljал portrete z istrskega podeželja. Pisal je o manjšinski problematiki in o problemih Istre. - Po letu 1991 je sledilo živahnejše publicistično delovanje. Sodeluje predvsem v časopisu Slovenec in PrimN, občasno pa v Delu in v hrv. listih. Od kritičnih zapisov je začel prehajati v daljše bolj analitične sestavke, komentarje in eseje. V svojem pisanju največ obravnava problem meje, obmejnega sožitja, dogajanja v Istri, problematiko manjšin, kritično presoja realsocializem in njegovo preživetje v pogojih pluralizacije in demokratizacije slov. družbe. Za slov. časopise spremlja polit. dogajanje v It. V času slov. pomladi je bil ustanovitelj skupine 88 in Demosa za obalno področje. - Pri vsem pisanju ga odlikuje čut za pravičnost in resnico. Zaradi tega si upa iti tudi v nasprotovanje javnemu mnenju. Tako je v obdobju od 1990 naprej imel, čeprav kot član ured. sveta, veliko polemik v PrimN zaradi nestrinjanja z ured. politiko. Hrani tudi polemično korespondenco z uredništvom. Tudi je član ured. sveta revije PrimSreč. Povsod se je trudil za duhovno in polit. pluralizacijo. Bil je ustanovitelj Koordinacijskega odbora Kulturnega Kluba Istra v Kopru, ki ga tudi vodi. S svojimi sodelavci je organiziral številne javne tribune, liter. večere, debatne krožke, ekološke akcije in srečanja ob meji. Tudi je soavtor številnih javnih peticij predvsem v zvezi z zatiranjem človekovih pravic in svoboščin.

Prim.: Osební podatki; časopisna poročila o delu.

B. Rustja

GREGORIČ Miroslav, arhitekt, r. 4. jan. 1907 v Gorici, u. 20. jun. 1983 v Lj. Oče Vincenc, lito-graf, uradnik, mati Katarina Mokrin. Osn. š. v Ajdovščini, učiteljsiše v Tolminu, nato je poučeval na Otlici, v Ajdovščini in sodeloval v organiz. TIGR do 1930. Z njim v celici so bili dijaki Ivan Štekar, Franc Fegic, Venceslav Rust, Franc Repič, Franc Kalin, ki je študiral na univ. v Bologni. Družil se je z 20 slov. študenti v gostilni v ul. Indipendenza, se vadili v pev. zboru in predavali. Dijaki celice TIGR so bili organizirani v dij. srenji Karel Lavrič v Ajdovščini. Dij. srenje je organiziral po večjih središčih Goriške Zorko Jelinčič. Celica TIGR v Ajdovščini je imela mnogo zaupnikov po okoliških vaseh. Razdeljevali so abecednike Prvi koraki in drugo slov. in it. literaturo, tiskano v Lj. in Parizu. Pred volitvami 24. mar. 1928 so raztrosili po Ajdovščini in vaseh letake proti volitvam, prav tako je dobila vsaka družina letak. - 1930 so očeta, ki je bil uradnik na sodišču v Ajdovščini, prestavili v Milan, G. je odšel z njim in diplomiral 1935 na Fak. za arhitekturo Tehn. vis. šole v Turinu. Dobil je službo, toda iz ljubezni do naroda jo je zapustil in se preko Ajdovščine preselil v Lj. Po daljši brezposelnosti je dobil službo pri Slovenija projektu v Lj. Delal je pri načrtovanju in gradnji tovarne Lito-stroj v Lj. in njenem stanovanjskem naselju (1946-63); sprva je delal z E. Mihevcem, od 1948 samostojno. Ta načrt je bil t.i. »katedrala dela, simbolična naloga porevolucijske družbe« (P. Krečič). Pozneje je prevladoval v njegovih delih »stvarjen odnos do naloge v okviru t.i. podaljšane funkcionalizma (tovarni Telekomunikacije v Lj., 1954, in Tomos v Kopru, 1955-61, skupaj z Danetom Smrekarjem« (P. Krečič).

Prim.: Lastni arhiv; P. Krečič, G.M., Enc Sje 3, 384.

Rut

GRLJ Dimitrij, kult. - prosv. delavec, r. 28. mar. 1936 v Ilir. Bistrici. Oče Drago, uslužbenec, mati Dragica Surina, gospodinja. Gimn. je končal v Postojni 1955. Višjo šolo za telesno kulturo v Lj. 1960. Ob delu še Pedagoško akad. v letih 1972-74 v Lj. Tu se je posvetil tudi glasbi. Prva njegova zaposlitev je bila osn. š. Kutežovo pri Ilir. Bistrici. Od 1967 dela na šoli Dragotina Ketteja v Ilir. Bistrici kot vodja šole - ravn. že 16 let. - G. dela v kult. - prosv. dejavnosti. V letih 1955-76 je bil animator tudi športnega življenja v Ilir. Bistrici. Baval se je predvsem s košarko in odbojko. Uspel je zlasti v košarki, saj je imela bistriška ekipa vidno mesto v Sji, nekaj let celo v zveznem

merilu. V letih 1951-92 je vodil razne pev. zборе: otroškega, mladinskega, moške in mešane zборе. Že preko 20 let je zborovodja. S pev. zbori je nastopal pri Slov. v zamejstvu, široko po Sji, sosednji Hrvatski. Nastopal na TV Lj. in na R Lj. in Koper, v ZDA in na Švedskem. Sodeluje pri Primorska poje, 1979 je kot eden redkih zborov prejel priznanje za desetletno nastopanje na tej prireditvi. Imetnik je srebrne Gallusove značke kot republ. priznanje. - Med leti 1981-89 je bil mentor slov. kult. društva »Planika« na Švedskem v Malmāju med slov. izseljenci. Na Švedsko je odhajal večkrat na leto in ostajal tam kakih 10 dni. Pomagal je društvu posebno kot zborovodja. - Svoje prispevke, kritike in poročila o koncertih je objavljaval v dnevnem časopisju: Primorske novice, Primorski dnevnik, Delo. - Prejel je več nagrad in priznanj. 1979 je prejel občinsko Kettejevo nagrado za kult. dejavnost. 1985 priznanje za delo na področju šolstva. Republ. priznanje za delovanje na šport. področju. Bil je recenzent knjige za telesno vzgojo na osn. šoli.

Prim.: Osebni podatki; časopisna poročila o delu; lastni arhiv; Zgod. ods. NSKT.

M. Pah.

GRLJ Milan - Anton, duhovnik, ljudski pesnik, narodnjak, r. 5. jan. 1904 v Zarečju, Ilir. Bistrica, u. 24. apr. 1981 v Harijah, kjer je tudi pokopan. Oče Franc, železničar, mati Marija Jeršinovič, gospodinja. Osn. š. je obiskoval v Trnovem, gimn. v trapistovskem samostanu v Rajhemburgu (Brestanici), bogoslovje na Reki in v Benetkah. V duhovnika posvečen 22. jun. 1929 na Reki. Večji del duhovniškega življenja je deloval v reški škofiji (Moščenice, Brgud); 1941 je bil konfiniran v Veroni v It. (skupaj z duhovnikom msgr. Karlom Jamnikom in Janezom Kallanom), od 1942 do 1973 župnik v Podgrajah pri Ilir. Bistrici. 6. maja 1944 so Nemci zažgali Podgraje, tedaj je zgorelo tudi župnišče z inventarjem. Po vojni je obnovil župnij. cerkev Karmelske MB (freske Toneta Kralja 1958-59) in župnišče, v Zabičah zgradil novo podružno cerkev v čast žalostni MB. Po upokojitvi 1973 je živel na svojem domu v Harijah. - G. je poleg veselega in družabnega značaja imel izreden govorniški dar, s katerim je ljudi spodbujal k sprejemanju in ohranjanju verskih in narodnostnih vrednot. Besedo je znal požlahtniti s pesniškimi verzi. Žal svojih stvaritev ni objavljaval. Takšen živi v spominu ljudi, ki so cenili njegovo zavzetost za božje in človeške postave.

Prim.: Okrožnica škofije Koper, 5/1981, dne 27. apr. 1981, str. 42; osebni spomini R.V.

R.V.

GRMEK Ciril, kmet, tigrovec, borec NOB, r. 21. jun. 1905 v Avberju pri Sežani, ustreljen marca 1944 na gmajni Planina pri Sežani. Oče Alfonz, kmet, mati Viktorija Žvokelj, brat Alfonz, politični delavec (gl. PSBL I, 500-01), sestra Zorka, polit. delavka. Bil je iz zelo zavedne slov. družine, tajnik PD Kraški vrh, ki ga je ustanovil oče, ta je vodil tudi pev. zbor in bil tesno povezan z Rom. Pahorjem iz Trsta (gl. čl.). Osn. š. v Avberju, 3 razr. gimn. v Celju. Po prepovedi PD je oče Alfonz tajno vodil tamburaški zbor. G. je 1927 začel sodelovati v ileg. antifaš. organ. TIGR. Vsa Grmekova družina je sodelovala v TIGR-u. Po usmrčitvi bazov. junakov je faš. polic. aretirala 6. sept. 1930 Cirila, njegovega očeta in brata Alfonza, zadnja dva je po 4 mes. izpustila, Cirila pa poslala v petletno konfinacijo v Garaguso (Matera). Že prej je bil večkrat zaprt, 1928 z očetom obsojen na zapor zaradi slov. petja. Oče se je uprl faš. oblastem, da bi spremenil svoj priimek, ki ga je družina dalje obdržala. Oče in sin Alfonz sta pred ponovno aretacijo pobegnili in za njima vsa družina v Jslu. G. se je po drž. amnestiji vrnil ob koncu 1932 domov v Avber in sam obdeloval zapuščeno posestvo, se poročil z Regino Grahor in vedno sodeloval v TIGR-u, kajti vzh. od Avberja v dolino Raše so oborožene trojke z Zelenom na čelu prinašale Svobodo in drug ileg. tisk ter se sestajale s tigrovci bližnjih vasi. G. je bil ob sleherni faš. manifestaciji zaprt in ob napadu na Jslu je bil 13. apr. 1941 aretiran in zaprt v Trstu, interniran v Corropoli (Teramo), po nekaj mes. pa izpuščen. Delal je za OF, bil tajnik okrož. OF za Kras. Febr. 1944 je bil namenjen v Orlek in se je med potjo ustavil v Križu, ko so nepričakovano zaradi izdajstva Nemci obkolili vas Križ. Prijeli so G., Ant. Kariža, Frančeskina-Veko (part. ime), jih tri tedne kruto mučili v zaporu v Sežani, nato vse tri ustrelili na gmajni Planina pri Sežani, kjer stoji spominsko obeležje. O njihovi mučeniški smrti priča tudi spomenik v Sežani. - Kmalu za bratom Cirilom je bila aretirana njegova sestra **Zorka Grmek**, r. 20. nov. 1919 v Avberju, zaprta in strahotno mučena v bunkerju na trgu Oberdan. Nemci so jo obesili z drugimi zaporniki v ul. Ghega 23. apr. 1944. Zorka je bila tajnica mladinske organizacije na Krasu in v Trstu.

Prim.: Pripovedovanje: Fr. Bole iz Tomaja, Fr.

Gec iz Ponikev, Alf. Grmek, hči Cirila Grmekar; L. Černe, Zorka Grmek, PDk apr. 1974; M. Jevnikar, Grmek Alfonz, PSBL I, 500-01.

Rut.

GROBIŠA Andrej, kajakaš in kanuist, r. 14. mar. 1963 v Lj., živi v Solkanu. Oče Marijan, inž. organizacije dela, mati Pavla Plevnik, medicinska sestra. Osn. š. in gimn. je končal v Novi Gor. Na lj. U je študiral na Fak. za šport in na Ekonomski fak. S kajakom in kanujem je pričel trenirati 1978. Največje športne uspehe je dosegel v kanuju dvokleku (skupaj s Srečkom Masletom iz Lj.). Na svet. prvenstvih sta dosegla dvakrat drugo (Bourg St. Maurice v Franciji - 1987; reka Soča pri Bovcu - 1991) in enkrat prvo mesto (reka Savage v Marylandu, ZDA - 1989). Dvakrat sta zmagala v tekmah za svet. pokal (1989, 1991) in enkrat za evrop. (1990). G. je sodeloval tudi na svet. prvenstvih v spustu s kajakom enosedom (1983, 1985, 1993). Ko je prenehal aktivno tekmovali v kanuju dvokleku, je tekmoval tudi v kajaku na mirnih vodah in postal 1993 slov. drž. prvak v kajaku eno - in dvosedu. Za svoje športne uspehe, ki jih je dosegal v mnogih državah sveta, je prejel 1989 Bloudkovo priznanje, isto leto je postal tudi športnik Primorske.

Prim.: Osebni podatki; Divja voda 1988/1989, Lj. 1989, pass. Kdo je kdo, 76.

B. Mar.

GRUDINA Walter, grafični oblikovalec, ilustrator, r. 24. jun. 1959 v Trstu. Oče Dario, gostilničar, mati Imelda Mesesnel. Slov. osn. (1965-70) in nižjo sr. (1970-73) š. opravil pri Sv. Jakobu v Trstu. Med 1973-78 obiskoval Drž. umetnostni zavod U. Nordio v Trstu in se specializiral v arhitekturi in notranji opre. I. 1. je opravil sprejemni izpit in se vpisal na Fakulteto za arhitekturo na lj. U. Po šestih mesecih je prekinil študij in se zaposlil v trž. Graficentru, kjer je ostal do 1982, nato je delal eno l. na IRET-u. V teh l. se je začel baviti z ilustracijo in je opremil knjigi *Naša četica koraka* (Trst 1983) in *Kam, barčica, kam* (Trst 1986), ki ju je napisal J. Bitenc. Sodeloval je pri revijah *Galeb* in *Pastirček* in ilustriral tudi nekaj podlistkov za PDk. Medtem je 1984 začel samostojno dejavnost kot grafični oblikovalec in se bavil z raziskovanjem na področju vizualne komunikacije. Nekaj časa je delal skupno z J. Furlanom, 1989 se je stalno naselil v Gor., kjer je nadaljeval svojo dejavnost in zasnoval več zaščitnih znakov in popolnih reklamnih sistemov (packaging) za razna podjetja, tudi v tujini. Opremil in ilustriral je z izvirnimi stri-

pi, za katere je napisal tudi besedilo, Galebov dnevnik za 1992/93 in 1993/94 (tega je tudi sam uredil). Opremil je Škratov koledar 1993, ki je izšel kot priloga glasila sklada Mitje Čuka. Do sedaj je imel eno osebno razstavo (Opčine 1992) in je sodeloval pri nekaterih skupinskih razstavah (I Mostra di illustrazione per l'infanzia, Tolmezzo 1990; 8 illustratori per l'infanzia dell'Isontino e dintorni, Gor. 1990; II Mostra-Concorso »Immagini per una favola«, Pasiano di Pordenone 1992).

Prim.: Osební podatki; Katalog ob razst. 1990 v Tolmezzu; NL 1. okt. 1992; PDK 13. in 18. dec. 1992; Novi Matajur 15. okt. 1992; KatG 3. jun. 1993.

Vh

GRŽINČIČ Jerko, skladatelj, glasbenik, prof. matematike in fizike, r. 29. avg. 1905 v Klani na slov. hrv. meji blizu Ilirske Bistrice, u. 4. mar. 1985 v Lj. Osn. š. v Klani, niž. gimn. v Lj., višjo v Krakovu na Poljskem, kjer je 1924 maturiral. Teologijo je študiral v Turinu. Tu se je proslavil pred 230 študenti iz celega sveta z zborom, ki so ga poleg Slovencev sestavljali Poljaki, Španci, Amerikanci. Žabe in Gor čez jezero so prevedli in peli na Poljskem, v Nemčiji, Španiji, Ameriki in drugih krajih. Posvečen je bil 1931 na Rakovniku. 8 let je nato kot zalezijanski duhovnik deloval na Radni in v Lj. Na lj. kons. je pri S. Ostercu z odliko diplomiral iz kompozicije. 1939 je odšel v Zgb in tam dosegel diplomo še iz fizike in matematike. Kot vzgojitelj in prof. je deloval v Lj. in pozneje v Zgbu. Po drugi svet. vojni je bil prof. matem., fizike, jezikov in glasbe v Zgbu, Varaždinu, v Rovinju. Povsod je ustanavljal in vodil zборе, prirejal koncerte in operete. 1968 je za 5 let odšel k svojemu sošolcu iz Turina, salezijskemu škofu Guarandi v Ekvador. Medtem je bil nekaj časa pomočnik v župniji sv. Vida v Clevelandu, kjer je zbiral pomoč za prijatelja v Ekvadorju. Tu je ustanovil zbor Slovenski fantje, s katerim je pripravil nekaj izbornih koncertov in nastopil na amer. televiziji. 1972 se je vrnil v Rovinj in se 1982 naselil v Črnučah. 1983 je bil inkardiniran v lj. nadškofijo. - Napisal je številne božične, Marijine, evharistične in priložnostne pesmi. Izšle so naslednje zbirke: *Jezuščku*, tri božične pesmi (1936), opereta *Miklavž prihaja* (1937), *Kristusu kralju*, pet pesmi za mednar. evhar. kongres v Lj. (1939). S. Premrl poroča o tem kongresu, da je med mašo, ki jo je daroval papežev delegat, pelo na stadionu okoli 30.000 mladih pevcev pod vodstvom J. Gržinčiča, A.

Dolinarja in M. Tomca. Izdal je še *Slov. mašo za meš. zbor z orglami Hvalite Gospoda* (1976), *mašo Podari nam mir* (1977), *Pozdrav Mariji in Pesem sv. Duhu* za Me in Mo zbor z orglami (1979). V CZP so izšle: *Evharističnemu kralju*, *Mašni spevi* (Gospod, usmili se, Svet in Jagnje božje), *Obriši grenke zdaj solze* (velikonočna) in *Marija, daj mi Jezuščka*, ki je najbolj znana G-eva cerkvena pesem. - V CG so izšle skladbe: *V zakramentu* (1934), *Predobri Bog* (1977), *Devica si brezmadežna* (1978), G. je znan skladatelj mladinskih operet: *Kneževič iz Trebizonde*, *V kraljestvu pravljic*, *Sneguljčica*, *Materin spomin*, *Rokovnjači*. Med njimi je najbolj znana *Miklavž prihaja*, prevedena v 6 jezikov in izvajana na Hrv., Češkem, Poljskem, v Avstriji, Ameriki, It. S. Trobina omenja tudi spevoigro v 4 dej. *Božični misterij*. G. je svojstven pojav med slov. skladatelji, lirik, s posebno melodijo in harmonsko zgradbo. V oceni maše *Podari nam mir* Tomc definira njegov zborovski stavek kot zelo soliden, izbrušen in gladko tekoč. - G. je delal tudi kot poročevalec in kritik v *Varaždinskem listu* (1948-54), v *Glasu Istre* (od 1954), v *Ameriški domovini* (1968-72), v CG, kjer je za njegovo intelektualno držo zanimiv članek *Sv. Tomaž Akvinski in cerkv. glasba*.

Prim.: Podatki E. Škulja; Trobina str. 181-82; Naši rajni sobratje, v: *Sporočila slov. škofij* 4 (1985), 43; J. G., *Dopis iz Turina*, CG 51 (1928), 26; J. G., *Sv. Tomaž Akvinski in cerkv. glasba*, CG 52 (1929), 65-69; S. Premrl, *Pevski in glasb. odmevi evhar. kongresa*, CG 58 (1936), 97; S. Premrl, *Miklavž prihaja*, CG 62 (1939), 26; R. Valenčič, J. G.: *Slov. maša za Me zbor z orglami Hvalite Gospoda*, CG 69 (1976), 87; M. Tomc, *Podari nam mir*, CG 70 (1977), 63; R. Valenčič, J. G., *V betlehemski štalici*, *Skrivnost svete noči*, CG 77 (1984), 29; E. Škulj, J. G. (1905-1985), CG 78 (1985), 41.

Har.

GUČEK Milan, pisec in filmski delavec, r. 21. jun. 1917 v Dobrničju, u. 25. jun. 1986 v Lj. Oče Matija, trg pomočnik, mati Marija Zupančič, gospodinja in trgovka. Osn. š. je obiskoval v Radečah pri Zidanem Mostu in Lj., gimn. sprva v Zagrebu ter nato v Lj., kjer je 1936 maturiral. Zatem je opravil enoletni abiturientski tečaj na Trgov. akad. ter se nato zaposlil kot uradnik v Znanstveni banki v Lj. Po it. okupaciji je pustil službo ter pomagal materi v trg. Pristopil je k OF in deloval kot aktivist za Bežigradom. Spomladi 1942 je bil ob raciji aretiran ter poslan v internacijo, toda transport so pri Verdu napadli partiz. G. je ostal pri partiz., in sicer najprej pri Langijevi četi Krimskega odreda, po ustanovitvi Šerčerjeve bri-

gade pa v njenem prvem bataljonu, s katerim se je prebil tudi skozi veliko it. ofenzivo. Apr. 1943 je bil na lastno željo poslan v slov. Istro z naloگو osnovati mrežo ciklostilnih tehnik. Sprva je delal v tehniki Naš dom v bližini Gabrovice, od srede jul. 1943 pa pod Snežnikom v tehniki Bistra. Po kapitulaciji It. je G. postal partiz. komandant mesta Ilirska Bistrica ter polit. komisar sicer kratkotrajne Snežniško-brkinske brigade. Zatem je spet delal v OF in partij. organizacijah, najprej za kratek čas v Brkinih, nato pa na območju slov. Istre. Postal je tajnik okrož. odb. OF in prevzel organizacijsko in propagandno delo na območju južno od Rižane. Bil je tudi član in sekretar okrož. komiteja KPS, kot tak pa je v stiku s hrv. partij. funkcionarji skušal določiti narodnostno mejo v Istri. Hkrati je spomladi 1944 postal načelnik okrož. izpostave ONZ, poleti pa je prišel v vodstvo II. odseka OZNE v Belo krajino. Po vojni je bil še nekaj časa šef personalnega odseka OZNE, 1946 pa je bil premeščen v zvezno Kontrolno komisijo v Bgd, kmalu zatem pa spet v Lj. kot inšpektor Kontrolne komisije LRS. Zaradi oportunitizma in nediscipline je bil 1949 izključen in KP in uvrščen na spisek III. skupine t.i. informbirojevcev. Zatem je stopil v službo k Triglav filmu, 1956 pa je postal soustanovitelj in prvi direktor Viba filma. Pri tem je bil zelo uspešen, uveljavljal pa se je tudi kot režiser in scenarist kratkometražnih oziroma dokumentarnih filmov, npr. *Triglavski gozdovi*, *Bela krajina*, *Litostroj*, *Luka Koper*, *Zima na Gorenjskem*. Nekaj časa je živel kot svobodni umetnik, 1968 pa je stopil v pokoj ter se iz zdravstvenih razlogov preselil v Ankaran. Publicistično se je pojavljal že v petdesetih letih, pisal je članke o filmih, liter. delih, vse bolj pa se je nato posvečal t.i. partiz. problematiki, predvsem z vidika svojih lastnih doživetij. Tako je v letih 1959 in 1960 objavil dvojce knjig svojih partiz. spominov *Jutri bo vse dobro* (Lj. 1959) in *Počakaj do prihodnje pomladi* (Koper 1960). Za obe je značilno prepletanje osnovnega reportažnega načina prikazovanja z leposlovnimi elementi. Kot ur. in v precejšnji meri tudi kot avtor je sodeloval pri zborniku *Slovenska Istra v boju za svobodo* (Koper 1976). Kasneje se je posvetil predvsem pisanju monografije o Šerčerjevi brigadi, ki naj bi izšla v treh knjigah, vendar je uspel izdati le prvi dve knjigi *Šerčerjeva brigada* (1, Lj. 1973, Lj. 1982 z naslovom *Strmi lazi*; 2, *Pekoči sneg*, Lj. 1984).

Prim.: Ustna izjava Svetozarja Gučka; PrimN

8. jul. 1986; Delo 15. jul. 1986; TV 15 17. jul. 1986; Arhiv. Rep. Sje, ZKS, Zbirka biografij.

MLAKAR

GUID Nikola, računalniški strokovnjak, r. 7. jan. 1951 v Postojni, živi v Pekrah pri Mariboru. Oče David, vojaški častnik, mati Kristina Tominc, uslužbenka. Osn. š. v Mrbu, v letih 1965-69 gimn. v Lj. Vpisal se je na Fak. za elektrotehniko v Lj. in 1974 diplomiral kot inž. elektrotehnike - smer avtomatika. Na isti Fak. je 1977 zagovarjal magistrsko nalogo in 1984 je na Visoki tehniški šoli v Mrbu promoviral z disertacijo *Večkanalni strežni sistemi z vsiljenim začetkom strežbe*. V letih 1991 in 1993 se je vsakokrat po šest mesecev izpopolnjeval na Fak. za inženirstvo v Vidmu. Od 1974 do 1979 je bil zaposlen na Raziskovalnem inštitutu Iskre v Lj. 1979 je postal asistent na Tehniški fak. v Mrbu na oddelku Elektrotehnika, računalništvo in informatika. Tu je bil izvoljen za višjega predavatelja (1982), nato za docenta (1986) in izrednega prof. za področje računalništva (1990). Poučeval je tudi na podiplomskem študiju računalništva. Po 1989 je predaval Računalniško grafiko še na podiplomskem študiju na Elektrotehniški fak. v Zgbu in bil mentor številnim študentom podiplomcem na U v Mrbu, Zgbu in Sarajevu. Poleg strok. in pedag. dela je opravljal vrsto odgovornih funkcij. Delal je kot član predsedstva YUGRAPH (sekcija za računalniško grafiko Jsle zveze za ETAN), kot član združenja IEEE (Institute of Elektrotechnical and Electronic Engineers) in kot član Eurographics. Uveljavil se je kot organizator mednar. konferenc o računalniški grafiki v Dubrovniku 1988 in 1990 ter mednar. conference Design to Manufacture in Modern Industry na Bledu 1993. Večkrat je nastopal kot povabljeni predavatelj na U v Trstu, Vidmu in Rimu. Raziskovalno dela predvsem na področju računalniške grafike, računalniško podprtega geometrijskega načrtovanja in geometrijskega modeliranja. Njegova obsežna bibliografija vsebuje precej učnih gradiv za interno uporabo, vrsto izvirnih znanstv. člankov (v domačih in tujih revijah), referatov na znanstv. in strok. kongresih, znanstv. in tehn. poročil ter izvedenih del. Najpomembnejše in najobsežnejše njegovo delo je *Računalniška grafika* (Mrb. 1988).

Prim.: Osební podatki (tipkopis v Mestnem muzeju Idrija); Kdo je kdo, 77.

Kvčč

GUION Ambrož, duhovnik, r. 1885 v Calla di Erbezzo (Arbeč) v obč. Podbonesec, u. 1. febr. 1948 na Montevecchio. O njegovi mladosti ni nič znanega, v prvi svetovni vojni se je kot vojaški duhovnik »boril« v oddelkih »arditov«, po vojni pa je želel delovati v neodrešenih krajih. Postal je pomočnik v župniji Melara (škofija Rovigo), toda ravnina se mu ni prilegala, zato je pogosto prosil roviškega škofa, če sme iti v Podbonesec k sorodnikom. Prosil je, da bi ga predstavili v videmsko škofijo »zaradi družinskih razlogov«. Prav tako je prosil tržaško-koprškega škofa Bartolomasijskega, naj ga prestavi v njegovo škofijo. V Rovigo se za to niso zmenili, čes da je G. »nemiren Slovan«. Tedaj pa posredujeta zanj Bartolomasi in salez. voditelj Anselmo Rossi in avg. 1921 je G. imenovan za župn. upravitelja v Roču (dekanija Buzet), od jul. 1922 do nov. 1923 je bil župn. uprav. v Buzetu, od nov. 1923 do nov. 1926 župn. uprav. v Lanišću (dekanija Buzet). - V teh letih in med temi hribi je ustvaril G. največ. Sklenil je, da zgradi s pomočjo vseh župljanov novo župno cerkev. Sam je prevzel največji del stroškov in v nekaj letih je bila cerkev sezidana. Ko so v Trstu prenavljali stolnico sv. Justa, so odstranili tri marmornate oltarje. G. jih je kupil za 500 lir in jih sam pomagal prepeljati na kmečkih vozech v Lanišče. Novo cerkev je 1925 blagoslovil tržaški kanonik Don Kracik. - Nov. 1926 je G. zapustil Lanišče in se vrnil v Buzet, kjer je ostal do 1933 župnik. Tega leta se je moral odpovedati župniji Buzet iz »finančnih razlogov«, zelo se je namreč zadolžil za obnovitvena dela v župniji. - Zatekel se je k salezijancem v Bologno in potem v Salezijanski zavod Don Conti v Faenzi. Niso ga cenili, ampak ga pogosto kritizirali zaradi njegovega značaja. Končno je postal jul. 1939 župnik na Montevecchio, kjer je preživel težka vojna in povojna leta. Ob njegovi krsti so se združili vsi farani.

Prim.: A. B. (lenio) - Trst, Don A. G., Dom 1982, št. 11 z liter.

Ured.

GULIČ Gvidon, diplom. strojni inž., r. 22. jan. 1886 v Cresu na otoku Cresu, u. 8. mar. 1982 v Lj., kjer je tudi pokopan. Oče Franc iz Skopega pri Dutovljah, uslužbenec avstr. tržaške uprave, mati Elizabeta Čuš iz Sedla pri Breginju, gospodinja ter lasnica in vodja pekarnice v družinski hiši v središču Trsta. Osn. in sred. š. je obiskoval v Trstu in 1905 maturiral. Nato je študiral na Višoki šoli v Pragi (1906-12) s pomočjo družinske

ustanove »Bole-Gulič« in postal stroj. inž. (1912). Po specializaciji je bil vodilni strokovnjak za parne kotle v Sji, tako kot kasneje tudi njegova sinova. Od 1912-15 je služboval v Trstu, med drugim od 1913 tudi v patentni pisarni. Prvo svet. vojno je preživel v Dolomitih, na Soški fronti ter v letalskem centru na Madžarskem. 1918/19 je kot prostovoljec v takratni slov. vojski opravljal vlogo letalskega opazovalca v bojih za Koroško ter organiziral tehnične delavnice letalske stotnije v Lj. 1919 je bil postavljen za komisarja v gradbeni direkciji v Lj. z nalogo, da organizira drž. upravo v Sji. 1922 je postal ravn. v Uradu za pospeševanje obrti v Lj., 1931 pa svetnik v Inšpekciji parnih kotlov. - 1939 je bil imenovan za načelnika v Gradb. ministr. v Bgdu, kjer je bil 1941 na zahtevo okupacijskih oblasti upokojen. 1971 se je preselil v Lj. in bil delaven skoraj do smrti. - Izdal je 17 knjig, od teh 4 v slov. in 13 v shr. V slov.: *Parni kotel*, Lj. 1921, 1949; *Parni stroj in parna turbina*, Lj. 1927; *Priprava in kontrola napajalne vode za parne kotle*, Lj. 1946. V shr. (vse izšle v Bgdu): *Priprema i kontrola napojne vode za parne kotlove*, 1943; *Nomogrami za brzu konstrukciju parnih kotlova*. I. i II. deo, 1951; *Parni katao*, 1954; *Nomogram za termičko proračunavanje parnih kotlova*, 1959, 1964; *Sagorevanje*, 1960, 1964; *Priprema vode*, 1963; *Goriva - izgoritine*, 1964; *Priprema vode*. I. Dodatak, 1969; *Ozidjivanje*, 1969; *Sagorevanje*. I. Dodatak, 2. izd. 1970; *Gorivo - Izgoritine*. Dodatak 1. izd. 1971. - Objavljal je tudi članke v periodičnih publikacijah, kot so: *Industrij. vestnik*, *Mašinstvo*, *Nova Proizvodnja*, *Strojniški vestnik* idr. Patentiral je dva izuma, in sicer: *Elektrischer Wasseranzeiger* (1931 v Nemčiji) in *Postopek za izločevanje škodljivih plinov iz tekočin za čiščenje napajalne vode od škodljivih bikarbonatov* (1935 v Jslj). - 1938 je bil odlikovan z Redom sv. Save 4. in 3. stopnje, 1971 pa z Redom zaslug za narod z zlato zvezdo.

Starejši sin Uroš je bil diplomirani stroj. inž. in še po vojni ravn. tovarne parnih strojev v Zgbu.

Mlajši sin Miloš je bil prav tako strokovnjak za parne kotle, univ. prof. v Beogradu in avtor številnih znanstvenih del, večino je napisal v srbohrv. in so izšle v Bgdu.

Prim.: Podatki sina Uroša; Delo 31. jan. 1961; 22. jan. 1971; *Energetik* 1971, 1-2; Delo 12. mar. 1982: sporočilo o smrti in pogrebu; V Lj. je umrl inž. G. G., PDK 14. apr. 1982; I. Andoljšek, G. G., Enc Sje 3, 407 (tu je letnica smrti 1984 zgrešena).

ViK

GUŠTIN Damijan, zgodovinar, r. 31. okt. 1955 v Postojni, živi v Lj. Oče Ivan, poštni uslužbenec, mati Zofija Škamperle, knjigovodja. Po osn. š. v Tomaju in Dutovljah je obiskoval gimn. v Postojni (matura 1974). Na Filozof. fak. lj. U je študiral zgod. in sociologijo, diploma 1979. L. 1987 je na odd. za zgod. iste Fak. opravil magisterij s temo *Rast in razvoj slovenske partizanske vojske v prvi polovici leta 1942 in krajevni ter socialni izvor njenih borcev*. Eno leto je poučeval kot prof. v Sežani, 1980 pa se je zaposlil na tedanjem Inštitutu za zgod. delavskega gibanja (danes Inštitut za novejšo zgod.), in sicer kot asistent, raziskovalec zgod. partiz. gibanja (vojaška zgod. vprašanja o različnih oblikah okupatorjeve represije). Nekatere njegove razprave so posvečene tudi slov. polit. zgod. v obdobju pred 1918. Zadnja leta se v veliki meri posveča vprašanju računalniške informatike v zgodovinopisju. S strok. referati je sodeloval na nekaterih posvetovanjih, kot npr. o zgod. Ljubljane (1983), o financah na Slov. (1984), o ustaških taboriščih (1984), kot tudi na zasedanju češkoslovaško-jsl. zgod. komisije na Cetinju (1990). Sodeloval je pri nekaterih skupnih jsl. projektih, tako raziskovalnih, kot tudi pri objavah zgod. virov. Sodeluje tudi pri slov. projektih izdajanja virov o nasprotnikih OF, kot pisec gesel pa tudi pri Enc Sje. Med pomembnejše Gove znanstvene razprave štejemo: *Odnos deželno-zborske večine SLS do poglavitnih gospodarskih vprašanj Kranjske v letih 1908-1914* (Kron 1983, št. 1, 45-55); *Nekateri vidiki vključevanja Ljubljancev v partizanske enote v prvi polovici leta 1942* (Zgodovina Ljubljane, Lj. 1984, 481-89); *O Slovincih v Jasenovcu in tema Jasenovca v slovenski historiografski in memoarski literaturi* (Okrogli stol 21. travnja 1984. Materiali s razprave, Jasenovac 1985, 51-56); *Finančni viri in denarništvo NOG na Slovenskem 1941-1945* (Zgodovina denarstva in bančništva na Slovenskem, Lj. 1987, 81-104); *Krajevni izvor borcev nekaterih partizanskih enot spomladi 1942 in vprašanje ljudske vstaje* (Prispevki za novejšo zgodovino 1988, št. 1-2, 95-122); *Vloga in pomen oborožene sile v NOB v Sloveniji 1941-1945* (ZČ 1991, št. 3, 461-78); *Konceptualni razvoj partizanstva v letu 1941* (Prispevki za novejšo zgodovino 1992, št. 1-2, 109-23).

Prim.: Osební podatki; PZDG XXIX, 1989, št. 1, 83-86; Kdo je kdo, 77. Mlakar

GUŠTIN Mitja, arheolog., r. 10. sept. 1947 v Mariboru, živi v Lj. in Piranu. Oče Julij, podjetnik, mati Ernestina Školč, šivilja. Rod po očetovi strani iz

vira iz Pirana. G. je odraščal v Piranu, tu in v Portorožu je obiskoval osn. š. (1954-62), prav tako gimn. (1962-66) in v Piranu maturiral (1966). Arheologijo je študiral na Filozof. fak. v Lj. (1966-72), spomladi 1972 diplomiral s temo *Predlog za razdelitev železne dobe na Notranjskem in Krasu* (Prešernova nagrada U Lj. 1973) in doktoriral 1987 s temo o mlajši železni dobi v Posočju. G. je izrazit predstavnik lj. prazgod. šole (utemeljitelj S. Gabrovec). Po študiju je bil najprej kustos za arheologijo v Posavskem muzeju v Brežicah (1974-85), zatem vodja znanstvenega tiska na SAZU (1986-89), vmes pa samostojni kult. delavec. Od 1989 je predstojnik na Oddelku za arheologijo Filoz. fak. v Lj., kjer je hkrati docent za metodologijo arheološkega dela. Posveča se pretežno raziskovanju in študiju železne dobe in v njenem okviru posebej latenskemu obdobju in keltstvu v vzhodnih Alpah ter na ozemlju bivše Jsle. Hkrati pa je kot izvrsten organizator deloval in deluje v številnih upravnih in društvenih odborih in komisijah ter uredništvih. Predvsem na teritoriju Posavskega muzeja je G. opravil vrsto arheoloških izkopavanj, posebej odmevna na keltskih nekropolah v Brežicah in v Dobovi, v železnodobni naselbini na Libni ali v V. Malencah. V Posavskem muzeju je postavil tudi stalno arheološko zbirko ter osnoval na mainško šolo oprto konservatorsko delavnico. Študijsko in izkopavalno je G. tesno povezan s Primorsko. V delu *Notranjska* (Katalogi in monografije 17, Lj. 1987) je postavil kronologijo železne dobe notranjske železnodobne province, v delu *Posočje v mlajši železni dobi* (Katalogi in monografije 27, Lj. 1991) pa je prvič v celoti objavil doslej znano latensko dediščino iz Posočja ter jo vmestil v sočasno keltstvo. Vodil je tudi obsežna arheološka izkopavanja v Kopru (kapucinski vrt, Sv. Klara; razstava in katalog *Koper med Rimom in Benetkami*. Koper 1989). Z razpravami, strok. članki in poročili je nastopal v domačem in tujem strok. tisku (npr. ArhV, Situla, knjige Posavskega muzeja, Preistoria Alpina, Aquileia Nostra, Archaeologisches Korespondenzblatt, Arheološki pregled, Enc Sje, Les dossiers).

Prim.: Osební podatki; Enc Sje 3, str. 409; GorLik.

Svoj

GUŠTIN Veselko, elektrotehnik (računalničar), r. 6. maja 1948 v Lj., živi v Lj. in Kopru. Oče Domoljub, mati Olga. Osn. š. in gimn. v Kopru. Na lj. U je študiral elektrotehniko (diploma 1971), na isti fak. je dosegel jun. 1974 stopnjo magistra

z nalogo *Iskanje računalniškega modela in ustreznega nabora osnovnih instrukcij krmilnika naročniškega sistema*. Febr. 1987 je branil doktorsko disertacijo *Študij postopkov za realizacijo splošne dvodimenzionalne logične sheme v matriki logičnih elementov povezav*. Služboval je naprej na Fak. za elektrotehniko U v Lj. (1971-73), nato je bil strok. sodelavec v Iskri-Elektromehaniki Kranj (1973-77), vrnil se je na Elektrotehniško fak., kjer je bil trikrat izvoljen za asistenta (1978, 1981, 1984) in 1988 za docenta za področje računalništva. V šol. l. 1988/1989 je predaval osnove računalništva na Matemat. fak. ter računalništvo na drugih fak. (montanistika, geologija, Biotehniška fak.). G. je svoje strok. in znanstvenoraziskovalno delo začel na področju logičnih vezij, teorije avtomatov, digitalnih struktur, digitalnega krmljenja elektronskih telefonskih central, mikroprogramiranja, paralelnega procesiranja in nadaljeval na področjih univerzalnih programabilnih logičnih polj in teorije podatkovnih tokov in nevronske omrežij. Kasneje je svoje delo osredotočil pri projektu razvoja elektronske hišne centrale. S tem v zvezi je sodeloval pri uresničenju nekaterih projektov, kot so Informativni sistem za najavo mednar. telefonskega prometa (1978-80), Emulacija centralne procesne enote PDP 11/34 z rezinskiimi elementi AMD 2000 (1980-82), Realizacije regenerativnega sledenja z mikroročunalnikom v realnem času v okviru sodelovanja z Iskro-Elektrooptiko (1984-86). V letih 1971-85 je objavil več člankov s področja računalniške logike in sistemov. Svoja dela je objavljval v *Preseku*, *Moj mikro*, *Elektrotehniški vestnik* ter v tujem strok. tisku. Sodeloval je kot soavtor pri učbenikih *Logično snovanje z brisalnimi logičnimi moduli* (Lj. 1986) in *Osnove računalnikov za elektrotehniko* (Lj. 1992), sam pa je avtor *Zbirke nalog iz preklapne logike, logičnih vezij in digitalnih struktur* (Lj. 1985, 1986, 1987, 1988). Nastopil je na več strok. srečanjih.

Prim.: Osebni podatki (26. sept. 1993).

B. Mar.

GUSTINČIČ Jurij, časnikar in publicist, r. 30. avg. 1921 v Trstu, živi v Lj. Oče inženir Dragotin, publicist in politik (PSBL I, 514-15), mati Anica Lokar, polit. delavka (PSBL II, 303). Kot otrok je s starši menjaval bivališča (Idrija, Dunaj), osn. š. je obiskoval v Lj. na Ledini. 1932 odidejo z materjo in bratom za očetom v Moskvo, tam konča srednje izobraževanje na nem. in ruski š. 1940

se vpiše na U v Moskvi na študij zgod., nacistični napad. jun. 1941 to prekine. Od maja 1942 do okt. 1943 ured. slov. oddaj na radiu v gruzinskem glav. mestu Tbilisi v Sovjetski zvezi. Od dec. 1943 prostovoljec v 1. brigadi NOV Jsle v Sovjetski zvezi. Udeleži se bojev pri Čačku v Srbiji okt. 1944, dec. 1944 demobiliziran kot komisar čete in dela kot časnikar v uredništvu lista Omladina in kot ravnatelj založbe Novo pokolenje. Od jan. 1946 do jul. 1948 nadaljuje študij zgod. na U v Moskvi in ga konča jul. 1948. Od sep. 1948 do poletja 1951 je načelnik odd. za propagando v direkciji za informacije FLRJ v Bgdu. Od konca 1951 do upokojitve jun. 1985 je poklicni časnikar v ured. Politike v Bgdu kot komentator in dopisnik. Stalni dopisnik je bil v Londonu 1957-66 in v New Yorku 1969-83, kot posebni poročevalec pa je poročal o 1. afro-azijski konferenci iz Bandunga v Indoneziji, o krizi na Cipru 1955, o krizi v vzh. Sredozemlju 1967 in o češkoslovaški pomladi od mar. 1968 do apr. 1969. V zadnjih letih je imel stalne rubrike o zun. polit. v listih *NRazgl* (Lj.), *Slobodna Dalmacija* (Split) in *Vreme* (Bgd). Od 1967 do danes je redni zunanjepolit. komentator na TV Sje. - Samostojne publikacije, ki jih je napisal, so skoraj vse povezane s kraji njegovega dopisništva. V Bgdu so izšle v shrv. jeziku: *O Berlinu - danas*, 1953 (Biblioteka Znanje, 4); *Kipar nemirno ostrvo*, 1956 (Politička biblioteka, 1); *Britanija izmedju Atlantika i Evrope*, 1962 (Dokumenti današnjice, II, 24) (z oznako avtorja in njegovo sl.); v zbirki Mala biblioteka Politike je izšlo - zv. 20: *Super sile i super oružja* (z Dimitrijem Sešerincem), 1979, sam je napisal poglavje *Pregovori i nepoverenje* (30.000 izv.); zv. 26: *Iran-odmeravanje sa SAD* (z Aleksandrom Prljo), 1980, sam napisal poglavje *Šahova «američka veza»* (25.000 izvodov); zv. 37: *Amerika sa Reganom*, 1980 (z biogr. podatki o avtorju in njegovo sl., 15.000 izvodov); *Višespratna Amerika*, 1985; v Lj. in v slov.: *Češkoslovaška 1968, 1969; Nadstropja Amerike* (prev. T. Labernik), 1985, 1986 (z biogr. podatki in s sl.).

Prim.: S. Fras, J. G. sedemdesetletnik, Delo 6. sept. 1991 (s sl.); A. Lokar, *Spomini 1-5. Srce in oko V/1993*, št. 45-49.

Ry

GUZEJ Gustav, časnikar, r. 18. avg. 1919 v Teharjah pri Celju, živi v Portorožu. Oče Anton, delavec, mati Ana Povalej, gospodinja. Osn. in mešč. š. je obiskoval v Celju, kjer se je zaposlil v celj-

ski tiskarni. Med drugo svet. vojno je bil izgnan v Leoben, nato je 1944 odšel v partizane. Organiziral je partiz. tiskarne po Štajerskem in Koroškem, zadnje mesece vojne pa je delal kot član propag. skupine Glavnega štaba NOV in POS. Ta skupina je maja in jun. 1945 delala v Trstu. Po demobilizaciji je služboval v ured. LdP kot časnikar. Med službovanjem je končal gimn., vpisal se je na Ekonom. fak. U v Lj., ki je pa ni dokončal. Poleg tega je študiral na Filoz. fak. in naposled diplomiral iz politologije. Na Primor. je prišel 1958, delal je kot časnikar. Kasneje se je odločil za polit. delo: sekretar obč. komiteja

ZKS Piran, preds. okraj. odb. SZDL Koper. Vrnil se je spet v časnikarstvo in vodil v Kopru dopisništvo lj. Dela. Ob rednem delu je poučeval tudi filoz. na gimn. v Piranu, sodeloval je v organizaciji tabornikov. Bil je med ustanovitelji revije *Obala*, urejeval je lokalni časnik *Portorožan* in skupaj z R. Godcem in I. Lovrenčičem napisal priročnik *Izleti in taborjenja*, Lj. 1950. Objavil je več daljših reportaž in podlistkov. Za časniškarsko delo je prejel Tomšičevo nagrado.

Prim.: Osebn. podatki; J. Odar v Delu 21. avg. 1989; V. Japelj v PrimN 15. sept. 1989.

ViK

H

HITI Stanislav, baletni plesalec, pedagog in koreograf, r. 29. jul. 1922 v Lj., u. 17. apr. 1975 v Kopru. Oče Jakob, kurjač na železnici, po rodu iz Šmarjete pri Novem mestu, mati Frančiška Zadnik, iz vasi Rob pri Cerknici. Družinske razmere so bile skromne in ni imel možnosti študija. Oče ga je poslal v uk za avtomehanika, vendar pri tem delu ni vzdržal. Pritegnilo ga je gledališče in spoznal se je s plesalcem in koreografom Maksom Kirbasom. Kot izrednega dijak ga je sprejel za člana baleta lj. Opere. Privatno se je šolal še pri Petru Golovinu. Med drugo svet. vojno je bil interniran v Trevisu in Gonarsu. 1948 se je v Solkanu poročil z Vuko Kumar. Preselel se je v Portorož (1951 v Koper), kjer je osnoval lutkovno gledališče in organiziral nekaj predstav. Od 1949 do smrti je v Kopru vodil baletno š., v kateri sta skupaj z ženo postavila v naslednjih 20 letih na oder več kot 60 baletnih predstav, ki sta jih večinoma sama koreografirala. Organizirali so več kot 180 gostovanj v slov. in hrv. Istri, pa tudi v Lj., Zgbu, Bgdu, Mrbu in Trstu. Večina baletnih del so bile miniaturre. Poleg baleta v Kopru je vodil še baletne skupine v Izoli in Piranu.

Kumar Vuka se je rodila v Trstu (Rojan) 31. okt. 1914. Oče Srečko Kumar (gl.čl.), mati Zora Lavrenčič. Študirala je glasbo v Zgbu in Bgdu. V Bgdu se je pričela ukvarjati tudi z baletom. Pisala je tudi pesmi in slikala. Živi v Kopru.

Prim.: Balet Koper, Koper 1971; S. Hiti, Baletni koraki v Kopru, Koper 1968; M. Vogelink, Sodobni ples na Slovenskem, Lj. 1975, 148; Enc Sje 4, str. 31; Pismena izjava Vuke Kumar-Hiti.

Stres

HLADNIK Milan, matematik, r. 7. jul. 1950 v Idriji, živi v Idriji in v Lj. Oče Pavel, električar, mati Marija Svetličič, gospodinja. Osn. š. in gimn. v Idriji (matura 1969). Matem. je študiral na lj. U (diplomiral 1973) in končal podiplomski študij 1977 z magistrskim delom *Odvajanja in avtomorfizmi C^* -algeber*. Doktorat znanosti si je pridobil 1985 z disertacijo *Spektralne in druge lastnosti elementarnih operatorjev*. Tri leta je sodeloval z raziskovalno skupino na Kemijskem inštitutu Boris Kidrič v Lj. (A. Ažman, M. Žaucer, D. Pumpernik), ki je za delo iz molekularne fizike 1978 prejela nagrado Kidričevega sklada. Od 1974 je zaposlen na Fak. za naravoslovje in tehnologijo U v Lj., sprva kot asistent za matematiko. 1985 je bil izvoljen za docenta, 1991 pa za izred. prof. za matematično analizo. Predava različne matem. predmete na Oddelku za matem. in mehaniko FNT ter na Katedri za računalništvo in informatiko Fak. za elektrotehniko in računalništvo, občasno tudi na drugih fak. lj. U. Poleg pedag. dela je na Oddelku za matem. in mehaniko opravljal razne funkcije, med drugim je med 1987-90 vodil odbor za študijska vprašanja. Bil je ur. za matem. pri matem. reviji Obzor-

nik za matem. in fiziko (1987-92), v letih 1991-92 tudi odg. ur. - Znanst. deluje na področju operatorske teorije v okviru raziskovalnih nalog in projektov na Inštitutu za matem., fiziko in mehaniko Lj. U. O rezultatih svojega dela je poročal na mednar. matem. konferencah v Dubrovniku, Bukarešti, Ajšovicah na Češkem in Blaubeurenu v Nemčiji. Najpomembnejši objavljeni znanst. članki: *On prespectrality of generalised derivations*, Proc. Roy. Soc. Edinburgh 104 A (1986); *When are generalised derivations spectral?*, Operator Theory: Advances and Applications, Vol. 24, Birkhäuser-Verlag, Basel (1987); *Spectrality of elementary operators*, J. Austral. Math. Soc. (Ser A) 49 (1990). Avtor je nekaj strok. člankov (o robnih problemih za nelinearne diferencialne enačbe, inverznih limitah, posplošenem Riemannovem integralu itd.), več recenzij in priložnostnih sestavkov ima v Obzorniku za matem. in fiziko ter nekaj prispevkov v mladinskem listu Presek. Za uporabo pri pouku je sestavil dve zbirki nalog (*Naloge in primeri iz funkcionalne analize in teorije mere*, Lj. 1980, in *Naloge in problemi iz matematične analize, Množice in števil*, Lj. 1982) ter napisal učbenik *Povabilo v harmonično analizo* (Lj. 1992). V Idrijskih razgledih (37/1992) je objavil daljši prispevek o Francu Močniku.

Prim.: Osební podatki; hemeroteka Mestnega muzeja Idrija.

Kvčč

HLADNIK-MILHARČIČ Ervin, publicist, prevajalec, časnikar in vojni dopisnik, r. 23. nov. 1954 v Novi Gor., živi v Lj. Oče Zvonko, delavec, mati Anita Sosič, administratorka. Osn. š. je obiskoval v Anahovem in v Novi Gor., tu je na gimn. tudi maturiral. 1974 je pričel na Filoz. fak. v Lj. študirati filoz. in umetnostno zgod.; šolanja ni dokončal. V začetku osemdesetih let se je pričel preživljati s pisanjem in prevajanjem iz angl., it. in franc. Sprva za Radio Študent, kasneje za revijo Problemi, za Mladino in za revijo Stop (kolomni o radiu 1984-88). V osemdesetih letih je bil ur. založbe Krt in ur. revije Problemi. Od 1985 dalje je svobodni časnikar. Od sredine osemdesetih let je vedno pogostejše delal za Mladino, urejal zadnjo stran revije (1987-90) in pisal predvsem o medetničnih spopadih, o Kosovu, jsl. polit. emigraciji, irski republikanski armadi in podobni tematiki. Bil je tudi vojni dopisnik z ozemlja nekdanje Jsle od prvih oboroženih spopadov naprej, pisal je za Mladino in za Das Magazin (Zürich). Občasno je objavljajl v Dnevnikovi prilogi

Zunaj/Znotraj in v ostalih tujih in domačih revijah. 1992 je na privatni TV postaji Kanal A vodil oddajo Intervju. Redno zaposlen je bil le dvakrat: na začetku osemdesetih dve leti na Radiu Študent kot ur., zatem pa poldrugo leto na Delu kot ur. oglasnih prilog. Prevedene knjige: A. Negri, *Delavci in država - Gospostvo in sabotaža - Marx onkraj Marxa* (Lj. 1984, spremna beseda); A. Momigliano, *Razprave iz historiografije I* (Lj. 1988). Previde krajših spisov je objavil v izdajah založbe Krt ter v reviji Ekran. Napisal je predgovor h knjigi *Jezikanja* avtorja Igorja Ž. Žagarja (1992).

Prim.: Osební podatki.

Mal.

HLADNIK Polde, zdravnik, higienik, primarij, r. 9. nov. 1919 v Žireh, živi v Kopru. Oče Leopold, učitelj, mati Kristina Solleti, gospodinja. Osn. šola v Skofji Loki in Cerknici. Sest razr. klas. gimn. v Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu in zadnji dve leti na klas. gimn. v Lj. (matura 1938). Prvih 6 semestrov je opravil na Medic. fak. v Lj. V NOV je sodeloval od sept. 1944 do konca vojne kot medicinec - sanitetni referent. Stažiral je v Lj. Prva služba je bila v Ilirski Bistrici, nato pa od 1949 dalje v Kopru. Najprej je bil nadzorni zdravnik socialnega zavarovanja za istrsko okrožje STO (cona B) in istočasno tudi 4 leta ambulantni zdravnik in obenem sanitarni inšpektor. 1952 je postal okrož. zdravnik. 1954 je ustanovil obalni zdravstveni dom. 1957 je ustanovil higienski zavod, ki je bil kasneje preimenovan v Zavod za zdravstveno varstvo in še kasneje v Zavod za socialno medicino in higieno. Od 1958 je vodil ambulantno za pomorščake. Od 1953 dalje je bil 10 let preds. istrske podružnice Slov. zdrav. društva. 1963 je bil izvoljen za poslanca zdravstvenega zbora republ. skupščine. 8 let je bil podpreds. matičnega odbora Slov. zdrav. društva v Lj. Od 1949 je preds. Invalidske komisije za Koprsko. - Objavil je vrsto člankov v Istrskem dnevniku in kasneje v PrimN. Napisal je skripta pomorske medicine za študente pomorstva. Odlikovanja: Medalja za hrabrost, Red republike s srebrnim vencem, Red dela z zlatim vencem, Nagrada dr. Jožeta Potrča (1988).

Prim.: Os. podatki.

A. Pr.

HMELJAK Matjaž, elektronski inž., vseučiliški prof. računalništva, ustvarjalec računalniške umetnosti, r. 24. dec. 1941 v Trstu, kjer živi. Oče Dušan, lesni trgovec iz Lokavca pri Ajdovščini,

mati Vera Kovačič iz Trsta, diplomirana v ekonom. vedah, vnukinja Antona Klodiča Sabladoskega (PSBL II, 67-70). Osn. š. v ul. sv. Frančiška (1947-52), nižja sred. š. pri Sv. Jakobu (zdaj I. Cankarja - 1952-55), Znanstveni licej Fr. Prešerna (1955-60). V gimn. letih je bil aktiven skavt, od 1955 do 1962 vsako leto na taborjenju, sodeloval v Kult. klubu v ul. Donizetti in v Liter. vajah. Po maturi se je vpisal na Fak. za inž. trž. U (1960-66) in diplomiral iz elektronike. L. 1962 je bil predstavnik slov. študentov (lista Adria) v tribunatu trž. univ. V akad. letu 1965-66 je bil štipendist v Računskem centru (Centro di calcolo). Na trž. U dela kot tehnik v Računskem centru (1967-86), kot pover. prof. (1975-86), od 1986 dalje kot pridružen prof. računalništva (prof. asociato). V letih 1971-88 je predaval razne predmete v okviru enoletne šole za programerje v Računskem centru trž. U, v letih 1976-80 na enoletnem večernem tečaju za programerje na slov. zavodu za poklicno izobraževanje v Trstu, 1988 je predaval računalniško programirano umetnost v okviru enoletnega tečaja Računalniške grafike na zavodu ANCIFAP v Trstu. - V letih 1969-91 je objavil na področju informatike 13 znanst. člankov in tri tehniške knjige: M. Hmeljak, A. Sessa-Lagonegro, *Sistemi operativi*, Univ. v Trstu, ed. CLUET 7; *Il Linguaggio di Programmazione Pascal*, Univ. v Trstu, ed. CLUET, prva izd. 1980, druga izd. 1982; *IDP/M2: Istruzioni, Dati e Programmi in Modula-2*, ed. CUSL »G. La Pira«, univ. v Trstu 1991. - Leta 1970 je po posredovanju prof. Avgusta Černigoja (PSBL I, 239-34) začel sodelovati s slikarjem Edvardom Zajcem (PSBL IV, 319-20) in v desetih letih sta uresničila štiri večje sisteme na področju računalniške umetnosti, pri vseh zamisel Zajec, realizacija M. To so: 1. sistem »TVC-Theme and variations on a Cube«, razstava »COMP 3«, Palazzo Costanzi, Trst 1971; 2. sistem »LMC - Logical Moments in Color«, Gal. Forum, Trst 1. - 15. okt. 1977; 3. sistem »SMF - Scherzo for Matrix and Figures«, gal. Nuovo Spazio 2, Venezia 20. maja - 16. jun. 1979 in Gal. Loža v Kopru jun. 1979, ponovitev v Kranju jul. i. l.; 4. sistem »HARPS - Harmonic Progression Schemes«, razstava na Instit. Jožef Stefan, Lj. jul. 1981. - Po Zajčevi vrnitvi 1980 v ZDA H. sam razvija svoje likovne računalniške sisteme. V letih 1985-93 je samostojno razvil naslednja dela (in razstave): grafike »RKT - Razbivati Kocke v Trstu«, razstava računalniške umetnosti, kongres AICOGRAPHICS, Milan 1985; tudi na Computer Art

exhibition, Artif. Intelligence Lab., University of Bruxelles 1986; »sistem SECTIONS«, skupinska razstava, posvečena prof. A. Černigoju, Trst-Gor. febr. 1986; »6 Pixel for Zajec«, abstraktni digitalni video na razstavi »Spazio-4«, Trst okt. 1987; »Cuts«, abstraktni digitalni video na »Festival dell'Arte Elettronica«, Camerino, Marche nov. 1987; z delom »Cuts« in »6 Pixel for Zajec« je sodeloval tudi na FISEA (First Intern. Symposium of Electronic Art), Utrecht, Nizoz. (27. - 30. sept. 1988); sistem »Trstke«, Gal. TK Trst 2. - 20. febr. 1989; sistem »Punti, Linee e Caos«, Kongres MI-PRO 89, Reka 22. - 26. maja 1989; sistem »KEYS«, na katerem je realiziral več abstraktnih računalniških videov: *Stopi* (1990), 8*8 (1991) na Ars Electronica, Linz (Avstrija, jul. 1992), razstava in računalniška inštalacija v Kult. društvu Tabor, 9. - 19. okt. 1992, Opčine pri Trstu (grafike »novi simboli«, video »Stopi«, »8*8«, »Val«, »Diago«), računalniška inštalacija (sistemi »H/MUZ« - mini univerzalni zoo, »Origami«, video: »Diagonal«) na razstavi treh avtorjev »Multiple Galerie«, Gradec 2. - 20. okt. 1993, in na samost. razstavi v Sala Comunale d'Arte, Trst 12. okt. - 2. nov. 1993. - O računalniški umetnosti je objavil šest člankov, prva dva z Zajcem: *Scherzo for Matrix and Figures*, Computer Graphics and Art, Vol. 2, no. 4, nov. 1977; in *Scherzo for Matrix and Figures, part II*, Computer Graphics and Art, Yearbook 1979; sam: *Ma dove appendo la Computer Art?*, Proxima, vol. I, st. 0, Trst 1982; *Computer Art: una sosta di riflessione*, kongres ICOGRAPHICS, Milan, maj 1986, priobčen tudi v l'Elettrotecnica, vol. LXXIV, st. 7, jul. 1987; *ADVIK, un'ipotesi di tastiera per video digitale astratto*, kongres AICA, Siena 25. - 27. sept. 1991. »VIK, a video keyboard for time colour structures«, simpozij TISEA (Third Intern. Symposium on Electronic Art), Sydney 9. - 13. nov. 1992. - Zajec in M. »skupaj sta razvijala posebno umetnostno teorijo generiranja računalniške slike in v svojem času prešla razmeroma dolgo pot od preprostega kombiniranja računalniške likovne abecede do zapletenih abstraktnih likovnih barvnih sestavov. Trst je po njuni zaslugi postal središče slov. računalniške grafike, a tudi pomembno središče za to dejavnost v It... Slov. umetnost v Trstu se je torej na tem področju brez posrednikov in brez značilnega zaostajanja uvrstila v svetovno pomembne tokove na eni njenih raziskovalnih konic... Hmeljak je razvil predvsem dve oblikovni smeri. Odvrnil se je od ploskovnih ureditev in njihovih neskončnih variacij ter se posvetil razvo-

ju linij. Linije v različnih položajih in linije v procesu razkrajanja. Dosegel je nekatere dobre, likovno učinkovite podobe, hkrati pa je tudi še pokazal nekatere robne položaje, ki opozarjajo na mogočo prevlado tehnike, sposobnosti stroja, teorije nad umetnostno sestavino» (Peter Krečič). Glavna smer raziskovanja v letih 1987-93 je v definiciji in preizkušnjah videotipkovnice, na kateri bi bilo mogoče »igrati« abstraktne video kompozicije. Izdelal je svoj video-sequencer (računalniški sistem), za katerega je napisal več video-partitur (Stopi, 8*8, Val, Diagonal).

Prim: Peter Krečič, esej v razstavnem katalogu za tržaško razstavo febr. 1989; Magda Jevnikar, Računalniška grafika M. Hmeljaka, M(Trst) 1989, 72; podatki domačih 23. febr. 1989; osebni podatki 18. jun. 1992; vabilo za razstavo Video in grafika, Prosvetni dom na Opčinah, 9. okt. 1992, uvodnik Aldo Castelpietra.

Jem.

HOČEVAR Sergej (od prvih del se je podpisoval s psevd. **SERGI Sergio**), slikar, r. 26. okt. 1896 v Trstu, u. 16. jun. 1973 v Mendoza (Argentina). Oče Jakob, mati Mercedes Andrič. Mati je bila slikarka, Garzolinijeva učenka in je uvajala sina že od mladih let v slikarstvo. Likovno se je vzgajal na Koroškem pri šentpavelskem benediktincu Swittbertu Sobisserju, slikarju in grafiku. Vpisal se je na Grafični inštitut na Dunaju in se izpopolnjuje v fotografiji in grafiki, pri prof. von Larischu študira moderno tipografijo in sestavlja skupaj z umetniki, grafiki in arhitekti skupino, ki pod Loosovim vodstvom odpira nov pogled na umetnost 20. stol. Diplomira 1915, naslednje leto je poklican k vojakom, kot planinski topničar se bojuje na it. fronti in tam je tudi ranjen. - Pozneje je vojno tako opisal: »Imel sem priložnost videti človeka povsem golega, med vojno nihče nima časa za komedije.« Po vrnitvi domov 1918 nadaljuje svoje delo. 1919 napravi lesorez *Vojna in avtoportret* v tehniki suhe igle, ki začenja dolgoletno serijo avtoportretov. Ta grafika in še grafika *Moja babica* sta sprejeti na Beneški bienale. Naslednji avtoportret nosi letnico 1921 in je v lesorezu. 1920 ga imenujejo za restavratorja pri tržaški Sovrintendenzi delle Belle Arti in tam ostane 5 let. Hkrati vneto dela in razstavlja, kot v Gor. 1924 in tudi že zunaj domače dežele. 1922 sodeluje na mednar. razstavi v Rio de Janeiru, dvakrat — 1924 in 1926 — na razstavah v Monzi, 1926 na mednar. razstavi v Parizu, 1927 na grafični razstavi v Firencah. V vseh teh letih ustvarja veliko portretov med prijatelji literati,

likovnimi kritiki: v njih zelo jasno prikazuje psihološko ozadje portretirancev v kontrastu črnih in belih mas. 1922 izide knjiga *Tržaški slikarji in kiparji*. Knjiga predstavlja 39 grafik, od katerih jih Sergi napravi 24, ostalih 15 pa Franc Černivec. Stopnjujoči se fašizem ga vedno bolj duši in 1927 se kot toliko drugih Primorcev odloči za odhod v Argentino. V Buenos Airesu pride v stik z risarjem Lousanom, lastnikom prvega argent. studija za ekonomsko propagando z duhovitim imenom *Pum en el ojo*. Tukaj dela kot risar v času, ko nastanejo v tem kolektivu dovršene reklamne podobe, ki so postale klasika. Doseže materialni uspeh, a ni zadovoljen, ne počuti se dobro v velemestu in zapusti vse. Odide v notranjost dežele, brez jasnega načrta. Njegov cilj je provinca Santa Fe, kjer je, kot mu pravijo, mogoče dobiti delo. Najprej se zaposli kot kmečki delavec »peon« v kraju Cañada de Gomez, pozneje kot kuhar (je izrazil sladokusec) na nekem veleposestvu. Pozneje postane krotilec divjih konj (uporablja izkušnje iz let pri huzarjih), gre še bolj na sever, v Malabrigo, kjer dela na železniški progi. Ko se počuti »nekoliko ozdravljenega«, zapusti avanturistično življenje in se 1930 nastani v glavnem mestu province, v Santa Feju. Mesto ima kult. tradicijo in Sergi se takoj vključi v krog umetnikov in bohemov. Prvo grafično delo je *Stara hiša* iz 1930, ki označuje njegovo vrnitev h grafiki. Istega leta dobi argent. državljanstvo in se takoj zaposli kot učitelj risanja na šoli za odrasle št. 3. Navdušeno poučuje in hkrati dela v svoji grafični delavnici. Skupaj z mladim Zapato Gollanom predstavljata Argentino na dveh mednar. grafičnih razstavah, ki ju organizira The Art Institut of Chicago. V Santa Feju slutijo, da je Sergi pravi strokovnjak, in ga imenujejo za prof. risanja na gimn. 1933 se vključi še v Industrialno šolo in končno postane prof. na U Litoral. Tukaj osnuje najpomembnejši grafični center v vsej državi. 1935 je imenovan za restavratorja v Muzeju Rosa Galisteo de Rodriguez. 1939 pride v Santa Fe kot član neke žirije eden najvidnejših argent. likovnih umetnikov Lino Eneas Spilimbergo in skupaj z ministrom za kulturo dr. Mantovanijem izoblikuje zamisel o ustanovitvi Akademije likovne umetnosti v provinci. Ta začne delati 1940 in S. je njen prvi ravn. Njegovo delovanje je svobodno ustvarjalno ozračje, kjer se oblikujejo zanimive osebnosti. Posebno ponosen je na študenta Ricarda Supisicheja (sin dalmatinskih staršev), ki postane pozneje eden najpomembnejših likovnih

ustvarjalcev v Argentini. 1943 se Sergi preseli v Mendoza, kjer dela kot prof. na tamkajšnji Akademiji. Istega leta dobi najvišjo nagrado v Nacionalnem salonu Grafike. V Mendoza se združi z Belgijcem Victorjem Delhezom, ki vodi grafično delavnico, in skupaj vzgojita več kot 100 grafikov, med katerimi so tudi že mednarodno priznani umetniki, kot npr. Julio Le Parc, Carlos de la Mota, Carlos Alonso, karikaturist Quino in drugi. Njegovo ustvarjalno delo doživlja različna obdobja, včasih mrzlično delovanje, včasih zatišje. Med deli lahko omenim *Fotografa*, *Predavatelja*, *Krotilca konj*, *Koncert*, *Astronoma*, *Grafika*, *Akrobata* (hudomušni, a hkrati pikri portreti), ironične družinske situacije kot *Novi klub*, *Srebrna poroka*, *Koktajl*; izraža se tudi v patetičnih predstavitvah svetovnih krutosti *Vojna*, *Sprevod*, *Banket*, *Lakota*. 1947 je imenovan za prof. risanja na Visoki šoli za likovno umetnost pri U Cuyo. 1956 je podravn. te šole. Ves čas se aktivno udeležuje polemik, vedno brani svobodnega duha pred birokratizmom. 1963 se upojoji in se popolnoma posveti grafičnemu ustvarjanju. Z ljubeznijo se tudi ukvarja z restavracijam slik in pohištva ter tako celo odkrije neko Leonardovo risbo. Začne serijo grafik o Charlesu Chaplinu. Na prošnjo prijateljev razstavi v Mendoza, kar imenuje »abstraktne vaje«, to je najdene dele drevesnih debel in vej, ki jih potem še dodatno obdela. Zelo redko pokaže svoje grafično delo, nekdanji študentje pa ga le prepričajo in 1966 se v Buenos Airesu organizira velika retrospektivna razstava. V kratki biografiji v katalogu je poudarjeno, da je Slovenec. Uspeh je velikanski tudi v materialnem smislu, prodaja prav vse grafike in mora še poseči po listih iz delavnice. - Sam pravi: »Jaz, ki sem zadovoljen s tem, da so me v telefonski imenik vključili pod psevdonimom!« 1972 sodeluje na skupinski razstavi v Muzeju moderne umetnosti v Mendoza in pozneje razstavlja v Comodoro Rivadavia. Po smrti sledi več razstav njegovih del, 1977 pa v Mendoza odprejo prvi Nacionalni Grafični salon, ki nosi odtlej njegovo ime. Njegov opus nosi pečat ekspresionističnega duha, ironičnega poudarka, ki se likovno strni v jasnih črtah, v odločilnem kontrastu črnega in belega. Občudoval je Goyo, najdemo pa tudi reminiscence ironičnega Mehikanca Joseja Guadalupe Posadasa. Vrh je dosegel v portretih.

Prim.: Curriculum vitae Sergeja Hočevarja, v arh. Visoke šole za likovno umetnost, Drž. univ. v Cuyu, Mendoza; Taverna Irigoyen, SERGI, Cen-

tro Editor de America Latina, serija Grabadores Argentinos del siglo XX, Buenos Aires 1981; Balán, katalog k razstavi v Club de la Estampa de Buenos Aires, sept. - okt. 1966; Sergio Sergi: un solitario del Arte en la gran tradición del grabado, dnevnik Clarin, Bs.As. 25. sept. 1966; Art Gallery International, Primera bienal Internacional de Grabado, Bs.As. 1966 (katalog); Irene Mislej, Sergej Hočevar, slov. umetnik v Argentini, Slov. koledar 1985, 155-56; Ista, Sergej Hočevar, geslo v Enc Sje.

Irene Mislej

HOČEVAR Sonja, roj. **KOBAL**, operna pevka, kolorat. sopranistka, r. 3. mar. 1927 v Ajdovščini. Oče Janez, trgovec, mati Marija Marc. Ob hudem faš. pritisku se je družina izselila v Lj., ko je bilo Sonji malo več kot 1 leto. Tam je opravila osn. š., gimn. in kons. Studirala je solopetje pri Kseniji Kušej Novakovi. Že med študijem na Akad. na začetku 50. let je nastopala kot solistka na radiu, kjer je posnela cikle samospevov Schuberta, Schumanna, Mozarta, Novaka, Musorgskega, de Falla in slov. avtorjev Osterca, Švare, Pavčiča, Lipovška, Šivica, Merkuja itd. V zbor lj. O je bila angažirana 1948. Kot solistka je debitirala v sezoni 1952/53. Prvi njen nastop je bila vloga Gilde v Verdijevem Rigolettu. Od tedaj je pela v O vse vloge za koloraturni sopran, ki so bile na sporedu. Med drugimi je pela naslednje vloge: Rosina (Rossini: Seviljski brivec), Lucija, Adina, Norina (Donizetti: Lucia di Lammermoor, Ljubezenski napoj, Don Pasquale), Lucietta (Wolff-Ferrari: Štirje grobijani), Olimpija (Offenbach: Hoffmannove pripovedke), Ninetta (Prokofiev: Zaljubljen v tri oranže), Zerbinetta (R. Strauss: Ariadna na Naksosu), Musetta, Lauretta (Puccini: Bohème, Gianni Schicchi), Carica (Rimski-Korsakov: Zlati petelin), Suzana, Despina (Mozart: Figarova svatba, Così fan tutte), Karolina (Cimarosa: Tajni zakon), Karolka (Janaček: Jenufa), Zofija (Massenet: Werther). V večjih ali manjših vlogah je nastopala še v mnogih drugih O, kot so: Carmen, Don Carlos, Thais, Beg iz Seraja, Romeo in Julija, Prodana nevesta, Rusalka, Manon, Soročinski sejem, Prešeren, Ocean, Svet na mesecu itd. Kot oper. pevka je gostovala v glavnih vlogah v vseh jsl. oper. hišah in večkrat v Avstr., Nem., It., Franc., Holand., SZ z lj. ali drugimi O. - Dosti je nastopala tudi na koncertnih odrih, doma in v tujini, večkrat z ork. in zborom Slov. filharmonije. Za R. Lj. je posnela vse glavne sopranske kolorat. arije, za TV vrsto O: Telefon, Zaljubljeni bratec, Zvonček, Apotekar, Serva padrona in druge. Za holandsko firmo Philips je po-

snela vloge v O: Zaljubljen v tri oranže, Carmina burana in Carmina Catulli. RTV Sje ji je izdala kaseto Opernih arij in kaseto *Najlepše operetne melodije s Sonjo Hočevar*. Odkar poje, sodeluje še na nešteto koncertih po Sji, ob spremljavi klavirja ali orkestra. - Poročila in ocena jo prikazujejo kot izredno muzikalno in tehnično dovršeno pevko s prijetnim glasom. Republiška komisija za razvrščanje izjemnih vrhunskih umetnikov jo je 20. okt. 1977 proglasila za Vrhunskega umetnika.

Prim.: SGL I, 218; osebni podatki; Mala splošna enc. II, 44; Ko je ko v Jsl., 349; Leksikon jsl. muzike I, 316; mnogi domači in tuji časopisi in revije.

Har.

HOHENLOHE-SCHILLINGSFÜRST Konrad, princ, državnik, c.k. namestnik v Trstu, r. 16. dec. 1863 na Dunaju, u. 21. dec. 1918 v Leobnu na Štajerskem. Oče general Konstantin, mati Marija, princezinja H., r. Sayn-Wittgestein. Med 1883-87 je študiral pravo na dunajski U, nato je stopil v drž. službo. Med drugim je vodil tudi okraj. glavarstvo v Teplicah na Češkem, kjer se ga je zaradi liberalnih pogledov zlasti na delavsko gibanje oprijel vzdevek »rdeči princ« (rote Prinz). Zatem je služboval na Tirolskem in Štajerskem in bil 1903-1904 deželni preds. v Bukovini. Med 1904-1915 je bil namestnik v Trstu za območje Avstrij. Primorja. Nastopal je zoper it. iredentizem in sodeloval pri uredničenju mnogih gospod. nalog (tržaško pristanišče, bohinjska železnica). Službovanje v Trstu je 1906 (maj-jun.) prekinil za en mesec, ko je postal ministrski preds. avstr. vlade. V tem kratkem času si je veliko prizadeval za demokratičnejšo volilno zakonodajo, predsedniško mesto pa je zapustil zaradi spora z dvorom. Zaradi ukrepanj zoper it. nacionaliste in regnicole si je nakopal veliko kritike v it. državi. Ker je njegova prisotnost v Trstu motila it. pogajalce v pogajanjih z Avstro-Ogrsko (vprašanje it. nevtralnosti) prve mesece svet. vojne, je zapustil službo v Trstu in postal 3. febr. 1915 preds. računskega sodišča. Udeležil se je bojev na ruskem bojišču in se nato vrnil v ministrsko službo. Bil je najprej notranji, nato finančni minister za obe drž. polovici: H. je imel stike z mnogimi slov. politiki na takratnem Primor., sodeloval je pri reševanju krize dežel. zborov v Gor. in v Istri.

Prim.: ÖBL 2, 392-93; Tuma pass.; Gab 2, pass.; Enc It XVIII, 1933, 531.

B. Mar.

HRABAR Jožef, tigrovec, gostilničar v Jelšanah, kjer se je r. 10. avg. 1905 in u. 8. maja 1973. Oče Anton, kmet in gostilničar, mati Jožefa Udovič. Osn. š. je dovršil v Jelšanah, nato se je z branjem sam izobraževal. Stalno je delal v PD Jelšane kot tajnik ali preds. Po faš. razpustitvi društev je ohranil prosvetno knjižnico in jo tajno vodil dalje. Sodeloval je v organ. TIGR in bil član trojke, v kateri sta bila krojač Franc Brozina (gl. čl.) in cestar Karel Udovič. Poleg knjig je posojal in razdeljeval časopise po bližnji in daljnji okolici, ki so mu jih prinašali tigrovci iz Sje. Pri tem so bili zelo delavni: Viktor Bobek, brata Brozina, avtoprevoznik Tomšič, Zelen, Godnič, Kravanja in vrsta drugih. Tudi za knjižnico je dobival nove knjige. Imel je pomemben arhiv o delovanju knjižnice in organ. TIGR, da bi se ohranil, ga je pred smrtjo s spomini oddal muzeju v Kopru.

Prim.: Lastni arhiv.

Rut

HRIBERNIK Ivan, zdravnik, r. 12. sept. 1897 v Trstu, u. 16. jan. 1975 v Novi Gor. Oče Ivan, uradnik, mati Neža, gospodinja. Po osn. š. in gimn. v Trstu je bil v prvi svet. vojni skoraj štiri leta vojak. Po vojni se je vpisal na Medic. fak. v Zagrebu, ker pa ta takrat še ni bila popolna, je dokončal študij medicine na Dunaju (1924). Službeno pot je začel v Trstu (1925-27). Od 3. nov. 1927 do 30. jul. 1965 je služboval v Idriji (upokojen 1965). - Že 1929 je ustanovil prvi podeželski protituberkulozni dispanzer na Primor. Ker je bil rudarski zdravnik, je poznal življenje in delo rudarjev, njihove bolezni, še posebej zastrupitve z živim srebrom. Bil je pomemben strokovnjak za zastrupitve z živim srebrom, da so z njim sodelovali vodilni zdravniki medicine dela v svetu. Njegovo delo je opisal Jože Felc v knjigi *Duša imena* (lik dr. Gregoriča). - Dobil je Bohinčevo nagrado za delo v protituberkuloznem dispanzerju, bil je častni član Jsl. udruženja medicine rada, častni član protituberkulozne sekcije Slov. zdrav. društva, dobil je tudi nagrado občine Idrija. Sekcija za medicino dela pa vsako leto podeljuje priznanje za uspešno delo zdravnikom medicine dela, priznanje nosi H-ovo ime.

Prim.: PrimSreč 35/1982, 304-06; Enc Sje 4, 35.

A. Pr.

HRVATIČ Žarko, glasbenik, r. 20. jun. 1946 v Trstu, kjer živi. Oče Miroslav, zidar, mati Nada Petaros, gospodinja. Osn. in sred. šolo je obisko-

val v Trstu, nato Znanstv. licej F. Prešerna in maturiral 1965. Istočasno je intenzivno študiral glasbo in diplomiral 1970 iz violine na konservatoriju »Tartini« v Trstu, 1980 pa tudi na Akad. za glasbo v Lj. pri prof. Dejanu Bravničarju. Podiplomski študij je nadaljeval v Moskvi na Glasbeno-pedagoškem institutu »Gnjesinih« pri prof. Albertu Markovu. 1972 je igral v orkestru »Autunno musicale« v Comu, 1973 v ork. »Angelicum« v Milanu, med 1974 in 1976 je bil član ork. gledališča »Verdi« v Trstu. - V š. l. 1976/77 je bil docent violine na drž. konservatoriju v Vicenzi. Od 1978 do danes je docent violine na konservatoriju »Tartini« v Trstu. - H. se je uveljavil kot solist in kot član raznih komornih skupin. Kot solist (okrog 30 koncertov) je nastopal doma in na tujem, predvsem na Tržaškem in v bližnji Sji. V komorni zasedbi je 1972 z godalnim komornim ansamblom »Michelangelo« (Firenze) gostoval v ZDA. 1973 je igral v ZDA in Kanadi s kom. ork. »Angelicum«. Od 1985 igra z Godalnim kvartetom GlasbM iz Trsta, s katerim je nastopil v It., Avstr., bivši Jsli, bivši SZ in povsod tudi snemal za radio in televizijo. Z Godalnim kvartetom je 1988 osvojil drugo nagrado na drž. tekmovanju za komorne skupine v Pozzuoliju pri Neaplju. - Od 1991 je umetniški vodja Meddeželnih poletnih seminarjev »Alpe-Jadran« v Farri d'Isonzo (GO), namenjenih godalnim kvartetom iz It., Sje in Avstr. Od 1968 je neprekinjeno odbornik GlasbM v Trstu. - H. aktivno deluje v zamejskem javnem življenju in je član glav. odb. SKGZ. V preteklosti je bil član dežel. šol. sindikata CGIL za F-JK.

Prim.: Osebna pola; PDK 21. nov. 1968; 10. dec. 1972; 9. mar. 1975 s sl.; 13. febr. 1990; 5. maja 1991; 29. mar. 1992; M (Trst) 1990, 2-3; Picc. 9. dec. 1990; 17. mar. 1992; Trieste oggi 6. maja 1991; MessV 29. mar. 1992.

T. Simčič

HUMAR Ivan, družbeno polit. delavec, župan, r. 7. avg. 1944 v Števerjanu. Oče Jožef, kmetovalec, mati Justina Maraž (Marassi). Osn. slov. š. obiskoval v Števerjanu (1950-55), nižjo strok. v Gor. (1955-58), nekaj let kasneje zaključil študije na it. strok. ind. zavodu Leonardo da Vinci v Gor. (1961-65). Od 1966 je zaposlen kot bolničar v gor. umobolnici. Že v mladih l. je začel delovati v kult. društvu Briški grič, v začetku 60. l. je stopil v odb. društva, nato je postal njegov blagajnik, tajnik in končno preds. (1967-74). Na obč. vol. 1975 je kandidiral na listi OE (Obč. enotnosti, ki združuje od 1956 zastopnike levičarskih strank) in bil

izvoljen za svetovalca v obdobju 1975-80; 1980 je spet kandidiral, vendar ni uspel. 1985 je bil ponovno izvoljen na listi OE, postal župan za mandatno dobo 1985-90 in nasledil županu S. Klanjščeku (gl. čl.). Uspeh liste OE je zaključil več kot tridesetletno premoč KDZ-SSK v obč. upravi. Na volitvah 1990 je bil H. ponovno izvoljen na listi OE in potrjen za župana. V dobi njegovega županovanja je bil izdelan 1991 obč. statut, ki vsebuje vse pravice zakonske zaščite Slov., ki so si jih občani v tistih l. priborili. Statut je pokr. nadz. odb. zavrnil, občina se je obrnila na dež. upravno sodišče, ki je sporne točke odobrilo 1993. V teh l. je občina dokončala obnovo vodovoda in začela gradnjo grezničnega omrežja, obnovila in dopolnila dvojezične smerokaze in turistične napise, doživela pobratenje s krajevano skupnostjo Kojsko v Sloveniji.

Prim.: Osebni podatki; časopisni viri (PDK, Števerjanski vestnik); M. Terpin, Števerjan, Števerjan 1983, pass.

Vh

HVALA Franc, publicist, r. 30. mar. 1909 na Bukovem, živi v Novi Gor. Oče Ivan, kmet, mati Marjana Razpet, gospodinja. Osn. š. je obiskoval v roj. kraju (1916-23). Po š. je delal na domači kmetiji in opravljal različna priložnostna dela. V domačem prosv. društvu je bil knjižničar vse do njegove nasilne razpustitve (1927), vključil se je v ilegalno organ. TIGR. 1937 se je poročil, se osamosvojil in živel na majhni kmetiji. V NOB se je vključil konec 1941. Maja 1943 je postal član okrož. komiteja KPS za Baško, maja 1944 pa imenovan za načelnika okrož. izpostave odseka notranjih zadev predsedstva SNOS za Baško. Od sept. 1944 do konca vojne je bil načelnik Narodne zaščite za severnoprimer. okrožje. Po vojni je postal namestnik načelnika okrož. načelstva narodne zaščite za gor. okrožje, po razdelitvi Jul. kraj. in cono A in B je delal pri Poverjeništvu PNOO za Slov. Prim. v Ajdovščini. Sept. 1947 je služboval pri okraj. ljud. odb. Idrija (personalna služba, inšpektor dela), dec. 1949 je postal inšpektor dela pri Oblast. odb. za Gor. v Postojni. Sept. 1950 je prišel na delo v okraj. ljud. odb. Gor. v Novi Gor., med 1953 in 1965, ko je bil upokojen, pa je služboval na skupščini občine Nova Gor. - V mladih letih je rad prebiral knjige, za publicistično delovanje pa se je odločil, ko je bil upokojen. V slov. tisku (PrimN, TV-15, Borec) je objavljial krajše in daljše reportaže in spomine na dogajanje iz NOB na Cerkljanskem. Mnoge izmed teh objav so nastale tudi na podlagi arhiv-

skega gradiva. Spomine na partiz. čas je zapisal v rkp. *Pot v Dolomite*, v knjižni obliki je izšla *Organizacija in delo narodne zaščite med NOB na Primorskem* (Lj. 1988). Ta knjižni prvenec, ki je bil objavljen na pragu osemdesetletnice, ga je spodbudil k dokončni redakciji knjige *Življenje pod Bevkovo Kojco* (Koper 1990). V njej je na domoznanski način opisal kraje in ljudi v krajevni skupnosti Bukovo-Zakojca. - Prejel je več odlikovanj, priznanj in nagrad zlasti za delo v gasilski organizaciji. 1991 je prejel nagrado Nove Gorice za življenjsko delo.

Njegov sin **Alojz** (1939), dipl. inž. strojništva, je organizator rekreativnega športa v Sji, sin **Florijan** (1943), dipl. inž. kemije, pa je organizator planinstva na sev. Primorskem.

Prim.: Osebni podatki; PrimN 5. maja 1989; PrimSreč 114/1990, 849-52.

B. Mar.

HVALICA Ivo, gradbenik, politik, r. 18. maja 1936 v Kanalu ob Soči, živi v Solkanu. Osn. š. in niž. gimn. je končal v Kanalu (1951), v Lj. pa sred. gradbeno š. (1955). Zaposlen je bil v gradbeni stroki (SGP Primorje Ajdovščina, SGP Gorica, Projekt Gorica, Goriške opekarne), več let je služboval kot gradbenik v Libiji, zlasti pri libijskem ministrstvu za izgradnjo stanovanj in javnih stavb (1968), v Libiji je bil tudi vodja projekta pri izgradnji ene največjih afriških opekarn (1976-77; Suani, Tripoli). Med 1964-68 je imel lastno gradbeno podjetje, zasebnik je ponovno postal 1992. 23. febr. 1993 je postal poslanec drž. zbora slov. države kot član socialdemokratske stranke Sje. V stranko je vstopil 12. apr. 1989 in bil najprej podpreds. občinskega odb. v Novi Gor., 1991 je postal preds. novogor. občinskega odb. in član državnega predsedstva stranke. 1993 je bil izvoljen za enega od treh podpreds. državnega vodstva socialdemokratske stranke. V državnem parlamentu je bil zlasti aktiven kot član parlamentarne komisije za raziskovanje zlorabe javnih pooblastil. H. je deloval tudi v športu, med 1959-63 je vodil kanalske odbojkarje, bili so eden najboljših slov. odbojgarskih klubov.

Prim.: Osebni podatki.

Mal.

HVALICA Izidor, pesnik, r. 26. mar. 1940 v Kanalu ob Soči, živi v Lj. Oče Janez, gostilničar, mati Ljudmila Leščak. Osn. š. in nižjo gimn. je obiskoval v Kanalu, učiteljske v Tolminu (matura 1959). Na lj. U je študiral sociol. in filoz. Zaposlen je bil na ZKPO (ZKO) Slov. kot strokovni

sodelavec (1963-82), nato pri Zvezi sindikatov Slov. (kasneje Zvezi svobodnih sindikatov) do 1992, nato je bil tajnik glavnega odb. sindikata delavcev v kulturi. Poleg tega je bil podpreds. študentskega kulturnoumetniškega društva Akademik v Lj. (1962-63), preds. APZ »Vinko Vodopivec« (1962), ur. obč. glasila Naš časopis na Vrhniki (1972-75) in preds. sveta razvedrilnega programa radia Slov. Prve pesmi je objavljaval v glasilu tolminskih učiteljskihnikov, nato v Problemih, Reviji 57, Perspektivah in v zborniku *Štirinajst* (Lj. 1967). Spočetka je objavil tudi nekaj proze. S publicističnimi prispevki je sodeloval v slov. tisku in bil soavtor publikacij, ki jih je objavila ZKPO (ZKO) Slov. Z referati se je udeležil več strok. posvetovanj in simpozijev.

Prim.: Osebni podatki (pismo 14. okt. 1993).

B. Mar.

HVALIČ Dominik - Nedeljko, učitelj, r. 2. febr. 1926 v Gorici, živi v Medji vasi. Oče Franc, kmet, mati Justina Mervič, gospodinja. Osn. š. v Ajševici, sred. š. in znanstv. licej v Gor. Ko je bil star komaj 17 let (1943), so ga odpeljali »v battaglione speciale« v Cuneo, od koder se je vrnil domov po kapitulaciji It. V partiz. od jul. 1944 do febr. 1945, ko so ga aretirali Nemci, ga odvedli v goriške ječe in ga nato dodelili delovnim bataljonom TODT. Kot privatist je v jesenskem roku 1946 diplomiral na gor. učiteljsču. Prvo službeno mesto je nastopil že 1946 v Gornjem Cerovem v Brdih. Naslednje leto je bil premeščen na Tržaško, v Medjo vas. Tu je pričel tudi z delom na kulturno-prosvet. polju. Zbiral je izvenšolsko mladino in z njo pripravljaval nastope s kult. programi. It. oblasti so mu po povratku v Trst odvzele državljanstvo, ki ga je po enem letu spet pridobil s tožbo. V učit. stalež je stopil 1967 s prvim rednim natečajem za slov. osn. š. Poučeval je tudi v Mavhinjah in do upokojitve 1977 v Štivanu. Sodeloval je pri sestavi učbenika *Okno v svet* za 3. razr. (Trst 1974), za katerega je napisal zgod., zemlj. in prirod. Od 1972 do jan. 1974 je bil preds. šol patronata devinsko-nabrežinske občine. Od 1960 dalje kot ravn. in ekonom, občasno tudi oboje, vodi počitniške kolonije Slov. Vincencijeve konference in deluje tudi v svetu te dobrodelne ustanove. Že več let je aktiven član pastoralnega sveta župn. sv. Janeza Krstnika, v katerem zastopa Medjo vas.

Prim.: Osebni podatki; Arh. did. ravnateljstva v Nabrežini.

M. Tavčar

I

ILOVAR Albert, častnik, r. 1. avg. 1910 v Trstu, u. 17. maja 1945 v Dachau/Allachu. Družina se je po prvi svetovni vojni preselila v Jslo. Po srednji š. je 1928 vstopil v Vojno akademijo v Bgdu, kjer je jeseni 1931 postal pehotni podporočnik. Kasneje se je specializiral kot topograf in obveščevalni častnik. 1935 je napredoval v poročnika, 1939 pa v kapetana 2. razreda. Po končani akademiji je služboval v Lj., Bileči, Mrbu, Otočcu in od jan. 1940 spet v Lj., kjer je bil obveščevalni oficir. Kot obveščevalni oficir Vrhovne komande se je udeležil tudi kratkotrajne apr. vojne. Po okupaciji je živel v Lj., deloval v t.i. oficirski in četniški organizaciji. Do dec. 1941, ko je bil ubit inž. Fanouš Emer, je sodeloval tudi z OF. Od pomladi do dec. 1942 je bil v it. internaciji. Po vrnitvi v Lj. je deloval v Slovenski legiji, sodeloval z majorjem Karlom Novakom ter si prizadeval za odhod bivših jsl. častnikov v četniške odrede. Poleti 1943 je prišlo do preloma med Novakom in SLS, tako da se je od četniškega komandanta odvrnil tudi I. Pod nem. okupacijo se je v začetku okt. 1943 prijavil v novonastalo Slovensko domobranstvo in kasneje postal šef obveščevalnega odseka Organizacijskega štaba SD. Kot tak je med drugim zasliševal ujetnike in aretirance in jih (obvezno) predajal nemškim oblastem. Pri tem je ves čas delal za ilegalno Slovensko legijo. Sredi apr. 1944, ko so nem. oblasti omejile pristojnosti domobranskega štaba, so ga za nekaj mesecev zaprle. Jul. je bil izpuščen in ponovno imenovan za vodjo obveščevalnega odseka. Kot član Slovenske legije pa je bil spet aretiran 8. dec. 1944 ter po treh mesecih ječe v Lj. poslan z drugimi domobranci v Dachau. V začetku apr. 1945 je bil poslan na delo v solni rudnik, ob tem pa je zbolel za tifusom. Ob koncu vojne ga je aretiral Jsl. nacionalni komite in ga zaprl v bunker, kjer je zaradi bolezni in lakote umrl.

Prim.: Arhiv Republike Slovenije (Inštitut za novejšo zgod.), fasc. 18/I, 19/III, 272/I; Arhiv Temeljnega sodišča Lj., Ko 197/49; ZbSS 1962, 53-69; Dachau, Lj. 1981, 281-85. Mlakar

IRENEO DELLA CROCE (pravo ime Manarutta Giovanni Maria), zgodovinar (kronist), r. 25. maja 1625 v Trstu, u. 4. mar. 1713 v Benetkah. Oče Ber-

nardino (po Kandlerju naj bi se pisal Petreuli, imenovan Manarutta), mati Veronica Franchi. Do 1648 se je šolal pri jezuitih v Trstu, potem pa je v Benetkah stopil v red bosonogih karmeličanov in 1649 spremenil svoje ime. Iz Benetk je odšel v Milan. Živel je nato v Padovi. Ko je obiskoval rojstno mesto, je pri tem zbiral gradivo za zgodovino Trsta. Po daljših prizadevanjih je knjiga *Historia Antica e Moderna: Sacra e profana, della città di Trieste, Celebre Colonia de' Cittadini Romani. Con la Notitia di molt'Arcani d'Antichità, Prerogative di Nobiltà e Gesti d'Huomini Illustri, Privilegi della Città, e Famiglie d'essa, Varietà d'Eruditioni, Inscrittioni, Sassi, Mausolei, M.S. Succesi, Mutationi de Riti, e Domini, fin a quest'anno 1698* izšla v Benetkah l. 1698. Pisana je v duhu baročnega zgodovinopisja, vendar nosi nekatere značilnosti tržaških razmer. I. je zagovornik romanskega značaja mesta in s poudarjanjem mestnega avtohtonizma polemizira z deli svojih sodobnikov (J.V. Valvasor in L. Schönleben) ter poseže tudi po zgod. mitu (legenda o Monte Mulianu). I. knjiga je izšla v ponatisu (z biografijo, ki jo je napisal P. Tomasin) v Trstu l. 1881, nato tudi v reprintu (Bologna 1965). I. je poznal tudi dela Vincenza Scusse in Martina Bavčerja. B. Gombač sodi, da ima I. delo pomen zaradi »omembe virov, ki so se kasneje izgubili, in zaradi splošnega vpogleda v takratno polihistorsko kulturo«.

Prim.: Ireneo della Croce, *Istoria antica e moderna, sacra e profana della città di Trieste*. Trieste 1881, pass.; Enc Sje 4/1990, 176; B. M. Gombač, Trst - Trieste. Dve imeni ena identiteta. Lj. - Trst 1993, 35, 77.

B. Mar.

ISKRA Boris, profesor in politični delavec, r. 21. maja 1944 v Trstu. Oče Ivan, kmet in livar v tržaški železarni, mati Zofija Rebek, gospodinja. Obiskoval je slov. osn. š. pri Sv. Jakobu, nato sred. š. in klasični licej Dante v Trstu. Na Filoz. fak. trž. U je diplomiral 1970 z zagovarjanjem teze *Politično delovanje Slovencev v Trstu v letih 1918-1922*. Član KPI v Trstu od 1966, od 1972 član trž. pokraj. vodstva KPI, od 1991 PDS (Stranke demokratične levice). V letih 1976-78 član po-

kraj. tajništva KPI v Trstu. Od 1973 do 1978 pokraj. svetovalec KPI v Trstu, od 1978 do 1988 dežel. svetovalec KPI za Furlanijo-Jul. krajino, od 1985-90 svetovalec KPI v Nabrežini. V letih 1978-80 član Cassandrove komisije. Članke polit. vsebine je pisal v slov. glasilo KPI »Delo« v Trstu. Za KPI je sodeloval na mednar. konferenci o manjšinah v Trstu 1974 in s posegom o manjšinski problematiki na vsedrž. kongresu KPI v Rimu 1975. Udeleževal se je sestankov enotne slov. delegacije v It. Od šol. l. 1972/73 prof. italijanščine na slov. Drž. trgovsko-tehničnem zavodu Zige Zoisa v Trstu.

Prim.: Izjava I.B. piscu 27. sept. 1993; Zbornik gradiva z vsedržavnega kongresa KPI v Rimu 1975 - Referat na temo Zunanja politika in pravice slovenske manjšine v Italiji; razne objave v dnevnem in periodičnem tisku ob nastopih v izvoljenih telesih (glej PDK in Delo).

Koren

IVANČIČ Avgust, glasbenik, r. 25. jul. 1898 v Trstu, u. 15. apr. 1944 v Lj. Oče Anton, železnikar, je ob veliki stavki izgubil službo, mati Karolina Vovk. I. je obiskoval osn. š. in gimn. v Trstu in začel študij violine v Vramovem glasbenem liceju. Dokončal je glasb. akad. v Bologni. Poučeval je violino na GM in igral v orkestru GM. Po požigu Nar. doma je poučeval doma na Greti. Igral je tudi violi v godalnem kvartetu, ki so ga sestavljali še Franc Gulič, J. Merku in L. Zorzini. Bil je stalni violist v orkestru gledališča Verdi v Trstu. Po nastopu faš. je bil večkrat priprt in ni mogel redno opravljati svojega dela v opernem gledališču. 1929 se je z ženo in sinom Stojanom (r. 1926), ki je med drugo vojno padel v partizanih, izselil v Lj. Tu je nastopil službo violista v orkestru lj. Opere. Poučeval je violino na GM, igral v Simf. orkestru in v orkestru GM ter v manjših godalnih zasedbah. V tem času se je veliko posvečal izdelovanju godal, predvsem viol. Bil je tudi fotoamater in je sodeloval na števil-

nih razstavah. Med okupacijo Lj. se je aktivno vključil v OF.

Prim.: Podatki sina Igorja Ivančiča; podatki Josipa Merkuja; V. Vrabec, GM v desetletju 1918-1928, JKol 1966; L. Turk, Pozabljeni violist z Grete, PDK 12. maja 1987 s slikami.

Idt

IVEŠA Anton (Ante), narodnopol. delavec, r. 3. febr. 1894 v Premanturi (Pulj), u. tam 21. jan. 1975. Oče Andrija, mati Kata Mihovilović. Hrv. gimn. je obiskoval v Pazinu, matura 1914. Med prvo vojno vojak v Galiciji, nato prešel k Rusom. V Odesi se je pridružil diviziji prostovoljcev. Po vojaš. tečaju v Moskvi je bil vojak na strani revoluc. do 1921. Po vrnitvi domov se je preselil v Trst, kjer je vodil istrski center, nekaj hrv.-ist. konzulat, ki so ga v prvih letih faš. večkrat napadli. Bil je tajnik društva Edinost za Istro v tesnem sodelovanju s trž. slov. politiki. V tem času je razvil bogato publ. dejavnost. Bil je ur. lista *Istarska riječ*, potem s prilogo *Mladi Istranin*, izdajal je gosp. list *Narodni gospodar* in koledar *Jurina i Franina*, od 1926 do 1928 ženski mesečnik *Vez*. V tem času so v Trstu izšle tudi *Istarske narodne pjesme*. Ko so slov. in hrv. tisk prepovedali, je nadaljeval z ileg. delom. 30. nov. 1929 so ga aretirali in mu jul. 1930 sodili pred Pos. sodiščem za zaščito države (na istem procesu tudi M. Bradamante, M. Vratović, A. Kukanja idr.). Iveša je bil obsojen na 4 leta zapor. Kazen je prestajal v Sulmoni in se po amnestiji preselil v Zgb (izgnan 1933), delal v emigr. istr. organizacijah in bil v tesnem stiku s slov. nar. voditelji v Trstu in prim. emigr. v Lj. Med 2. vojno ga je gestapo aretirala in je bil zaprt v Berlinu in Gradcu. Ob koncu vojne se je zaposlil v centralnem hig. zavodu kot direktorjev pomočnik.

Prim.: A. Rejec, V Premanturi v Istri so A. Ivešo položili k zadnjemu počitku, PDK 25. jan. 1975; Sardoč 85, 105; Aula IV; podatki B. Jakovljeviča iz Buzeta (28. sept. 1993).

Idt

J

JAGODIC Dario, arhitekt, politič. delavec, r. 20. maja 1935 v Trstu, živi tam. Oče Alojz, postajni načelnik, pod faš. premeščen na Sicilijo, kjer je umrl, mati Ernesta Znidarčič, gospodinja. Osn. š. (it., 5. razr. v slov.) je obiskoval v Barkovljah, slov. gimn. in znan. licej v Trstu, matura 1954. Zatem je obiskoval Fak. za arhitekturo v Lj., diplomiral 1960, nostrifikacija v Benetkah 1962. Od 1962 do 1965 je poučeval risanje na sred. š. v Nabrežini in delal v poklicu. Od 1965 do 1975 je bil dir. urada za Trst pri ISES (Ist. Sviluppo edil. Sociale), potem v vodilnem staležu IACP (Avton. inštitut za ljudske stanovanjske gradnje). Njegovo poklicno delo, ki ga sam označuje kot moderno arhitekturo racionalistične smeri, sega na vsa področja arhitekture in urbanistike: načrti za obnovitve (Dijaški dom v Gor., 1960), zasebne gradnje (vrstne hiše v Gabrovcu, Devinu, vile in večje stanovanjske hiše, 1961-75), regulacijski načrti (Doberdob 1963, Nabrežina 1973 z drugimi), delno projektiranje in vodenje del pri gradnji šol (Milje, Naselje sv. Sergija, Naselje sv. Mavra, Sv. Ana, Opčine, Nabrežina, Repentabor), javne gradnje (Kult. dom v Boljuncu, novi del Kult. doma Tabor na Opčinah, 1970; načrt za športni center Gaje, 1970; obč. otr. vrtec v Devinu, 1973; obč. telovadnica v Repnu, 1973). Od 1975 projektira in vodi gradnjo ljudskih hiš v trž. pokrajini. — Na področju opreme in designa: oprema raznih društvenih prostorov, trgovin, industr. objektov; obeležja ob poimenovanju šol v Rojanu (Baz. junaki) in v Šempolaju (J. Gruden). — J. je avtor načrtov za številne spomenike padlim (Doberdob, Zgonik, Nabrežina, Samatorca, Prosek, Gabrovec, Prebeneg, Bazovica, Križ, obeležje v Devinu ob obletnici kmečkih puntov, 1960-63. Izbor spomenikov je objavljen v likovni zbirki *Revolucija in umetnost* Lj. 1974 in v zbirki *Monumenti alla libertà*, Ed. La Pietra, Bologna 1986. Apr. 1980 je bila v Kraški galeriji razstava načrtov spomenikov ob 35. letnici osvoboditve s predstavitev arhitekta R. Boica; 1986 razstava spomenikov v Nabrežini pod okriljem občine v okviru tisočletnice nabrež. kamnolomov. 1962 je prejel 3. nagrado na vsedrž. it. natečaju za najboljšo dipl. nalogo na področju sanit. arhitekture (načrt šole za umsko nerazvite otroke). Za

zbirko spomenikov je prejel nagrado ANPI 1986. Član je raznih obč. gradbenih in urbanističnih komisij. V PDK in JKol (1961, 62, 63, 64, 66, 72, 89) je objavljala likovne recenzije, eseje (Carpaccio, Mascherini, Sv. Just v Trstu, Sv. Marko v Benetkah) in članke o socialnih aspektih arhitekture. Polit. deluje v okviru SKGZ (član glav. odbora) in PSI. 1983 je bil izvoljen na listi PSI v trž. obč. svet in ves čas do 1988 odbornik za javna dela trž. občine. Od ustanovitve 1969 je član društva SG, od 1974 do 1991 član Uprav. sveta SG v Trstu, podpreds. od 1987 do 1991, potem član skupščine SG, v kateri zastopa trž. občino.

Prim.: Osební podatki; vpr. pola Ods. za zgod. pri NSK; brez p., Spomeniki nam govorijo, PDK 11. maja 1986.

ldt

JAGODIC Rado, likovnik, r. 7. dec. 1971 v Trstu, živi tam, gojenec Viš. inšt. za ind. umetnost (ISIA) v Urbino. Oče Dario, arhitekt (gl. čl.), mati Vida Košuta, gospodinja. Osn. š. v Rojanu (Trst), sred. š. na Opčinah, odd. za geometre na šoli Ž. Zois v Trstu, matura 1990. Tečaje za oblikovanje keramike je obiskoval v Trstu, Faenzi, Tennu, Schenelle di Limana, v letih 1990-91 likovne tečaje N. Perizija v Trstu. Od 1986 se je udeležil števil. skup. razstav v Trstu, Firencah, Benetkah, Recanatiju, Messini, Certaldu, Trentu, Miljah, Livornu. 1991 je imel samostojno razstavo v gal. Il Carso v Trstu, dec. 1992 v TK Gal. v Trstu (keramika in slike mešane tehnike), nov. 1993 v gal. Labyrinth v Lj. Prva J-eva dela so kompaktne krilate podobe, prelite s fantastičnim antropomorfizmom. Te so prešle kasneje v tanka krila z geometričnimi dekoracijami. V zadnjih delih, izdelanih v Raku tehniki, se je usmeril v bolj abstraktne in plastične oblike, za katere so značilne grafične površinske obdelave s teksturnimi efekti. Keramika zaradi večje plastičnosti prehaja v kiparstvo. Posveča se tudi slikarstvu (mešana tehnika) in občasno sitotisku. - Nagrade in priznanja: nagrade na IV., VII., VIII. Premio Italia, Certaldo 1989 (keramika), Livorno 1991 (keramika), Firenze 1993 (keramika in slike); priznanja na Natečaju Petrarca, Trst 1992 (sitotisk) in 1993 (slike); Natečaj Lilian Caraian v Trstu - prva nagrada 1991 (keramika), druga nagrada

1993 (slike); Plaketa dežele Toskana na drž. natečaju VIII. Premio Italia, Firenze 1993.

Prim.: Osební podatki; F. Udovič, Priznanje slikarju R. Jagodicu, PDK 7. dec. 1989; R. Fiorini, katalog razstave Verifica 90, febr.-mar. 1990; N. Lukeš, Skulpturi mladega slov. umetnika prva nagrada na natečaju L. Caraian, PDK 18. jan. 1991; L. Silvi, katalog razstave Sinus Adriae, sept.-okt. 1990; A. Castelpietra, Plemeniti svet keramike v izdelkih R. Jagodica, PDK 13. nov. 1991; J. Merku, Paleta: tedenski zapisi o razstavah, RAITrsta nov. 1991; L. Safred, predst. razstave v TK Gal. dec. 1992 - jan. 1993; E. Luca, Sculture »a tutto tondo«, Picc. 10. jan. 1993; N. Costa, Spatolate di stucco come specchi dell'egoismo, Trieste Oggi 13. jan. 1993; brez p., R. Jagodic, Ceramica moderna, PDK febr. 1993.

ldt

JAKOMIN Livio, pomorec, profesor, družbenopolitični delavec, diplomat, r. 8. apr. 1940 v Pradah pri Kopru. Oče Kvirin, bančni uslužbenec, mati Lidija Furlanič, gospodinja. Osn. š. je obiskoval v vasi Čežarji, nižjo gimn. v Kopru, sred. pomorsko š. v Piranu, kjer je maturiral. Nato se je vpisal na Vojno pomorsko akademijo v Splitu in diplomiral 1962. Od 1962-69 je bil vkrčan na različnih ladjah kot oficir palube in poveljnik ladje. Ker je bil strokovno uspešen, je predčasno napredoval. 1969 je na lastno željo zapustil vojno mornarico in se zaposlil na Sred. pomorski šoli v Piranu kot učitelj pomorstva in navigacije. Kasneje je deloval na družbeno-polit. področju. 1972 je bil izvoljen za sekretarja Obalnega komiteja, kjer je ostal do 1974, ko je bil izvoljen v Repub. skupščino. Opravljal je dela preds. Zbora občin. 1975 je postal član IS Rep. Sje in preds. Komiteja za promet in zveze. Član IS je ostal do druge polovice 1980, ko se je vrnil v Slov. Istro in prevzel naloge vršilca dolžnosti, kasneje pa dir. Energetsko-industrijske cone v Kopru. 1982 je bil izvoljen za preds. Skupščine obalnih občin in to funkcijo v začetku opravljal povsem profesionalno. Isto leto je na Fak. za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Lj. magistriral s temo *Delavci iz drugih socialističnih republik in AP v Luki Koper*. 1984 je bil imenovan za dekana Višje pomorske šole Piran in to dolžnost opravljal do 1986, ko je prevzel naloge generalnega konzula SFRJ v Trstu. V tem času (1985) je na Fak. prometnih znanosti v Zagrebu doktoriral z disertacijo *Prilog unapredjenja integralnog transporta - prevoz cestovnih i železniških vozila brodom* in postal docent za področje prometa. Po končanem štiriletnem konzulskem mandatu

v Trstu se je ponovno vrnil na Višjo pomorsko in prometno šolo Piran in kot učitelj ostal vse do danes povezan z njo, bodisi v rednem ali honorarnem delovnem razmerju. 1991 se je glede na zakonsko možnost predčasno upokojil. Z družino živi v Portorožu. - Kot vodja projektnega tima, avtor ali soavtor je pripravil znanstveni deli, in sicer *Problematika razvoja kompleksnega prometa v SR Sloveniji* (1976) in priročnik *INCO-TERMS 90* (1993) ter naslednje raziskave: *FERRY promet iz Kopra in njegov pomen za slovensko in jugoslovansko gospodarstvo* (1982) *Vloga pomorsko-luškega gospodarstva in možnosti razvoja* (1982); *Razvoj pristaniške tehnologije v Luki Koper* (1982); *Skupne storitvene iniciative med pristaniščema Koper-Trst* (1991); *Perspektive izgradnje cestnega in železniškega omrežja v Sloveniji in Hrvaški v obdobju 1990-1995 ter možnosti vključevanja tujega kapitala* (1992); *Logistične možnosti oskrbovanja slovenskega tržišča z naftnimi derivati preko Luke Koper in pristanišča Trst* (1992). S pomembnimi prispevki je sodeloval tudi na strok. posvetovanjih: *Možnosti in perspektive slovenskega prometnega sistema* (Portorož 1976); *Prometni položaj Slovenije v delovni skupnosti Alpe-Jadran* (Lj. 1979); *Možnosti razvoja pristanišč Koper in Trst v združení Evropi* (Trst 1991); *Orientamenti e prospettive del multimodalismo* (Sorrento-Napoli 1991); *Integracija informacijskih sistemov v prometu* (Portorož 1992). Objavil je tudi več člankov in 2 recenziji. V obdobju 1975-80 je imel v Skupščini Sje pomembne strok. razprave, predloge, poročila in zakonske obrazložitve s področja prometa in zvez, ki so bile objavljene v letnih izdajah zapisov Skupščine.

Prim.: Osební podatki; PrimN 1990, št. 73, str. 4.

ViK

JAKONČIČ Anton, deželni poslanec in bankir, r. 13. nov. 1857 v Slovrencu v Goriški Brdih, u. 1930 v Gorici. Oče Franc, posestnik, mati Katarina Sfilič. Postal je blagajnik v Cassa di Risparmio v Gorici. Po ustni tradiciji je v prvem obdobju hodil v službo peš iz Slovrenca štiri ure. Poročil se je z Amalijo Kastelic in imela sta lastno hišo na Piazza del Duomo v Gor. Z leti je napredoval do poddirektorja tednarne ustanove. Na splošnih volitvah v veleposestvu je bil 11. dec. 1901 izvoljen za dežel. poslanca. 1910 je bil imenovan v komisijo dežel. zbora Goriško-Gradišanskega za rešitev kolonskega vprašanja. Tedaj je imel tudi posest v Podgori in bil direktor finančne ustanove Mon-

te di Pietà. - Z leti se je uveljavil v kulturi in ekonomiji slov. skupnosti v Gor. Postal je dir. Cassa di Risparmio. To funkcijo je opravljal že med prvo svet. vojno, ko je bil v begunstvu v Kranju. Upokojen je bil 1. avg. 1925. Pred tem je že 1883 deloval tudi v Goriški ljudski posojilnici. Kot direktor Cassa di Risparmio je bil tudi v svetu Kmetij. društva za Goriško. V vodstvu Kmečke banke ga je kasneje nadomestil sin advokat Jožko (gl. čl.). Prav tako je bil udeležen v vodstvu te banke tudi drugi sin zdr. Franc (1896-1955). V Šlovrencu, Brdicah pri Neblem in v Neblem je kupila družina nekaj kolonskih kmetij in poleg drugega tudi kapelo v Brdicah. Okrog 1936 je zdravnik Franc dal obnoviti in poslikati kapelo. Delo je izvršila Mara Kralj pod mentorstvom moža Toneta.

Prim.: Status animarum, župnija Šlovrenc; V. Melik, Volitve na Slovenskem 1861 - 1918, 1965, 369; P. Stres, Oris kolonata v slov. delu dežele Goriško-Gradišćanske, GorLtk 12/14, str. 194; Marko Waltritsch, Slov. bančništvo in posojilništvo na Goriškem, Gor. 1982, str. 315, 331; Izjava Jurija Bavdaža.

Stres

JAKOPIČ Albert, partizanski komandant, družbenopolitični delavec, r. 24. nov. 1914 v Lj. Oče Matija je bil udeleženec okt. revolucije in zaradi sumničenja oblasti imel stalne težave z zaposlitvijo. Gimn. je končal v Lj., po vrnitvi iz vojske je opravil abiturientski tečaj trg. šole in nato tri semestre Pravne fak. U v Lj. Konec Jsle je 1941 doživel na orožnih vajah, Nemci so ga zajeli in odpeljali v ujetništvo, vendar se je po nekaj mesecih vrnil v Lj. Tu je navezal stike z OF in mar. 1942 odšel v partizane. Zaradi obvladanja vojaških veščin je kmalu napredoval od mitraljezca do komandanta Zapadnodolenjskega odreda (nov. 1942). L. 1942 je postal član KPS. Febr. 1943 je odšel na Prim., da pomaga organizirati vojaški odpor. Postal je komandant TPO in apr. 1943 prvi komandant Gregorčičeve brigade; z njo je odšel na prvi partiz. pohod v Benečijo. Konec avg. 1943 je organiziral odpor v Reziji. Po kapitulaciji It. se je vrnil na Dolenjsko. Kmalu je bil spet na Primor., kjer je postal komandant 30. divizije, z njo je odšel febr. 1944 na drugi pohod v Benečijo. Kot komandant je sodeloval v mnogih partiz. bojih na Primor., (napad na Baško grapo, Črni Vrh nad Idrijo itd.). Febr. 1945 je postal načelnik štaba IX. korpusa in sodeloval pri osvobajanju Trziča (Monfalcone) in Gradeža, kjer se je kot eden višjih oficirjev partiz. vojske sre-

čal s predstavniki zavezniške vojske (general Harding). Po osvoboditvi v Trstu komandaht tržaškega vojnega področja. 6. jul. 1945 je bil demobiliziran in prav takrat proglašen za narodnega heroja. Po vojni je deloval kot polit. delavec na Primor. in v mrb. okrožju. Potem je bil v Lj. kot vodja Organizacijske uprave CK KPS, v Kopru sekretar OK KPS (1954-62), nato je nadaljeval delo pri CK KPS, bil je preds. in sekretar Glavnega odb. SZDL Sje, organizacijski sekretar in preds. Predsedstva CK ZKS, član CK KPS, polit. komisar glavnega štaba SRS za Sjo (1968-73) in seveda opravljal in še opravlja druge funkcije (član sveta federacije, preds. Glavnega odb. ZZB NOV Sje, repub. in zvezni poslanec, preds. sveta za blagovni promet SRS, med 1953-68 preds. TZS in TZ Jsl. itd.). Nekajkrat je objavil svoje spomine na partiz. leta in bil ur. oz. sour. nekaterih pomembnih izdaj o NOB v Sji. J-evo partiz. ime je Kajtimir.

Prim.: Spomini na partizanska leta, IV, Lj. 1950, 263; EJ 4, 449; Narodni heroji (album), II; Narodni heroji Jugoslavije I, Bgd 1975, 288-90; Koješko 2, 383.

B. Mar.

JAKOPIČ Jožef, politik, r. 13. febr. 1841 v Kanalu, u. 21. avg. 1894 v Gor. Oče Anton, davčni izterjevalec, mati Jožefa Juvančič. V Gor. je končal gimn. (1860), postal je doktor prava in v Gor. opravljal poklic odvetnika. Udeleževal se je slov. javnega življenja v Gor., 1871 je postal odbornik polit. društva »Soča«, nato podpreds. tega društva (12. febr. 1874) in nazadnje preds. (apr. 1875) prav v času, ko so se na Gor. z ustanovitvijo novega polit. društva »Sloga« poravnali polit. spori. 31. mar. 1875 je bil izvoljen v gor. dežel. zbor (veleposestvo) namesto umrlega Matije Doljaka (gl. čl.). Nastopil je kot kandidat na dežel. volitvah 1876, vendar ni uspel proti sokandidatu Andreju Winklerju. Čeravno so mu napovedovali pomembno vlogo v gor. slov. politiki, pa je ostajal po 1875 v ozadju; nekrolog je sodil, da je bil J. mož starega kova, »bil je elastik in tako zvan zmeren Slovenec« (Gab I, 363). Njegova sestra **Marija** je bila učiteljica v Trziču, brat **August** pa pravnik (gl. čl.; popravi manjkajoče in napačne podatke: r. 29. jul. 1848 v Kanalu). V gor. dežel. zboru je deloval v slov. poslanskem klubu, 15. maja 1875 je vložil interpelacijo za denarno razbremenitev gospodarsko slabo stoječe gor. dežele.

Prim.: NadškAGor.; Soča 12. febr. 1874, 1. apr. 1875, 29. apr. 1875, 24. avg. 1894; Gab I, pass.;

V. Melik, Volitve na Slovenskem 1861-1918, Lj. 1965, 368, 372; Petrattazioni.

B. Mar.

JANEZ IZ KASTVA, slikar. Njegovo ime je ohranjeno na eni izmed fresk cerkve v Hrastovljah (»magister Johannes de Kastua pinxit«), ob imenu je zapisan še datum o dokončanju poslikave cerkvene notranjščine (13. jul. 1490). To je pravzaprav vse, kar je o slikarju hrastovskih fresk znanega. Primerjave hrastovskih fresk s sorodnimi slikarji zlasti v okolišju Istre pokaže na veliko skupnega oziroma vzorovanje pri južnotirolsko ubranih freskah v ž.c. v Pazinu ter pri freskah Vincenca iz Kastva (gl. čl.) iz 1474 v Marijini cerkvi na Škrilju pri Beramu. Po sodbi Branka Fučiča so v hrastovski cerkvi J-ovo delo freske v apsidah, cikel *Geneze* in podobe prerokov, *Oznanjenje* ter *Pohod in poklon kraljev*, medtem ko sta pasijonski cikel in *Mrtvaški ples* delo drugega mojstra. Po mnenju E. Cevca se J-ovo delo »vceplja v istrsko-kraško stilizacijo z značilnimi grafizmi in kubično statuarnostjo (...). Lokalni značaj kažejo folklorni elementi na slikah mesecev, realistične spremljave na freski *Pohod in poklon kraljev*, krajinska ozadja ipd.« Njegovo delo naj bi bile freske v p.c. sv. Jakoba v Barbanu v Istri, pripisujejo se mu tudi freske v p.c. na Gradišču pri Divači in freske iz podrte p.c. v Podpeči (1489). Sorodstvene vezi med I. in Vincencom iz Kastva niso dognane.

Prim.: M. Zadnikar - M. Šubic, VS 4/1953, 18-26; B. Fučič, ZUZ, ns 5-6/1959, 305-22; Isti, Istarske freske, Zgb 1963; M. Zadnikar, Hrastovlje, Lj. 1973; Isti, Hrastovlje, Lj. 1988; E. Cevc v Enc Sje 4, 212.

Ured.

JANEŽIČ Josephine, roj. **VEHAR Josipina Marija** (Josephine so napisali v Trstu v šolske dokumente in je ostalo), pisateljica, vzgojiteljica, modna ustvarjalka, r. 11. mar. 1936 v Zalogu pri Postojni, živi v Milwaukeeju, Visc., ZDA. Oče Matija Vehar, invalid iz prve svet. vojne iz Gorič pod Nanosom, mati Antonija Vehar, gospodinja iz Koč pri Slavini. Osn. š. in niž. gimn. v Postojni, gospodinjstvo na Andrea College v Trstu, ki ga je organiziral Amer. Rdeči križ, 1954. Izelila se je v Avstralijo, se poročila (31. avg. 1957) in študirala trgovske vede na Footscray Technical College v Melbourne (1958-60), dva meseca pred zaključkom šole sta se z možem izselila v ZDA in se udomila v Milwaukeeju, Visc. Tu je 1981 dokončala gimn. in se vpisala na psihologijo na

University of Winsconsin - Milwaukee (1981-83). Bila je samostojna modna ustvarjalka in koordinatorka, vodja kontrole kvalitete v tovarni oblačil (1968-73), šolska pomočnica v osn. šoli (1973-77), otroška vrtnarica (1977-80), vedno pa deluje v raznih tečajih, poučuje duševno prizadete in goji statistično lingvistiko. - Napisala je knjigo *Pepca's Struggle* (Pepcin boj), Vantage Press, New York 1989, 280 str. velike oblike. V njej je v lahkem in prijetnem slogu opisala svojo težko mladost v predvojni, medvojni in povojni It. in Jsli, dobo smrti in krvi, preganjanja in nepopisnega trpljenja, slovo od doma in pričetek novega življenja v svetu. Knjiga je doživela velik odmev: Midwest Library Service (Srednje-zah. univ. knjižnica) jo toplo priporoča, naj jo berejo na univerzah in akademijah. Knjigo je poslala preds. ZDA Bushu, ki se ji je zanjo zahvalil in zapisal, da jo bo z veseljem obdržal v svoji zasebni knjižnici.

Prim.: Osební podatki 12. febr. 1993; žup. urad Postojna 16. jan. 1993; M. N. K., Slov. avtorica iz ZDA v Bushovi zasebni knjižnici (faksimile Bushovega pisma in poročilo o knjigi), Delo 3. avg. 1990; J. Velikonja and R. Lencek, Who's Who of slovene descent in the United States, Seattle-New York 1992, 29.

Jem.

JANEŽIČ Vida, aktivistka OF, r. 6. jun. 1914 v Podbrdu, u. 6. okt. 1944 v Lj. Oče Janez, železniški uradnik, mati Ernestina Keržič, gospodinja. Po zgodnji očetovi smrti se je z matero preselila v Lj., ko pa ji je kmalu umrla še mati, je zanjo skrbela teta Pavla Papež. Osn. š. je obiskovala na Brdu pri Lukovici, gimn. na Poljanah v Lj., zatem je na lj. U študirala slavistiko in diplomirala 1939, pri čemer se je morala preživljati z inštrukcijami. Sprva ni dobila zaposlitve, šele tik pred vojno je dobila mesto tajnice na poljanski gimn. Kot študentka je sodelovala pri raznih levičarskih društvih in organizacijah, npr. v društvu Doma visokošolk, v Slovenskem klubu ter v Zvezi kmečkih fantov in deklet. Po it. okupaciji je kmalu pričela sodelovati pri ilegalnem delu OF in KPS. Kot zelo agilna aktivistka je zatem prevzemala vse važnejše funkcije, postala je sekretarka OF in KPS v različnih lj. rajonih, nazadnje je bila članica okrož. finančno-gospodar. odb. OF ter članica okrož. komiteja KPS za Lj. Lj. polit. policija jo je aretirala konec febr. 1944, a ker je uspešno prikrivala svojo pravo identiteto, je bila poslana na prisilno delo v taborišče Hallein pri Salzburgu. Avg. 1944 je po priznanju ene od

zapornic lj. policija izvedela za njeno pravo ime in funkcijo ter jo privedla nazaj v Lj. Ker pri zaslišanju ni hotela ničesar izdati, so jo pretepali in stradali. 6. okt. 1944 je bila obešena v njeni celici v t.i. prisilni delavnici. Po pričevanju drugih zapornic so jo policisti verjetno najprej zastrupili, nato pa obesili. - Pred vojno je bila J. znana športnica, delala je v atletiki, kolesarstvu, predvsem pa v hazeni pri društvu Ilirija ter postala tudi jsl. drž. reprezentantka v tej rokometni igri. Jul. 1953 je bila razglašena za narodno herojinjo.

Prim.: Ljubljana v ilegali IV, Lj. 1970, 491-95; Narodni heroji Jugoslavije I, Bgd. 1975, 291-92; TV 15, 20. mar. 1975: Delo 12. okt. 1977; Delo 17. avg. 1981; Sodelovati in zmagati, Lj. 1986, 143-47; župnij. arhiv Podbrdo.

Slakar

JAPELJ Danilo, ekonomist in pesnik, r. 18. mar. 1949 na Reki (Hrvatska), živi v Kopru. Oče Venčeslav, gozdarski tehnik, mati Marija Majdič, medicinska sestra. Mladost je preživel v Ilir. Bistrici in na Pivki. Osn. š. na Pivki, gimn. v Postojni, nato se je šolal na Ekonomski fak. lj. U, kjer je 1970 diplomiral na I. stopnji (poslovna smer). Služboval je naprej v Postojni kot referent za gospodarstvo na S.O. Postojna, nato kot planer-analitik ter kasneje kot vodja Plansko-analitske službe v Tomosu Koper, kot sekretar O.K. SZDL Koper, kot direktor lesnega podjetja Stil Koper, kot vodja zahtevnih projektov (spet v Tomosu) in nazadnje v Hidru Koper kot vodja investicij. - Že v sred. šoli je pričel pisati pesmi in jih objavljati v šolskih glasilih. Resneje pa se je lotil pesnjenja po preselitvi v Koper v osemdesetih letih. Objavljal je najprej v glasilu tovarne Tomos »Tomos«, nato pa v liter. revijah Obala, Primorska srečanja, Mentor ter Fontana. Vse od ustanovitve Fontane deluje v njenem ured. odboru, od 1989 pa opravlja funkcije njenega glavnega urednika. Izdal je dve samostojni pesniški zbirki, obe pri Fontani: *Ko dan koleba* (Koper 1987) ter *Cigani usode* (Koper 1989). V prvi zbirki je glavna pesnikova preokupacija globoko izražena ljubezen do ženske, v drugi pa se nam predstavlja kot pesnik z izostrenim smislom opazovanja. Na stoličen in prefinjen način kot s kirurškim nožem secira in razčlenjuje ta naš čas na izteku dvajsetega stoletja. Predstavlja se nam kot lirik, ki s svojim izgotovljenim slogom pozorno spremlja, prisluškuje, opaza in uvidi vso tragičnost trenutka, v katerem živi današnji človek (A. Bačić Fra-

trič). Zbirka *Cigani usode* je iskreno sporočilo, ki kljub mestoma preprosti in včasih manj dodelani govoric dosega raven sodobne slov. lirike (J. Stucin). Za svoje kulturno delovanje je prejel več različnih priznanj, med drugim 1980 plaketo ZKO Koper za dolgoletno kulturno-prosvetno delo na literarnem in glasbenem (pevski zbori) področju.

Prim.: Osební podatki; A. Bačić Fratrič, Japljeva pesniška zbirka »Ko dan koleba«, PrimSreč 1988, št. 79, str. 78-79; M. Tomšič, Japljeva pesniška zbirka Ko dan koleba, PrimSreč 1988, št. 79, str. 75; J. Janež, Danilo Japelj - Cigani usode, IdrR 1989, št. 1/2, str. 134; I. Cergol-Bavčar, Usoda ciganov, Fontana 1989, št. 11/12, str. 86-87; A. Bačić Fratrič, Druga Japljeva zbirka »Cigani usode«, PrimSreč 1989, št. 95/96, str. 411; M. Suša, Izgubljene iluzije Ciganov usode, PrimN 1989, št. 26, str. 5; N. Ugrin, »Ljudje smo cigani usode«, Tomos (Glasilo) 1989, št. 4, str. 6.

ViK

JARC Frančišek, pravnik, r. 5. mar. 1891 v Doberdobu, u. 27. jan. 1978 v Kopru. Oče Ivan, trgovec, mati Uršula Gergolet. Gimn. je končal v Gor., pravo je študiral na Karlovi U v Pragi, kjer je promoviral 15. jun. 1922. Med študijem je bil mobiliziran v avstro-ogrsko armado, kot vojni ujetnik je stopil v vrste jsl. dobrovoljcev. Po šolanju je bil koncipient pri odvetniku Vladimirju Orlu in Franu Gabrščku v Gor. Med 1925-28 je bil dopisnik tržaške E v Rimu. Nato je emigriral v Jslo, bil je odvetnik v Škofji Loki, Kranju in Ribnici. 1944 so ga nem. oblasti aretirale in je bil nato zaprt v taborišču Auschwitz. Po vojni je deloval v Kranju pri komisiji za ugotavljanje okupatorjevih zločinov. Služboval je kot sodnik v Grgarju, Kopru in Piranu. 1953 je bil upokojen. J. je v letih 1928-29 urejal *Primorski glas*, ki je izhajal v Lj.. Po drugi svet. vojni je sodeloval pri tržaškem *Gospodarstvu*.

Prim.: Pdk 7. mar. 1976 in 26. febr. 1978; ZČ 46/1992, 532.

B.Mar.

JAZBEC Henrik Angel, ladjar, r. 19. sept. 1855 v Trstu, u. 17. jan. 1931 tam. Njegovi predniki so se preselili s Krasa v Trst in se posvetili ladjarstvu. J. je vodil najprej Agencijo za prevoz piva Dreher v steklenicah (Agenzia esportazione birra in bottiglie di A. Dreher). Znamenita je bila njegova jadrnica Beechdale, zadnja jadrnica za prevoz blaga po morju v Trstu. Med 1891-1903 je kupil tri velike trgovske jadrnice in dva par-

nika, istočasno je bil solastnik drugih jadrnic in parnikov v Trstu. Pridobil si je velik ugled in bil član Trgovske in industrijske zbornice v Trstu. Pridobil si je tudi milijonsko premoženje, deloval pa je v dobrodelnih mornariških organizacijah ter podpiral vse humanitarne ustanove, zato je na starost razdal vse premoženje in umrl v revščini.

Prim.: Almanacco e Guida schematica di Trieste per l'anno 1885 compilata da Giulio Dase, Trieste 1885, 192; Sr. Vilhar, Slov. ribiči, pomorščaki in ladjarji na Tržaškem, JKol 1962, 161; Enc Sje, 4, 277.

Jem.

JAZBEC Jožef, ljudski pesnik, gostilničar, r. 28. maja 1913 v Tupelčah, u. 22. jun. 1989 prav tam. Oče Jožef, kmet, mati Avgušтина Ščuka. Opravil je osem razredov osn. š. V domačem kraju je vodil gostilno, ki so jo obiskovali zlasti primorski kulturni delavci (stalni obiskovalci člani Slovenskega kluba iz Trsta, dec. 1968 in dec. 1988 so se "pri Jazbecu" srečali predstavniki primorskih revij itd.). J. gostilna je delovala kot svojevrstni razstavni prostor (slikarska dela R. Hlavatyja, A. Cernigoja in L. Spacala). J. je pričel pesniti, že ko je obiskoval osn. š. Največ pa je pesnil med vojno kot partizan (bil je orožar Južno-primorskega odreda, Kosovelove in Bazoviške brigade). Pisal je predvsem domoljubne pesmi. Rkp. zvezek pesmi hrani GorMuz. J. je večkrat javno nastopil kot pesnik, nekaj pesmi je izšlo.

Prim.: PDK 10. jun. 1973; TV 15 15. maja 1975; Slovensko pesništvo upora, Lj. 1987, 520; M. Stanonik, »Pozdravljeno trpljenje...« Poezija konteksta I. Lj. 1993, 91.

B.Mar.

JEGLIČ Andrej, čitalničar, r. 22. nov. 1827 v Podbrezjah na Gorenjskem, u. 13. maja 1894 v Gor. Oče Valentin, kmet, mati Helena Markeč. V Gor. je prišel okoli 1860 in se zaposlil kot deželni računovodja. Vključil se je v čitalniško gibanje in bil prvi tajnik gor. čitalnice (1862). Vneto je deloval v slov. javnem življenju v Gor. Bil je preds. gor. čitalnice, podpisal je vabilo na šempaski tabor (1868) in bil med ustanovitelji polit. društva »Soča« (1869). Njegov sin **Andraž** je bil pravnik (gl. čl.), vnuk **Branko** (gl. čl.) pa obetajoč književnik.

Prim.: Podatki NadškAlj (pismo 1. febr. 1993); Soča 18. maja 1894; Gabršček I, pass.; Občina Gorica (anagrafski urad).

B. Mar.

JELENC Celestin, politik in odvetnik, r. 17. dec. 1884 v Trnju pri Pivki, u. 12. apr. 1968 v Buenos Airesu. Oče Anton, učitelj, mati Matilda Planinc, gospodinja. Po osn. š. v domačem kraju je obiskoval nižjo gimn. v Kranju, višjo pa v Lj., kjer je maturiral 1902. Na Dunaju je študiral pravo in absolviral 1908. Po doktoratu je do 1915 opravljal sodnijsko in odvetniško prakso v Lj., Trstu in Novem mestu. Bil je mobiliziran v avstr. vojsko ter se je udeležil bojev na galicijski, soški in tirolski fronti, iz it. ujetništva pa se je vrnil šele o Božiču 1919. Naslednje leto je v Lj. odprl odvet. pisarno, ki jo je vodil vse do odhoda iz domovine spomladi 1945. Kot rezervni častnik je bil vpoklican tudi konec mar. 1941 in to kot pomočnik poveljnika stana štaba prve armadne skupine. Po razsulu in okupaciji se je iz Lj. preselil k Devici Mariji v Polju. Delal je kot funkcionar pri Odvetniški zbornici, bil je član komisij za odvetniške in sodnijske izpite, eno mandatno dobo pa tudi član lj. občin. sveta. Po družinski tradiciji je bil že v mladosti navezan na Narodno napredno stranko, toda zaradi nestrinjanja z njeno politiko jo je že kot višješolec zapustil. Stopil je v stik z Janezom Ev. Krekom. Na Dunaju je bil član akad. društva Slovenija, vneto pa je poslušal predavanja Karla Rennerja o narodnih in socialnih vprašanjih. Po vrnitvi v Lj. je vstopil v JSDS in se 1909 udeležil znane jsl. socialistične konference v Lj. Deloval je tudi v kult. organizacijah, pred prvo vojno v Vzajemnosti, po vojni pa v Svobodi, Cankarjevi družbi in pri novi Vzajemnosti. Po vojni je bil v JSDS vodja njene t.i. centrumškega krila. Po razcepu stranke je J. postal eden izmed vidnih članov nove Socialistične stranke Jugoslavije (SSJ) in to vodja njene desnega krila. V času diktature je bil med ustanovitelji in preds. Splošnega delavskega pravovarstvenega društva, ki je v bistvu predstavljalo prepovedano stranko. Po obnovi polit. življenja je postal član glavnega odb. SSJ, na volitvah 1938 pa je kandidiral na opozicijski listi dr. Vladka Mačka. Ob okupaciji 1941 je kot predstavnik stranke stopil v Narodni svet. Kasneje, ob vse večji aktivnosti OF in partizanov, se je kot eden redkih socialističnih politikov odločno postavil na stran protirevolucionarnega tabora. Tako je bil aktiven pri ustanovitvi Slovenske zaveze in postal član njenega izvršnega odb. Sodeloval je pri delu Sokolske legije in pomagal Mihailovičevemu gibanju v Sji. Posredoval je tudi pri sporih med majorjem Karlom Novakom in Slovensko zavezo oziroma SLS. Do

njune smrti je imel stike tudi z dr. Markom Natlačenom in dr. Albertom Kramerjem. Jeseni 1944 je sodeloval pri ustanovitvi in poznejšem delu Narodnega odbora za Sjo in se udeležil tudi zasedanja na Taboru v Lj. 3. maja 1945. J. je imel določene predstave o t.i. kondenzirani demokraciji ter je med vojno izdelal osnutek slov. ustave po švicarskem vzoru, za katero je bila značilna (predvidena) najširša demokracija na nižjih stopnjah uprave. Ob koncu vojne je odšel v emigracijo, živel sprva v taboriščih v Monigu, Serviglianu in končno v Rimu, od koder je 1948 emigriral v Argenitno. Kot trg. knjigovodja je delal v Mendozi in Buenos Airesu. Tudi v emigraciji je bil član in nekaj časa tudi podpreds. Narodnega odbora, sodeloval pa je tudi pri jsl. socialistični organizaciji v zamejstvu, ki jo je vodil dr. Živko Topalović. Oglašal se je tudi s pisnimi razpravami v slov. argentinskem in drugem tisku, npr. o nastanku OF, o komunizmu, o škofu dr. Gregoriju Rožmanu, o generalu Leonu Rupniku.

Prim.: Župnij. arhiv Trnje - Zagorje; Zgod. arhiv Ministrstva za notranje zadeve Lj., ZA 600-5, ZA 600-14; Metod Mikuž, Oris zgod. SLOvencev v stari Jsl 1917-1941, Lj. 1965, 229; Ob stoletnici odvetniške zbornice v Lj. 1868-1968, Lj. 1968, 170; Franček Saje, Belogardizem, Lj. 1952, 192 sl.; ZbSS 1965, 175 s sl. in 1969, 317-19.

MLAKAR

JELINČIČ Dušan, časnikar, pisatelj, kulturni delavec in alpinist, r. 25. okt. 1953 v Trstu, kjer živi. Oče Zorko, prof., javni, kult. in polit. delavec (gl. čl.), mati Danica Žun, prof. Vse šole v Trstu: osn. š. v Ul. sv. Frančiška, sred. š. pri Sv. Jakobu, nato klas. gimn. Maturiral je 1972 na liceju Fr. Prešerna. Na trž. U je diplomiral na Fak. za književnost, filoz. in zgod. v akad. l. 1980/81 z diplomsko nalogo *L'Associazione Alpina Slovena nell'ambito dell'attività sportiva slovena a Trieste (1904-1954)*. Na Inštitutu za slavistiko in rusistiko je bil študentski predstavnik v fakult. svetu. Članke v PDK je začel objavljati 1967, v uradni seznam publicistov časnikarske zbornice F-JK pa je bil vpisan 1976. Od 1974 do 1983 je bil občasno prof. suplent za slov. Od 1984-92 je bil poklicni časnikar pri PDK, odtlej je časnikar na časnikarskem odd. Radia Trst A. 1986 je opravil drž. časnikarski izpit v Rimu. Kot publicist objavlja v trž. periodičnem tisku, v slov. in it. dnevnikih in revijah, predvsem v Slovincu, kjer je redni kult. dopisnik, Delu, PV, Alpinističnih razgledih, PrimSreč, Sd, Dial, Fontani, JKol in v it.

reviji Alp. Objavil je vrsto monografskih intervjujev z vodilnimi slov. in it. literati v PDK in v Slovincu, pri tem je avtor gledal. kritik SSG in književnih ocen, za kult. stran redno piše rubriko *Tržaško pismo*. Poleti 1977 je delal v slov. časnikarskem ured. TV Koper, od 1978 pa redno sodeluje s časnikarskim in programskim odd. Radia Trst A. Za programski odd. je pripravil vrsto uspešnih nizov oddaj, med katerimi: *Študentsko leto 1968* (1978), *Potovanje v Ameriko* (1980), *Potovanje v Izrael* (1981), *Alpinizem - liki, dosežki, vrednote doma in po svetu* (1982), *Iz studija neposredno* (1982), *Filozofija in psihologija alpinizma* (1983), *Algun dia feliz - vtisi s poti po Južni Ameriki* (1986), *Odhajanja* (1987), *Bela pravljica* (1990), *Namaste Sagarmata* (1991). L. 1979 je bil soustanovitelj in ur. trž. dvojezičnega polit. in social. petnajstdnevnik *Ponte Rosso - Rusi most* do njegove ukinitve 1980. Od 1976 do 1992 je bil ur. tedenske planinske rubrike v PDK *Iz planinskega sveta*, 1989 pa še ur. tedenske rubrike *Naše gore in ljudje*, v kateri je interjuval vodilne osebnosti slov. in it. planinstva in alpinizma. Član je bil taborniške organizacije Rodu modrega vala od 1965-75, v kateri je imel vrsto funkcij in je 1974 prejel visoko priznanje Zveze tabornikov Sje za požrtvovalno in uspešno delo z mladino. 1976 je bil tajnik odb. za šolstvo pri SKGZ, od 1984-85 pa tajnik odb. za tisk in sredstva množičnega obveščanja. Od 1989-92 član glav. odb. Slov. kluba. Od 1974-92 odb. SPDT, odgovoren predvsem za tisk in propagando ter za organizacijo izletov za mladino, v obdobju 1989-92 pa je bil načelnik Alpinističnega oddeska. V dolini Bavšice je jul. 1983 diplomiral kot mladinski planinski vodnik. - Kot pisatelj je prvo novelo objavil v reviji Dan (*Metropola*, 1979), prvo knjigo pa je napisal 1984. Ob 80. obletnici SPDT je namreč objavil zajetno (190 str.) *Zgodovino SPD Trst*, v kateri je analiziral dejavnost tega društva iz zgod., narodnostnega in socialnega zornega kota. 1985 je objavil potopisno pripoved *Srečanje nikjer* (Zal. Paolo Deganutti Editore, spremna beseda Pavel Stranj), v kateri preko svojega življenja v kibucu Mišmarot in potovanja po Bližnjem vzhodu doživlja tragiko vmesne generacije, ki išče svojo identiteto. - 1990 je pri ZTT objavil refleksivni roman z alpinistično tematiko *Zvezdne noči*, katerega zunanji okvir je uspešna slov. alpinistična odprava v Karakorum 1986. S to knjigo, ki je dosegla uspeh pri kritiki in bralcih, saj je bila takoj razprodana, si je 1991 prislužil liter. nagrado Vstajenje. - Knjiga je pre-

vedena v it. in je na knjižnem programu turinske založbe Vivalda Editore v zbirki alpinistične literature I Licheni. - 1992 je pri mr. b. založbi Obzorja v zbirki Domače in tuje gore izšla literarizirana pripoved z alpinistično podlago *Biseri pod snegom*. Zunanji okvir pripovedi je uspešna mednarodna alpinistična odprava Alpe-Adria Sagarmata Expedition, ki je 1990 osvojila Everest. Literarno je knjiga korak naprej od Zvezdnatih noči, saj je zunanje dogajanje še bolj zabrisano, v ospredje pa stopa človekova duša z vsemi svojimi hotenji, občutki in protislovji. Franc Vogel nik piše v spremni besedi: »Posebna vrednota... je zaupnost, ki nam odpira globlji vpogled v odpravarski vsakdan... prevzame nas tudi tekoča, izbrušena Jelinčičeva govorica. Prenekateri stran je pretkana s poetičnostjo. V poeziji pa, kakor vemo, sta čustvo in spoznanje zlita v ubrano celoto.« - V obliki podlistka je 1990 objavil ciklus novel *Odhajanja*, ki so izšle v knjižni obliki. Kot je napisal liter. kritik Janez Povše (PDK 17. jul. 1990), spadajo Jelinčičeve novele v t.i. »eksistencialno literaturo«, v teh pa avtor »vedno na novo definira točko svoje poti, točko, ki je v tistem trenutku presežena, ko je dosežena«. - Član je Združenja književnikov Primorske od ustanovitve. Z alpinizmom se je začel baviti 1972, plezal pa je v Julijskih, Kamniških in Vzhodnih ter Zahodnih Alpah, v Karavankah, Dolomitih ter zunaj Evrope v Karakorumu in v Himalaji. 4. avg. 1986 je kot prvi alpinist iz dežele F-JK preplezal osem tisočak, in sicer Broad Peak (8047 m) v Karakorumu, 1990 pa se je udeležil mednarodne odprave Alpe-Adria Sagarmata Expedition, kjer je med vzponom na Everest dosegel višino 7200 m. Za uspeh na Broad Peaku je 1986 prejel priznanje SKGZ Plaketo boja in dela ter bil v anketi PDK in Radia Opčine izbran za drugega najboljšega zamejskega športnika, v anketi trž. tednika Il Meridiano di Trieste pa za šestega najboljšega športnika na Tržaškem. - J. je imel preko sto predavanj v slov. in it. kult. in rekreacijskih društvih, po slov. in it. niž. in viš. sred. šolah o zgod. planinstva in alpinizma, o filoz. in psihol. alpinizma, o slov. planinski liter. in sodobnih tokovih liter. na splošno, o svojih potovanjih v Severno in Južno Ameriko in o vzponih na Broad Peak in na Everest. Na strok. zborovanju slov. slavistov je 2. okt. 1987 v Bohinjski Bistrici predaval O dilemah planinskega pisanja. Udeleževal se je liter. večerov in predstavil več knjig domačih avtorjev ter imel slavnostne govore ob raznih kult. prireditvah in Prešernovih proslavah. Bil je

slavnostni govornik na proslavi bazoviških žrtev 6. sept. 1992. Avtor je radij. ciklusa *Nekaj o filozofiji in psihologiji alpinizma* 1983. V reviji Alpinistični razgledi je v letih 1985, 1986 in 1987 v petih nadaljevanjih (od št. 21 do 25) objavil *Filozofijo alpinizma*, s študijo *Kaj alpinist ni* je soavtor zbornika esejev o vsebini in pomenu planinstva in alpinizma z naslovom *Naša alpinistična misel*, ki je izšel 1988 v Lj. v založbi Alpinističnih razgledov. - J. se bavi tudi s šahom. 1971 je na drž. turnirju v Benetkah osvojil drugo drž. kategorijo, 1974 pa se je udeležil mladinskega drž. prvenstva v kraju Lerici. V obdobju 1971-75 je zmagal na mnogih pokraj. šahovskih turnirjih ter bil večkrat član trž. pokraj. in deželne reprezentance F-JK.

Prim.: Osebnosti podatki; ocene ob posameznih knjigah; spremni komentarji k posameznim knjigam; članki ob podeljenih nagradah; N. Lukeš, PDK 21. okt. 1984; I. Skamperle, PDK 29. dec. 1985; Alpinistični razgledi, letniki 1985, 1986, 1987, št. 21, 22, 23, 24, 25; PDK 3. okt. 1987 in 17. jul. 1990; Marjeta Novak Kajzer, Delo, Knj. listi 18. avg. 1990; Igor Bratož, NRazgl 10. jan. 1992; Alp sept. 1992, Slovenia - il paese degli alpinisti; I. Skamperle, Slovenec 13. jan. 1993; Tomo Virk, Dial 1/1993; Robert Škrli, PrimN 26. febr. 1993; Jožek Stucin, PrimSreč maj 1993; vse knjige ocenjene v Mladiki Trst (M. Jevnikar, Ester Sferco), PDK (I. Sk., Ivanka Hergold), RAI Trst A (Lelja Rehar, Janez Povše, Martin Jevnikar), NL (Jurij Paljk, Helena Jovanovič), Ognjišču (Silvester Čuk) in PrimSreč (Jožek Stucin).

M. Pah.

JELINČIČ Slavko, uradnik, tigrovec, r. 25. jan. 1906 v Podmelcu, u. 28. nov. 1981 v Podkorenju. Oče Ferdinand, mati Josipina Trebše. Osn. š. Podmelec, realka v Idriji, zaposlen pri Kmetij. zadrugi na Idriji pri Bači. Od prvih začetkov je sodeloval z bratom Zorkom v podtalni dejavnosti proti faš. V letih 1927-28 je z Grahovega ob Bači v Gor. prenašal na vlaku tajno pošto in razno liter., ki so jo iz Jsle čez mejo prinašali kurirji TIGR. Prej in v teh letih je z bratom Zorkom organiziral številne tajne izlete in zborovanja pripadnikov PD na Trstelju, Fajtmem hribu, Štanjelu, Trnovskem gozdu in drugod. Bil je poverjenik Gor. Matice in je raznašal knjige po vsej Goriški do Trente in zbiral podatke o slov. narod. skupnosti. Ušel je aretaciji s pobegom 18. febr. 1929 v hudem mrazu in visokem snegu v Jslo. Zaposlil se je pri obmejnem polic. komisariatu na Jesenicah. Poslej je stalno do 1940 sodeloval na Jesenicah v ileg. organ. TIGR in z njim orožnika

Peter Bizjak iz Podmelca ter Tone Fabjan iz Branika, še posebno pa komis. Tone Batagelj. Mnogi pobegli tigrovci s Primor. so bili njegovi sodelavci v Lj. in na Jesenicah. Izročal je knjige in zlasti ileg. liter. kurirjem Mihuz Bizjaku z Bače, Jerneju Luzniku iz Žabč pri Tolm., Luciji Kenda iz Loj, tigrovcem iz Ruta in mnogim drugim, ki so prihajali čez mejo. Mnogo knjig in propag. liter. je s pomočjo kaplana Toneta Duhovnika (umrl v Nem.) iz Koroške Bele in župana Jožeta Pintbaha v Ratečah spravil čez mejo v Kanalsko dolino, kjer so jo širili slov. duhovniki, na Trbižu pa dr. Dolhar. J. je bil na zahtevo hitlerjevske polic. premeščen z Jesenic v Sarajevo, toda odločbo iz Bgda so v Lj. na banovini zadržali in J. z drugo poslali v Mrb. Gestapo ga je po zasedbi Jsle iskala v Sarajevu, in ker ga ni bilo, je zgubila sled za njim. Nepoznan se je vrnil na Jesenice in med nem. okupacijo sodeloval v NOBJ. Nekaj let pred smrtjo je z ženo živel v Podkorenu pri Kranjski Gori.

Prim.: T. Rutar, Slavko Jelinčič, PrimN 11. dec. 1981; Isti, V Podkorenu so pokopali tigrovca Slavka Jelinčiča, PDK 12. febr. 1982; Pripoved: Sl. Jelinčič, Peter Bizjak v Kranjski Gori.

Rut

JEREB Karel, SDB, salezijanec, vzgojitelj, spovednik, organizator, r. 22. okt. 1907 v Idriji, u. 26. jun. 1991 v kraju Chosica v Peruju. Starši so mu dali trdno krščansko in socialno vzgojo, gimn. je obiskoval v domačem kraju, 1925 je vstopil v malo semenišče pri salezijancih v Veržeju. Po dveh letih se je začel neposredno pripravljati na vstop v redovno skupnost in avg. 1928 opravil zaobljube. Šolanje je nadaljeval na Radni pri Sevnici in tam opravil tudi nekajletno vzgojno prakso. Bogoslovni študij je obiskoval na visoki teološki šoli na Rakovniku-Lj. V duhovnika je bil posvečen 3. jul. 1938 v Lj. - J. je delal kot duhovnik prva leta v mladinskem domu na Kodeljevem v Lj. Vodil je različne mladinske skupine, pripravljaval vzgojno-izobraževalna predavanja in skrbel za gospodarstvo doma v vojnem času. Maja 1945 je odšel v Italijo, se ustavil dve leti, nato pa odšel v Peru, kjer je postal misijonar in vnet delavec za duhovniške poklice med domačini. Več kot 20 let je deloval v kraju Ayacucho. Tu je bil katehet in daljše obdobje ekonom v škof. malem semenišču. Skupaj z gojenci je živel v skrajni revščini, obdelovati so morali njive, da so si preskrbeli osnovne življenjske potrebščine. Sredi šestdesetih let je postal spovednik in to službo je opravljal do konca življenja v več za-

vodih: Yacay, Piura, Ferrenafe, Chosica. Zaradi svojega značaja in znanja je bil iskan duhovni voditelj in je vzgojil celo vrsto domačih duhovnikov. Zadnje čase se je boril z neozdravljivo boleznijo.

Prim.: Letopis Cerkve na Slovenskem 1985, 517; B.K., Duhovnik K. Jereb, Družina 1991, št. 29.

Jem.

JEREB Viktor, učitelj, šolnik, prosvetni delavec, r. 20. nov. 1904 v Cerknem, kjer je u. 1. nov. 1984. Oče Ivan, zidar, mati Marija Kranjc, dninarica. Štirirazr. osn. š. je obiskoval v Cerknem, 1915 je hodil v pripravnico, v letih 1916-18 je opravil zaposlovalni tečaj gor. učiteljskega prav tako v Cerknem. Po vojni je hodil v novo ustanovljeno slov. učit. v Tolminu (1919-23) in ga zaključil z odličnim uspehom. Strok. učit. izpit je opravil 1924 v Tolminu. V šol. l. 1923-24 je služboval kot provizorični učitelj v Bovcu. Sept. 1924 je bil nastavljen kot izredni učitelj v Števerjanu pri Gor. 1. okt. 1924 je bil vpoklican v vojsko in prisiljen obiskovati šolo za rezervne častnike v Pulju, maja 1925 je bil poslan kot častniški pripravnik v Trst k 151. pešpolku. Zaradi incidenta polit. narave je bil dva mes. v ječi, opravil častniški izpit, vendar zaradi protiti. in protifaš. čustev ni bil povišan v častnika. Kot narednik je bil poslan v Bologno. 16. mar. 1926 je odslužil voj. rok, 1. apr. i.l. pa je znova nastopil učit. službo v Števerjanu, kjer je ostal tri leta in postal redni učit. Kot nezaželen in nevaren element je bil sept. 1929 premeščen v rimsko provinco (Artena, Civitavecchia), kjer je služboval celih 13 let, samo zadnje leto je bil v sev. It. v Monselice. Med počitnicami 1943 po padcu faš. se ni vrnil na službeno mesto, ampak se je z veliko vnemo lotil organiziranja slov. pouka po cerkljanskih vaseh. Sestavil je učni kader iz učiteljev, dijakov in kmečkih deklet in uredil pouk v 23 vaseh po kmečkih hišah. Sestavil je učni načrt, v katerem je bil velik poudarek na slov. jeziku. Načrt je bil odobren za vse šole po vaseh na Primor. Po vojni je poučeval slov. na gimn. v Cerknem, ustanovil Prosv. društvo v Cerknem in po vaseh, režiral igre, organiziral prireditve, vodil pev. zbor PD v Cerknem. Dal je pobudo za obnovo Planin. društva v Cerknem in ga kot tajnik več let vodil. Dal je pobudo in vodil delo, da so s prostovoljnimi delom iz vojaške postojanke na Poreznu zgradili sodobno planinsko koč. Prav tako so na njegovo pobudo in po njegovem načrtu zgradili impozanten spomenik padlim partiz. na Poreznu. V zapisniku ob 75. obletnici

Planin. društva v Cerknem piše: »Sredi maja 1949 se je pričelo s pripravljalnimi deli v planin. koči. Dela je bilo veliko, denarja malo, volje in požrtvovalnosti pri članih dovolj. Ravno poslednje je bila tista sila, da je bila 14. avg. 1949 otvoritev nove koče skupno z odkritjem spomenika padlim borcem. Avtor spomenika je bil Viktor Jereb iz Cerkna.« V zapisniku iz 1971, str. 8 piše: »Zidarji so po končanem delu koče, pod vodstvom tajnika Viktorja Jereba, postavili vrh Porezna spomenik padlim borcem. Načrt za spomenik je naredil tajnik sam. Pri spomeniku so pokopali ostanke borcev, ki so jih prenesli iz niže ležečega začasnega pokopališča.« Podatki o delih v koči so naslednji: strok. dela je bilo 1286 ur, vozniki so opravili 490 ur vožnje, prostovoljnega dela pa je bilo skupno 4338 ur. Plan. zveza Sje je prispevala 306.485 din. Iz lastnih sredstev je društvo prispevalo 67.510 din.

Prim.: Lastni arhiv; Zapisniki Plan. društva Cerkno od ustanovitve 1904 dalje, shranjeni v društvenem arhivu; podatki Ivane Leskovec iz Mest. Muzeja v Idriji, odd. Cerkno.

Rut.

JERIČ Alojzij, kmet, deželni poslanec, r. 4. apr. 1853 v Kobdilju, u. 6. nov. 1909 prav tam. Oče Franc, mati Frančiška Abram. Bil je posestnik in župan v Štanjelu. 26. sept. 1909 je bil na listi dr. Gregorčičeve SLS izvoljen v dežel. zbor v Gor. Še preden je pričel zbor delovati, se je pri delu na svoji domačiji smrtno ponesrečil. Na njegovo mesto so 19. dec. 1909 izvolili kmeta iz Ponikev na Krasu Franca Zlobca.

Prim.: Podatki župnij. urada Kobjaglava (pismo 25. jan. 1993); Gab II, 301, 302, 323, 326; V. Melik, Volitve na Slovenskem 1861-1918, Lj. 1965, 378.

B. Mar.

JERKIČ Anton, fotograf in založnik, r. 4. apr. 1866 v Dobravljah, u. 12. dec. 1924 v Gor. Oče Franc, mati Frančiška Kravos. V Gor. je obiskoval realko, nato pa se je fotografsko izobraževal na Madžarskem. Živel in delal je v Nabrežini, nato pa je l. 1891 v Gor. odprl fotografski atelje; od 1898 je imel atelje tudi v Trstu. V svojem gor. ateljeju (od 1901 na Gosposki ul.) je načrtoval tudi »javno filmske predstave«. 1895 je sodeloval s F. Lampetom pri fotografiranju Ljubljane, ko jo je prizadel potres. Poleg fotografskih portretov je izdeloval tudi krajinske motive, v prvi vrsti kot podlago za tiskanje razglednic. L. 1899 je izdal serijo 63 razglednic različnih slov. krajev.

Največ krajev je iz goriško-gradiščanske dežele (med njimi so tudi nekatere manjše vasi in zaselki). Po 1905 je izdajal tudi barvne razglednice s krajevnimi motivi. 1906 je fotografiral pogreb pesnika S. Gregorčiča in objavil serijo razglednic v pesnikov spomin. 1907 je objavil brošuro *Občinstvo pri fotografu. Kratka navodila o važnosti oblačenja in obnašanja pri fotografu*. Med prvo svet. vojno je bil J-ev gor. atelje poškodovan. Takrat je delal v Trstu, nekaj časa je živel med Trstom in Gor., kjer je imel na Pristavi (Rafut) svojo hišo. Tu je imel shranjen ves svoj fotografski arhiv, ki so ga med drugo svet. vojno uničili nem. vojaki. J. je bil narodno zaveden, delal je v gor. slov. organizacijah, med drugim tudi v Sokolu. Njegovi krajinski in drugi dokumentarni posnetki (in razglednice) so dragocen zgod. vir. - J-eva hčerka **Helena** (2. jan. 1894 - 7. nov. 1978), ki je s sestrama pomagala očetu v fotografski delavnici, je bila tudi učiteljica glasbe in prevajalka; v nem. jezik je prevajala zlasti slov. pesnike (S. Gregorčič, F. Prešeren). Največji del prevodov je ostal v rokopisu.

Prim.: Gab I 493, 565; Sreč 7/1972, št. 33-34, str. 50-54; Pozdravi iz slov. krajev, Lj. 1987, pass.; 150 let fotografije na Slovenskem. 1839-1919. Lj. 1989, 155; Gorizia in posa, Gorizia 1989, 190; S. Krese, Naprej zastava slave, Celje 1990, pass.; PrimN 7. jun. 1991; Enc Sje 4, 291; Kapucinski samostan v Vipavskem Križu.

B. Lušina

JERKIČ Branko, vojak, r. 5. avg. 1925 v Dobravljah na Vipavskem, živi v Lj. Oče Alojz, čevljar, mati Marija Hrobat, gospodinja. 1928 se je oče zaradi pol. razmer preselil v Jslo in v Mrbu dobil delo. Naslednje leto se je tja preselila družina. Kmalu je oče odprl čevljarstvo delavnico. 1932 je umrla mati. 1941 sta se J. in oče umaknila pred nem. nevarnostjo v Kočevje, kjer je živel očetov brat. J. je v Mrbu opravil pet razr. osn. š. in nadaljeval šolanje na realni gimn. Po vojni je v Zadru dokončal oficirsko š. protizračne obrambe, v Bgdu je absolviral vojno akademijo, v Sovjetski zvezi pa visoko šolo za poveljevanje raketnih sistemov protizračne obrambe. V Bgdu je bil predavatelj na Vojaški akademiji za protizračno obrambo. - V Kočevju se je 1941 priključil osvobodilnemu gibanju, apr. 1942 pa je odšel k partizanom. Bil je borec Dolenjskega odreda, Tomšičeve in Cankarjeve brig. Mar. 1943 je s skupino 16 partizanov prišel na Primorsko. Ob kapitulaciji It. je njegova skupina prerasla v četo VOS za idrijsko okrožje. Febr. 1944 se je

vključil v drugo brigado VDV in postal namestnik komandanta brigade. Po vojni je ostal vojak. 1948 je nadaljeval vojaško šolanje. Več let je delal v Bgdu v Generalnem štabu JLA. 1960 se je vrnil v Lj., dve leti pozneje pa je odšel na Sinaj v poveljstvo modrih čelad kot predstavnik vlade SFRJ. 1966 je nadaljeval vojaško šolanje v Sovjetski zvezi. - Od 1969 do 1977 je bil načelnik štaba teritorialne obrambe (TO) Sje, 1977 pa je postal poveljnik TO za Sjo., 1980 je postal poveljnik lj. armadnega območja. Funkcijo je opravljal do 1985, ko se je upokojil. Čin general majorja je prejel 1978, v general polkovnika je bil povišan 1983. Opravljal je tudi civilne polit. funkcije. - J. je kot visok vojaški funkcionar pomagal, da so vojaške enote pod njegovim poveljstvom gradile vodovode na Primorskem (Postojna-Pivka, Mrzlek-Gorica, Šempeter-Miren, Malovše-Dornberk-Branik-Branica, Čepovan-Lokve, višinski vodovod v Istri in kraški vodovod Brestovica-Sežana), ceste (zahtevnejši del Osimske ceste od Soče do državne meje, lokalne ceste) in telefonske povezave. - J. je nosilec partiz. spomenice in številnih vojni, vojaških in drž. odlikovanj. Njegovo partizansko ime je bilo Živko.

Prim.: D. Druga brigada VDV-Narodne obrambe, Lj. 1987, pass.; Delo 3. dec. 1977; TV 15 8. avg. 1985; Mladina 10. dec. 1981; osebni podatki; Enc Sje 4/1990, 291.

Plah.

JERKIČ Miroslav, vojak, r. 10. mar. 1928 v Dobravljah na Vipavskem, živi v Kranju. Oče Alojz, čevljar, mati Marija Hrobat, gospodinja. J. je v Mrbu opravil osn. š. in nižjo gimn. V Vipavi se je učil za trg. pomočnika. Gimn. je dokončal v Novi Gradiški, v Trebinju vojaško intendantsko šolo, v Bgdu 1960 pa višjo vojaško intendantsko akademijo, 1979 pa šolo ljudske obrambe JLA. - 1941 se je pred Nemci umaknil na očetov dom in se v Vipavi pri trgovcu Antonu Vrčonu učil za trg. pomočnika. V Vipavi se je vključil v mladinsko osvobodilno gibanje, po kapitulaciji it. vojske pa je odšel k partizanom. Najprej je bil v četi VOS, nato pa v 4. bataljonu Druge brigade VDV. Po vojni je bil v enoti KNOJ in deloval na Primorskem (meja med ZVU in VUJA). Služboval je v raznih krajih nekdanje Jsle in v enotah JLA opravljal različne funkcije s področja vojaške ekonomike in intendature. Med drugim je bil načelnik intendantskega oddelka vojaške ekonomije, bil je načelnik Intendantske uprave Zveznega sekretariata za ljudsko obrambo, inšpektor

za zaledje pri Zveznem sekretariatu za ljudsko obrambo, načelnik Uprave za vojno zaledje pri Zveznem sekretariatu za ljudsko obrambo. 1988 se je upokojil. Generalski čin je prejel 1979.

Prim.: Enc Sji 4/1990, 291; osebni podatki.

Plah.

JERMOL Ivan, kulturni delavec, r. 14. avg. 1932 v Tolminu. Oče Andrej, zidar, mati Justina Kavčič, gospodinja. Po osn. š. (it.) v Tolminu in slov. niž. gimn. po osvoboditvi v istem kraju kljub želji zaradi socialnih razmer ni mogel nadaljevati šolanja. Že štirinajstletnik je odlično odigral svojo prvo vlogo kot Balček v Desetem bratu, zato je bil pozneje nepogrešljiv igralec pri znamenitem Tolminskem gledališču, ki je delovalo dolgo vrsto let in večkrat zasledlo prva ali odlična mesta na slov. ali jsl. tekmovanjih ljubiteljskih gledališč. Bil je tudi pevec oz. član raznih zborov. V letih 1949-52 je, gnan od želje po izobrazbi, napravil sred. šolo v Lj., 1968 pa tudi diplomiral na višji upravni š. Zaposlen je bil ves čas v raznih upravnih službah pri tolminskem okraju ali občini vse do 1989, ko je bil imenovan za rav. Knjižnice Cirila Kosmača v Tolminu. Kot vsestranski kult. delavec, buditelj slovenstva, vnet tolminski rojak demokratičnih načel je tako tudi poklicno prevzel mesto v kulturi. Že v mladih letih se je kot naravni talent sam izobrazil v lepopisju - obvlada kar 9 različnih stilov ali vrst kaligrafskega pisanja. Skupaj s tolminsko knjižnico in tedanjo rav. M. Filli (gl. čl.) je odlično sodeloval pri nekaterih bibliofilskih in spominskih izdajah: Ljubka Šorli, Rumeni kot zlato so zdaj kostanji (Pesmi rodnemu Tolminu, bibliofilska izdaja, 1985); Ciril Zlobec, Rod (bibliofilska izdaja 1988); Simon Gregorčič (mapa, izdana ob pesnikovi proslavi, 1989). Skozi dolgo let je sodeloval v raznih odborih za kult. kot preds. ali član. Bil je med pobudniki za postavitev spomenika Ivanu Preglju na Mostu na Soči, vodil je številne kult. večere in srečanja. Z domiselnostjo in osebnim prispevkom je skupaj z drugimi uresničil mnoge kult. načrte na Tolminskem, tako priložnostne kot take, ki dolgoročno pomenijo kult. bogastvo Tolminske (nova knjižnica in drugo).

Prim.: Osebni podatki.

Pšč

JERNEJČIČ Anton (Jožef), organizator delavstva, socialist, r. 17. jan. 1875 v Trstu, u. prav tam 16. dec. 1921. Oče Franc, železničar, (u. 1904), mati Ana Kastelic. V delavskem socialističnem gi-

banju je deloval od mladih nog gotovo pod vplivom očeta, ki je bil med vodilnimi slov. socialisti v Trstu (ustanovitelj Rdečega prapora). Služboval je v tržaških Generalnih skladiščih. 1903 je bil član izvršnega odb. JSDS v Trstu. 1905 je ustanovil v Trstu kult. organizacijo Ljudski oder, ki se je pod J-evim vodstvom pomembno uveljavil zlasti kot prireditelj predavanj (I. Cankar, H. Tuma in drugi). Nastopil je kot kandidat JSDS na državnoborskih volitvah 1907, v 5. volilnem okraju ga je premagal dr. O. Rybář. Po vojni se je udeležil kongresa it. socialistične stranke v Bologni (1919), na tem kongresu so se slov. socialisti pridružili it. Bil je član dežel. odb. PSI za JK. Po razkolu v PSI se je odločil za socialistično smer.

Njegov brat **Franc** (r. 13. nov. 1872 v Trstu, u. 18. jun. 1934 v Lj.) je bil po poklicu železničar in je delal v železničarskih socialističnih sindikatih.

Prim.: Anagrafski urad (občina Trst); Zgodovinski arhiv Lj.; Il Lavoratore socialista 17. dec. 1921; Ujedinjeni železničar 1. jul. 1934; G. Piemontese, Il movimento operaio a Trieste, Roma 1974, pass.; I. Regent, Poglavlja iz boja za socializem III, Lj. 1961, 97-107; Isti, Spomini, Lj. 1967, pass.

B. Mar.

JEUNIKER Anton, dr. medic., teoretični in praktični zdravnik, r. 29. jan. 1771 v Lj., u. 1837 v Trstu, datuma ni bilo mogoče ugotoviti, ker ima Anagrafski urad tržaške občine podatke šele od 1850, v osrednji tržaški župniji sv. Antona Novega pa ni vpisan v mrliško knjigo tega leta. Diplomiral je 1795 na dunajski Medic. fak. in bil od 1799 v Lj. polic. zdravnik, od 1803 okrož. fizik. Kot tak je odločno podpiral delo dr. Vincenca Kerna pri cepljenju koz. V času Ilirskih provinc je predaval teoretično in praktično (interno) medicino na Mediko-kirurškem liceju, bil civilni zdravstveni referent, prisednik Zdravstvenega sveta — Conseil central de Santé — in ravnlj. Civilne bolnišnice. Tudi po avstr. vrnitvi je bil prof. na Mediko-kirur. liceju do odhoda v Trst. Dosegel je, da bolnišnice po odhodu Francozov niso vrnili usmiljenim bratom, ampak je ostala v civilni upravi. - 1817 je bil imenovan za protomedika v Trstu, istočasno je bil gubernijski zdravstveni svetnik. Veliko se je trudil pri zatiranju endemičnega luesa (morbus Scharlievo) na tržaškem in reškem področju in o tem tudi pisal: *Geschichtlicher administrativer Haupt-Bericht über die Skarlievo-Heilanstalten in Fiumer Kreise, sammt Beschreibung der Krankheit,*

ihrer Heilart und Ausrottungs-Massregeln vom isten April, bis letzten Dezember 1818. Vom Protomedicus und Gubernialrathe Dr. Jeuniker, Medizin. Jahrbücher des kaiserlich-königlichen oesterr. Staates. Wien 1819-1820, knj. V, sn. 3, str. 104-38; knj. V, sn. 4, str. 43-109.

Prim.: Dr. I. Pintar, SBL I, 410; dr. P. Borisov, Enc Sje 4, 300, in pismo 2. maja 1993.

Jem.

JEVNIKAR Magda, kulturna delavka, prof., r. 3. sept. 1956 v Trstu, živi v Bazovici pri Trstu. Oče Martin, univ. prof. (gl. čl.), mati Neda Abrami, prof. Osn. in sred. š. in klas. licej Fr. Prešerna v Trstu, matura 1975. Lettere na U v Trstu, diploma 1980 z disertacijo *Razpravljanja o italijanski literaturi v slovenskih revijah v Trstu (1945-80)*. Od 1979-80 je poučevala na slov. sred. šolah v Trstu slov., zgod. in zemlj. in dosegla usposobljenost za nižje sred. š. ter nato za višje sred. š., stalnost pa leta 1984, in sicer na DTTZ Ž. Zois v Trstu, kjer poučuje slov. in zgod. z drž. vzgojo. Leta 1983 je začela pisati likovne ocene za RAI Trst A, za isto ustanovo je napisala tudi vrsto črtic in nize oddaj o umetnosti ali potovanjih. 1981 je izšel pri ZTT njen knjižni prevod romana *Zadnja dolina* Romana Firmanija. Pisala je še za LitV, Pastirčka, Jambor, M (Trst), NL, PDK, Zaliv.

Prim.: Osební podatki.

T. Simčič

JEŽ Boris, časnikar, r. 11. apr. 1952 v Postojni, živi v Lj. Oče Slavko, politik (gl. čl.), mati Jožefa Maver. Osn. š. je obiskoval v Ajdovščini in Kopru, kjer je končal tudi gimn. (1970). Na Filoz. fak. v Lj. je študiral filoz. in sociol. Že med študijem na gimn. je sodeloval z nekaterimi časopisi (Delo, PrimN, Mladina) in liter. revijami (PrimSreč, Mlada pota), kjer je objavljал pesmi in krajše prozne tekste. Poklicno časnikarsko pot je začel kot dopisnik Dela iz Kopra in kmalu dosegel precejšen odmev s kritičnimi članki in komentarji o tamkajšnjem polit., gospodar. in kultur. življenju. 1980 se je preselil v Lj., kjer je sodeloval v gospodar. redakciji Dela, 1982 pa je prevzel vodenje Delovega dopisništva v Bgdu, kjer je ostal skoraj štiri leta. Iz Bgda se je oglašal predvsem kot poročevalec iz zvezne skupščine in iz drugih polit. ustanov federacije. Po vrnitvi v Lj. je delal kot ur. (priloga Sedem pogledov, mnenjska stran) in komentator, ki je s svojimi članki angažirano sodeloval v t.i. slov. pomladi in v procesu osamosvajanja. Zdaj je ur.

komentarjev pri Delu. Z M. Mikelnom in J. Žnidaršičem je soavtor knjige *Slovenija 1990* (Lj. 1991).

Prim.: Osební podatki (pismo 15. apr. 1993).

Ured.

JEŽ Slavko, politik, urednik, r. 3. nov. 1920 v Št. Vidu pri Vipavi (danes Podnanos), u. 21. apr. 1990 v Slavini pri Postojni. Oče Alojz, mati Ana. Družina se je v iskanju zaposlitve večkrat selila med Št. Vidom, Trstom in Postojno. Osn. š. je sklenil v Št. Vidu, kjer je končal tudi dve večerni š. s kvalifikacijo meščanske š., po vojni pa je obiskoval polit. š. v Bgdu. It. vojsko je služil od 1940 do 1943, najprej v Trevisu, od jun. 1940 pa na Siciliji. V NOB je vstopil 12. avg. 1943. V Gradnikovi brigadi je bil najprej borec, potem pa pomočnik četnega komisarja. Od okt. 1943 do 11. nov. 1943 je bil na polit. tečaju na Vojskem; od nov. do 13. maja 1944 je bil polit. komisar relejne linije P., potem je bil do 26. apr. 1945 polit. komisar štaba drugega relejnega sektorja (Primorska). Od 9. jul. do 9. sept. 1945 je bil vodja tehn. odseka IV. brigade KNOJ, potem do 29. nov. 1945 v tej brigadi vodja oborožitvenega odseka. - Po vojni je imel kot partijski funkcionar različne zadolžitve v Postojni, Ilir. Bistrici, Lj. in Sežani, predvsem na gospodarskem, organizacijskem in propagandnem področju. Od 1957 do 1960 je bil preds. Občinskega ljud. odb. Ajdovščina, potem podpreds. Okraj. ljud. odb. Gor. 1962 je bil kratek čas upravnik šempet. bolnišnice, po selitvi v Koper (1964) pa je postal dir. in glavni ur. PrimN, kjer je delal do upokojitve (1969). Sin **Boris** (gl. čl.).

Prim.: PrimN 27. apr. 1990; podatki sina Borisa (pismo 15. apr. 1993).

Ured.

JONKO Matija, deželni poslanec, r. 14. febr. 1825 v Loki (Črnomelj), u. 25. avg. 1902 v Bovcu. Oče Janez, mati Marija Urbas. Služboval je na Goriškem kot orožnik in postal orožniški stražmojster. V Bovcu, kjer se je naselil, se je nato posvetil trgovini in si ustvaril veliko premoženje. V Bovcu je bil dolga leta župan, preds. okraj. cestnega odb., okraj. šol. sveta, bil je eden najvplivnejših mož na Tolminskem. 27. jun. 1880 je bil izvoljen v dežel. zbor v mestni kuriji zaradi odstopa A. Winklerja; premagal je kandidata »Sloge« Nikolaja Tonklija. V isti kuriji je bil izvoljen tudi 27. jun. 1883 kot kandidat »Sloge«. V dežel. zboru

je 1. maja 1880 nastopil s peticijo za ureditev ceste med Kobaridom in Žago. Sicer je sodeloval v klubu slov. poslancev. Pred smrtjo je imetje prepustil nečaku **Leopoldu B.** (r. 29. okt. 1876 v Loki pri Črnomlju, u. 7. febr. 1961 v Bovcu), ki je bil tudi župan v Bovcu in 1908 kandidiral na volitvah za dežel. zbor (kandidat SLS).

Prim.: Podatki ž.u. Bovec; NadškAlj.; Gabršček I in II, pass.; Soča 22. jun. 1883; Petrattazoni.

B. Mar.

JUG Oskar, gozdar, r. 27. avg. 1900 na Colu pri Ajdovščini, u. 29. mar. 1987 v Lj. L. 1924 je diplomiral na Visoki agronomski šoli na Dunaju, od 1924 je bil okraj. gozdar. referent v Mrbu, od 1927 upravitelj gozdnega in lesnega gospodarstva graščine Boštanj, od 1934 upravitelj razlaščenih veleposestniških gozdov v Kočevju, 1945 upravitelj sprva še nerazlaščenega gozdnega veleposresta in lesne industrije Windischgrätz v Postojni, nato med drugim 1950 načelnik oddelka Generalne direkcije za lesno industrijo Sje, 1954-67 dir. Biroja za projektiranje in izgradnjo lesne industrije Sje. V letih 1952-62 in 1969-82 je bil glav. in odgov. ur. revije *Les*. Od 1962-68 je predaval lesarstvo na BTF lj. U. Napisal je številne strok. članke.

Prim.: dr. Nik. Torelli, J. O., Enc Sje 4, 317.

Ured.

JUG Rihard, zdravnik, urolog, r. 26. jan. 1875 v Solkanu, u. 4. apr. 1949 v Lj. Oče Tomaž, učitelj (gl. čl.), mati Alojzija Reselj iz Tolmina. Po osn. š. v Solkanu in gimn. v Gorici se je vpisal na Medic. fak. na Dunaju, kjer je promoviral 1903. Takoj po promociji se je zaposlil kot sekundarij v gor. bolnišnici, istočasno pa se je hodil izpopolnjevati na tržaško kirurgijo k dr. Mikoliču. Kot mornariški zdravnik je vstopil na Eiselsbergovo kliniko, prepotoval skoro ves svet in bil ob koncu svet. vojne zdravnik na avstr. vojni ladji Viribus unitis, kjer so ga mornarji ob razpadu Avstroogrske monarhije izvolili za komandanta. Od 1919 je bil upravnik in šef kirurškega oddelka vojaške bolnišnice v Lj. Predčasno so ga upokojili, vendar je med 1929-35 brezplačno ustanovil in vodil urološki oddelek na lj. kirurgiji. Prof. Plečnik in Serko sta ga vabila, naj se pripravi na klinično kariero na fakulteti, vendar je to vabilo odklonil. Učil je mlajše kolege urologije in postavil temelje te stroke na Slov. Široko razgledani mož je obvladal jezike, bil razgledan humanist in filozof. Ljubil je naravo.

Kot mornariški zdravnik v Boki Kotorski je zdravil tudi tamkajšnje prebivalstvo, zato ga je črnogorski knez Nikola I. odlikoval 1907 z redom Kneza Danila.

Prim.: Enc Sje 4, 317; B. Lavrič, ZdrV 18/1949, 117; J. Janež, ZdrV 61/1992, 411-23; krstni list župnije Solkan (6. jan. 1993).

A. Pr.

JURCA Josip, notar, stenograf, prevajalec, r. 10. apr. 1884 v Koprivi na Krasu, u. 7. dec. 1963 v Lj. Bil je notar v Ajdovščini, med vojnama stenograf v Bgdu in Lj., po zadnji vojni pravni referent pri DZS. Prevajal je iz rušč., it., franc., lat. in shr. v sloven. Prevodi: I.S. Turgenjev, *Stepni kralj Lear...*, JK 1907; Edmondo de Amicis, *Furij*, K&B 1911; A.S. Puškin, *Jetnik*, KGM 1921; Giosuè Carducci, *Jutro v planinah*, KGM 1922; Isti, *Pesnik*, KGM 1927; Isti *Poldan na planini*, KGM 1930; Isti, *Boj*, KGM 1931; A.S. Puškin, *Deseta zapoved*, Naš glas 1927; G.M. Zamfirescu, *Tiha sreča*, KGM 1937; P. Ovidius Naso, *Pisma iz pregnanstva*, *Žalostinke (Tristia)*, *Pontska pisma (Epistulae ex Ponto)*, DZS 1959.

Prim.: J. Moder, SLNP, 120; Knjiga 59, 168.

Ured.

JURI Aurelio, politik, časnikar, r. 27. jul. 1949 v Pulju, živi v Kopru. Oče slaščičar Vittorio (iz Rualisa pri Čedadu), mati Cvetka Sanković, Istranka hrvaškega rodu iz Pasjaka. Osn. š. v Kopru, prav tam tudi gimn. Po maturi je želel študirati slikarstvo, a se je odločil za študij prava. Preden je dokončal šolanje, se je zaposlil kot carinik (1969), nato pa je čez tri leta postal časnikar na radiu Koper (it. program), od tod je 1981 prešel na TV Koper-Capodistria. 1978 je pričel polit. delati v okviru it. skupnosti v Kopru (1987 izvoljen za preds.). Zavzemal se je za plodne odnose z večinskim narodom, prav tako za pluralizacijo družbenih odnosov in za odpravljanje tabujev (npr. vprašanje eksodusa istrskih It. po drugi svet. vojni). 1988 je dobil mesto predstavnika it. manjšine v organih ZKS, apr. 1990 je bil izvoljen na prvih demokratičnih volitvah v slov. parlament (kandidat stranke demokratične prenoje), takrat je tudi postal župan Kopra. V jun. vojni 1991 je J-jevo zadržanje vzbudilo nasproujoče si sodbe (pogajanja z JA za umik z mednar. mejnega prehoda Škofije). Dec. 1992 je ponovno kandidiral za slov. drž. zbor, vendar ni bil izvoljen. Brat **Franco** (gl. čl.).

Prim.: Osební podatki; J. Janša, Premiki, Lj.

1992, pass.; C. Zlobec, Lepo je biti Slovenec, ni pa lahko, Lj. 1992, 212; Slovenski almanah '92, Lj. 1991, 62.

Darovec

JURI Franco, politik, publicist, karikaturist, r. 24. okt. 1956 v Kopru, živi v Lj. Oče Vittorio, slaščičar, mati Cvetka Sanković, brat Aurelio (gl. čl.). Osn. š. in gimn. je končal v Kopru. Po zgledu brata Aurelija se je že v sred. š. ukvarjal s karikaturo in deloval v mladinskem gibanju. Od 1975 je na lj. U študiral geografijo in ital. V študentovskih letih je sodeloval pri časniku Tribuna, pri Radiu Študent, pri tedniku Mladina itd. Deloval je tudi na glasbenem področju in tako je 1980 soustanovil folk glasbeno skupino Istranova, ki je odkrivala manj znane plati istrske ljudske glasbe. Še preden je dokončal študij geografije, je v Kopru poučeval geogr. in ital. (it. osn. š. in gimn. ter ekonom. in govinar. š.). Po diplomí se je 1987 zaposlil kot asistent za it. jezik na lj. U. Sodeloval je kot dopisnik iz Jsle za it. časnike, bil je aktiven član transnacionalne radikalne stranke (1989 je to stranko zapustil). Posebno zaslužen je bil za osnivanje skupine intelektualcev »88« v Kopru, skupina se je vključila v tok tako imenovane slov. pomladi zlasti z zahtevami v zvezi s položajem it. etnične skupnosti (rehabilitacija A. Bormeja, vprašanje povojnega eksodusa iz Istre, liberalizacija polit. življenja v Sji itd.). 27. jan. 1989 je nastopil kot govornik na znamenitem zborovanju v zvezi z dogodki na Kosovem v lj. Cankarjevem domu. Dopisoval in risal je za slov. tisk. Kot kandidat liberalno demokratske stranke je bil apr. 1990 izvoljen v slov. skupščino, kjer je zagovarjal med drugim odprtost meje v Istri, govoril o problemu slov. ribištva in se kot preds. poslanske skupine za begunska vprašanja posvečal beguncem v Sji. - Kot karikaturist je začel v osn. š., v letih študija v Lj. je risal karikature za Tribuno, sodeloval je nato pri revijah Panorama Giovani, Teleks in drugod. Dec. 1989 je postal vsakodnevni karikaturist lj. Dela. Izbor karikatur je objavil v knjigah *Naša slavna zgodovina* (Lj. 1991) in *V imenu naroda* (Lj. 1992). L. 1993 je opremil knjigo C. Ribičiča *Rad sem jih imel*. - Od 4. sept. 1993 je veleposlanik v Španiji.

Prim.: Osební podatki; Slovenski almanah '92, 59.

Darovec

JURMAN Benjamin, psiholog, r. 17. mar. 1941 v Gorici, živi v Lj. Mati Branislava Jurman, poročena Kovačič. Osn. š. je obiskoval na Mostu na

Soči, štiri razr. nižje gimn. in učiteljske pa v Tolminu. Na FF v Lj. je 1966 na odd. za psihologijo diplomiral in si pridobil naziv dipl. psiholog industrijske smeri. Najprej se je zaposlil v Stavbeniku Koper, nato pa v Hoji v Lj. kot šef kadrovske službe. Od 1971 dela kot raziskovalec na Pedagoškem inštitutu na U v Lj. Ukvarja se z organizacijo dela, izobraževanjem in načrtovanjem šolstva. - Pregled njegovega dosedanjega dela vsebuje vrsto samostojnih raziskav, in sicer o šolski svetovalni službi, o načrtovanju razvoja osnovnega izobraževanja, o razvijanju pripadnosti k delovnemu kolektivu (za tovarno pohištva Lipa iz Ajdovščine, 1978), o vrednotenju vzgojno-izobraževalnega in drugega dela v osn. š., v srednjem usmerjenem izobraževanju in v zavodih za izobraževanje in usposabljanje otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem raz-

voju, ocenjevanje znanja in drugega dela učencev. - Vrsto raziskav je izdelal s pomočjo sodelavcev (Načrt razvoja osn. š. v Košani in Prestranku s pedagogom Zdenkom Medvešem; Načrt razvoja mreže osn. šol v občini Koper, pedagog Zdenko Medvešem in Milojko Vidmar). - Samostojne publikacije: *Načrtovanje življenja in dela osnovne šole - sprejem otrok v šolo in začetno spremljanje* (Lj. 1975); *Človek in delo, psihologija in vodstveni in vodilni kader* (Lj. 1981); *Ocenjevanje znanja — selekcija ali orientacija učencev* (Lj. 1989). - Objavil je vrsto znanstvenih in strok. sestavkov v Delu, Prosvetnem delavcu, Zborniku društva psihologov Sje, v revijah, Anthropos, Galaksija, NRazgl, Šolski razgledi itd.

Prim.: Osebni podatki (pismo I. Uršič z dne 17. febr. 1993); Enc Sje 4, 359-60.

I. Ur.

K

KAČIČ Ivan, bančnik, r. 22. apr. 1885 v Šoštanj, u. 14. nov. 1924 v Gor. Oče Ivan, mati Ivana Luznik. Končal je gimn. in opravil abiturientski tečaj na Dunaju. Služboval je pri Ljubljanski kreditni banki v Lj., nato je bil vodja njene podružnice v Gor. (odprta 16. nov. 1910) do svoje smrti. K. ima pomembne zasluge za razvoj slov. bančništva v Gor.

Prim.: Občina Gor. (anagrafski urad); GorS 17. nov. 1924; M. Waltritsch, Slovensko bančništvo in posojilništvo na Goriškem, Gor. 1982, pass.; B. Mar.

KALC Aleksej, raziskovalec krajevne zgod., publicist, r. 1. avg. 1957 v Gropadi, od 1961 živi na Katinari - Trst. Oče Maksimilijan, zidar, mati Emilija Pirjevec, gospodinja. - Po osn. in nižji sred. š. (obe na Katinari) je obiskoval Znanst. licej F. Prešerna, maturiral leta 1976. Nato je študiral zgod. na U v Trstu, kjer je diplomiral z nalogo o političnem delovanju dr. Ivana Marije Čoka: *L'attività di Ivan Maria Čok: 1911-1945*. - Od 1985 dela na Odseku za zgod. pri NŠKT kot raziskovalec. Pomembnejši deli sta objava spominov Draga Žerjale: *Spomini in razlage o protifašističnem boju primorske mladine med*

vojnama, izdalo ZTT 1990, in *Krajevni leksikon Slovencev v Italiji*, ZTT 1991, pri katerem je sodeloval kot sour. skupaj z Milanom Bufonom. - Zadnja leta se ukvarja pretežno s problematiko izseljenstva in raziskuje tako izseljenska gibanja iz zamejskega prostora kot tudi vlogo tržaškega pristanišča v mednar. prekomorskem izseljevanju.

Prim.: Osebni podatki; arhiv Zgod. ods. NŠKT.

M. Pah.

KALC Anton, prosvetni delavec, igravec, precizni mehanik, r. 10. dec. 1906 v Trstu, u. tam 20. dec. 1979. Oče Anton, trgovec s kurjavo, mati Ana Možina, gospodinja. Osn. š. na Opčinah, nato gimn. v Škofjih zavodih v St. Vidu nad Lj., a gimn. iz zdravstvenih razlogov ni dokončal. Vrnil se je v Trst, se zaposlil kot precizni mehanik pri tvrdki Singer, kjer je delal do upokojitve. Še zelo mlad se je vključil v narodno-prosv. delo. 1923 je postal eden od soustanoviteljev mladinskega društva Prosveta na Opčinah. Nastopal je na raznih prireditvah in v najrazličnejših vlogah. Tako je v Kettejevi dvorani igral v delih *Razvalina življenja*, *Lovski tat*, *Sin*, *Na dan sodbe*, *Ne kliči vraga*, itd. - V najhujšem faš. obdobju je podpi-

ral prizadevanja Tigrovcev. Kot zaveden Slovec je prestopal pretepanje, ricinus in bil 1941 obsojen zaradi »prevratniškega delovanja in propagande«. Bil je zaprt v Coroneu, nato preganjan v Abruzzi v Istonio Marina, kjer je v taborišču dočkal zlom faš. in prihod. zah. zaveznikov. Priključil se je zavezniški vojski kot oficir na jsl. ladji, ki je delovala v okviru britanskih oboroženih sil. Po koncu vojne je z drugimi sedmimi prostovoljci pripeljal eno od jsl. ladij z Malte v Dalmacijo, kjer je nekaj mesecev, še vedno kot prostovoljec, plul na minolovcu, ki je čistil jadranske vode. - Po povratku na Opčine se je K. vključil v prosvetno življenje na Tržaškem kot dramski igralec, organizator izletov in drugih društvenih dejavnosti. Po sporu med Beogradom in Moskvo se je odločno postavil v bran matičnemu narodu, zato so mu stregli po življenju. Vse do svoje smrti je bil aktiven v Prosv. društvu Tabor na Opčinah, honorarno je sodeloval pri Slovenskem stalnem gledališču v Trstu. Med vlogami, ki jih je odigral, je ostal nepozaben njegov lik v *Petrčkovih poslednjih sanjah*, v *Miklovi Zali*, *Vdovi Rošlinki*, v *Pohujšanju* ter v lepljenki o *Francetu Bevku*. Vse življenje je K. vodila predvsem skrb za obstoj slov. naroda, še posebej zamejskih Slovencev.

Prim.: Osebni podatki (Ana Kalc); podatki M. Pahor.

nsf

KALISTER Viktor, gospodarstvenik, r. 16. jun. 1869 v Trstu, u. 29. dec. 1948 prav tam. Oče Franc (gl. čl.), mati Giovanna Mamolo. Upravljal je bogato družinsko premoženje. Ob koncu 19. stol. se je pripravljaval s slov. politiki (Tuma, dr. Gregorčič, Ivan Sušteršič, dr. Gregorin) za ustanovitev banke, katere jedro bi tvorile takratne največje slov. kreditne zadruge. Ustanovitev banke so prepričala polit. nasprotja med Slov.

Prim.: Anagrafski urad občine Trst (pismo 28. sept. 1993); M. Waltritsch, Slovensko bančništvo in posojilništvo na Goriškem. Gor. 1982, 68.

B. Mar.

KANCLER Jožko, športnik (kajakaš, kanuist), r. 18. mar. 1966 v Sempetru pri Gor., živi v Solkanu. Oče Jožef, voznik, mati Rada Skok, gospodinja. Osn. š. obiskoval v Solkanu, v Novi Gor. je končal poklicno š. kovinarske smeri. 1978 je pričel trenirati kajak na divjih vodah v okviru kajakaškega kluba Soške elektrarne iz Nove Gor., takrat je kot pionir, mlajši in starejši mladinec dosegel več naslovov jsl. in slov. prvaka. 1984 je

pričel tekrovati v kanuju enosedu (spust). 1988 je prvič postal drž. prvak. Udeležil se je štirih svetovnih prvenstev in imel največji uspeh 1991 na Soči, ko je dosegel v posamezni vožnji 2. in v ekipni vožnji postal svetovni prvak. 1993 je na svetovnem prvenstvu v it. Mezzani dosegel v ekipni vožnji 3. mesto, 1990 je v takrat še jsl. ekipi postal evropski prvak v raftu na divjih vodah. Udeleževal se je tudi tekem svetovnega pokala v kategoriji kanu (spust) in dosegel več visokih uvrstitev. - 1991 je postal športnik Primorske in prejel Bloudkovo plaketo.

Prim.: Osebni podatki; Divja voda 1988/89, Lj. 1989, pass.

B. Mar.

KANDOLINI (CANDOLINI, CANDOLIN) Maksimilijan (Max, Massimiliano), socialistični agitator, čevljar, železniški delavec, r. 3. avg. 1852 v Slovenski Bistrici, u. 5. febr. 1916 v Lj. Nezakonski sin Marije Kandolini (Candolini). Poročen. V Trst je prišel okoli 1880 kot delavec Južne železnice. Delal je v sklopu skupine aktivistov avstrij. socialdemokratske stranke, ki so prispeli v Trst v isti dobi in jim je kot prvim uspelo povezati Trst z ostalimi centri avstrij. socialist. gibanja (predvsem Gradcem in Lj.). Ta skupina je bila povezana s takratnim radikalnim vodstvom stranke in je delala v skladu z navodili, ki so jih sprejeli na strankinih kongresih. Tako so se njeni člani v Trstu posvečali propagandni dejavnosti in sodelovali pri širjenju ilegalnega socialističnega tiska. Poleg tega so skušali spraviti pod svoj vpliv 1881 ustanovljeno »Tržaško podporno društvo« (nastalo po odcepitvi dela članstva od »Delavskega podpornega društva« zaradi nesoglasanja z narodnjaško usmeritvijo slednjega). K. je bil pri vsem tem najaktivnejši in je kot edini vztrajal v Trstu tudi po letu 1884, ko so protisocialistični ukrepi vlade močno prizadeli strankino dejavnost. Širil je socialistična načela in tisk med svojimi delovnimi tovariši in med delavstvom nasploh in bil zaradi tega pod stalnim policijskim nadzorom. Že 1881 je postal član »Tržaškega podpornega društva« in bil do 1885 član društvene vodstva, najprej kot revizor in nato kot svetovalec in tajnik. 1884 je kot tajnik predlagal, da bi društvo sprejelo za svoje glasilo nastajajoči časnik »Slovenski delavec«. K. društvu je ponovno pristopil 1888 in bil 1890 spet izvoljen za revizorja. V društvu je nato ostal vsaj do 1895. - 1890 je K. pristopil k slov. odseku »Delavske zveze« (Confederazione operaia), 1888 ustanovljene-

ga prvega socialist. legalnega društva v Trstu. Tu se je povezal z njegovim voditeljem Andrejem Klemenčičem in na raznih shodih zastopal radikalna stališča. Po razpustu »Zveze« je bil 1891 med ustanovitelji (in nato blagajnik) »Nemškega bralnega društva« (Deutscher Lese Verein), ki pa je bilo v resnici socialist. društvo, v katerem so se zbirali slov. in nem. socialisti. Istega leta je bil med organizatorji ilegalnega prvomajskega shoda v gostilni Pri Lovcu. Po razpustu društva maja 1891 imamo o njegovem delovanju le malo podatkov. Verjetno se ni anarhistično usmerjeni K. več prepoznal v novi, zmernejši usmerjenosti stranke in je, kot kaže, skušal uveljaviti svoja radikalna načela na sindikalnem področju. Datum njegovega odhoda iz Trsta ni znan, za gotovo pa je bil v Trstu do marca 1903.

Prim.: Sandi Volk, Ob 100-letnici izida Delavskega lista, JKol 1990, 79-88; Alessandro Volk, Socialismo, associazionismo operaio e movimento nazionale sloveno a Trieste dal 1880 al 1890, Università degli Studi di Trieste, tesi di laurea in Storia, relatore prof. Elio Apih, anno accademico 1991-92.

Sandi Volk

KANSKY Ana, kemičarka, prvi doktor nove univerze v Lj., r. 20. jun. 1895 v Ložah pri Vipavi, u. 3. nov. 1962 v Podgradu pri Lj. Oče Karel Mayer, posestnik, mati Ana Dejak; njen brat Evgen Mayer (gl. čl.). Osn. š. v Vipavi, nato žen. mestni licej v Lj. in 1914 opravila kot hospitant maturo na klas. gimn. v Lj. Na dunajski U je študirala kot glavni predmet kemijo, kot stranskega pa fiziko. 1919 je nadaljevala študij na novo ustanovljeni U v Lj. (pri prof. Maksu Samcu). 15. jul. 1920 je promovirala z disertacijo *O učinkovanju formalina na škrob*. Bila je prvi doktor, ki je bil promoviran na lj. U. 1921 se je poročila s prof. lj. Medic. fak. Evgenom Kanskyem (z njim je imela tri otroke: Alekseja, Evgena in Nušo). 1922 je skupaj z možem v Podgradu pri Lj. osnovala kemijsko tovarno za proizvodnjo žveplenega etra, etra za narkozo in sorodnih izdelkov; tovarna je izdelovala tudi mnogo farmacevtskih izdelkov. Zakonca K. sta imela v Lj. tudi trgovino s kemikalijami. Med drugo svet. vojno so tovarno zasedli Nemci, po vojni pa so jo podržavili in dobila je ime »Arbo«. K-jeve doktorska naloga je izšla v Kolloidchemische Beihefte (Dresden u. Leipzig, 13/1920, 6-7, str. 165-192) v soavtorstvu z Maksom Samcem.

Prim.: Arhiv muzejske službe U v Lj.; Kokole 76, 159, 201. A. Bened.

KANTE Edi, vinogradnik, r. 1. maja 1957 v Pratru (Devin-Nabrežina), kjer živi. Oče Bruno, mizar, železničar in part time kmet, mati Teodora Gabrovec, gospodinja. Osn. š. v Šempolaju, sred. š. »Iga Grudna« v Nabrežini, znan. licej »Fr. Prešerna« v Trstu, matura 1975. Že od mladih let se je zanimal za vinogradništvo in vinarstvo, prebiral strok. lit. in obiskoval najuglednejše okoliške vinogradnike. Nekaj časa je obiskoval tudi predavanja na Agronom. fak. U v Padovi. Ima se za učenca Jožka Gravnerja (gl. čl.), po njegovem zgledu je začel od 1986 preurejati koncept pridelovanja grozdja, org. dela in ureditve kmetije, ki meri štiri ha vinogradniških površin. Da bi odpravil vpliv furl. neustreznega vinogradništva, je postopoma (čeprav so bili vinogradi mladi) začel uvajati nekdanjo vzgojno obliko visokega oz. nizkega guyota, to pomeni zgostitev trsov na ha od prvotnih 2300 na 9000 trt na ha. V zadnjih l. je posadil nove vinograde in 1990 zgradil novo klet, ki je zvesta kraškemu konceptu vinskega hrama. Veliko pozornost posveča še zlasti vitovski garganji in teranu. Zanimal se je tudi za druge avtohtone sorte (glera in lipovsca), ustvaril si je matičnjake predvsem vitovske garganje in terana, ker se je zanimal tudi za trsničarstvo, kar opušča. Od 1980 stekleniči vina. Po prehodni fazi iskanja idealne tehnologije z jekleno posodo in sodobno vinarsko opremo se vrača na tradicionalno, manj stehnazirano in vendar vrhunsko vinifikacijo v leseni posodi, da vino ohrani in pridobi oz. izrazi svoje najboljše lastnosti. V strok. lit. so o K. vinih pisali znani strokovnjaki Luigi Veronelli, Luca Maroni, Davide Paolini idr. K. vina imajo v vseh pomembnejših enotakah v Severni It., v Münchnu in v Berlinu. Od 1993 je preds. Konzorcija za zaščito kontroliranega porekla vin »Kras«.

Prim.: Osebni podatki; Luca Maroni, The Taster of Wine 8/9 91; Davide Paolini, Il Sole 24 ore 28. mar. 1993; Vini d'Italia del Gambero Rosso, Rim 1992, str. 276; Picc. 11. jul. 1993; Kmetijski tednik, RAI TrstA 2. maja 1993.

M. Tavčar

KAVČIČ Janez, zgodovinar, r. 21. okt. 1943 v Spodnji Kanomlji, živi v Idriji. Oče Filip, rudar, mati Julijana, gospodinja. Osn. š. in gimn. v Idriji (matura 1962). Na lj. U je študiral zgod. in umetnostno zgod. (diploma 1967). Med 1979-81 je opravil podiplomsko izobraževanje za prof. družboslovnih predmetov na FSPN v Lj. V dijaških letih je pisal pesmi in prozo ter urejal gimn. list *Glas mladosti*. Nov. 1967 se je zaposlil na

gimn. v Idriji, po opravljeni vojaščini pa je učil na osn. š. v Idriji. Od sept. 1973 do sept. 1987 je znova učil na gimn. v Idriji. Nato je postal kustos za starejšo zgod. in vodja galerijske dejavnosti v idrijskem Mestnem muzeju, s katerim je sodeloval že pred tem (1983 je pripravil razstavo Albina Vončine). V času, ko je služboval kot pedagog, je v časopisju objavljajal poročila in ocene likovnih razstav; v študentskih letih je razpravi o gotiki in baroku na Idrijskem in Cerkljanskem objavil v IdrR (1964), prav tam je pisal o restavriranju Mrakovih fresk v Spodnji Idriji (1966). L. 1987 je v okviru objav Mestnega muzeja v Idriji izšla njegova monografija *Prva slovenska realka (Idrija 1901-1926)*. Prispeval je spremno besedilo k Podobnikovi fotografski monografiji *Osojna Primorka* (1989), napisal je besedilo v katalogih razstav Albina Vončine (1983), Fanči Gostiše (1983) in Ivana Seljaka Čopiča (1988), pisal je o slikarju Rudiju Skočirju (1980, 1982, 1985, 1990) ter objavil zgod. razprave v PrimSreč (1990, št. 112), v KMD (1990), v TKol (1993) in drugod. Bil je soured. zbornika *Idrijska obzorja*. Pet stoletij rudnika in mesta (1993). Za zbornik je prispeval tri razprave. Pripravil je stalno muzejsko razstavo ob idrijskem rudniku in mestu Idrija. Sodeluje v Enc Sje ter v PSBL. Ob petstoletnem jubileju idrijskega rudnika se je zlasti posvečal njegovi zgod.

Prim.: Arhiv Mestnega muzeja Idrija; Idrijska obzorja, Idrija 1993, 15, 185, 215, 217; osebni podatki.

Les.

KAVČIČ Vladimír (Mirko), kmetovalec v Lipi, nato trgovec v Vidmu, član Borbe, glavni organizator na zahodnem Krasu, r. 14. jul. 1907 v Lipi na Krasu. Oče Franc, mati Otilija Boneta, kmetje v Lipi. - K. je napravil osn. š. v Lipi, po begu 1930 v Jslo pa večerno trg. š. v Lj. Kot zaveden slov. mladenič je že 1927 začel delovati v ileg. boju proti faš. v tesni povezavi s tajno celico na Proseku-Kontovelu (Drago Ukmar, Lojze Španger, Vlad. Štoka, Drago Rupel, Tone Ukmar) in z ileg. celico v Komnu, kjer je bil najprej vodja Milan Šuc (se izselil in umrl v Argentini), nato Just Godnič. Ta celica je bila številna. K. je v Lipi ustanovil zelo delovno ileg. celico. V njej so bili K., Anton Kavčič (Stanarjev), Jožef Kavčič (Bašev). K. je organiziral (tudi s sodelovanjem članov obeh celic) tajne celice v Preserjah, vodja Danilo Pipan, Vojščici, vodja Stanko Pirc, Kostanjevici, vodja Fr. Trampuž, Opatjem selu, vodja Tavčar, v Klancu, vodja Jož. Zavadlal,

Škrbini, vodja Drago Cotič, Braniku, vodja Vik. Birska, Temnici, vodja Srečko Stantič, zaupne sodelavce oz. skupine pa je imel v Svetem, Saležu, Brjah, Praprotnem, Dornberku, Taboru (Dornberk), Avberju in še v drugih zaselkih. Povezan je bil z Z. Jelinčičem in Avg. Sfiligojem v Gor., Davidom Arčonom v Renčah. Liter. je dobival s Proseka in iz Komna. - Dan pred faš. volitvami 24. mar. 1929 so tigrovcii podtaknili letake vsem družinam pod hišna vrata in v okna s pozivom, naj se nihče ne udeleži faš. volitev. Faš. so iz vasi gnali volivce v koloni na volišče. V Lipi ni nihče volil. Volivci so se umaknili iz vasi, da bi jih faš. ne silili na volišče. K. in oba člana njegove celice, Riko Kavčič in Stanko Pirc iz Lipe, so oblečeni v uniforme it. vojaka ponoči 1. maja 1929 izobesili slov. zastavo na dolgem drogu na voj. spomenik iz čelad v Kostanjevici na Krasu. Naslednjega dne so se usuli po vaseh številni faš., karab. in polic. Zaprli so več domačinov, ki so bili po nekaj dneh izpuščeni, ker niso ničesar vedeli. K. ni bil odkrit spomladi 1930, ko je bilo aretiranih mnogo Slov. Ko je zapazil, da polic. poizveduje o njem, je v jeseni 1930 pobegnil v Jslo. Živel je v raznih krajih, bil povezan tudi s kraljem Aleksandrom, ki se je zanimal za boj Primor. K. je bil ob it. zasedbi Lj. napaden zaradi nesoglasja s KP. Izslel se je v Videm, ker mu it. polic. ni dovolila izselitve v Gor. V Vidmu je odprl trgovino. Ostal je stalno zaveden Slov.

Prim.: Osebni arhiv. Podatke posredovali: L. Polde Kavčič in Jože Kavčič iz Lipe, Srečko Stantič iz Temnice, Andrej Mozetič iz Dornberka, Viktor Birska iz Branika, Drago Cotič iz Škrbine, Danilo Pipan iz Preserja, Stanko Pirc iz Vojščice, Jožef Zavadlal iz Klanca in dr.

Rut.

KELLERSPERG Ernest Leopold Roman, c.kr. namestnik v Trstu, r. 28. febr. 1822 v Gradcu, u. 22. apr. 1879 prav tam. Tržaški namestnik je bil med 1863-67. Slov. na Primor. so odobravalii K-ov odnos do javne rabe slov. jezika. Med njegovim delovanjem je bila sprejeta, reforma dežel. zakona na Gor. v korist Slov. (gl. C. Doliac), po K-ovih prizadevanjih je začel v Gor. izhajati tednik *Domovina* (1867-69), prizadeval si je tudi za list za istrske Slovane, »ker so ti najbolj izpostavljeni italijanski penetraciji« (iz K-ovega pisma grofu Belcrediju 1. dec. 1866). Kot kandidat se je udeležil 31. jan. 1867 volitev v gor. dežel. zbor, v mestni kuriji slov. trgov ga je premagal F. Grossmann.

Prim.: Podatki redakcije ÖBL (pismo 9. jun.

1993); Soča 25. apr. 1879; Gab I, pass.; A. Marušič, Moja doba in podoba, Gor. 1991, 83, 107; Problemi del Risorgimento Triestino, Trieste 1953, 151-83; NSd 8/1960, 799.

B. Mar.

KENDA Marija, roj. **BREMEC**, ljudska pesnica, r. 15. avg. 1898 v Zakraju pri Šentviški Gori, u. istotam 11. apr. 1984. Oče Peter Bremec, bajtar, mati Terezija Laharnar, gospodinja. Poročila se je 5. nov. 1919 z oglarjem Matijem Kendo iz Zadzla - Čadrga in mu rodila 12 otrok. Da bi dala tudi svoj delež za vzdrževanje velike družine, je pekla »prbiravke«, srčke iz lecta, in jih prodajala na žegnanjih in sejmi. Nanje je pritrdila majhno zrcalce in listek s preprostimi verzi. 1923 je prvič sama zložila take napise za srčke in jih dala razmnožiti v tiskarni. Kasneje je začela zlagati voščila v verzih svojcem za god, nastale pa so tudi daljše pesmi o njenem življenju, njenem rojstnem kraju, o pojavu partizanov, o povojnih spremembah na vasi in o zapostavljanju gorskih kmetov. Okrog leta 1970 je že kot vdova zapisala v zvezek 30 svojih pesmi in ga pokazala A. Pagonu-Ogarevu (PSBL II, 548-49), ki si je izpisal nekaj pesmi, fotografiral pesnico in njen dom ter objavil o njej članek v JKol 1973.

Prim.: Osebnostne podatke sporočil v pismu 5. jul. 1993 žup. upr. Jože Jakopič s Šentviške Gore; A. Pagon-Ogarev, Ljudska pesnica Marija Kenda, JKol 1973, 202-06; Ljudsko blago s Šentviške Gore 1977 (zbrala Marjetka Gruđen, rkp. v arhivu J. Dolenc).

Dolenc

KERMOLJ Vincenc (Vinko), politik, urednik, r. 24. jul. 1870 v Svetem pri Komnu, u. 10. febr. 1940 v Trstu. Oče Štefan, kmet, mati Jožefa Malič. V Trstu se je izučil za peka, z bratom Alojzom (r. v Svetem 17. mar. 1876) sta se odločila za polit. delovanje v socialističnem gibanju (1897 sta bila izvoljena v izvršni odb. Delavskega izobraževalnega pravovarstvenega društva v Trstu). K. je bil eden izmed pomembnih politikov JSDS v Trstu. 1907 je na Goriškem kandidiral za drž. zbor. Dokler je Rdeči prapor izhajal v Trstu, je deloval v njegovem ured., bil je tudi odgovorni ur. dvojezičnega dalmatinskega lista Il Socialista (1903-1904), sindikalnega dvojezičnega glasila International (1906-1915), ki so ga izdajali v Trstu pekovski delavci, in Delavskega lista (1908-1909). Po prvi svet. vojni je deloval v socialistični stranki, v Gor. je vodil zadrugo pekovskih delavcev, v Istri je kandidiral na volitvah za rimski parlament (1921). K. je delal tudi publicistično v slov. in it. socialističnem tisku.

Prim.: Archivio Centrale di Stato (Rim), CPC, 2665; NadškAGor.; Archivio di Stato (Trst); G. Piemontese, Il movimento operaio a Trieste, Roma 1974, pass.; I. Regent, Spomini, Lj. 1968, pass.; Kacinova 202, 424, 434; B. Gombač, JKol 1976, 198-210; Lilijana Prijon-Trampuž, Slovensko morje in zaledje 1/1977, 137-53.

B. Mar.

KERNEL (KRNEL) Leon, inž. gozdarstva, glasbenik (pedagog, zborovodja, organist) in kulturni delavec, r. 11. mar. 1956 v Postojni, stanuje v Slavini (Prestranek). Oče Ivan, geodet, mati Alojzija Petkovšek, babica; v družini še dve sestri in dva polbrata. Osn. š. v Prestranku (1963-70), sred. gozdarska v Postojni (matura 1975), Biotehn. fak. (gozdarski oddelek) v Lj., kjer je 1982 diplomiral z odliko z nalogo *Gozd - glasba* (mentor dr. D. Mlinšek, komentorja dr. D. Cvetko in dr. A. Trstenjak). - Pouk glasbe (harmonij) je začel pri domačem duhovniku R. Zafranu (Slavina), orgle pri V. Pirihu (Postojna); kmalu je prevzel otroški in mladinski zbor v župniji. 1974 se je vpisal na Orglarsko šolo v Lj., kjer je 1980 diplomiral. Študij orgel je dopolnjeval na Orgelrepertoarkurz na Visoki šoli za glasbo in likovno umetnost v Gradcu 1981-82 (prof. Otto Bruckner), odslužil vojaški rok 1983-85. - Že 1979 se je zaposlil kot učitelj klavirja in nauka o glasbi na Glasb. š. v Postojni (poučeval tudi v Pivki in Prestranku), istega leta je prevzel mladinski meš. zbor (od 1981 dekliški) gimn. v Postojni. Z njim je izvajal doma in v tujini predvsem staro glasbo in glasbene novitete, napisane za zbor. Zaradi ideološkega pritiska je 1985 prenehal sodelovati z gimn. Od 1986 poučuje orgle na orglarskem tečaju v Lj. - Bil je med ustanovitelji in zborovodji medžupnij. (dekanij.) zbora na Pivki (1983-89), medžupnij. komorne skupine, ki se je lotila zahtevnih del (izvajali so Tomčev Križev pot), mladinskega lista Sončna pesem (Ognjišče), kjer je urejal glasbeni del, pisal kritike, poročila. V Cerkv. glasbeniku je od 1983 objavil glavnino besedila diplomske naloge *Gozd-glasba* ter druge razprave, članke in poročila. Tako: *Po naravi k lepoti* (CG 1983), *Razmišljanje ob izidu Cerkvene ljudske pesmarice, Messiaenov Sveti Frančišek, Svetovna zgodovina glasbe K. Homolke* (vse CG 1984), *Vpliv besede na glasbo, Jacobus Gallus - Opus musicum I/1-3* (CG 1987) ter *II/1-2* (CG 1988), *Moj pogled na cerkevno glasbo* (CG 1990); V Sončni pesmi pa med drugim: *Nekaj misli k pripravi na avdicije, Avdicija* (SP 1983), *Otrok - družina - glasba* (SP 1984), *Glasovna razmerja in zvočnost pevskega*

zboru, *Otrok in pevski zbor* (SP 1986), *Predstaviteljev skladb*, *Dekliški zbori*, *Mešani mladinski zbori*, *Fantovski zbori*, *Domača priprava zborovodje* (SP 1987); skupaj preko 100 enot s področja glasbe, glasbene pedagogike, organografije ter zgod. glasbe. - Poleg glasbe se ukvarja s krajevno in kult. zgod. Izsledki, objavljeni v zbornikih: *Cerkvena glasba in glasbeniki v preteklosti na Pivki*, *Sole in učitelji na Pivki med leti 1878-1900*, *Župnijska kronika 1892-1900*. Z ženo Vilmo, roj. Hvala, sta v sodobno slov. predstavila in uredila *Dragojlo*, doslej neidentificirano delo kritika, dramatika in pisatelja Davorina Boleta, ki govori o Turkih v naših krajih. Delo je izdal župnijski urad Slavina. Nekaj člankov o pastoralnih vprašanjih je objavil v reviji *Cerkev* v sedanjem svetu.

Prim.: Osebni podatki (1992). O Davorinu Boletu glej PSBL I, 85-86.

R. V.

KERŠEVAN Ida, notredamska sestra **Marija Amabilis**, profesorica, r. 22. febr. 1909 v Štanjelu na Krasu v družini osmih otrok, sedaj biva v Lj. Oče Janko, trgovec, mati Amalija Turk. Med prvo svet. vojno je bila begunka pri sorodnikih v Novem mestu, po vojni so se starši vrnili na Primor. v Štanjel, hčerko Ido pa so zaupali redovnicam v samostanu Ubogih šolskih sester Naše ljube Gospe (de Notre Dame) v Šmihelu pri Novem mestu. Tam je K. obiskovala notranjo osn. š. in triletno meščan. š. (do 1923), nato učiteljske pri uršulinkah v Lj. z maturo 1927, nato še dekliško realno gimn. v Lj. na Poljanah z maturo 1931. Vpisala se je na Filoz. fak. in diplomirala iz biologije 1941, zraven je študirala tudi tuje jezike. 1931 je vstopila v notredamski samostan v Šmihelu pri Novem mestu in naslednje leto tam naredila večne redovne zaobljube. Nato so jo predstojnice poslale v Lj. v sestrsko skupnost na Marmontovi ulici 24, kjer je postala voditeljica internata. 1941 so se zaradi vojnih razmer sestre morale preseliti na Barje pri Lj. Zavetišče so dobile pod Plečnikovo cerkvijo sv. Mihaela. Tam so ostale do konca druge svet. vojne. Sestra Amabilis se je tedaj zaposlila v tovarni Utensilia na Dolenjski cesti v Lj. v administraciji kot prevajalka za tuje jezike. 1956 jo je vrhovno vodstvo notredamske kongregacije poklicalo v Rim, kjer je ostala 12 let kot asistentka v generalnem vodstvu reda Notre Dame za celo kongregacijo, posebej za vzhodne dežele (Madžarsko, Češkoslovaško in Poljsko). 1971 se je vrnila v domovino in prebivala v samostanu Trnovo pri Ilir. Bistrici kot prednica tega samo-

stana. Istočasno je od 1971 do 1973 poučevala angl. in biologijo na Sred. verski šoli v Vipavi. 1973 je bila poklicana v Lj., kjer je bila dvakrat izvoljena za provincialno prednico vseh slov. notredamk (od 1973 do 1981). Od takrat pa do 1991 je bila še predstojnica notredamskih sester v Lj. na Podutiški, kjer je sedaj upokojena.

Prim.: Osebni podatki.

T. P.

KERT Božidar, geolog, r. 14. avg. 1928 v Trstu (Rojan), živi v Mariboru. Oče Ivan iz Spodnje Branice pri Rihemberku je imel v Rojanu vinotoč, mati Mihaela Orel, gospodinja iz Šmarij pri Ajdovščini. 1931 so emigrirali v Mrb. Nemci so jih 1941 preselili v Sarajevo, v letih 1943-45 so živeli v Sremu in K. je v Sremskih Karlovcih končal niž. gimn. Po vrnitvi v Mrb. je med 1946-49 dokončal tamkajšnjo I. drž. gimn. z maturo. V letih 1950-55 je na Prirodoslovno-matem. fak. v Lj. diplomiral iz geografije, 1974 pa je na Oddelku za geografijo lj. U obranil doktorsko disertacijo *Družbena geografija osrednjih Slovenskih gor.* V letih 1956-68 je bil prof. na Ekonom. sred. š. v Murski Soboti, od sept. 1968 je bil univ. učitelj na nekdanji PA, sedanji Pedag. fak. U v Mrbu. Od 1981 je izredni prof. Objavil je več družbeno-geograf. razprav o Slov. goricah, poplavnih območjih Pesnice in Ščavnice ter o (Sv.) Lenartu. Važnejše razprave so: *Vinogradniška pokrajina vzhodnih Mariborskih gor.*, GeogrV 1955-56, 87-131; *Poizkus lokalne socialno geografske analize nerazvitih območij na primeru iz občine Lenart v Slovenskih goricah*, Zbornik Pedag. akad. v Mrbu 1970, 273-85; *Prikaz nekaterih družbeno-pogojenih učinkov pokrajinske transformacije Pesniške doline*, Geographica slovenica 3, Lj. 1974, 53-62; *Družbena geografski razvoj trga Lenart v Slov. goricah*, ČZN, nova vrsta, letnik XVI, 1975; *Vpliv dislociranih obratov na prostorski razvoj nekaterih delov Slov. gor. in Prekmurja*, Znanstv. revija, Pedag. fak. v Mrbu 1990, 223-41; *Die neueste Entwicklung der Industriebetriebe im Gemeindezentrum Lenart. Slowenien auf dem Weg zur Marktwirtschaft. Arbeitsmaterialien zur Raumordnung und Raumplanung*, Universität Bayreuth 1992.

Prim.: Osebni podatki 18. mar 1993; dr. M. Pak, Enc Sje 5, 58.

Jem.

KIKELJ Danijel, farmacevtski kemik, r. 31. avg. 1954 na Jesenicah (doma v Stržiščah pod Črno prstjo), živi v Lj. Oče Ludvik, delavec, mati Olga

Kikelj, gospodinja. Osn. š. je obiskoval v Stržičah (1961-65) in Kranju (1965-69), kjer je živel pri materinih sestrah. V Kranju je obiskoval tudi gimn. in maturiral 1973. Na Fak. za naravoslovje in tehnologijo je študiral farmacijo, diplomiral je 1978. Po vojaščini se je 1979 zaposlil na Oddelku za farmacijo FNT, 1980 je bil izvoljen za asistenta na katedri za farmacevtsko kemijo. Magisterij je dosegel 1983 z delom *Sinteza spinsko označenih analogov tricikličnih antidepresivov imipraminskega tipa in fenotiazinskih nevroleptikov ter nekaterih derivatov 4-amino-2, 2, 6, 6-tetrametilpiperidin-1-oksila*. Od jan. 1985 do febr. 1988 je raziskoval kot znanstveni sodelavec in štipendist DAAD (Deutscher akademischer Austauschdienst) v skupini prof. R. Neidleina na farmacevtsko kemijskem inštitutu Ruprecht-Karlove univ. v Heidelbergu, Nemčija. Doktoriral je 1988 prav tako v Heidelbergu s tezo *Estri dicianocetne kisline in ciklični keten-O, -O-acetali kot sintoni za sintezo pet- in šestčlenskih heterociklov - sinteze in NMR-spektroskopske raziskave*. Po doktoratu se je istega l. ponovno zaposlil na Odd. za farmacijo FNT U v Lj., kjer je bil 1990 izvoljen za docenta za področje farmacevtske kemije. Od okt. 1991 do okt. 1992 je bil povabljen kot gost na Pfarmazeutisch-Chemisches Institut univ. v Heidelbergu, kjer je predaval farmacevtsko kemijo. Od 1988 se ukvarja z načrtovanjem in sintezo imunomodulatorjev, analogov muramildipeptida. Na tem področju je raziskovalna skupina v zadnjih letih vložila več patentnih prijav. Zadnji čas raziskuje tudi sintezo optično čistih spojin. Skupaj s sodelavci je objavil ok. 20 znanst. člankov, predvsem v mednar. znanst. revijah, kot npr. *Synthesis*, *Tetrahedron*, *Chemische Berichte*, *Helvetica Chimica Acta*, *Journal of Heterocyclic Chemistry* idr. Aktivno se je udeležil mednar. kongresov za organsko in farmacevtsko kemijo v Heidelbergu, Gradcu, Bgdu, Jeruzalemu, Trstu, Rimu in Baslu. Član je Slov. Farmacevtskega društva, Društva biofizikov Sje in Gesellschaft Deutscher Chemiker.

Prim.: Osební podatki; Enc Sje 3, 89.

S. Tor.

KIMOVEC Demeter, kemik, strokovni pisec, r. 26. avg. 1909 v Trstu. Oče Giovanni, odvetnik, roj. 3. jun. 1871 v Grosszassitz, mati Cecilija Hess, roj. 1. nov. 1867 v kraju Voran (Štajerska). 1919 so se preselili v Jsló. K. je diplomiral 1931 na odd. za kemijsko tehnologijo Tehn. fak. v Gradcu. V le-

tih 1932-41 je bil zaposlen kot obratovodja plemenitilnice v tekstilni tovarni Jugočeška v Kranju, 1942-45 kot preizkuševalec v tovarni letalskih delov v Kranju, 1946 kot vodja preizkuševališča in kemijskega laboratorija Iskre v Kranju in 1947-72 kot vodja tekstilnokemijskega odd. Tekstilnega centra v Kranju. Ukvarjal se je s plemenitjenjem tekstila, s tekstilnimi snovmi in tekstilno kemijsko tehnologijo. 1934 je z G. Jungmichlom odkril novo metodo za določanje vsebnosti naftolov AS v razvijalnih raztopinah, ki je še zdaj priznana. - Objavil je 9 učbenikov, npr. *Tekstilne preiskave*, 2. neizpremenjena izdaja, Kranj 1978, 147 str., 19 strok. člankov s področja plemenitjenja tekstilij in 25 s področja gasilstva. S Hubertom Fišerjem sta začela pripravljati slov. tekstilni slovar. - Častni član je Zveze inž. in tehn. Sje.

Prim.: Anagr. urad Trst; NŠKT; dr. Fr. Kočvar, K.D., Enc Sje 5, 64.

Jem.

KINDLER Viljem, gozdar, krajevni zgodovinar, borec za zelene površine, r. 14. febr. 1912 v gozdarski naselbini Leskova dolina sredi snežniških gozdov (Ilir. Bistrica), živi v Ilir. Bistrici. Oče Viljem, višji gozdar v Leskovi dolini, mati Josipina Byolo, gospodinja, po očetu Čehinja. Tako kot njegov ded in oče se je tudi Viljem zapisal gozdarskemu poklicu. Šolanje je začel v osn. š. v Trnovem pri Ilir. Bistrici. Real. gimn. je obiskoval na Sušaku-Reka, gozdarsko š. v Postojni. Po drž. izpitu je postal gozdarski tehnik, kasneje nadgozdar. Pred drugo svet. vojno je služboval na veleposestvu Schönburg-Waldenburg v snežniških gozdovih. Med vojno je v letu 1943 v revirju Mašun doživel nemško ofenzivo in požig gozdne pristave Mašun. Tedaj mu je bilo uničeno celotno imetje z vsemi dokumenti. Po drugi vojni ga je poklicna pot vodila v Trnovski gozd, Javornik in Snežnik kot upravitelja tedanjih gozdnih uprav. Zadnje zaposlitev pred upokojitvijo 1969 je opravljal kot referent za gozdarsko občino Ilir. Bistrica. - K-jevo strok. delo je tesno povezano s povojno organizacijo gozdarstva na Primor. Aktivno je sodeloval pri iskanju novih sodobnejših konceptov gospodarjenja z gozdovi. Obsežno je tudi njegovo publicistično delo v reviji *Gozdarski vestnik (GozdV)*, kjer je priobčil: *Rak na jelki* (1947); *Priprava zemljišč za naravno osemenjevanje in pogozdovanje s setvijo* (1951); *Škoda, ki jo povzroča jelen* (1951); *Beležke iz preteklosti snežniških gozdov* (1955); *Gozdne drevesnice in prodaja sadik bi morale sloneti*

na biološki, ne na trgovski podlagi (1956); *Gospodarjenje na snežniških mrzasiščih* (1962); *Botanični rezervat na Notranjskem Snežniku* (1967). Ljubiteljsko se je ukvarjal z raziskovanjem preteklosti in iztrgal pozabi mnoge zanimivosti iz zgod. snežniških gozdov. Napisal je knjigo *Zgodovinski paberki o srednjeveških gradovih ob zgornjem toku Velike vode in nekaterih drugih bližnjih gradovih* (Lj. 1970). - V šestdesetih letih pa se začne drugo obdobje njegovega delovanja, ki je vezano na hortikulturno urejanje mesta Ilir. Bistrica. Po njegovi zaslugi ima mesto več kot 12 ha urejenih parkov in zelenic. Z njemu lastno zagnanostjo je smetišče, mlakuže in zanemarjene mestne površine spremenil v prijetne parke in zelena sprehajališča, ki dajejo Ilir. Bistrici povsem drugačno podobo. - Na njegovo pobudo so maja 1967 v Ilir. Bistrici ustanovili Hortikulturno društvo »Vrtnica«, eno prvih v Sji. Kot dolgoletni tajnik je bil ves čas gonilna sila društva, njegova zagnanost in skrb za zelene površine je postala že prislovična. Z vztrajnim prigovarjanjem odgovornih v tovarnah so se tudi dvorišča tovarn hortikulturno uredila. - K-jevo delo ni ostalo neopaženo. Častni član je ZDIT gozdarstva Sje, tudi Zveza hortikulturnih društev Sje ga je imenovala za častnega člana. Poleg ostalih priznanj je prejel najvišje priznanje občine Ilir. Bistrica »Plaketo 4. junij«.

Prim.: Lastni arhiv; Zgod. ods. NSKT; Šumarska Enc 2, 243; Tomo Šajn, 80-letni jubilej očeta bistriške hortikulture V.K., PrimN 18. febr. 1992 v sl.; GozdV mar. 1992. M. Pah.

KJUDER Jagoda, glasbenica, pedagoginja, r. 22. jun. 1958 v Trstu, živi v Lonjerju pri Trstu. Oče Oskar, glasbenik (gl. čl.), mati Milka Čok, gospodinja. Osn. in nižjo sred. šolo je obiskovala na Katinari, nato se je vpisala na trž. konservatorij »Tartini«, kjer je študirala tolkala s prof. Azzopardom ter diplomirala 1978. Istočasno je od malega študirala violino na GlasbM (GM) v Trstu (prof. Sluga, Skalar, Kalaš). Po opravljeni diplomii iz tolkal se je vpisala na sred. glasb. šolo v Lj. Tu je delala izpite na glasb. gimn., violino pa je študirala s prof. Cirilom Veronekom. 1984 je diplomirala iz violine na konservatoriju »Tomadini« v Vidmu. Obiskovala je nato tečaj glasb. propedeutike (Esztergom na Madžarskem) in muzikoterapije za prizadete otroke (Centro pedagogico del Friuli-Venezia Giulia). - V š.l. 1984/85 je poučevala violino na Glasb. šoli v Postojni. Od jeseni 1985 je redni prof. violine na GM v Trstu. Zadnja leta se ukvarja tudi s predšolsko glasb.

vzgojo v slov. otroškem vrtcu v Dijaškem domu v Trstu. - K. je kot violinistka veliko nastopala, predvsem na Tržaškem in Goriškem, pa tudi v sosednjih deželah. V sodelovanju z violinistom Markom Bitežnikom in organistom Andrejem Peganom je v letih 1985-86 imela vrsto koncertov v zamejstvu in v Sji. Snemala je za Radio Trst A, za radio Lj. in radio Koper. Od 1987 do 1992 je bila član godalnega kvarteta GM: koncerti v It., Sji, Avstr. in Belorusiji (snemanje za TV). Z Godalnim kvartetom je 1988 osvojila drugo nagrado na drž. tekmovanju za komorne skupine v Pozzuoliju pri Neaplju. - K. je tudi aktivna v slov. trž. javnem življenju. Eno leto je bila tajnica Slov. kluba, dalj časa pa tajnica Društva Lonjer-Katinara. Med leti 1988 in 1992 je bila svetovalka KPI v rajonskem svetu pri Sv. Ivanu.

Prim: Osebna pola; PDK 13. febr. 1990; 5. maja 1991; 29. mar. 1992; M (Trst) 1990, 2-3; Picc. 9. dec. 1990; 17. mar. 1992; Trieste oggi 6. maja 1991; MessV 29. mar. 1992.

T. Simčič

KLANJŠČEK Niko, tehnik, kult.-prosv. delavec, r. 6. sept. 1951 v Števerjanu, živi v Gor., kjer je obiskoval vse š. Oče Efrem, delavec, mati Jožica Terčič, postrežnica. Po nižji sred. š. je obiskoval 1. r. klas. gimn., naslednje leto it. tehn. zavod G. Galilei (1966-71). Kmalu po maturi se je zaposlil v gor. bolnišnici kot tehnik. 1973 se je vpisal na trž. U na Fak. za elektrotehnično inženirstvo, opravil nekaj izpitov. 1977-78 je poučeval tehnični pouk na slov. nižji sred. š. I. Trinko, od 1978-79 pa je tehnik na slov. učiteljski šoli S. Gregorčiča v Gor., kjer je v staležu od 1981. Že od srednješolskih let je vsestransko aktiven v gor. kult. in prosv. življenju. Od 1962, ko je bil dograjen Katoliški dom, s svojim velikim strokovnim znanjem omogoča realizacijo prireditev v tem središču, od kult. večerov do gledal. in glasb. predstav. Bil je med ustanovitelji skavtske org. na Gor. 1965 in njen dolgoletni aktivni član z imenom Iznajdljivi kragulj. Vrsto let je pomagal pri izdajanju skav. glasila Planika in org. skav. življenja in taborov, tudi skavtinj, ki so se ustanovile kasneje. 1992 je tehnično sodeloval pri izdaji skavtske kasete Skavtska pesem. 1968 je skupno s prijatelji ustanovil ansambel MINIPE, ki je nekaj let nastopal na gor. prireditvah. 1975 je postal član ans. L. Hlede (PSBL I, 538), pri katerem je že prej eno leto igral bas kitaro, od svojega stalnega sodelovanja pa bariton. Z ansamblom je nastopal pri amer. Slov. in drugih združenjih skupnostih po Evropi. Skupno s člani ansambla je v soorganiz. SKPD F.B. Sedej 1971 pomagal or-

ganizirati »Festival narodnozabavne glasbe Števerjan«; prireditve spremlja vsa leta kot tehnični vodja. Že kot srednješolec je pristopil k MPZ M. Filej (1967-73), kmalu nato k MePZ L. Bratuž, bil tudi član odbora in od 1990 preds. V tej funkciji in kot predstavnik Ljudskega radia - Radio popolare Gorica je tudi član širšega odbora ZSKP. Pel je tudi vsa leta v pev. skupini Števerjan, ki se je 1988 osnovala v okviru ans. L. Hlede pod umetniškim vodstvom T. Tozona. Že vrsto let je član odbora SKPD M. Filej, od 1986 član zadruge Ojsternik. - Aktiven je v vrstah SSK od njene ustanovitve na Gor. 1975. Večkrat je bil kandidat na listi SSK, za tri mandatne dobe izvoljen v rajonski svet za Podturn-Sv. Ano, več let skrbel za razpošiljanje glasila SSK Naša pot. Sedaj je član pokraj. sveta SSK. Pomagal je pri ustanovitvi gor. zasebne radij. postaje Radio popolare-Ljudski radio (sept. 1977), v okviru katere je osnoval skupino za slov. oddaje. Sam sodeluje od začetka slov. oddaj (jan. 1978) dvakrat tedensko z redno rubriko Mikrofon je poslušal za vas (posnetki s kult. prireditve in intervjuji; do jun. 1993 440 oddaj) in z oddajo V živo je lepše (438 oddaj). Od ustanovitve rad. postaje je tudi odbornik zadruge MEC SO, ki upravlja radio. Skupno z it. kolegi sodeluje pri načrtovanju programov, zlasti pa pri tehnični oskrbi in samofinanciranju postaje. Skupno s člani slov. sekcije pri LRG je 1983 prejel nagrado iz Sklada D. Černetca. Od 1987 je zunanji sodelavec RAITrsta. Poleg tega snema, arhivira in propagira tudi druge prireditve (šolske, članic ZSKP), sodeluje s skupinami iz Slovenije (1993 oskrbel snemanje kasete Čuri muri v Afriki osnov. š. v Sempasu) in it. društvu in ustanovami (MePZ S. Ignazio, zavoda S. Giuseppe in Notre Dame, Comunione e liberazione itd.). S svojim bogatim tehničnim znanjem je v pomoč tudi drugim slov. ustanovam in ljudem, posebno duhovnikom za potrebe cerkva.

Prim.: Osební podatki; Deset let Kat. doma, Gor. 1972; Dvajset let Kat. doma, Gor. 1982; M(Trst) št. 4, 1983, 57 s. sl.; IzvGor 1975-85, Gor. 1985; 30 let ZSKP, Gor. 1989; Gled. list: V. Vodopivec, Srce in denar, Gor. 1992; Gled. list: R. Gobec, Planinska roža, Gor. 1989; KolGMD 1981, 110-12; 1984, 155 s. sl.; 1991, 156 s. sl.; KatG 18. apr. 1991; 9. apr. 1992.

Češč.

KLANJSČEK Stanislav (Slavko), kmet in javni delavec, r. 6. sept. 1928 v jugozah. delu Števerjana, v zaselku Valerišče. Oče Franc, kmet, mati

Jožefa Maraž, kmetica; v družini še sestri Jolanda (1923) in Marija (1924). Osn. š. obiskoval osem let, zadnja leta kar v bližini doma, ko so s privoljenjem šol. oblasti v zaselku uredili učilnico v neki zasebni hiši. Nato je pomagal očetu pri raznih delih. V letih 1944 in 1945 je bil pri part. Po vojni je spet delal z očetom. L. 1954 se je poročil z Vido Gravnar iz Ščednega; v družini se je rodilo troje otrok: Silva (1955), Cvetka in Robert (1958); hčerki sta uradnici, sin kmet. Kot zavezanec in pošten Slovenec je bil 1951 ob prvih upravnih volitvah v Števerjanu med ustanovitelji Kmečko-delavske zveze, nato njen član in odbornik do 1984. Kandidiral je na občinskih volitvah v letih 1956, 1961, 1965, 1970, 1975 in 1980. V prvi mandatni dobi je bil svetovalec, v naslednji podžupan, od 1965 do 1985 župan. V tistih letih so izpeljali važna javna dela: končna ureditev vodovoda, asfaltiranje vseh cest, izgradnja novega šolskega poslopja, razširitev obeh pokopališč v občini in ureditev županstva. Od 1973 do 1992 uslužbenec pri dežel. ustanovi za razvoj kmetijstva (ERSA). V prostem času mu je lov že dolgo let glavno razvedrilo.

Snv Brn

KLARIČ Rudolf, gospodarstvenik, r. 3. jan. 1910 v Vižovljah pri Sesljanu, u. 4. okt. 1986 v Buenos Airesu. Oče Anton, kmet, ribič in lovski čuvaj, mati Karolina Pahor. Osn. š. v mestecu Vysoké Mýto na Češkem, kjer je bila družina med 1. svet. vojno v begunstvu, in nato v Sesljanu. Kasneje je v Trstu dovršil poklicno š. za orodne mehanike. 1928 je emigriral v Argentino, ker ni mogel najti primerne zaposlitve tudi zaradi Slov. neprijaznega ozračja. V Arg. je bil že svak France Pahor, mož najstarejše sestre Marije. V Buenos Airesu se je najprej zaposlil kot strugar in kmalu imel lastno delavnico. V sredini tridesetih let je razširil dejavnost in nato postavil tovarno za izdelavo električnih izdelkov in merilnih naprav FAB (Fábrica argentina baquelita) v buenosaireskem mestnem predelu Caballito. Nekaj patentov je izumil sam K. V tovarni je bilo zaposlenih okrog sto ljudi, med njimi več Slov. Ko so po 2. svet. vojni začeli prihajati v Arg. slov. polit. emigranti, je marsikomu pomagal in mu nudil zaposlitev kljub trenju, ki je vladalo med starejšimi in novimi priseljenci. Sicer pa je bil K. znan po svoji radodarnosti in je npr. rad pomagal izseljenskemu duhovniku msgr. J. Hladniku (PSBL I, 535 - 36) kakor tudi msgr. A. Oreharju, delegatu slov. dušnega pastirstva v Arg. - K. je sodeloval v slov. kulturno - prosvet-

nem delovanju v Buenos Airesu, največ v družtvih predvojnih priseljencev, npr. pri Arg. - slov. kult. društvu Zarja. Bil je v prijateljskih stikih z arh. V. Sulčičem (PSBL III, 481 - 83) in baritonistom A. Hrovatinom (PSBL I, 546 - 47.)

Prim.: LibBapt (liber IV) in Status Animarum (liber II) v ž. arh. v Mavhinjah; osebni podatki (posredoval K. Klarič vd. Mervic, B. Klarič Doljak, R. Kukanja.)

ab

KLAVORA Fedja, arhitekt in politik, r. 8. jan. 1940 v Lj., živi v Tolminu. Oče Adolf, učitelj, mati Vera Rebolj, predmetna učiteljica. Med 2. svet. vojno je z materjo živel v Bovcu, očetovem roj. kraju. Osn. š. in gimn. je obiskoval v Kranju in maturiral 1958. Na lj. U je nato študiral arhitekturo, diplomiral 1963, v naslednjem letu pa odslužil še vojaški rok. Sprva doma ni dobil zaposlitve ter je delal za projektantski biro v Clcu. Nato je bil nekaj let zaposlen v Investicijskem biroju Trbovlje, zatem v Arhitekturnem biroju v Kranju in še v lj. enoti Ateljeja Idrija. 1979 je prišel v Tolmin in pričel z delom v tamkajšnji novi enoti Projekta Nova Gorica. Od 1985 je bil v službi pri občinski upravi, 1988 pa je stopil v status arhitekta - svobodnega kult. delavca. Do prihoda v Tolmin se je ukvarjal pretežno s projektiranjem raznih objektov (osn. š. v Trbovljah, kranjska tovarna Gorenjska oblačila, Zdravstveni dom Idrija) in izjemoma v zadnjih letih Informacijski center Triglavskega narodnega parka v Trenti. Za projekt tovarne Gorenjska oblačila je 1975 prejel nagrado Prešernovega sklada. Na Tolminskem se je ukvarjal pretežno z urbanizmom, s prihodom na občino pa s planiranjem in razvojem podeželja. Sodeloval je pri pripravi dolgoročnega občinskega plana, od koder izhaja njegovo veliko zanimanje za demografska vprašanja. S tem v zvezi gre omeniti tudi njegova prizadevanja za celovit razvoj Trente, pri čemer dela še dandanes. V Kranju je aktivno igral košarsko pri društvu Triglav, bil je tudi funkcionar pri istem klubu, sedaj je preds. Atletskega društva Posočje. Ob prvih demokratičnih volitvah spomladi 1990 je na povabilo stranke zelenih kandidiral in bil izvoljen na njeni listi kot zastopnik Tolminske v Zbor občin slov. skupščine. Tu je bil zelo aktiven, vodil je odb. za varstvo okolja in urejanje prostora in komunalne zadeve, prizadeval si je za sprejetje zakonov o okolju oziroma sploh celotne zakonodaje, ki zadeva demografsko ogrožena območja. Na tolminski občinski ravni je bil na istih volitvah kot kandidat

Liberalno-demokratske stranke izvoljen v družbenopol. zbor občinske skupščine in postal njen podpreds. Na volitvah dec. 1992 je bil kot predstavnik lokalnih interesov za volivni okraj Idrija - Tolmin izvoljen v drž. svet. Tu dela predvsem v komisiji za regionalni razvoj, je pa tudi član vladne skupine za pripravo novega zakona o razvojno šibkih območjih. Ob svojem polit., upravnem in ožjem strok. delu je napisal več elaboratov, časopisnih člankov in polemik, dal mnogo intervjujev, mnenj ipd. Z referatom *Predstavitev centra Triglavskega narodnega parka* je sodeloval na strok. posvetovanju o naravi prijaznem turizmu, objavljen je v zborniku *Educating for sustainable tourism* (Lj. 1992). Na Soških razgovorih v Bovcu konec sept. 1993 je sodeloval kot organizator in tudi kot referent pri okrogli mizi o prihodnosti kmetijstva ob Soči. Aktivno je sodeloval še v drugih javnih diskusijah, npr. o hidroelektrarni Trebuša, o Krajcarci in sploh o Trenti, o vršiških cestah, o muzealstvu na Tolminskem, o Hitu in igralništvu ter o demokratičnosti odločanja na občinski ravni. Bil je tudi pobudnik ustanovitve in prvi preds. Zgod. sekcije v Bovcu.

Prim.: Osebni podatki; Problematika izgradnje HE Trebuša, (Pogovor za okroglo mizo na Muzejskih večerih v Idriji 14. apr. 1987), IdrR 1988, št. 1, 13-15; Svobodna misel 9. jul. 1993; Novi Matjur 9. sept. 1993 (s sl).

Mlakar

KLEN Danilo, zgodovinar, r. 9. sept. 1910 v Trstu, u. 12. apr. 1990 na Reki. Oče ladjedelniški delavec iz Hrvaškega Zagorja, mati Viktorija Kodrič iz Rihemberka (danes Branik). V obdobju faš. vladavine je družina odšla v Kraljevino SHS, kjer je K. v Zagrebu končal gimn. in Pravno fak., na kateri je tudi doktoriral. Med vojno se je kot aktivist angažiral v NOB. Po vojni je sodeloval v Finančnem ministrstvu LRH, na Reki pa je prevzel vodstvene dolžnosti v Oblastnem NOO-ju za Istro in Hrvaško primorje. V začetku petdesetih let se je povsem posvetil znanstvenemu delu, potem ko je bil na Pravni fak. v Zgbu izbran za predavatelja finančnega prava in finančne znanosti. - Ko je bil na Reki 1952 obnovljen (ust. 1945) Jadranski inštitut kot delovna enota JAZU, je K. eden od obnoviteljev in vršilec dolžnosti direktorja, od 1958 pa višji znanstveni sodelavec. Istočasno je bil izredni prof. na Ekonomski fak., kjer je predaval ekonomsko zgodovino Jsle. 1966 je bil imenovan za dir. Zgodov. arhiva na Reki, kjer se je 1973 tudi upokojil. Od

1977 je bil član-sodelavec JAZU v Zgbu. - Čeprav je bil pravnik po svoji osnovni izobrazbi, je stopil v svet publicistov kot zgodovinar, s številnimi deli predvsem iz srednjeveške preteklosti Istre, Kvarnerskega primorja in Gorskega Kotarja. Obdelal je prvenstveno podeželje Istre, začenši s koprskim ozemljem, okolico Buzeta, zaledjem primorskih mest Poreča, Pulja, Labina in Reke. Postavil je temelje hrvaški historiografiji v preučevanju obdobja posvetne vladavine oglejskih patriarhov, statuten istrskih mest, fevdalnih posestev, vloži županov v Istri idr. Zanimali so ga predvsem pravnopodložniški in gospodarski odnosi v beneškem obdobju istrskega polotoka, posebno pa se je ukvarjal tudi s Pazinsko knežijo, zlasti pa z Reko. Več let je bil glavni ur. Vjesnika historijskih arhiva u Pazinu i Rijeci. Samostojno je objavil *Neki dokumenti o svečenstvu u Istri između dva rata* (Zgb 1955), *Privredno stanje Rijeke u doba Ilirije* (Zgb 1959), monografije o tovarni papirja (1971), o rafineriji (1972, 1982) ter o ladjedelnici na Reki (1984). Istopajo njegova dela o Valputu v Istri (1961), kjer je obdelal tudi odnose na koprskem podeželju, o beneškem izkoriščanju istrskih gozdov in obveznem prevozu lesa kot posebni dajatvi istrskih prebivalcev, številne izdaje istrskih statuten in urbarjev. Ravno tako se je v več delih ubadal z izjemno zanimivo temo, o galejah in življenju galjotov na jadransko-istrski obali. 1986 pa je izšlo tudi monografsko delo na to temo - *Ščavunska vesla*. Galije i galijoti na istočnoj obali Jadrana. V uvodu omenjene knjige, kjer je zbrana K-ova številna bibliografija, je P. Strčić tako le označil to enkratno osebnost: »Življenje Danila Klena je prepleteno z zunanjimi faktorji tolikšne intenzitete, da je šele spoj njegove močne volje, notranje psihične stabilnosti in fizične zmožnosti zmogel izbojevati dosežene delovne in življenjske uspehe. S tem se je uvrstil v sam vrh znamenitih zgodovinarjev zahodne Hrvaške in Istre, v red zaslužnih jsl. znanstvenikov, ki so ga poznali in cenili tudi v tujini.«

Prim.: P. Strčić, Danilo Klen. V: *Ščavunska vesla*, Pula 1986; osebni podatki; *Annales* 1/1991, 282.

Darovec

KLEMENČIČ (CLEMENCICH, KLEMENSK)
Andrej (Andreas), socialistični in kasneje anarhosindikalistični aktivist, krojač, r. 30. nov. 1867 v Spodnji Šiški (Lj.), u. 1908 v severozahodnem delu ZDA. Oče Andrej, kmet in mali trgovec, mati Jera Mavc. Zaradi težkih družinskih razmer je

šel že zelo mlad za krojaškega vajenca. Po izučitvi obrti je zapustil Lj. in delal v Benetkah, Florenci, Genovi, Lyonu, Ženevi in Parizu. Od tu je šel v Belfort (Francija) in nato v Basel, od koder se je peš vrnil v Pariz. Nato je živel v Amiensu, Lillu, Bruslju in Antwerpnu, od koder se je spet vrnil v Pariz in bil nato 1886 v Londonu. Ker se je bližal čas odhoda k vojakom, se je naslednje leto vrnil v roj. Šiško. Dve leti je bil vojak (kjer je učil častnike francoščino in angleščino). Po vojaški obveznosti ni v Lj. dobil dela, zato se je okt. 1889 preselil v Trst, kjer je bil uslužben pri treh krojaških mojstrih (med njimi tudi pri Tomažu Torkarju, kasnejšem prvem izdajatelju *Delavskega lista*). Nekaj časa je delal tudi kot začasni namestnik obolelega pisarniškega sluga pri obratni direkciji drž. železnic. V Trstu je pristopil k prvi legalni socialdemokratski organizaciji »Delavski zvezi« (Confederazione Operaia) in postal načelnik slov. odseka, ki je šele z njegovim prihodom oživel. Izvoljen je bil tudi v vodstvo »Delavske zveze«, a je moral zaradi mladostnosti odstopiti. Napisal je slov. prevod društvenih pravil in bil vsestransko aktiven, predvsem kot govornik. Organiziral je prvi slov. socialdemokratski delavski shod v Trstu (13. jul. 1890) in nato priredil in nastopil na več drugih shodih. V poletju 1890 se je vključil v akcijo za izid prvega slov. socialističnega glasila. Ludviku Zadniku (ki je bil zadolžen za pripravo izida časopisa v Lj.) je ponudil, da bi list izhajal v Trstu, kar je Zadnik proti koncu leta sprejel in se preselil v Trst. Tu je 2. okt. 1890 izšla prva številka *Delavskega lista*, prvega slov. socialističnega lista. Pri njem je veliko sodeloval K., ki je verjetno pisal večino člankov. Iz teh spisov in iz njegovih govorov lahko sklepamo o njegovi precejšnji razgledanosti. Poleg tega je K. napisal tudi neobjavljen roman o svoji družini *Hiša št. 67 v Spodnji Šiški*. Zaradi svoje dejavnosti je bil K. pod policijskim nadzorom in večkrat zaslišan. - Ko so oblasti zaradi posega v volilni boj 16. mar. 1891 »Delavsko zvezo« razpusile, je bil K. za nekaj dni priprt. Po izpustu je odšel v Gorico, se nato vrnil za nekaj časa v Trst in od tu odpotoval v Švico. Pot ga je peljala še v Pariz, od koder je istega leta odšel v ZDA. 1893 se je preselil v zvezno državo Washington, po nekaj letih pa se je v San Franciscu vkrcal in odšel na novo potovanje. 1899 je Slovenskemu narodu pisal dopis *Iz Polinezije*, v katerem je prikal prodiranje nemškega imperializma na to otočje. 1901 je v pismu iz Sydneya napovedoval popotovanje na Filipine, Kitajsko,

Indijo in Afriko, od koder se je nameraval vrniti v Trst. Vendar se je prej obrnil in se vrnil v ZDA, kjer se je ustalil v neki anarhistični komuni na severozahodu države. K. je bil tu eden od glavnih sodelavcev petnajstdnevnikarja *Demonstrator*, ki so ga izdajali člani komune. Postal je funkcionar »Zahodne zveze premogarjev« (Western Federation of Miners) in njen »distriktni delegat« na ustanovnem kongresu radikalne »Industrial Workers of the World« (IWW) 1905 v Chicagu. S svojih številnih popotovanj se je vrnil z znanjem nemšč., it., franc., špan., angl. in menda tudi japon., vse do smrti pa je ostal v pisмени zvezi s Slovenci v ZDA in v domovini. Umrl je za jetiko v starosti 40 let.

Prim.: Dušan Kermavner, Začetki slovenske socialne demokracije v desetletju 1884-1894, CZ Lj. 1963, 197-224, 234-53, 265-83 in 309-10; Dragotin Lončar, Dva doneska o početkih socializma med Slovenci, ZČ V/1951, 234-40; SN 28. jul. 1899; Sandi Volk, Ob 100-letnici izida Delavskega lista, JKol 1990, 79-88; Alessandro Volk, Socialismo, associazionismo operaio e movimento nazionale sloveno a Trieste dal 1880 al 1890, Università degli Studi di Trieste, tesi di laurea in storia, relatore prof. Elio Apih, anno accademico 1991-92.

Sandi Volk

KLINC - KAROLIN Drago (priimek Klinec spremenil v Karolin v začetku 70. let), planinski in turistični delavec, r. 4. nov. 1901 v Dobrni. Oče Franc, kmet, mati Ana Topolščak. Po osn. š. v Dobrni se je 1914 vpisal na pripravnico v Mrbu ter zaključil učiteljsko 1919. Višjo pedagoško š. je končal v Zgbu in z diplomo dobil naziv predmetnega učitelja za matem., fiz. in likovni pouk. Zaposlil se je v Vojniku na nižji gimn., kasneje na enaki šoli v Senovem. Tu je postal viden družbeni delavec. Posebno aktiven je bil v lovskem in planinskem društvu. Po njegovi zaslugi je bila zgrajena lovsko-planinska koča na Boču. - Z vdorom Nemčije v Jslo je bil mobiliziran v Lj. in v činu poročnika prevzel na glavni pošti telefonsko kontrolo skupaj s Fr. Steletom in prof. M. Bajukom. Vdajo jslo vojske je doživel na službeni poti v Zidanem Mostu in padel v roke nemški enoti. Znanju nem. jezika gre zasluga, da je bil pogojno izpuščen, vendar so ga sredi leta 1941 zaprli v rajhenburški grad. Po treh mesecih zapora so ga skupaj s 1200 slov. izgnanci odpeljali v Srbijo. Njegovo skupino so namestili v Šidu. - Iz neznosnega položaja, brez denarja, z družino v tujem kraju so mu pomagali nekdanji prof. VP šole iz Zgba. Spravili so ga v Zgb in mu omogo-

čili, da je opravil izpit iz nem. jezika, tako je lahko poučeval nem. jezik na nižji gimn. v Šidu. Že pred umikom Nemcev iz Šida je prevzel vodstvo gimn., ki se je po vojni preoblikovala v popolno gimn., katere ravn. je postal K. V tem času je bil tudi ravn. oficirskega kurza 9. dalmatinske brigade z 900 slušatelji. Na svojo željo je bil premeščen v Slov. Primorje in se z okt. 1946 zaposlil na tedanji nižji gimn. v Ilir. Bistrici ter poučeval matem., fiz. in likovni pouk do 1959, ko se je upokojil. Od tedaj živi v Ilir. Bistrici. Družbeno aktiven je na področju lova, turizma in še posebej planinstva. Njegove predvojne lovske in planinske izkušnje je kmalu izzval Snežnik, gora, ki ji je posvetil velik del svojega življenja. In prav za naravo in mogočni Snežnik je navduševal tako šolsko mladino kot odrasle. V letu 1958 je prevzel vodstvo Planinskega društva in vlil odbojnost pogum za postavitve koč na Snežniku, kar je bila dolgoletna želja bistriških planincev. Društvo je pod njegovim vodstvom že v nekaj letih znova slavilo z izgradnjo 1800 m dolge snežniške ceste in z lepim planinskim domom na Sviščakih. Vse to so še danes največji društveni uspehi prav zaradi K-ove delavnosti. Bistriški planinci so ga izbrali za častnega člana.

Prim.: Osebni podatki; lastni arhiv; Zgod. ods. NŠKT.

M. Pah.

KMET Janez, zdravnik, epidemiolog, raziskovalec raka, r. 9. maja 1916 na Colu nad Vipavo v učiteljski družini: oče Herman, nadučit., mati Julijana Kos, gospodinja. Zaradi faš. nasilja se je družina 1924 preselila v Ribnico na Dolenj. Gimn. je obiskoval v Kočevju in se 1934 vpisal na medicino v Lj. Ker je bilo tedaj v Lj. samo pet semestrov, je nadaljeval študij v Zgbu. Tu pa se je vrgel v polit. delo v okviru KP in bil aktiven v NOB od 1941, najprej v part. enotah, potem kot aktivist-ilegalec na Gorenj. in Koroškem. Po vojni je na popolni Medic. fak. v Lj. diplomiral 1946 kot prvi diplomant te fak. V letih 1946-48 je bil na specializaciji iz epidemiologije nalez. bolezni v Moskvi. Tu je dočakal resolucijo informbiroja, po vrnitvi domov je bil interniran na Golem otoku. Po izpustitvi je bil v Lj. na Ministr. za zdravstvo vodja oddelka za zatiranje nalezljivih bolezni, vodil je zaščitno cepljenje proti kozam, davici, oslovskemu kašlju, otroški paralizi in sodeloval pri raziskavah klopnega meningoencefalitisa. - 1958 je začel proučevati maligne tumorje. Najprej je delal na Onkološkem inštitutu v Lj., nato se je kot znanstv. sodelavec in-

štituta Sloan-Kettering v New Yorku vključil v mednar. raziskavo želodčnega raka. Od 1965 je kot strokovnjak svet. zdravstvene organizacije deloval večidel v tujini. V letih 1965-67 je v okviru dejavnosti centra SZO za proučevanje raka v Ženevi vodil v jvzh Aziji raziskave o raku v ustni votlini v sovjetski sred. in jvzh Aziji in 1968 raziskave raka na požiralniku v kaspjskih območjih Irana. Iranska revolucija 1977 je preprečila dokončanje poglobljenih raziskav v tej smeri, ki je vodila do izjemno pomembnih spoznanj. Tedaj se je upokojil, ostal pa je še nekaj let svetovalec SZO. K. je bil za desetletje pred drugimi raziskovalci raka.

Prim.: Sandi Sitar, Sto slov. znanstvenikov, Lj. 1987, 230-31 s sl.; B. Šalamun, Enc Sje 5, 115; podatki dr. A. Prijatelja (27. jul. 1993). Po njegovem izpisku iz krstne knjige v Colu se je rodil 8. maja 1916. Naš podatek se nanaša na Enc. Sje.

Jem.

KNAFLIČ Vladimir, pravnik in publicist, r. 13. jan. 1888 v Šmarju pri Jelšah, u. neznan kdaj in kje (morda konec 1943 na Visu; okrajno sodišče v Lj. je leta 1961 postavilo kot datum K-eve smrti 16. maj 1946). - Gimn. je obiskoval v Celju, pravo je študiral v Gradcu in Pragi (promocija 1915). Med študijem je služboval pri okrož. sodišču v Gor. in bil koncipient v pisarni dr. Henrika Tume. Med prvo svet. vojno je služboval v Radečah pri Zidanem Mostu. Nov. 1923 je odprl v Lj. lastno odvetniško pisarno, pred tem je bil ur. SN, J in tajnik slov. dela Narodnega vijeća v Zgbu. S publicistiko je pričel v študentskih letih, ko je objavljaval v NZ, Soči, E, celjskem Narodnem dnevniku, Sn, LZ in drugod. Med službovanjem v Gor. je deloval v narodnonapredni stranki (A. Gabršček). Kasneje se je približal masarykovcem in sledil Masaryku zlasti pri opredelitvah za socializem, nacionalno in socialno vprašanje. Zavzel se je za narodno avtonomijo in carinsko ter polit. zvezo v okviru balkanske federacije. K. je bil zlasti zelo aktiven sodelavec gor. Vede in bil njen ur. (1912-14), urejal je tudi knjižno zbirko Socialna matica, ki je prav tako izhajala v Gor. V Gor. je izšla tudi njegova obširna knjiga *Socializem. Oris teorije* (1911), prav tako tudi knjižica *Vseučilišče v Trst!* (1912). Samostojno je objavil tudi brošuro *Jugoslovansko vprašanje. Politična razmišljanja o priliki balkanske vojne* (Lj. 1912) ter *Traktat o tisku* (Lj. 1930). Po prvi svet. vojni je izdal in urejal *Njivo* (1921-23) ter v letih 1918-22 Zbirko političnih, gospodarskih

in socialnih spisov. Sodeloval je pri zborniku o T.G. Masaryku (Bgd - Praga 1927). Med drugo svet. vojno je bil interniran v It. (1941-43).

Prim.: SBL I, 471; Enc Sje 5, 132; I. Gantar-Godina, T.G. Masaryk in masarykovstvo na Slovenskem (1895-1914), Lj. 1987, pass.; podatki Temelnjega sodišča v Lj. (pismo 12. avg. 1993) in občine Šmarje pri Jelšah (pismo 13. avg. 1993).

B. Mar.

KOBAL Alfred Bogomir, zdravnik, specialist medicine dela, r. 31. okt. 1934 v Idriji, živi v Lj. Oče Miroslav (iz Vrhpolja), gostilničar, mati Valerija Hlad (iz Podrage), kuharica. Osn. š. in nižjo gimn. je končal v Idriji. Višjo gimn. v Lj. (matura 1955). Isto leto se je vpisal na Medic. fak. v Lj., katero je končal 1963. Po stažu se je zaposlil najprej v Zdravstvenem domu v Novi Gor., nato v obratni ambulanti rudniku živega srebra v Idriji. Od takrat dalje je vodil dispanzer medicine dela v Tozd-u Zdravstvo Idrija. Od 1985 je zaposlen pri Zavodu za invalidsko in pokojninsko zavarovanje v Lj. kot preds. invalidske območne enote, istočasno pa dela tudi v Idriji v njihovem dispanzerju za medic. dela, prometa in športa. - Magisterij medicine je dosegel na U v Zgbu (1976). Specialistični izpit iz medicine dela, prometa in športa je opravil v Lj. (1977). 16. jul. 1991 je obrnil doktorsko disertacijo z naslovom *Poklicna izpostavljenost elementarnemu živemu srebru in vsebnost živega srebra v krvi, eritrocitih, plazmi, izdihanem zraku in urinu ter aktivnost katalaze v eritrocitih (Biološki kazalci poklicne izpostavljenosti elementarnemu živemu srebru)*. Naslov primarija je pridobil 1992. Pri delu v idrijski rudarski ambulanti se je K. trudil izboljšati varstvo pri delu za čim manjšo zaprašenost v delovnem okolju in s tem manjšo izpostavljenost delavcev silikogenemu prahu. Dr. K. se je trudil s spremembo osebnih zaščitnih sredstev (maska) preprečevati zastrupitve, z izboljšanimi diagnostičnimi metodami pa doseči zgodnje odkrivanje zastrupitev z živim srebrom. Njegove izkušnje so uporabili tudi v drugih krajih bivše Jsle (Tuzla, Pančevo), kjer so bili delavci izpostavljeni živemu srebru. - Objavil je več člankov v domačih in tujih revijah ter sodeloval na mnogih strok. srečanjih in kongresih doma in v tujini.

Prim.: Os. podatki; lastni arhiv.

A. Pr.

KOBAL Boris, režiser in gledališki igralec, r. 16. nov. 1955 v Trstu, kjer živi. Oče Silvij, gled. igralec (gl. čl.), mati Marija Terčič, gospodinja. Osn.

š. v ul. sv. Frančiška, Trst, 1961-65, Niž. sred. š. sv. Cirila in Metoda 1965-69, učiteljsišče A.M. Slomška, matura 1974. Univ. AGRFT v Lj. 1976-80 z diplomsko režijo Ruzantejeve *Moschete*. Do danes je zrežiral okr. 40 del v pomembnejših slov. gledališčih: SNG - Drama, SSG Trst, MGJl, PDG, SLG Celje idr. - Važnejše režije: SSG Trst: De Filippo, Dolgonoge laži (1983), Hergold, Paracels (1984), Goldoni, Primorske zdrahe (1985), Cankar, Hlapci (1990), Čehov, Češnjev vrt (1992). - SNG - Drama: De Filippo, Velika magija (1988), E. Albee, Zoo story (1990), Cankar, Za narodov blagor (1993). - PDG Nova Gor.: M. Frayn, Hrup za odrom (1985), S. Verč, Evangelij po Judu (1988). - CD: B. Slade: Ob letu osorej. — It. drama na Reki: Plautus, Cásina. - Lutkovno gled.: Boris A. Novak, Prizori iz življenja stvari. - Kabaret (avtor tekstov in izvajalec skupaj s Serg. Verčem) na R Trst A: Kabaretne serije: 220 volt - Toč - Oprosti, ne juriš? - Yesterday - Morgen. It. RAI: Le balcon - Giordob Cardragi. Kabaretne predstave v SSG Trst: Oprosti, ne juriš? - Banana Hawaii - Vse najboljše, g. Bubnič - Ime mu bo Just! - Po njegovem je režija pripovedovanje neke zgodbe z lastnim, osebnim gledanjem na strukturo pripovedi. Zelo rad »najdem« samega sebe v kakem avtorju, zato me istočasno tudi avtor »pripoveduje« (Vprašalna pola). - V Dijaškem domu je bil 1975 vzgojitelj. V Rep. Sji je od 1984 vpisan v razvid svobodnih umetnikov. V It. je svoboden delavec.

Prim.: Vprašalna pola (5. jul. 1993); Enc Sje 5, 166; kritike ob premierah v vsem slov. časopisju. Jem.

KOBAL Cecilija, uršulinka, cerkv. glasbenica, r. 15. mar. 1944 v Vrhpolju pri Vipavi, u. 26. dec. 1991 v Lj. Prvo glasb. izobrazbo ji je dal domači žpk Branko Rudež, nižjo glasb. šolo je obiskovala v Postojni in jo končala 1961. V Postojni je začela tudi gimn. študij in ga sklenila z maturo 1964 v Idriji. 26. apr. 1965 je vstopila v red sv. Uršule in z večnimi zaobljubami 7. okt. 1972 postala prava uršulinka. Glasb. študije je nadaljevala v Zgbu na Institutu za cerkv. glasbo od 1969-73. Nato je eno leto študirala orgle na Akad. za glasbo v Zgbu in nadaljevala v Lj., kjer je diplomirala 1976 pri prof. Hubertu Bergantu. 1978 je izpopolnjevala orgelsko igro pri prof. Ottu Brucknerju v Gradcu. - Po vrnitvi iz Zgba 1973 je bila K. članica uršulin. samostana v Škofji Loki, poučevala verouk in bila organistka v samostanskih cerkvi. 1977 se je preselila v Lj. in imela v samostanu enake dolžnosti: verouk in organistka. Redno je spremljala

la ljudsko petje in župnijski zbor, spremljala je pevce na solističnih recitalih, prirejala pa je tudi samostojne orgel. koncerte. Koncerte je imela tudi v stolnici in na velikih orglah Cankarjevega doma. Predstavila je marsikatero nove ali obnovljene orgle, npr. v Prečni. - K-ova je bila pomembna glasb. pedagoginja. Po vrnitvi iz Zgba je nastopila prof. službo na Orglarski šoli v Lj. Poučevala je klavir in orgle. Od 1978 se je vsak teden vozila za tri dni v Novo Gor., da je tudi tam poučevala, 1990 pa se je za stalno preselila na Primor. Študentov ni samo strok. vzgajala, ampak jih je tudi človeško bogatila. Na pogrebu je somaševalo 50 duhovnikov v cerkvi Vseh svetih na lj. Žalah.

Prim.: še, Sestra Cecilija Kobal. In memoriam, Družina 12. jan. 1992.

Jem.

KOBAL Cveto, glasbenik (flavtist), r. 1. jan. 1960 v Lj., živi v Lj. in Idriji. Oče Alfred Bogomir Kobal (gl. čl.), zdravnik, mati Marta Pivk, tehnik. Osn. š. in gimn. v Idriji. Kot gojenec nižje glasb. š. je pokazal nadpovprečne sposobnosti. Zato se je vpisal na sred. glasb. š. v Lj., kjer je diplomiral iz flavte in solo petja pri prof. J. Pogačniku. Študij je nadaljeval na AG v Lj. (v razredu prof. B. Čampe) in 1983 z odliko diplomiral. V času šolanja je prejel kot flavtist vrsto priznanj in nagrad, med drugim prve nagrade na slov. in jsl. tekmovanjih (1977, 1979, 1981). Na tekmovanju mladih glasb. umetnikov Jsle v Zgbu je 1983 osvojil prvo mesto. Podiplomsko se je izpopolnjeval na več seminarjih in mojstrskih kurzi pri prof. Williamu Benettu v Kanadi, Alainu Marionu v Franciji, P.L. Grafu v Švici in J. Walkerju v Los Angelesu v ZDA. - V l. 1984-85 je bil s štipendijo franc. vlade slušatelj podiplomske specializacije pri prof. A. Marionu, T. Prevostu in P. Y. Artaudu na Conservatoire National Supérieur de Musique v Parizu. 1988 je diplomiral na znameniti École Normale de Musique de Paris. V času bivanja v Franciji je uspešno nastopal na solističnih in komornih koncertih, med drugim v Grand Théâtre de la Cité Internationale Universitaire de Paris in vzbudil veliko zanimanje z izvedbo Tantadrujevih želja Alda Kumarja. L. 1985 je kot solist sodeloval z orkestrom Glasbenega konservatorija »Giuseppe Tartini« iz Trsta in bil kot edini glasbenik iz tedanje Jsle na turneji po Franciji z orkestrom Ensemble Intercontinental, ki so ga sestavljali najboljši mladi glasbeniki z vsega sveta. Kot študent je bil dve sezoni

(1981-83) že redno zaposlen v orkestru Slovenske filharmonije v Lj., kasneje je več let deloval kot svobodni umetnik, nato pa kot solist Simfonikov RTV Sja. Muziciral je na solističnih in komornih recitalih po Slov. in bivši Jslj ter v Franciji, It., Avstriji in ZDA. Pogosto je koncertiral kot solist z renomiranimi orkestri, med drugim s Slov. filharmonijo, Simfoniki RTV Sje, Zgb. filharmonijo ter s komornimi orkestri iz Celovca, Gradca in Trsta. Pripravil je mnogo krstnih izvedb slov. skladb za flavto. V zgodnejšem obdobju je snemal za RTV Lj., Koper, Zgb, Titograd in Sarajevo. Zadnja leta dela zlasti za slov., it. in avstr. radijske postaje. Za slov. TV je posnel večje število samostojnih oddaj. V seriji Slov. solisti je s pianistom Hinkom Haasom 1992 posnel tudi samostojno CD ploščo.

Prim.: Osební podatki; hemeroteka Mestnega muzeja Idrija; PDK 1. apr. 1983; Delo 25. apr. 1983; PDK 27. mar. 1983; 23. mar. 1984; PrimN 9. okt. 1984; Delo 18. okt. 1984; Dnevnik 24. avg. 1985; PDK 12. febr. 1986; Dnevnik 17. febr. 1987; PrimN 20. febr. 1987; Delo 5. febr. 1988; Dnevnik 21. avg. 1987; PrimN 16. febr. 1988; Dnevnik 1. sept. 1988; PDK 14. jan. 1992; Dnevnik 27. mar. 1992.

Kvčč

KOBAL Dušan, glasbenik (solopec), r. 9. dec. 1950 v Postojni, živi v Gor. Oče Jože, kolar, mati Marinka Poniž, gospodinja. Dva razr. osn. š. je obiskoval v Vipavi in Idriji, kjer je dokončal tudi nižjo glasb. š. Šolanje je nadaljeval na Zavodu za glasb. in baletno izobraževanje v Lj. pri prof. Zvonimirju Cigliču. Več let se je uspešno ukvarjal z zborovodskim delom in v Lj. vodil otroške, mladinske in mešane pev. zборе. Po nekaj letih pedag. dela in petja v različnih glasbenih skupinah je nadaljeval študij solopetja na AG v Lj. v razr. prof. Eve Novšak-Houška (diplomiral 1987). Po študiju se je izpopolnjeval pri znanim slov. tenoristu Rudolfu Francu (1988) ter na mednar. glasb. tečajih v Lj. (pod vodstvom Alfreda Burgstallerja in mezzosopranistke Marjane Lipovšek). Od 1990 deluje kot samostojni svobodni umetnik in uspešno koncertira doma in v tujini. Honorarno predava dikcijo-artikulacijo govora na osn. in sred. šolah po Sji ter solopetje na niž. glasb. šoli v Idriji. - Glasb. kariero je začel kot pevec zabavne in narodnozabavne glasbe ter kot instrumentalist (ansambli Merkur, Kontinental, Veseli planšarji). Po diplomi je dal prednost koncertnemu petju samospievov in opernih arij ob spremljavi klavir-

ja. Nastopa zlasti po Sji, It. in pogosto po osn. in sred. šolah. Prvi solistični koncert samospievov je imel v Idriji 5. maja 1988, sledila je glavna vloga v opereti Planinska roža v Katol. domu v Gor. in več samostojnih nastopov (Gor., Idrija).

Prim.: Osební podatki; hemeroteka Mestnega muzeja Idrija; Dnevnik 19. maja 1988; PDK 31. okt. 1989 in 17. apr. 1990; PrimN 4. mar. 1992.

Kvčč

KOBAL Franc, zidar, rezbar, r. 4. sept. 1920 v Cerknem, živi prav tam. Oče Franc, kmet, mati Frančiška Kosmač, gospodinja. Osn. š. v Cerknem (1926-34), 1940 je bil vpoklican v it. vojsko (grška fronta; kot ujetnik nem. vojske deportiran v SZ). Okt. 1945 se je vrnil domov, najprej je delal na kmetiji, nato obiskoval tečaj gradbeništva (pridobil naziv kvalificiranega zidarja). Delal je pri Obnovitveni zadrugi v Cerknem, kasneje pri gradbenem podjetju Remont. 1959 se je zaposlil v tovarni ETA. - Kot rezbar se je posebej uveljavil z izdelovanjem larf iz lipovega lesa, izrezljanih naličij za laufarje (pustne šeme v Cerknem). Tovrstnega znanja si ni nikjer posebej pridobil, že kot otrok pa je iz lesa razljal jaslice. Med 1957 do 1976 je naredil 13 naličij za nove like cerkljanskih laufarjev; poleg tega je naredil nekaj kopij za različne muzeje in nekaj okrasnih mask, ki pa niso izvotljene, ali pa so v miniaturni obliki. - K. je eden zadnjih iz znanih podobarskih delavnic, ki so na Cerkljanskem delovale v preteklem stol. v tesni povezavi s tistimi iz Poljanske doline in Idrije. Razbar je bil tudi njegov stari oče **Blaž Kobal** (1855-1940), njegov stric **Andrej Kobal** (gl. čl.).

Prim.: Osební podatki; PrimSreč 63/1986; Arhiv Mestnega muzeja Idrija - oddelek Cerkno.

Les.

KOBAL Ivan, duhovnik, škofijski kancler, r. 20. avg. 1912 v Sanaboru, župn. Col, u. 23. okt. 1992 v Idriji, pokopan v Sanaboru. Oče Anton, kmet, mati Frančiška Puc. Osn. š. je obiskoval na Colu, gimn. v Šentvidu nad Lj. (1922-29), zadnje leto v Kopru z maturo 1930, bogoslovje v Gor. (1930-34), posvečen v duhovnika v Gor. 20. apr. 1935 (zaradi mladoletnosti je čakal eno leto). Službena mesta: od 16. maja 1935 do 18. avg. 1966 je bil župnik v Črnem Vrhu nad Idrijo. Kot skrben dušni pastir je doživel dosti lepih, pa tudi bridkih dogodkov. Tako je 1. sept. 1944 nemotno gledal napad partizanov na Črni Vrh, rušenje večjega dela vasi, požig župnij, cerkve in pomor na desetine nedolžnih ljudi. Med vojno in prva

leta po njej so komunistične oblasti na vse načine ovirale duhovnikovo delo. Kljub temu je župnik K. z odločno besedo in zglednim duhovniškim življenjem pogumno vodil svoje ljudi. Zaradi trdne obrambe krščanskih načel, posebej zaradi spovedne molčečnosti, je bil dvakrat zaprt (8. jun. do 8. sept. 1956 v Solkanu in Lj.) in na prisilnem delu od 3. jan. do 3. nov. 1959 v Mariboru. Nato je vse moči posvetil duhovni obnovi svoje župnije. Štirim fantom je pomagal, da so postali duhovniki, petim dekletom pa do redovniškega poklica. Veliko je storil tudi za misijone z delom v Medškofijskem misijonskem svetu. Večletno skrb in napore je usmeril v obnovo in pozidavo porušene župnij. cerkve sv. Jošta. To mu je ob pomoči dobrih faranov tudi uspelo. V priznanje zaslug za Cerkev je bil 1965 imenovan za monsignorja. - Novo delovno področje se mu je odprlo, ko ga je škof Janez Jenko 18. avg. 1966 imenoval za škofij. kanclerja v Kopru. Z vso vestnostjo in ljubeznijo se je lotil pisarniškega dela in vzpostavil spoštljive odnose s škofij. duhovniki in redovniki. Rad je pomagal tudi v stolnici, kjer je maševal in spovedoval. 1975 je s p. Ambrožem Brajkovičem vpeljal pri nas duhovnost Marijinega gibanja. Sam je bil vedno velik molivec. 1974 je postal papeški hišni prelat. Zaradi naraščajoče arterioskleroze je bil 1987 upokojen. Nekaj časa je bival še v Kopru, od 22. febr. 1989 pa do odhoda v večnost v idrijski bolnišnici.

Prim.: Letopis Cerkve na Slovenskem, Lj. 1991, 268, 226, 246, 277 in 279; podatki koprškega škofij. ordinariata; M. P., Družina 8. nov. 1992; KatG 5. nov. 1992 s skup. sl.

T.P.

KOBAL Ivan, pesnik, kulturni delavec, publicist, r. 26. mar. 1928 na Planini pri Vipavi, živi v Sydneyu (Avstralija). Oče Dominik, kmet, mati Kristina Kete, šivilja. Osn. š. v domačem kraju, po materini želji, župnikovem in učiteljevem priporočilu je dobil mesto v jezuitskem zavodu v Piacenzi (1940-45), kjer je med vojno dovršil pet razr. gimn. Po vojni je zavod razpusil svoje študente, da bi si doma opomogli od lakote in pomanjkanja. K. se je vrnil domov, vendar se v povojnih razmerah ni znašel, zato se je jan. 1947 ilegalno vrnil v It. in preživel tri leta v raznih begunskih taboriščih. Maja 1950 se je preselil v Avstralijo. V novi domovini je najprej delal v livarni, po nekaj letih pa se je vključil v gradbeno dejavnost. Ves čas je resno študiral angl., istočasno si je pridobil kvalifikacijo tesarja in mizarja pri Sydney

Technical College in kasneje še gradbeno-konstruktorsko diplomu pri International Correspondence Schools. Med 1954-58 je bil pomočnik geologa pri gradnji velikega avstralskega energetskega projekta Snežnih gora - Snowy Mountains Hydro-Electric Scheme. Svoje delo pri uresničevanju te velike gradnje je K. opisal v knjigi *Men who built the Snowy*, s podnaslovom *Men without women*. Knjiga je izšla v angl. 1982 pri Saturday Centre of Prose and Poetry, Sydney (ponatis 1985). Spodbudo za to pisanje je dala K. tudi nagrada (1000 AUD), ki jo je 1975 prejel od Literature Board of the Australia Council for the Arts. - K. je prva leta v Avstraliji pisal pesmi in jih objavljaval v slov. izseljenskem revijalnem in časopisnem tisku. Večina pesmi je narodno prebudnih in didaktičnih in predstavljajo slavošpev Avstraliji. Namenjene so bile rojakom, da bi jih bodrile in krepile v narodni zavesti. Med njimi je najbolj znana pesem *Naša nova domovina* (Mislj 1956, št. 5), ki je bila prevedena tudi v angl. Sicer pa je začel pogosteje objavljati pesmi šele v osemdesetih letih, zanje pa je spet značilen buditeljski ton in pripovedno-epski element, npr.: *Dozori, narod!, Zdrami se, Samo!, Vipava, Ob nevihti*. - Uveljavil se je tudi v javnem življenju avstral. Slovencev. Igral je vplivno vlogo pri ustanovitvi Zveze slov. akcije (ZSA), 1984. Bil je tajnik te organizacije in ur. njenega glasila *Moja Slovenija* (začela izhajati v začetku 1988). V slov., it. in angl. piše za različne avstral. revije, sodeloval je tudi v *Zborniku avstralskih Slovencev* (SIM, Lj. 1985, 1988). Odlomek iz K-ove knjige o možeh, ki so gradili Snowy, je izšel v KolGMD 1993, 187-89 pod naslovom *Zakaj sovražniki?* - K. je napel vse sile, da so 1989 Slovenci v Sydneyu dosegli slov. lektorat na Macquarie univ. 1958 se je v Sydneyu poročil s Slovenko Francko Paulovec iz Hrušice pri Podgradu. Otroci: John, Irena, Boris so diplomirani inž. mehaniki, elektronske in elektrotehnične stroke. L. 1993 je izdala GMD njegovo novo knjigo *Možje s Snowyja*.

Prim.: Župnij. urad Planina; Kobalovo pismo 2. dec. 1991 F. Sedmaku; Nedeljski dnevnik 20. mar. 1983; Enc Sje 4, 221, 232; I. Kobal, Curriculum vitae, 1993.

FilSed-Maver

KOBAL Lojze, duhovnik in glasbenik, r. 7. dec. 1946 v Vrhpolju pri Vipavi, biva v Ravnici pri Novi Gor. Oče Alojz, kmet, mati Marija Žen. Osn. š. je obiskoval štiri leta v Vrhpolju, štiri v Vipavi, gimn. v Srednji verski šoli v Vipavi (1961-1965) z maturo 20. jun. 1965; vojaščino je služil od 1965 do 4. mar. 1967. Bogoslovje v Lj. od 1967 do 1972,

posvečen v duhovnika 29. jun. 1971 v Logu pri Vipavi. Službena mesta: nedeljski kaplan v Knežaku od 20. avg. 1971 do 20. avg. 1972, kaplan v Izoli od avg. 1972 do avg. 1973, kaplan v Kopru od avg. 1973 do avg. 1976, župnij. uprav. od 22. avg. 1976 do avg. 1978, župnij. uprav. v Krkavčah od 1. sept. 1978 do 19. jul. 1981, župnij. uprav. v Šmarjah pri Kopru od 20. jul. 1981 do avg. 1988 (od 1984 do 1988 župnik prav tam); od tam je upravljal tudi Pomjan, zdaj pa je župnik v Ravnici pri Grgarju od avg. 1988 dalje. Glasbeni pouk (klavir in orgle) je prejemal najprej doma ob sestri Joži - Ceciliji (gl. čl.), nato je obiskoval orgelski tečaj pri prof. Jožetu Troštu v Lj. od 1973 do 1975. Ob dušnopastirskem delu je vodil kot regens cori zborovsko petje v koprski stolnici od 1973 do 1988. Zdaj je ravn. Orglarske šole v Novi Gor. od 1988 dalje, poučuje razne zборе in vodi škofij. glasbeni svet od apr. 1988.

Prim. Poročilo škofijskega ordinariata Koper in osebni podatki.

T.P.

KOCIJANČIČ Andrej, veleposestnik, deželni poslanec, r. 13. nov. 1832 v Vipolžah, u. 15. dec. 1908 v Podgori. Oče Andrej, mati Marija Perko. K. je bil veleposestnik z imetjem v Podgori in v Šmartnem (Brda). Bil je večkrat izvoljen za podgorskega župana in v tem svojstvu je tudi podpisal valilo na šempaski tabor (1868). L. 1872 je bil izvoljen za preds. Vinorejskega društva za Brda s sedežem v Pevmi. 11. nov. 1876 je bil prvič izvoljen v gor. dežel. zbor (slov. veleposestvo), nato je bil izvoljen še dvakrat (3. jul. 1883 in 5. jul. 1889). Pri teh dveh volitvah je bil kandidat polit. društva »Sloga«, pri volitvah 25. sept. 1895 pa je skupaj z Antonom Jakončičem in Josipom Fabianijem nastopil proti »Sloginim« kandidatom (Alfred Coronini, Aleksij Rojic in Anton Klančič), vendar niso uspeli. 1901 je bil med ustanovitelji Društva slov. veleposestnikov v Gor. Polit. je deloval tudi njegov sin **Franc** (u. 24. avg. 1912 v Brežah na Koroškem), in sicer v narodnonapredni stranki ter v njenih organizacijah. K. so v Podgori imenovali Drejuca, bil je odlikovan z zlatim križem.

Prim.: Župnij. arhiv Podgora; Soča 17. dec. 1908; Gab I, II, pass.; V. Melik, Volitve na Slovenskem 1861-1918, Lj. 1965, 368.

B. Mar.

KOČEVAR Franjo, strokovnjak za kemijsko tehnologijo, soustanovitelj in mentor tekstilnega srednjega in visokega šolstva v Sji, r. 9. febr. 1903 v Postojni, u. 20. sept. 1991 na Jesenicah. Oče

Franc, poslovodja v lesni trgovini, mati Jera Vabič, gospodinja. Študiral je v Lj. in diplomiral za inž. kemije že 1925 v Brnu, 1929 pa promoviral za doktorja tehničnih znanosti na U v Lj. Od 1929-30 se je specializiral iz tekstilstva na Tehn. vis. šoli v Brnu. Po diplomi je najprej delal v smodnišnici v Kamniku, (1925-29), 1930 je ustanovil tekstilno šolo v Kranju, prvo v Sji, in jo vodil do 1941, 1935 je organiziral tekstilno tovarno Brumen & Thaler v Škofji Loki. Od 1936 je honorarno predaval na Lj. U predmet Kemijska tehnologija vlaknin. Vpeljal je raziskovalno delo na področju tekstilstva in ga po vojni razširil. Med vojno je delal v tekstilni tovarni Inteks v Kranju, po vojni je bil do avg. 1946 tehniški dir. Inteksa, nato do sept. 1948 svetnik za tekstilno industrijo in načelnik plana proizvodnje na Ministr. za industr. in rudarstvo LRS. Do konca 1951 je delal v planski komisiji in pri gospodar. svetu LRS kot svetnik in šef študijskega sektorja uprave za napredek v proizvodnji. V tem času je veliko pripomogel k napredku in uspehom tekstilne industrije. - Nov. 1951 je bil izvoljen za izred. in jun. 1956 za rednega prof. na Fak. za rudarstvo, metalurgijo in kemijsko tehnologijo. Že 1956 je pri odd. za kemij. tehnologijo organiziral novo študijsko smer - Inštitut za tekstilno tehnologijo, bil njegov predstojnik do 1967, nato dolgo let preds. znanstvenega sveta tega Inštituta. Ker je bil Inštitut združen s Fak. za naravoslovje in tehnologijo, je bil dekan tudi na tej Fak., a tudi na Fak. za rudarstvo. Kot izvedenec je veliko prispeval h gospodar. razvoju tekstilne stroke in industrije. Sodeloval je pri načrtovanju in gradnji več tekstilnih tovarn, pri vpeljavi prve proizvodnje kemičnih vlaken v Jsli, viskozni v Loznici in poliamidnih v Lj. idr. - Raziskoval je zlasti vlaknine in njihovo obdelavo in jih prikazal v 200 člankih in patentih. Pomembno je prispeval k izdelavi standardov JUS za naravna in sintetična vlakna. - Važnejše razprave: *Tekstilne surovine*, Lj. 1950; *Perspektiva proizvodnje in poraba kemijskih vlaken v Jsli*, Nova proizvodnja 7, 1956, 40-43; *Perspektiva domače proizvodnje in uporaba polivinilkloidnih, imodakrilnih in polivinilalkoholnih vlaken*, Tekstil 17, Zgb 1968, 1087-97; *Pogled na razvoj tekstilne industrije v Sji od njenih začetkov do leta 2000*, Tekstilec 25, 1983, št. 7/8. - V letih 1956/57 je bil preds. Zveze inž. in tehnikov Jsle. Bil je častni član slov. društva in jsl. Zveze inž. in tehnikov. L. 1975 je dobil Kidričevo nagrado, U v Lj. pa mu je 1979 podelila naslov zaslužnega prof.

Prim.: Sonja Malej Kveder, Dr. F. Kočevar - osemdesetletnik, Delo 15. febr. 1983 s sl.; Ista, Dr. F. K., Delo 2. okt. 1991 s sl.; dr. Al. Kornhauser, K.F., Enc Sje 5, 179 s sl.; župnij. urad Postojna 16. jan. 1993.

Jem.

KODELJA Ambrož (CODEGLIA Ambrogio), duhovnik, profesor in publicist, r. 5. jun. 1939 v Zagori pri Plavah, župnija Deskle, živi v Doberdobu. Oče Anton, mali kmet, mati Katarina Lužnik, gospodinja. Osn. š. v Plavah, nižjo gimn. v Solkanu in Kmetijsko sred. š. v Mariboru, kjer je 1960 maturiral. Teološko fak. je končal v Lj. 19. jun. 1968. Posvečen v duhovnika v Kopru 2. jul. 1967. Kot duh. je služboval v Idriji (1967), na Grahovem ob Bači (1968-83), od koder je upravljal tudi Nemški Rut in Obloke. V Števerjanu (1983-86) in od 1986 v Doberdobu. Ko je bil na Grahovem, se je zanimal za zgod. Nemškega Ruta, napisal krajevni vodič v nem., it., angl. in franc. jeziku, ki je bil na voljo fotokopiran v cerkvi. V Oblokah je odkril mašne plašče, ki so bili 1700 izdelani v Tolmeču (Tolmezzo). Na Jagelonski U v Krakowu je obiskoval seminar za južnoslovanško zgod. umetnosti, na U v Sarajevu pa seminar o zgod. Balkana s poudarkom na Balkanski Islam. Predava verouk na Poklicnem trgov. zavodu I. Cankarja v Gor. in na Zavodu za zunanjo trgovino Žiga Zoisa v Gor. Sodeluje pri prevodih v nekaterih južnoslovan. listih (Nova Makedonia, NIN - Nedeljske informativne novine). Uredil je Kroniko župnije Deskle, ki jo je napisal Filip Kavčič (gl. čl. PSBL II, 26), oskrbel fotokopije in napisal uvod (1989). Uredil in prevedel je pesniški almanah *Quando giacerò sottoterra* (Ko bom v zemlji ležal) o Viliju Steguju (gl. čl. PSBL III, 457) v 200 oštevilčenih izvodih (Doberdob 1991). Že vrsto let sodeluje s prispevki narodne, priložnostne, verske, zgod. in polit. vsebine, pa tudi z recenzijami, raziskavami, jezikovnimi in pedagoškimi članki v zamejskih in matičnih publikacijah ter časopisju (Delo, CCS - Cerkev v sodobnem svetu, Znamenje, Nova Mladika, Družina, Revija 2000, Cerkve, KatG, NL, PrimSreč). Podpisuje se z imenom in priimkom ali A.K. (Znamenje - Celje) ali K.A. (Revija 2000) ali AA - (Mitteinander - Zürich).

Prim.: Vprašalna pola febr. 1993; NL 30. jul. 1992; PrimSreč št. 121/122, 1991, 493-494; Annuario 1991 Letopis, Arcidiocesi di Gorizia - Goriška nadškofija, 99, 157, 161, 164; Letopis Cerkev na Slovenskem 1991, Lj. 1991, 269.

Sirk

KODELJA Zdenko, pedagog, r. 1. okt. 1952 v Desklah, živi v Lj. in Desklah. Oče Alojz, delavec, mati Marija, gospodinja. Osn. š. obiskoval v Desklah, srednjo tehnično š. v Novi Gor. Na PA na Reki je končal študij fizike, nato je na Lj. U končal l. 1978 študij pedagogike, dodatno je študiral še filozofijo in na podiplomski stopnji sociologijo. L. 1992 je napravil doktorski izpit na pedagoškem odd. Filozofske fakultete U v Lj. (jeseni 1993 je zaključil delo na doktorski disertaciji). Od l. 1982 je zaposlen na Pedagoškem inštitutu Lj. U (naprej stažist, nato raziskovalec). Ukvarjal se je s problemi teorije vzgoje in šolstva. Na to tematiko je objavil nad petdeset člankov in razprav (Anthropos, Problemi, Prosvetni delavec, NRazgl, Mladina, Podmornica, Časopis za kritiko znanosti, Edukacija-Varšava itd.), objavljaj je v publikacijah Pedagoškega inštituta v Lj. in drugod. Pripravil je več radijskih oddaj in souredil več publikaciji (Vsestransko razvita osebnost? Lj. 1984; V čem je razlika med vzgojo in izobraževanjem? Lj. 1988; Šola v političnem pluralizmu. Lj. 1990; Verouk v šole?! Lj. — Škofja Loka 1990; Vzgoja v javni šoli. Lj. 1991). V tisk je oddal knjigo *Ideologija v vzgoji*. Bil je soorganizator in udeleženec več strokovnih sestankov. V okviru Studium generale je predaval na več fakultetah Lj. U (1990-91), od 1991 je predaval v okviru podiplomskega študija na Institutum Studiorum Humanitatis v Lj.

Prim.: Osebni podatki (pismo 19. okt. 1993); NRazgl 13. sept. 1991.

B.Mar.

KODRIČ Iztok, glasbenik, čelist, r. 3. apr. 1956 v Trstu, kjer živi. Oče Dušan (PSBL II, 91), mati Silva Ferluga, učiteljica. Osn. š. pri Sv. Ani, sred. š. I. Cankarja in klas. licej Fr. Prešerna v Trstu, matura 1975. Po maturi se je vpisal na Ekon. fak. U v Trstu in diplomiral 1981 z nalogo *Ricerche di mercato nel settore della musica*. Vzporedno je študiral glasbo - violončelo na š. GM v Trstu pri Ernestu Amsticiju in kasneje pri Nereu Gasperiniju, diplomiral je 1979 na glasb. konser. Tartini v Trstu. Obiskoval je tečaj za baročno glasbo v Urbinu 1972, tečaj instrumentalne tehnike v Benetkah 1982, istega leta v Bergamu tečaj, ki ga je vodil madž. čelist Cszaaba Onczay, naslednjega leta pa v Sermoneti (Latina) tečaj čelista Navarra. 1972 je z bratrancema, violinistom Črtomirom Šiškovičem (PSBL III, 539-540) in pianistom Ravlom Kodričem (PSBL II, 92) ustanovil trio, s katerim so 1973 dosegli na glasb. natečaju v Lj. in v Zgbu prvi mesti za komorno

glasbo. Trio je veliko nastopal v Lj., Kopru, Mrb., Ptuj, v Celu, Trstu in Gor. K. je nastopil na 7. mednar. natečaju glasb. akademij v Rovinju in kot solist v raznih koncertih orkestra GM, s Komornim orkestrom RTV Lj. na Prešernovi proslavi 1985 v Trstu pod vodstvom S. Kureta (PSBL II, 225) idr. Veliko je igral tudi v komornih zasedbah (trio, kvartet). S triom Stamitz (dve flavti in violončelo) je koncertiral v letih 1982-83 v Turinu, Astiju, Massa Carrari, Bielli, Riminiju, Vidmu, San Giminianu, Trstu, Rimu (koncert v palači Barberini je za oddajo »Voglia di musica« posnela prva televiz. mreža it. RTV družbe RAI in ga oddajala), ter drugod po It. Bil je član Baročnega tržaškega ansambla. Igral je v raznih orkestrih: GM iz Trsta, gledališča Verdi v Trstu, Orkestru Busoni, Orkestru Lipizer in Komornem ansamblu iz Gor., v Komornem ansamblu gledal. Verdi iz Trsta idr. Od 1983, ko je zmagal na natečaju, je redno član orkestra Verdi v Trstu. Veliko je snemal za RAI Trsta, R in Tv Koper, Tv Lj., Tv Zgb in RAI Tv Rim.

Prim.: Osební podatki; PDk 13. nov. 1977; 25. jun. 1978; 6. maja 1979; L'Unità 25. okt. 1977; Picc. 18. okt. 1977; 13. avg. 1982; MessV 9. jun. 1977; 8. jun. 1978; Il Gazzettino 3. febr. 1979; Koncertni listi; Glasb. arhiv RAI Trsta.

M. Tavčar

KODRIČ Majda, šolnica in zgodovinarica, r. 27. sept. 1958 v Trstu, kjer živi. Oče Dušan, vrtnar in družbeno-polit. delavec (PSBL II, 91), mati Silva Ferluga, učiteljica. Osn. š. v ul. Donadoni, sred. š. I. Cankarja pri Sv. Jakobu, klas. licej Fr. Prešerna v Trstu, matura 1977. Z diplomsko nalogo *Etbin Kristan e il movimento socialista degli emigrati jugoslavi in USA negli anni 1914-1920* je 1982 doktorirala na Filoz. fak. v Trstu. Nadaljevala je študij na odd. za zgod. U v Minnesoti (ZDA) in dovršila magisterij 28. jun. 1985. Začela je poučevati kot začasni suplent za zgod. na klas. liceju Fr. Prešerna v šol. l. 1981/82. Z naslednjim šol. l. je prešla na niž. sred. š. Poučuje slov., zgod. in drž. vzg. ter zemlj.; v šol. l. 1982/83 na sred. š. Sv. Cirila in Metoda pri Sv. Ivanu v Trstu, od 1984/85, ko je stopila v stalež, do 1989/90 na sred. š. S. Gregorčiča v Dolini, od 1990/91 na sred. š. Fr. Levstika na Proseku, kjer še vedno poučuje. Kot zunanja sodelavka Ods. za zgod. pri NŠK v Trstu sodeluje z Aleksijem Kalcem (gl. čl.) pri raziskovalnem projektu o Trstu kot pristanišču izseljevanja in o izseljevanju s slov. etničnega ozemlja v It. Še posebej se ukvarja z zgod. slov. izseljenstva v ZDA, zlasti z

vprašanjem druge generacije v slov. etnični skupnosti v ZDA, o čemer pripravlja doktorsko disertacijo na U v Lj. O tem je že predavala na U v Mrbu in na U v Benetkah, sodelovala je tudi na raznih simpozijih o izseljenstvu v Sji, It., Avstr., Nem. in ZDA. O teh temah je objavila več člankov in esejev, med katerimi: *Etbin Kristan in socialistično gibanje jugoslovanskih izseljencev v ZDA v letih 1914-1920* (Prispevki za zgod. delavskega gibanja, XXIII, Lj. 1983); *Melting Pot: izgubljena bitka ameriških Slovencev?* (Slovenski koledar, Lj. 1987); »Kranjci« v Stearns County - vezi med etnično zavestjo in zemljepisnimi dejavniki v neki slovenski kmečki naselbini v Minnesoti (Geografski obzornik, XXXIV, Lj. 1987); *Class Consciousness among the Second Generation: Expectations and Responses within the Slovene National Benefit Society in the 1920s* (Migracijske teme, IV, Zgb 1988); *Nekateri pristopi k problematiki druge generacije v okviru raziskovanja priseljenstva v ZDA* (Dve domovini - Two Homelands, Lj. 1990); *Religion and ethnic identity within the Slovene community in the United States: the bases and the transition to the second generation* (Studi emigrazione - Etudes Migrations, XXVIII, Rim 1991); *Slovene Emigration to the United States and the Establishment of Ethnic Communities* (zbornik simpozija v Salzburgu 1988 The European Emigrant Experience in the U.S.A., Tübingen 1992); *The Press as a Link Between the Leaders and the Rank and File of an Ethnic Fraternal Organization: Handling the Situation of Second Generation Membership in the KSKJ's Organs* (Dve domovini - Two Homelands, Lj. 1992) in še Aleksej Kalc - M.K.: *Izseljevanje iz Beneške Slovenije v kontekstu furlanske emigracije s posebnim ozirom na obdobje 19. stol. in do prve svetovne vojne* (ZČ XLVI, Lj. 1992).

Prim.: Osební podatki; IzvTrst 1984/85 - 1991/92; The European Emigrant Experience in the U.S.A., Tübingen 1992, str. 287.

M. Tavčar

KOGLOT Carolina, slikarka, je po pomoti zašla pod črko C glej str. 519.

KOGOJ Dušan, geodet, r. 26. okt. 1960 v Podbrdu, živi v Lj. Oče Stanislav, delavec, mati Marija Beguš, gospodinja. Osn. š. v Podbrdu (1967-75), gimn. na Jesenicah, kjer je maturiral 1979. 1984 je diplomiral na oddelku za geodezijo Fak. za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo U v Lj. Po diplomi je ostal na oddelku, na katedri za geodezijo kot stažist raziskovalec. Vmes je (1985) služil voj. rok na Reki. 1988 je bil izvoljen za asi-

stenta pri predmetu geodezija II in inženirska geodezija ter vodil vaje iz teh predmetov. 1989 je magistriral pod mentorstvom prof. dr. F. Vodopivca (*Analiza pozicijske natančnosti določitve horizontalnih premikov v mikro mrežah Ljubljane*). 1990 je bil prvič izvoljen v naziv višjega predavatelja za področje nižje geodezije in geodezije v inženirstvu. Doktoriral je 1992 na FAGG z disertacijo *Izbira najprimernejše metode a-posteriori ocene uteži merjenih količin geodetskih mrež* in bil istega leta izvoljen v naziv docenta za področje nižje geodezije, izravnalnega računa in inženirske geodezije. Bil je mentor in somentor pri več diplomskih nalogah višješolskega in visokošolskega študija. Soavtor je številnih raziskovalnih nalog, ki jih je financirala predvsem Raziskovalna skupnost Sje oz. Ministrstvo za znanost. V okviru katedre za geodezijo je sodeloval pri številnih meritvah horizontalnih premikov za HE Solkan, HE Formin, HE Mavčiče, JE Krško, HE Moste, HE Vrhuvo itd. Samostojno ali v soavtorstvu s F. Vodopivcem, J. Bercetom, A. Breznikarjem ali B. Stoparjem je objavil številne strok. članke v Geodetskem vestniku (od 1984 dalje), Geodetskem listu (1989), Jamomerskih izvestjih Fak. za naravoslovje in tehnologijo (FNT) (1991-92). Od 1986 je sodeloval na jsl. in mednar. strok. simpozijih in kongresih ter na seminarjih v Münchnu, na Dunaju in v Parizu.

Prim.: Osební podatki.

S. Tor.

KOGOJ Marija, uršulinska sestra **Jasna**, teologinja in zgodovinarica, r. 12. sept. 1944 v Ročnju, zdaj živi v Rimu. Oče Ivan, poštar, mati Frančiška Jurman, gospodinja. Osn. š. v Ročnju, niž. gimn. v Kanalu ob Soči, višjo v Novi Gor. z maturo 1964. V uršulinski samostan v Škofji Loki je vstopila 1. okt. 1964 in že 25. istega meseca odšla v postulat v Varaždin. Tu je napravila časne zaobljube (za tri leta) 26. apr. 1967 in že naslednjega dne odšla v študijsko hišo v Zagrebu kot junioristka. Obiskovala je dveletni katehetski tečaj na Katehetskem inštitutu in diplomirala. Od 2. okt. 1969 je nadaljevala juniorat v Lj. in študirala na Teol. fak. in jo končala 1975. Študij je nadaljevala in na isti fak. 1984 doslegla magisterij s specializacijo v zgod.-patrološki skupini. Vmes so jo predstojnice poslale 5. sept. 1974 na novoustanovljeno podružnico v Desklah, kjer je bila predstojničina namestnica do

21. avg. 1978, ko je bila imenovana za predstojnico v Izoli. V obeh krajih je poučevala verouk, od 1969 pa je bila katehistinja na štirih lj. župnijah. Iz Izole je odšla v Pariz na izpopolnjevanje franc. jezika (20. sept. 1984 do 9. avg. 1985). Nato je bila v Rimu zaradi »tretje probacije« (večne zaobljube je izpovedala 7. okt. 1972 v Logu pri Vipavi). 1. sept. 1986 je nastopila službo v Nadškof. arhivu v Lj., predavala zgod. Cerkve na Teološko-pastoralnem tečaju ter poučevala verouk na Žalah. - V jeseni 1990 (17. sept.) so jo poklicali v Rim v generalno hišo Rimske unije, kjer pripravlja gradivo za zgod. Rimske unije uršulink, ki bo kmalu praznovala 100-letnico obstoja. Na pobudo papeža Leona XIII. so se 1900 razni uršulinski samostani (tudi slov.) združili v mednar. redovno ustanovo s središčem v Rimu in z imenom Rimska unija sv. Uršule. - L. 1992 je s. K. v Rimu obhajala srebrni jubilej redovniških zaobljub. Ob tej priliki se je o svojem razgibanem življenju in delu pogovarjala z ured. Družine pod naslovom *Ambasadorka naše domovine* (17. maja 1992). - K. je napisala naslednje knjige: *Rešilno znamenje našega časa*, Lj., uršulinski provincialat 1974; *Uršulinke na Slovenskem*, ista založba 1982; *Glej to Srce*, Katehetski center - salezij. Knjižnice št. 108, Lj. 1990. - Bila je tudi provincialna svetovalka od 29. jun. 1981 do 3. jun. 1990 ter voditeljica juniorata od 4. nov. 1986 do sept. 1990.

Prim.: Poročilo župnij. urada Ročinj; Družina 17. maja 1992 s sl.; podatki provincialne tajnice s. Marije Terezije Žužek s Provincialata uršulink Rimske unije, Mekinje pri Kamniku 9. jun. 1993 župniku Jožku Kraglju v Vipavi.

T. P.

KOGOJ Vladimir, vojak, r. 12. jan. 1923 v Klavžah (Podmelec), živi v Lj. Oče Peter, trg. pomočnik, mati Marija Laharnar, gospodinja. 1929 se je družina preselila v Jslo. V Lj. je obiskoval osn. š. Izučil se je za ključavničarskega pomočnika. 1941 je vstopil v partizane (Krimski bataljon, Serčerjev bataljon) in dočakal kapitulacijo It. v Tomšičevi brigadi. Kasneje je bil v bataljonu VOS-a in komandant 1. VDV brigade. Po vojni je deloval v KNOJ-u (komandant brigade), bil načelnik obmejne brigade in divizije ter načelnik odd. v 9. armadi. V Sarajevu je opravil pešadijsko ofircirsko š. in 1953 v Bgdu Višjo vojaško akademijo. 1978 je stopil v pokoj kot generalmajor. Partizansko ime Mišo.

Prim.: Osební podatki; Enc Sje 5, 190.

B. Mar.

KOKOROVEC Samo, kotalkar, r. 10. okt. 1970 v Trstu, kjer tudi živi. Oče Marino, arhitekt, mati Maja Pertot, tolmačica in prevajalka. Obiskoval je slov. osn. in sred. š. pri Sv. Ivanu v Trstu ter TTZ Žiga Zoisa (oddelek za geometre) v Trstu, kjer je maturiral 1989. Študira na Gradbeni fak. tržaške univerze. Tekmuje od 1977 za slov. športno društvo Polet, njegov trener je Slovenec Peter Brlec. - Najpomembnejši športni rezultati: 1984 evropski kadetski prvak v Finale Emilia (Italija); 1985 evropski mladinski prvak v Wolfsburgu (ZRN) in zmagovalec Evropskega pokala (Palermo); 1986 evropski mladinski prvak v Zandamu (Holandija); 1987 drugouvrščeni na svetovnem prvenstvu v Novi Zelandiji, zmagovalec Nemškega pokala (Selb, Bavarska) in zmagovalec Evropskega pokala (Palermo); 1988 evropski članski prvak v Harsefeldu (ZRN) in tretjevrščeni na svetovnem prvenstvu v Pensacoli (Florida, ZDA); 1989 drugouvrščeni na svetovnem prvenstvu v Roccarasu (Italija); 1990 svetovni prvak v Hanauu (ZRN); 1991 drugouvrščeni na svetovnem prvenstvu v Sidneyu (Avstralija) in evropski članski prvak v Rosetu degli Abruzzi (Italija); 1992 drugouvrščeni na svetovnem prvenstvu v Tampi (Florida, ZDA) in evropski prvak v Portu (Portugalska) in Saarbrücknu sept. 1993. Šestkrat drž. prvak. Odlikovanja in priznanja: nosilec bronastega, srebrnega in zlatega odličja It. olimpijskega odbora za zasluge na področju tekmovalnega športa (Medaglia d'oro al valore atletico - edini Slovenec, ki je prejel to najvišje športno odlikovanje), prejemnik Plakete Stanka Bloudka, Zlatega orla dežele Furlanije-Julijske krajine, Plakete boja in dela SKGZ, nagrade »Šola in šport« tržaške sekcije kluba Panathlon, posebne nagrade za najboljšega mladega tekmovalca (Juventussi), ki jo podeljuje It. zveza športnih novinarjev, večkrat posebne nagrade za najboljšega zamejskega športnika Športne zveze Sje; ob tem sedemkrat najboljši zamejski športnik na anketi Primorskega dnevnika.

Prim.: Osební podatki; dnevno časopisje; Nuovo pattinaggio (Morandin ed.); International Skating (Aracu ed.); Pirouette (ZRN). Bil je gost Uno mattina (RAI 1), oddaje Domenica sportiva (RAI 1), večkrat Slov. televizije, Radia TS A, Telemon-tecarlo in raznih krajevnih televizijskih postaj.

M. Bajc

KOMAR Milan, profesor, filozof, r. 4. jun. 1921 v Ljubljani, živi v Buenos Airesu. Poročen je z go. Majdo Ahačič in ima pet otrok. Starši Ludvik in Cecilija Blažič so bili primor. begunci. Osn. š. je

obiskoval v Škofji Loki in v Mostah pri Lj. Na lj. klas. gimn. je maturiral 1939, nato se je vpisal na Pravno fak. na lj. U. Študij je nato nadaljeval na U v Turinu, kjer je dec. 1943 promoviral za doktorja prava s tezo *Pravična vojna pri Vittorii in Suarezu*. Istočasno je zasebno študiral filoz. Po preselitvi v Argentino je 1963 opravil predpisane študije za diplomo srednješol. prof. filoz. in pedagog. - V dijaških letih je bil preds. pri dijaškem društvu »Žar«. Kot akademik je bil preds. Kat. akad. društva »Pravda« in lj. srednješol. podzveze Dijaške Katoliške akcije (mladcev). Sodeloval je pri Domoljubu in bil pred vojno ur. mladčevskega tednika »Mi mladi borci«. Med študijem v Turinu je sodeloval pri »Movimento laureati e diplomati cattolici«. Po ital. kapitulaciji se je vključil v primor. demobranske enote in bil poročnik SNVZ. Vključil se je tudi v ileg. polit. delo ter vstopil v Pokraj. odbor SLS za Goriško ter je skupaj s Kacinom, Kemperlom, Vogričem in drugimi pripadal struji, ki jo je iz Rima vodil dr. Janko Kralj. Zlasti je pomagal Lojzetu Vogriču (gl. čl.) pri njegovem polit. (protirevolucionarna ilegala) ter kult. (šolstvo) delu. Od 6. maja 1944 je bil ur. glasila »Goriški list«. - Po prihodu v Argentino je moral najprej prijeti za ročno delo. Med 1949-52 je poučeval na Escuela Superior del Periodismo v Buenos Airesu (zgod. filoz. in human. kulturo). 1952 je začel predavati antično grščino in filoz. antropologijo na Instituto de Cultura Religiosa Superior in na Escuela de Psicología, klas. jezike pa na Instituto del Profesorado del Consejo de Educación Católica. Predaval je tudi na Instituto de cultura hispano-argentina. 1959 je sprejel stolicu za antično filoz. na novoustanovljeni Katoliški univer. v Buenos Airesu. 1960 je na isti fakulteti sprejel stolicu za moderno filoz., 1963 je dobil imenovanje za ordinarija iste stolice. Nekaj let je bil na isti U tudi dekan Filoz. fak. - Za filoz. in socialne vede se je začel zanimati pod vplivom prof. Ernesta Tomca, Aleša Ušeničnika, Janeza Vodopivca in Evgena V. Spektorskega. Po začetnih raziskavah okoli pozabljenega kranjskega filoz. F.A. Pelzhofferja (17. stol.) je preučeval predkantovski racionalizem (Christian Wolff), nemški idealizem in druge filoz. tokove, obenem pa tudi nadaljeval s pravnimi študiji, zlasti na področju civilnega prava. Znanstvenega preučevanja racionalizma se je lotil z namenom, da bi preveril, ali so očitki na račun filoz. sv. Tomaža Akvinskega, češ da je racionalistična, utemeljeni. Pri tem se je dokopal do pristne podobe Toma-

ževe filoz., obenem pa je načel tudi vprašanje reperiodizacije evropske postkartezijske filoz. V tem se je ujemal z Augustom Del Nocejem, s katerim ga je vezalo osebno prijateljstvo, ter poljskim filoz. Stefanom Swiezavskim. Poseben sloves so mu prinesla redna nepretrgana predavanja (od 1952 do danes) iz filoz. antropologije na Instituto de Cultura religiosa, katerim iz leta v leto sledijo mnogi argentinski izobraženci. Na teh predavanjih osvetljuje najsodobnejša moralna in družbena vprašanja v luči Tomaževe filoz., prevedene v sodobni jezik. Posebej za slov. izobražence je vrsto let predaval o sodobnih filoz. vprašanjih, za mladino pa je imel redna vzgojno-izobraževalna predavanja, sodeloval je na kult. večerih SKA, Slov. katoliškega starešinstva, na Visokošolskem tečaju, na večernih SKAD-a in v slov. domovih. Dvajset let zaporedoma je vodil študijski krožek v Carapachayu. - Na lj. U je 1941 prejel svetosavsko nagrado za razpravo iz cerkvenega prava o jsl. škof. sinodah. 1988 so mu podelili kot zaslužnemu katol. vzgojitelju v Argentini odlikovanje »Del Divino Maestro«. 1992 pa je prejel za svoje delo papeško odličje Viteškega reda sv. Gregorija Velikega v stopnji Komendatorja. - Z eseji in filoz. kritiko sodeluje pri vodilni argentinski katol. reviji »Criterio«, pri reviji »Universitas«, pri novosholastični reviji »Sapientia«. Razprave objavlja v ZSS in Meddobju. Razprave in članke pa tudi v zborniku Vrednote (1951), v Slovenski poti (1957) in Svobodni Sloveniji. V knjižni obliki so njegove razprave izšle 1965 z naslovom *Pot iz mrtvila* (SKA). Nekatera njegova pomembna predavanja: *Para una filosofia de filiacion* (1975), *Fe y cultura* (1979), *Consumismo y la vida afectiva* (1989) in *Modernidad y postmodernidad* (1989). Leta 1979 je na Svetovnem kongresu krščanskih filozofov v Cordobi (Argentina) predložil razpravo *Ordo et Mysterium*, primerjavo med Tomažem Akvincem in Heglom.

Prim.: ZSS 1964, 85-87; 1965, 290-93 (z bibliografijo); Quién es quién en la Argentina, Kraft 1963/64, 519; Z. Simčič, Pogovor z dr. M. Komarjem, Duhovno življenje 1991, 404-08; Mlakar, Dobra branstvo na Primorskem, Lj. 1982, 136, 216; PSBL IV, 249-50; Profesor Ernest Tomec (zbornik), Buenos Aires 1991, 67, 71, 159, 161, 167, 246; Duhovno življenje 1989, 166.

T. Simčič

KOMEL Dean, prof. filozofije, asistent na Filoz. fak. v Lj., dela na področju sodobne filoz. (fenomenologija in hermenevtika), r. 7. jun. 1960 v Biljah. Osn. š. v Biljah in v Šempetru pri Gor., gimn.

v Novi Gor., kjer je 1979 maturiral. 1988 je na Filoz. fak. v Lj. diplomiral iz filoz. in premerjalne književnosti, 1992 magistriral na oddelku za filoz. Član IO Slov. filoz. društva, član Heideggrovega društva v Mebkirchu v ZRN, pobudnik in podpreds. Fenomenološkega društva v Lj., član uredništva Nove revije in revije Phainomena. Napisal je knjigo *Fenomenologija in vprašanje biti* (Obzorja Mrb. 1993) ter več spisov s področja fenomenologije in hermenevtike, ki jih je objavljajal v revijah: Anthropos, Nova revija in Phainomena. 1991 je prevedel Heideggrov tekst *Platonov nauk o resnici* in mu dodal spremno študijo.

Prim.: Kdo je kdo za Slovence, Lj. 1991; recenzije in poročila v Delu, Slovencu, Mladini, NRazgl; osebni podatki.

Har.

KOMJANC Danila (Daniela), ilustratorka in slikarka, r. 6. nov. 1963 v Gor., kjer živi. Oče Franc, obrtnik, mati Marija Hvala, gospodinja. Osn. š. v Pevmi, nižjo v Gor., maturirala na gor. učit. 1981. Med 1982-85 je obiskovala teološko pastoralni tečaj v Novi Gor. Med 1982-92 je bila veroučiteljica na osn. š. na Gor., od 1992 razredna učiteljica na osn. š. v Gor. Med 1979-86 je bila aktivna v skavtski organizaciji, več let v SMReKK-u, 1978-92 v pev. zboru L. Bratuž. Prve ilustracije v Planiki, od 1982 ilustracije v Pastirčku (od 1983 tudi član. ured. odb.), 1985 ilustr. naslovne strani knjige M. Perat Goriški sprehodi, 1986 ilustr. knjige T. Curk Pravljice, 1989 ilustr. knjigo M. Perat Zajček uhaček se ne boji, 1989 grafična izdelava naslovne strani revije U.I.S. CAVE DIUNG magazine, 1990 izdelava naslovne strani in napisa revije Speleosoccorso, 1991 ilustr. pesmi T. Breščak Narava moj najlepši svet. - Prvo osebno razstavo je imela v Katoliški knjigarni 15. mar. 1989, dec. 1989 sodelovala pri skupinski razstavi v Trstu »I^a Mostra regionale dell'illustrazione per l'infanzia«, 1990 dve skupinski razstavi v okviru manifestacije »I^a Mostra regionale dell'illustrazione per l'infanzia«, okt. 1990 skupinska razstava v Gor. v okviru manifestacije »Appuntamento con la fantasia immaginaria«, maja 1991 skupinska razstava v Pasianu (Pordenone) v okviru natečaja »Immagini per una favola«.

Prim.: Vprašalna pola marec 1993; Zgodovina vodov, Priloga Planiki, febr. 1984, 14; Pdk 18. mar. 1989 s sl.; G. Pellegrin in L. Sossi, I^a Mostra regionale dell'illustrazione per l'infanzia, Trieste 1989, 37; Picc. 28. mar. 1990.

Sirk

KOMJANC Ivo, zdravnik, kirurg-ortoped, r. 19. sept. 1924 v Števerjanu, u. 26. avg. 1991 v Malcesinah ob Gardskem jezeru. Oče Jožef, kmet, mati Ana Kodermac, gospodinja. Najmlajši izmed osmih otrok ugledne števerjanske družine, ki je kar petim preskrbela akad. izobrazbo. Med njimi je bil tudi duhovnik Marijan (gl. čl.). Osn. š. je obiskoval v roj. kraju, klas. gimn. prišel v gor. malem semenišču (do 5. razr.), nadaljeval na it. drž. liceju v Gor. in jo sklenil z maturo 1945. Študiral je medicino na U v Padovi in diplomiral 1952. Nadaljeval je podiplomski študij na U v Firencah in se 1953 specializiral v ortopediji. Po predhodnem službovanju v Trentu in v Veroni je avg. 1953 nastopil službo na znanem Ortopedsko-kirurškem inštitutu Rdečega križa v Malcesinah ob Gardskem jezeru in nanjem ostal do upokojitve 1989. Najprej je bil asistent, nato pa glavni pomočnik primarija Goričana prof. T. Marega. S prof. Marego sta 1969 dosegla, da se je bolnišnica razdelila na dva velika oddelka: Ortopedsko-kirurški oddelek in Oddelek oz. Center za funkcionalno prevzgojo (fizioterapijo) poliomieličnih, paraplegičnih in drugače pri gibanju prizadetih. Dr. K. je postal predstojnik slednjega oddelka. V letih 1975-88 je bil obenem zdravstveni dir. za celo bolnišnico. Precej je pričevanj o širokem ugledu, ki ga je užival dr. K. zaradi visoke strokovnosti, velike predanosti zdravniškemu poklicu in toplega človeškega odnosa do pacientov. Na poslovnem večeru ob upokojitvi, ki so mu ga priredili bolnišnica, Krajevna zdravstvena ustanova (USSL) in veliko število bivših poliomieličnih pacientov iz vse It., ga je Krajevna zdravstvena ustanova imenovala za »zaslužnega primarija« malcesinske bolnišnice. V zahvalnem govoru je dr. K. potrdil vso predanost zdravniški službi, morda tudi na račun družine, katere skrb je naložil na rame žene, gospe Mirjam iz ugledne gor. Brumatove družine. Ali velika žalost ob tragični izgubi mlade hčerke v prometni nesreči (1986) in bolezen, ki ji je bilo verjetno izhodišče poklicno izpostavljanje radioaktivnemu sevanju, sta dr. K. vodila v predčasni grob. Dr. K. je bil znana osebnost na Goriškem. Veliko slov. pacientov je iskalo njegovo pomoč v Malcesinah, mnogi pa so se z njim sestajali kar v sovodenjskem župnišču, kadar je prihajal na obisk k bratu Marjanu. V tem primeru ni zahteval plačila, zadovoljil se je z »Bog lonaj«.

Prim.: Podatki iz družinskega arhiva; dnevnik Arena di Verona 9. nov. 1989; Isti, 28. avg. 1991; revija za pastoralo bolnikov tridentinske nadškofije

Questi miei fratelli, 2/1992, str. 10; KolGMD 1993, 154-56.

Smč

KONAVLI Valentin, politični delavec, r. 16. jul. 1885 v Pevmi, u. 4. jan. 1929 v Celju. Oče Valentin, mati Marija Terpin. Bil je kovaški pomočnik, nato livar, po Tumovih besedah »samouk-proletarec«. Po vstopu H. Tume v JSDS 1908 je postal uslužbenec bolniške blagajne v Gorici, kmalu nato pa član odbora Organizacije socialistične mladine za Goriško. Isto leto se je poročil z Marijo Perko. 1915 je bil vpoklican k 97. pešpolku; bil je v Galiciji, na Ogrskem, številnih zalednih krajih; 1917 se je zdravil v Gradcu zaradi oči. Po vojni je poiskal člane svoje družine v avstr. begunskih taboriščih in se skupaj z njimi nastanil v Strnišču (Kidričevu). Tu je nadaljeval politično-sindikalno delo in bil med ustanovitelji izobraževalnega društva Svoboda. Pisal je prispevke za Naprej, Delavsko politiko in Socialista, poleg tega je bil aktiven v zadrugištvu. Služboval je v raznih krajih kot vodja Borze dela, nazadnje kot šef ekspoziture Borze dela v Celju. Tu je bil tudi član ravnateljstva Celjske mestne hranilnice.

Prim.: Krstne matice v Pevmi; mrliška matica v Celju; J. Petejan, Spomini na socialistično gibanje na Goriškem pred prvo svet. vojno, GorZb 1947-57; korespondenca H. Tumi; Delavska politika 5. jan. 1929; H. Tuma, Iz mojega življenja, Lj. 1937.

Ivan Vogrič

KONIČ Marjan, kipar, r. 7. nov. 1954 v Celju, živi v Šempetru pri Gor. V Gor. je dokončal srednjo umetniško š. (scuola d'arte), na akademiji lepih umetnosti v Benetkah je študiral in dokončal študij kiparstva. Od l. 1984 uči umetnostno vzgojo na srednjih š. v Novi Gor. Skupinsko je razstavljal l. 1989 v Murski Soboti, Kranju in Ajdovščini, samostojno razstavo je imel l. 1989 v Novi Gor. in l. 1992 v Kanalu ob Soči.

Prim.: Osební podatki; PDk 23. jul. 1989; PrimN 6. nov. 1992; Dnevnik 12. dec. 1992.

Ured.

KONTE Ivan, častnik, bibliotekar, jezikoslovec, r. 11. jan. 1910 v Pulju, živi v Lj. Oče Ivan, poštni uradnik (Belokranjec), mati Katarina Krivičič (Istranka). Osn. š. v Trstu in Lj., real. gimn. v Lj. (matura 1928), v Dubrovniku končal pomorsko vojaško akademijo 1931. Kot pomorski častnik je služboval na ladjah in v letalstvu vojne mornarice kralj. Jsle. V tem času je prevedel iz it.

članek G. Giobbe, *Protivaeroplanska odbrana flotnih sestava pomoću protivaeroplanskih brodova* (Mornarički glasnik 1939, 3. zv.). Istočasno je študiral pravo na U v Bgdu in Lj., absolvirao 1942, vendar zaradi vojne ni diplomiral. Od 1. jun. 1941 je deloval v OF. It. okupator ga je interniral v Gonarsu in Padovi, po kapitulaciji It. 1943 je vstopil k partiz., najprej v Hrv. Zagorju, nato v mornarici v Hrv. Primorju in Dalmaciji. Kot partizanski letalski strokovnjak se je vključil v Royal Air Force in deloval v letalski bazi Benini pri Bengaziju v Libiji ter v Heliopolisu pri Kairu v Egiptu. Tam je vodil kot navigator letala iz ZDA od zahodne obale Afrike preko Sahare do Egipta in tako šestkrat preletel Saharo. Okt. 1944 se je vrnil na Vis k Vrhovnemu štabu NOV Jsle. V bojih nad ozemljem Jsle je bilo njegovo letalo sestreljeno, vendar je sam odnesel samo lahke poškodbe. Ob koncu 1944 je bil letalski podpolkovnik pri poveljstvu jsl. vojnega letalstva v Zemunu, najprej pri izobraževalnem odd., nato kot načelnik obveščevalnega odd., kjer je razvijal izvidniško in radarsko službo, tako operativno kakor teoretično. Kot strokovnjak za letalstvo je bil član delegacije FLRJ na mirovni konferenci v Parizu 1946. V tem času je objavljao članke v Glasu vazduhoplovstva: 1946, št. 2-3: *Radar*; 1947, št. 7 kot priloga zbirka člankov *Radiolokacija* (prvi obširni strok. članki v državi o radarju); št. 12: *Avijacija u pomorskim desantnim operacijama*; 1948, št. 5/6: *Uloga savremene vazduhoplovne izvidjačke službe*. Konec njegove častniške kariere pomeni 1948 aretacija in nato obsodba zaradi verbalnega delikta na 8 let zapor. Kazen je prestajal v zloglasnih zaporih Stara Gradiška, Bileća ter na otokih Sv. Grgur in Ugljan. Tam je preživel 6 let in 4 mesece. Po vrnitvi na svobodo se je vrnil k družini v Lj. in tukaj je zaposlen kot bibliotekar in strok. prevajalec na odd. za gradbeništvo na Fak. za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo. V tem času je študiral nem. in angl. jezik na odd. za germanistiko Filoz. fak. U v Lj. (diploma 1961). Od 1. nov. 1966 do upokojitve 1. sep. 1980 je bil lektor za angl. jezik na isti fak. Izpopolnjevanje s pomočjo British Councila: Cambridge 1968, London 1970; gostuje na U v Leipzigu. Ob poklicnem delu je od 1955 dalje vodil tečaje angl. in nem. jezika na centralni delavski U. Od 1962 je bil pedagoški vodja jezikovnih tečajev na Delavski U »Cene Štupar« s posebnim ozirom na audiovizualno metodo poučevanja tujih jezikov. Dela s tega področja: *Modern English Grammar*, Lj.

1976, 1979, 1987 skupaj z D. Blaganje, 644 str. V Vestniku Društva za moderne tuje jezike: 1965: *Poučevanje tujih jezikov na delavskih U*; 1967: *Results of a Pronunciation Test*; 1970: *Nekaj o sodobnih učbenikih za pouk angl.*; v Delu 1963, št. 44 (15. febr.): *Modernizirajmo pouk tujih jezikov*; št. 313 (14. nov.): *Jezikovni laboratorij*; v Sodobni pedagogiki 1964: *Audio-vizualna strukturalna metoda poučevanja tujih jezikov*; v NRazgl 1962, št. 16: *Univerzitetni slušatelji in tuji jeziki*.

Prim.: Osebni podatki; ULJBB II-III; Zbornik Filoz. fak. v Lj. 1919-1989, Lj. 1989, str. 203; Ž. Kozinc, I.K. - osemdesetletnik, Delo 23. jan. 1990, s sl.

Ry

KONTE Vilibald, rudarski inž., r. 30. avg. 1908 v Pulju, u. 4. sept. 1951 v Lj. Diplomiral je 1932 na rudarskem odd. Tehn. fak. lj. U. Med 1933-34 je bil organizac. sekretar KP KPJ za Sjo. Okt. 1931 so ga pred sodiščem za zaščito države v Bgdu prvič obsodili na 7 mes. strogega zapor, drugič na 4 leta hude ječe v Sremski Mitrovici; tu so mu dodali še 2 leti. 1939 je bil za leto dni pomiloščen. Po izpustitvi je kot rudarski strokovnjak služboval v Bosni, na Kosovu in v hrv. Zagorju. Tu se je okt. 1943 pridružil partiz. Zagorskemu odredu in od konca 1944 delal v ZAV-NOH. Od 1945 je bil dir. rudnika Raša, 1948 v Bgdu vodja odd. za rudarstvo v Ministr. za industrijo. Avg. 1948 so ga aretirali kot informbirojevca; zaprt je bil tudi na Golem otoku.

Prim.: Fr. Filipič, K. V., Enc Sje 5, 253.

Ured.

KOPAČ Josip, politik, urednik, r. 30. jul. 1863 v Kandiji (Novo mesto), u. 22. nov. 1949 v Lj. Oče Leopold, rudar, pleskar, mati Ana Kastelic. Nižjo gimn. je končal v Novem mestu, nato je v Lj. obiskoval učiteljsko šolo. Še preden je šolo končal, se je zaposlil pri Južni železnici in med drugim delal tudi v Divači (1887-88). Med službovanjem v Lienzu (1888-92) se je opredelil za socialistično gibanje. V Lj. (1892-95) je organiziral železničarje, jul. 1895 je bil odpuščen iz službe. Preselil se je na Dunaj, kjer se je zaposlil pri železničarskem sindikatu in sodeloval pri delavskih listih *Der Eisenbahner in Delavec*. 1897 se je preselil v Trst, kjer je delal v sindikalnem gibanju železničarjev ter skupaj z Etbinom Kristanom in Josipom Zavertnikom izdajal in urejal glasili slov. prometnih služabnikov in obrtnih delavcev *Delavec* (1897-98) in *Svoboda* (1897-98). Ko je preds.

izvrš. odb. JSDS Ludvik Zadnik odstavil urednike obeh listov, so ti v soglasju s tržaško okraj. organizacijo JSDS ustanovili 1898 *Rdeči prapor*, ki je kot glasilo JSDS za Trst in Primorsko prvič izšel 15. mar. 1898 (od 5. sept. 1898 je list imel naslov *Delavec-Rdeči prapor*). K. je v tem času ustanovil v Trstu Ljudsko kuhinjo za delavce, 1899 pa je po Kristanovem in Zavertnikovem odhodu postal izdajatelj in odgov. ur. Rdečega prapora, ki je postal osrednje glasilo JSDS. K. je v Trstu delal kot delavski organizator, delal je v strok. organizaciji železničarjev (1905 je postal tajnik za južne pokrajine). Po preselitvi Rdečega prapora v Lj. je postal izdajatelj in odgovorni ur. *Železničarja* (1908-15), ki je izhajal v Trstu kot polmesečno glasilo »železniških nastavljenecov«. 1911 je nastopil kot kandidat na volitvah za državni zbor na Goriškem. Sicer je kot agitator delal na celotnem tedanjem Avstrijskem Primorju, zlasti na Goriškem. - 1918 se je preselil v Lj. Delal je v javnem življenju (ustavodajna skupščina) in 1923 postal ravn. Delavske zbornice za Sjo v Lj.

Prim.: SBL I, 496; Tuma, pass.; Gab 2, 137, 550; Enc Sje 5, 254-55; Regent, Spomini, Lj. 1967, pass.; Zapuščina H. Tume (Zgod. inštitut ZRC SA-ZU, Nova Gor.); NadškAlj (pismo 1. febr. 1993).

B.Mar.

KOPATIN Viktor, jezuit, misijonar, pridigar, r. 13. dec. 1878 v Št. Vidu pri Vipavi (danes Podnanos), u. 12. jan. 1951 na gradu Bogenšperk pri Litiji, pokopan v Lj. Oče Franc, mlinar, kmet in gostilničar; mati Marija Vidrih iz Vipave. Ljud. š. je obiskoval v roj. vasi (1884 do 1891), vadnico in veliko drž. gimn. pa v Lj. (1891 do 1901). Po maturi (1901) je vstopil v jezuitski red. V noviciat je odšel v Št. Andraž na Koroškem, nato v Bratislavo in Trnavnik. V Innsbrucku je študiral teologijo. Jul. 1911 je bil posvečen za duhovnika. Med študijem zadnjega leta bogoslovja je opravljal službo kaplana v župniji Mutters. Nato je bil nekaj let spet v Trnavniku in v Exatenau na Nizozemskem. Od tam so ga poslali v Gor., kjer je bil vzgojitelj in učitelj. Na Svečnico 1915 je podal zadnje redovne zaobljube. - Iz Gor. je odšel najprej v Kalgsburg za prefekta, nato v Clc med bolne in ranjene vojake in v Galicijo (Lvov), kjer je deloval v vračališčih kot vojaški kurat. Od 11. jun. 1918 je bil v Lj. predstojnik redovne skupnosti in pridigar. Po vojni je sodeloval pri obnovi cerkve sv. Jožefa. Bil je prvi slov. rektor v novi Družbi. Urejeval je list *Voditelj Marijine*

družbe, bil pastoralni delavec in voditelj duhovnih vaj, predstojnikov pomočnik in predstojnik redovne skupnosti. Po 1937 je vodil veliko število misijonov na Koroškem in Štajerskem. Med drugo svet. vojno je sodeloval pri *Glasniku Srca Jezusovega*, opravljal duhovne vaje in dokončal *Manrezo* o duhovnih vajah v samoti po načinu sv. Ignacija Lojolskega (izšla 1962). Po vojni je ostal nekaj časa v Lj., nato je odšel v Komendo, zadnja postaja pa je bil Bogenšperk. Z rojakom Stankom Premrlom sta bila vseskozi prijatelja. - L. 1909 je izšel v delu Podobe iz misijonskih dežel K-ov spis z naslovom *Kako se razvija katoliška Cerkev v Bosni po okupaciji* in 1923 samostojno delo z naslovom *Pasijonski molitvenik*. Glasnik Presvetega Srca Jezusovega je v letih 1927 do 1933 vseboval številne K-ove članke. K. je objavljал tudi v S in v Kroniki slov. mest (1934 je opisal življenjsko pot Gabrijela Gruberja). 1931 je napisal *Katekizem Marijine kongregacije*. V cenzuri je ostalo delo Svetniki in blaženi D.J. V študentskih letih je objavil prve pesmi v ZD. Prevladujejo pesmi z nabožno vsebino in priložnostne.

Prim.: K-ova osebna zapuščina v Slovenskem arhivu družbe Jezusove v Lj.; Pater Anton Bukovič, D. J., Pater Viktor Kopatin, D. J., Mrb. 1960; Lojze Kovačič, Jezuiti in Slovenci, Lj. 1991; Letopis lj. škofije za leto 1935; Stanko Premrl, Nekaj glasbenih spominov iz mladih let, Nova pot 1962, št. 5 - 6, 234 - 35.

I. Ur.

KOPRIVA Jože (Jožef), slikar, r. 19. okt. 1935 v Ilir. Bistrici, živi in dela v Parizu. Oče Josip, žagar, mati Marija Jenko, gospodinja. Osn. š. in gimn. obiskoval v Ilir. Bistrici, 1 leto sred. tehn. š. (gradbeniška smer) v Lj. L. 1955 je odšel najprej v It. (nekaj časa preživel v taborišču Alatri blizu Frosinona), nato v Francijo in se naselil v Parizu. Šest mesecev je delal v avtom. tovarni Renault, obenem pa obiskoval večerno šolo lik. umetnosti v ul. Belleville (kip. Bousco). Od 1957-62 se je oblikoval na École des Beaux-Arts v Parizu (prof. Legueult, Y. Brayer). Medtem je, da bi se preživiljal, izdeloval makete za arhitekta (npr. za Défense v Parizu, za svet. razstavo v Bruslju, za franc. veleposlaništva v afriških državah, za nova naselja po Franciji itd.) v delavnici blizu Collège de France. Pomembno je K-ovo sodelovanje v podjetju Bioplastic (specializirano v vstavljanju naravnih elementov - rastlin, živali, okostij - v plastično maso, predvsem za narašlovne inštitute, muzeje, šole itd.), kjer je bil

zaradi odličnega poznavanja plastičnih mas od 1963-67 umetniški svetovalec; v tem času pomembna dela: vgraditev okostja prazgod. ribe *Coelacantha* v plastično snov za Musée des Sciences Naturelles v Parizu; spominska skulptura ob izkopu 10.000.000.000. tone premoga za Charbonnage de France; vitraže za neko cerkev v Uagadugu v Zg. Volti; relief (6 × 10m) na slepi steni neke hiše v Choisy-le-Roy; več stojnic iz plastične mase za različne sejme; 1968 je sodeloval tudi pri fantastično-psihološkem filmu Alaina Resnaisa *Je t'aime, je t'aime*; izdelal je aparat za vračanje v preteklost. L. 1969 je bil na študijskem potovanju po It. (Benetke, Trst, Florenca, Turin, Milan, Rim, Neapelj). 1970-71 je sodeloval pri dekoraciji nočnega lokala Newport v Parizu; 1972 je izdelal kip Pierra Daca za občinsko palačo v Meulanu; istega leta osnutek za plastiko 1% za CES (Centre d'Études Supérieures) v Angoulêmeu (kip. Zuber) in dekor za sejem o urejanju zelenih površin v Dijonu. 1973 je izdelal vitraže iz poliestra za neko zasebno hišo v Marly-le-Roy in dekor za gledališki predstavi Santé publique in Princesse Turandot. 1974 je izdelal plastiko Tri glave (poliester) za Salon des fabricants de tissu na razstavišču Porte de Versailles v Parizu. - K. je večkrat potoval po It., kjer je v še nedotaknjeni naravi iskal motivov za svoje akvarele (predvsem na otokih Stromboli, Alicudi). Zaradi sorodstvenih vezi večkrat potuje v Ameriko (od tu pa je prinesel samo eno sliko Velikega kanjona). - K. najraje ustvarja v akvarelu, pastelu in gvašu. Njegov priljubljeni motiv je krajina (več let je iskal pokraj. izrezov v bretonski pokrajini, it. otočjih, pa tudi na Korziki in Kreti). Zanimivi so njegovi pariški motivi, predvsem stare tržnice, zelenjavni trgi (npr. pred c. St. Médard); lep ciklus litografij na to temo okr. 1980. K-ovi akvareli (obmorski motivi, kamnite pokrajine, močvirnat predel, primitivna arhitektura, kamniti arh. izrezi) so zelo zračni in prosojni, belini papirja slikar odmerja enako vlogo kot barvnim nanosom. Človeško figuro, akte in tihožitja zasledimo predvsem v olju in gvašu. Okr. 1972 je K. ustvaril nekaj zelo abstraktnih del, predvsem v smislu eksperimentiranja barvnih kombinacij. Poleti 1993 je opremil Runolist (izdajajo ga v Trnovem pri Ilir. Bistrici, namenjen pa je beguncem iz Bosne) in pripravil tudi osnutek (akvarel) za plakate, ki jih bodo poklanjali zbiralcem človekoljubne pomoči. - K. je razstavljal 1962 v Maison des Beaux-Arts v Parizu, nekajkrat v Salon d'automne in Salon des Indépendants

v Parizu, večkrat v It. (npr. Palermo, Taormina). Za svojo prvo razstavo v Sji (Ilir. Bistrica, Dom na Vidmu, 4. - 25. sept. 1992) je pripravil vrsto motivov iz stare Ilir. Bistrice. - 1963 je prejel nagrado na 3. pariškem bienalu. - K. je portretiral kiparja V. Žbona (gl. čl.).

Prim.: Osební podatki; katalogi pariških salonov; PrimN 1. sept. 1992; Snežnik št. 5, sept. 1992; Runolist št. 6-7, avg.-sept. 1993; Oslobođenje 1993; oddaja za RAITrsta (V. Koršič) 1982; Minika Pahor (arhiv. PSBL).

V-č

KOREN France, časnikar, publicist, r. 2. dec. 1921 v Žužemberku, u. 12. avg. 1966 na Jesenicah. Oče Janez, kmet, mati Terezija Košiček, gospodinja. Osn. š. v domači vasi, gimn. v Lj., kjer se je vpisal na U in študiral pravo. 1943 je bil nekaj mesecev interniran v Gonarsu. Vrnil se je domov, a kmalu odšel na Goriško in živel med Gorico in Tolminom ter v letih 1944-45 urejal *Tolminski glas*, s podnaslovom: Informacijski vestnik (potem: Glasilo) slov. domobrancev Straže na Soči. Izšlo je 40 števk. Hkrati je o Trstu in Gor. poročal v Slov. domu v Lj. Pred partiz. zasedbo Gor. se je z mnogimi umaknil v Ceseno in Riccione, kjer je preživel nekaj mesecev pod upravo zavezniške vojske. Tu ga je globoko pretresla vest o vrnitvi in poboju slov. domobrancev. Nato je v Rimu študiral časnikarstvo. 1947 se je preselil v Madrid in študiral na Fak. za polit. vede. Za diplomsko tezo si je izbral razpravo o Trstu in Slovencih. Pisatelj Mirko Javornik, ki ga je poznal še iz Lj., pravi o njem, da je bil eden najbolj nadarjenih in vnetih mladih Slovencev svojega rodu, že takrat zrelih spoznanj ter volje za vsestransko ustvarjalno delo. S prijateljico, mlado špansko izobraženko Marisol De Castro, ki je pod njegovim mentorstvom študirala slov. književnost, je nameraval prevesti in objaviti nekatere slov. liter. dela. Ko je K. zbolel, je Marisol prevedla in izdala precej slov. pesmi, povesti in črtic ter knjižico o slov. poeziji, ki ji je uvod napisal — K. Skupno sta tudi pripravila daljši spis o slov. poeziji. V svojem pismu 3. mar. 1979 Marisol trdi, da je bila vsaj posredno K-ova zasluga, če je bilo v Španiji kaj objavljeno o Slovencih. V Madridu je K. imel tudi več predavanj o zgod., liter. in politiki Slovencev. 1950 je odpotoval v Pariz, da bi na Sorboni nostrificiral študij v Madridu. A dramatični medvojni in povojni dogodki ter begunsko življenje so strli njegovo občutljivo in dovzetno nravo, da je živčno zbolel in 7 let preživel v zavetišču za živčno bolne Hô-

spital psychiatrique de Vellejuif. M. Javornik, ki ga je obiskal, tako poroča o njem: »Njegova urojena, po bolezni stopnjevana genialnost je bruhala iz njega v presenetljivih oblikah in s silo, ki ga je po treh urah zlomila v fantastične blodnje in okup.« Njegova sestra Polonca Erce je preko jsl. konzulata v Parizu in s pomočjo socialne asistence dosegla, da se je 1958 vrnil domov. Na Slovenskem ni mogel dobiti ustrezne zaposlitve pri vsej njegovi kulturni razgledanosti, specifični izobrazbi in znanju glavnih evrop. jezikov. Opravljaj je razna fizična dela, dalj časa v lesni industriji. Ko mu je dopuščala bolezen, zaradi katere se je moral dvakrat za dalj časa zateči v bolnišnico, je bil izredno delaven. Tudi umrl je zaradi kapi na Jesenicah pri bratu Janezu, potem ko se je vrnil z dela v Lescah, kjer je bratu Statetu pomagal pri zidavi novega doma.

Prim.: Podatki brata Jaka, svaka Franca in sestre Polonce; dokumenti Mira Lojka; pismo Marisol De Castro 3. mar. 1979; pismo M. Javornika 16. mar. 1979; J. Bajec, Slov. časniki in časopisi, 1937-1945, Lj. 1973, 228, št. 571.

Har.

KOROŠEC Marko, zdravnik, r. 24. apr. 1906 v Trstu, u. 8. febr. 1960 v Mrbu. Oče Marko, podčastnik, mati Marija Skrinjar, gospodinja. 1915 je družina prišla v Lj., kjer se je K. po osn. š. in gimn. odločil za študij medicine, ki jo je končal kot vojaški štipendist v Zgbu (1930). Stažiral je v vojni bolnišnici in se zaposlil kot vojaški zdravnik. Najprej je služboval v Lj., nato v Mrbu ter Zgbu. 1940 je napravil specialistični izpit iz kirurgije. Ob začetku druge svet. vojne so ga premestili najprej v Gradec, nato v Celovec. Vkljub izrednim pritiskom je sodeloval z NOB. 1946 je prišel ponovno v Mrb. in bil od 1948 asistent na kirurškem oddelku bolnišnice v Mrbu. Jan. 1954 je postal vodja traumatologije, 1950 pa imenovan za primarija. Imel je smisel za lepe umetnosti, saj ga je veselila tudi literatura, glasba in gledališče, prva povojna leta je sodeloval pri orkestru in dramski skupini v bolnišnici. Bil je odličen predavatelj in se je razdaljal z zdravstveno vzgojo, kakor tudi s pisanjem poljudnih člankov. Cenili so njegove strok. ekspertize zdravstvenega zavarovanja. Bil je med prvimi, ki je v strok. poročilih pisal o uspehih zdravljenja s penicilinom v kirurgiji. Organiziral je sekcijske sestanke kirurgov kakor tudi sestanke slov. in hrv. kirurgov.

Prim.: E. Pertl, Primarij dr. Marko Korošec, ZdrV 29(1960), 40-41; Enc Sje 5, 272. A. Pr.

KORŠIČ Marilka, por. ČOTAR, farmacistka, kult.-prosv. delavka, r. 9. jun. 1947 v Gor. Oče Ciril, kult. delavec, trgovski pomočnik (PSBL II, 121), mati Marija Gorjup, gospodinja, šivilja. 1973 se je poročila z D. Čotarjem (gl. čl.), živi v Gor. Osn. š. je obiskovala v Gor. 1953-58, prav tako niž. gimn. 1958-61 in klas. gimn. in licej 1961-66. Po maturi je študirala farmacijo na tržaški U in diplomirala 1972. V letih 1988-89 je opravila tečaj za homeopatijo. Po diplomu se je zaposlila kot farmacistka v Gor., najprej v lekarni Tavasani (1973), nato v lekarni Bolniške zavaroval. INAM (1973-75), zatem v lekarni D'Udine (1975-78). 1978 je zmagala natečaj za mesto lekarnarja v novo ustanovljeni obč. lekarni v Štandrežu. V letu 1990 je prevzela vodstvo druge obč. lekarne pri Sv. Ani. Ko je uprava te druge enote stekla, se je K. 1991 vrnila na prejšnje mesto v Štandrež. - Že od otroških let je vključena v razne slov. organiz. na Goriškem. V sklopu Marijine družbe je sodelovala pri pev. zboru in dram. odseku, pozneje pri dram. odseku SKPD M. Filej. V tem društvu je bila tudi odbor. Od 1967 sodeluje pri MePZ L. Bratuž, tudi kot odbornica. 1966 se je vključila v SKAD, kjer je bila več let tajnica in v letih 1973-77 preds. Po preosnovi društva SKAD je kot predstavnika MePZ L. Bratuž postala odbornica ZSKP in zasedala tajniško mesto nepretrgoma od 1977 do 1988; 1993 je bila izvoljena za podpreds. ZSKP ji je ob svoji 30-letnici 1989 podelila priznanje za 30 letno pev. in org. dejavnost. Ob obč. in pokraj. volitvah je bila K. že večkrat kandidat na listi SSK. Od 1976 je članica org. Amnesty International in naravovarstvene org. WWF. - Že od srednješolskih let je pogosto poročala v KatG o delovanju društev, v katerih je bila član. Za KolGMD 1978-80, 1982, 1985-90 je pripravila celoletni pregled prosv. življenja na Goriškem v okviru delovanja ZSKP. Bila je med glavnimi sodelavci za pripravo publikacije *30 let ZSKP*, Gor. 1989 in orisala značaj in delovanje SKAD in SMReKK (str. 67-71). Prav tako je bila med glavnimi sodelavci publikacije *20 let SKAD*, Gor. 1975. Za brošuro *Cecilijanka 25 let*, Gor. 1983 je pripravila temeljit pregled 25-letnega delovanja te pev. revije in brošuro tudi uredila. V KolGMD 1984 je objavila članek *Oton Župančič - Osnovna šola na Livadi*. To je prvo poslopje, ki ga je občina zgradila za Slov.

Prim.: Osebn. podatki; 20 let SKAD, Gor. 1975; KatG 16. apr. 1987; 21. apr. 1988 s sl.; 15. apr. 1993.

Češč.

KOS Albert, pravnik in publicist, r. 10. jul. 1913 v Pulju, u. 29. avg. 1947 v Stari Fužini — utonil v Bohinjskem jezeru —, pokopan v Lj. Oče Franc, policijski nadzornik, mati Josipina Krbavec, gospodinja. Osn. š. in gimn. do 7. razr. je obiskoval na Ptuj, 8. razr. in maturo opravil 1931 na poljanski gimn. v Lj. Pravo je študiral na U v Lj. — diploma 1937 —, v letih 1938-39 se izpopolnjeval v Parizu na Inštitutu za mednar. študije, od 1939 pripravnik v pisarni odv. dr. Zdolška v Brežicah, od jeseni 1940 obiskoval oficirsko š. v Sarajevu. Ob kapitulaciji Jsle so vso šolo zajeli Nemci in ves čas 2. svet. vojne je prebil kot vojni ujetnik v taborišču Lückenwalde pri Berlinu. 1945 se je poročil z Mileno Bežan in se honorarno zaposlil na Inštitutu za narodnostna vprašanja v Lj., redno službo je pa z avg. 1946 dobil pri Zvezni planski komisiji v Bgdu. Na Pravni fak. U v Lj. je 1. avg. 1946 obranil disertacijo *Družbeni nazor slov. protestantov* in bil 31. avg. 1946 prom. za doktorja prava. Med študijem je bil zelo aktiven v raznih društvih in gibanjih. Bil je član Kluba jsl. primor. akad., pozneje preimenovanega v Klub jsl. akad. Trsta, Gor. in Istre, ker se je vedno štel za Primor., dalje je bil odbornik Zveze slušateljev Aleksandrove U, v pripravljalem odboru Akadem. akcije za univ. knjižnico oz. za izpopolnitev U, v Jsl. akad. društvu Triglav je bil že v 1. letn. član odbora, 1933 podpreds., nato preds. lj. podružnice, po razpustu tega član Mladega Triglava, po izstopu iz njega pa član Slov. kluba. S članki je sodeloval pri Akad. glasu, dokler ni prenehal izhajati, sodeloval je nato pri reviji 1551 in Sdb. Kot samostojno misleči levičar se je moral braniti pred udarci z dveh strani. Z državne strani so ga dolžili komunistične propagandne dejavnosti in zaradi tega je bil od nov. 1934 zaprt v Glavnjači v Bgdu in se nato pred sodiščem za zaščito drž. v Bgdu zagovarjal od 1. do 8. mar. 1935 skupaj s 14 obtoženci, med njimi sta bila tudi študenta Boris in Sergej Kraigher, ki sta bila obsojena na dve leti in pol oz. dve leti strogega zapor, medtem ko je bil K. oproščen. V krogu levičarskih študentov pa je nastala skupina, ki so jo s K. sestavljali še Lev Modic, Drago Šega in Vlado Vodopivec. K. je bil med njimi najstarejši in po besedah zadnje imenovane tudi »najbolj razgledan in idejno najmočnejši«. Ta skupina je prihajala v nasprotje z dogmatskimi pogledi KPS, načela te skupine lahko spoznamo v geslu »Ne Rim, ne Moskva, ampak Lj.« To geslo je propagirala revija 1551, pri kateri so vsi štirje sodelovali. V imenu KPS je pro-

ti njim nastopil Boris Ziherl in zahteval, da se trojica med njimi javno omeji od K., »katerega dejavnost se zdi že načelno nezdržljiva z marksistično dejavnostjo«, česar seveda niso storili. Ob teh dogodkih je šel K. študij že proti koncu, vendar se je partij. gonja proti K. nadaljevala tudi še po njegovi diplomi. V času izpopolnjevanja v Parizu ga je KPS obdolžila »separatističnega in antipartijskega delovanja«, ker se tam ni hotel pridružiti Društvu jsl. študentov, katerega so sestavljali večinoma Srbi in ki so ga razjedali srditi notranji spori, in se je raje pridružil Klubu slov. študentov; s pomočjo tega Kluba bi bil K. kot Primor. rad prišel v stik z vidnimi franc. izobraženci in predstavniki it. emigracije v Parizu, da bi jih zainteresiral za slov. narodno vprašanje in še posebej za položaj slov. manjšine v It. Za te stike je imel pooblastilo Slov. društva iz Lj. Nasprotovanja so se nadaljevala tudi po K. ovi vrnitvi 1939 v domovino, tako da je morala omenjena četverica ali pa K. sam večkrat zagovarjati svoja stališča v pismih, ki jih je l. 1981 objavil Ivan Kreft. Ko se je K. l. 1945 vrnil iz vojnega ujetništva, je nad njim »še vedno visel stari oblak nezaupanja«, saj »ni mogel najti dela doma in se je zaposlil v Bgdu« (Šega). Po 1945 je napisal članek *Delež slov. partizanov pri reševanju zavezniških letalcev in vojnih ujetnikov*, Slov. zbornik 1945, Lj. 1945, 768-70; doktorska disertacija je izšla v Lj. 1946 (126 str.), nato še v skrajšani obliki v SR 1948, 59-84, 157-198.

Prim.: Podatki vdove, prof. Milene K., Lj.; Izvestje drž. real. gimn. v Ptuj 1929-30; Izvestje II. drž. real. gimn. v Lj. 1930-31; Prom. protokol U v Lj., št. 653, Arh. - muzejska služba U v Lj.; F. Filipič, A.K., Enc. Sje, 5, 308; S. Kremenssek, Slov. študentovsko gibanje 1919-41, Lj. 1972, register; I. Kreft, Spori in spopadi, I., Mrb. 1981, 385-433; M. Jenšterle, Skeptična levica, Mrb. 1985, 95-123; D. Rupel, Pogovor z Vladom Vodopivcem, Nova revija 1982/83, 73-81; Isti, Pogovor z Dragom Šegom, pt., 801-816; T. Kermavner, NR št. 78/79, 1709-20 s sl. pt., 100-104.

Ry

KOSEC Filip (Lipe), tigrovec, r. 29. jun. 1895 v Lj., živi prav tam. Oče Franc, mati Marija Srčnik. 1915 je bil vpoklican v vojsko, boril se je na fronti v Galiciji. Kmalu je dezertiral in se kot ujetnik prijavil v srbsko dobrovoljsko divizijo. Po prvi svet. vojni se je udeležil bojev na Koroškem, potem se je zaposlil kot akviziter v lj. Operi; tu je služboval vse do druge svet. vojne. Deloval je v liberalnem taboru, nato v Orjuni (bil je preds. or-

ganizacije Lj.-Vič), od 1926 je bil v vodstvu Orjune za Sjo. V antifašistično delo na Primor. se je vključil po akciji v Prestranku (3. jun. 1926). - K. je sodeloval tudi v drugih zaupnih akcijah vodstva Orjune v vohunjenju it. konzulata v Lj., v justifikaciji it. informatorja v vrstah Orjune Egidija Perica (1928) itd. Za antifaš. delovanje Orjune na Primor. je bila poleg obveščevalne službe Dravske divizije v Lj. in generalštaba v Bgdu zainteresirana tudi franc. obveščevalna služba; K. je opravljal operativne naloge na terenu. Na Primor. je v drugi polovici dvajsetih let iz Lj. največkrat hodil Josip Kukec - Pepe, poleg njega pa Danilo Zelen in Stane Brodnik. Napad na menzi faš. milice v Selcah v febr. 1928 je izvedel K. skupaj s S. Brodnikom. Nekajkrat je šel tudi na Koroško; navodila za kontakte s somišljeniki med Koroškimi Slovenci mu je dajal France Kobentar, voditelj Orjune na Jesenicah. Po prepovedi Orjune (1929) je nadaljeval delo na Primor. z istimi sodelavci. - V tridesetih letih je K. deloval v okviru TIGR-a, kot član Narodne odbrane pa je izvrševal direktive te organizacije oz. vojaškega vrha iz Bgda. Pred drugo svet. vojno so bili vpostavljeni kontakti tudi z britansko obveščevalno službo (do takrat samo s Francozi). Tedaj je deloval po navodilih Intelligence servisa skupaj s prof. Ivanom Rudolfom ne samo na Primor., ampak tudi proti Avstriji (Nemčiji). Na pobudo Ilije Trifunovića - Birčanina, preds. Narodne odbrane, je z Radom Bordonom 1940 pripravljala na Brdu pri Kranju atentat na kneza Pavla. Birčanin je bil očitno povezan z zarotniško probritansko skupino v vojaškem vrhu (generala Mirković in Simović). V akcijah na Koroškem pred drugo svet. vojno sta s K. pogosto sodelovala F. Kobentar in Just Godnič; antifaš. brošure in letake je v Kamniku tiskal Tone Knez. Po okupaciji Lj. in nevarnosti, da ga it. oblasti aretirajo, so mu antifaš. lj. gledališča naredili skrivališče v pritličju gledaliških delavnic. - K. so It. odkrili in aretirali 13. jun. 1942; zaradi predvojnega delovanja je bil obsojen na 24 let ječe. Do aretacije je sodeloval z OF (sestanki z A. Beblerjem), imel pa je povezave tudi z monarhističnimi skupinami. Iz zapore je bil izpuščen po kapitulaciji It. nov. 1943, takrat pa se je povezal s skupino dr. Potokarja iz Kamnika, pristašem Draže Mihailovića. 23. maja 1945 je bil ponovno aretiran; na procesu proti skupini intelektualcev zaradi stikov s plavo gardo je bil oproščen. Od takrat polit. ni bil več aktiven.

Prim.: J 19. in 22. jan. 1929; Arhiv Marka Kranj-

ca (v lasti družine Kranjec, Lj.); Zapiski pogovora z M. Kacin-Wohinz in S. Pahorjem (27. in 28. dec. 1979); I. Jerman, Slovenski igralci med drugo svetovno vojno, Lj. 1968, 87-95; D. Žerjal, Spomini in razlage, Trst 1990, 90; Pogovori s F. Koscem (v l. 1986 in 1987).

Milov.

KOSMAČ Anton, deželni poslanec, r. 14. jan. 1854 v Cerknem, u. prav tam 6. okt. 1916. Oče Andrej, mati Marjana Rojc. K. je bil dolgoletni župan v Cerknem (od 1898 do 1912). 10. okt. 1909 je bil izvoljen v gor. dežel. zbor kot kandidat SLS. Bil je vsestransko aktiven in vpliven mož. Nekaj časa je bil preds. Podružnice Družbe sv. Cirila in Metoda, tajnik Hranilnice in posojilnice, 1903. leta se je potegoval za mesto člana v tolminskem okraj. š. svetu, kar pa mu ni uspelo. - Za njegovega županovanja se je v Cerknem marsikaj naredilo. Zgrajen je bil Gospodarski dom z moderno mlekarno (1903), Cerkno je dobilo vodovod (1908) in električno napeljavo (1910); z obliko javnih del t.i. »rabut« so se naredile številne ceste in poti (npr. v Trebenče), pripravljala se je na gradnjo nove sodnije v Cerknem; preko njega kot dežel. poslanca pa so Cerkljani (zlasti Politično društvo Kmetiska zveza) tudi izražali zahtevo po lokalni železnici Idrija — Sv. Lucija preko Želina.

Prim.: Arhiv Mestnega muzeja Idrija - odd. Cerkno; Gab II, 274, 460, 518; V. Melik, Volitve na Slovenskem 1861-1918, Lj. 1965, 376.

Les.

KOSMAČ Janko, duhovnik in misijonar, r. 13. okt. 1941 v vasi Novine, župn. Novaki, biva na Slonokoščeni obali v Afriki. Oče Stefan, kmet, mati Neža Šturm. Osn. š. je obiskoval v Novakih, škof. gimn. v Vipavi od 1957 do 1961 z maturo 1961, bogoslovje v Lj. od 1961 do 1968, vmes opravil vojaščino v Ohridu od 25. mar. 1962 do 27. dec. 1963, posvečen v duhovnika v Kopru 2. jul. 1967. Službena mesta v domovini in misijonih: od 1. okt. 1967 do 10. okt. 1969 je bil kaplan v Postojni in upravljal Matenjo vas, župnij. uprav. za Breginj, Logje in Sedlo do 16. jun. 1973. Nato je za deset let odšel v misijone v Farafangano na Madagaskarju od jul. 1973 do 14. jul. 1983. Vrnil se je v domovino in šel za župnij. uprav. v Deskle in Plave do 14. jul. 1984, nato za župnika na Otlico do 17. avg. 1991. Kot dušni pastir se je povsod trudil za duhovno rast svojih vernikov in za lepoto cerkva. Na Otlici je v župnij. cerkvi pripravil nove klopi, elektronske orgle, razširil kor in kupil nove zvonove. Popravil

je tudi zunanjščino cerkve in župnišča. Skrb za misijone pa ga je spet spodbudila, da je v jeseni 1991 odšel na misijonsko področje v Afriko: Mission Catholique Meagui, B.P. 1130 Soubre, Côte d'Ivoire, Afrika. Tam spet uspešno deluje v družbi svojih rojakov - misijonarjev Bajca Ivana in Pavla.

Prim.: Letopis Cerkve na Slovenskem, Lj. 1991, 269, 252, 284 in 480; osebni podatki iz škofij. ordinariata v Kopru.

T.P.

KOSOVEL Franjo, arhitekt in prof., r. 21. mar. 1906 v Trstu in tu u. 1. febr. 1990. Oče Franc, težak v luki, mati Josipina Persič, oba iz vipavskih Črnič. Pri Sv. Jakobu v Trstu je obiskoval Ciril-Methodovo osn. in mešč. š., zaključni zrelostni izpit pa je opravil na mešč. š. v Postojni 1920. Vpisal se je na Višjo tehnično š. v Lj., gradbeni oddelek, in na njej diplomiral 1926, vmes je moral opraviti 3/4-letno obvezno prakso v juž. Srbiji pri gradnji ceste Kraljevo-Raška. Po vojaškem roku je 1930 odšel v Milan in se zaposlil pri arh. Borisu Blitznakofu, kjer je načrtoval notranjo opremo, predvsem pohištvo v baročnem in renesančnem slogu. Ko je Blitznakof 1931 študij zaprl, se je K. vrnil v Trst in dobil delo v študiju za arhitekturo in dekoracijo »Stuard«, katerega lastnik je bil arh. Gustav Pulitzer-Finali. Tu je sodeloval pri opremljanju notranjih prostorov velikih potniških ladij družb Lloyd in Cosulich ter genovske Italije, pa tudi vojnih ladij. Najprej je izdelal veliko stopnišče I. razr. na ladji Conte di Savoia (sl. v Picc. 30. okt. 1985), nato je oblikoval prostore II. razr.: dnevno sobo, bar, kadihnilnico, prostor za pisanje, verando in druge pritikline. 1937 je sodeloval pri opremi norveške potniške ladje Vega in vojne ladje Vittorio Veneto. Na tej ladji je izdelal oficirski kvadrat, ki je bil mednar. višek ladijskega opremljanja. - Ko je odšel 1939 arh. Pulitzer v ZDA, so K., njegov svak arh. Zorko Lah in arh. Henrik Ukmar prevzeli Stuard in nadaljevali z delom. Opreмили so jahto Galeb za jsl. kraljevsko družino in častniške prostore na oklopnici Roma. Poleg tega so načrtovali hiše in vile. S svakom Lahom sta pripravila načrt za novo rudarsko naselje Rašo pri Labinu. Mar. 1944 so K. zaprli gestapovci zaradi sodelovanja z OF in ga poslali v Linz na delo; tu je ostal do jul. 1945. - Po vojni je delal K. pri gosp. odseku PNOO. Sodeloval je v odb. za proslavitev bazoviških žrtev, izoblikoval spomenik, spremljal izvedbo in postavitev na bazoviški

gmajni (sept. 1945). Izdelal je spomenike padlim borcem v Sv. Križu, na Padričah, v Gropadi, na Žagi pri Bovcu, načrti za zidno spominsko ploščo ustreljenim na openskem strelišču idr. Gradil in opremljal je hiše, oblikoval nagrobne spomenike-grobnice, prostore javnih ustanov, opremljal knjige idr. - Od 1954 do upokojitve 1974 je učil risanje na slov. sred. šolah: Sv. Jakob, Sv. Ivan, Nabrežina (od 1956-61 pov. rav.), na Opčinah, Proseku, v Dolini in Rojanu. Z dijaki je sodeloval z risbami in linorezi v dijaških Literarnih vajah. - V mladih letih je bil član društva Prosveta pri Sv. Jakobu in dij. društva Nicolò Tommaseo. Po vojni je bil tri leta prvi preds. PD Ivan Cankar pri Sv. Jakobu. Predaval je na Radiu Trst A, pisal v Prosvetni vestnik, predvsem pa je bil navezan na Narodno in študijsko knjižnico v Trstu, ki jo je pomagal ustanoviti, jo opremil in bil skoraj do smrti v njenem odboru. - 3. okt. 1987 mu je Trž. pokrajina podelila posebno priznanje (plaketo) za dolgoletno sodelovanje in načrtovanje opreme ladij.

Prim.: Osebni podatki; M. Pozzetto, Picc. 30. okt. 1985 (intervju); Isti, Beleške za zgod. moderne arh. v Trstu, Arhit. bilten, št. 83/84, 1986; O podaljšanju razst. Pulitzer-Finali, Picc. 30. sept. 1987; O podelitvi priznanja Trž. pokrajine, Picc. 2. in 4. okt. 1987 s sl.; Arh. F. K. podelili priznanje Pokrajine, PDK 4. okt. 1987 s sl.; J. Koren, Umrl je F.K., PDK 3. febr. 1990 s sl.; M. Jevnikar, Arh. F.K., KolGMD 1991, 120-21 s sl.

Jem.

KÖSTL Janko, pravnik in politik, r. 22. jun. 1906 v Gorici, živi v Lj. Oče Ivan, uradnik pri finančni straži, mati Terezija Hrast, gospodinja. Zaradi grozeče fronte se je oče - že vdovec, z delom otrok 1915 preselil v Lj., kjer je K. obiskoval nižjo gimn. Po očetovi ponovni poroki se je celotna družina preselila v Mrb., kjer je K. obiskoval višjo gimn. in maturiral 1924. Pravo je študiral na lj. U, doktoriral je 1929. V letih 1929/30 je odslužil vojaški rok na šoli za rezervne oficirje v Sarajevu. Zatem je dobil zaposlitev pri Pokojninskem zavodu za nameščence, kjer je ostal vse do 1945. Sprva je bil pravni referent, od 1940 pa pomočnik dir. dr. J. Vrančiča. Deloval je hkrati pri delu sindikata zasebnih nameščencev, s stok. članki je sodeloval, od 1938 pa tudi urejal stanovsko glasilo Organizator. Bil je tudi član uprav. odb. društva Pravnik, kot bivši nogometaš pa je bil v letih 1931-41 preds. Slov. nogometne zveze, konec 30. let pa še podpreds. nogometne zveze Jsle. Polit. je K. pričel delati že

na U, in sicer v okviru liberalnega tabora. Bil je član društva Jadran, deloval je v Svetu slušateljev lj. U, nov. 1928 je postal tudi njegov preds. V 30. letih je bil sprva član JNS, zatem pa Narodne radikalne stranke (NRS), ki jo je vodil dr. Dinko Puc. Sodeloval je tudi pri njenem glasilu Slovenska beseda. Ob okupaciji je NRS stopila v Narodni svet, zastopal jo je dr. Puc, nadomeščal pa ga je K. Zatem je nekaj časa pasivno sodeloval z OF, toda nov. 1941 se je njegova skupina izrekla proti nadaljnjemu sodelovanju. V začetku 1942 so se liberalne skupine združile v t.i. Napredno delovno skupnost (NDS); pri delu njene socialnogospodar. odbora je sodeloval tudi K. NDS se je mar. 1942 pridružila ostalim strankam in skupinam pri ustanovitvi Slovenske zaveze, ki je kmalu združevala vse slov. protirevolucionarne polit. skupine. Tudi tu je bil K. aktiven v delu socialnogospodar. odb. Sicer je sodeloval tudi s sokolsko legijo in z ljudmi, ki so bili člani Mihailovičevega gibanja. Jan. 1945 so ga pod pretvezo sodelovanja z OF nem. oblasti aretirale in je mesece do konca vojne prebil v samici v sodnih zaporih. Doma je po osvoboditvi prebil le teden dni, ko ga je 16. maja 1945 aretirala OZNA, ponovno je bil odpeljan v sodne zapore, kjer so - za razliko po prvi aretaciji - sledila dolgotrajna zasliševanja. 1. avg. je OZNA proti njemu vložila kazensko prijavo. Njegov primer je bil nato združen z drugimi, ki so bili sojeni na t.i. božičnem procesu dec. 1945. Ker je bila očitno prijava proti K. časovno prva, se je celotni spis s tega procesa poimenoval kar »Proces proti dr. Janku Köstlu in tov.«. 23. dec. je bil K. obsojen na smrt z ustrelitvijo, pri čemer je odvetnika prvič srečal šele v sodni dvorani. Obsojen je bil predvsem zaradi medvojne polit. delovanja ter ovaduštva kolegov s Pokojninskega zavoda, toda slednje ni bilo dokazano. Mar. 1946 je bil pomiloščen na 20 let zavora, 1951 mu je bila kazen zmanjšana na 12 let in za državni praznik konec nov. 1953 je bil izpuščen na prostost. V celici je prebil 8 let in pol. Sledila so prizadevanja za vrnitev državljanskih pravic ipd., v celoti pa je bil rehabilitiran 1961. Zaposlil se je sprva kot pravni referent v trg. podjetju Astra, po petih letih je dobil enako zaposlitev pri Petrolu. Tu je kmalu postal vodja pravne službe, v pokoj je stopil 1988.

Prim.: Osební podatki; Arhiv Temeljnege sodišča Lj., Ko 526/45; S. Kremenšek, Slovensko študentovsko gibanje 1919-1941, Lj. 1972, 373, 374; F. Saje, Belogardizem, Lj. 1952, 25, 204, 205, 208, 216.

Mlakar

KOŠTIAL Ivan, jezikoslovec, folklorist, imenoslovec, r. 27. jul. 1877 v Gradcu (Avstrija), u. 19. febr. 1949 v Novem mestu. Oče Ivan, kemik iz Hrabačova pri Jilemnicah (Češka). Osn. š. in gimn. je obiskoval v Gradcu, slov. in klas. jezikoslovje na Dunaju in v Gradcu (1896-99, drž. usposobljenostni izpit jun. 1900). Služboval je na gimn. v Novem mestu (sept. 1899 - febr. 1900), na II. drž. gimn. v Lj. (1900 - sept. 1902), na moš. učit. v Kopru (1902 - sept. 1909), na slov. moš. učit. v Gorici (1909 - sept. 1919), na gimn. v Novem mestu (1919 - upokojitve 1933). - Kot plodovit raziskovalec je posegal na mnoga področja: besedišče, slovaropisje, etimologija, dialektologija, imenoslovje, terminologija, primerjalno jezikoslovje, folkloristika, frazeologija, stilistika, zgodovina knjižnega jezika. Poznal je skoro vse evrop. jezike, ukvarjal se je zlasti z baltskimi, s furlan., it., nem. nareč., kočevarsko nem., romščino, z jezikom glagoljaške knjiž. idr. Sestavil je Schimpffov *Nemško-slov. in Slov.-nemški slovarček* (Gorica 1909). Njegov *Slovniški in slovarski brus knjižne slovenščine* je izhajal celo leto v Mladiki 1926, potem pa v knjigi še dvakrat pri Moh. družbi 1927 in 1931. V Mladiki se je z jezikovnimi razpravami in zapisi oglašal od 1925 do 1940. Sodeloval je v okr. 25 slov. in tujih časopisih in v njih objavil več sto razprav in člankov. Veliko novega je prinesel o slov. imenih in priimkih, prav tako o glagolici v Istri in na Slovenskem. Ukvarjal se je tudi z liter. vprašanji, npr.: V. Vodnik, Prešeren, Jurčič idr., sodeloval pri Wiesthalerjevem lat.-slov. slovarju (črka F), v rkp. pa je ostal *Slov. etimološki slovar* (v NUK).

Prim.: Dr. Janko Šlebingar, K. I., SBL I, 536-37 (v članku so navedene številne razprave); M. Matičetov, I. K. (1877-1949), SE 3/4, 1950/51, 393-99; Stane Suhadolnik, K. I., Enc Sje 5, 334.

Jem.

KOŠUTA Marjan, gospodarstvenik, r. 8. sept. 1934 v Šempasu, u. 6. nov. 1985 v Lj. Oče Rudolf, kmet, mati Emilija Ušaj, gospodinja. Osn. š. v Šempasu, gimn. v Šempetru pri Gor. in v Novi Gor. (matura 1955). Na lj. U je študiral ekonomijo (diplomiral 1960). Služboval je najprej na skupščini občine Nova Gor. (načelnik oddelka za plan. analize in statistiko), nato pa je bil od 1964 do smrti direktor podjetja Vozila Gorica v Šempetru pri Gor. Pod njegovim vodstvom se je podjetje uveljavilo v Jslj in po svetu s specialnimi tovornimi vozili. Za uspehe na gospodarskem polju je 1983 prejel Kraigherjevo nagrado.

Prim.: 1947-1977. 30 let goriške gimnazije. Nova Gor. 1977, pass.; Enc Sje 5, 334; PrimN 7. jan. 1983.

B. Mar.

KOŠUTA Miran, književnik in glasbenik, r. 6. nov. 1960 v Trstu, živi v Sv. Križu pri Trstu. Oče Kamil, fotograf, mati Marta Sedmak, gospodinja, oba iz Sv. Križa. Osn. in sred. š. je dokončal v domači vasi, 1979 je maturiral na klas. liceju Fr. Prešerna v Trstu, 1984 pa je diplomiral iz slovenščine (A predmet) ter primerjalne književnosti in literarne teorije (B predmet) na Filoz. fak. U v Lj. - »B« študij je dokončal z diplomsko nalogo *Vladimir Bartol v luči komparativistike ob primerjalni analizi Al Arafu* v seminarju dr. Janke Kosa (akad. l. 1982-83). »A« študij pa je zaključil pod mentorstvom dr. Matjaža Kmecla s temo *Alamut: veliki tekst Vladimirja Bartola* (akad. l. 1983-84). Po diplomi se je 1984 zaposlil kot urednik pri knjižnih izdajah ZTT. Ureja predvsem it. izdaje, knjižno zbirko EstLibris, plošče in kasete. Od 1991 je tudi glavni in odgovorni urednik zbornika Jadranski koledar. - Na kult. področju je K. dejaven kot član Društva slov. pisateljev (od 1989) in njegovega upravnega odbora (1991-93), konzultant književne nagrade Vilenica (od 1992), zunanji član Odbora za kulturo pri skupščini Republike Sje (1991-92), član upravnega sveta Glasbene matice (od 1991), član komisije za kulturo pri SKGZ (od 1992) in Dežel. odb. za radiotelevizijo v Furlaniji-Juljski krajini (od 1992). - Pisati je začel že v dijaških letih. Objavljal je v Literarnih vajah, Mladih potih, Mentorju, Primorskem dnevniku, Jadranskem koledarju, Naših razgledih in Sodobnosti. 1979 je prejel dijaško Cankarjevo nagrado, 1980 in 1981 nagradi Primorskega dnevnika za noveli *Cmoki* ter *Brstenja v zatonu*, 1984 in 1985 pa odkupni nagradi Naših razgledov za črtici *Rekviem za trte in starko* ter *Zelesne oči*. 1989 je izšla pri ZTT knjiga kratkih proz *Rapsodija v treh stavkih*. - K. objavlja tudi eseje, kritike, razprave in spremne študije. Med natisnjenimi literarnozgodovinskimi besedili velja omeniti: *Izzivalni pogovor z avtorjem Kozoroga ob petdesetletnici prve izdaje* (F. Bevk: Kozorog, ZTT, Trst 1983); *Vstajenje srca* (S. Vuk: Ljubzenska pisma, ZTT, Trst 1986); *Alamut: roman - metafora* (V. Bartol: Alamut, MK, Lj. 1987); *Flectere si nequeo superos, Acheronta movebo* (V. Bartol: Med idilo in grozo, Književna mladina Sje, Lj. 1988); *Il fantasma di Trieste* (Več avtorjev: *Novecento*, CERCIC, Grenoble 1990); *usoda zmaja* (Več avtorjev: 1991, Zbornik Slavističnega dru-

štva Sje, Lj. 1990); *Bioi paralleloi* (Več avtorjev: Komparatistik als Dialog, Peter Lang, Frankfurt-Bern-New York-Paris 1991, v nemšč.); *Il libro sloveno* (Več avtorjev: I giorni della Slovenia, Edizioni E, Trieste 1991). - Med razpravami in esejii pa so pomembnejše: *Krpanova sol* (Jezik in književnost 1991/2); *Tamquam non essent?* (Metodi e ricerche 1992/1); *Bartolova dramatika* (Slavistična revija 1992/3). - K. je tudi sodelavec Enc Sje, v katero prispeva od 1989 razna biografska in komparativistična gesla (npr. Italijansko-slovenski odnosi: Književnost, 4. zv. Enc Sje). - Kot soavtor je v knjigi *Deklica, podaj roko* (ZTT, Trst 1985) filološko in notografsko obdelal glasbeno gradivo. - Glasbeno pot je K. nastopil na šoli GlasbM v Trstu, ko je pričel obiskovati študij klarineta v razredu prof. Marcella Manuellija. Iz tega inštrumenta je diplomiral 1987 na konservatoriju Benedetto Marcello v Benetkah. Ob klarinetističnih nastopih, tekmovanjih (Sarajevo 1981, Kranj 1983, Trbovlje 1985), koncertih (Celjska koncertna sezona 1989, Sezona GM 1990) in snemanjih (kaseta *Da pa naco' ne gremo spat*, ZTT, Trst 1988; Radio Trst A, RTV Koper, RTV Lj., RTV Sarajevo, RAI itd.) se od 1983 ukvarja tudi s pisanjem avtorske glasbe in besedil za popevke, kabaret in gledališče. - Kot klaviaturist, tekstopisec in skladatelj je s kabaretno skupino Karst Brothers posnel kaseto *Mačka v žaklju* (Ars Nova, Trst 1987) ter sodeloval pri kabaretnih predstavah *Zmjerjen manj je duabreh uosmic*, *Le Balcon*, *Zamejsko tele*, *Škovace* in pri radijskem kabaretu *Toč* (Trst 1984). Za radio je napisal songe in glasbeno opremil še otroško igro *Profesor Modrinjak* (Trst 1985). Za gledališče pa je prispeval songe ter avtorsko glasbo predstavam *Vaje v slogu* (KD Vesna, Sv. Križ 1983), *Kekec in Mojca* (SKD Tabor, Opčine 1984), *Mistero Buffo* (ZSKD Trst 1984), *Pojčca je noč* (ZSKD Trst 1985), *Vrnimo se k Prešernu* (ZSKD Trst 1985), *Razbojniki iz Kardemomme* (SSG Trst 1990), *Zmajčkov rojstni dan* (SKD Tabor, Opčine 1992) in *Cesarjeva nova oblačila* (SSG Trst 1992). - K-ova glasba iz otroških predstav SKD Tabor z Opčin je 1992 izšla na A strani kasete *Odrček poje* (B stran: Nevio Miklavčič), ki jo je v Novi Gor. izdala založba Arthea.

Prim.: Osební podatki 20. maja 1993; Arhiv OZE pri NSK - Trst.

Ropot

KOVAC Maksimilijan, zdravnik, ortoped, primarij, r. 13. maja 1925 v Celju; živi v Ankaranu. Oče Maks, oficir, mati Ana Hutter, modistka. Osn. š.

končal v Celju, nadaljeval šolanje na gimn. v Celju in Mrbu (matur. 1943). Medicino študiral na U v Lj. od 1946 in bil promoviran za dr. splošne medicine (30. dec. 1952). Po stažiranju v splošni bolnišnici v Mrbu se je zaposlil v ortopedski bolnišnici v Valdoltri, specialist ortoped je postal 1963. Njegova posebna pozornost med ortopedskimi obolenji je veljala kirurški terapiji sklepnih obolenj degenerativnega in revmatičnega kroga, subakutnega revmatizma. O tej tematici je napisal več člankov za ZdrV in Acta ortopedica Jugoslavica ter nastopal na domačih in tujih kongresih.

Prim.: Osebni podatki.

A. Pr.

KOVAČIČ Alojz, tigrovec, kovač, r. 14. maja 1902 v Drobočniku pri Sv. Luciji (Most na Soči), u. v koncentracijskem taborišču pri Linzu sredi marca 1945. Oče Matevž, mati Marija Kovačič, kmetje. Osn. š. pri Sv. Luciji, nato se je izučil za kovača. Bil je lepe postave, bister, trdnega značaja in zaveden Slovenec. Med opravljanjem kovaškega poklica v domači vasi je sodeloval v PD in v močni ileg. celici pri Sv. Luciji. Ileg. protifaš. dejavnost je opravljal po vseh okoliških vaseh, prinašal liter. čez drž. mejo in z Grahovega ob Bači ter pogosto vodil polit. in druge ubežnike čez močno zavarovano drž. mejo v Jslo. 1927 je kupil Kovačevo kovačijo na Grahovem ob Bači ter postal animator in vodja ileg. dejavnosti v Baški grapi, sodeloval s celico na Grahovem, v Rutu in na Koritnici, Temljinah in Kneži. Po njegovih zaslugi so raznosili tigrovci protifaš. letake proti volitvam 24. mar. 1929, da je vsaka primor. družina dobila letak. - K. je pred aretacijo pobegnil 1933 z ženo Marico Golob, zavedno Slovenko in vneto sodelavko v ileg. dejavnosti, in z družino v Sjo. Pri Stični na Dolenjskem je odprl samostojno kovačijo, da je preživel petčlansko družino. Ob napadu na Jslo se je pridružil legiji primor. izseljencev, nato je sodeloval z NOB kot gospodar. referent. Po kapitulaciji It. je bil v bitki z Nem. pri Žužemberku težko ranjen. Imel je prestreljeno stegno in Nemci so ga brez zdravstvene nege odgnali v koncent. taborišče pri Linzu, kjer je po 4 mes. obnemogel sredi mar. 1945.

Prim.: T. Rutar, TolmZb 1975; Isti, Ob 75. obletnici smrti L. Kovačiča (v neugotovljenem časopisu); osebni arhiv.

Rut

KOVAČIČ Danilo, gospodarstvenik, r. 19. jul. 1940 v Tomačevici na Krasu, živi v Novi Gor. Oče Emil, gostilničar, mati Rozina Bandelj, gospodi-

nja. Osn. š. je obiskoval v Komnu, nato je končal dopisno sred. ekonom. š. V letih 1964-71 je služboval v Mitolu (Sežana), nato v podjetju MIP (Kromberk, Nova Gor.), med 1974-78 je bil finančni dir. v trg. podjetju Primorje-Gorica. V tem podjetju je postal 1978 dir. gostinske dejavnosti, ki je združila nekatera gostinska podjetja v družbeni listi na Gor. v enovito podjetje (postal je njegov dir.), ki se je 1986 preimenovalo v HIT Gorica (podjetje se ukvarja s hotelirstvom, igralništvom in turizmom). Še pred tem (1983) so v novogor. hotelu Park odprl igralni salon, K. je s sodelavci kot dir. zasnoval 1985 celotno igralniško ponudbo. 1992 je dobil nagrado občine Nova Gor., isto leto je postal tudi slov. menager leta. Na volitvah 6. dec. 1992 je bil izvoljen v drž. svet slov. države.

Prim.: Osebni podatki (jan. 1991).

Nn.

KOVAČIČ Ignacij, posestnik, župan, deželni poslanec, r. 9. maja 1839 pri Sv. Luciji (danes Most na Soči), u. 20. maja 1914 prav tam. Oče Gašper, posestnik, mati Marjana Kofol. 11. nov. 1876 je bil v razr. slov. veleposestva izvoljen v gor. dežel. zbor. Ponovno je bil izvoljen 1883 (v kmečki kuriji sodnih okrajev Bovec, Cerklje, Tolmin). Kandidiral je tudi 1880 v veleposestvu, a ni bil izvoljen. Dolgo let je bil župan pri Sv. Luciji. V dežel. zboru je nastopil 17. apr. 1877 z zahtevo, da se uredi cestna povezava Soške doline s Koroško. 1896 je bil med ustanovitelji soške podružnice SPD v Tolminu. K-ova vnuka sta bila Oskar (gl. čl.) in Lev Kovačič. (gl. čl.), sinova Lucijana Kovačiča.

Prim.: Podatki župnij. urada Most na Soči (pismo 27. jan. 1993); Gabršček I, pass.; V. Melik, Volitve na Slovenskem 1861-1918, Lj. 1965, 368, 375; Petrattazioni.

B. Mar.

KOVAČIČ Janko, sokolski telovadec, r. 8. mar. 1887 (kot tretji od desetih otrok) v Smrjah pod Premom, u. 14. mar. 1922 v Lj. Oče Anton, kmet, mati Frančiška Drašler iz Borovnice. Osn. š. je obiskoval na bližnjem Premu, nadaljeval šolanje v Lj. in študiral pravo v Pragi. Kot jurist se je zaposlil na lj. magistratu. Vojaški rok je odslužil v Pragi. Prvo svet. vojno je sprejel kot osvobodilno vojno tlačenih slovan. narodov. Uprl se je bratomornim vojaškim nastopom. Sredi bojišča je preplaval reko Drino in prestopil k Srbom. Po vojni se je znova zaposlil na lj. magistratu. Posledice vojne so močno načele njegovo zdravje,

umrl je star komaj 35 let. Že med šolanjem v Lj. in nato v Pragi je dodobra spoznal ideje sokolskega gibanja, ki je v tem času zajelo dežele in si poleg telesnovzgojnih postavilo tudi narodne cilje: zahteve po narodni svobodi, samostojnosti, prosveti in kulturi. Vse te vrednote je Sokol razvijal tako pri redni telovadbi kot pri ostalih dejavnostih, ki jih je gojil. Telesna izurjenost in moralne vrednote so bile pravo ogledalo dobrega telovadca in tekmovalca. K. se je vključil v sokolstvo z vsem srcem. Njegovo zdravo in krepko telo je ob redni telovadbi kmalu pridobilo vse odlike vzornega telovadca. Bil je zaveden Slov., pošten, nesebičen, vztrajen, klenega značaja in vedno pripravljen pomagati tovarišem in društvu. Takega se še danes spominja njegov telovadni tovariš Stanko Trček iz Lj. Izkušnje, ki jih je dobil v telovadnici Lj. Sokola in na mnogih tekmovanjih, je s pridom in uspehom prenašal tudi med svoje rojake, člane Telovadnega društva Sokol v Ilir. Bistrici, katerega redni član in vaditelj je bil. Kljub službenim dolžnostim v Lj. je redno in požrtvovalno prihajal v Ilir. Bistrico in neutrudljivo vadil z bistriškim telovadnim podmladkom ter z njim nastopal doma in na mnogih sokolskih tekmovanjih. - Zgraditev Sokolskega doma v Ilir. Bistrici in z njim prve telovadnice v letu 1912 je za navdušene bistriške telovadce predstavljala novo pobudo za delo, novo nabavljeno telovadno orodje pa tudi nove možnosti. - Največji tekmovalni uspeh, s katerim je kronal svojo telovadno kariero, je K. dosegel v Turinu, ko se je kot član slov. tekmovalne vrste pod vodstvom dr. Viktorja Murnika udeležil mednar. telovadnega tekmovanja. Tekmovanje je potekalo med 11. in 14. majem 1911, sodelovalo je osem evrop. nacionalnih vrst. Tekmovali so v osmih tekmovalnih panogah: obvezni in prosti vaji, na bradlji, krogih, konju z ročaji, drogu, plezanju na 8 m visoki vrvi, metu 7,25 kg težke krogle in teku na 100 m. Na tem tekmovanju je slov. tekmovalna vrsta zasedla odlično četrto mesto, takoj za Čehi, Francozi in Italijani in daleč pred Luksemburžani, Hrvati, Romuni in drugimi. K. je bil drugi najuspešnejši med slov. tekmovalci in dosegel 82,93% vseh možnih točk. V metu krogle pa je bil med vsemi tekmovalci najboljši in za svoj met krogle zbral več točk kot vsa it. tekmovalna vrsta skupaj. - Uspeh slov. tekmovalcev je imel velik odmev v tedanjem javnem in telovadnem življenju Evrope, saj je za večino do tedaj neznani slov. narod krepko in uspešno vstopil v mednar. športno areno. Povsod na Slovenskem

so ta uspeh veličastno proslavili. Še posebno slovesno je bilo na vseh železniških postajah, skozi katere so se tekmovalci vračali domov. Vlak so pričakale navdušene množice in strumne vrste sokolov v svečanih krogih s prapori in marsikje s pihalnimi godbami. Najmogočnejši sprejem so pripravili v Gorici, na Bledu in v Kranju. »Sprejem, kakršnega je tekmovalna vrsta doživela v Lj., pa še ne pomni lj. prebivalstvo,« je zapisal kronist tega dogodka. Na tisoče Ljubljčanov se je nagnetlo pred železniško postajo in z navdušenimi klici pozdravljalo vrle tekmovalce, ki so postali pravi narodni junaki. Izraze občudovanja in ponosa so zaslužnim telovadcem naslovili tudi najvišji zastopniki mesta Lj. in slov. sokolske zveze.

Prim.: Lastni arhiv; časopisna poročila.

Vojko Čeligoj

KOVČA Fran, sodnik, planinski delavec, r. 30. sept. 1879 v Šentrupertu v Savinjski dolini, kjer so ga tudi pokopali, ko je u. 11. jan. 1952, ob soprogi Fani. Po osn. š. v Orli vasi je dovršil gimn. in pravo. Po sodniškem izpitu je bil sodnik v Ilir. Bistrici od 1910 do 1921, ko so ga tedanje faš. oblasti izgnale v Jslo. Sodniško službo je opravljal v Murski Soboti, Mrbu, Celju in Lj. in dosegel mesto prizivnega sodnika. - Med ilirskobistriškimi planinci je ostal v hvaležnem spominu, ker je bilo njegovo delovanje v domačem planinskem društvu izredno uspešno. Med bistriške planince se je vključil takoj po prihodu in prisluhnil njihovi želji, da bi pod Snežnikom postavili slov. planinsko postojanko. In tako so po njegovi zaslugi kljub mnogim oviram postavili v Črnem dolu novo Vilharjevo kočo. Svečano so jo odprli 5. jul. 1914. Med prvo svet. vojno so avstr. vojaki kočo zasedli z ruskimi ujetniki. Po koncu vojne so kočo popravili, toda K. ni užival njene prenove. 1972 so hvaležni Bistričani vzdali na koči marmornato ploščo z napisom: »Kočo v Črnem dolu je postavilo PD Ilirska Bistrica v letu 1914 pod vodstvom zaslužnega dr. F. Kovčice.«

Prim.: Osebni arhiv; podatki iz Ilir. Bistrice.

M. Pah.

KRAJNC Ana, pedagoginja, andragoginja, r. 20. jun. 1938 na Ustjah pri Ajdovščini, živi v Lj. Diplomirala je iz pedagogike 1961 in psihologije 1962 na Filoz. fak. U v Lj. in 1971 še doktorirala. Izpopolnjevala se je v Torontu v Kanadi. Od 1964-72 je bila raziskovalka na Inštitutu za so-

ciol. in filoz. na U v Lj. Od 1972 dela na Filoz. fak., od 1984 kot redna prof. za andragogiko, od 1990 je tudi dir. Centra za razvoj univerze. Utemeljila je visokošol. študij andragogike v Sji. Raziskovala je metode izobraževanja odraslih in motivacijo za izobraževanje ter sociološke teme: izobraževanje kot družbena vrednota, možnosti žensk v izobraževanju, dejavniki osebne uspešnosti. - Objavila je 11 publikacij (3 v angl.) ter več kot 200 strok. člankov in razprav. Vajnejše so: *Izobraževanje - naša družbena vrednota*, Lj. 1977; *Ženska v procesu izobraževanja in dela*, 1977; *Izobraževanje ob delu*, 1979; *Metode izobraževanja odraslih*, 1979; *Motivacije za izobraževanje*, 1982. - Na njeno pobudo so 1985 v Lj. ustanovili prvo univerzo za 3. življenjsko obdobje (za starejše). Bila je preds. Zveze andragoških društev Jsle; članica je IO Mednar. sveta za izobraževanje odraslih na dunajskem centru OZN, sodelavka Unescovega centra za izobraževanje in prosti čas v Pragi. Prejela je Žagarjevo nagrado.

Prim.: Z. Jelenc, K. A., Enc Sje 5, 368.

Ured.

KRAGULJ Lovrenc, eden voditeljev velikega tolminskega punta leta 1713. Po Preglju je bil doma iz Modrejca. Njegovo ime se poleg Pavla Kragulja pojavi v tiralicah cesarske komisije, ki je iskala uporne voditelje. Po njegovi zaslugi ali zaradi pomoči Lovrenca Koprive se je izmikala žena upornega voditelja Gradnika. K. je bil na smrt obsojen 17. apr. 1714 skupaj z Ivanom Gradnikom, Martinom Munihom in Gregorjem Kobalom. Vsi štirje so bili usmrčeni na gor. Travniku 20. apr. 1714. V literaturi se K-evo ime omenja tudi kot Kragelj.

Prim.: Ista literatura kot pri geslu Laharnar Andrej.

B. Mar.

KRAJNIK p. Pavel (pri krstu Franc), frančiškanski pisec, r. 2. avg. 1924 v Poljanah nad Škofjo Loko, živi na Sv. Gori pri Gorici. Oče Anton, sedlar, mati Frančiška Čadež, gospodinja. Osn. š. v Poljanah nad Škofjo Loko, klas. gimn. v Lj., matur 1947, bogoslovje v Lj. 1947-52. - V frančiškanski red je vstopil 29. avg. 1940, noviciat je opravil v Kamniku in na Trsatu. V duhovnika je bil posvečen 29. jun. 1951. Služboval je kot pomočnik pri Marijinem Oznanjenju in za Bežigradom v Lj. ter v Kamniku. Nato v župniji Stranje in Nevlje (1956-62), Vič (1962-68), Dobova (1968-71), Sveta Gora (1971-93 s presledki dveh let). - Na Sv. Gori ima službo knjižničarja, kata-

logiziral je 7.300 knjig. Piše kroniko Sv. Gore od leta 1963. Napisal je: *Svetogorski Križev pot* (1978) tudi v it.; *Molitev jetnice*, 1987; *Marijina hiša - šmarnice*, 1989. Napisal je predavanja: *Pogled v zgodovino Sv. Gore*, 1989; *Varovanje kulturne dediščine na Sv. Gori od 1947 do 1992*; *Sožitje Kamničanov z brati frančiškani*, 1992. - S članki sodeluje v Družini, KatG, Cerkvi v sedanjem svetu.

Prim.: Osebni arhiv.

Jok

KRALJ Bogdan, glasbenik, kult. in polit. delavec, r. 26. dec. 1958 v Sv. Križu pri Trstu trgovcu Josipu in Magdalenii Sapunarić Canciani. Osn. š. v Sv. Križu, sred. š. in klas. licej Fr. Prešerna v Trstu z maturo 1977. Diplomiral iz klavirja na konservatoriju v Vidmu 1983, obiskoval številne tečaje za zborovodje v It. in Sji, študiral na Ekonom. fak. trž. U in opravil 20 na 25 izpitov. Klavirski pedagog na GlasbM v Trstu od 1977, podravn. š. GlasbM v š.l. 1991/92, v.d. ravn. v š.l. 1992/93. Član komorne instr. skupine Vecchia Vienna od 1983 in z njo nastopal na celovečernih koncertih v pomembnejših it. gled. kot npr. v Genovi, Sanremu, Roveretu, Comu, Milanu, Vareseju, Trstu, Gorici, R. Emilii itd. Klavirski spremljevalec gojencev GlasbM na republ. in zveznih tekmovanjih: Skopje, Hercegnovi, Lj., Kranj, Velenje in mednar. Farra, Stresa. Kot zunanji sodelavec Radia Trst A je od 1978 do 1980 pripravljaj rubriko Mladi in glasba, od 1980 do 1990 rubriko Iz koncertnega in opernega repertoarja in v istem obdobju razne zborovske oddaje. Pisal je koncertne liste za koncertno sezono GlasbM v l. 1986-90. - Kult. delovanje: vodja deklškega pev. zbora Vesna iz Sv. Križa od sezone 1985/86, ki je dosegel 1. mesto na reviji Coro vivo v Vidmu 1986, srebrno plaketo na tekmovanju v Celju 1987, 4. mesto na drž. tekmovanju v Vittorio Veneto 1987, bronasto plaketo v Zagorju ob Savi 1986; imel več celovečernih koncertov v It. in Jsli; snemal je za Radio Trst A, R. Koper, RTV Sjo, RTV Bgd. Vodja moš. pev. zbora V. Vodnik v Dolini v l. 1987-91, vodja raznih zborovskih nastopov, dirigent na koncertu Gallusovih skladb Gallusovo zvočno bogastvo 1991; član cerkv. pev. zbora v Sv. Križu v l. 1972-82, komornega zbora GlasbM v l. 1976-80, Trž. meš. zbora od ustanovitve do 1984, zbora Fantje izpod Grmade med 1980-84; član in korepetitor zbora Gallus v Trstu v sezoni 1991/92. 1988 je prejel srebrno Gallusovo značko. - Prosvetno delo: član uprav. odb. GlasbM od 1984-87, član glav. odb.

in predsedstva ZSKD od 1990, član glav. odb. SKGZ od 1992, član kult. društva Vesna od 1985, član Slov. zamejske skavtske organizacije od 1965. - Pisal je članke predvsem glasb. vsebine in jih objavljaj v PDK, KatG, Sk'dancu, govoril na raznih prireditvah in okroglih mizah. - Polit. delovanja: član mlad. sekcije SSk med 1973-89, v l. 1987-89 preds. sekcije, član pokraj. sveta SSk, med 1989-92 član dež. sveta SSk, tajnik sekcije SSk za zah. Kras od 1988, podpreds. rajonskega sveta za zah. Kras v mandatni dobi 1990-92 in od 1992.

Prim.: Osebn. podatki in članki v PDK, NL, KatG, M(Trst), NMat, Sk'danc, Gazzettino idr.

Har.

KRALJ Dimitrij, sokolski organizator in društveni delavec, r. 15. jul. 1905 pri Sv. Ivanu v Trstu, u. 15. avg. 1988 v Mesa (ZDA); brat Elvire in Vladislava Kralja (gl.čl.). Osn. š. v Trstu, dipl. na Trg. akad. v Mrbu. Deset let je delal v tamkajšnji podružnici Lj. kred. banke, nato do nem. zasedbe 1941 v potovalni agenciji Putnik. - Že od najmlajših let je telovadil pri Sokolu in bil v Mrbu eden njegovih vodilnih odbornikov: 10 let tajnik Sokola Mrb.-Matica, tajnik gradb. odseka društva in pobudnik ustanovitve zadrage, ki je postavila na Pohorju lep Sokolski planinski dom. Bil je član uprave Mrb. sokolske župe, odb. tamkajšnjega Slov. planin. društva, delal je tudi v prim. emigr. društvu Nanos. Kot izpostavljen narodni delavec se je moral 1941 pred Nemci umakniti v Lj., kjer se je pridružil četnikom, ki so delovali v okviru odporniškega gibanja Draže Mihajlovića. Spomladi 1945 se je z njimi umaknil v It. Tri leta je prebil v taborišču Eboli pri Neaplju, kjer je spoznal svojo ženo Tatjano Zanoškar, ki mu je še v taborišču povila sina Boruta in kasneje v ZDA hčerko Dušanko. Ko je bila jsl. skupina 1948 premeščena v Nemčijo, se je izkazal v vzornem upravljanju begunskih taborišč. - Konec jun. 1949 se je z družino preselil v Milwaukee (ZDA), kjer se je zaposlil v industriji. V novem okolju je nadaljeval svoje plodno društveno delovanje: bil je odb. Slov. društva Triglav, uspešno pomagal in nastopal v njegovem dram. odseku, vodil mladinske tečaje slovenščine; do svojega 80-tega leta je bil preds. Ameriško-jsl. društva, ki je bilo ustanovljeno prav na njegovo pobudo. Ko je bilo 1974 organizirano Predstavnštvo Jsl. Sokola v Svobodnem svetu, je postal njegov blagajnik in kasneje tudi namestnik staroste Predstavnštva. Poleg tega je opravljal dolž-

nost blagajnika Zveze Sokolstva v Svob. svetu, organizacije, ki povezuje češkoslov. in jsl. sokolstvo. Te osrednje sokolske funkcije je opravljal do smrti, tudi potem, ko se je 1987 iz Milwaukeeja preselil v Meso v Arizoni.

Prim.: Sokolski vestnik, Milwaukee 1988, št. 3/4 s sl.; München 1988, št. 896 in 900.

B.S.

KRALJ Vladislav, uradnik in kulturni delavec, r. 4. sept. 1908 pri Sv. Ivanu v Trstu, živi v ZDA. Oče Ivan, policijski nadzornik, mati tudi roj. Kralj, gospodinja. Otrok številne družine (6 bratov in 6 sester, med slednjimi igralka Elvira Kralj in društ. delavec Dimitrij, gl.čl.). Osn. š. najprej v Trstu, končal v Mrbu, kamor se je družina preselila 1919. Maturiral 1928 na mrb. drž. realki. Po dveh letih študijah na Ekon.-komerc. vis. šoli v Zgbu je bil sprejet v službo pri Mestnih podjetjih v Mrbu. Nadarjen za igro in režijo se je vneto razdaljal v dram. odsekih Sokola in prim. emigr. društva Nanos. Po nem. zasedbi Mrba so bili starši izgnani v Lj., njega pa so že 16. apr. 1941 z mnogimi drugimi zavednimi Mariborčani odpeljali v taborišče Ostengrabow v Nemčiji, od tam pa v Gardelegen (Slezija), kjer je moral delati v tovarni motornih vozil. - Po vojni je K. uspelo priti v rojstni Trst in dobiti službo napovedovalca na takratni slov. radijski postaji Trst II. Tu je zaživel v vsem svojem elementu. Uveljavil se je kot režiser in igralec številnih radij. iger in tudi javnih gledaliških nastopov na Repentabru in v Avditoriju. V tej, takrat edini Slov. dostopni gledal. dvorani v mestnem središču, je za Slov. dobrodelno društvo organiziral in režiral predstave: 19. nov. 1950 Anton P. Čehov *Snuhač*; 1. apr. 1951 Josip Stolba *Stari grehi*; 9. maja 1951 Somerset Maugham, *Sveti plamen*. - Z ženo Izabello (Izo), ki je tudi nastopala v Trstu kot igralka, sta se 1951 preselila v ZDA. V New Yorku sta v fari sv. Cirila zbrala igralsko skupino, ki je priredila vrsto nastopov tudi v drugih mestih. S svojim delom je nadaljevala tudi po odhodu zakoncev K. avg. 1952 v Milwaukee, kjer se je K. zaposlil v industriji, ves prosti čas, tudi po upokojitvi, pa je posvetil tamkajšnji slov. skupnosti. Dolga leta je bil načelnik dram. odseka Slov. društva Triglav, za katero je poleg številnih drugih kult. prireditev režiral veseloigro *Pri belem konjičku*, katere dejanje je postavil k Blejskemu jezeru, Molièrovo komedijo *Namišljeni bolnik*, komedijo Real Maxa in Ferner Maxa *Trije vaški svetniki* ter veseloigro Frana Lipaha, *Glav-*

ni dobitek. Od 1963 pripravljata z ženo tedensko slov. uro na javni radij. postaji v Milwaukeeju. Ta prinaša v domove slov. ljudi odlomke slov. književnosti, glasbe, zgod. in opise običajev ter spremlja dogajanje v tamkajšnji slov. skupnosti, s čimer prispeva k medsebojni povezanosti in ohranjanju narodne zavednosti. - Umetniško deluje tudi K-eva hčerka **Izabelle**, diplomirana koreografka in plesalka, ki uspešno nastopa v gledal. in poučuje na vis. šolah. Slov. društvo Triglav ima v njej umetniškega vodjo svoje plesne skupine. S sodelovanjem amer. umetnikov organizira tudi prireditve, na katerih z recitacijami, glasbo, petjem in baletom predstavlja amer. občinstvu slov. kult. ustvarjalce in narodne običaje.

Prim.: Članek Slovenian Cultural Hour celebrates 25 years on air v reviji 89 WYMS Radio Guide, Holiday Issue, Winter 1989, Milwaukee; osebni podatki (dec. 1988); 20 let RO, Trst 1966, pass.; za hčerko Joseph Velikonja and Rado L. Lencek, Who's Who of Slovene descent in the Unit. States, Seattle - New York 1992, 37-38.

B.S.

KRAPEŽ (KRAPEŠ) Fran, kavarnar in meceni, r. 1. jan. 1864 na Otllici, u. 11. apr. 1935 v Lj. Oče Jožef, kmet, mati Marija Krapež. V Gradcu se je izšolal za čevljarja, vendar se je posvetil gostinstvu. V Lj. je imel na Kongresnem trgu kavarno (prva lj. kavarna s slov. napisom - Narodna kavarna). Na Dvornem trgu v Lj. je nato postavil (1898) Narodno kavarno kot protiutež nem. Kazini, tej kavarni je nato pridružil še restavracijo Zlatorog (1903) in delikatesno trgovino. Po prvi svet. vojni je nekdanjo nem. Kazino preuredil v veliko gostinsko podjetje Zvezda (klet, kavarna, restavracija, veranda z vrtom in dodatni prostori za družbeno dejavnost), ki je bilo središče lj. družabnega življenja. Ustanovil je gostilničarsko nadaljevalno š., bolniško blagajno gostilničarjev, bil je pobudnik gostilniškega doma in soustanovitelj sokolskega jezdnege odseka. K. se je izkazal tudi kot meceni. Med prvo svet. vojno je organiziral tihotapski vlak iz Vojvodine, pripeljal je hrano za Ljubljance. Dajal je podpore ubogim in dijakom in podpiral študente, ki so študirali v Pragi. L. 1933 je postal lj. častni meščan.

Prim.: Enc Sje 5, 397; NadškAgor.

Ured.

KRASNIK Virgil, zdravnik, r. 19. jul. 1909 v Nabrežini pri Trstu, u. 27. mar. 1968 v Trbovljah. Oče je bil železniški kretničar. 1915 se je s starši preselil v Trbovlje, kjer je obiskoval osn. š.

Gimn. je opravil v Celju, kjer je maturiral 1929. Na Med. fak. se je vpisal v Lj. in po petih semestrih študija in prvem rigorozu nadaljeval študij v Bgdu. Promoviran za doktorja splošnega zdravilstva 2. apr. 1930. Po stažu, vojaškem roku in volonterstvu se je zaposlil v Trbovljah. Najprej je delal v okrajnem uradu za zavarovanje delavcev, med nemško okupacijo pa v bolnišnici v Trbovljah. 15. maja 1944 je odšel v partizane. Po osvoboditvi je prevzel vodstvo bolnišnice in kirurškega oddelka. Specialist kirurg je postal 1950, 1961 pa primarij. Kot ravnatelj bolnišnice je razvil interni, kirurški, ginekološki, pediatrični in rentgenski oddelek ter anestezijsko in laboratorijsko službo. Napisal je več strokovnih člankov, sodeloval je tudi pri RKS s predavanji, v svojem prostem času se je ukvarjal s slikarstvom.

Prim.: ZdrV 37/1968, 162; Enc Sje 5/1991, 400.

A. Pr.

KRAVOS Marijan, šolnik, vzgojitelj, radijski igravec, r. 8. febr. 1956 v Trstu, kjer živi. Oče Alojz, čevljar, mati Pavla Valič, gospodinja. Osn. in sred. šolo je obiskoval v Trstu, nato prav tam tudi klas. gimn. na liceju Franceta Prešerna, kjer je maturiral 1975. Študiral je nato na Filoz. fak. v Trstu, kjer je diplomiral 1984 s tezo o trivialkah v tržaški okolici med leti 1774 in 1791. Od 1988 nadaljuje študij pedagoške smeri na lj. Filoz. fak. Med šol. leti 1977/78 - 1983/84 je bil animator na celodnevni šoli F. Levstika na Proseku, na isti šoli prof. glasbene vzgoje v š.l. 1978/79 in 1981/82 ter podporni prof. v š.l. 1982/83, 1983/84. V š.l. 1984/85 - 1985/86 podporni prof. na sred. š. F. Erjavca v Trstu in na sred. š. sv. Cirila in Metoda na Katinari. 1986 je po natečaju dobil stalež stalnega prof. slov., zgod., drž. vzgoje in zemlj. na nižji sr. šoli ter od tedaj poučuje na šoli I. Cankarja v Trstu. - K. je aktiven v slov. trž. verskih, vzgojnih in kult. organizacijah. Od 1962 je član slov. tržaške skavtske organizacije, v kateri je bil med 1973 in 1983 voditelj, med 1986 in 1990 pa glavni tajnik. Več let je bil tudi član škof. komisije za mlad. pastoralo. Igravec Radijskega odra je od 1972. Od 1988 je preds. Radijskega odra. Od 1987 je tudi član uredništva KatG. - K. je med leti 1980 in 1982 za Radijski oder, ki je deloval v okviru RAI Trst A, dramatisiral več mladinskih pripovednih del (*Odisejevo pripoved* V. Pečjaka, *Naočnik in Očalnik* L. Suhadolčana in druge). Napisal je izvirno besedilo *Kdo je ugrabil Petrčka*, ki je bilo na sporedu po valovih Radia Trst A 1982. - Kot strok. pisec in publicist

sodeluje pri Jamboru, KatG, KolGMD, Mladiki in Rasti. Napisal je več tehtnih razprav s področja vzgojeslovja in zgodovine. S posameznimi gesli sodeluje tudi pri PSBL. Pomembnejše razprave: *Bratoushina S. Kerstjanskiga Nauka Crainskiga v Tersti*, KolGMD 1985, 85-90; *Sedejeva bibliografija*, v *Sedejev simpozij*, Celje 1988, 295-304; *La lingua: un bene da difendere*, v *Trieste, lineamenti di una città*, Trst 1989, 489-500; *Naš otrok in branje*, v *Podoba našega otroka*, Trst 1991, 34-75.

Prim.: Osebna pola; M (Trst) 1992/4, 97-99 s sl.

T. Simčič

KRAVOS Zdravko, misijonarski šolski brat, marist in profesor, r. 15. febr. 1925 v Skriljah, župnija Kamnje, deluje v misijonih v Zambiji. Oče Miro, krojač, mati Marija Pahor. Osn. š. je obiskoval v Skriljah, eno leto v malem semenišču v Gor., v jul. 1939 odšel v Turin in vstopil v red maristov (fratelli Maristi delle scuole). Tam je dokončal klas. gimn. z maturo 1942, opravil noviciat 1943 z malimi obljubami. 1947 je odšel v Buenos Aires (Argentina), kjer je naslednje leto napravil večne zaobljube v mestu Lujan v Marijinem svetišču in sedežu lazaristov in maristov. Tam se je naučil španščine in istega leta diplomiral za učitelja v osn. šoli. Poučeval je kot učitelj v španščini od 1949 do 1955 po različnih mestih po Argentini. Studiral je tudi na U v Buenos Airesu in 1956 diplomiral za prof. latin. in angl. na sred. šolah. Poučeval je angl. in druge predmete v mestih Rafaela in Rosario od 1956 do 1971, ko se je prostovoljno javil za misijonarsko delo v Afriki. V sred. šolah v Kamerunu je 14 let poučeval razne predmete: latin., angl., franc., matem., telov. in lov na kače. Pomagal je tudi pri kopanju in zidavi nad sto vodnjakov. Poleg tega je bil 10 let prevoznik v zavodu za gobavce. 1984 je odšel v Zambijo, kjer v redovni družini maristov poučuje kot prof. v sred. šolah v maristični postojanki Chassa.

Prim.: Misijonarjevi osebni podatki.

T.P.

KREČIČ Primož, duhovnik in publicist, r. 7. mar. 1961 v Vrhpolju pri Vipavi. Oče Karel, mati Ivanka Škerlj. Osn. š. v Vrhpolju in Vipavi, nato je obiskoval Sred. versko š. v Vipavi z vsakoletnimi izpiti in maturo na gimn. Moste v Lj. (1979); bogoslovje v Lj. 1979 do 1986 (vmes opravil vojaško službo); posvečen na Sveti Gori 29. jun. 1986. Služba: župnijski kaplan v Kopru od 1986 do 1992; od tedaj študira teologijo v Rimu. Zgodaj se je zanimal za glasbo v Vipavi in Lj. (pod vod-

stvom Jožeta Trošta). V Kopru je vsa leta vodil mešani pev. zbor v stolnici. Kot bogoslovec je napisal knjižico *Življenje iz korenin*, v kateri je prikazal življenje, delo in kulturno delovanje rojstne vasi. Istega leta je pri založbi Ognjišče v Kopru začel skupaj z glasbenim krožkom lj. bogoslovcev izdajati revijo *Sončna pesem* (list za mladinsko duhovno glasbo in pritrkavanje) z glasbeno prilogo.

Prim.: Osebni podatki.

T.P.

KRISTAN Slava, por. **LUNAČEK**, zdravnica, r. 31. dec. 1898 v Črnem Vrh nad Idrijo, u. 15. dec. 1978 v Lj. Oče Ivan, uradnik, mati Ivana Lampe. Osn. š. v Novem mestu. Tam je tudi hodila v gimn., maturirala je v Lj. Po maturi je v Zgbu študirala medicino (promocija 1926). Po stažu je nastopila delo zdravnika na šol. polikliniki v Lj. Po 1945 je prevzela delo na oddelku za šol. higieno pri takratnem Centralnem higienskem zavodu v Lj. To je opravljala vse do upokojitve (1959). Izpopolnjevala se je na Švedskem, v Angliji, Švici in Avstriji. Njeno življenjsko delo je bila skrb za šolskega otroka. Bila je vnet zagovornik počitniških kolonij, ki so že pred drugo svet. vojno delovale v Dovjem na Gorenj., na Rakitni, v Lukovici in Medvodah. Ravno tako kot počitniške kolonije so bile pred drugo svet. vojno ustanovljene mlečne kuhinje, katerih delovanje je podprl po vojni UNICEF. Izredno uspešno področje njegovega dela je bila še zlasti po vojni higiena šol. poslopij in njihov notranja oprema, kjer je zelo uspešno sodelovala z arhitekti. Z odličnimi predavanji za specialiste šol. medicine je položila temelje tej stroki.

Prim.: Enc Sje 6, 16; krstni list župnij. urad Črni Vrh nad Idrijo 23. febr. 1993; Delo 4. dec. 1979.

A. Pr.

KRIŠČAK Nadja, časnikarka Primorskega dnevnika, kulturna delavka, publicistka, raziskovalka slov. ljudskega izročila v Italiji, r. 28. jan. 1946 v Trstu, u. tam 27. mar. 1992. Oče Albert, pristaniški delavec, mati Julija Martelanc, šivilja. V osn. š. je hodila v roj. Barkovljah, kjer je tudi stalno živela. V šol. l. 1964-65 je maturirala na Trgov. tehn. zavodu, kasneje poimenovanem po Žigi Zoisu. Zaradi očetove smrti se je morala takoj zaposliti, dve leti (od 1965 do 1967) je delala pri podjetju Interprogress, naslednja tri leta (do 1970) pa pri špediterju Tommaso Prioglio. 1970 se je zaposlila pri Založništvu tržaškega tiska,

najprej - 13. okt. 1970 je uradno postala praktikant (časnikarski pripravnik) - v okviru uredništva PDK, nato pa v upravno-komercialnih sektorjih podjetja. S tega sektorja je na začetku 1979 začasno, čeprav je to poglavje trajalo več let, prešla na področje organiziranja slov. kult. dejavnosti v Furlaniji-Juljski krajini, ko je kot dežel. organizac. tajnik delovala v okviru Zveze slov. kult. društev v It. 1985 se je vrnila v ured. PDK, 27. sept. 1991 pa je z drž. izpitom »uradno« postala časnikarka. V omenjeni organizaciji, oz. njeni predhodnici Slov. prosv. zvezi je bila aktivna že dobrih deset let prej, saj je bila dolgo obdobje referent za folkloro, 1971 pa je bila izvoljena v predsedstvo SPZ. Folklori se ni posvečala samo organizacijsko, temveč tudi kot umetniški vodja, saj je bila najprej voditelj folklorne skupine »Breg«, nato pa glavna pobudnica in tudi nosilni steber Tržaške folklorne skupine Stu ledi, ki je - še brez tega imena in oznake - nastala v slov. Dijaškem domu v Trstu na začetku 1973. Skoraj 20 let je bila »duša« te skupine, v okviru katere je pet let kasneje in predvsem na njeno pobudo nastala tudi Ženska pevska skupina, ki se je v kratkem povsem osamosvojila. V okviru folklornega ansambla, tržaškega in prejšnjih, je vseskozi igrala tudi harmoniko: seveda to ni bilo igranje, ki bi lahko občutljivo poustvarjalko povsem zadovoljilo, kot jo je vsaj do določene mere dolgoletno sodelovanje z orkestrom Miramar. Zanimanje in ljubezen do ljudskega plesnega izročila se nista izčrpala z vodenjem tržaške folklorne skupine, saj sta se tudi porodila prej: že kmalu po maturi je v sodelovanju z etnografskim odsekom Narodne in študijske knjižnice raziskovala ljudske običaje v Benečiji, ob nastanku tržaške folklorne skupine pa si je zastavila tudi vprašanje starih slov. plesov in drugih običajev na Tržaškem. Ob sodelovanju s strokovnjaki SAZU iz Lj. je z nekaterimi drugimi člani skupine začela raziskovati »tržaško področje« in tako je nastal prvi splet tržaških plesov, ki so jih po tržaški začele izvajati še druge skupine v Sji. V prepričanju, da je treba svoje sosede poznati, se je čez leta lotila preučevanja furlanskih plesov in pripravlja kakovosten splet, ki je doživel splošno priznanje strokovnjakov. Bila je tudi pobudnica in glavna gonilna sila knjige *Deklica, podaj roko*, ki je izšla 1985 pri ZTT; v njej je skupina avtorjev strnjeno predstavila ljudsko izročilo Slov. v It., s posebnim poudarkom na plesnem; velja še omeniti, da je večina objavljenega gradiva sad njihovih raziskav

na »terenu«. Raznolika, kot so bili njeni številni interesi, je tudi njena publicistična dejavnost, ki jo je gojila pred časnikarskim delom in kasneje ob profesionalnem delu. Veliko je objavljala v Jadranskem koledarju: *Številke, rože in čokolada*, 1969; *Društva beneških izseljencev v Švici*, 1971; *Folklorna skupina »Stu ledi«*, 1978; *Senčne proge*, 1986; *Črni potok*, 1987; *Ko se viže spremenjajo*, 1992. Pisala je tudi za revijo Dan: 1972: *Ali se splača*, *Vse za smeti*, *Ženske in nekatere posebnosti in Poslastica ali o estetskih problemih moških*. Dan 1973: *Eva in Kraševci in Ženske in čevlji*, *Adam in Kraševke*, *Ta nesrečni tramvaj*. Dan 1974: *Da ali ne* (zakon o razporoki), *Ne ali da*, *Po referendumu in Originalne hlače*. Dan 1975: *Pogovarjajmo se na glas* (zakon o prostovoljni preinitvi nosečnosti), *En kovač konja kuje in Idealna med idealnimi*. Dan 1976: *Clovek ni nikoli sam*. Dan 1978: *Coprnice v Trstu*. - Za Prosvetni zbornik 1868-1968, SPZ Trst 1970 je pripeval *Slovenska pesem je večna*, za Glas harmonike, KD F. Venturini-Domjo, Trst 1984 pa je napisala *O ljudski harmoniki in O slovenski harmoniki*. Naši razgledi so 14. febr. 1986 objavili *Ustavljeno uro*, odkupljeno črtico z liter. natečaja revije. V reviji Dan je ob sodelovanju z Magdo Tavčar objavil več stripov - prigode, nje prispevke pa so objavile še revije Etnie, Mentor, Folklorist in Škrat, uredila je tudi publikacijo Kras je krasen. Sodelovala je tudi s slov. programi dežel. sedeža RAI, za katere je pripravila več nizov oddaj.

Prim.: Lastni arhiv; časopisna poročila ob smrti; Breda Pahor, Nadja Kriščak. In memoriam (1946-92), JKol 1993, 133-34 s sl.

Breda Pahor

KRIVEC Rajmund, fizik, r. 13. maja 1956 v Spodnji Idriji, živi v Lj. Oče Rajmund, mizar, mati Rozalija Strel, gospodinja. Osn. š. v Spodnji Idriji (1963-71), gimn. v Idriji (matura 1975). Studiral je tehnično fiziko na VTO Fizika Fak. za naravoslovje in tehnologijo U v Lj. (diploma 1979). 1. okt. 1979 se je zaposlil na lj. Inštitutu J. Stefan (Odsek za teoretično fiziko). Magisterij je opravil 11. mar. 1982 z delom *Trigručaste strukture v lahkih jedrih*. Med 1980-85 je štirikrat obiskal Inštitut za jedrsko fiziko Kernforschungszentruma Karlsruhe v skupnem trajanju eno leto. Doktorat si je pridobil 27. nov. 1986 z disertacijo *Variacijska formulacija kvantnomehanskega sipanja s tremi delci v končnem stanju*. Od 1990 do 1991 se je trikrat (skupno pet mesecev)

izpopolnjeval v Max-Planckovem Institutu za jedrsko fiziko v Heidelbergu, od febr. do maja 1992 pa v Racahovem Institutu za fiziko na Hebrejski univ. v Jeruzalemu. Do 1990 se je ukvarjal s strukturo in reakcijami med lahкими jedri, v katerih se nukleoni tipično združujejo v gručice. Posebej se je posvečal reakcijam s tremi fragmenti (gručami) v končnem stanju, za katere še vedno ni dokončne izračunljive teorije. Po 1990 se je poglobljajal v natančno direktno reševanje Schrödingerjeve enačbe za tridelčne sisteme v atomski fiziki (npr. atom helija, pozitronijev negativni ion, mionske molekule). Sodeloval je s prof. V.B. Mandelzweigom iz Jeruzalema in prof. M.J. Haftelom iz Mornariškega raziskovalnega laboratorja v Washingtonu pri skupnem razvoju lastne metode za problem treh teles v atomski in jedrski fiziki. 1991 je izračunal tedaj najboljšo vrednost za razpadni čas pozitronijevnega negativnega iona v liter., 1993 pa izboljšano vrednost za verjetnost ujetja miona v mionski katalizirani fuziji. V sodelovanju s prof. dr. M.V. Mihailovićem je nastopal z referati na mednar. konferencah fizikov v Portorožu (24.-26. apr. 1985) in Dubrovniku (5.-14. jun. 1986), prisostvoval pa je tudi 13. evrop. konferenci fizike treh teles v Marciani Marini na otoku Elba (9. - 14. sept. 1991). Skupne referate R. Krivca in M. V. Mihailovića je podajal slednji na mednar. konferencah fizikov v Kyotu (25. - 29. jul. 1988) in Sapporu (1. - 3. avg. 1988) na Japonskem ter v Kalkuti v Indiji (jan. 1989). V razdobju od 1979 do 1993 je samostojno ali skupaj z znanstvenimi kolegi objavil deset najpomembnejših strok. razprav in študij v fizikalnih revijah v Zgbu, Amsterdamu, Londonu, New Yorku in Gradcu. Vse od 1979 je dejaven član Društva matematikov, fizikov in astronomov Sje.

Prim.: Osebni podatki; hemeroteka Mestnega muzeja Idrija; Kdo je kdo. Kvčč

KRIŽMAN Dušan, šolnik in kulturni delavec, r. 14. avg. 1947 v Rihembergu (danes Branik), živi na Kontovelu pri Trstu. Oče Andrej, delavec, mati Štefanija Besednjak, gospodinja. 1951 se je z družino odselil v Gorico. Osn. š. (1953-58), nižjo gimn. (1958-61) ter klas. gimn. in licej (1961-66) je obiskoval v Gorici. Med 1966 in 1972 je v Trstu obiskoval moderno smer na Leposlovni in filoz. fak. ter diplomiral 1983 z zgod. tezo o prvih petih letih Primorskega dnevnika. - 1968 in 1970 je poučeval na klas. gimn. in liceju ter učiteljsku v Gor. (zgod., filoz. in ped. ter it.), od 1973 pa neprekinjeno na tržaških niž. sred. šolah »I. Cankarja«,

»S. Kosovela«, »F. Levstika«, nazadnje »I. Grudna« v Nabrežini (slov., zgod. in zemlj.). - V goriškem obdobju (do 1975) je deloval v srednješol. krožku (1963-65), bil soustanovitelj Mladinskega krožka Gorica (sept. 1972) in njegov prvi preds. (do okt. 1975). Med 1974 in 1978 ter nato od 1982 je bil v Uprav. odb. NSK v Trstu (nazadnje kot tajnik). Med 1975 in 1981 je bil slov. član v Uprav. odb. Dežel. inštituta za zgod. odporiškega gibanja v Trstu. Od 1971 je bil tajnik Dijaške matice, od leta 1986 do danes njen preds. Od 1986 je preds. Združenja dijaški dom Srečka Kosovela v Trstu ter odbor. Univerzitetnega sklada Sergij Tončič. Od 1982 je rajonski svetovalec v Zahodnokraškem okrožju, v skrajšanem mandatu 1992/93 njegov preds. Sodeluje v ŠD Kontovel. Poznan je tudi kot bibliofil in vinogradnik. - V bibliografiji *La Resistenza nel Friuli e nella Venezia Giulia - Guida bibliografica* (Videm 1979) je inventariziral vse članke, razprave in knjižna dela v slov. jez., ki so izšli v obdobju 1945-70 in ki se nanašajo na širše področje Primorja. Od šol. l. 1986/87 je mentor šol. glasila »Jadro«. 1992 je bil mentor raziskave nabrežinskih srednješolcev *Pričevanja ob petdesetletnici* (osvobodilnega boja), Nabrežina 1993.

Prim.: Osebna pola.

T. Simčič

KRIŽNIČ Anton, industrijalec, deželni poslanec, r. 20. dec. 1847 v Kanalu, u. 18. febr. 1926 prav tam. Oče Jožef, mati Katarina Jakopič. Bil je veleposestnik in župan v Kanalu. Deloval je v narodnonapredni stranki in v vodstvu Trgovsko-obrtne zadruga v Gor. 24. jan. 1907 je bil izvoljen v izvršni odb. narodnonapredne stranke, ki ga je takrat vodil A. Gabršček. 9. mar. 1908 je bil izvoljen (splošna kurija) v gor. dežel. zbor. Ker je zbor zaradi obstrukcije (povezave dr. Antona Gregorčiča z it. liberalci) zašel v krizo in bil razpuščen, so bile poleti 1909 nove volitve. K. se jih je udeležil kot kandidat, vendar ni bil ponovno izvoljen. Večkrat je bil izvoljen za župana v Kanalu (1902, 1907, 1912), 28. nov. 1912 se je županski časti odpovedal »radi slabih finančnih razmer«; v konkurz je prišla njegova tovarna pohištva v Klavžah pri Podmeltu.

Prim.: Župnij. arhiv v Kanalu; Arhiv GorMuz; Soča 18. sept. 1909; E 20. in 23. febr. 1926; Gab II, pass.; Tuma 346, 351; V. Melik, Volitve na Slovenskem 1861-1918, Lj. 1965, 378.

B. Mar.

KROŠL Aleksander (Sandi), dramski igravec, r. 31. okt. 1930 v Lj., živi v Šempetru pri Gor. Oče Jože, delavec iz Hoč pri Mrbu, mati Julijana

Strnad, gospodinja iz Ruš pri Mrbu. Osn. š. in nižjo gimn. je končal v Mrbu (1937-46). V Lj. je obiskoval Akademijo za igralsko umetnost (1950-54). L. 1946 se je zaposlil v tekstilni tovarni MBT v Mrbu, med 1947-48 je bil na šolanju v ČSSR, 1948 upravnik knjižnice KUD »J. Hermanko« v Mrbu, 1950 je bil zaposlen v Mestnem gled. na Ptuj, tu se je prvič angažiral kot igralec. Nadaljnje zaposlitve: med 1954-75 SLG Celje, 1975-77 Drama SNG Lj., 1977-80 SLG Celje, 1980-82 Drama SNG Mrb., 1982-92 PDG Nova Gor., 1993 upokojen. V odrski karieri je odigral preko 160 večjih ali manjših vlog. Pomembnejše vloge: Don Jera (Glorija 1955-56), Zlodej (Pohujšanje v dolini Šenflorijanski 1961-62), Razkolnikov (Zločin in kazen 1964-65), Kantor (Kralj na Betajnovi 1964-65), Hoederer (Umazane roke 1965-66), Gornik (Za narodov blagor 1966-67), Oidipus (Kralj Oidipus 1967-68), grof Herman in Pravdač (Celjski grofje 1967-68), T. Stockmann (Sovražnik ljudstva 1969-70), Davies (Hišnik 1969-70), T. Becket (Umor v katedrali 1971-72), J. Faust (Tragedija o dr. Faustu 1972-73), oče Ubu (Ubu kralj 1974-75), Polonij (Hamlet 1980-81), Križovec (V agoniji 1980-81), M. Antonij (Julij Cezar 1981-82), Jožef (Jožef in Marija 1982-83), J. Tyrone (Dolgega dne potovanje v noč 1983-84), Don Kihot (Don Kihot 1984-85), P. Joannes (Plebanus Joannes 1984-85), Oče (Šest oseb išče avtorja 1984-85), Guvernator (Vrtoglav 1986-87), oče Gruden (Vojaki zgodovine 1986-87), Falac (Ljudožerci 1987-88), Bruscon, komedijant (Komedijant 1988-89). Pri filmu in RTV je sodeloval priložnostno: luteranski pastor (Štiglic: Amandus), Ivan (Štiglic: Povest o dobrih ljudeh), I. Šušnjarič (F. Hadic: Lov na jelena) in nem. oficir (TV Zgb Pravičnik). Prejel več nagrad: Prvomajska nagrada Združenja dramskih umetnikov (1961), nagrada Prešernovega sklada in Prvomajska nagrada (1967), nagrada Slavka Šlandra Skupščine občine Celje (1968), Borštnikova nagrada (1971), Severjeva nagrada za vrhunske stvaritve v slov. gledališču (1971), priznanje na festivalu monodram v Zemunu (1974). V okviru TV serije »Deset gledaliških obrazov« (A. Inkret) je bila posneta enournna odaja o njegovem delu.

Prim.: Osebni podatki; GLNG 1982.

Mal.

KRUMBERGER Alojz, šolnik, gledališčnik, r. 30. okt. 1920 v Bistrici pri Mokronogu, živi v Novi Gor. Oče Alojz, progovni delovodja, mati Marija Horvatič, gospodinja. Osn. š. je obiskoval v Lazah pri Uršnih selih in v Mokronogu, malo ma-

turo je opravil v Novem mesu, petletno učit. pa v Lj. Febr. 1941 je nastopil prvo učiteljsko službo v Šentjanžu na Dolenjskem. Jeseni 1941 se je zaposlil v Črnomlju. Po it. kapitulaciji (sept. 1943) je vstopil v partiz. Vzhodnodolenjski odred, iz katerega se je kasneje oblikovala 15. brigada. Kot kulturnik je bil dodeljen štabni četi, kjer je bil že glasbenik Drago Korošec in pesnik Božo Vodušek. Njihova naloga je bila organizacija mitingov. - Na željo brigadnega štaba je 18. okt. 1943 v vasi Drašiči nad Metliko zložil brigadno himno *Hiti brigada petnajsta* (glasbo D. Korošec). V partiz. bolnišnici na Petrovi gori je iz domotožja zložil pesem *Vetru*, ki jo je kasneje tudi uglasbil D. Korošec. Po osvoboditvi je bil eno leto učitelj v Kranjski Gori in Gozdu-Martuljku, nato je moral za eno leto še na dosluženje vojaščine. 1947 je bil poslan na Primorsko. Dve leti je poučeval in vodil dislocirana oddelka tolminske nižje gimn. v Bovcu. Uspelo mu je, da je študiral 1949-51 matemat. in fiz. na VPS v Lj. Potem je bil dodeljen tolminskemu učiteljskišču in po njegovi postopni ukinitvi (dokončno 1968) učil na splošni in pedagoški gimn. L. 1971-74 je bil ravn. osn. š. v Tolminu, nato spet na gimn. do 1978 (v š. l. 1976/77 tudi kot predstojnik). Preselil se je v Novo Gor. in tam še poučeval na sred. š. do upokojitve (1983). - Povsod, kjer je poučeval, se je vključeval v gledališko dejavnost kraja. Takoj po prihodu v Tolmin se je vključil kot igralec v tedaj sloveče Tolminsko gledališče. Nekajkrat je igral v gled. predstavah učiteljskišnikov. Kot mentor gledal. skupine učiteljskišnikov je režiral 4 igre. Svoj gledal. vrh pa je dosegel po preselitvi v Novo Gor., ko je začel sodelovati s PDG. Vloge: Seržant (Brecht, Prividi Simone Machard), elegantni major (Istvan Örkény, Totovi), oče Pav-sikahij (Erdman, Mandat), De Formentini (Pregelj, Plebanus Joannes), nadučitelj v Zapolju (Tomizza, Idealist), pastor Kimbal (Brecht-Weil, Opera za tri groše), Bouville (Barnes, Rdeči nosovi), dvorjan Grisolan (Webster, Vojvodinja Mal-fijska), star bojevnik (Rostand, Cyrano de Bergerac), diakon (Erdman, Samomorilec). - K. je bil vrsto let preds. kulturnoprosv. organizacij tolminske občine, delal pri Delavski univ. in vodil večerne šole.

Prim.: Osebni podatki in sporočilu 13. jun. 1993.

Dolenc

KRŽIŠNIK Jožef Marija, pesnik in prevajalec, socialni delavec, duhovnik, r. 31. mar. 1865 pri Sv. Lenartu nad Škofjo Loko, u. 22. jan. 1926 v Trnovem pri Ilir. Bistrici. Nadarjenega fant so

poslali starši v šole, najprej v Kranj, potem v Lj. V Lj. je bil njegov sošolec Janez Ev. Krek, s katerim je ostal v prijateljskih stikih do groba. V teh letih sta skupaj študirala slovanske jezike, posebno rusčino. V poznejših letih sta skupaj delala za pravico kmečkega in delavskega ljudstva. Po maturi 1884 je z Levstikovo, Tavčarjevo in drugih podporo odšel na dunajsko U in študiral moderno filologijo. Odslužil je vojaški rok, toda zaradi bede in literarnih neuspehov je 1888 zapustil univ. in stopil v mrh. bogoslovje. 25. jul. 1891 ga je mrh. škof posvetil v mašnika. Kaplanoval je v Rajhenburgu, Vojniku, Dobrni, od 1897 na Teharjah, toda ves čas službovanja na Štajerskem se je moral bojevati z nemčurskimi liberalci, ki so ga strašno preganjali, da je v jeseni 1899 odšel na Dunaj, kjer je nadaljeval študije in doktoriral 1900. - K. je prestopil v Lj. škofijo in prišel sept. 1900 za kaplana v Trnovo pri Ilir. Bistrici, po smrti dekana Ivana Vesela je postal dec. 1900 župni upravitelj in 12. apr. 1901 tam župnik in dekan. - K. je bil izredno delaven. Delal je v šoli več kot navaden učitelj, spovedoval je za tri, bil je oče samostanu in zavodu šolskih sester. Ustanavljal je verske organizacije, Marijino družbo za žene in dekleta, Apostolstvo mož s preko 200 člani. Sodeloval je pri ustanovitvi Rafaelove družbe za varstvo slov. izseljencev. Zelo je skrbel za dekleta, ki so hodila služiti v Trst, in podpiral Marijino družbo v Trstu, ko je ustanovila 1909 v svojem domu v ul. Risorta 3 Zavod sv. Marte za slov. služkinje. Skupaj z dr. Krekom in poslancem Žitnikom je zbiral zavedne može v Kmečki zvezi. Začela se je uspešna doba za dvig kmečkega stanu. Kmečka zveza je skrbela za ceste, vodovode, drevesnice, Konsumna društva. - K. pa je bil tudi literarni delavec. Na univ. se je veliko ukvarjal z dramatikom, v kateri je mislil, da bo uspel. Napisal je zgod. igro *Samo* (1885), ki jo je Levstik sicer pohvalil, K. sam pa je spoznal, da je premalo dramatična, zato jo je po dveh letih predelal, vendar ni našel založnika zanjo. Napisal je socialno igro iz dobe kmečkih uporov, potem veseloigro in »novo žaloigro«, ki jo je poslal 1888 Dramat. društvu v Lj. - Od 1884-89 je s šifro J. K. ali s polnim imenom zalagal LZ z lirskimi in epskimi prispevki, ki ne razodevajo velikega pesniškega daru, zlasti pri baladah je naivna vsebina. Poskusil se je tudi v pripovedni pesmi *Sava* (LZ 1885), v kateri opeva romantično ljubezen grajske hčere Save in Vsevlada, ki je dolgovezna in se za oba slabo konča. V Slovanu je objavil nekaj izvirnih pesmi in prevodov iz

rusčine. S humor. verzi je sodeloval v Škratu (1884-85), bil pa je tudi sodelavec MD (SV in KMD). Izdal je izvirno mladinsko pesniško zbirko *Male pesni*. Ljubljenej mladini, Celje 1899. Iz franc. je prevedel Nodierjev roman *Ivan Zbogar* (SN 1886 in v ponat.) - K-ov pogreb je bil zelo veličasten. Zbrala se je vsa Pivka, ljudje so prišli iz postojnskega okraja in reške doline. V Ilir. Bistrici in Trnovem je vse delo počivalo, tovarne in trgovine so bile zaprte. Ob desetih se je razvil sprevod, kakršnega v Trnovem še ni bilo: 26 duhovnikov z reškim škofom, v cerkvi pa je čakal odposlanec gor. nadšk. dr. Josip Ličan. Na grobu je spregovoril tudi poslanec dr. J. Vilfan.

Prim.: Dr. J. Šlebing, K. J. M., SBL I, 579-80; osebni arhiv; Zgod. ods. NSKT.

M. Pah.

KUK Jože, vojak, r. 9. jul. 1922 v Bovcu, u. v prometni nesreči 29. sept. 1948 pri Logu pod Mangartom. Oče Tomaž, mali kmet, mati Jožefa Ivančič, gospodinja. Osn. š. je dokončal v domačem kraju, gimn. v gor. malem semenišču, dva razr. klas. liceja je opravil s privatnimi izpiti, tretjega in veliko maturo pa redno 1942. Okt. 1942 se je vpisal na Inženir. fak. U v Padovi. Obiskoval jo je le do jan. 1943, ko se je preko Trsta in Gor. vrnil v Bovec in 2. febr. odšel k partiz. (Soški odred). V enotah je bil funkcionar SKOJ in KPS in opravljal polit. vojaške funkcije. Ponovno se je vključil v Gradnikovo brigado in sept. 1943 z njo prišel na Primorsko. 20. dec. je postal politkomisar Vojkove brigade, 20. avg. 1944 je bil imenovan za politkomisarja Tržaške udarne brigade, dva tedna kasneje pa za v.d. politkomisarja XXXI. divizije, od 3. sept. do 21. nov. 1944 je bil politkomisar divizije. Konec febr. 1945 je postal politkomisar gor. vojnega področja; to funkcijo je nadaljeval pri komandi mesta Gor. maja 1945. Po umiku iz Gor. jun. 1945 je vojaško polit. delo nadaljeval v Lj. in Postojni. 1947 je bil vodja ene izmed komisij, ki so izvajale razmejitve med It. in Jslo.

Prim.: S. Petelin, Enaintrideseta divizija, Lj. 1985, pass.; podatki vdove Marije Kuk; Enc Sje 6/1982, 66.

Plah.

KUK Vladimir, publicist, r. 7. febr. 1855 v Pulju, u. 28. sept. 1925 na Dunaju. Oče Ivan (gl. čl.) je služboval v Pulju kot uradnik avstrij. vojne mornarice. Gimn. in trg. akademijo je končal na Dunaju. Zaposlil se je v drž. službi (Dunaj, Innsbruck). Objavljal je prozo, poezijo in dramske

tekste. Izdal je pesniško zbirko (*Weinlaune*, 1884), pesniške antologije, več proznih besedil (med njimi roman *Brunhilde*, 1901, in drama *Der Engländer*, 1880) ter tudi polit. spise, med temi tudi knjigo *Es gibt kein Trentino* (1906). Psevdonim Erwin Ostmann.

Prim.: Podatki redakcije ŐBL (pismo 9. jun. 1993); ŐBL 4, 338.

B. Mar.

KUMAR Aldo, skladatelj, r. 20. okt. 1954 v Ota-
ležu na Cerkljanskem, živi v Slovenskem Grači-
šču v Istri. Oče Alfred, medicinski tehnik, mati
Dragica Mesec, učiteljica. Osn. š. v Spodnji Idri-
ji (1961-69), gimn. v Idriji (matura 1973). V dija-
ških letih ga je v svet glasbe vpeljal skladatelj
Makso Pirnik. Najprej je študiral na PA v Lj., nato
na pedag. odd. AG v Lj. (diplom. 1980). Začasno je
učil na osn. š. v Spodnji Idriji, študiral kompo-
zicijo pri Alojzu Srebotnjaku in se izpopolnjeval
na mednar. tečajih kompozicije pri K. Koton-
skem, Schefferju in Meyerju na Poljskem
(1981-82). Med 1981-85 je poučeval umetnostno
vzgojo (glasbeni del) na gimn. in vzgojiteljski š.
v Idriji, od 1984 pa deluje kot svobodni umetnik.
- Komponirati je začel že v študentskih letih in
opozoril nase z nekaterimi zelo uspelimi sklad-
bami za moški zbor. V Idriji je vodil Moški ko-
morni zbor »Zorko Prelovec« in ga v kratkem
času izoblikoval v vrhunsko vokalno skupino.
Zbor, s katerim je prepričljivo izvajal svoja prva
dela ter renesančno in sodobno vokalno glasbo,
se je okrog 1980 več sezon zapored uvrščal v prvo
kategorijo na reviji Primorska poje. V razdobju
1980-93 se je K. uveljavil kot ena vodilnih sodob-
nih slov. glasbenih osebnosti. Ustvaril je izjemno
obsežen in raznovrsten skladateljski opus, ki za-
jema zborovsko, solistično, komorno, orkestral-
no, vokalnoinstrumentalno, elektroakustično,
scensko, scenskoplesno in filmsko glasbo. - Nje-
gova številna zborovska dela, ki izpričujejo na-
ravno zlitost s sodobnim vokalom, predstavljajo
vselej mikaven izziv pevcem in zborovodjem, zato
so pogosto na sporedih amaterskih in profesio-
nalnih vokalnih skupin. Najbolj znane skladbe
za moški zbor: *In spomin marčeve lune* (1977),
In ecce homo (1978), *Tektanje duš* (1979), *Prva
pomlad* (1980), *Počakaj luč* (1980), *Ta zemlja je
naša* (1989) in druge; za mešani zbor: *Vedra bar-
va* (1980), *Moja ljubezen je položila* (1982), *Istrska
suita* (Ki će moju travu kosit, Vilota, Kje so mo-
je škalice, Cara mamma marideme, Dajte dajte,
1985), *Iz Trsta rivala je mašina* (1988), *Claudia*

(zborovska skladba z dramaturškimi elementi,
1989); za dekliški zbor: *Stopinje v snegu* (1980),
Snežinke (1985), *Val lovi val* (1986); za mladinski
zbor: *Burja* (1980), *Tice* (1982), *Randi* (1984), *Vča-
sih* (1984), *Val lovi val* (1986). - Ko je 1987 K. pre-
vzel kompozicijski razred pri trž. GlasbM, je
mladinski zbor te ustanove (dirigent Stojan Ku-
ret) izvajal več njegovih vokalnih skladb na tur-
nejah po Belgiji, Nizozemski, It. in Grčiji. Zveza
kulturnih organizacij Sje mu je 1990 v Lj. izdala
zbirko zborovskih skladb kot 33. snopič izbra-
nih del slov. skladateljev (12 skladb za meš. zbor,
11 skladb za moš. zbor, 4 skladbe za dekl. zbor).
Za APZ Tone Tomšič je 1993 pripravil projekt ra-
diofonske kompozicije, in sicer *Otroka reke* Da-
neta Zajca (elektro-akustična glasba Bor Turel,
režija Igor Likar). Napisal je vrsto uspešnih soli-
stičnih del: *Pet preludijev za klavir* (1980), *Cik-
lus samospelov za tenor in klavir* (1982), *Tantadrujeve
želje* za flavto solo (glasbeno-
grafična mapa, skupaj z R. Skočirjem, 1983), *V
ogledalih živijo oranžne zračne ribe* - za koncert-
no harmoniko (1983), *Tibia za oboo solo* (1984),
Sonata z igro 12 za klavir (1986); Tantadrujeve
želje je izvajal flautist Cveto Kobal tudi na Koc-
bekovem večeru mar. 1987 v Jsl. kulturnem cen-
tru v Parizu. Najpomembnejše komorne skladbe:
Pihalni trio (flavta, klarinet v B, fagot, 1980), *Un
poco dada* (trobenta, rog, trombon, 1981), *Soba
za štiri* (kvartet flavt, 1982), *Oj* (komorni dogodek
za mezzosopran, godalni kvartet, tolkala, klavir,
megafon in startno pištolo, 1982) *Jezero* (za pi-
halni kvintet, 1990); komorna dela je prvič pred-
stavil v Slov. filharmoniji v Lj. že 14. jun. 1982.
Veliko pozornost posveča orkestralni in vokal-
noinstrumentalni glasbi, npr.: *Čelo Alp* (veliki
simfonični orkester, 1982), *Kepe svetlobe* (kan-
tata za godalni orkester, oboo, tolkala, besedilo
Milan Dekleva, napisana 1983 po naročilu RTV),
Istrska suita (napisana za Obalni komorni orke-
ster, 1986), *Pomladni concertino* (godalni orke-
ster, 1987), *Za fresko čas* (godalni orkester, 1989),
Na struni Merkurja (kantata za mešani zbor, te-
nor, bariton in simfonični orkester, besedilo A.
Lutman, posvečena 500-letnici Idrije, 1990). Po-
memben je njegov prispevek na področju elek-
troakustične glasbe. Ukvarja se tudi s filmsko
glasbo, glasbo za radijske igre in scenskoplesno
glasbo. Skupaj z nemško skladateljico Limpe
Fuchs sta v jeseni 1992 v Münchnu pripravila de-
lo za tolkala, plesalce in vokalni ansambel (po li-
terarni predlogi Carlosa Castanede *Učenje don
Juana*). Zelo plodovit je kot avtor scenske glasbe.

- Priznanja in nagrade: Tri odkupne nagrade na mednar. mladinskem pevskem festivalu v Celju, Nagrada občine Idrija (1983), Zlata ptica (1984), Sterijina nagrada za scensko glasbo k predstavi Lepa Vida SSG iz Trsta (1989), Odkupna nagrada Komornega ansambla Slovenicum in lj. Festivala za obogatitev cikla »Hommage à Mozart« (1992). Leta 1993 je skupaj z Igorjem Majcnom, Urošem Rojkom in Brino Jež-Brezavšček zastopal sodobno slov. glasbo na 17. Glasbenem bienalu v Zgbu.

Prim.: Osební podatki; hemeroteka Mestnega muzeja Idrija; Enc Sje 6, 71; poročila o delu in nastopih v vseh slov. časopisih (seznam v arh. PSBL Gorica).

Kvčč

KUKEC (KUKETZ) Simon, lastnik pivovarn, r. 20. okt. 1838 v Povirju pri Sežani, u. 29. sept. 1910 v Žalcu. Oče Jakob, kmet, mati Helena Stok. Po osn. š. je delal pri železnici in ob poroki je bil železniški čuvaj v Sosljanu. 29. avg. 1869 se je v Trstu poročil z Ano Smolka (Szmolka, r. 5. dec. 1841 v St. Antol, Slovaška, u. 5. jan. 1915 v Laškem, pokop. v Žalcu), s katero je imel 4 sinove in 4 hčere. Z ženo in otrokom sta se iz Sosljana preselila v Martinščico pri Reki (župnija Kostrena-Sv. Lucija), kjer sta vodila restavracijo za številne delavce, ki so tedaj gradili pristanišče na Sušaku. Po krajšem bivanju v Gor. se je družina naselila 1880 v Trbovljah, kjer sta prav tako z ženo vodila rudniško restavracijo. Pri tem je K. toliko zaslužil, da se je z družino 1884 naselil v Žalcu in tam kupil Žužovo pivovarno od vdove Franca Žuža. V Žalcu in okolici je nakupil tudi toliko hmeljskih nasadov, da je veljal za veleposestnika. 1889 je kupil še bližnjo pivovarno v Laškem (tedaj Laški trg). Obe pivovarni je združil in sta se imenovali Združene pivovarne Žalec in Laški trg. Obrat v Žalcu je vodil sam, v Laškem pa njegov sin **Edvard** (r. 17. nov. 1872 v Martinščici, u. 17. dec. 1931 v Žalcu) in hči **Ana** (**Aneta**, r. 10. jun. 1876 v Martinščici, u. 20. maja 1955 v Laškem), pozneje poročena Elsbacher. V Žalcu je K. v letih 1891/92 zgradil novo veliko pivovarno in v obeh obratih posodobil proizvodnjo. V Laškem je pri proizvodnji piva uspešno uporabil tudi termalno vodo iz bližnjega zdravišča in tako prvi varil termalno pivo. S tem je dobil pijačo, ki je bila po kakovosti podobna pivu iz češkega Plzna. Takšno pivo je K. kljub močni konkurenci izvažal ne samo do Trsta, Dunaja in Budimpešte, temveč celo v Egipt in Indijo. Za svoje proizvode je prejel priznanja: 1887 v Trbov-

ljah na obrtni razstavi, 1888 v Celju na spodnještajerski regionalni razstavi in 1900 v Parizu na svetovni razstavi nagrado francoske vlade. - V svojih pivovarnah je K. želel zaposlovati samo slov. delavce in nameščence. Ker ni bilo slov. strokovnjakov za pivovarništvo, je nastavljal raje Ceh kakor Nemce, kar je bilo v tistih časih in narodnostnih bojih na Slov. Štajerskem posebno važno. V Žalcu je bila tedaj pivovarna edino podjetje, v Laškem pa je bil K. med več nemškimi podjetniki edini Slov. 1902 je obe pivovarni prodal delniški družbi, ki so jo osnovali slov. liberalni gospodarstveniki (preds. Ivan Hribar); sam je bil pri tej delniški družbi udeležen s 1.000 delnicami, sin **Edvard** pa je ostal dir. pivovarne v Laškem. Nova delniška družba je prevzela obe pivovarni leta 1903. Od prihoda na Štajersko so priimek K. na uradnih dokumentih večkrat pisali po nemškem pravopisu Kuketz. - Pisatelj F.S. Finžgar je družino K. popisal v svoji povesti *Mirna pota* (Celje 1952, Slov. večernice 103). Glavni junak povesti, Rudi Slak, ima zaročenko Irmo, s katero se poroči, in ta je povzeta po *Irmi* K. (r. 20. okt. 1878 v Gor. - Sv. Ignacij, u. 10. jan. 1908 v Lj., pokop. v Žalcu), poročeni Strgar, četudi Finžgar njeno prezgodnjo smrt po svoje prikaže. V povesti je Irma hči posestnika in trgovca z deželnimi pridelki Strgarja, ki ga je pisatelj popisal po Simonu K. Najbolj zvesto je v povesti prikazana Irmina sestra Zora, v kateri je moč spoznati Aneto K. Brat, ki študira, pa je vzet po Vilku K. ki je tedaj študiral tehniko v Pragi.

Prim.: Krstna knjiga župn. Povir, tom. VI., pag. 69; poročna knj. župn. Sv. Jakoba v Trstu, lib. I., pag. 161; mrl. knj. župn. Žalec, tom. VI., pag. 45, 65, 105, 293; SN 1. in 7. okt. 1910; R. Vrečer, Savinjska dolina, Žalec 1930, str. 233 (letnica prihoda v Žalec napačna); J. Orožen, Zgodovina Trbovelj, Hrastnika in Dola, V Trbovljah 1958, str. 449; F.S. Finžgar, Zbrano delo 8, Lj. 1986, str. 430-31.

Ry

KUNC Boris, zdravnik, r. 19. nov. 1909 v Ročanju, u. 25. mar. 1992 v Lj. Oče Ivan, učitelj, mati Pavlina Berbuč, gospodinja. Osn. š. in gimn. je obiskoval v Lj. Maturiral na II. drž. real. gimn. 1927. Vpisal se je na Medic. fak. U v Lj., nadaljeval študij medicine v Bgdu, kjer je tudi promoviral (1933). Po stažu in vojaškem roku je specializiral kirurgijo in opravil specialistični izpit (1938) pri prof. Budisavljeviću v Zgbu. Izpopolnjeval se je v Heidelbergu, Strasbourgu, Berlinu in Pragi. 1947 je bil imenovan za načelnika kirurškega oddelka Vojne bolnišnice v Lj.,

kar je ostal do upokojitve (1977). Upokojen je bil kot polkovnik. Izpopolnjeval se je še v Londonu, Leedsu in Lyonu. 1964 je bil imenovan za izred. prof. na vojno medic. akad. v Bgdu. Prvi v Jslji je opravil komisurotomijo. Prvi v svetu je uvedel zdravljenje pooperativnih stenoz z deksametazonom. Bil je izreden diagnostik in operater.

Prim.: Enc Sje 6, 74; Podatki sina Petra Kunca.

A. Pr.

KURINČIČ Jožef, prof. - slavist, kulturni delavec, r. 22. febr. 1949 v Drežnici pri Kobaridu. Oče Jožef, kmet, mati Jožefa Koren, gospodinja. Živi v Lj. V družini je bilo sedem otrok. V isti hiši (št. 24) je bil rojen msgr. Anton Rutar, prastric, brat očetove matere. Osn. š. v Drežnici (1.-4. razr.) in v Kobaridu (5.-8. razr., 1957-64), nadaljeval na Srednji verski šoli v Vipavi (1965-68), po maturi (1964) dveletno služenje vojske v mornarici JLA (1968-70). Študij teologije na Teol. fak. v Lj. (1970-72), študij na Filoz. fak. v Lj., smer slovenski jezik s književnostjo (A) in primerjalna književnost (B), diploma apr. 1977; diplomska naloga *Slovenska ekspresionistična drama religiozne tematike* (pri prof. F. Zadravcu). L. 1977 poroka z Ivanko Godec, s katero imata pet otrok. - Prof. slov. jezika in književnosti na Sred. š. tiska in papirja v Lj. od 1977 do 1993, prof. slov. na Škofij. Glas. gim., Lj. - Šentvid od 1993 dalje. Odgovorni ured. Tretjega dne, časopisa za študente in izobražence (od jeseni 1991). Objavil razprave in članke s področja liter. kritike, (religiozne) kulture ter pedagogike. V časopisu Tretji dan objavil: *Ob obletnici smrti Jožeta Udoviča* (1987), *Iskanje izgubljenega smisla v povojni slov. poeziji* (1990); v reviji Cerkev v sedanjem svetu objavil članke z različno vsebino: *Skupna pot do osebne in zrele vere* (1983), *Zorenje za vrednote* (1984), *Sveto pismo - prvotno kulturno besedilo življenja* (1988), *Nekaj misli o inkulturaciji in slov. književnosti* (1988), *Biti v svetu pa ne od sveta* (1989), *Nekaj misli o mladinski pastoralni* (1989), *Družina pred novimi zahtevami časa in družbe* (1990), *Strah je najmočnejše orožje v hudičevi kovačnici* (1990), *Družina pred novimi zahtevami časa in družbe* (1990), *Šolska vzgoja na razpotju v prelomnih časih* (1991); v Delu: *Posledice socialističnega »izvirnega greha«* (1990); v Družini: *Mladinska pastoralna na razpotju* (1990). Predavanja: *Sholar iz Trente - slovenski Faust* (Lovrenčičev simpozij na Sveti Gori, 1990, izide v zborniku); *Soodnosnost vzgojnih dejavnikov v šoli* (21. katehetski teden, Mirenski Grad - Maribor 1991; objavljeno v zborniku Dom, šola in žup-

nija za celostno vzgojo, MKS, Lj. 1991, 49-60). - Predaval za mladino na raznih krajih Sje: *Mladi, ljubezen, spolnost in zakon; Otroci v življenju moža in žene*. V Gradežu v Italiji je predaval na srečanju mladih iz gibanja Pot: *Med krščanstvom in barbarstvom* (1987).

Prim.: Osebni podatki (1992); poročila o delu. R.V.

KUŠAR Ivan, časnikar, prevajalec, r. 6. maja 1859 na Rabu, u. 5. jan. 1941 v Zagrebu. Oče Ivan, krojač, mati Antonija Bastiancic. Starejši brat Marcel (1858-1940) je bil ravn. hrv. gimn. v Zadru in priznan filolog. Ivan je končal učiteljsiše v Arbanasih pri Zadru, kjer je pozneje tudi učiteljeval. Opustil je učiteljski poklic in začel na Sušaku z Adolfom Pretnarjem izdajati *Male primorske novine*. Z jan. 1889 je začel sodelovati s puljskim listom *Il Diritto croato* in prevajati v it. dela slovan. avtorjev, v glavnem poezijo. Glede it. in slov. je bil samouk. 1895 je v listu *Il Pensiero* slavo objavil prevod novele *Creature e Creatore* Janka Borislaviča. *Il Diritto croato* piše, da je imel K. prijateljsko korespondenco z znanimi it. pisatelji Santagato, Capuano, Guerrijem in Verdinoisom. 8. nov. 1892 je postal K. na povabilo Andreja Gabrščka ured. gor. tednika *Il Rinnovamento*. To je bilo polit. glasilo, vendar se je že tri mesece po ustanovitvi začel časopis ukvarjati tudi s prevodi iz slovan. književnosti. Spoznal se je z Ivanom Trinkom, ki je 1886 objavil v videmskem dnevniku *Il Cittadino italiano* Stritarjev roman *Gospod Mirodolski*. Roman je v prevodu uspel, zato sta se K. in Trinko domenila, da ga ponatisneta v *Il Rinnovamento*. Izhajal je pod naslovom *il Signor di Valpaciifica*. Racconto. Versione dallo sloveno di Zamejski (od 12. jul. 1893 do 14. jul. 1894). Prevod je Trinko precej popravil. V tem tedniku je priobčil Trinko še tri prevode pesmi Nikolaja Al. Nekrasova in Gregorčičevega Človeka nikar! - *Ma l'uomo non crear* (10. febr. 1889) (gl. PSBL IV, I. Trinko, 60, in Trinkov simpozij v Rimu, 76-77, 82). - Med svojim uredništvom je moral K. večkrat pred sodnika in dvakrat v ječo. Druga obsodba z dne 4. apr. 1895 je pomenila tudi konec lista samega. Ker je bil list polit. angažiran, je istočasno tudi za Goriško predstavljal poseben primer propagiranja slov.-hrv. povezave v boju za avtonomno državo južnih Slovanov. K. je bil zaveden Hrvat — znal pa je dobro tudi slov. — in v svojih člankih je zagovarjal zedinjeno Hrv. in Sjo v avtonomni državi, vedno v okviru Habsburžanov. Nato se je pridružil Antonu Jakiću, ured. polit.

liter. lista *Il Pensiero slavo*. V gor. tiskarni mar-kiza Obizzija (gl. čl.) je 1884 izšla K-jeva knjižica v it. *Impressioni e note sulle feste di Dubrovnik (Ragusa) per lo scoprimento del monumento di Ivan Gundulić*. 1910 je izdal prvo knjigo prevodov v it. pri tiskarni Licinio Cappelli *Canti Jugoslavi*. Versioni dal serbo-croato-sloveno-bulgaro. Knjigo omenjajo LZ, DS in hrv. časopisi. 1925 je pri založniku Tommaseo v Trstu izdal drugo antologijo *Poeti jugoslavi del Rinascimento*, kamor je vključil predvojne prevode. Knjigo so ocenili v Sji, na Hrv. in v reviji Marzocco iz Firenc s šifro G. S. G. Kot v prvi knjigi ima tudi v tej pri vsakem avtorju življenjepis v prijetno kramljajočem slogu. - K. se je ponovno oglasil 1931, ko je v splitskem časopisu Novo doba objavil črtico *Razgovor sa jednom lastavicom*.

Prim.: Darinka Košuta, Časopis Il Rinnovamento (1892-1895). Kulturno-politično glasilo Slovanov na Primorskem, diplomatska teza v slov., Univ. degli Studi di Udine, in tam navedena liter.

Dar. Košuta

KUŠČER Klavdija, pedagoški pisec, r. 14. mar. 1962 v Postojni, živi v Novi Gor. Oče zidar Vin-ko Vovk, mati Anica Rebol, gospodinja. Osn. š. v Šempasu, v Novi Gor. je maturirala na pedagoški gimn. (1980). Študirala je na PA v Lj. (odd. Nova Gor.) in diplomirala l. 1982. Od l. 1983 je zaposlena na osn. š. Milojka Štrukelj v Novi Gor. Članke s področja poklicnega dela je objavila v revijah *Otrok in družina*, *Educa* in *Šolski razgledi*. L. 1991 je bila soavtor pri knjigi *Integrirani pouk* (Lj. 1981) ter pri knjigi *Integrirani dnevi na razredni stopnji osnovne šole*. K. je tudi soavtorica knjige *Didaktične vaje 2 v prvem in drugem razredu osnovne šole* (Lj. 1992). L. 1993 je izšla njena knjiga *Didaktična prenova razredne stopnje osnovne šole - Integrirani pouk; izvedba integriranega pouka*. K. je soavtor delovnih zvezkov za učence 2. razreda osn. š. in priročnika za učitelje 2. razreda.

Prim.: Osební podatki (pismo 28. okt. 1993).

B. Mar.

L

LADAVAC Vjekoslav, tigrovec, družbenopolitični delavec, r. 24. apr. 1912 v Vela Traba pri Pazinu, u. 21. dec. 1979 v Pulju. Oče Jože je bil sred-njepremožen kmet ter je padel na fronti v Gali-ciji (1915). Osn. š. v Bermu (1919-26). Konec 1928 se je pridružil narodnorevolucionarni organizaciji TIGR ter mar. 1929 sodeloval pri akciji istrskih tigrovcev, da z oboroženim nastopom preprečijo udeležbo svojih rojakov pri faš. parlamentarnih volitvah. Oblast ga je zato zaprla in je bil v znanem Gortanovem procesu pred faš. posebnim sodiščem obsojen na 30 let zapor. Zaprt je bil v krajih Fossombrone, Lucca in Civitavecchia, 1938 je bil pogojno izpuščen na svobodo. 1940 je bil znova zaprt eno leto, vključil se je v NOB ter bil nekaj mesecev pred kapitulacijo It. ponovno zaprt. Takoj po vrnitvi iz zapor-a jan. 1944 je odšel v partizane. - Aktiven družbenopolit. delavec je bil tudi v povojnem ča-su. Svoje ilegalno protifaš. delovanje je predsta-vil dvakrat na strok. srečanju Pazinski memorijal (1971, 1973), samostojno so izšli njegovi spomi-

ni *Moji zatvori* (Pula 1983). L-ev pričevanja o ile-galnem antifaš. odporu dopolnjujejo spomine zla-sti prim. tigrovcev (Z. Jelinčič, V. Španger, T. Rutar), prikazujejo pa tudi veliko povezanost, ki je bila med mladimi antifaš. SlovPrim in Istre. V svojih spominih, zlasti pa v posthumni knjigi omenja svoja zaporniška srečanja z mnogimi Pri-morci (npr. dr. A. Sfiligoj, D. Hreščak, Z. Jelin-čič, D. Rupel, V. Španger, V. Štoka itd.).

Prim.: V. Španger, Bazoviški spomenik, Trst 1965, 62-70; Čermelj, Slovenci, 317; Aula IV (slov.), 23; Pazinski memorijal 2, 1971, 103-63; 4, 1976, 205-26.

B. Mar.

LAHARNAR Peter, pravnik, r. 17. febr. 1858 na Pečinah, u. 30. okt. 1932 v Dutovljah. Oče Janez, kmet, mati Marija Lapanja. Gimn. je končal v Gor. (1879), pravne študije s promocijo pa na Du-naju. 4. avg. 1884 je stopil v službo pri namestništvu v Trstu, med 1886 in 1892 je služboval pri okraj. glavarstvih v Pulju, Poreču in Sežani. Od

1893 je služboval pri Ministr. za notranje zadeve na Dunaju, 25. okt. 1897 je postal okraj. glavar v Sežani. 28. mar. 1901 je bil nameščen pri dežel. vladi za Bukovino (Černovice), kjer je ostal do pomladi 1912. Okt. istega l. je stopil v pokoj. Deloval je tudi v polit. življenju na Gor. kot somišljenik Antona Gregorčiča. 1907 je kandidiral v sodnih okrajih Ajdovščina, Komen, Sežana za drž. poslanca, vendar ni uspel niti pri prvi (14. maja) niti pri ožji volitvi (24. maja). Med kandidati je bil tudi 1913 pri gor. deželnozborskih volitvah (volilni rezultati kažejo, da na volitvah ni nastopil).

Prim.: NadškAGor; arhiv GorMuz; Gab II, pass.; Pol stoletja, 97; GorLtk 12-14/1985-1987, 164-65; V Melik, Volitve na Slovenskem 1861-1918, Lj. 1965, 379.

B. Mar.

LAPANJA Ivan, geometer, deželni poslanec, r. 17. jun. 1857 na Ponikvah (Tolminska), u. 12. mar. 1945 prav tam. Oče Andrej, posestnik, mati Neža Božič, gospodinja. V Trstu je končal 1885 zemljemersko š. (pred tem je opravil prakso pri inž. Erzetiču v Gor.) in prvo službo nastopil v Tolminu. Med službovanjem je opravil v sodelovanju z okraj. cestnim odb. v Tolminu mnoga meritvena dela in izdelal nekaj projektov za ceste in mostove. Kasneje je vodil razdeljevanje skupne srenjske zemlje. V Kobaridu, kjer se je naselil, je imel posebno projektivno pisarno (L-ev uslužbenec je bil tudi Venceslav Smrekar, gradbeni inž. in slikar). 1895 je bil izvoljen kot kandidat polit. društva »Sloga« v Gor. v gor. dežel. zbor (v razredu kmečke kurije sodnih okrajev Tolmin, Bovec, Cerklje, Kobarid). Ponovno je bil izvoljen 1902. L. 1908 pa je kandidiral na dežel. volitvah za kobariško Katol. polit. in gospodar. društvo, vendar ni uspel. L. je bil preds. tega društva. 1910 se je iz Kobarida preselil v rojstni kraj, kjer je prevzel kmetijo. Vzporedno z delom na kmetiji je še vedno opravljal zemljemerska dela in izdelal več načrtov za stanovanjske hiše in drugo.

Prim.: Župnij. arh. Šentviška Gora; Gab I in II, pass.; V. Melik, Volitve na Slovenskem 1861-1918, Lj. 1965, 376; Pokraj. arh. Nova Gor.; Zbornik Šentviške planote, Šentviška Gora 1982, 109.

K.K.

LAVRENČIČ Hilarij, glasbenik, r. 26. jan. 1962 v Doberdobu. Oče Karlo, delavec v tržiških ladjedelnih in organist, mati Odorina Frandolič. Osn. š. v Doberdobu, sred. in klas. gimn. - licej v Gor. (matura 1981). V letih 1976 - 78 je obisko-

val orgelski tečaj prof. H. Berganta; pri prof. E. Lipizerju na gor. glasb. š. Istituto di Musica je študiral klavir, iz katerega je diplomiral 1982 na konservatoriju Jacopo Tomadini v Vidmu. Študij harmonije je dopolnil pri prof. Zanettovichu in 1988 dokončal študij harmonije, fuge in kontrapunkta. Pri prof. G. Zanettiju je študiral zborovsko kompozicijo in dirigiranje. - 1980 je začel poučevati klavir in teorijo na glasb. podružnicah. Harmonijo poučuje na gor. glasb. š. Istituto di Musica od 1984, na Centru za glasbeno vzgojo Emil Komel od 1988, na GlasbM v Trstu od 1991. Od 1986 je korepetitor v trž. opernem gledališču Verdi. - L-eva glasb. dejavnost je razvejana: kot dirigent vokalnih skupin je začel že v licejskih letih: vodil je šolski Oktet Primož Trubar (1979-80), med vojaščino (1983-84) zbor brigade alpincev Vox Julia, s katerim je nastopil okrog 60-krat in zasedel prvo mesto na vsedrž. tekmovanju zborov alpincev v Brescii. 1985 je prevzel vodstvo domačega meš. zbora Hrast, s katerim redno nastopa doma, v naši deželi, a tudi v tujini (Avstr., Belg.). Vodil je tudi združene zборе: Sattnerjeva kantata *Jejtejeva prisega* (1986), opereta *Planinska roža* (1989), spevoigra V. Vodopivca *Srce in denar* (1992). Dirigiral je tudi instrumentalne zasedbe. Kot pianist spremlja komorne skupine, predvsem solopceve. Kot skladatelj je komponiral za klavir in deklški zbor. Uglasbil je dve Kosovelovi pesmi in eno Paljkovo, napisal nekaj skladb za deklški zbor in nekaj priredb za meš. zbor. Priredil in orkestriral je *Planinsko rožo* in *Srce in denar*. Lavrenčičeva je sigla radijske oddaje *Na goriškem valu*.

Prim.: Osebni podatki; Doberdob včeraj in danes. Ob 80-letnici Kmečko-obrtne hranilnice v Doberdobu 1988, 364-69; Nekaj misli dirigenta H. Lavrenčiča (v Zvezi slov. kat. prosvete - Gorica. Ob 40-letnici skladateljeve smrti. Vinko Vodopivec, Srce in denar, spevoigra za soliste, igralce, balet, zbor in orkester); poročila o nastopih v KatG, PDK, Picc., VoceI, MessV, Trieste Oggi.

B. LU.

LAVRENČIČ Just, organist in pevovodja, r. 25. okt. 1908 na Katinari pri Trstu, kjer živi. Oče Andrej, delavec, mati Antonija Lavrenčič, gospodinja; imela sta sedem otrok, dva sta umrla v rani mladosti. Osn. š. je začel 1914 na Katinari, 1918 je odšel s skupino otrok iz revnih in številnih družin v Slavonijo (Hrv.), kjer je pri hrv. - nem. družini delal, hodil v šolo in precej stradal. V enem šol. letu se je dobro naučil hrv. in nem., ki jo je

sicer poznal že iz prejšnjega šolanja. Na Katinari je nato dokončal osn. š. in triletni nadaljevalni tečaj. 1924 se je vpisal v Ciril-Metodovo š. pri Sv. Jakobu (Trst) in opravil 2. in 3. razr. meščanske š., drž. izpit pa je napravil 1925 v Postojni. Dopršil je še dveletno trgov. š., kjer je študiral tudi franc. Po končani šoli je privatno nadaljeval študij franc., za izpopolnitev nem. pa se je vpisal v Berlitz school; tako ta dva jezika in hrv. popolnoma obvlada. Veliko je bral, posebno zgod. dela in evrop. klasike, zlasti ruske in franc. (v izvirniku). - Za glasbo se je zanimal že zgodaj, resneje od 1925, ko se je vpisal v tečaj za pevovodje, ki ga je ustanovila takratna Prosveta v Trstu in je trajal tri leta. Obsegal je poučevanje klavirja, teorijo, harmonijo in kontrapunkt. Izpit iz harmonije je opravil na konservatoriju Tartini 30. jun. 1932 in dosegel najvišjo oceno (v komisiji je bil tudi trž. glasbenik Illersberg). 1934 so ustanovili pri sv. Antonu Novem šolo za organiste Sv. Cecilija in vpisal se je tudi L. Glavni predmet je bil koral-gregorijansko petje, ostala predmeta pa teorija in liturgija. Za izpit iz orgel je bil potreben tudi izpit iz harmonija; kupil si ga je in ga potem več desetletij uporabljal za pev. vaje. Za usposobljenostni izpit jun. 1934 je naštudiral z domačim cerk. pev. zborom tri gregorijanske pesmi, »illegalno« pa dodal še Vodopivčevo *Gledam jo* in dva odstavka Mavove latin. maše. Izpit je tudi tokrat opravil z najvišjo oceno in s posebno pohvalo za igranje na harmonij. - Orglati je začel 1927 v domači cerkvi na Katinari in nadaljuje še zdaj. Do pred nekaj leti je igral pri treh mašah (dveh slov. in eni it.) in pri popoldanskih večernicah. Za zbor je dolga leta ročno pisal partiture za vsakega pevca posebej in pesmi po potrebi tudi prirejal in harmoniziral. Bil je tudi pritrkovalc, sam je pritrkoval na tri zvonove, na večjega z ного, ostala dva z rokama; njegov oče je bil namreč tudi cerkovnik. - 1936 se je poročil s Kristino Batič iz Lonjerja. Imela sta pet otrok (eden je umrl). Žena in otroci so sodelovali v domačem društvu pri prosv. delu in bili cerkv. pevci od otroških let, žena je pela na koru do smrti (1987). - Med vojno je nosil v Trstu nabrani denar za part. v Brkine. 1944 so ga Nemci odpeljali najprej v koronejske zapore, nato v Istro v Višnjan, kjer je ostal šest mesecev in so ga zaradi znanja nem. uporabljali kot tolmača, prevajalca. Nato so ga poslali v Trst in je moral delati pri organizaciji TODT. - Še med vojno je 1944 ustanovil na Katinari otroški zborček, ki je nastopal v cerkvi in

tudi na slov. trž. radiu. Po vojni je istočasno vodil zборе v Rovtah (3 leta), Ricmanjah (2 leti), Rocolu (leto in pol) in pev. zbor društva Lonjer-Katinara (15 let). Večkrat je kandidiral na listi SSK in prejel tudi njeno odličje. - V nedeljo, 10. maja 1992, je dobil med slovensko mašo na Katinari visoko papeževo odlikovanje: »Justu Lavrenčiču, ki je 65 let s svojo orgelsko umetnostjo lepšal cerkveno liturgijo pri sv. Trojici na Katinari, apostolski blagoslov.«

Prim.: Podatki hčere Mire, por. Štoka; poročilo o podelitvi papeževega odlikovanja in slika podelitve v PDK 13. maja 1992; 65 let organist, KatG 14. maja 1992.

Jem.

LEGIŠA (LEGHISSA) Anton, redovnik, pisec, r. 22. jan. 1921 v Trstu. Oče Anton, stražnik pod Avstrijo, poštni uradnik pod Italijo, mati Kristina Žužek. Osn. š. (it.) je obiskoval v Trstu, sred. š. v Trstu, Frascatiju in Ciampinu (Rim), filoz. šolo v Ciampinu in v Španiji; bogoslovje v Španiji. Stopil je v red kletincev 1937 (noviciat v Antrodoco, Rieti). Mašniško posvečenje je prejel 22. dec. 1945 v Badajozu (Španija). Razne službe: v letih 1946-49 je poučeval jezike na Inštitutu v Don Benito v Španiji. 1949 se je vrnil v It. in se vpisal na Vzhodni zavod v Rimu, kjer je doktoriral 1952. Od 1952-54 je bil pri tajniku Kongregacije za redovnike, poznejšem kardinalu Laraoniju osebni tajnik. 1954-60 provincial it. province klaretincev; 1960-66 je opravljal službo provincialnega ekonoma v Rimu; 1963-67 je bil postulator za razglasitev svetnikov klaretincev in drugih; 1955 je postal prokurator v Rimu gor., lj., zgb. in bgd. škofije. 1964 so ga slov. škofje imenovali za ekonoma pri gradnji Slovenika v Rimu. 1966 je bil drugič izvoljen za provinciala it. province klaretincev. 1967 ga je generalni kapitelj izvolil za generalnega predstojnika klaretincev. 1970 je ustanovil prvo postojanko reda v Sji, v Novi Stifiti pri Gornjem Gradu. Od 1973-79 je bil ponovno generalni predstojnik reda, od 1973-79 generalni prokurator klaretincev pri Sv. Sedežu in istočasno tudi generalni tajnik svojega reda. Od 1966-90 je bil tretjič provincial it. province. V letih 1990-91 je bil dušni pastir v baziliki Marijinega Srca v Rimu. 1991 se je preselil v Lj., da bi pripravljaval novo postojanko svojega reda; istočasno je bil dušni pastir v Kamnici pri Mariboru. 1992 je bil premeščen v Trst, kjer je v službi pri Novem sv. Antonu in v drugih cerkvah za it. in slov. vernike. - 1952 je ustanovil v Rimu skupaj z jezuitskim patrom revijo za obnovo redov-

nic *Rivista delle Religiose*, pri kateri je sodeloval 15 let. 1953 je bil imenovan za tajnika pri reviji o cerkvenem pravu *Commentarium pro Religiosis*, ki izhaja v Rimu. 1962 je ustanovil v Rimu knjigarno »Alma Roma« s posebnim namenom, da bi kulturno pomagal izseljencem iz latinske Amerike. V reviji *Ephemerides Mariologicae* v Madridu je izdal svojo doktorsko tezo pod naslovom *Maternitas divina in Sergio Bulgakoff*. Kot časnikar je občasno objavljial razne članke v znanstvenih mednar. časopisih. Kot generalni predstojnik in tajnik je izdal članke in knjižice (okrožnice in vzgojne študije) za člane svoje kongregacije. V zadnjem času je izdal knjigo *Maria nel pensiero e nell'esperienza di Agostino Chieppi*, Parma 1991, in druge monografije ob prvi stoletnici smrti tega božjega služabnika. Postulator je namreč za razglasitev blaženim tega moža.

Prim.: Osební podatki.

Škerl

LEGIŠA Ivan (psevd. **Burnik**), pesnik, r. 17. jun. 1934 v Medji vasi (obč. Devin-Nabrežina), živi v Adelaidi v Avstraliji. Oče Anton, kmet, mati Angela Terzoni. Po osn. š. v domači vasi je dovršil Nižjo sred. šolo pri Sv. Jakobu (Trst) in se vpisal na slov. učiteljsiše pri Sv. Ivanu (Trst). Učenje ga ni zanimalo: »Naravno mrzil sem šolo, ker ni obetala kruha« (pismo 1. maja 1992). V 2. razr. je ponavljjal, se ponesrečil s kolesom, ostal celo leto neocenjen in zapustil šolo (1954). Zaposlil se je pri avtobusnem podjetju Sergas v Trstu kot prevodnik, po vrnitvi It. v Trst pa se je avg. 1958 vkrcal na ladjo Flaminia in se preselil v Avstralijo. Delal je v rudniku opala, 1961 se je vrnil domov in se poročil s Slovenko iz Ptuja, ki jo je spoznal po pismih. Po enoletnem bivanju doma se je vrnil v Avstralijo, se naselil v Adelaidi, kjer dela v tovarni steklenic. »Za oddih na svežem zraku sem si kupil farmo ob reki Bremer. S sinom zasajava mandlje in olive. Starejši sin je zaposlen v Canberri kot komputer programer na davčnem uradu. Mlajši sin je ljubitelj narave in vse kaže, da se bo bavil s kmetijstvom« (omenjeno pismo). - »Ljubezen do poezije sem našel na maminih kolenih. Otroku mi je deklamirala pesmice, katere je znala na pamet iz svojih otroških let. Za pisanje pa me je navdušil učitelj v osn. šoli (Dominik Hvalič, pismo).« Pisati pa je začel v Avstraliji 1958, ko se je dolgočasil in preganjal domotožje. Na pobudo pok. misijonarja dr. I. Mikule je začel pod psevd. Ivan Burnik objavljati pesmi v Mislih, mesečniku za versko in kult. življenje Slo-

vencev v Avstraliji (izhajajo v Sydneyu od 1952). Takratni ured., zdaj pok. p. Bernard Ambrožič, ga je spodbujal, da ni odnehal. 1991 je izdal v samozal. v Adelaidi pesniško zbirko *Jesensko listje* (natisnila Finsbury Press). V knjigi je na 75 straneh 74 pesmi, ki jih je deloma že priobčil v Avstraliji, deloma so nove. V začetku zbirke je moto, v katerem pojasnjuje svoj narodni položaj: »Zamejec sem bil tam, / tu je tujina. / O, domovina - / jaz - v srcu te imam.« Nikoli ni imel domovine, saj je bil v domači vasi v zamejstvu, v Avstraliji je v tujini, domovino ima samo v srcu in lahko o njej sanja. Razočarala ga je tudi »zlata svoboda«, ki je prinesla vseh vrst razočaranj. Pravi, da mu je vtisnila mladost »otožen, plah, istočasno uporen, neodvisen in trmast značaj«. - Pesmi so odsev L-evega duševnega razpoloženja, počutja doma in v tujini. V pesmi *Atek in mama* pravi, da je bilo najlepše doma: »Bilo nas je pet, / ki kruh smo drobili / in skupno molili / v zavetju ognjišča.« Razšli so se, vendar je v raju, kadar misli na starše. - Čeprav je po letih še mlad, ga muči starost, ugašajoča iskra je, »star, zavržen / vrč brez roča«. V puščavi je ostal sam med kaktusi, z usihajočim soncem in grenkobo v duši. S tujci je hodil po svetu, spraševali so ga, kje je doma, sam sebi se je smejal, ker je spoznal: »Doma ne bom nikoli več - ne tu - ne tam.« In še bridkejšje spoznanje: »Pomota je bila, da sem se sploh rodil.« V stiskah in težavah se zateka k Bogu: »Na vrhu samotnega hriba / v kapeli klečim...« Spoznal je: »Ljubezen brez Kalvarije je kača, / brez Jezusa smo mrtveci v temi.« - Veliko je osebnih izpovedi, ki so trpke, grenke, polne samote, napadov bolezni, strahov ob nevihtah: »Ne morem skriti, sem presajeno drevo, / v ožgani zemlji seme v mrtvi nadi.« - Nekaj pesmi je rodoljubnih, v redkih namiguje na ljubezen, vendar ni nobene izpovedi izbranemu dekletu. Smilijo se mu reveži, stari ljudje in zapuščeni otroci. Narava je navzoča v več pesmih, vendar je posebej ne opisuje, ampak je bolj spremljevalka osebnih izpovedi. V L-evih pesmih ni Krasa, čeprav se je rodil na Krasu, tudi ni značilne avstralske pokrajine, sredi katere živi in jo obdeluje. Ni avstralskih ljudi, živali, razmer. Pesnik ima preveč težav s samim seboj, da bi se lahko oziral okrog. - L. je pesnik samouk, slovenščine se je naučil doma in v šoli, zato jo obvlada, ne zna pa ustvarjati pesniškega jezika, sodobnega pesniškega izražanja, ne zna »kovati« primer in podob. Priporoča preprosto, nazorno, kakor so pisali v prejšnjem stoletju. Vse je tako, kakor je bilo ne-

koč, ko je bil še doma in zapregal vole, da je vozil domov ajdove snope. Torej življenje, ki poteka v resnici, življenje, kot si ga v domotožnem hrepenenju predstavljajo in želijo izseljenci. Naravnost ganljiva je njegova ljubezen do vsega slovenskega, do dobrote na svetu in do Boga, ki je njegova največja vrednota, edina tolažba in zavetje. - Pesmi so zložene iz ritmičnih verzov, ki so razdeljeni v kitice. Pri daljših verzih ima rimo, ima pa tudi pesmi s izrazito kratkimi verzi. Zložil je tudi štiri klasične sonete. - L-eva zbirka Jesensko listje se lepo sklada s sedanjim slov. kulturnim življenjem v Avstraliji.

Prim.: Osební podatki (pismo 1. maja 1992); arhiv učiteljskega A.M. Slomšek, Trst; podatki Antka Terčona; M. Jevnikar, M(Trst)1992, 82 in 111.

Jem.

LEGIŠA Zvonko, šolnik in kulturni delavec, r. 15. jan. 1947 v Sosljanu, živi v Vižovljah. Oče Emil, mizar, mati Celesta Zavادل. Osn. š. je obiskoval v Sosljanu, niž. sred. š. in nato klas. licej pa v Gor. (matura 1967). Diplomiral je iz naravoslovnih ved na Znan. fak. trž. U 1973 z disertacijo *Flora in vegetacija v kalih na tržaškem Krasu*. Od 1974/75 je poučeval mat. in prirodoznanje na sred. šoli Iga Grudna v Nabrežini (habilitacijo je dosegel z natečajnim izpitom 1978). 1984/85 je na isti šoli postal pov. ravnatelj, po opravljenem usposobljenostnem izpitu 1988 pa redni ravnatelj. Na tej šoli je še sedaj. - V prosvetno delo se je vključil še kot študent v Gor. Delal je pri SKA-DU in se bavil tudi z odbojko pri SZ Olympia. Maja 1976 je predaval o značilnostih kraških kalov v gor. Kat. domu. V domačem kraju je nato sodeloval pri SKD Igo Gruden iz Nabrežine. Bil je član moš. zbora tega društva in je sodeloval tudi pri društvenih odrskih predstavah. Sam je 1984 sestavil in uspešno pripravil za odrsko uprizoritev lepljenko *Ognjišče je zaživelo in spregovorilo*. V njej so prikazane anekdote, vraže in pripovedke, ki so še žive na področju devinsko-nabrežinske obč. Kot kult. referent pri omenjenem društvu je posvetil precej časa delu z mladino. Od 1981 do 1991 je v Nabrežini večkrat organiziral poletne centre za osnovnošolce in otroke v vrtcih. Zaradi vse te dejavnosti mu je 1984 Zveza slov. kult. društev iz Trsta podelila odlikovanje Zlati krogi. - Ko je SKD Igo Gruden 1980 prvič organiziral razstavo o nabrežinskih kamnolomih, je bil med glavnimi pobudniki. V okviru istega društva je bil 1986 glavni oblikovalec druge, precej odmevne razstave ob dvati-

sočletnici nabrežinskih kamnolomov. Njegov govor ob odprtju predrazstave v Sosljanu je bil objavljen v Sobotni prilogi Dela 1. mar. 1986. Nato je v sodelovanju s publ. I. Vogričem in prof. A. Brecljem napisal knjigo *Nabrežinski kamnolomi* (1989, ZTT). Vedno v povezavi z značilnostmi domačih krajev je 1990 pripravil za RAITrsta potopis *Po vaseh devinsko-nabrežinske občine*. V L-evih tekstih je možno marsikje najti nekaj rahle ironije in tudi kako hudomušnost, vendar je povsod čutili globoko navezanost na domačo zemljo in na kraškega človeka.

Prim.: Osební podatki; KatG 3. jun. 1976; Kraški kali nekoč in danes, KolGMD 1977, 137-40; Tudi smeh in zabava je naša kultura, domača, pristna kot kraški pršut, PDK 15. mar. 1984 s sl.; NL 15. mar. 1984; Danes otvoritev proslav ob 2000-letnici nabrežinskih kamnolomov, PDK 21. febr. 1986; Vloga kamnarstva v 2000-letni zgodovini Nabrežine, Gosp 28. febr. in 7. mar. 1986; Dva tisoč let kamna iz Nabrežine, Delo 1. mar. 1986; Bogat prikaz pomena nabrežinskih kamnolomov, NL 13. mar. 1986; PDK 17. okt. 1989 s sl. ab

LENARDIČ Stanislav, publicist, politik, r. 26. sept. 1918 v Krminu (Cormons) v Furlaniji, živi v Lj. Oče Ciril iz Njivice pri Kojskem je bil avstr. orožnik, mati Petra Lenardič iz Njivice pri Kojskem, gospodinja. Po prvi svet. vojni se je družina preselila v Jslo, oče se je predčasno upokojil in delal v skladišču in kot vratar v tovarni papirja v Radečah pri Zidanem Mostu. 1939 je maturiral na 3. real. gimn. za Bežigradom v Lj. in se v jeseni vpisal na Pravno fak. Kot srednješolec je bil član Sokola in srednješolske Streleške družine, pisal je tudi v mladinski časopis *Naša volja*. Na univ. je bil član JNAD Jugoslavija in potem skupine »disidentov«, ki je snovala društvo Svoboda. Kot preds. kluba primor. Slov. Dobrodo je bil tudi član Društva prijateljev SZ. 1941 je delal pri mladih v Stari pravdi, ki jo je vodil dr. Črtomir Nagode. Občasno je skrbel za zvezo med Staro pravdo in OF. Jan. 1942 je zapustil Staro pravdo, ko so jo izključili iz OF zaradi sporov glede Mihajlovičevega gibanja, in se vključil v OF. Jul. 1943 je odšel v partiz. in delal v raznih bojnih enotah kot propagandist in vojni dopisnik. Največ časa je bil v Šlandrovi brigadi in 4. operativni coni na Štajerskem. Mar. 1945 so ga razporedili v propag. odd. GŠ NOV, od koder so ga poslali v štab 4. armade kot časnikarja za zvezo in vojnega dopisnika. S 4. armado je prišel v Trst in ostal tukaj do 1947.

Opravljal je vrsto časnikarsko-publicističnih in propagandnih dolžnosti v Pokraj. agit-propu. Bil je vodja podružnice Tanjuga za Slov. Primor. in Trst, ur. LdTd in PDK v Trstu in odgov. ur. Soče v Gor. Sodeloval je tudi pri snemanju in izdelavi filma *Trst*, ki so ga poslali na pariško mirovno konferenco. - Iz Gor. je odšel 1947 na študij v Lj. in diplomiral 1948 na Pravni fak. Zatem je delal kot zunanje-polit. komentator v LdP, od 1949-52 na uradu za informacije pri vladi LRS, nekaj mesecev je bil prvi tajn. Izselsjenske matice, zatem pomočnik glav. ur. revije *Tov.* 1953 so ga poslali ponovno v Trst, kjer je ostal tri leta kot stalni dopisnik SPor. 1955 se je vrnil v Lj. in bil komentator v zunanje-polit. rubriki SPor in nato *Dela*. Nekaj let je bil stalni dopisnik iz Jsle za Jslo amer. TV družbe CBS. - Od 1975-81 je bil generalni konzul Jsle v Clevelandu (ZDA). Po vrnitvi v Lj. je bil do upokoj. 1983 republ. svetovalec IS SRS. Zdaj je spet svoboden časnikar.

Prim.: Ljubo Sirc, Med Hitlerjem in Titom, Lj. 1992, 23-24; osebni podatki 21. mar. 1993.

Jem.

LESKOVEC Ivana, etnologinja, r. 17. jun. 1960 v Cerknem, kjer tudi živi. Oče Vladimir Bizjak, delavec, mati Marija Jereb, delavka in gospodinja. Osn. š. v Cerknem (1967-75), gimn. v Idriji (matura 1979). Študirala je etnologijo in zgod. na Filoz. fak. Lj. U (diploma 1984). Za diplomsko nalogo *Cerkno in Cerkljani (1910-1945, topografski oris)* je prejela študentsko Prešernovo nagrado. Od 1984 je zaposlena v Mestnem muzeju Idrija kot kustos-etnolog, od 1988 tudi kot vodja muzejskega oddelka v Cerknem. Strok. se ukvarja z vprašanji krajevnega zgod. Cerknega in Cerkljanske, z raziskovanjem cerkljanske »laufarije« (znana pustna šega) in laufarskih mask, v zadnjem času pa predvsem s preučevanjem idrijskega čipkarstva in z načinom življenja idrijskih rudarjev. Bila je mentorica na mladinskih raziskovalnih taborih (Vojsko, Idrija). - V Cerknem in Idriji je v preteklih letih postavila vrsto občasnih razstav (Cerkljanski laufarji, Zakojca, Police nekoč in danes, Kozarci iz zaprašenih vitrin, Čipke iz babičine skrinje itd.). 1990 je v obnovljeni domačiji pisatelja Franceta Bevka v Zakojci uredila stalno etnološko razstavo. Med 1987-91 je bila član ured. odb. Glasnika slov. etnološkega društva (SED), od 1986 je član ured. odb. IdrR in od 1991 njihov glavni ur. Souredila je knjigo *Idrijska obzorja* (1993). Strok. članke in razprave je objavila v IdrR, PrimSreč. Traditiones, Glasniku SED in v Idrijskih obzorjih.

Prim.: Osebni podatki: hemeroteka Mestnega muzeja Idrija.

Kvčč

LIČEN Vladimir, dipl. kemik in prof. kemije, r. 19. sept. 1912 v Žavljah pri Trstu, po uradnem obvestilu javnosti ustreljen 18. maja 1948; grob neznan. Oče Josip, višji stražnik v Trstu iz Rihemberka, mati Josipina Gvardjančič, gospodinja. Osn. š. najprej v Trstu, nato v Loki pri Zidanem Mostu in v Lj., kamor se je družina preselila po prvi svet. vojni. Maturiral 1930 na realki v Lj., diplomiral 1937 na Filoz. fak. v Lj. in opravil drž. izpit. Društveno je od dijaških let delal pri Sokolu in v naprednih akad. klubih. - Kot kemik je L. služil vojaščino v Obiličevu. Od 1938 do mobilizacije 1. apr. 1941 je bil zaposlen v tovarni barv in lakov Medić-Zankl v Medvodah. Po zloemu Jsle je apr. 1941 padel v Sarajevu v nem. vojno ujetništvo in bil odpeljan v Osnabrück. Po dogovoru med Nem. in It. je bil pozno jeseni istega leta odpuščen iz nem. ujetništva in preveden v It., ki ga je zadržala tako kot vse na predvojnem it. ozemlju rojene vojaške povratnike iz Nem. v svojem vojnem ujetništvu. Čas do kapitulacije It. je preživel v taboriščih na Reki, v Sulmoni in v Garessiu. Po begu iz taborišča se je nekaj časa skrival v hribih v bližini Garessia, nakar se je odločil, da krene proti domu. Prispel je do Trsta, kjer so ga Nemci zaradi nepravilnih dokumentov aretirali ter ga vključ v svoječasne mu odpustu iz nem. vojnega ujetništva poslali kot civilnega interniranca v Dachau. Žena je dosegla s prošnjo in sklicevanjem na njegovo delno invalidnost (pri sokolski telovadbi trajno poškodovano koleno), da so mu 25. maja 1944 dovolili povratek domov. Od avg. 1944 do konca vojne je nato delal v tovarni špirita in kvasa v Celovcu. Po osvoboditvi se je vrnil v Lj. ter se ponovno zaposlil v tovarni v Medvodah, preimenovani v Color., najprej kot njen obratovodja in nato kot direktor. - Delaven in navdušen je aktivno nastopal tudi na sestankih in zborovanjih. 3. okt. 1947 so ga po požaru v tovarni nepričakovano aretirali, ga obtožili sabotaže ter sodelovanja z Nemci in v znanem dachauskem procesu so ga 26. apr. 1948 obsodili na smrt. Skupno z drugimi žrtvami procesa je bil 27. jul. 1976 spoznan za nekrivnega in rehabilitiran. Za izgubo moža je žena dobila simbolično odškodnino.

Prim.: Časopisna poročila v dneh procesa; številni članki v letih 1985/89; Igor Torkar, Umiranje na obroke, Lj. 1984; Bora Krivokapić, Dachauski procesi, Bgd 1986; Pravnik 1987, št. 3-4.

B.S.

LIKAR Jože, gospodarstvenik, r. 25. apr. 1895 na Lokvah v Trnovskem gozdu, u. 9. jan. 1985 v Kostanjevici na Krki. Oče Josip, gozdarski strokovnjak (gl. čl.), mati Magdalena Bašin. Po končani politehniški in kolonialni š. v Liègeu (Belgija; diplomiral je za komercialnega inženirja), je služboval kot disponent v Gradcu, prav tam je bil med 1922-24 uslužbenec jsl. konzulata. 1924 je postal tajnik in nato direktor hranilnice in posojilnice v Kostanjevici na Krki. 1928 je organiziral kostanjeviške vinogradnike in bil soustanovitelj vinarske zadruga, ki jo je s presledki vodil 36 let. Deloval je zlasti kot vinarski strokovnjak in je posebno skrb posvečal dolenskem cvičku (sestavil je vinogradniški kataster za Gadovo Peč, izdelal je matično knjigo in elaborat za zaščito dolenskega cvička). Po upokojitvi je upravljal vinsko klet v Metliki (1960-64). L. je delal v lokalnih društvih vinarjev, sadjarjev in vrtnarjev, organiziral je sadjarske in vinske razstave, vodil tečaje za boljše kletarjenje, predaval na tečajih Gostinske zbornice ter učil na Gostinski š. v Novem mestu. Pomembno je tudi L-jevo strok. publicistično delo. Poleg člankov je napisal več samostojnih izdaj kot *Naš cviček* (Lj. 1955), priročnik *Vodnik po gostilničarskem kletarstvu* (Kostanjevica na Krki, Metlika 1964), *Slovenska vina, njih lepota in uporaba* (Lj. 1974). Pri zborniku *Kostanjevica na Krki. Ob sedemstoletnici mestnega obstoja* (1953) je sodeloval kot pisec in ur.

Prim.: NadškAGor; Krško skozi čas (1477-1977), Krško 1977, 558; Enc Sje 6, 172.

B. Mar.

LIKAR Tamara, vrhunska alpinistka, r. 24. maja 1959 v Postojni, u. v noči med 26. in 27. jun. 1982 v sev. steni Mangarta. Oče Jožef Krapež, uslužbenec, mati Silva Lokar, uslužbenka, oba z Otlice. Osn. š. in gimn. je obiskovala v Novi Gor., kjer se je po maturi zaposlila pri Ljubljanski banki kot referentka za kredite. Za gore so jo navdušili strici in teta in že kot 17-letna gimnazijka se je vključila v alpinistični odsek pri Planinskem društvu v Novi Gor. in poslej živela po gorah Italije, Avstrije, Švice in Francije. Komaj 22-letna je imela za seboj že več kot 200 vzponov, med temi 12 prvenstvenih in veliko prvih ponovitev. 1978 je edina preživela težko nesrečo na Prisojniku, kjer je snežni plaz zasul četverico slov. plezalcev. 1982 je bila kot izkušena plezalka in edina ženska izbrana v I. primorsko alpinistično odpravo, ki je istega leta osvojila najvišjo

argentinsko goro - 7.035 m visoko Aconcagua. Po tem uspehu je bila uvrščena v I. žensko odpravo na Pamir, ki naj bi odšla na pot 7. jul. 1982. Deset dni pred odhodom, ko je trenirala plezanje v sev. steni Malega Koritniškega Mangarta, pa je v nevihtni noči, zaradi podhladitve pustila svoje mlado življenje skupaj s soplezalcem Pavlom Podgornikom. - Tina aktivnost se je odražala na mnogih področjih alpinizma. Predavala je v alpinistični šoli, s sodelavci je pripravljala plezalni vodič po gorah Trente, o plezanjih in vzponih soških alpinistov je poročala v športnem kotičku Dela, ekspedicijo na Aconcagua je popisala v 30 podlistkih z naslovom *Primorci na Aconcagui* (PrimN 1982, št. 16-48 s sl.). Mnogo njenih pesmi ter bogatih dnevnikov o preplezanih stenah pa je ostalo v rokopisu. Za izjemne dosežke na alpinističnem področju je prejela: Priznanje Planinskega društva Nova Gor., Kristalni kelih skupščine občine Nova Gor. za vzpon na Aconcagua, Srebrni znak slov. društva Triglav iz Argentine, Bronasto medaljo na Alpiniadi v Romuniji ter značko »Salvamont« ob drugem sodelovanju na Alpiniadi v Romuniji.

Prim.: Osební podatki Tamarine matere; Obračun alpinistov, PrimN 16. dec. 1980; F. Savenc, Šesterica alpinistov mednar. razreda, Delo 27. okt. 1980; P. Grum, Delo da uspehe, PrimN 30. okt. 1981 s sl.; T. Likar, Primorci na Aconcagui, PrimN 23. febr. - 15. jun. 1982; Prva primor. odprava na Aconcagua, PrimN 8. jan. 1982; M. Zorč, Aconcagua, snežna gora. (Razgovor z alpinistom Petrom in Pavlom Podgornikom in Tamaro Likar, Iz dneva v dan), Glasilo srednje družboslovne ekonomske šole v Novi Gor. 27. apr. 1982; Mlada alpinista umrla v steni Mangrta, PDK 30. jun. 1982; Nasreča v steni Mangrta, Delo 30. jun. 1982; M. Kunšič, Pod vrhom Mangrta našli mrtvo alpinista, Delo 30. jun. 1982; D. Koron, Alpinista mogla naprej, PrimN 2. jul. 1982; Alpinista sta omagala, PrimN 2. jul. 1982; Tamara Likar in Pavel Podgornik, PrimN 2. jul. 1982; Tamara Likar, Ljubljanska banka avg. - sept. 1982, št. 8/9, str. 11 s sl.

ViK

LIPOVEC Franc-Tine, tigrovec, borec NOBJ, r. 13. jul. 1909 v Kovčicah (Brkini) v revni številni kmečki družini, živi v Luciji. Oče Ivan, mati Marija Slama. Kot pastir je obiskoval v uro oddaljenem Slivju osn. š., ki je že 1920 postala it. 13-leten je izgubil mater, 14-leten je odšel v Trst k sestri, ki ga zaradi moževe brezposelnosti ni mogla hraniti, zato je delal in se preživiljal nekaj mesecev pri kmetu Glaviču pri Sv. Jakobu, nato v vrtnariji pri Gerdeviču v Istrski ul., obenem je

obiskoval slov. osn. š. pri Sv. Jakobu. Sledilo je vajeniško delo za 15 lir na teden pri mizarju Buriju, a za prenočevanje pri Gerdeviču je zgodaj pred delom in po delu delal v vrtnariji. Da se je preživiljal, je na tržnici pri Sv. Jakobu za eno liro na dan pospravljaval dvema branjevkama opremo zjutraj in zvečer. Neki težak ga je pretepel, ker mu je odvezemal zaslužek. L. je nato za 2 liri branjevki opravljal enako delo na trgu Garibaldi. Po 9 mes. pri Buriju je pod boljšimi pogoji dobil delo pri mizarju Fr. Morettiju. Poleti 1926 je obolel in po ozdravitvi v bolnišnici se je zaposlil v trg. jestvin na trgu Garibaldi. Ob očetovi smrti se je vrnil apr. 1928 v Kovčice, ostal doma, odslužil 16 mes. voj. rok v Pizi, kjer je bil zaradi svoje slov. zavednosti večkrat kaznovan. Sept. 1931 se je vrnil v Trst, se zaposlil pri kmetu Tonetu Jelarčiču v ul. Costalunga, 1932 pa v ladjedelnici Lloyd Triestino, kjer je spoznal mnogo slov. in it. antifaš. in z njimi sodeloval. Ker je odklonil poitalijančenje priimka, je bil 1935 odpuščen. L. 1932 je začel sodelovati v TIGR, ko ga je njegova sestrčna Marija Jakulin seznanila s Fr. Zafredom iz Stare Sušice, zaposlenim v ladjedelnici; ta mu je prinašal tigrov. liter., včasih tudi Zafredova sestra Marija iz St. Sušice, kamor je tudi sam hodil ponjo. V Trstu je imel več sodelavcev, med katerimi so bili tudi trgovci Fr. Udovič, R. Pahor, And. Žerjal, Rih. Kapun, Al. Starc, v Borštu Marija Maver, v Zatrežcu A. Zobec, na Proseku Marija Španger, ki jo je kako leto obiskoval na domu in se z njo oženil 1935. Med brezposelnostjo 1935-40 je bival na Proseku, a je tudi že prej spoznal tamkajšnje ljudi, bil povezan s pevci cerkv. zbora, ki je s prirejanjem izletov bodril domačine, in z družinami zaprtih fantov, jim delil podpore in tudi sam zbiral prispevke zanje. Izbral je mnogo ljudi, jim delil tigr. liter. in organiziral aktiv sedmorice, ki so mu pomagali pri ileg. delu. Bival je pri Špangerjevih, delal na vrtu in v trgovinici kuriva. Po smrti očeta Iv. Špangerja je bil varuh mladoletnega Vojmila Špangerja, in ko je ta pobegnil v Jslo, je sam delal v trgovinici. 1939 se je brat njegove žene Lojze Španger vrnil bolan in brez zob iz zapora. L. in njegova žena sta ga hranila in negovala. L. je bil med bivanjem na Proseku v stalnem stiku z antifaš. v Trstu. 1940 se je zaposlil v ladjedelnici Sv. Marka in intenzivneje delal v delav. gibanju. Ob napadu nacifaš. na SZ je organiziral v ladjedelnici skupino antifaš., ki je imela pomemben vpliv na organiziranje in delovanje OF ter na delavsko enotnost v Trstu. Ko je avg.

1941 dobil zvezo z OF, je v ladjedelnici organiziral zbiranje sredstev za OF. Zaradi nevarnosti aretacije se je jun. 1943 umaknil, a po padcu faš. je spet delal v ladjedelnici do pomladi 1944, ko je bil v ilegali do osvoboditve. - V ilegali se je posvetil organiziranju Delavske enotnosti in voj. edinicam v mestnih tovarnah. Bil je član. Delavske enotnosti in voj. komisije, ki se je 15. mar. 1945 preosnovala v komando mesta Trst, ki je pripravila in izvedla vstajo v Trstu. L. je bil od avg. 1944 do osvoboditve član štaba in namestnik polit. komisarja. V letih 1943-44 je v predmestju Trsta organiziral skupine OF in bil tajn. OF rajona Sv. Ivan in Rocol. Od 5. maja 1945 dalje je bil namestnik komandanta narodne zaščite, nato do konca 1945 polit. tajnik rajonskega komiteja centra mesta. L. 1946 je postal član CK KP za JK in član kadrovske komisije do 1962. Že 1950 se je posvetil gosp. dejavnosti pri avtoprevozništvu do upokojitve. Stalno je sodeloval v družbenopolit. organ., zbiranju gradiva za Narodno in študijsko knjižnico (Odsek za zgod.) v Trstu. 1970 se je preselil v Piran in ostal aktiven. Živi v Luciji.

Prim.: Jože Koren, Fr. Lipovec sedemdesetletnik, PDK 13. jul. 1979; N.N., Fr. Lipovec - Tine, PDK 27. apr. 1983; Življenjepis Fr. Lipovca.

Rut.

LIPUŠČEK Milovan, gostilničar, tigrovec v Idriji, r. 8. febr. 1907 v Žireh, u. 27. jul. 1987 v Idriji. Oče Andrej, mati Marija Kobal. Študiral je na realki v Idriji z Zorkom Jelinčičem, sodelovala v dij. društvu v Idriji in Jelinčič ga je vpeljal v TIGR. L. in večkrat brat Viktor je vozil za gostilno vino iz Brd in Vipavskega ter pred nabavo vina prevzel od Jelinčiča ali od Zmage Krašne in Fanice Obid razno liter. na sedežu ZPD in na drugih mestih (pri Zlatem Jeleni) v Gor. ter skril pod pokončne sode. V Idriji je imel več sotrudnikov, med temi Z. Krašno do aretacije 1928, Rada Prelovca, Slavko Ferjančič do pobega v Jslo 1928, brate Didič in druge. Predvsem so bili njegovi sodelavci med rudarji, ki so lepili letake in drugo v rovih rudnika na vidnem mestu. Faš. jih niso odkrili. Zaupnike in sodelavce je imel v vseh vaseh v okolici Idrije, razen v Črnem Vrhu, ti so bili zlasti rudarji, ki so delali v rudniku. L. je osebno izročal liter. ali so prihajali k njemu. Med pomembnimi sodelavci je bil župan Rejec v Šebreljah, ki je hodil po liter. v Idrijo, ali jo je L. nosil v Šebrelje. Tu je vselej srečal na domu Rejca s sodelavci TIGR. Rejec je skrbel za knjižnico PD,

plačal celo učit. Fonzija Štruklja, ki so ga faš. od-pustili iz službe, da je uredil šebreljsko knjižni-co. Osební Rejčevi sovražniki so zakrivali njegovo smrt med vojno. L. in njegov brat Viktor sta so-delovala v TIGR do 1928, ko je Viktor ileg. odšel v Jslo. Po ustrelitvi bazoviških junakov je orga-niziral v Mariboru protestno zborovanje. Zato se je moral izseliti. Bival je v Zagrebu in bil spet preganjan, se izselil v Avstrijo, na Češko, se pri-družil vojski v Španiji in padel pri Broneti (Ma-dridu). L. je nato sam vozil vino in liter. iz Gor. 1929 je za faš. volitve 24. mar. 1929 pripeljal mno-go letakov. Po odhodu Z. Jelinčiča 1929 iz Gor. je L. še nekaj časa prejemal liter. v Gor., nato pa v Cerknem od Gabrijela Peternelja in Slavka Bev-ka, s katerima se je pogosto sestajal. Ker ga je faš. polic. zasledovala, je pridobil Bevkove v Idriji (imeli so prodajalno tobaka) za posrednike med njim ter Peterneljem in Bevkom, ki ga je polic. stalno zasledovala in nov. 1929 aretirala. Po se-stanku pri Novakih je polic. pozvala L. na kve-sturo v Idriji. Rešil se je, ker je istočasno iskal pri kmetu Blažu Štravsu zdravilo za očetov rev-matizem. Komisar je vedel, da muči očeta rev-ma, zato je L-ov izgovor zalegel. V tobakarni so sodelovali mati, dve hčerki in sin Janko, ki je bil aktiven tudi v Gor., kjer je študiral. L. je tudi nje-mu pomagal na begu v Jslo. L. je sodeloval s Franjem Vrčonom v Dobravljah pri Ajdovščini, z Lojzom Šavlijem iz Ušnika in Tonetom Leban-om iz Zabč v letih 1930-37. Ob koncu leta 1932 je poveril svojemu delavcu Slavku Aliču, da se je sestajal z Lebanom in Šavlijem in se tako izo-gnil faš. Sodeloval je z dr. Avg. Sfiligojem pred aretácijo 1930 in po vrnitvi iz ječe 1935 ter se ude-leževal v Trnov. gozdu Sfiligojevih zborovanj z dijaki. Alič je nadomeščal L. v raznih primerih, kajti Aličev zunanji videz faš. ni bil sumljiv. V taki situaciji je delal v TIGR-u do vstopa It. v vojno, ko je bil poslan v poseben bataljon »bat-taglione speciale« pod polic. stražo v Aquilo. Uspelo mu je, da je delal v uradu poveljnika ma-jorja karabinjerjev. Ugotovil oz. našel je seznam plačanih vohunov Slovencev, ki so vohunili v me-stu in po gostilnah. Mnogo Slovencev v poseb. bataljonih so spravili pred sodišče, ki jih je kaz-novalo z zaporom. Znan je primer Janeza Sivca iz Libušenj, ki je bil obsojen na 30 let ječe. O tem je pisal Prim. dnevnik. Ob vrnitvi po padcu faš. je bil L. interniran v Nemčiji. Hranil je primer-ke vsega ileg. tiska: letakov, listov, brošur itd. Pred internácijo v Nemčiji je vse te primerke dal

v varstvo Fani Žust v Idriji. V strahu pred nem. policijo je vse to uničila, da bi tudi sama ne od-šla v nemško internácijo.

Prim.: Osební arhiv.

Rut

LISJAK Andrej, zdravnik, deželni poslanec, r. 13. jan. 1849 v Lisjakih (Spodnja Branica), u. nezna-no kdaj. Oče Anton, kmet, mati Ana Čehovin. Na gor. gimn. je maturiral 1868. Postal je zdravnik. Zdravniško prakso je opravljal v Gor., kjer se je tudi udeleževal slov. javnega življenja. 5. jul. 1889 je bil izvoljen za dežel. poslanca v Gor., (slov. ve-leposestvo), po petih letih delovanja je odstopil, na njegovo mesto je bil 28. avg. 1894 izvoljen An-ton Klančič (gl. čl.). 1903 se je preselil na Dunaj.

Prim.: Anagrafski urad občine Gor.; Župnij. urad Šmarje na Vipavskem (pismo 10. maja 1993); Soča 14. in 21. jun. 1889; Gabršček I, pass.; V. Melik, Volitve na Slovenskem 1861-1918, Lj. 1965, 368.

B. Mar.

LOVEC Aleksander, gospodarstvenik, r. 27. ma-ja 1942 v Gorici, živi v Bukovici. Oče Štefan, zidar, mati Marija Žnidaršič, gospodinja. Osn. š. v Bu-kovici in Šempetru pri Gor., sred. ekonom. š. kon-čal v Novi Gor. 1966 je diplomiral na Visoki ekonom. š. v Mrbu. Služboval je kot komercia-list v Poligalantu (Volčja Draga) med 1965-80, bil nato dir. uvoznega oddelka tovarne Meblo (No-va Gor.), od 1981 do 1991 pa dir. in preds. pod-jetja Primex v Novi Gor. V tem času je Primex postalo pomembno podjetje, ki je sodelovalo na evrop., amer. in bližnjevzh. tržiščih. L. je po pro-padu jsl. trga zgradil v letih 1991-92 močno mre-žo podjetij v It., postal je preds. Primex Gruppo Italiano. 1990 je dobil Kraigherjevo nagrado za gospodar. dosežke. Med 1990-92 je bil drž. posla-nec (zbor občin).

Prim.: Osební podatki (19. jan. 1993); Enc Sje 6, 326.

Nn.

LOVRENČIČ Jože, učitelj, kulturni delavec, pe-snik in pisatelj, r. 19. okt. 1921 v Podnartu pri Kropi na Gorenjskem, u. 5. jan. 1992 v Buenos Airesu v Argentini. Oče dr. Joža, profesor, pesnik in pisatelj (gl. čl.), mati Antonietta Manzoni. Osn. š. v Lj. Marijanišču, 1941 je maturiral na klas. gimn. v Lj. Med vojno je prekinil študij prava na U. Ob napadu na Jslo se je javil kot prosto-voljec v vojsko. Spomladi 1943 se je vključil v Primorski četniški odred. Po kapitulaciji It. je bil dva meseca v šolskem odseku Slovenskega

domobranstva, a zatem v štabu Primorskih varnostnih straž v Trstu. Ob ustanovitvi 9. čete v Kobaridu je bil na lastno prošnjo poslan vanjo kot šef propagandne in obveščevalne službe. Kasneje je opravljal službo oficirja za zvezo pri štabu četniškega Srbskega dobrovoljskega korpusa s činom poročnika. Po vojni je živel nekaj časa kot begunec v taboriščih v Palmanovi, Ceseni, Rimu, Trevisu, Sieni in Serviglianu. Tu se je tudi poročil. Od 1948 dalje je deloval kot učitelj na slov. osn. šolah Zavezniške vojaške uprave na Goriškem in Tržaškem: v Skriljevem in Cerovem v Brdih, v Sempolaju in Slivnem na Krasu. Deloval je v Slovenski demokratski zvezi, pri časniku Demokracija in pri Radiu Trst II. Febr. 1951 se je z družino izselil v Argentino. V Buenos Airesu je deloval pri Jsl. klubu in pri Jsl. Sokolu, od slov. organizacij pa pri Taboru. V krogih slov. poveljnega izseljenstva je predvsem zaradi svoje jsl. monarhistične usmeritve in v zadnjih letih tudi zavračanja osamosvojitve Rep. Sje nedvomno pomenil izrazitega polit. samotarja. - V izseljenstvu je L. poklicno delal kot administrator v argentinskih zasebnih podjetjih, kot prevajalec in kot privatni učitelj. Po osebnih zdravstvenih težavah (1966) se je posvetil pesniškemu in pisateljskemu ustvarjanju. Objavljal je pod pravim imenom, včasih z oznako ml. (=mlajši), pogosteje pod psevdonimom R.L.J. Košanov, Rasto L.J. Košanov, zelo verjetno tudi Verinov. V sept. 1966 je bila v Buenos Airesu postavljena na oder njegova drama *Izdajalec*. Tragedija v treh dejanjih, ohranjena v popravljeni verziji. Nedvomno zaslužita pozornost njegova druga dva dramska teksta: *Med planeti in utrinki* (1973) in tridejanka *Srečanje*; odlomki njegove avtobiografske satire *Tugomir Sanjač*, ki so izhajali v reviji Tabor (Buenos Aires 1973); daljša pravljica *Vila zvezdica Natjenka in Kraljevič Jelko*, ki je ostala v rokopisu; še neobjavljeni zbirki krajših novel *Trnje brez cvetja* in *Cvetoči odmevi iz sanj*; in 200-300 pesmi, ki so pod naslovom *Pesmi* ostale v arhivu revije Meddobbe v Buenos Airesu. Pesmi je L. začel objavljati že v tržaških letih v KolGMD, nekaj pa jih je izšlo tudi v revijah Božje steze, Tabor in Duhovno življenje v Buenos Airesu. Izbor iz njegove zbirke *Pesmi* je bil objavljen v reviji Meddobbe (Buenos Aires 1990, 1991, 1992). Objave: R(asto) J.L. Košanov, *Tugomir Sanjač* (prvih 6 poglavij), Tabor Buenos Aires 1973, št. 3, 7, 9-10. - Rasto J.L. Košanov, *Junakom*, Tabor 1974, št. 1-2. Joža L. Lovrenčič, *Dopolnjeno je*, Tabor 1980, št. 4. - Jože Lovren-

čič, *Pesmi*, Meddobbe 25, Buenos Aires 1990, 210-14; *Iz cikla Spoznanje*, ibidem 26 (1992), 32-36; *Stirje soneti iz cikla Spoznanje*, ibidem 26 (1992), 183-84. - Jože Lovrenčič ml., *Spomini na mojega očeta*, Gorltek 18 (Nova Gor. 1991), 49-59. — L-eve pesmi so življenjske in neposredne, meditacijske in bolečinske, s posebnim poudarkom na osebnem trpljenju in razočaranju. O njegovih pesmih, prozi in dramatikah bo morala slov. liter. zgod. še povedati svojo sodbo.

Prim.: Osební podatki v arhivu dr. A. Vovko; pisma sestri Nini A. Lovrenčič-Lenček; Biografski podatki v dr. A. Vovko, »Opomba« k članku Jožeta Lovrenčiča ml., *Spomini na mojega očeta*, 18; Lovrenčičev zbornik za stoletnico pesnikovega rojstva (Nova Gor. 1991), 59; Bibliografski podatki Toneta Brulca, urednika revije Meddobbe (Buenos Aires), v arhivu prof. R.L. Lenčka

And. Vovko

LOVRENČIČ Nina A., por. **LENČEK**, bibliotekarka, strokovnjak za slovansko bibliografijo, r. 18. jan. 1924 v Lj. Oče dr. Joža Lovrenčič, profesor, pesnik in pisatelj (gl. čl.) mati Antonietta Manzoni. Od 1956 živi v ZDA. Osn. š. je obiskovala v Lichtenturnovem zavodu v Lj. (1930-34), gimn. na Mestnem žen. liceju v Lj., maturirala 1942. Slavistiko in primerjalno književnost je študirala na U v Lj. (1942-44); nadaljevala študij na Harvard University v Cambridgeu, Massachusetts (1960-62) in na University of Illinois v Urbani, Illinois (1964-65), kjer se je specializirala v bibliotekarstvu. - V maju 1945 je z družino zapustila Sjo. Med majem in nov. i.l. je bila tolmačinja v begunskem taborišču Spittal a/D (Avstrija) pri mednar. organizaciji Britanskega Rdečega križa. Nov. 1945 se je preselila v Gorico, kjer je dobila zaposlitev kot tolmačica pri Zavezniški vojaški upravi za Julijsko krajino. V Gor. se je 1946 poročila z Radom Lenčkom (gl. čl.), kjer sta se jima rodili hčerki Jelvica (Bibi) in Alenka (Lena), (gl. članka). Iz Gor. se je družina 1948 preselila v Trst, od koder so v jun. 1956 emigrirali v ZDA, kjer so 1961 postali amer. državljani. Od 1965 dalje živi v New Yorku, N.Y. - Poklicno se je uveljavljala kot bibliotekarka v amer. univerz. knjižnicah na Harvard University (1960-63), na University of Illinois (1963-65) in od 1965 dalje do upokojitve 1989 na Columbia University v New Yorku kot upravnik Oddelka za oskrbovanje knjižnic Columbiaške univerze z leposlovno in znanstveno literaturo vseh strok iz slovan. sveta in Vzhodne Evrope. V tej funkciji je uradno zastopala Columbia University na znanstvenih

seminarjih za specialiste-bibliotekarje za slovan. jezike v Ameriki in obiskala knjižnice znanstvenih ustanov in univerz v vzhodno-evrop. državah in v Sovjetski zvezi, kjer je vzpostavila uradne izmenjave publikacij med temi ustanovami in knjižnicami Columbia University. Kot upravnik Slovanskega in vzhodnoevrop. oddelka knjižnic Columbia University je bila članica poklicnih organizacij, kot Združenja ameriških knjižničarjev (*American Library Association*, okrajšano ALA) in Ameriškega združenja za pospeševanje slovan. študijev (*American Association for the Advancement of Slavic Studies*, AAASS) in je sodelovala z referati, ki so obravnavali specifične probleme grajenja in ohranjanja slovan. in vzhodnoevrop. kolekcij v amer. univerzitetnih knjižnicah na vsakoletnih konvencijah AAASS. Med še neobjavljenimi pregledi, s katerimi je nastopila na konvenciji AAASS 1989 v Chicagu, Illinois, je na primer njeno dokumentarno poročilo o zgod. razvoju zanimanja za slov. knjigo na Columbia University, s profilom slovenistike v njenih knjižnicah. Med najvažnejšimi objavljenimi publikacijami pa je dokumentarna analiza *Yugoslav Collection in Columbia University Libraries*, tiskana v East Central Europe. A Handbook in Library and Archival Resources in North America, uredil Paul L. Horecky (Santa Barbara, California: Clio Press 1976); njen *Columbia University Collection Development Policy Statement: Slavic and East European Area* (New York, N.Y.: Columbia University Libraries 1986), in *Guide to Russian and Soviet History Resources in Columbia University Libraries* (New York, N.Y.: Columbia University Libraries 1987). V enem svojih uradnih letnih poročil ravnatelju Columbia University Libraries je sproščeno zapisala: »*Presrečna sem, lahko rečem, da mi je Bog dal srečen zakon, dva otroka, vnuke in akademski poklic, ki mi je prinašal idealno priložnost in osebno zadovoljstvo, da sem lahko kaj napravila za boljše poznanje slovanskih kultur v novem svetu...*«

Prim.: Osebni podatki; letna poročila: Columbia University Libraries, Slavic Acquisitions, Annual Reports, 1968/69 - 1988-89. - A Bibliographical Directory of Librarians in the Field of Slavic and East European Studies (ALA 1976); AAASS Directory of Members, 1976 (in kasnejše izdaje); International Directory of Librarians and Library Specialists in the Slavic and East European Field (New York 1985 in kasnejše izdaje); Who's Who of Slovene Descent in the U.S.A., First Preliminary Edition, by J. Velikojna and R.L. Lencek (Seattle-New York: Research

and Documentation: Slovene Studies, Institute on East Central Europe, Columbia University; and Department of Geography, University of Washington 1992, 45-46.

Jem.

LUCIA Crescenza, prof. književnosti in pisateljica, r. 28. mar. 1944 v Tolminskih Ravnah, živi v Potenzi (Lucania) v It. Oče Domenico, finančni stražnik, mati Jožefa Rutar, šivilja. Štiri leta je z materjo preživela v roj. kraju, potem sta na očetovo vabilo obe šli v Potenzo, kjer je oče živel in delal. Tu je obiskovala učiteljske in ga zaključila z maturo (1964). Po nekaj letih poučevanja na osn. š. se je vpisala na U v Salerno in 1970 diplomirala iz književnosti. Potem je poučevala it., lat., zgod. in zemlj. na več sred. š. v provinci Potenza. Od jeseni 1992 poučuje na viš. sred. š. v Potenzi. - Po mnogih letih je obiskala svoj roj. kraj in ob trpkem spoznanju, da se je njen roj. dom zrušil (in še pet drugih domov v vasi), je svoje občutje izrazila v pesmi *Ravne*. To pesem in še 67 drugih je zbrala v pesniško zbirko *Sorridi*, ki je izšla pri neapeljski založbi Laurenziana (1988). Posvetila jo je svoji slov. materi in spominu pokojnega očeta. V zbirki so religiozni motivi (tudi o Medjugorju, ki ga je obiskala), motivi ljubezni do staršev, do sočloveka, zlasti trpečega. Nekaj je tudi potresnih motivov iz Lucanie po potresu (23. nov. 1980). Pet zadnjih pesmi je v potentinskem in aviglianskem narečju, zato so ob njih še prevodi v knjiž. it. Uspeli poizkus z narečjem jo je opogumil, da je tudi v svoji naslednji knjigi *Chiacchiere nnante forne* (Založba Ermes v Potenzi 1992) uporabila narečje še v večji meri. Knjiga na 82 str. zajema 7 kratkih dramskih prizorov (dialogov oz. klepetov). Naslov (Klepet pred pečjo) je prvi del ljudskega reka, ki se konča »so perdenza de pane« (je izguba kruha), izhaja pa iz navade v potentinskih vaseh, da so gospodinje doma zamesile kruh in ga nesle v skupno vaško peč, kjer so ga spekle; pričakanju so seveda vneto klepetale in kruh dostikrat zažgale. V objavljenih prizorih se pa pogovarjajo predvsem dedki in babice med seboj in pa s svojimi vnučki, ki prihajajo na obisk iz mesta in govorijo knjižno it., medtem ko stari starši govorijo le v narečju. Narečni del je za vsakim prizorom objavljen še v prevodu v knjiž. it. Snov prizorov so praznovanja običajev skozi leto; ob prikazu sedanjega praznovanja je vedno še narečno dopolnilo dedka ali babice, kako so praznovali v času njune mladosti sveto Lucijo, Božič, pust, Veliko noč in krajevnega zavetnika sv. Gerarda, kar ima

svoj etnološki pomen, obenem je pa zanimiv poskus uvažanja narečij v književnost.

Prim.: Osebni podatki v sporočilu avtorice 23. febr. 1993; uvod A. Massari d'Onofrio v zbirko *Sorridi*; J. Dolenc, *Pesniški odmev iz naših krajev v tujini*, PrimN 6. jan. 1989; uvod mons. A.R. Mennonna v zbirko *Chiacchiere nante forne*.
Dolenc

LUKEŠ Neva, roj. LAH, časnikarka, publicistka, r. 19. jul. 1922 v Mariboru, živi v Trstu. Oče Anton Lah, strojevodja, mati Josipina Šturm, gospodinja. Zaradi faš. pregajanja so se starši umaknili v Maribor, kjer je končala real. gimn. in na Glasb. š 11 let študirala klavir. Nemci so starše po zasedbi Mrba izselili v Srbijo, Neva in brat Ervin (Tugomir) pa sta se umaknila v Lj., kjer je L. maturirala, nato opravila 6-mesečni časnikarski tečaj in nekaj semestrov medicine. Ker sta bila z bratom brez sredstev in dokumentov, sta se preselila k babici in Trst in se povezala z osvobodilnim gibanjem. L. je postala članica ZSM, nato trž. odb. SKOJ-a. Doma je imela ciklostil, na katerega sta z bratom tiskala biltene za borce. Poučevala je tudi na tajnih slov. tečajih. 1944 je prišlo do množične izdaje slov. mladincev in drugih aktivistov. Tako so brata meseca okt. aretirali in ga nov. z drugimi odpeljali v taborišče Mauthausen. Tam je umrl v podružnici Melk in so ga sežgali. L. se je morala skrivati, zbolela je, apr. 1945 pa je bila vključena v partiz. enoto POK (pomorska obalna komanda). V njej je ostala do demobilizacije dec. 1945. - Leta 1946 je prišla na delo na PNOO v Trstu, kjer je zbiral material za komisije, ki so pripravljale dokazno gradivo za mirovno konferenco. V tem času je delala tudi za mladinsko oddajo na Radiu Trst II. Ko je začel izhajati Glas mladih (15. maja 1946), je postala njegova sodelavka. - 1947 je bila kot časnikarka sprejeta na PDK, kjer je delala do 1952. Potem je postala stalna časnikarka in dopisnica Radia Koper za deželo F-JK. Tu je 35 let vodila oddajo *Sosednji kraji in ljudje*, ki je bila ena najbolj poslušanih oddaj v zamejstvu, pa tudi v obmejnih krajih Sje. Ves ta čas je sodelovala tudi pri PDK in drugih časopisih in poročala o kult., gospodar., šolstvu, športu, mladinskem in ženskem gibanju, o problemih in delovanju slov. narodnostne skupnosti v It. Še vedno spremlja v PDK delovanje slov. društev in druga dogajanja. - Za delo je prejela več nagrad: red dela s srebrnim vencem 1946; red zasluge za narod 1949; srebrno plaketo za 25-letno delo v časnikarstvu za posebno prizadevanje pri razvoju časnikarstva in njegove

organizacije 1972; Tomšičevo nagrado za zelo kvalitetno in poglobljeno poročanje o problemih in delovanju slov. narodnostne skupnosti v Trstu 1975; priznanje za 30-letno delovanje na Radiu Koper 1984. Več let je bila preds. Združenja aktivistov in osvobod. gibanja v Trstu.

Prim.: Osebni podatki (maj 1993); časopisna poročila o delu.

M. Pah.

LUKEŽ Evita, grafična oblikovalka in arhitektka, r. 25. febr. 1955 v Postojni, živi v Lj. Študirala je arhitekturo na odd. za arhitekturo FAGG U v Lj. (diploma 1988). Že kot študentka je opozorila nase s kakovostjo risbe. Za študentska dela je 1985 prejela študentsko Prešernovo nagrado. Prvi njeni uspehi so povezani z vrsto projektov njenega mentorja na šoli za arhitekturo Janeza Suhadolca. Med najvidnejše se uvršča njuna celostna grafična podoba Plečnikove pariške razstave v Lj. (serija šestih plakatov, zastave, priponke, vabila, samolepilni plakati idr., 1986), ki temelji na značilnih parafraziranih Plečnikovih arhitekturnih oblikah. V tem duhu je samostojno oblikovala sistem usmerjevalnih tabel za lj. park Tivoli (1988 - neizveden). Zasnovala je več celostnih grafičnih podob (denimo za Lj. urbanistični zavod, 1991), katalogov, drobnega grafičnega gradiva. Svoje delo na področju grafičnega oblikovanja je predstavila v koprskem gledališču 1992 s samostojno razstavo.

Prim.: Arhitekturni muzej Lj. (arhiv).

Kčč

LUKMAN Marica, por. MAZZULLO, slikarka, r. 5. maja 1919 na Šentviški Gori, živi v Padovi (It.), poleti pa v svojem rojstnem kraju. Mati Marija Lukman, kmečka delavka. Obiskovala je 5 razr. it. osn. š. v dom. kraju in se izučile za šiviljo. Zasnubil jo je brigadir karabinjerjev Santo Mazzullo, doma s Sicilije. Poročila sta se 1941, odšla v It. in živela v mnogih krajih, kot je terjala moževa služba. Tam se je izučila še krojenja oblek, a v glavnem je bila gospodinja v svoji družini s tremi otroki. Nazadnje se je družina ustalila v Padovi. Tu se je začela vedno bolj ukvarjati s slikarstvom, ki jo je že od nekdaj veselilo. Vključila se je v likovno š., učila jo je med drugimi prof. Anna Antoniazzi. Bila je soustanoviteljica likovnega krožka Donatello v Padovi in 1975 je imela prvo razstavo. Po moževi smrti (1982) se je še bolj posvetila slikanju, predvsem krajinarstvu in portretu. Ker se je vedno pogosteje vračala na rodno Šentviško Goro, je najboljše motive

našla tukaj. Razstavljala je v Città di Pietralunga, na razstavi Vigonza ji je bila dodeljena »diploma d'onore« in pokal na razstavi malih slik v krožku Donatello. 1990 je sodelovala na skupinski razstavi v Benetkah ob 20-letnici revije Gallerija Veneta; v tej reviji je o njej pisal kritik Giuseppe Mugnone. Jun. 1993 ji je samostojno razstavo pripravila občina Padova; to je bila že njena 33. razstava (deloma so bile samostojne, deloma skupinske).

Prim.: Osební podatki, katalogi; Galleria Veneta 1985, št. 11; 1990, št. 7; Il Gazzettino illustrato 1985, št. 2; 1990, št. 9; 1991, št. 3.

Dolenc

LULIK Silvan, športnik (avtomobilist), r. 14. dec. 1956 v Postojni, živi v Ajdovščini. Oče Jurij (gl. čl.), mati Romana Kobal, gospodinja. Osn. š. obiskoval v Ajdovščini, sred. tehn. š. v Novi Gor. Zaposlil se je v očetovi strgarski delavnici, kasneje je postal samostojen obrtnik. Z avtomobilskim športom (rally) se je pričel ukvarjati sredi sedemdesetih let. 1979 je začel tekmovati kot voznik in že 1982 osvojil prvo mesto v skupni razvrstitvi prvenstva Sje in tretje mesto v skupni uvrstitvi za drž. prvenstvo Jsle. Med njegovimi kasnejšimi uspehi je omeniti prvo mesto v gorskem prvenstvu Jsle (skupina nad 1600 ccm, 1983), tretje mesto v skupni uvrstitvi za pokal Alpe Adria (1984), isti rezultat je dosegel tudi 1986, 1988 je dosegel prvo mesto v skupni razvrstitvi za pokal Alpe Adria, 1989 je bil v tekmi za isti pokal drugi, trikrat je bil tretji v skupni razvrstitvi za prvenstvo Jsle (1988, 1989, 1990), 1991 je bil prvi v skupni uvrstitvi za prvenstvo Jsle, prav tako je bil prvi 1992 v skupni uvrstitvi na drž. prvenstvu Sje, večkrat je bil prvi v skupini N na prvenstvu Jsle (1988, 1989, 1990, 1991). L. 1992 je postal avtomobilist leta v Sji.

Prim.: Osební podatki (pismo 7. okt. 1993).

Ured.

LUSZACH Rinaldo, pesnik in godec, r. 24. jan. 1910 v Hostnem v Beneški Sloveniji. Napravil je nekaj it. šol, potem je bil kmet, kotlar, predvsem pa godec, da ga poznajo vse Nadiške doline. V zrelih letih je začel zlagati pesmi z napevi, da jih je pel in spremljal na harmoniko. V Lesah je pomagal ustanoviti Kult. društvo Rečan, ki je začelo 1971 prirejati vsakoletni Senjam beneške pesmi. L. je bil duša prireditve: za prvi senjam je uglasbil prvo pesem Alda Clodiga *Pustite nam rože*, ki je bila nagrajena. Potem je napisal in

uglasbil štiri lastne pesmi, dve v narečju in dve v knjižni slov., ki jo popolnoma obvlada. To so: *Pri naši rieki* (1972), *Mater dobrega sveta* (1973), *Zima* (1975) in *Pri hladnem studentu* (1977). Izšle so v knjigi *Pustita nam rože po našim sadit*. 10 let senjama beneške pesmi, Trst 1983. - Jun. 1982 je založilo KD Rečan L-ovo pesniško zbirko *Narava an ljudje moja ljubezan*, ki so jo natisnili v Čedadu in je prva slov. pesniška zbirka, ki je izšla v Benečiji. Vsega je 15 pesmi, v njih poje na preprost način o domu, o lepoti domače deželice, o letnih časih, o ljubezni, o optimizmu, o misli na smrt, o Mariji, dve sta posvečeni KD Rečan. L. ima občutljivo srce za svoje rojake, rad bi jim pomagal do sreče, sloge in narodnih pravic. Pesmi so namenjene petju in štirim je dodal tudi note.

Prim.: *Narava an ljudje moja ljubezan*, Čedad 1982, spremna beseda; M. Jevnikar, poročilo o zbirki, M(Trst) 1984, 98.

Jem.

LUTMAN Andrej, pesnik, pisatelj in časnikar, r. 23. avg. 1961 v Lj., živi v Idriji. Oče Andrej, šofer, mati Mara Rebec, uslužbenka. Osn. š. v Idriji (1968-76), prav tako gimn., ki pa je ni dokončal. V Lj. in Kranju je začel različne visokošolske študije (arheologija, kemija, organizacija dela, jezikoslovje), vendar jih je kmalu opustil in se posvetil liter. delovanju. Preživel se je z raznimi priložnostnimi zaposlitvami in honorarji od objav, 1987 pa si je pridobil status samostojnega kult. delavca. Prvi prozni tekst (*Dve skici*) so mu priobčila PrimSreč (št. 31 leta 1982). V desetletju 1982-92 je objavljajal najrazličnejše liter. in druge prispevke v naslednjih revijah in časopisih: Problemi, Dnevnik. Dial., Mentor, PrimSreč, Sd, Katedra, Teleks, Mladost, Mladina (Mlada pota), Tribuna, Hotenja, Problemi (Literatura), Fontana, IdrR, PrimN, Kaj, Literatura, M'ars, PDK itd. Nastopal je na R Lj., R Sja, Študent (Lj.), R Trst, TV Sja in TV Lj. Izdajal je liter. bedže, liter. kasete in v sodelovanju z video skupinami in glasbeniki prirejal multimedialne avtorske liter. večere. Njegov tekst *V vibah vsemirja* je 1990 (500-letnica Idrije) skladatelj Aldo Kumar uporabil v kantati *Na struni Merkurja* (CD plošča). Doslej je pisal predvsem pesmi ter krajšo in daljšo prozo, med objavami pa so še razni pogovori, ankete, intervjuji, razmišljanja, recenzije, scenariji, polemike, prevodi in priložnostni zapisi. 1984 je v samozal. izdal prvo pesniško zbirko *Opisovanja*.

Drugo zbirko pesmi *Na prepihu* mu je 1991 izdala založba Lipa v Kopru. Pri lj. založbi Aleph je 1992 izšla knjižna izdaja kratke proze *Goločasje*. 1993 je za objavo pripravil roman *Lov*. L. odlikuje smisel za zven in vsebinsko večplastnost be-

sednih sporočil, oblikovni in izpovedni nekonformizem ter miselna širina.

Prim.: Osebni podatki; hemeroteka Mestnega muzeja Idrija; J. Štucin, PrimN 28. mar. 1989. Kvčč

Mal	Andrej Malnič, kustos Gor. muzeja, Nova Gor
Maver	dr. Igor Maver, docent v Lj.
M. Bajc	dr. Marjan Bajc, urednik na Deželi F-JK, Trst
Milov.	Nikola Milovančev, pravnik, dir. Trg. pod. Trbovlje
Mislej	dr. Irene Mislej, razisk., Znanst. inštit. FF v Lj.
M.J. Br.	Maja Jerman Bratec, umet. zgod., Tolmin
Mrakar	mag. Boris Mrakar, razisk. na Inštit. za novej. zgod., Lj.
M. K.-W.	dr. Milica Kacin-Wohinz, znanst. svetnica, Inštit. za novejšo zgod. v Lj.
Mln. Pah.	Minka Pahor, učiteljica v p., Trst
M. Tavčar	Marko Tavčar, časnikar na RAITrsta, Trst
Mučič	dr. Karlo Mučič, inž. in prof., Ronke
M.V.	Marko Vuk, višji kustos Gor. muzeja, Nova Gorica
Nn.	dr. Nataša Nemec, prof., kustos Gor. muzeja, Nova Gor
nsf.	dr. Nataša Sosič Fabjan, urednica na RAITrsta, Trst
Pan	dr. Nadja Pahor Verri, prof. v p., Trst
Plah	mag. Slavica Plahuta, v. dir. Gor. muzeja, Nova Gor
Pšč	Tomaž Pavšič, vicekonzul R. Sje v Trstu
Ropet	dr. Robert Petaros, raziskovalec na univ. v Vidmu, Trst
Rustja	Božo Rustja, duh. in publicist, ur. Ognjišča, Koper
Rut.	Tone Rutar, učitelj in časnikar v p., Nova Gor.
R.V.	dr. Rafko Valenčič, prof. na Teol. fak. v Lj.
Ry	Miloš Rybář, docent Filoz. fak. v p. v Lj.
Sandi Volk	dr. Aleksander Volk, sodel. SLORIja, Trst
Sirk	dr. Ivan Sirk, prof. v Gor.
Smč	dr. Oskar Simčič, škofov. vikar v Gor.
Snv Brn	dr. Stanislav Bratina, prof. v p., Gor.
S. Tor.	Silvo Torkar, prof. rušč. in sociol., strok. sodel. ZRC SAZU, Lj.
Stres	Peter Stres, prof., Dobrovo v Brdih
Svk	dr. Roman Savnik, viš. znanstv. sodel. SAZU v Lj. (†)
Svolj.	Drago Svoljšak, muzej. svetnik, Narodni muzej, Lj.
Svp	Petra Svoljšak, asist. Zgod. inšt. ZRC SAZU, Lj.
Škerl	dr. Lojze Škerl, kanonik, Trst
T.P.	dr. Tone Požar, prof. na Škof. gimn. v Vipavi
T. Simčič	dr. Tomaž Simčič, prof., Trst
Ured.	uredništvo
V-č	dr. Verena Koršič, umetn. zgod., Pariz-Gorica
Vh	dr. Jožko Vetrih, prof. v Gor.
VIK	Vilma Krapež, prof., višji bibliotekar v Osred. knj. S. Vilharja v Kopru
Vovko	dr. Andrej Vovko, rav. Slov. šol. muzeja, Lj.

POPRAVKI

BANNES	(Bonnes, Bones, Bonež, Boneš) Janez (Joannes); u. 22. dec. 1804 v Vipavi (18. sn., 442).
VOLČIČ Mitja	ni hodil »v pravoslavno osnovno in sred. šolo v Lj.«, ampak v državno šolo (17. snopič, 259)
BISAIL Zlatko	napisal ga je Karlo Mučič, ne Minka Pahor (18. sn., 468)
ŽORŽ Jožef	Prosvetni dom v Štandrežu se imenuje Župnijski dom A. Gregorčič, v njem deluje PD Štandrež (18. sn., 420)

DODATNA KRATICA

ZHT	Zapuščina Henrika Tume (Raziskovalna enota Zgod. inštituta ZRC SAZU, Nova Gorica)
------------	---